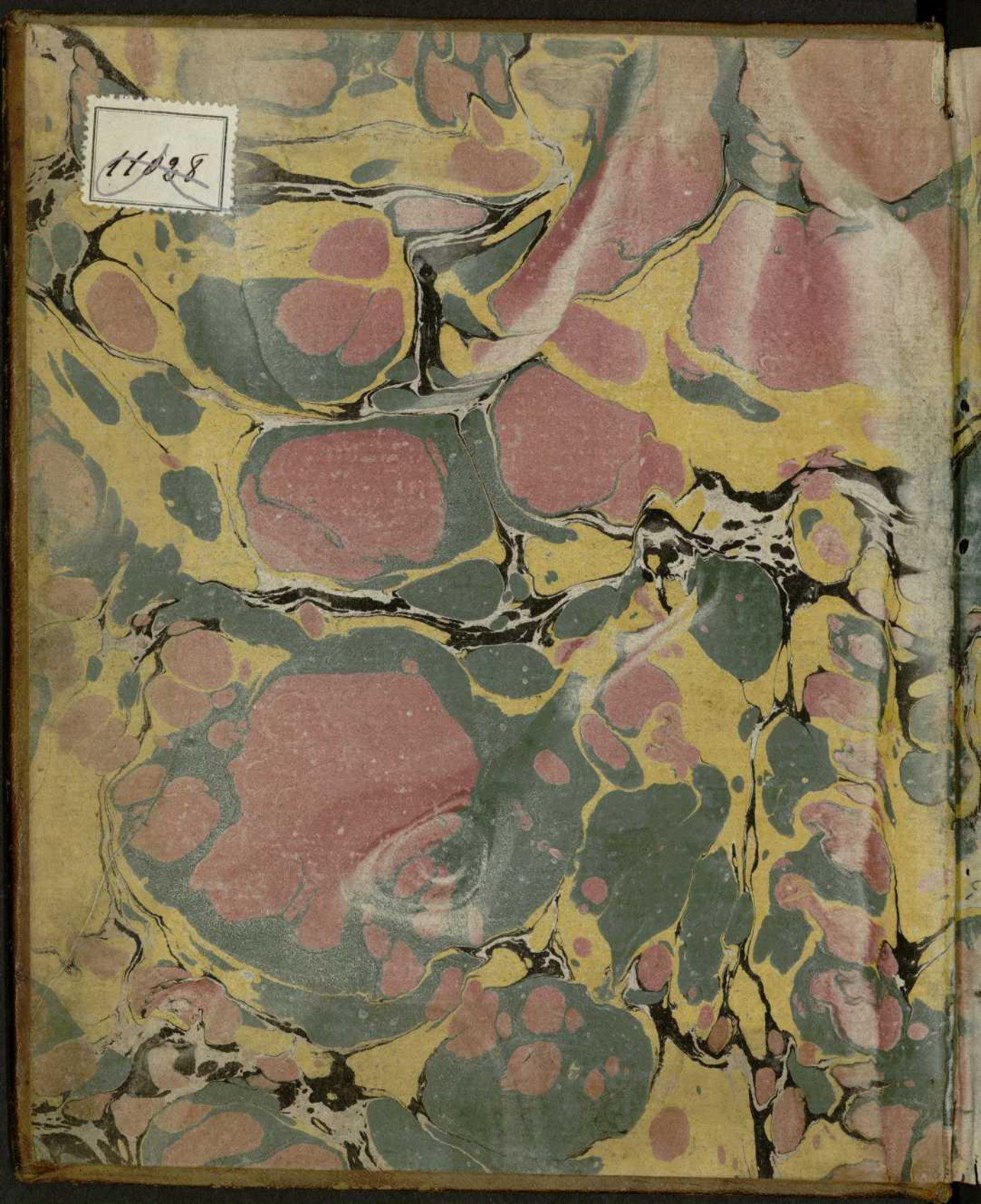

10

11028

The image shows a piece of marbled paper with a complex, organic pattern. The colors are primarily a dark, muted green, a dusty rose or light red, and a pale yellow. The pattern consists of irregular, flowing shapes and veins, characteristic of traditional marbling techniques. In the upper center, there is handwritten text in a cursive script. The text is written in two lines: the first line reads "Partello" and the second line reads "con 2 toz.".

Partello

con 2 toz.

25
—
21

92980

—————

2

J. A. [illegible]

Faint, illegible text or markings, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

THOMÆ
SYDENHAM

MED. DOCT.
AC PRACTICI LONDINENSIS
Celeberrimi

OPERA MEDICA

EDITIO NOVISSIMA variis variorum Præstantissimorum
Medicorum Observationibus quàm maximè illustrata & aucta.

TOMVS SECVNDVS.

Cum ELENCHIS RERUM & INDICIBUS *Necessariis.*

GENEVÆ.
Apud FRATRES DE TOURNES.

M. DCCXVI.
Cum Privilegio S. CÆSARÆ MAJESTATIS.

THOMAS SYDENHAM

M.D. D.O.C.T.

AC PRATICI LONDINENSIS

Celeberrimi

OPERA MEDICA

EDITIO NOVISSIMA, VIZ ADIUNGITUR
MEDICINAE OBSERVATIONUM, QUAE A SYDENHAMO

TOMAS SYDENHAM

Car. Francisci Rubei, Londinensis

GENAVAE

Apud FRATRIBUS DE Tournes

M.DCC.LXXI

Una Privilegio S. Caesaris Maximilianus

T H O M Æ
 SYDENHAM, M. D.
 T R A C T A T U S
 D E P O D A G R A
 E T H Y D R O P E.

*Non fingendum, aut excogitandum, sed inveniendum, quid
 Natura faciat, aut ferat. Bacon.*

Doctissimo Viro

T H O M Æ S H O R T, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

N tibi, *Humanissime Vir*, Tractatum de Podagra & Hydrope, loco spissioris voluminis quod animo destinaveram; Historiam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maxime circa quos mea Praxis potissimum versata est. Cum vero omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plus satis intendendo, atrociores podagra paroxysmum mihi accersiverim quam quo alias, ut puto, fueram multandus, res ipsa manebat, ut has lucubrationes vel inuitus ponerem, & mihi tandem ipse consulerem, hos tantum morbos duos quadantenus expedivisse con-

Tom. II.

M m m

centis.

tentus. Quoties enim ad haec studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat.
 Hoc itaque operis, quale quale demum id est, accipere digneris; quod Tibi dua-
 bus potissimum de causis dicendum censeo. Primum, quod earum, quas, jam olim
 in publicum dedi, Observationum, a quibusdam despectarum, militatem aliquam,
 non tantum me coram atque in es, sed etiam coram aliis agnoscere atque offerere
 nullus dubitaveris. Deinde quod ex aliqua consuetudine quam mutuam habuimus,
 Consilia in commune pro Aegrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium depre-
 henderim ad Praxin Medicam apprime factum: quodque tamen si de Atria à omnis ge-
 neris inclarescas, Te tamen natura ad eas potius subtilitates determinaverit, quae
 praxi nascuntur, quam ad inanas speculationes: quae duo haud vix inter intervallo à se
 invicem distant, quam Sapientum res seria ac maximi momenti à puerulorum ludo
 ac crepundis determinantur: Et fortasse (nisi me fallit observatio mea) perra-
 rō in eodem subjecto conveniunt. Quae tua sagacitas juncta opportunitati, quam
 tibi suppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta stabilienda, Te ad
 Atrius nostrae festigium evexit: Et morum comitas versus omnes haud vulgaris
 existimationem, quam nactus es, facile tuebitur. Si quae haec disserui neque tibi
 cui ista inscribo, nec paucis illis, at spectata probitatis viris, quos amicos habeo,
 vitio dari possint, haud multum alios morabor, qui nullā aliā de causā mihi in-
 sensissimi sunt: nisi quod aliter tam de ipsis morbis quam de eorum Curationibus sentiam,
 atque illi sentiam. Quod ut ita non fieret penes me nullo modo fuit, quando sic à
 naturā factus atque dispensus sim, ut quod temporis alii libris legendis id ego in-
 meditationi impendere soleam neque tam quarum, an alii eadem mecum asserant,
 quam utrum quae ego trado cum veritate consentiant: ut potē qui rumores & vul-
 giplausum haud magni faciam. Et sanē quid tanti est, si officio Civis Boni stre-
 nuē perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inseruiens, nul-
 lam tamen exinde gloriam reportem? Cum si rem rectē perpendam, consulere
 Existimationi meae, qui jam senex sim, brevi perinde erit ac si Non-enti consu-
 luissem. Quid enim mihi post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alpha-
 betica in istum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis ja-
 ctentur qui non magis aliquam mei Ideam animo possint effigere, quam ego jam
 queam concipere qualesnam tandem illi futuri sunt, qui omnes & mortuos prioris
 seculi ignorabunt, & alius tum dialēctis tum moribus utentur, pro rerum huma-
 narum omnium inconstantiā ac vicissitudine. At quorsum ego de aliorum ju-
 dicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovendā & morborum & eo-
 rundem Curationum scientiā aliquantulum promeritus fuerim, haud diu istā lau-
 de fruor: Atque è diverso, si cui minus placuerint mea scripta, vix puto me alia
 additurum; cum non patiarur ratio sanitatis meae, ut munda ulteriores, rem me-
 dicam tractando, molestias facessam. Et profectō vel in hoc Tractatulo quem jam
 edo, cum manus tremula calamus regere nequiret, operam mihi commodatam ab
 Amicissimo viro D. Joanne Drake, Baccalaureo in Medicina ex Aede Christi
 apud Cantabrigienses, gratus agnoscere debeo: Quem quidem virum & nativus
 morum Candor & vita Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi verò
 doctus tam à natura subministrata, quam studio exculta Humano generi utilem
 admodum

admodum reddens & beneficium, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probe calleat. De cetero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic me in te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde nasci existimos velim, quam ex illo honore & obsequio quibus te merito, atque ex animo prosequitur.

Tibi addictissimus

Tuique observantissimus

Londini,
Maii 21. 1683.

THO. SYDENHAM

DE P O D A G R A.

PROculdubio astimabant homines, vel morbi, de quo agimus, naturam *δυσκόλον*, ac ferè incomprehensibilem esse, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardissimi ac prorsus hebetis, cum mea tam de ipso morbo, quam de ejus curatione observationes ita parum votis respondeant. Ut tamen se res habeat, ego bonâ saltem fide tradam, quæ hactenus rescivi omnia, difficultates salebrasque, sive rationem morbi ipsius, sive curationis methodum spectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandasque relinquens.

Podagra eos plerunque senes invadit, qui postquam meliores vitæ dies mollius ac delicatius transegerint, Epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus spirituosus liberalius indulgentes, tandem ob pigrum atatis ingravescentis semper comitem, ea corporis exercitia peditis omiserunt, quibus juvenes affueverant. Ad hæc, isti, qui huic morbo sunt obnoxii, Crania habent grandiuscula, Habitu corporis ut plurimum sunt pleniori, humido & laxo; & Constitutionem habent omnes luxuriantem vitosamque, ditissima atque optima vitæ flamina.

Non quòd *Podagra* eos solùm adoriatur, qui crasso & corpulento habitu donantur, cum aliquando etiam, etsi rariùs, graciles & macilentos invadat; neque quòd hic morbus in omnibus senium præstoleretur: quandoque enim etiam atate florentes corripit, quoties scilicet infœlicia morbi semina à parentibus, quasi ex traduce acceperint; vel si hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturius indulserint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores insuper fuerint & liquores spirituosos immoderatius hauserint, postea de repente ad liquores tenues & refrigerantes se contulerint.

Si quem non nisi jam senio confectum primùm adoriatur, nunquam postea vel tam stas habet periodos, vel tam immaniter sævit, quam si juniorem

occupaverit; tùm quòd vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis stipatus ad *ἀπὸν* pervenerit, tùm etiam quia calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ita jugiter, nec vehementer in Articulus displodi potest. At si queam maturius laceſſat, quamvis nec sedem adhuc figat, nec eum ita malè tractet, sed incerrâ periodo pro datâ ansâ ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nullâ methodo invadens recedensque; solum tamen castrametatur, legem sibi ponens, typumque præformans, tam quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxysmi durationem: ad hæc, ferociùs quàm primo insultu debacchatur.

De hoc morbo dùm ita regulam typumque servat, libet primò differere: postea de ejusdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quories scilicet vel præpostero inidoneorum Medicamentorum usu, de statu suo dèjectus fuit, vel ob subjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit assurgere. Quoties itaque *Regularis* est *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè & nullâ ferè præfensione antecedente ingruit, nisi quòd ventriculi cruditate atque *ἀπὸν* ad septimanas aliquot æger laboraverit; corporis insuper intumescentiâ quasi ventosâ & gravitate, quæ indies augetur, donec tandem detonet Paroxysmus; quem paucis diebus præit torpor & quasi flatuum descensus per femorum carnes, cum affectione *σπασμωδῆ*, tùm etiam pridie Paroxysmi Appetitus voracior, nontamen naturalis. Sanus lecto somnoque committitur, Horâ verò secundâ post mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert qui ossium dislocationem comitatur, cum sensu quasi aquæ tantùm non frigida partis affectæ membranæ affusæ. Mox sequitur Rigor cum Horrore, & febricitatione aliquali. Dolor autem hic primò remissior gradatim intenditur, (& pari passu Rigor atque Horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, se ad varietatem ossiculorum Tarsi & Metatarsi, quorum ligamenta obsidet, perbellè accommodans, nunc tensionem violentam, vel ligamentorum istorum dilacerationem, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram & coarctationem exprimens: adhæc, ita vivum exquisitumque habet sensum pars affecta, ut nec linteorum super-incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantùm in cruciati transigatur; sed etiam cum irrequietâ partis affectæ hæc istac rotatione, & mutatione situs quasi perpetua. Neque minor est totius corporis jactatio incessans, quæ semper Paroxysmum, maxime vero accedentem, comitatur, quàm totius membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina, situs tum ipsius corporis, tum membri affecti mutatione assuâ, doloris sedationem incassum exambiunt: quæ tamen non contingit ante horam secundam tertiamve matutinam, (decursu scilicet Nycthemeri spatio à primo appulsu Paroxysmi) quo tempore æger post materiæ peccantis modicam digestionem & distillationem aliqualem, subito à dolore respirat, licet hæc ille liberationem isti membri affecti posituræ, quâ postremò usus erat, immeritò acceptam

acceptam referat. Jam leni madore perfusus somno concedit; à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit; cum solum antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxyfmis solenne est) insignior intumescencia venarum membro vexato intertextatum se in conspectum dederat. Sequentē die, fortè etiam ad biduum triduumve, si materia Podagræ generandæ apta fuerit copiosior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius die jam advesperascente, levatur autem sub Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is, qui prior doluit, vel si prior iste jam dolere desierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evanescit, tam viribus quàm integrâ sanitate isti pedi statim restitutus perinde ac nunquam laboraverat, si modo dolor pedem nuper tantatum ferocius lancinet. Nihilominus easdem hîc excitat Tragedias, quas priùs in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quàm durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus eum materia peccans adedò exuberat, ut ei capiendæ pes unus impar sit, utrosque simul parâ vehementiâ fatigat: sed ut plurimum pedes successivè, uti diximus, aggreditur. Postquam utrumque pedem exercuerit, qui sequuntur Paroxyfmi abnormes sunt, cum quoad tempus invasionis, tum etiam quoad durationem; hoc tamen ubique servant, quòd dolor noctu recrudescat, manè verò remittatur. Atque ex serie horum *Paroxyfmulorum* (sit verbo venia) constat Paroxyfmus qui dicitur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim censendam est, quoties quis cum hoc morbo ad menses duos vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxyfmum fuisse, sed seriem potiùs & catenam Paroxyfmulorum, quorum posterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materia peccante profus absorpta æger pristinam obtinuerit sanitatem: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius invasit, diebus sæpe quatuordecim sit; in senioribus, atque iis quos sæpiùs afflixit, duobus mensibus, iis verò qui vel annis, vel diuturniore morbi morâ fractiores jam sunt, non priùs valedicit quàm ætas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior est, quæ post separationem sedimentuæ rubrum & quasi arenulis refertum deponit; nec æget ut plurimum nisi tertiam portulentorum quæ assumpsit partem per Vesicam reddat; Alvus item ad dictos primos ferè dies constipata est. Appetitus prostratio, Rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non affectarum gravitas & molesta sensatio integrum Paroxyfmum comitantur. Recedentem Paroxyfmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt suffures, & pedes ipsi quasi ab epoto Veneno desquamantur. Morbo jam discusso, ægri tunc *invisio*, tum Appetitus redeunt pro rata doloris quo sæviebat Paroxyfmus nuper elapsus, & in eadem proportione servata vel acceleratur vel differtur sequens Paroxyfmus. Nam si hic ultimus ægrum pessimè multaverit, sequens Paroxyfmus non nisi anno ad idem punctum revertente denuo accedet.

Atque hoc se habet modo Podagra Regularis Phænomenis genuinis propriisque se ostendens. Cum verò vel ab indebitâ medicatione turbatur, vel ab diuturniore morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem

pervertitur, neque par est natura eidem, methodo consueta, eliminando, Phænomena multùm sunt diverfa à jam descriptis. Nam cùm hætenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, (qui peccantis materiæ sedes sunt genuina, quæ cum alias quaslibet partes occupat, certissimum est vel morbi methodum inversam esse, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum.) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliisque regiones occupat, ea jam, sicut pedes olim solebat, discrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos distorquens fasciculo *radicum Pastinacæ* similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concreciones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipsamque eurem destruens, nudos *saphos*, *cretam* vel *oculos Cancrorum* amulantes, aciculâ eruenos exhibet conspectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem subalbum excirat ferè ad ovi magnitudinem, quæ sensim inflammatur cum rubore. Est ubi Femur occupans sensum exhibet quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quasi clavo transacto lectulo affixum nè latum pilum à loco in quo est se queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis loquitudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente necessario aliquo vitæ officio, æger aliorum operâ est movendus, omni cautela opus est, nè fortè vel minima motus contrarietas dolorem accersat, qui eo tantum nomine potest tolerari, quòd confestim evanescat. Quæ quidem corporis latio ita cautè & delicatè peragenda, haud exigua pars est ætumanarum, quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxysmum extenditur, si modò pars affecta omnino quiescat.

Cùm Podagra antehac non nisi exeunte hyeme soleret invadere, post duos tresve menses pro more recessura; jam per annum integram vexat ægrum, demptis duobus vel tribus mensibus calidioribus atque æstivis. Et quod insuper est observandum, quemadmodum *Paroxysmus* major sive *Generalis* jam protractior quàm olim fuerat, inveniatur, ita etiam *Paroxysmi* isti *particulares*, ex quibus Generalior componitur, singuli diutius seviunt: cùm enim antehac *particulares* isti non ultra unum alterumve diem excruciant, jam ubicunque sedem figant, maximè si pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum castra movent: Primo ad hæc, aut secundo post appulsum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægitudinem patitur, atque simul omnimodam Appetitûs prostrationem.

Postremò, cùm antequam malum usque adeo incruduerat, æger non solùm longioribus frueretur Paroxysmorum intervallis, sed etiam durante istâ intermissione rectè valeret tam artubus quàm reliquo corpore, facultatibus singulis naturalibus officio suo debitè fungentibus; jam artus habet ferè undiquaque contractos atque impeditos, ita ut quamlibet stare possit, fortè etiam aliquantisper procedere, gressu tamen ita claudicante ac permolesto prorepat, ut etiam cùm ambulet quiescere videatur: & si ultra vires ambulare perstiterit quòd pedibus rectius valeat, quanto magis ipsos ambulando consumat, & dolori excipiendò

ciendo minus obnoxios reddit, tanto morbi fomes, nunquam per hoc omne intervallum perfecte dissipatus, visceribus periculosius imminet, cum in pedes ita liberè nequeat effundi; qui hoc morbi tempore vix unquam doloris sunt expertes, sed sensatione aliquâ plus minusve molestâ perpetuo tentantur.

Quin etiam multis aliis symptomatis infestatur æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu nidoroso cibi jam manducati & in Ventriculo putrescentis gustum referente, quoties vel aliquid è Dyspeptis assumpserit, vel eam tantum cibi quantitatem quæ sano competit. Appetitus languet uti & totum corpus præ inopiâ spirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitosus sit & miser, non ut vitæ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius colorationem, maxime in Paroxyfmis & in pauca quantitate solebat reddere, jam illam tam colore imitatur quàm copiâ quæ in *Dribete* excernitur. Dorsum aliaque partes molestè pruriunt maximè sub horam somni.

Id etiam in hoc morbo, quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, imprimis verò matutinâ, ligamenta ossium Metatarsi vehementer convelluntur, cum sensu quasi coarctationis vel compressionis fortissimâ à manu validâ. Quandoque etiam nullâ Oscitatione præcedente, æger jam se somno committens ictum quasi clavæ Metatarsum confringentis de repente per sentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum quæ tibias suffulciunt subinde spasmo corripiuntur ita acri & violento, ut dolor quem excitat, si vel tantisper duraret, omnem humanam patientiam dejiceret vinceretque.

Post multos diesque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis quam mors jam in propinquo stans mos est datura, Paroxyfmi subsequentes ægrum quoad dolorem clementius tractant, [naturâ partim ab onere materiæ peccantis oppressa, partim ob senium, eandem in corporis extremitates jugiter ac strenuè relegare non amplius valente] ac loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhœam superveniunt. Hæc symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evanescent, quoties articulos dolor fatigat: atque ita nunc dolore, nunc ægritudine quasi alternatim lacessente, Paroxyfmi longas moras necit. Animadvertendum est enim, quòd ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor singulis Paroxyfmis gradatim imminuit, tandemque ægritudine potius conficitur quàm dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiones, vix ad decimam partem ejus affurgit doloris quem pati solebat, cum viribus esset magis integris. Nihilominus hæc ipsa morbi inclementia pensabatur ut plurimum longiore intercapedine, quæ paroxyfmos intercedebat, tum sanitate qua interea satis commoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturæ pharmacum, qui quo vehementior est, eo citius præterlabitur Paroxyfmi, atque insuper & longior erit intermissio & magis perfecta; & vice versa.

Neque tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum motus,

tus, ægrotudo, aliaque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragediam absolvunt: *Calculum* insuper *Renum* in quamplurimis patit hic affectus, tum ex eo quod æger diu supinus recumbat, tum etiam quod ferientur Organa secretoria à debitis sibi functionibus; sive etiam quod Calculus ejusdem materix morbificæ in genere portio quadam sit, quam ego litem non dijudico. Quæcumque verò sit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœrissimam interpellat contemplatio, Calculusne an Podagra immitior sit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Vesicam transitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas Podagra moras haud amplius expectantem.

Nec satis est ægrum ita miseris modis dilaniari, ut nec sui jam fuerit compos, alienæ opis profusè indigens, sed & hic accedit miseriarum camulus, quod durante Paroxysmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eo usque corpori compatitur, ut haud facile sit dictu utro horum æger calamitosius doleat. Non enim rectius Podagræ, quàm iracundiæ, Paroxysmus omnis dici potest; cum mens & ratio usque ad eò ab infirmato corpore enerventur, ut vel levissimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipsi quàm aliis gravis est. Quid quod & cæteris quoque passionibus est obnoxius, timori videlicet, sollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evanescente, animus quoque pristina tranquillitate recepta una convalescat.

Tandem æger (ut funestissimi hujus morbi Catastrophen semel expediam) visceribus à Materix peccantis incubitu complexuque ita læsis, ut Secretionis organa non amplius suo munere fungi queant, unde & sanguis quasi limo & faculentis refertus stagnat, & materia peccans non jam, ut olim solebat, in corporis extremitates disploditur atque rejicitur; tandem inquam vitam afflictissimam & jam diu non vitalem cum morte ærumnarum requis feliciter commutat.

At verò (quod mihi aliisque, licet tam fortunæ quàm ingenii dotibus mediocriter instructis, hoc morbo laborantibus solatio esse possit) ita vixerunt atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynastæ, Exercituum Classiumque Duces, Philosophi, alique his similes haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit quàm pauperes, plures sapientes, quàm fatuos, Naturâ quasi digito monstrante, quàm parum iniqua sit omnium Parens & Arbitra, quàm Partibus non studeat; cum eos, quibus alicubi desuit, alio aliquo bonorum genere cumulatiùs ditare soleat; profusiorum verò erga alios munificentiam æquâ malorum parte admixtâ diluat & contemperet. Ad eò ut ubique gentium rara sit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miserum ac calamitosum posse inveniri, singulos autem utramque experiri sortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati nostræ & moralitati ita propria, nobis fortasse apprimè conducit.

Podagra Fœminas perrarè infestat, easque non nisi jam Vetulas, & Viragines seu corpore masculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in adolescentia,

adolescencia vel constanti ætate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel affectibus Hystericis, vel Rheumatismo quo jam olim laborarunt, & cuius fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referunt.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores Podagrâ verâ atque genuinâ vexatos hæcenus observavi: Nonnulli tamen mihi noti sunt, qui priusquam eam ætatem attigissent, leviculam aliquam quasi velitationem præfererant; quorum nempe Patres etiam tunc hoc morbo tenerentur cum iis generandis operam darent. Atque hic explicat morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum *Arthra* seu labefactata, tam in partibus quàm succis corporis univærsis Concoctioni ortum deberè existimo. In istis enim qui huic morbo sunt obnoxii, cum jam vel ætate fuerint confecti, vel effrenatâ morum licentiâ senectutem præmaturius accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficient, immodico functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitio consumpti; verbi gratiâ, præpropeto nimioque Veneris usû, insanis improbilissimisque laboribus, quibus ardentè atque indefesse voluptatibus intervniunt, & his similibus. Accessit etiam sive ab annis, sive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim assueverant, intermissio vel cessatio repentina (quorum usu tum sanguis invigoratur, tum partium tonus firmior & constantior solebat reddi,) unde jam corpus flaccescit, & Concoctiones non amplius rectè promoventur; è contra verò, succorum corporis recrementa quæ talium exercitiorum ope prius exercebantur, dehinc in Vasis, seu morbi seminium, reconduntur. Nonnunquam & studium seu Meditatio de re quapiam seria ac diuturna malum auxit, quo scilicet spiritus defæciores & magis volatiles à concoctionum penso quod debuerant absolvere nimium avocantur. Adde quòd huic morbo obnoxii non solum ciborum in genere ferè sunt appetentiores, sed & eorum maximè qui difficillimè ventriculo cedunt; quos cum haud parcius devoretur quàm tum solerent cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendi pares sunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingestio ita frequenter (licet id haud raro contigerit) Podagræ viam stravit, ac vesana & immoderatio vini Compositio; unde Fermenta Coctionibus variis dicata peius profertur, præcipitantur ipsæ Coctiones, & Spiritus naturales ab habituum adventitiorum copia subjugantur dispergunturque. Jam verò cum uno eodemque tempore & Spirituum (qui Coctionis instrumenta sunt) vigor immineatur, atque inoperingens humorum colluvies sanguinem opprimat, omnino necesse est, ut singulæ Coctiones haud ritè peragantur, dum ita obruantur singula Viscera, unde Spiritus jamdiu fatiscantes nunc etiam suffocantur: Nam si à sola Spirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos quos ægritudo diuturnior maceravit, pariter invaderet; cum ferè virolissimos quosque adoriatur, & robustissimis naturæ principiis præditos; quos tamen non aggreditur, donec caloris & Spirituum Naturalium defectum sive declinationem, humorum quoque congestio excipiat, à quibus simul junctis Concoctiones vitiatæ pervertuntur.

Porro ut *Causarum*. quas enumeravimus, singulæ Indigestionem promovērant, ita earum pleræque laxitati Habitu & Musculorum corporis procurandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis indigestisque humoribus intromittendis panditur, quoties isti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in sanguine diutius stabulantes tam mole quàm prava diathesi macti fuerint, tandem calorem putrescentem acquirunt; & cum non amplius à natura regi possint, protumpunt in speciem, & in Articulos depluunt, calore atque acredine dolores exquisitissimos in ligamentis membranisque ossa contegentibus excitantes; quæ vel à senio, vel luxu atque intemperantiâ labefactatâ laxatâque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic verò humorum Podagram generantium prolapsus, qui Paroxysmum constituit, serius ocysive contingit, prout ansa hujusmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam verò *curationem* quod spectat; (ut primò quæ sunt omittenda subinuat) licet, si humores respiciamus atque indigestionem unde isti trahunt originem, primâ fronte videri possit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum succrescentium aggestio possit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ sunt Indicationes magis generales, quibus in plerisque aliis morbis Humoralibus satisfaciendum est: in Podagra nihilominus Naturæ quasi prærogativa est materiam peccantem suo modo exterminare, & in Articulos deponere, per insensilem transpirationem diffundam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus causam Podagræ continentem ejicere valeamus, Venæ-sectio scil. Catharsis, ac Diaphoresis per sudorem: nulla verò ex his methodus scopum attinget unquam.

Imprimis Venæ-sectio, quantumvis magna polliceatur tum in humoribus, qui in procinctu stant, & quasi descensum meditantés, tum in istis, qui jam jam Articulos obsiderunt, evacuandis; manifestò tamen pugnat cum indicatione illa, quam Causa Antecedens, quæ est Indigestio à spirituum (quos sanguinis detractio magis imminuit opprimitque] depravatione ac defectu orta, sibi vendicat. Non est itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxysmum qui timetur, vel ad istum, qui jam adest, mitigandum, in iis nempe, qui ætate jam sunt proveciores. Quamvis enim qui educitur sanguis Pleuriticorum & Rheumatismo laborantium Sanguinem ut plurimum referat, attamen Venæ-sectio haud minus insigniter in hoc morbo officere ægro, quàm in duobus prædictis prodesse cernitur. Etenim si sanguis in intermissione, quantumlibet diu post Paroxysmum, fuerit extractus, periculum est, ne à sanguinis & humorum agitatione novus succrescat Paroxysmus, qui & priore diuturnior futurus est & symptomatis enormibus stipandus, sanguinis robore & vigore, quibus adjuutoribus morbi fomitem strenuè ac constanter excutere debuerat, exinde refusis. Atque hoc incommodi toties etiam accersitur, quoties ineunte Paroxysmo vena pertunditur. Si mox à Paroxysmo feriat vena, ingens periculum est, ne natura, dum sanguis adhuc languidior est, & nondum pristinas vires à morbo succisas redintegraverit, ejusmodi vulnere importunè influcto.

infecto usque adeò infirmetur & succumbat, ut Hydropi aditus aperiat. Veruntamen si æger adhuc Juvenis fuerit, & ab immodica potatione excalescens, sanguis initio Paroxyfmi potest detrahi, sin autem in Paroxyfmi subsequens Phlebotomiâ jugiter utatur, Podagra quàm citissimè etiam in juvenibus invererascet, & intra paucos annos latius imperium seu potius tyrannidem propagabit, quàm aliàs in multis extendere valuisset.

Deinde; Catharsin quod attinet, sive *àvo* sive *nâra* animadvertendum est, quòd cum naturæ lex sit inviolabilis atque ipsi hujusce morbi essentia intertextâ innexaque, morbi fomitem semper in Articulos rejici debere; nihil profus aliud præstabant Remedia sive Emetica, sive Cathartica proprie dicta, nisi ut materia peccans, quam natura in corporis extremitates protruserat, in sanguinis massam denuo revocetur; unde accidit, ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod è visceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nullo prius discrimine versabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale esse haud rarò observatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, vel (quod adhuc pejus est) ad leniendum Paroxyfimum allueverant. Etenim cum natura à methodo sibi familiari exturbata fuerit, qua, utpote securissima optimâ que, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores intò versus intestina sollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certè perexiguum, ventriculi ægitudine, alvi torminibus, Lipothymia, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miseri quasi enecantur.

Ego certè persuasissimus sum, à jugi & sæpè iterata experienciâ edoctus, Catharsin omnem tam per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta, qualia pro more Articulis expurgandis destinantur, plurimum nocere; sive in Paroxyfimo ad minuendam materiam peccantem, sive in fine ad dissipandas morbi reliquias, sive in perfecta intermissione & rectâ valetudine, ut venturo Paroxyfimo occurratur, Purgatio in usum revocetur. Etenim tam mei ipsius quàm aliorum periculo compertissimum habeo, Catharsin quovis horum temporum administratam, ita parum votis respondisse, ut malum, quod debuerat averruncare atque avetere, accesseret. Primum itaque Purgatio sævient adhuc Paroxyfimo adhibita, naturæ, in materia morbifica separanda & in Articulos deponenda occupatæ, negotium facessens, magnam spirituum *à Cæter* nonnunquam excitavit, unde non tantum Paroxyfimus magis invalescebat, sed & æger in vitæ discrimen haud obscurè conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxyfmi usurpata, cum morbi reliquias amoliri debuerint, id tantum egere, ut recens Paroxyfimus de novo suppullularet, haud mitior priori isto; atque ita æger spe falsâ lactatus ea sibi fabricat mala, quæ non fuerat perpeffus, nisi humores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipsemet plus semel expertus sum; artis medicæ opem præposterè implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Postremò quod Purgationem attinet, certis intervallis & integrâ sanitate repetendam, ut Paroxyfimo eatur obviam atque ei aditus præcludatur; etsi, quod est fatendum, non ita præsens periculum est, ne nova accessio invitetur, atque fuit in casu jam dicto; cum

æger nondum *ἔξω βέλους* omninò fuerit, tamen etiam hoc tempore Paroxyſmum parit, idque ob cauſas ſupra memoratas, quo malo ſi fortè ægrum non ſtatim multaverit, nullatenus tamen eum à morbo liberat, quantumlibet conſtanter & debitis intervallis Cathartica hæc illave aſſumpſerit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharſi non ſolum Vere & Autumno, ſed & ſingulis menſibus, imò & ſeptimanis continuis, celebratâ, ſanitati licabant, neque tamen horum quiſquam Podagram effugit: quæ exhinc crudelius plerunque & immanioribus ſymptomatis eos impetebat, quàm ſi ab omni medicatione ſibi temperaſſent. Licet enim jam dicta Purgatio cauſæ continentis partem aliquam poſſit educere, cùm tamen concoctioni roborandæ (à quo tantum abeſt, ut eam debilitet, recenti vulnere naturam ſubruens ac deſiciens ne hilum conferat, uni tantummodò cauſæ opponitur, & morbi curationi impares proſus habet vires.

Ad hæc annotandum eſt, ab eodem illo ſpirituum deſectu, quo Coctiones in iis vitiantur, qui Podagrâ ſolent laborare, eorundem ſpirituum Animalium *σύστασις* minus firmam vegetamque reddi, unde mox deſicitur & interrumpitur à quavis cauſa, quæ vel animum vel corpus paulò violentius concutit exagitatque; ac proinde jam fugax ac diſſipabilis eſt admodum, prout iis, qui Affectioni vel Hypochondriacæ, vel Hyſtericæ obnoxii vivunt, perſæpè accidir. A qua etiam ſpirituum ad *αἰθέραν* propenſione fit, ut Podagra vel leviſſimam quamlibet evacuationem ferè ſubſequatur. Diſſoluto enim corporis tono, quem ſpirituum firmitas, dum in vigore ſuo perſiſtant, ritè compactum vegetumque ſervat, materia peccans quaſi diſruptis repagulis jam ſui juris eſt, atque ab hac plaga corpori inſicta Paroxyſmus ſtatim exoritur.

At verò hæc ipſa Methodus utur pernicioſa ac nocens, nihilominus Empiricis quibuſdam, qui Catharticum quo utebantur medicamentum aſtutè omnes celarunt, haud mediocrem exiſtimationem conciliavit. Obſervandum eſt enim quòd Purgatione currente, æger vel non omnino vel remiſſè admodum dolet; & ſi Catharſis ad plures dies produci queat, nullo ſuperveniente Paroxyſmo recenti, æger conſeſtim ab eo, quo jam tenetur, convaleſcet: verum enimverò pœnas impoſterum pender diſſiſſimas ab *αἰθέρι* in quam dicta humorum exagitatione naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licet prædictis evacuationibus minùs officiat, liquido tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viſcera, ſed è contra in corporis habitum propellat, attamen his ſaltem nominibus obæſt. Primò quidem quòd extra Paroxyſmum humores adhuc crudos & nondum ita ſubactos, ut ritè ſeparari debeant, quaſi vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto cunctantem paroxyſmum ante diem, & vel invitâ naturâ ſollicitat. Deindè quòd ſudoris provocatio in ipſo paroxyſmo materiâ morbificam nimis violentè in affectum membrum impingat adigatque, dolorem ſimul adducens haud tolerandum; & ſi major ſit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbar, unde orgaſmus interea, atque ingens tam ſanguinis quàm

quàm cæterorum humorum ebullitio sive exaltatio; si verò corpus colluvie ferôsâ Podagræ generandæ aptâ admodum scateat, metuendum est, ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in quibus sudores Artis ope sollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non verò naturæ ductu profluunt, periculosissimum est eosdem nimis violenter atque ultra eum Cœlionis gradum ad quem humores evacuandi suâ sponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iste Hippocratis Aphorismus, *Cœta non Cruda sunt medicanda*, tam in Sudoribus provocandis quàm in subducenda Alvo locum habet. Quod quidem liquidò constat ex sudore illo quo Paroxysmus Februm Intermittentium claudi solet, qui, si modicus fuerit & materiæ Febrilis à precedente Paroxysmo concoctæ quantitati apte respondens, ægum insigniter juvat levatque; si verò ultra naturæ modum sudatio promoveatur, ex eo quòd æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua subnascitur, & recens focus succenditur, cum iste qui priùs efflaxerat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador qui ut plurimum manè sua sponte oritur post minorum Paroxysmorum, è quibus majorem Paroxysmum constare docui, singulos, tam dolorem quàm inquietudinem quibuscum æger totâ nocte conflabat, mitigat; è contra verò, si quando levis hæc mador & suapte naturâ fugax, diutius & vehementius protrahatur quàm fert proportio materiæ peccantis jam ab ultimo Paroxysmo concoctæ, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc quàm in aliis morbis quibuscumque, quos mihi videre contigit, dempta sola Peste, sudores prolicere non tam Medici, quàm Naturæ provincia est: cum nullo modo assequi possimus, quanta materiæ pars ejuscemodi separationi obeundæ jamjam est parata, nec perconsequens, quem in provocando sudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cum satis liqueat, non solum podagræ Curationem à Medicamentis evacuationibus incassum peti, sed & eadem *podagria* noxam adferre, restat ut exquiramus, ad quem alium scopum Curativæ indicationes sunt dirigendæ. Ego quidem ex accurata *παρηγοριών* prædictorum omnium pensatione & diligenti examine colligo, duabus potissimum causis in hujusce morbi curatione obviam iri debere. Prima est causa Antecedens, sive humorum indigestio à caloris & spirituum Naturalium defectu orta. Altera est causa Continens, sive eorundem humorum calor & exaltatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acredinem nacti sunt à mora in corpore, quàm oportuerat diuturniore, quæ mora ab inconcoctione suprâ memoratâ pender, Hæ causæ ita toto cælo, quod ajunt, à se invicem discrepant, ut, quæ huic profunt remedia, alteri obsint; unde hic Affectus ita curatu perdifficilis est. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigestionem vincere satagimus, periculum est, ne ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverso, dum sive Dietâ, sive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum committigare volumus, *ἀπερίαν* accersimus, labefactato scilicet calore naturali. [At verò hîc Causam Continentem non eam tantum intelligo, quæ jam actu Articulos oblidens Paroxysmum format, sed eam insuper, quæ adhuc in san-

guine delitescens separationi hæctenus est inepta. Perrarò enim materia morbifica omnis à Paroxysmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plenè egeritur, ut nullæ prorsus in corpore reliquæ sint, eodem jam elapso. Ac proindè utriusque hujus causæ tam extra Paroxysmum quàm eo vigente ratio habenda est. Quandoquidem verò materiæ continentis eliminatio Naturæ omnino opus est, suâ ipsius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis, ad humores calidos acresque leniendos, absque damno digestionibus illato, possit tentari, nisi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certe & præcipua Curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigestionibus sublatis, consulatur, de quâ jam agam: ita tamen ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acridinem retundendam facete possint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferunt in muneribus suis ritè fungendis, sive Ventriculum confortando ut alimenta rectè coquat, sive sanguinem ad debitam chyli in illum inveci assimilationem, sive partes solidas corroborando, quo melius succos earundem nutritioni atque augmento destinatas in propriam substantiam convertant, quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo statu conservant, ut singularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujusmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt ac propriè *Digestiva* appellantur, sive (pharmaca ea fuerint, sive ratio victûs, sive exercitatio, sive alia ex istis qualibet, quæ *sex res non naturales* indigitantur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere, quæ moderatè excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & cæteras partes fovent confortantque, qualia sunt, verbi gratiâ, Radices Angelicæ, Enulæ, Folia Absinthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamæpityos, &c. Addi possunt etiam Antiscorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani rusticani, Folia Cochleariæ Hortensis, Nasturtii aquatici, &c. Cùm autem herbæ istæ acres ac pungentes, utut stomacho arrideant atque eidem conferant in Coctione juvandâ, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos subdant & augeant calorem, parcius usurpandæ veniunt, præ aliis istis quæ miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & sanguinis massam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum species aliquot affabrè permixtæ humoribus concoquendis rectiùs, ut mihi videtur, quàm simplex quodlibet ex eorum tribu desumptum ministrant, Quamlibet enim quoties specificâ medicamenti cujuslibet virtute opus est nobis, Regula tenet, *Quo simplicius* eo meliùs; tamen cùm id habemus propositi, ut huic illive indicationi satisfaciendo ægrum sanemus, singula ingredientia symbolum pro morbo curando quasi conferunt, atque in hoc casu, quanto major est simplicium numerus, tanto potentiùs medicamentum operabitur. E prædictis itaque & reliquâ ejusdem farinae materiâ medicâ, variæ Remediorum formulæ ad hunc scopum tendentes concinnari possunt. Ego formam Eleæuarii ad exemplum

plum Theriacæ Andromachi cæteris præfero, ceu viribus præstantissimam, eò quod mutua simplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quasi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate quàm in eorum quolibet. Vetùm tan delectum ejusmodi ingredientium quàm formulas quibus exhibenda sunt prudenti Medico lubens relinquo; cum nunquam mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant, conscribere, at potiùs veras indicationes notare, ad quas Curationes sunt dirigendæ: Quod cum minus observetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis ansa data est, ut se Artis medicæ Principes jactent.

Veruntamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferram, quod ad hunc modum componitur, ℞. Rad. Angelic. Calam. Aroma. Imperator. Enul. campan. Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Menta, Salvia, Ruta, Card. Ben. Puleg. Abrotan. Flor. Chamam. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglican. Sem. Thlaspi. Cochlear. hortens. Carni, Bacc. Junip. singulorum quantitatem sufficientem. Legantur singula Herba, Flores, & Radices quo tempore viribus pollent maximis. Siccantur ac in Papyraceis sacculis asserventur, dum in pulverem tenuissimum redigantur. Singulorum Vncia sex simul probè mista excipiantur s. q. mellis opt. despumati, & Vini Canarini, & in Electuarium debita consistentia conficiantur s. a. Sumat Drachmas duas mane & serò, Vel hujus defectu, sequenti utatur. ℞. Conf. Cochlear. hortens. ꝑ. Absinth. Roman. & Flavæd. Aurantior. an. ꝑ. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. an. ꝑ. Theriac. Androm. ꝑ. Pulv. Ari comp. ꝑ. cum s. q. Syrupi Arantiorum fiat Electuarium. Capiat Drachmas duas bis in die, superbibendo sequent. Aquæ cochlear. v. vel vj. ℞. Rad. Raphan. rust. incis. ꝑ. Cochlear hortens. manip. xij. Nasturt. aquatic. Becabung. Salu. Mentha ana manip. iij. Cortic. Aurantior. no. vj. Nuc. Moschat. contus. no. ij. Cerevisia Brunsvovic. ꝑ. Destillentur organis communibus, donec solummoda libra sex Aqua eliciantur pro usu.

E Medicamentis vulgò cognitis Theriaca Andromachi Concoctionibus roborandis præ cæteris confert; Cum tamen plures in se species contineat, quæ plus satis calefaciunt, atque insuper Opio abundet, Electuarium supradictum commodius parari potest è Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & corroborantibus. Curandum est interim ut ea simplicia eligantur quæ ad ægrî gustum magis faciant, cum enim diu admodum, scilicet ad omnem ferè ætatem, in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit, ut palato minus sit ingratum. Inter simplicia Cortex Peruvianus primas obtinet, cum sanguinem corroboret vegetumque reddat, ejus grana aliquot mane & serò assumantur.

Et sanè uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, hæc & huic similia remedia quæ sanguinem corroborant, vegetum que reddunt (si modò eorundem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) præ cæteris juvant; quando quidem singuli hujus generis morbi ad unam eandemque causam universalem, humorum scilicet Indigestionem, si rectè conjicio, referri debeant.

Nihil

Nihil est autem, ex quo hoc certius evinci poterit ac probati, quam si ob oculos ponamus differentiam, quæ inter morbos, *Acutos & Chronicos* intercedit; quam ob causam æquus Lector boni consulat, si paulisper ab eo, quod jam præ manibus est, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* si ferè habentur, qui citò vel perimunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur isti, qui vel non omnino vel tardè admodum & longâ temporis morâ ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipsa rei natura, quam verba quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò causa hujus differentia, quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facilè eruenda: cujus indagatiõni si aliquantisper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cum harum rerum notitia clara ac distincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas, magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viscera, si ita loqui fas est, varias subeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinatur, quod mihi maximè probatur: sive inficiatur Atmosphæra omnis, ab alteratione quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum Cælestium quorumlibet Conjunctio: res ita se habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis referciatur, quæ humani corporis œconomia adversentur; uti etiam alio tempore istiusmodi particulis imprægnatur, quæ cum corporibus speciei alicujus Brutorum minùs conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujusmodi noxia & naturæ inimica *judicant* in nudum sanguinem inspiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata sunt, Natura *Febrim* occersit, solennem nempe sibi Machinam ad sanguinem à materia aliquâ hostili & contrariâ intus stabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & idèò *Acuti* sunt & *Breves*, quia motum habent ita celerem & violentum. At verò præter hos morbos à causâ externâ excitatos, sunt & alii perinde *Acuti*, ab hac vel illâ peculiari sanguinis inflammatione nati, quæ non à causâ aliqua generaliori ab aere pendente, sed à particulari particularium corporum Anomaliâ vel intemperie producuntur. Quod quidem *Februm* genus ego *Intercurrentis* & *Sporadicum* idcirco vocito, quod annis ferè quibuslibet occurrant.

At verò morbi *Chronici* genium habent longè ab his diversum: quamvis enim aer minus salubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aeri ita immediatè originem debent suam, sed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum scilicet *Indigestionis*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, sive à senectâ, sive à magnis & continuis circa *Sex res non-naturales* erroribus, præcipue in Cibo Potuque; vel si *O-gana Secretoria* eo usque fuerint debilitata, ut jam functionibus suis ad defæcandum sanguinem & ejus superfluitates eliminandas destinatis, prorsus fuerint imparia: his in casibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quam cui digerendo hominis vires sufficiant, dicti humores morâ diuturniore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur, tandemque in *speciem* erumpunt, & varias morborum species edunt pro depravationum varietate. Et prout

prodit hi succi depravati variam habent indolem, ita variè in hanc illamve partem dilabuntur, quæ eisdem excipiendis aptissima est; atque ibi sensim longam illam symptomatum seriem explicant, quæ partim à talium succorum naturâ, partim ab *αἰθρία* istis partibus illatâ, solent exoriri: quæ duo simul juncta istam naturæ *ἀνομαλίαν* constituunt, quæ morbi alicuius nomine insignitur.

Jam quod ejusmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Morborum Chronicorum causa sit præcipua, facillè liquebit, si animadvertamus Senes, quorum Coctiones sunt lætæ, & spiritus, earum instrumenta, abumpti à reperitis vitæ longioris functionibus, hisce Affectibus magis esse obnoxios quàm sunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accensa recrementa ista coarctata dissipat; & quorum Organa Secretoria jugi isto caloris naturalis subsidio instruantur, ut functionibus in totius sanguinis massa depuranda peragendis neutiquam deficiant, nisi insuper premantur, & quasi suffocentur à nimîâ humorum copiâ. Adhæc talem humorum indigestionem plurium Morborum Chronicorum causam esse ex eo constat, quòd Hyems ad istiusmodi morbos gignendos longè magis faciat quàm Æstas. Licet nonnulli ex his morbis non actu exerantur, nisi sub Brumæ exitum; attamen iste humorum proventus, à quo illi pendunt, per omnem Hyemis decursum succrescens, auctior factus est ab ejus tempestatis frigore & effæcto languore naturam debilitante, quo minus valeat in administrandâ corporis œconomiâ. Unde fit, ut qui in Æstate satis bene habeant, rarò tamen Hyeme eos morbos effugiant, ad quos magis sunt proclives, *Podagram*, verbi gratiâ, *Asthma*, *Tusses*, &c. Atque hinc etiam ratio deducenda est, quare Peregrinatio in Regiones magis Australes ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incassum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum causâ jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quasi stupendo ac incredibili emolumento, quod ii qui morbis Chronicis plerisque, præcipuè verò *Phibisi*, laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digestiones singulas invigorat firmatque, dum à continuâ corporis succussione calor naturalis re-accenditur, & Organa secretioni destinata in munere depurandi sanguinis ritè fungendo promovetur: unde necesse est, ut sequatur Digestionum deperditarum quasi renovatio. quædam, & è consequenti totius corporis Crasis optima.

Quocirca è rationibus jam allegatis satis elucescit, quòd non in Podagra tantùm, sed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifestum contra-indicat, *Herbas* ejusmodi *excalfacientes* magnum omnino commodum adferre, cum sanguini æstatis calorem vel mediâ hyeme concilient: quamvis si æstivo tempore earum usui assuescamus, melius præcavebunt mala ista, quæ adversa tempestas solet apportare. Et profecto si ad hyemis usque appulsam deferantur, quo tempore ingens humorum saburra accumulatur, periculum est ne serò nimis ad hoc Asylum confugiamus, & quod dicitur solet, *μετὰ πόλεμον συμμαχία*. Quamvis autem, ut supra fufius disserui, Podagra id sibi habeat peculiare, ut non tantùm non juvetur, sed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis Chronicis plerisque & Venæ-sectio quoties opus fuerit reperita, & Purgatio ante

sunt impetranda, quàm Remediis corroborantibus & Digestivis hîc à me laudatis opera danda est: ubi verò se æger his addixerit. in iis perseverandum est, nullis intercalatis Evacuationibus. Etenim hoc est firmiter retinendum, quod quoties cujuscunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innitur, Evacuationes, qualescunque eæ fuerint, officiant prorsus. Denique non is sum, qui asseram, Medicamenta Digestiva jam memorata cæteris quibuscunque præstare: at verò dico eum, qui Remedium ad hanc intentionem satisfaciendam potentissimum invenire potuerit, longè majora in sanandis Morbis Chronicis præstare posse, quam ipse se posse existimaverit.

Istud verò iis omnibus quæ de Podagrâ sanandâ dicturus sum, præmittendum est, maximopere præ cæteris observandum, nempe quòd *Digestiva* Remedia quæcunque, sive Medicamentorum apparatu, sive Diætâ, sive Exercitatione ea constant, haud obiter instituenda sunt, verùm constanter atque omni adhibitâ diligentia assiduè usurpanda. Cùm enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, causa ejus in habitum, & novam quasi naturam transiverit, nemo sanus existimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem sanguini atque humoribus à quodlibet sive remediî sive viçus genere super inductam, curationis scopum posse attingere; at verò corporis habitus omnis aliò traducendus est, atque homo integer deinceps quasi novâ incude resingendus. Neque enim hîc ita se res habet atque in morbo Acuto aliquo; ubi is qui modo athleticè ac pancreaticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo sanitatis statû in morbum periculosissimum, quasi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ dispar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comestationibus, Comotationibusque intemperantiâs indulgendo, solita exercitia intermittendo, desidâ atque pigritia intabescendo, vel etiam nimio studio atque irremissa animi intentione, aliisque vitæ erroribus, id egit tandem quasi deditâ operâ, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur spiritus Animales (quî Cœctionis instrumenta sunt primaria,) unde humores præter-naturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad summum gradum exaltati fuerint, ac stragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effeminatis Articulis, unde humores illabentes promptius excipiunt. Atque ita demum alia quasi natura sensim super inducitur, pristina & naturali corporis œconomia eversâ funditus & deletâ: Cùm isti Paroxysmi, qui hominum incantorum ac minus perspicacium oculos animosque soli ferè perstringunt & occupant, nihil prorsus aliud fiat quàm series & ordo symptomatum ab illa methodo pendentium, qua uti solet Natura in materia morbum committente foras pellendâ. Quamobrem operam ludit quisquis hoc illove sive medicamento, sive etiam regimine subinde in usum revocato, hunc morbum proteclare satagit. Cum verò hic habitus tum in Digestionum omnium labefactione, tum & in amissione firmitudinis naturalis partium singularum præcipuè fundetur ac constet, utrique malo occurrendum est; & tam Cœctionum robur, quam firmitudo partium pedetentim reduci debet ac restaurari, pro modulo scilicet pristinae ac consuetae corporis œconomia. Quantum verò istud plene perfecteque fieri non posse videatur, non eo solum nomine

mine, quoddam Habitus quicumque non nisi ægerimè in sibi contrarios transmutantur, sed etiam quoddam ætas senilis, quæ huic morbo ut plurimum comes est & sociâ, vehementer refragatur: tamen quantum vires annique sinent, tentanda est curatio, & prout æger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagræ tyrannidem magis minusve effugiet.

Atque porro animadvertendum est, quod Remedia *πεπτιμὰ* vel Digestiva, sive partem Medicam ea spectant, sive Diæticam, in Paroxysmorum præcipuè intervallis in usum revocanda sunt; idque quàm longissimè fieri potest à Paroxysmo infecuturo. Neque enim sine magnâ temporis mora & pertinaci Remediorum usu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum restauratio, tantaque firmitas, quantum expetunt tum sanguis, tum viscera, senio adversante possunt acquiri.

Quantumlibet verò profint hæc aliæque ejusmodi remedia, attamen hisce solis hæc corroborandi intentio satisfieri nequit; sed & earum etiam rerum habenda est ratio, quæ ad artem propriè medicam non spectant. Et certissimè voto frustrabitur is, qui in hoc aliove morbo Chronico omnem curationem Medicamentis solis absolvi posse autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* mediocritas est observanda, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valeat, ac proinde morbo fomes subministratur: neque è contra, nimia abstinentia partes ea proportione defraudentur, qua earundem robur & vigor debuerat sustineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo nocet, prout tam in meipso quàm in aliis haud semel expertus sum. Adhæc, ciborum qualitatem quod spectat, licet *Ἐπιπέτῃ* per se considerata *ὑπερίσθις* præferenda sint, attamen ægri palato est consulendum: quandoquidem observandum est, quod sæpenumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficilius coquatur, citius tamen à natura vincitur quam quod facilius concoctionis habetur, si ventriculo nauseam creet: at verò quæ *ὑπεπέτῃ* habentur, idcirco parcius sunt comedenda. Unicâ etiam ciborum specie singulis partibus vescendum arbitror, cum varia carniû genera simul ingesta plus ventriculo molestiæ facessunt quàm unicum, quod omnia ista quantitate exæquat. De cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acris, nec sale condita sint, nec aromatis; quæ licet coctionem non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantum expedit; cum enim lectus humoribus digerendis propriè dicitur, id temporis in cibis concoquendis non est infumendum. Non consent itaque, qui Podagræ sunt obnoxii; haustum tamen Cerevisiæ alicujus tenuioris liberaliorem sibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere sint tales; cujus concretio à liquore ejusmodi hoc tempore hausto multum impeditur, refrigeratis scilicet ab eo Renibus prolutisque.

Γαλακτοποσία, seu Diata è solo lacte sive crudo, sive cocto, exulantibus cæteris omnibus, nisi quod penis aliquid semel forte in die adjiciatur, ab Annis rectò viginti obanuit. Profuit hæc quamplurimis præ cæteris hujusce morbi præsidii, quamdiu ne latum unguem ab ea discesserint. Quamprimum

verò ad sanorum diætã, utut lenem mitemque, sese receperit, qui huic in-
 sueverat, Podagra confestim reversa agrum pejus longe quam antehac vexa-
 vit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellen-
 do magis impar redditur, unde & periculosius infestat & diuturnius. Qui igitur
 huic se methodo tradere cogitat, primùm serio secum perpendat, num
 valeat per omnem vitam in eadem persistere: quod tamen fortassis penes eum
 non erit, utut propositi tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam, qui
 postquam per annum integrum solo lacte victitaverat, non tantùm sine
 offensione sed & cum summa voluptate; (quo tempore quotidie semel aut
 pluries dejecerat) sistente derepente alvo ac mutatâ corporis, temperie, manente
 verò adhuc animi propensione, & ventriculo tandem ad lac nauseante, absi-
 stere coactus est. Nonnulli verò Hypochondriaci, crasso corporis habitu, vel
 qui alias liquoribus spirituosis diu multumque assuevere, lactis usum nulla-
 tenus ferre possunt. Interea emolumentum illud, perbreve ac fugax quod ex
 hâc diætã percipiunt illi quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet
 quòd non tantùm diætã sit simplicissima (unde nullus dubito quin jusculum
 Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem præstare possit,) sed etiam
 sanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo aciores contem-
 perando: atque insuper, quod ego palmatium judico, cum lac alimenti genus
 sit Adultis prorsus impar, istam humerum turgescenciam sive visositatem re-
 primit, cui Podagræ ortum debet, eo nomine paucos istos quibus congruit,
 tandiu à Podagrâ immunes præstat, quamdiu eo solo vescuntur, nec juvat
 ulterius. Cum enim Podagræ causæ originali ac primaria nempe Concocti-
 onum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hâc ratione
 obest quàm altera prodest. Quod cum minus perspectum fuerit, nonnulli in-
 cautiores in errores permagnos & planè exitiabiles inciderunt; dum morbi
 causæ Continenti, humorum sc. calori & acredini, obviam ire satagentes, Con-
 coctiones pessunderunt, & punctiones naturales prostraverunt omnes.

Liquores quod spectat, ii, me iudice, optimi sunt, qui neque ad Vini
 generositatem ascendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujusmodi
 sunt Cerevisia tenuis *Londinensis*, sive lupulata, sive non lupulata; cum extrema
 ab utraque parte noceant. Primùm de VINO, licet Proverbio jactetur, Vinum
 potans Podagrâ laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagrâ; extra con-
 troversiam tamen est, & variis *ποδαγραίωντων* experimentis confirmatissimum,
 Vinum de facto officere. Licet enim prodesse credatur juvenis Coctionibus,
 quarum vitia causam Podagræ Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen
 Causæ Continentis omnino obesse censendum est, humores scilicet, fomitem
 morbi, jam in procinctu stantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus
 Vinum pro potu ordinario usurparum Coctiones promovere, at potius subvenere
 dicimus, nisi in diu VINO assuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in tran-
 situ impertiat, certissimum est tamen, fermenta corporis ab eo subjugari, &
 avocari spiritus naturales atque fugari: unde est, si bene conjicio, quod Bi-
 baces atque Nepotes isti malè feriati, *Podagrâ*, *Paralyfi*, *Hydrope* aliisque
 morbis

morbis frigidis ferè perimuntur. Adde, quòd jugis & immodica Viniingurgitatio corpus ad instar corporum Fœminarum emollit laxatque; cum liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper assuevere, Podagram fere nesciunt. Notandum est insuper, quòd huic morbo maxinè obnoxii Viri sunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quadam sanguinis luxuriâ plus satis nutriunt, & incrementum sumunt ex materiâ quadam indigesta co substantiâ sanioris & ritè compactæ. Hanc sanguinis luxuriam *Ὠκροσσία* adiget magis, ac proinde tum novam materiæ saburram accumulatur, tum etiam fomitem jamdiu repositum quasi subditâ face actu in morbum provocat. Huic accedat strui, quòd cum podagricorum sanguis isti qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertusis venis extrahitur, persimilis sit, insanorum esset sanguinem jam *ἀπρίαντα* ulterius spirituosis liquoribus, ceu ignem oleo, prorsitate. Neque tutius ex adverso liquores nimium refrigerantes in usum revocantur, cum hi Concoctiones prorsus deiciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem scilicet ut Vinum, sed ipsam adeò mortem: prout experientia docet in iis, qui ad senium usque vino liberalius indulgentes, aquam aut tenuiores liquores de repente cum Vino, & non ita diu post vitam cum morte commutârunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiiis in potu modus statuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia assumpti inebriare possunt, neque frigore suo ventriculum lædere. Hujusmodi est, ut dixi, Cerevisia tenuis nostras, & in aliis regionibus confici poterit ex multa aqua cum paucis vino permixta. Aquam puram crudamque & periculosam existimo, & expertus sum meo damno. Attamen satis commodè ab ineunte atate potatur Aqua; qua hodieque longè major hominum pars sum levat: inopia sua feliciores sunt illi, quàm nos nostra copiâ & luxu. Testes appello ingens morborum agmen, quo corpora nostra hoc nemine discruciantur, Podagram sc. Calculum, Apoplexiam, Paralyfin, &c. tum & vim animis illatam qua à nativa rectitudine transversum aguntur, dum adventitii talium liquorum spiritus, cum spiritibus Animalibus cogitationi formandæ inservientibus complicati, mentem nimium volatilisando perturbant, vana ac futilia loco rerum solidarum atque alicujus momenti subingerentes: atque ita demum ingeniose Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem fermè differentia intercedit, atque est inter Substantiam & prorsus Nihil. Sed de his satis.

Jam verò quamvis sufficiat ei, qui Podagra mitius ac tantum per intervalla laborat, vel Cerevisia tenui uti, vel vino diluciori, cum is morbi gradus tanti non sit, severiori regimini se subjiciat; attamen cum universa corporis substantia in Podagram quasi degeneraverit, minus quam exoptet in profligando morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocunque, quantumvis leni & tenui, in totum abstinere: cum hi omnes spiritus pungentes, & aliquem acedinis gradum in se contineant; & quod pejus est, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cerevisiæ liquoribus inditi vim suam

fermentativam toti massæ communicant,) humores fermentationi perpetuæ addicunt. Potus itaque Diæticus ex ingredientibus vulgò notis & huic usui dicatis pro tali potu ordinario præscribendus est: modò non sit justo fortior, quo haud multo minus periculose accendentur humores quàm ipso vino; nec è contrà aquosior justo, naturales functiones nimia refrigeratione prosternens. Hujuscemodi Potus si ritè pareretur selectis Ingredientibus istis quæ agro minùs sunt ingrata, licèt ad septimanam unam alteramve non sine aliquali fastidio ita jugiter assumatur, postea tamen perinde gratus & acceptus est, ac sunt alii liquores quibus quis maximè assueverit. Atque ab hoc potus genere non tantùm non imminuetur Appetitus, sed & augetur: magis insuper naturalis & genuinus evadet quàm cum liquoribus fermentatis uti solet. Hoc insuper commodi accedet, quod qui hujusmodi ortum Diæticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu sibi possint indulgere, quàm cum Cereviliam biberent, aut Vinum: cum errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene supra humanam fortem est) hoc pacto aliquatenus corrigantur compensenturque. Quod verò omnium primum est, æger hoc modo sibi à Calculo præcavebit, qui Podagræ ferè individuus est comes; cum liquores acres ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum profutandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor sequens, utpote qui gustu ac colore jucundo est, mihi maximè arridet. ℞. Sarsaparil. ℥vj. Lign. Sassafr. China, & ras. c. c. an. ℥ij. Glycyrrhiz. ℥j. Coq. in Ag. fontan. Cong. duobus per horæ dimidium; deinde stent clausè super cineres calidos per horas 12. postea ebulliant ad tertia partis consumptionem. Cùm primùm ab igne amovetur, infunde sem. Anisi ℥ß. Post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probe clausis ad usum.

Hic liquor tum primum commodissimè in usum trahetur, ubi quis à Paroxysmo convalescit; atque in eo perseverandum tam in ipsis Paroxysmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ cursum. Neque enim satis factum est sæviate adhuc morbo novis rebus studere, cum in ejusmodi aëre & motu inordinato natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores sunt ac magis spirituosi, cum alio inerti ac spiritibus destituto commutentur. Eodem etiam tempore & Electuarium prædictum usurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxysmorum insultibus quàm extra eos quotidie est devorandum. Hujus calor Potus Diæticæ aquositate quadantenus pensabit, sanguini & visceribus debitum caloris gradum concilians, sine istâ agitatione, quæ excitari solet ab æstu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem esse, in quâ omnimoda tum à Vino tum ab aliis liquoribus fermentatis abstinencia observatur; respondeo perpendendum esse, an non longè miserius sit ac minùs tolerabile diris inveterascentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quàm huic soli liquori se adstringere; cujus usu continuato in cæteris esculentis fermè omnibus animo obsequi licet: ut jam non repetam, quòd & hic potus [uti cætera omnia] dulcescet consuetudine. Certè qui

qui hunc morbum expertus est, modò Homo, non bipes fuerit pecus, nihil ambiget, in quam partem debeat concedere.

Quo non obstante, si æger vel à longo ac nimio usu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque Vino vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certè periculo eundem protinus ac derepente à vino depeilere; qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorsus itaque, si me audit, Apozema Diæticum supra præscriptum abdicet, vel, si eodem uti statuerit, ei sensim affuecat, haustum vini in partibus ad tempus aliquod sibi indulgens, quasi Remedii loco potius quàm Diætæ, donec Decoctum illud familiarius evaserit. *Vinum autem Hispanicum* hîc loci tam Rhenano, quàm Gallico omnino præferendum est, quæ posteriora, licet ventriculo pergrata sint, tamen exacerbandis humoribus & augendo morbi fomiti apta nata sunt. Adde quòd cum æquè fetè cruda sint, & vix magis concocta quàm est nostrum Pomaceum, non perinde cardiaca sunt atque calida, ac res postulat. Atque hæc de Cibo Potuque *podagræ* diætæ sunt.

Est & aliud, quod tamen si parvi pendatur, magni tamen momenti est tam in digerendo morbi fomite, Paroxysmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam ejusdem materiæ generationem extra Paroxysmum, nempe ut æger, maxime hyemis tempore, maturè lectum petat. Etenim post venæ-sectionem & Catharsin nihil æquè naturæ vires subruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, si seriò animadvertit, quanto alacrior vegetior que exurgit, quoties se lecto temporius commiserit, quàm verò energivis est ac languidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur, an citius seriusve quis lectum repetat, modò per tot horas eidem indulgeat, verbi gratiâ, an *horâ nonâ* cubitum eat, & *quintâ* surgat, vel *undecimâ* cubitum eat & surgat *septimâ*; multum tamen interest, idque ob hanc, ut existimo, potissimum rationem. Interdium scilicet spiritus dissipantur, sive in corporis exercitio, sive animi, qui in miris rectè valentibus ita sunt infirmi ac debiles, ut vesperi somni subsidio maturiùs opus habeant; & cum noctis appulsus œconomia corporis quasi relaxationem quandam adferat, quæ diurno tempore à solis influxu vegeta conservatur, lecti calor, brumâ præsertim, solis vicem ut gerat necesse est. Manè verò spiritibus tam à prægressæ noctis quiete quàm à lectuli calore resocillatis invigoratisque, præterquam quod dies superveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo surgere hoc tempore, licet horam unam alteramve à somno matutino detrahat; non ita altum vulnus Naturæ infligit, ac vigiliæ vespertinæ ad horam unam vel alteram protractæ. Quamobrem istis qui Podagræ sunt obnoxii Author ego sim, hyeme præcipuè, ut lecto maturè admodum se committant, & diluculo exurgant, quantumvis somnus iusto brevior suadeat, ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum somnus qui ita diluculo capitur securæ noctis somno tantundem detrahat; atque ita tandem naturæ vi illatâ, spretoque sapienti ejas instituto, noctem pro die quis habeat, diem perversus pro nocte.

Quinimo *animi tranquillitas* omni ope stabilienda est: cum perturbationes omnes, si repagula semel effringant, ad solvendam spirituum, qui sunt Digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad Podagræ incrementum multum faciant. Prudenter itaque secum meditetur æger mortalitatis suæ conditionem, nec se earum, quæ eam sequuntur, molestiarum exortem stultus opinetur: sive enim sui ipsius, sive aliorum culpa hanc animi ægritudinem pariat, non poterit unquam mundo lege dare, qui nemini hæctenus, quantumlibet demum potens aut sapiens fuerit, semper morem gessit; neque ita cuiquam semper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens sponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis specimen tandem edit, immeritò se brevi vitæ fructu spolians. Idem etiam incommodi sequitur nimium animi ad studia & res serias applicationem: Cùm enim huic morbo præ cæteris quibuscumque Melancholia vulgò dicta comes semper adhæreat, qui eï sunt obnoxii, spiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare solent atque obruere, hoc ipsam ita valdè ac nimio opere agentes, ut corporis æconomia integra amplius conservari nequeat: Quam ob causam ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Insipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam.

Cæteris verò omnibus, quæ ad impediendum humorum indigestionem (quam ego primariam Podagræ causam constitui) & ad sanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandum faciunt, *Exercitium* corporis facile palmam præripit. Animadvertendum est autem, ubi supra monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis *Habitus* immutari debeat, exercitatio corporis nisi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujusmodi enim exercitatio per vices intermissa, uti nihil ferè conferet ad immutandum habitum corporis ab inertia atque indulgentia jam languiscentis & effœminati, ita fortassis & nocere possit, Paroxysmum accersendo, ubi quis jamdiu ab eâ desueverat. Hoc verò exercitium vehemens non sit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ subiecta sunt magis usitata. *Morus* enim corporis justo vehementior nimium dissipat, & è consequenti *Concoctiones* lædit; quando exercitatio moderata ac perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter senium & corporis ad morum ineptitudinem, & fœcundiam huic præsertim malo quasi connaturalem, dolore insuper mactatur, tamen si hoc omittatur, nihil ex hæctenus inventis quicquam proficiet. Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior, qui quidem plus habet & periculi & cruciatûs quàm ipsa Podagra.

His addo, (quòd magnum pondus habere debet) materiam *sopaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maxime verò Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur. Urut enim fidenter asserant nonnulli horum sophorum, materiam nil aliud esse quàm sanguinis *Tartarum* ad articulos transmissum, facile tamen constabit cuilibet rem paulò attentius perpendenti, quòd dum magna

magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quosdam depluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, ut partim harum virtus assimilativa sufflamminetur, partim à suffocante obstructione quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ à calore doloreque articuli in hujusmodi substantiam cogitur: atque indies augetur, tum carnem tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quæ jam nuda jacet, aciculâ, ad instar *Creta*, *Ocul. Caner.* aut similis alicujus rei, extrahenda. Jam verò hoc malum ab exercitio quotidiano præcaveretur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, difflatio per omne corpus. Unde fit, uti ipsemet expertus sum, quòd exercitatio longa & quotidiana non tantum non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres & induratos solvit, modò non eo usque invaluerint, ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas, nec Calculus intercedant, reliquis longè præferenda est. Et sanè diu multumque mecum reputavi, quòd si cui innotesceret Medicamentum, quod & celare vellet, æque efficax in hoc morbo, ut in Chronicis plerisque, ac est *Equitatio* constans & assidua, opes ille exinde amplissimas facile accumulare posset. Hac si uti non liceat, vestio frequens in curru ferè eodem recedit. Atque in hoc saltem Podagra laborantibus Plerisque bene est, quòd opes quæ luxuriæ, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates currus habendi subministrant, quo hac saltem exercitationis specie fruuntur, cum altera frui nequeant.

Observandum est autem, quòd *Exercitatio* in aere salubri longè ea præstantior est, quæ in minus salubri peragitur: ruri scilicet potiùs quam in urbe, ubi aer vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & ædificiorum densitate confitatus; qualis est in *Londino* hoc nostro, urbe, quantum certò scimus, omnium quæ in toto terrarum orbe sunt, spatiosissima. Quantum vero intersit, an quis ruri, an in urbe se exercent, Podagricorum quivis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is quis tam Podagra quam senectæ laborat (quandoquidem jam jam ea spirituum copia destitutus est qua Concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitia articulos & reliquas partes adjacentes plus satis laxatas habet & debilitatas) æque improvidus meo judicio foret si ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cum longum iter emetiendum suscepit, Viaticum omne priùs abliguriret quam se viæ committeret. Quinimò præter malum quod sibi accersit, languidiora ævi jam fatiscantis desideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod speciali atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, se abdicat; qui jam in ultimâ vitæ scena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tor rabidæ feræ, eos per juventam omnem diu noctuque quasi laniabant, tandem aliquando sunt emancipati: cum horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel insequabatur, pensaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis aurem hujusmodi Regulæ tam Diætam quàm cæterum regimen spectantes, si ab homine Podagræ obnoxio religiosè observentur, eum ab enormioribus morbi insultibus præservare queant, atque istam sanguini & partibus solidis firmitatem conciliare, quæ ab illâ malorum Iliade unde morbus non solum supra humanæ patientiæ vires, sed & funestus tandem redditur, eundem immunem præstare possit; non tamen efficient ut non post quædam intervalla, maxime exeunte hyeme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim æstivo tempore dum tonus vigorque sanguinis à Solis calore excitatus fuerit & in statu conservatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto successit, omnino oportet ut coctiones longè melius quam hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente bruma & sanguinis robur fuerit imminutum, & perspiratio per cutis poros impeditior, necesse est ut ingens materiæ indigestæ colluvies sit accumulata, quæ tandem diuturna mora in speciem prorumpet, propriis se exrens symptomatis & Paroxysmum inducens, quamprimum vel ab humorum motu ab accessu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia causa evidenti quacunque ansa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujusce morbi curationem molitur, id negotiû sibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immetur, atque illud ad pristinam constitutionem resingat, quantum per ætatem & reliquas circumstantias fieri possit: quod in Paroxysmorum interstitiis, non in ipsis Paroxysmis annitendum est. Cùm enim morbi fomes non solum generatus, sed & in articulos jam ablegatus fuerit, serò nimis vel ejusdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cùm non alia methodo foras ejiciendus sit, quàm ea quam natura præmonstrat, cui soli permittendus omnino est: Quod & in Febrium Intermittentium Paroxysmis usu venit, quas eandem causam remediis non oppugnamus nisi æstu prius consopito. Nec absurdus quis in extinguendis harum febrium, calore scilicet, siti, inquietudinè, aliisque symptomatis, anxie operam locaverit, quàm existimaverit aliud se Podagram sanare, cum in Podagræ symptomatis tantùm coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abscedat, ut eandem aliquatenus impediatur ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adversatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulsionem officit. Adde quod quanto paroxysmi furor ac acies retunditur, non solum tanto diutius affliget, sed & brevius erit spatium interjacens, & minus etiam liberum ab omni gradu symptomatum, quibus hic morbus funestatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit, quæ supra in hujusce morbi historia edisserui.

Quamobrem licet nihil magni in *Paroxysmo* tentandum sit, nisi quòd istis symptomatis occurrendum est, quæ falsa medendi methodus quandoque parit; tamen cùm omnes uno ore fateantur morbum hunc ab humorum copiâ & exuberanti plenitudinè nasci, ægro fortasse conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primùm à morbo corripitur, abstinere, & harum loco simplici jusculo *Avenaceo* uti, aut alio pari alimento; cujusmodi diætata tenuis materiæ morbificæ

imminuendâ multum conferet, & naturæ opportunitatem subministrabit, quâ eandem ocyus digerat. Cùm verò ingens sit corporum aliorum ab aliis discrimen, quibusdam abstinendam à carne non ferentibus, statim verò ab eâ spirituum animalium *à Cælia*, animi deliquio, aliisque symptomatis, qualia forminis Hysterica Affectione laborantibus accidere solent, correptis; istos non tantùm non juvabit, sed & lædet, si diutiùs à carnibus abstineant, quàm ventriculus earum usum aversetur: quod ut plurimum non excedit primum aut secundum diem eorum Paroxysmorum particularium, qui omnes simul juncti integrum Paroxysmum, ut supra cavendum est, ne urgente morbo majore copiâ utatur, quàm quæ ad naturam sustentandam necessaria sit, nec minore cura opus est in assignanda victus qualitate. Namque ut semper in Paroxysmorum intervallis, ira præcipuè Paroxysmo jam præsentem, æger summopere curare debet, ne quid vel in quantitate vel qualitate sive potus, sive ciborum peccetur. Neque in hoc solo, sed in alio omni Regimine, de quo fusiùs egi, in intervallis observando, cautela haud vulgaris adhibenda est. Et licet tam dolor quàm magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino est. Quamlibet enim in Paroxysmi initio agro impossibile videatur ut lationem in currum, multò minùs ejus motum ferre queat, attamen si id tentaverit, non ità diu post sentiet se minùs à tali motu dolere, quam cum se in cathedra domi contineret. Id insuper accedit emolumentum, si ad horas aliquot tam manè quàm post meridiem in curru vectus fuerit, quòd cùm domi toto die sederet, noctem ferè insomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cùm exercitatio permodica Podagra laborantem eousque delasset, ut in somnum dilabatur. Adde quòd eadem exercitatio Calculum, quem vita deses ac iners ut plurimum accersit, quadantenus præcavebit. Quod verò maximi momenti est, à jugi ac pertinaci exercitio occurreretur totali Artuum ad motum impotentia, quæ haud paucis accidit post Paroxysmum unum alterumve diuturniorem, contractis sive poplitem, sive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulerint [maximè crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit] tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbatum sunt, tam in Paroxysmo quam interstitiis quàm in ipsis Paroxysmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus quorum Concoctiones admodum vitiatæ sunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipsam corporis substantiam quasi in Podagram habent conversam, nihil minùs sperandum est quàm ut morbus sine exercitio ad digestionem perducatur unquam: cùm enim morbus naturam viribus superet, sæpe moriuntur à languore atque ægritudine quæ fomitis morborum copia concoctionem respuentis apportat, & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo modo potest assimilari, tanquam à veneno enecantur.

Attamen non obstantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagra Paroxysmi dicta sunt, si tamen æger præ nimia Paroxysmi atrocitate primo statim insulsa quasi prostratus fuerit, (quod istis ferè usu venit in quibus Podagra

jam *ἀκμὴν* suam attingit, nec adhuc à multorum annorum decursu mitigata est) hoc in in casu si æger cubiculo includendus est, è re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec scilicet doloris vehementia remiserit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus supplebit; cum ejus usus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus quàm excubatio aliquammultis, maximè incipiente morbo, si modò æger absque leipothymiâ aliisque malis symptomatis à carnibus abstinere queat, solo jusculo Avenaceo, Cerevisia tenui & cæteris ejusmodi contentis. Veruntamen haud omittendum est, quod si Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his similia symptomata propendat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxysmorum jugulatus, si non exercitio utatur, idque in aere liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum censeo, quando magnus Podagricorum numerus iis symptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præsertim in lecto incarcerationio eosdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè fato concessissent si molestiam vestationis per majorem diei partem devorare voluissent. Licet enim qui unico artuum dolore fatigatur, se cubiculo possit includere, tamen qui loco doloris acerbissimi, ægritudine, aliisque symptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, se in vitæ discrimen conjiciet. Et quidem bene nobiscum agitur quòd quoties dolor ita vehemens est ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipso dolore, quod amarissimum est naturæ remedium, ægro de vitâ prospiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum est à quibus æger in *Paroxysmo* de vita periclitatur. Horum maximè familiare est ventriculi debilitas ac languor, cum ventris torminibus tanquam à flatu, quod iis accidit qui vel jam à multis annis Podagræ obnoxii vixerunt; vel iis qui licet non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt præpropere; liquores spirituosos cum tenuioribus & multùm refrigerantibus, derepente commutantes; vel *Emplastra repellentia*, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi causa materialis, quæ in artus debuerat deponi, in viscera rejicitur. Multa egomet expertus sum in postremorum annorum Paroxysmis ad mitigandum hæc symptoma; nihil verò æque votis respondit ac *Vini Canariensis* haustulus subinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubrum, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hætenus notis pares habet vites. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, si exercitio non utatur, omnino servatè posse existimandum est.

Sin autem gravius aliquod symptoma inducias haud ferens, ex retrocessu materiæ Podagricæ subitò ingruat, & mortem ægri minuetur; neque vino neque exercitio supra laudatis fidendum, verùm hoc in casu, modò non caput, at partes vel naturales vel vitales ejusmodi malum impetat, ad *Laudanum* statim confugiendum; nempe *landani liquidi gutt. xx. haustulo aq. Epidemica ammissa propinentur*, & in lecto ad quietem æger se componat.

Quod si materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrhœam* induxerit, modò eâ Paroxyfmi fingularis Crifis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omniumfmodi (hoc enim imprimis ad Diarrhœæ curationem obeundum eft) non obftante, alvus nihilominus diutius fluat, ægritudine, torminibus ventris, &c. accedentibus; unicum, quod fcio, remedium eft, ut *Sudor* provocetur methòdo & medicamentis huic ufui deftinatis: quod fi fiat ad biduum triduumve mane & vefperi, per duas treſve horas continuas, fiſtetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes magnâ vi in artus detonabit. Hac ego methòdo aliquot retrò annis meæ vitæ conſului, poſtquam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu, imprudens conjeceram; idque poſteaquam Cardiacorum & Adſtringentium varii generis opem fruſtrâ imploraveram.

Eſt & aliud ſymptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipſe vidi, Metafſiſ ſcilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe Tuſſis Brumalis à frigore tempore Paroxyfmi ſuſcepto, materiã ſenſim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificæ in aliam regionem, vel omnino, vel tantùm non, tam à dolore quàm à tumore liberatis. Uno hoc in caſu Intentio Curativa non ad ipſam Podagram dirigenda eſt, at verò hoc ſymptoma paci modo tractandum eſt, quo Peripneumonia abſoluta; Venæſectione ſcilicet repetitâ, cum diætâ & remediis refrigerantibus ac incræſſantibus, cum ſanguis, in hoc ſymptomate præcipuè, extractus Pleuriticorum ſanguinem profuſus referat. Purgandus eſt inſuper æger inter venæſectiones Potionibus lenientibus, quibus hæc colluvies in Pulmones illapſa poſſit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite ſuper Artus deturbando, hîc tamen non tantùm non prodeſt, ſed & obeſt, materiã, pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abſceſſuli*, & tandem ægri mors certiffima ſubſequitur.

Hic porrò notandum, quòd *Podagrâci* ferè omnes, poſtquam cum hoc morbo diu conſlixere, *calculo renum* ſint obnoxii, proindeque vel ſtatu vel declinatione ſæpius, paroxyfmi generalis Nephritico dolore laborare ſoleant; idque cum magno ægrorum non tantùm cruciatu ſed & virium diſpendio, cum jam plus ſatis attritæ fractæque eæ fuerint. Hoc in caſu poſthabitis quibuſvis aliis remediis *liquoris poſſetici*, cui *rad. Althææ* ℥ij. *incocta fuerint*, *Congium unum* quàm citiffime devoretur, & ſequens *Enema* injiciatur.

℞. *Rad. Althææ* & *lilior*, an. ℥ij. *ſol. malva, parietar. branc. Vriſin. & flor. Chamemel.* an. M. j. *ſem. lin. & ſœnug.* an. ℥ß. *Coq. ſ. q. aq. ad Viß. Colaturâ diſſolv. ſacchar. Culinariæ & ſyr. dialthæa an.* ℥ij. *M. f. Enema.* Quam primùm per vomitionem æger totum reddiderit quod per os ingeſtum fuerit, ut etiã *Enema* rejecerit, *laudani liquidi* ſatis magna doſis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel *pil. Matthæi*. gr. xv.

Remedia *Externa* ſi quis quærat ad leniendum Podagræ dolorem accommoda, nulla mihi hætenus cognita ſunt (licet plurima tùm in meipſo, tùm in aliis expertus fuerim) præter merè *Refrigerantia* & *Repellentia*, quorum

usum jam supra docui periculo haud vacare. Et fidenter assero, multâ & longâ observatione suffultus, maximam partem eorum qui Podagrâ perûsse putantur, non tam ipso morbo quàm sublestå atque indebitâ medicatione fuisse peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quæ pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum sibi faciat eadem sub declinatione Paroxyfmi particularis (quo tempore dolor jam sponte suâ cessurus est) applicando: quin potiùs sub initio Paroxyfmi ista usurpet; & statim edocebitur quàm ficulneum sit illud auxilium, quàm vana spes; cùm hæc Epithemata nocere quandoque possint: prodesse nunquam. Quâ de causâ egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pollicula ex pane similagineo cùm Croco in lacte cocto, addito postea Oleo Rosaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit, quæ tamen in Paroxyfmi initio nihil profus juvabat. Si igitur dolor admodum seviat, æger rectiùs sibi consulat se in lecto continendo donec is aliquantisper remiserit, quàm Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudans* pauxillum vesperi sumere, si dolor patientiam multum vincat, aliter meliùs omittetur.

At verò cùm in externis hujusmodi Remediis jam sum, omnino aliquid mihi dicendum est de Musco quodam Indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagræ Curatione, si nempe pars affecta eadem accensâ leviter ustuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* universum omnibus pro incognito habeatur, attamen constabit antiquioris id esse ævi etiam apud nos, illi qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit consulere. In præstantissimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect. quinta*, pag. mihi 524. de *Ischiade* agens, hæc habet, *εἰ δὲ ἐστὶν τὸ χροῖον*, &c. i. e. Quod si in uno aliquo loco firmiter constiterit dolor, neque Medicamentis expellatur; quocumque loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inurito. Et paulo post de Podagrâ verba faciens: *Ἐπιφύζου δὲ καὶ τὸν*, &c. i. e. Huic eadem quæ *Articulari morbo* conferunt, & longus quidem hic morbus est & gravis, minimè tamen lethalis. Quod si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo supra articulum inurito; ustio autem per linum crudum fiat. Opinor neminem posse existimare, eam esse differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc musco Indico excitatam, ut hæc illa in sanatione Podagræ plus valeat, non magis quàm reputaverit ignem è *Roboris Segmentis* accensum majus aliquid præstare posse illo; qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris committigationem, evocata scilicet fomitis mobilis parte subtilissima ac maximè spiritiuosa, in articulum jam deposita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cùm indigestionem, quæ Podagræ causa est Antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet ac breve. Neque opus est, ut dicam, illud in Podagris tantum incipientibus locum habere; quando enim sive à morbi diuturnitate, sive ab impotuno atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris, atque longo hujusmodi symptomatum agmine, potiùs quàm dolore ægrum multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitrabitur.

En vobis omnia, quæ mihi hæcenus comperta sunt in hujus morbi Curatione. Siquis objiciat multa esse Remedia *Specifica* ad Podagram; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor nè Promissores isti perinde sint ignari ac sum ego. Et sanè dolendum est, Medicinam [Artem nobilissimam hujusmodi magis, quæ, five ab inscitia, five à pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, usque aded deturpari: cum in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid à Nugivendulis tanquam *Εἰὼν Χέρις* decantetur pleno ore. Et, quod est magis mirandum, quòd non tantùm in morbis typo indutis hujusmodi deliramenta obtineant, sed & in minimè formatis qui ab Organorum læsione aliqua, aut *ωποφεισῶν* externa producantur, Viris etiã cætera cordatis imponant. Atque hoc satis evincunt *Specifica in Contusionibus* vulgò prædicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hybernica*, &c. quæ omnia id tantum præstant, ut Methodom qua tractari debuerat hic Affectus, divertant: prout illi satis constabit qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus sanabitur, is qui *Vena-sectionibus* ac *Purgationibus* utetur *alternatis*, usque dura bene habuerit; neglectis prorsus levidensibus istis, quæ pro more post sanguinem semel eductum sæpe exhibentur, atque etiã ea sudorum sollicitatione quæ pari passu cum eorum usu solet procedere: à qua partium jamdiu ad inflammationem propensarum excalefactione æger sine causa in vitæ periculum adducitur.

Quòd si nihil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minùs sagax videar, & minus copiosus in Medicamentis eruendis enumerandisque, Universa illa proponam quæ *Lucianus* in *Τετραποδάγχα* jam plenius collegit, è quibus tam externa quàm interna qui volet elingat: quæ forsàn haud minùs efficacia sentiet quam sunt eorum plurima quæ à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Podagra* Persona ita istos alloquitur, qui Secreta quædam Remedia se habere jactabant, quibus is morbus possit expugnari.

Τίς τὼ ἀνάνδῶν, &c. i. e.

Quis invictam me dominam dolorum
 Ignorat Podagram in terrâ mortalium?
 Quam neque *Thuris* vapor placat,
 Neque effusus sanguis aras ad incensas;
 Non templum divitiarum undique suspensis ornatum donariis:
 Quam neque *Apollo* Medicamentis expugnare valet,
 Omnium Medicus in cælo Deorum;
 Non filius *Apollinis* doctissimus *Esculapius*.
 Postquam enim enatum est primum hominibus genus,
 Conantur omnes meam eundere potentiam,
 Miscentes semper Medicamentorum artificia.

Alius aliam in me experitur artem.
 Terunt *Plantagines*, & *Apia* mihi,
 Et folia *Lactucarum*; & silvestrem *Portulacam*.
 Alii *Marrubium*; alii *Potamogetonem*;
 Alii *Urticas* terunt; alii *Symphitum*;

Alii Lentos afferunt ex palustribus lectas;
 Alii Pasticacam coctam; alii folia Persicorum,
 Hyoscyamam, Papaver, Cepas agrestes, Mali Punici Cortices,
 Psyllium, Thus, radicem Ellebori, Nigram,
 Foeniculum præ aceto cum vino, Gyrinum, Collamphacum,
 Cyparissiam Gallam, Pollen hordeaceum,
 Brassica deocta folia, Gypsum ex Garo,
 Stercora Montana Capra, humanum oletum,
 Farinas Fabarum, florem Asis lapidis,
 Coquunt Rubetas, Mares-araneos, Lacertas, Feles,
 Ranas, Hyenas, Tragelaphus, Vulpeculas.
 Quale Metallum non exploratum est mortalibus?
 Quis non succus? Qualis non arborum lachryma?
 Animalium quorumvis ossa, nervi, pelles,
 Adeps, sanguis, medulla, stercois, lac.
 Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
 Alii octeno: sed septeno plures.
 Alius verò bibens Hieram purgatur:
 Alius incantamentis impostorum deluditur:
 Indem alium sultum excantat nactus:
 Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
 Ego autem his omnibus plerare impere,
 Et facientibus hæc atque irrisantibus me
 Soleo occurrere multò iracundior.
 His vero qui cogitant nihil adversum mihi,
 Benignam adhibeo mentem, facilisque fio.

Nullus dubito prudentissimos quosque eorum qui cum hoc morbo diu con-
 fluxere de omnimodâ Curatione desperantes, Choro qui istius Dramatis Catastro-
 phen facit, suffragaturos.

Ἡσίων ὁ ἀδύνητος, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium-celebrata afferas [nobis] dolorem ô Podagra,
 Levem, facilem, non acutum, brevem, haud savientem,
 Tolerabilem, facile desinentem, parum validum, ambulationes non impediens.

Multi sunt modi miserorum:

Sed exercitia dolorum, & consuetudo
 Podagricos soletur.

Ideoque æquo animo, ô Complices, obliviscimini
 Dolorum. Si ea quæ placent non sunt.

Tamen etiam præter spem accidentibus viam invenire solet Deus.

Quivis sustineat Podagrâ laborantium

Deludi & derideri:

Talis enim huius morbi natura est.

Ut semel finiam. Methodus quam hîc trado *φαινομέναν* prædictorum examini innitur; quamque ego secutus tam in ipso me, quam in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia Radicalis & usquequaque perfecta, qua quis etiam à diathesi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturæ sinu reconditur, nescio quândo, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc scripto humano generi commodi aliquid contulisse, si istos scopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipsemet, tum alii plurimî naufragium fecimus; atque insuper optimam quæ hæstenus innotescit, methodum præmonstraverim. Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum serie, quas huic rei impedere tantum non sum coactus, inducar credere, ejusmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod si unquam acciderit, inscientiam suam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit, quàm insigniter tam in dignoscendis morborum essentiis, quàm in medicamentis quibus eos aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum satis luculentum habemus in reptione summi illius ad *Febres intermittentes Specifici, Corticis Peruviani*. Per quot jam sæcula homines quique solettissimi ingenia exercuerant in investigandis harum Februm causis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à se excogitatæ optimæ respondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theoremata valebant defendere, ex iis constat, quorum adhuc recens est memoria, in quibus varias Intermittentium species in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum istorum alterationem atque evacuationem dirigere solebant. At quàm inauspicato id egerunt eorum in his conaminum frustratio, præcipuè verò hujus *Corticis* usus felicior, palam faciunt: cujus ope nos nunc temporis tum humores hujusmodi omnes, tum etiam Diætã & regimen quodcunque susque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum rectâ attingimus; vix ab illo aberrantes unquam nisi ægrum, lecto sine ulla necessitate addicimus, dum in ejus usu est: Tanta tamen est hujus remedii vis, ut non obstante eo incommodi, quod scilicet Febris à lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat. Interea donec hæc Podagræ Curatio Radicalis comparta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas est; hanc meam qualemcunque opellam boni consulite. Quod si minus eveniat, hominum mores ita probè perspectos habeo, ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo, ut animo nequiquam cadam. Et si sævissimi istius cruciatus, impotentia ad motum, cæteraque corporis mala, quæ ego per maximam vitæ partem sum perpeffus, (unâ cum damno rei familiaris quod sustinui, à Medicina faciendâ toties adversa valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν possint comparare, erit unde me fructum aliquem miseriarum hujus generis, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepisse existimabo.

EX paucis hisce, Clarissimi nostri Auctoris paginis, satis manifestum est, quid de Podagrâ in genere ejusque curâ legitimâ, qua in solis palliatis posita est, sentiendum veniat. Verùm specialius quid circa hunc morbum, aliasque omnes affectiones de ejusdem naturâ participantibus, reperitur in Clarissimi Musgrave Tractatibus de Arthritide Symptomaticâ, & Anomalâ, quos propterea pro pleniori ejusce agritudinis cognitione hic inserere propositum nobis fuit; sed quandoquidem grandior illorum moles, longiorem Autoris nostri textui interruptionem procreâisset, magis è re visum fuit eos in Voluminis hujus finem rejicere, ubi aequè commode à Doctô Lectore perlegi poterunt, ac si ipso hoc loco exhiberentur.

THOMÆ SYDENHAM

Med. Doct.

TRACTATUS DE HYDROPE.

OMnis hominum ætas, sexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infestatur. Fœminæ tamen huic morbo magis sunt obnoxix quam Viri: verùm hos ætate præfertim ingravescente adoritur, illas ubi jam parere desierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ à digitorum impressione in furarum parte inferiore, sub noctem imprimis conspicuæ, manè verò evanescentes, primum hujusce mali indicium dant, quod non perinde certum est Hydropis ingruentis signum in Fœminis atque est in Maribus; cùm & prægnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de causa sistuntur, haud raro idem patiantur. Neque tamen in Viris ejusmodi tumor Hydropem certò indicat: etenim cùm senex quispiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Asthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem repente, idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor musculos tibiæ occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quàm Ætate, tempestate magis pluvia quàm serena, pariter invalescet, & tamen sine quovis incommodo insigniori, eundem ad Libitinam usque comitabitur. Quo non obstante, si generaliter loquamur, suræ & tibiæ intumescentes, etiam in Viris, pro signo superveniens Hydropis habendæ sunt; maximè si ita affecti spiritum ægrius ducant: qui quidem tumor tam copia quàm mole auctior indies red-
ditur.

ditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam respuentibus, crura tentantur, ac postea abdomen ipsum; quod quidem sero è sanguine jugiter decedente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis suæ limen distenditur; adeò ut sæpè multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, quæ data porta, ruentes, quandoque Exomphalon constituent.

Tria interim hunc morbum stipant Symptomata, *Dyspnœa, Urina paucitas, & sitis intensa*. Spirandi difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus sufflaminatur. Urina idcirco parcè redditur, quia sanguinis serum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis est à putredine colluviei ferosæ, quæ à morâ in corpore longiore & calorem & acridinem contrahit, unde æger & febre quadantenus semper laborat, & memorata siti.

Pro rata qua æger in partibus quas morbus obsidet, mole augetur, in reliquis magis magisque indies emaciatur, & gracilescit: tandemque cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viscera nobiliora & vitalem arcem factò, cataclysmo quasi submersus perit.

Causa hujusce morbi in genere sanguinis debilitas est, unde alimento, quod forinsecus importatur, in substantiam suam convertendo non jam par, idem in extremitates & pendulas corporis partes explodere necesse habet, mox in abdomen etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde dispergitur, natura eidem continendo Vesiculas quasdam fabricat, donec tandem, modum jam superans, uno Peritonæo simul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia ejus Per Venæ sectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior vel perditus ille liquores spirituosos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta destruuntur, & dissipantur spiritus. Hinc est quod bibacissimi quique Helluones sapius cum hoc morbo, frigido licet, quam cæteri confluentur. Econtra etiam Aquæ potatio in iis qui generosis liquoribus diu assueverant, sanguini eandem noxam infert.

In Fœminis verò, quod notandum est, alia quædam & ab his longè diversa Hydropis causa reperitur, inclusa nempe in testiculorum alterutro saburra seu obstructio quæ sensim ejusdem crasin subvertit; unde in dicto testiculo reposita primum morbi minerâ, tunica ejusdem mirum in modum distenditur; qua jam tantum non crepante, natura humori excipiendo Vesiculas quasdam suggerit, quarum tandem sive una aliqua, sive etiam pluribus disruptis, & in abdominis cavitatem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata; quæ in Hydrope quam supra depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & alie duæ Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Fœminis utraq; familiares. Prima est carniam in partibus intra abdomen excrescentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minus conspicuam attollit, quam solet inclusa aqua. Altera species flatibus ortum debet; qui non

tumorem tantum, sed & alia ingravidationis signa pariunt. Hæc Viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quæ non nisi provectiores ætate nupserant: atque hæc tam suo ipsarum, quam Obstetricum judicio, quarum Oracula hac ipsa de re consulere, motum Infantis jam à tempore consueto usque ad legitimum tempus pariendi persentiscentes, quin & ad eundem modum quo gravidæ solent, subinde ægrotantes, fororiantibus insuper mammillis, & lacte extillante, de fasciis haud rarò cæterisque ad excipiendum infantem necessariis sibi prospexerunt; donec tandem venter pari quo increverat gradu, sensim detumescens, spem vanam eluserit. Neutra verò harum ad eum, de quo agimus, morbum est referenda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote à prædictis Phænomenis naturaliter quasi exortæ, vel ad aquarum in abdomine cæterisque partibus contentarum evacuationem, vel ad instaurandum sanguinis robur, quo novus earundem proventus præcaveri possit, omnino dirigendæ sunt.

Seri evacuationem quod spectat, magni refert, ut diligenter observemus in omnibus Hydropicis ea Cathartica, quæ vel segnius vel minus potenter operantur, officere magis quàm prodesse: cum enim Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ sint inimica, quo nomine Catharsecos munere funguntur, sanguinem aliquatenus debilitant læduntque; unde nisi corpus celeriter pervadant & citissimè expellantur, Camerinam eam moventia quam secum abducere nequeunt, & sanguinem tumultuosè exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus satis liquet in eorum pedibus, quibus alvus ita leniter ac blande sollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus Purgatio instituat, scire oportet, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter atque ægrè Catharticis cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, sive nullo, sive non nisi magno labore peragenda negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum est, sollicitè ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharsin ferre solebat, respicere omnino convenit; quod non alia via ulla certius dignosci potest, quam exdiligenti inquisitione, quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo usurpata, opus destinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idiosyncrasia quædam inveniantur, quoad facilem difficilemve Cathartorum operationem, ægrum sæpissimè in vitæ discrimen conjiciet is, qui sensibile corporis temperamentum, modum sibi ac normam statuerit: quando non ita rarò usu veniat, ut qui habitu sunt fermè Athletico mediocribus Catharticis facile pareant; cum qui contrario planè habitu sunt præditi, vel fortissimis ægrè cedant. Et profecto jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantum præscribendis, sed in aliis quibuslibet Catharticis locum habere debet. Etenim sæpenumero observavi hypercatharces à Portionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo quòd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè, an verò difficulter expurgaretur. Attamen cum Hydrops, quod superius dixi, præ cæteris morbis quibuslibet Catharsin & validissimam postulet & maximè celerem; cumque in hoc morbo Purgatio per *inquiry*,
quæ

quæ in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generis Catharsis non tantum non imminuat tumorem sed & adaugeat:) Hanc inquam ob causam, expurgatio paulo fortior & nimia, justo debiliori est præferenda; præcipuè cum *Laudano* non destituantur, certissimo ad Hypercatharsin istiusmodi subito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticiis* omnibus Hydropicorum sanationi dicatis, id diligenter est observandum, ut aquæ ea maxima celeritate exhauriantur, quam ægri vires ferre queant; utpote qui singulis diebus expurgari debeat: nisi quod sive ob nimiam debilitatem corporis, sive propter Cathartici præcedentis operationem plus satis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis præcesserit, aquis denuo affatim colligendis ansam præbebitus; atque ex hac induciarum occasione, quasi victoria jam parva uti nescientes, tandem loco pulsî, re infecta turpiter fugabimur. Adde quod periculum est, ne aquarum inter viscera mora diuturnior eadem putredine quadam sua inquinet ac inficiat. Atque insuper, quod parvi ducendum non est, istæ aquæ à prægressis Catharticiis ita in motum concitæ ad noxam inferendam jam propensiores sunt quàm ubi quiescerent. Tam ob hanc itaque causam quàm ob alias supra memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem ferrosam intus clausam respicit, quam velocissimè satis faciendum est; neque ab ea nisi urgente necessitate est abstinendum aut cessandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cùm è Praxi constet Hydragoga fere omnia, genio quodam sibi peculiari, si sola exhibeantur, iis qui agrè purgantur parum admodum votis respondere, quin & largiorem eorundem dosin, non tam Catharsin quàm sanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur:) Hac itaque non alium obtinent usum, in hujusmodi corporibus, quàm ut lenioribus Catharticiis stimulum addant. Quo non obstante in iis, qui purgati sunt faciles, Hydragoga ista & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in istis, qui Catharsi promptè cedunt, *Syrupus de Spinâ Cervina*, etiam solus, Aquas sat copiosè elicit. Quod quidem Remedium in his aquas ferè solas, easque in magnâ quantitate educit, nec sanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem sitim provocet. Quòd si idem vel in summâ dosi aliis propinetur, qui agrè expurgantur, neque multæ sequentur dejectiones, neque eæ multâ aquâ, ut debuerant, refertæ.

Equidem probè memini, [cùm tunc primùm ad Hydropem curandum invitaret] me annis ab hinc 27 aut circiter ad Matronam quandam piam & honestam, nomine *Saltmarsh*, *Westmonasterii* commorantem, fuisse accessum; cujus abdomen Hydrops, quo atrociorum nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ excrevit: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium,

qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix potest quàm magnam aquarum vim per sedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, abque ullâ virium ægræ jacturâ: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, nisi quod diem unum alterumve intercalari paterer, siquando paulò infirmior videretur. Atque ita aquis sensim eductis, venter indies detumuit, ipsaque prorsus convaluit. Ego fiducia planè juvenili atque hominis inexperti, credebam me ejusmodi medicamen possidere, quo Hydropes quoscunque possem debellare: verùm hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonebar. Cùm enim non ita diu post ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanæ diuturniori supervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi, quo sopius repetito, & dosi gradatim aucto, morbum lacefsebam; at eum aquarum evacuationem frustra tentarem, Catharsi non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit ægra; atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, si bene memini, sanitatem recipit.

Ubi igitur constiterit, ægrum eo esse corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bonâ euphoriâ opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo in casu, ut modò innui, notandum est, quòd licet Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur, votis respondeant, lenioribus tamen calcatis vice permitta, efficacissima omnino sunt. In hujusmodi corporibus, exempli gratiâ, sequentem Portionem cum successu sæpenumero præscripsi. ℞. *Tamarind.* ℥℔. *Fol. Sen.* ℥ij. *Rhei* ℥℔. *Coq. in q. s. Aq. fontan. ad* ℥iij. *in Colatur. dissolv. Mann. & Syr. Rosar. solut. an.* ℥j. *Syr. de Spin. Cervin.* ℥℔. *Elect. e succ. Rosar.* ℥ij. *m. f. Potio.* Quæ tamen potio non nisi Robustioribus exhibenda est, quibus alvum solvit, ubi cætera id præstare nequiverint; quod multiplici experientia ipsius probavi. Vel ℞. *Vini alb.* ℥iij. *Zilap. subtiliss. pul.* ℥j. *Zinzib. pul.* ℔℔. *Syr. de Spin. cervin.* ℥j. *m. f. potio, sumenda summo mane, repetendaque singulis, vel alternis diebus pro ratione virium.*

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud infrequens, quo illi satis commodè utentur, qui à repetito aliorum purgantium usu abhorrent; quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, ex. g. ℞. *Rad. Jalap. contus. Hermod. Etyl. an.* ℥℔. *Scammon. crud.* ℥iij. *Fol. Senn.* ℥ij. *Glycyrrhiz. ras. sem. Anis. Carni an.* ℥℔. *Summit. Absinth. Fol. Salv. an. m. j.* Infunde frigide in ℔iij. *Aq. viæ vulgaris, & coletur tantummodo usus tempore. Cap. cochlear. j. horâ somni, & ij. mane sequenti:* Augendo vel minuendo dosin pro ratione operationis.

Restant verò Medicamenta duo, me iudice, Palmaria, & in iis qui non nisi ægrè purgantur, cæteris quæ vel suprâ enameravi, vel adhuc comperta habeo *Spasmogoga*, *Elatarium* intelligo, & *Infusionem Croci Metallorum.* *Elatarium* sive *Facula Cucumeris agrestis* potenter in permodica quantitate vires suas exerit in conturbanda alvo, & facibus cum serosis & aquosis humoribus copiosè egerendis, aded ut ejus grana duo plerisque, in genere loquendo, corporibus dosis aptissima sunt. Ego permiscere soleo *Pil. ex Duobus D.* quas in *Pilulas* tres exiguas formandas, ac manè sumendas impero.

Infusionem Croci quod spectat; ejus ℥iſs. (vel purgati difficillimis ℥ij.) manē exhibita, & quotidie pro aegri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat quam colluviem in ventriculo stabulantem egerere, tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquarum super-incumbentium onere liberetur. Præterquam enim quod cessante Vomitione, in Catharsin τὴν κάτω solet definere, necesse est omnino, ut cum tanta fuerit agitatio concussioque tam Ventriculi quam viscerum, à tam insigni aquarum corrivatione quasi circumseptorum, earundem evacuatio, per ductus communi naturæ lege haud satis patentes, conatum ita vehementem insequatur. Veruntamen si prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Rosarum, quam Syrupum de Spinâ cervinâ* soleo post tertiam aut quartam dosim metæ infusionis Croci Metallorum quandoque, licet rariùs, adjicere. Ex. gr. ℥. Aq. Card. Ben. ℥ij. Infus. Croc. Metallor. ℥iſs. Syr. de Spin. cervin. ℥ß. Elect. de Succ. Rosar. ℥ij. m. f. Potio.

Quod verò dentur ejusmodi cæci meatus per quos aquæ ex abdominis cavitate ad intestina transferantur, de facto liquet; cum quotidie observemus Hydrogoga tantam aquarum in abdomine inclusarum vim per secessum educere, perinde ac si primitus in ipsis intestinis continerentur. Cui tam duro nodo eum parem cuneum haud facile inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium sæculorum judicio sapientissimi optimique, *Hippocratis* scilicet, qui in libro de Priscâ Medicina hæc habet. λέγουσὶ τινες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισταί, ὡς ἔχ' ἐνὶ δυνατὸν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅτις μὴ οἶδεν ὃ, τὶ ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένεθ' αὐτῶν, καὶ ὅπως συνωπάσθη ἐξ αὐτῶν τὰ τέλει μὲν ὅσα ἴσως εἰρηταὶ σοφιστῶν, ἢ ἰατρῶν, ἢ γέγραπται καὶ φύσεως, ἥσσαν νομίζω τῇ ἰατρικῇ τεχνῇ προσκεῖν, ἢ τῇ θεατικῇ.

i. e. Medici quidam & Sophista dicunt, quod impossibile est eum medicinam cognoscere, qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus & compactus sit. Ego verò ea quæ ab aliquo Sophistâ aut Medico de Naturâ dicta, aut scripta sunt, minus cenſeo ad Artem Medicam spectare quàm ad Pielloriam.

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus infimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantia suæ patrocinium quærant) apertè dicam, me quantum attentissimâ cogitatione, eâque ad Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relatâ assequi valeam, urcunque existimare, quod necesse omnino sit ut Medicus structuram humani corporis probè calleat, quo rectius veras ideas & naturæ, & causarum quorundam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductuumque exinde ad Vesicam tendentium, conſpicere possit, unde oriuntur Symptomata illa, quæ à calculo vel in pelvim, vel in ureteres altius impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quo melius inter operandum ab iis vasibus, sive aliis partibus abſtineat, quæ, si violentur, aegro exitium afferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem rectè poterit reducere, nisi eam ossium compagem, *Skeleton* dictam, curiosè inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est; quam qui non habet, cum quibusdam morbis *Andabatarum*, quod ajunt, more pugnabit, aut sine Nauticâ pyxide tentabit mare. Porro hæc scientia & cito & facillè acquiritur, cum id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quod *Autopsia* in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perficiatur, idque nullo ferè negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Veruntamen in Acutis quibuslibet, quod genus plus quàm duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis plerisque, omnino fatendum est si *Gravitas* inesse, sive specificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à speculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum dissectione præcipuam locarent operam, tanquam exinde potius quam ex *Φαινόμενα* naturalium, ut & *Juvantium* & *Ladentium* diligenti observatione, promoveri possit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac fugillare.

Et profectò Virum tantum tanque sapientem nullo modo potuit latere, humanam omnem investigationem ultra generalem ejusmodi notitiam pertinere non posse. Licet enim diligenti in secandis cadaveribus inquisitione ac scrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus suis utitur, in conspectum veniant, vasaque itidem nonnulla per quæ succi ab his ad illas corporis partes transmittuntur; quæ tamen hujus motûs sit origo & causa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microscopium quodvis vel exquisitissimè elaboratum exiles istos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex intestinis in vasa Chylifera transcoletur, vel per quos ductus sanguis per Arterias derivatus in Venarum oscula reducendus transmittatur, potest detegere. Quinimò sunt & alii ferè innumeri, iique magis adhuc affabrè concinnati, meatus ac pori in hæc mirandâ hominis compage, quos nemo hominum ne per somnium quidem vidit: cum rudis & indocta, (sit verbo venia) Cognitio nostra in rerum cortice omnis ferè versetur, ac ad τὸ ὄντι sive quòd res hoc modo se habeat, ferè tantum affurgens, τὸ δῖόν, sive rerum causas nullatenus attingat. Utut se res habeat, haud difficili investigatione scire possumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) sufficit in eorum Curatione morborum qui hujusmodi peritiam, quod supra dixi, sibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad Divinum Artificem summâ animi demissione adorandum, dum stupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innotescit, tum illud longè excellentissimum in cæteris ad quæ prorsus cæcutimus.

Et sicuti *Hippocrates* eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus speculandis curiositati & περιεργίᾳ plus dant quàm observationibus practicis, ac proinde quàm ipsius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quispiam in hoc nostro seculo eos culpare possit, qui existimant, Artem Medicam nullâ re aliâ magis promoveri posse quàm novis *Chymicarum* inventis. Quanquam enim ingrati prorsus animi esset non libenter agnoscere id emolumenti, quod
Chymicæ

Chymix acceptum debemus, eo quod utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus satis faciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipsum *Emericum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis superpediraverit; atque eam ob causam, si intra Pharmacopœæ limites contineatur, Ars est satis quidem laudabilis: attamen nec illi culpâ, aut saltem errore vacant, qui cerebrum sibi eousque excalefaciunt ac torquent; ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præsertim deficere, quod Remediis magnis atque efficacibus à solâ *Chymicorum* præparatione atque operâ nobis subministrandis, indigeat. Cum ei qui rem rectè perpenderit, satis liqueat, præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo vetti quod nesciamus quo pacto huic aut illi Intentioni satisfacere debeamus, sed quod non satis sciamus, quænam sit illa intentio, cui satisfaciendum est. Cum vel rudissimus quispiam Pharmacopolæ servulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciet, quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æstuantem; at verò in palæstra medica probè exercitatus sit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in usum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certissimus sum nihil æquè ad iudicium hac in re ritè formandum conferre atque observationem exactissimam *Φασματικὴν* naturalium & morborum, & pariter eorum, quæ in Praxi cernuntur à *Iuvenibus & Lædentibus* derivata, post ea sive Remedia usurpata, sive etiam Medendi methodum istam, quibus morbos depellere satagimus. Hæc si diligenter inter se collata fuerint, mihi ostendent & morbi naturam, & insuper undenam Curativæ Indicationes desumendæ sint longè melius certiusque, quàm si ad speculationem naturæ hujus aut illius principii corporis concreti tantquam ad *Cynosuram* cursum dirigam. Etenim vel exquisitissimæ hujus generis Dissertationes nihil aliud sunt quàm Metaphora bellè deducta exorinationis, non verò in ipsa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cùm *Natura* iudicia rerum veritati superstructa, non nisi cùm ipsa natura intercederint.

Quamvis autem *Hypotheses* speculationibus Philosophicis innixæ futiles sint prorsus, cum nemo hominum scientia intuitiva præditus sit, qua fretus Principia queat substernere, quibus mox superstruat; attamen si *Hypotheses* ab ipsis rebus factis fluant, ex eis tantum observationibus nata, quas Phænomena Practica & Naturalia suggerunt, stabiles manent & inconcussæ: ita ut licet Praxi Medica, si scribendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta videatur; nihilominus ipsæ Hypotheses, si modo solidæ fuerint ac genuinæ Praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hysterica* non idèo Chalybeatis utor, cæterisque sanguinem invigorantibus; nec idèo ab evacuantibus me tempero (nisi scilicet in stas quibusdam circumstantiis) & Remedia potius Pægorica impero, quia primum pro concessio habui hunc

morbum à debilitatis fractisque spiritibus Animalibus penderè: verum cum *Φαινόμενον* Practicorum constans observatio me docuisset Cathartica exhibita morbi symptomata semper auxisse, his verò contraria eadem symptomata consopire folere, ex hac, aliisque *Φαινόμενον* naturalium observationibus Hypothesin meam desumpsi, ita ut Philosophus Empirico hic famularetur. Quòd si ab Hypothesi cœpissim, eâ planè ratione insanirem atque ille qui tabulata tigna-que domus superiora prius velit erigere quàm fundamentum jecerit: quod quidem istis tantùm convenit, qui in Aere *Castella*, quod aiunt, solent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutrâ extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicumque demum sint meatus isti, per quos aqua ex abdominis cavitate in intestina deducitur, certissimus sum Vomitionem à dicto Emetico excitatam easdem potenter evacuare, idque non solum deorsum per sedem, sed & sursum per ipsum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim post duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi secretoria elici videntur, quàm ruptis quasi repagulis & claustris reteratis, pleno alveo effundi: quod satis constat ex earundem eruptione atque imperu sæpe facto inter ipsa vomendi spatia, sive intervalla.

Mense Augusto postremum elapso, Paupercola quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat inclusa fere per triennium, à frigore multum passa erat, venter denique ad tantam molem increverat, ut ei parem nunquam hætenus viderim: Ego ζιβ. *Infusionis Croci Metallorum* singulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, usque dum doses omnino sex hauserat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus supprimebatur, quam postea quandoque per intervalla reddebat, sed rarò admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquæ copiam solebat rejicere, idque sub finem tam per os quàm per sedem. Verùm post tertiam dosin tumor subsidere atque imminui cœpit, & post quatuordecim dies filo, quo crassitiem corporis inflati jussu meo fuerat dimensa, iudice ac teste, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, suppuratione ex iis quæ mihi ipsa narravit factâ, ἀνοχηκῶτα egresserat. Ita ut quæ prius in lecto non nisi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere suffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato secura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio se movere potuerit. Cum verò dicta Emerica operandi violentiâ *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iisdem diutius morbum lacerare turum non foret, & tamen tam ex residua adhuc ventris mole quàm aquarum rotatione, quam toties percipiebat, quoties se in alterutrum latus convertibat, & vestigiis insuper rei cujuscumque prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus satis liqueret multum aquæ adhuc in corpore restare: ob causam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebam absolvere. Posthac igitur vel Potionem Purgantem supra dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præscripsi, idque vel rarius vel sæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infestarent. Etenim & Catharsis per inferiora

Affectus Hystericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac solebant Emetica. Atque in hâc methodo persistebam; donec prorsus convalescere videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè observanda occurrerant: Primò quòd iis diebus, quibus à Purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per sedem excernebat, atque etiam sub finem per meatus urinarios, vel ad Congii mensuram; quamlibet non ultra ℥iij. vel ℥iij. Potus pro singulis diebus concederem: ita ut portæ omnes, atque canales undique patere viderentur. Secundo notatu dignum erat quod curatione fere absoluta siquando Vapores à Catharticis commoti tumultuarentur, venter maximè versus superiora, intumescerebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non posse sciebam, cum ita parca bibisset; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit ~~et~~ ista à Catharticis provocata, tantum oriri: quod meum iudicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur eiecisset, mox tamen cœpit intumescere, nec remittebat tumor ille, ad guttur usque assurgens, & dyspnœa affligens, donec corpus à Purgantium molestia liberatum, statum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cætera symptomata de repente evanescebant, donec à succedente Catharsi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cum præfata Fœmina annuagens quinquagesimum quintum, fluxum Menstruum jam ab annis aliquot non fuerat passa, attamen Mentes magno quasi flumine erumpebant denuò; qui sanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægressis additus ingens Affectuum Hystericorum agmen adducebat, dolorem scilicet in dorso & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tussim ferinam. Adhæc tametsi post tam insignem Aquæ quantitatem per os, sedem, & urinas eliminatam omnino credibile esset non multum in corpore restare, attamen venter haud minus protuberabat, quàm nulla adhuc evacuatione tentata solebat. Quamobrem ad hos motus sedandos, qui etiam ad septimanam à postrema purgatione negotium facebant, coactus sum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥iij. propinare; quæ etiam Dosis erat repetenda, nisi somnus intra horas tres insequeretur. Quo tandem pacata sunt omnia, & tumor disparuit.

Hoc interim observari velim, quod si leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infusionem Croci Metallorum, ac in Ascite grandiore, ubi ingens aquarum copia aggesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum moles dum Emetici operatione agitur ac concutitur, ad eandem evacuationem mirè confert, atque eam ob causam nisi venter in tumorem insignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuationibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare ac simplex, quod Hydropem pari ratione qua illud de quo modò egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci* à ligno derasi in ℥iij. aquæ & lactis simul mistorum, ad ℥ij. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera serò quotidie assumatur, donec æger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet

& catharsin, pariter ac Crocus Metallorum; ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliquâ specificâ: quocirca si neutram harum operationum præter, vel si mediocriter ac parcè, ne hilum prædest quidem: ubi verò alterutram producit efficaciter, maximè verò si utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At sane, quod serio animadvertendum est, haud raro accidit, ut aqua non solum in crura ac tibias deturberetur, sed etiam in ipsam abdominis cavitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis sive *dras* sive *radcs* ducentibus, omnino elicienda non est. Verbi gratia, quoties hujusmodi tumor vel Pthifin diurnam excipit, vel à viscerum alicujus labe ac putredine nascitur; vel à sanguinis tono, si ita loqui fas est, non tantum relaxato sed & deperdito, ac spiritibus penitus exhaustis, vel à longa Fistularum in partibus carnosis motâ quæ copiosam saniem egresserunt; vel à nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quàm spirituum quas advocavit sive salivatio, sive sudatio, sive etiam Purgatio justo intensior, & Dieta tenuis quæ in Luis Venereæ Curatione, etiam magis quàm res postulabat, fuerant adhibita. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur à Catharsi, sed imminuto adhuc amplius sanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita stantibus, omnis Curationis Cardo in sanguine ac visceribus omni ope corroborandis firmandisque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infra enumeranda, ego certissimo Experimento edoctus sum, aeris mutationem, & in aere libero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè respondisse; spiritibus scil. quasi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad pensum sibi debitum denuo revocatis.

Est etiam ubi absque omni istiusmodi *opoplorou*, Intentioni isti quæ aquas evacuandas respicit, nec Catharticis, nec Emeticis satisfaciendum est: quoties enim vel æger constitutione est infirmiore, vel Fœmina Vaporibus atque ataxiis spirituum animalium admodum obnoxia; fieri non potest, ut Catharticis, & multo minus ut Emeticis res geratur. Hic itaque aquarum evacuatio Diureticis committenda est. E quorum familiâ, licet quamplurima in Medicorum scriptis magni sint nominis, efficacissima tamen (ne dicam sola) mihi videntur ea quæ è Salibus Lixivialibus fiunt: neque quicquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Genista* sit parabilius & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum cinerum ejus ℥j. in Vini Rhœnani ℥iiij. frigide infundi jubeo, addendo foliorum Absinthii vulgaris pugillum unum alterumve. Liquoris per filtrationem colati ℥iiij. manè, horâ quinta pomeridiana, & sero, ægro jugiter hauriendas impero, usque dum tumor evanuerit. Quo solo Remedio Hydrops pro deploratis habitos curatos vidi, in iis quorum Crasis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad secundam Intentionem properemus) quæ sunt proxima causa morbi, jam penitus evacuatis, non nisi ad dimidiam Curationis partem

ut plurimum perventum est, nisi sanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit, occurratur longo & assiduo Medicamentorum *Calefacientium* & *Corroborantium* usu, unde novus aquarum proventus præcaveri possit. Quamvis enim in junioribus sæpe contingat, ut aquis ritè expurgatis sine alio quovis præsidio convalescant, cum eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac pressura liberatus, dictorum Remediorum vices supplere valeat; tamen in ætate provec-tioribus, aut iis, qui aliàs minus sano corporis habitu sunt præditi, omnino necesse est, ut statim ab aquarum eductione jam absoluta, ad eorum simplicium usum quæ sanguinem excalefaciunt invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea, quæ ego jam superius in *Podagrâ* curanda laudavi, sive ipsa Remedia spectent, sive *sex Res non-naturales*, præter illa quæ jam dicentur, locum habere possint:) nisi quod *Vinum* à quo in *Podagra* prorsus est abstinendum, non tantum non noceat *Hydropicis*, sed & prosit admodum, si pro potu ordinario usurpetur;) Cùm hi duo morbi id habeant commune, quòd eadem Remedia *Corroborantia* utriusque causæ originali adversentur. Fatendum est interim, quod cum tam ex manifestis Phænomenis, quàm à juven-tibus & lædentibus edocti simus tum hos, tum alios plures *morbos Chroni-cos* sanguinis debilitati atque *indigestioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in essen-tiales eorundem differentias, & específicas Humorù depravationes ab isti-usmodi *Indigestionibus* prognatas, (quæ quidem *ἀπερσία* communis om-nium stirps est) quimus penetrare. Uti neque varias illas specificationes, quæ in morbis Acutis ab una eademque causa, sanguinis nempe *inflam-matione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his quàm in *Chronicis* morbis, cum *Specificis* careamus, Curationem non ad Essen-tialem morborum naturam, sed ad causam eorundem magis generalem di-rigere cogimur; Curandi methodum subinde variantes, vel pro indici-o naturæ spontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experien-tiæ, cui potissimum Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat di-ctantis, filum secuti.

Porrò ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut san-guis corroboretur; sive aquarum evacuatio per hoc *Diureticum*, sive per *Catharsin*, vel etiam *Vomitionem* procuretur ut supra, omnino necesse est, ut æger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur dum in curando est, (modò nè prius incipiat *δινομοσταρ* quàm meatus quadantenus reclusi fuerint, & porta aquis data) vel saltem loco vini *Cerevisiam* aliquam è gene-rosioribus; cum liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato ar-rideant, qui ferè semper in hoc morbo siticulosus est, eum magis *Phlegmati-cum* reddant, & aquis obsterricentur: rarò itaque, aut nunquam hi sunt concedendi. Atque è diverso liquores generosi, modò non sint spiritus per distillationem elicti, usque adedò sanitatem promovent, ut vel sèli aliquan-do amissam revocaverint; urique in morbi initio, nondum multâ aquâ di-stento abdomine; præsertim si *Herbis calefacientibus* & confortantibus fuerint

imprægnati. In Pauperibus, verbi gratiâ, quorum res angusta domi, meliora remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in quâ quantitas sufficiens *Radic. Raphan. Rustic. fol. Absinth. vulgaris, Cochlear. hortens. Salvia. Centaurii min. summitatum Geniste* inclusa fuerit, meo consilio usurpata pro potu ordinario, sola fuit instar omnium: Pro ditioribus Vinum Canarinum eisdem herbis amaris potest similiter imprægnari, cujus haustulus bis terve de die inter Medicamenta supra memorata deglutendus est. Vel si id palato minus allubescat, *Vinum Absinthiacum* vice ejus substituatur, de quo æger sumere possit cochlearia ix post *Electuarii Digestivi* (in *Tract. de Podagrâ* descript.) ʒij. horis medicinalibus, *i. e.* manè, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo satis, Corroborantia quælibet Medicamenta longo post se intervallo linquit alia. Hic vero magni momenti est, quod æger parcè admodum bibat liquores istos, qui minus generosi sunt; quandoquidem omnes, qualescunque demum sint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abstinentia à potu nonnullos sanaverit: atque ob eam causam si liquoribus istis quandoque indulgendum sit, æger tamen admodum parcè eos bibat, Veruntamen cum sitis magna huic affectui se comitem adjungere soleat, quam insuper à potu tenuiori abstinentia adaugeat, è re erit, ut æger sæpiusculè aquâ frigidâ *Spiritu Varioli* acidulatâ os colluat, aut *Tamarindos* in ore subinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutens, præ eorum frigiditate quæ morbo minus convenit.

Verùm inter *Carroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum sibi vendicat, sanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob causam & *Allium* hic adeò conducit, cum eo solo, missis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præscripto, non meo, depulsum noverim.

Est enim observandum, eum Hydropem qui vel pedes tantum inflavit, vel etiam ventrem, sed modicè, non statim Curationem per Emetica & Cathartica sibi deposcere; sed hujusmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud rarò cedere. At verò præ cæteris seriò animadvertendum est, quod quoties hunc morbum solis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus est sive mitiori, sive fortiori quocunque Pharmaco, tantisper dum sanguinis corroborationi navatur opera: evertet enim Catharticum quicquid Corroborans substruxerit; quod vel invitus agnoscat oportet qui observaverit tumorem, qui ab usu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeti. Etenim tametsi cum Intentioni istî aquas educendi satisfacere cupiamus, haud abs re fuerit, etiam Corroborantia subinde exhibere; tamen cum tota res in isto solum cardine vertitur, ut sanguis corroboretur, omnino necesse est, ut à Catharticis abstinemus.

Notandum est autem ægrum non semper sanari, quamvis utriusque Indicationi satisfecerimus, *i. e.* tum Aquæ in abdomine congestæ omnino eductæ fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia postea ad præcavendum no-

vum aquarum proventum fuerint exhibitis. Etenim non raro contingit, ut *Ascites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viscera incubatione eorum substantiam perverterit, & quasi semi-coxerit; & tam ipsa viscera quam partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Vesiculas sanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilagine quasi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab *Ascite* inveterato sunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam proventus, Artus subsidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medicus est, cum certo scire nequeat, quantum adhuc noxæ visceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quam Corroborantibus: & neque animo ipse cadere, neque aegro ut cadat autor esse debet. Cui rei ob hanc potissimum causam danda est opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi formite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies nostris rebus invigilat consulitque, sponte sua mirum in modum machinatur, quo ægrum à pernicioso morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis *Ascites* quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funestam cladem visceribus intulerit, haud alio modo tractari potest, quam si nunc primum occiperit.

Topica sive *Remedia Externa*, quantum ego observare potui, nihil egregium in hoc morbo præstiterunt unquam. Ea minus saltem nocuere, quæ in forma sive Cataplasmatum, sive Linimenti abdomini ad tumorem discutiendum fuerint applicata: Neque tamen video, quo pacto aquæ possint discuti. Verum & alia sunt à nonnullis Remediorum loco præscripta, quæ ita non profunt, ut etiam ob sint plurimum: Hujusmodi sunt *Unguenta* à *Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita; *Vesicatoria* item curibus & tibiis superimposita, ubi cutis in magnam molem fuerit protensa, ad aquas scilicet hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis est periculosum; cum à primo vis simplicium Cathartica ita penitus nonnunquam musculis ac membranis impirgatur, ut excitetur Hypercatharsis, nulla Remediorum ope unquam sistenda. *Vesicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari solita, calorem naturalem jam ferme aquis obrutum, deficientibus item spiritibus Animalibus; omnino extinguunt, & *Gangranam* [plus satis in hoc casu familiarem] sæpenumero invitant. Etenim vulnus vel levissimum in Hydropicorum carnibus, maxime in membro pendente, sanatu difficillimum est: quoniam ipsa carniū substantia his in partibus usque adeo irigua est & scatens latice, ut data quacunq; porta, continuo cursu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque autem feliciori cum eventu, aut minore discrimine administrantur, me iudice, sive *Parasensensis*, sive *Apunctura* à nonnullis celebrata, quam Vesicatoria.

Ut tandem finiam; quamvis hic morbus ubi jam in verum *Ascitem* evaserit, pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit, quòd si dicto modo tractetur, æquè certo potest subjugari (modò viscera à corruptione sint libera) ac alii permulti qui non ita funesti vulgò æstimanantur.

At si quis fortè arguerit hæc *Remedia*, utpote simplicissima & planè inartificialia,

cialia, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores ; si dum ringatur alios hujusmodi simplicibus Medicamentis juvari, se, uxorem, vel liberos suos, si quando ægrotaverint, vel vilissimis ad sanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum sibi facit Morio, *Equitans in arundine longâ*: etenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantia, quàm in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc sunt, quæ de his duobus morbis dicenda habui : & nisi fallor alios haud attingam unquam. Verùm ista quod spectat, quæ hæcenus in publicum dedi, si quis ea semel tantum perlegere dignetur, est quod doleam me huic eam perdendi temporis ansam præbuisse : Quod si eadem sæpius relegere voluerit, & altâ mente reponere, nullus dubito, quin eum fructum ex iis capiet, qui voto & magnis laboribus quos ego in istis observationibus faciendis componendisque locavi, aliquatenus respondeat. Quæ quidem quàm bonâ fide fuerint traditæ, haud aliter sciet, quàm si in earum Praxi fuerit versatus, ac perinde in observando diligens ac curiosus Explorator atque Ego prius fueram. At si in paucis iis quæ scripsi, Naturam, me quati manu ducentem, omninò secutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantumcumque is demum sit, opinionationibus me addicens, pro certo habeo sapientes, quotquot sunt, veniam mihi saltem duros, quos & latere non potest duo esse hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medicâ ex æquo prohibent, sufflamnantque : Primum ii sunt, qui nullam prorsus symbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipsi conferentes, illis succentent qui vel minimum conferre videantur ; defectus interim suos atque socordiam, Reverentiæ, quam antiquioribus, à quibus ne latum unguem discedere audeat, deberi contendunt, specie prætexentes. Quorsum verò reliquas artes omnes, quæ homines minus tangunt juvantque, magna incrementa sumpsisse fateamur, etiam sine ullâ priscorum hominum injuria, solam autem Medicam undique perfectam existimemus ? An non certioris istius quæ nunc obtinet, navigandi Artis Repertores, eum *Pyxidus Nautica* usum, qui ita feliciter cessit, tentare potuerint, nisi primos ac rudiores illos, qui non nisi ad stellarum conspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint ? Aut accuratior illa ac magis perfecta, sive construentiarum navium, sive earundem in pugna regendarum, Ars, quâ hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, istos sugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant, quæ olim *Aethi* deprælabantur ? Aut *Augustum & Marcum Antonium*, tanti belli duces & classiam Rectores, ignominia afficit ? Adhæc innumera ferè sunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quæ Antiquioris seculi inventis longè antecellunt : quarum omnium Repertores haud potiori jure priscorum memoria vim inferre censendi sunt, quàm is filius patris famam ledere putandus est, qui rem familiarem à Parente acceptam, industria ac solertia suâ auctiorem ac cumulatiorem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac sapientiæ haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes ad morborum Curationem* ne

hilum facientes, moleste ingerunt; Medicis non tam viam præmonstrantes, quam ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura cum ingenii modum largita est, quo de illa doctè Nugari queant; at prudentiam non cedit, qua intelligant se eam haud aliter scire posse, nisi experientia Indice, atque ejus peplum revelanti: quando abjectior humanæ naturæ conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenus assurgens, intra angustos cognitionis, quam à *Prudens*, quantum fert sors humana, quis potest evadere, *Philosophus* verò, saltem pro angustiori hujus Nominis Majestate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philosophia* omnis in Expiscandis Morborum Historiis, iisque Remediis adhibendis quæ; *experientiâ* Indice ac Magistra, eisdem valent depellere, tota stat; observata tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Postscriptum.

L Ector mihi veniam concedat, si unum haud parvi tam in dignoscendis quam curandis Febris momenti hîc adjiciam, quod nisi memoriæ mihi exciderat, loco magis suo dicendum fuerat. Observavi, quòd singulis annis ab hyeme ingruenti usque ad ver adultum, *Febris* quædam invadit, quæ tam quoad Symptomata quam curationem à *Stationariâ*, sive Febre Epidemicâ Constitutionis generalis, quæ tum obtinet, planè discrepat, proindeque in febrium, quas *Intercurrentes* appello, classem recensenda est. Frigiditati aëris unâ cum crassitie ac humiditate ejusdem illa originem suam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & sanguis ob impeditam transpirationem colluvie ferrosâ oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore morâ putrescens, facilè à suscepto frigore, vel à levi aliquâ occasione febrem accendit. Si materia morbum commitens copiosa admodum fuerit, ea febris emergit, quam sub titulo *Peripneumonia nothâ* Libro de morbis Acutis, *Sectione sexta*, *Capite quarto* descripsi. Sin autem humor iste minus scateat, ea solummodo symptomata producit, quæ jam sum descripturus. Eger per diem unum vel alterum post primum febris insultum nunc incalcescit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur: Lingua alba apparet: pulsus sanorum pulsui non admodum absimilis: urina turbida est & intensè rubet: sanguis ei detractus Pleuriticorum sanguinem æmulatur: Tussis fermè adest; sed respirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tussendum quasi idem dissiliret, dictæ tussi, (sicut in *Peripneumoniâ nothâ* solent) se non adjungunt, proindeque cum notis insignioribus peripneumonicis hæc febris haud stipuletur, licet à dicto morbo non nisi gradu disteat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic morbus, etsi primo ejus insultu symptomata solummodo à frigore suscepto orta, præ se ferat, si tamen malè tractetur, longam ineluctabilem malorum carenam post se trahit, quæ tandem mortem ipsam accersunt. Etenim cum Eger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis nescio quibus ad sudorem eliciendum, ac proinde ad febrem solvendam (quod tamen rarò perficitur) mulctatus, delirium, Lethargus, pulsus languidus & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes sæ è sæpiùs hanc febrem comitantur. Hæc atque hujusmodi symptomata, etsi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei malè gestæ sunt adscribenda. Cum enim hæc febris suapte naturâ plus satis inflammatione polleat, sanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli usu incenditur: unde spiritus in confusionem, ac motus inordinatos inconditosque adiguntur, atque materiâ morbificâ in cerebrum impulsâ in pectus ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi scopum propono, ut exundantem scilicet illam pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congestam venæsectione revellem, & repetitâ Catharsi subducam. Hæc ut fiant, ubi primùm accersor, sanguinem è brachio dextro ad ℥ix vel x mitti jubeo. Die sequente blandam illam potionem purgativam, mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut *℥. thamarind. ℥ss. sol. senne ℥ij. rhubarb. ℥ib. Coq. s. q. aq. ad ℥iij. Colatura dissolve manna & syr. rosar. sol. an. ℥j. m. s. f. potio, sumenda summo mane.* Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter singulas purgationes interposito, modò symptomata omnia citiùs non disparuerint: Et noctibus insequentibus Paregoricum ex syr. de meconio ℥j. propino. Diebus à Purgatione vacuis, modò Tussis adsit, *Decoctum Pectorale*, & *Elegma ex oleo amygdalarum dulcium*, *syr. Capill. Veneris & violarum* subinde assumenda præcipio. Atque ad nimium sanguinis fervorem reprimendum, si febris magnopere æstuet, *Emulsionem ex seminibus frigidis* præscribo: ut *Inlapiam seq. ℥. Aq. Nymph. Portulac. & lactuc. an. ℥iij. syr. de limonibus ℥ib. syr. viol. ℥j. M. f. Julap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdum sibi temperet, injungo, ut & à carnis esu: post primam verò, vel secundam purgationem haultulum jasculi tenuis ex pullo gallinaceo facti subinde assumendum concedo. Verùm hoc notandum, si symptomata quævis graviora, ut respirationis difficultas, dolor capitis inter tussendum lancinans, malum hoc ad Peripneumoniam notam propius accedere indigiter, hoc in casu tam venæsectio, quam Catharsis eousque debitis intervallis sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitus evanuerint, & æger eo modo quem Capite dicto descripsimus, sedulò tractandus. At non nisi perquam rarò febris, de qua jam agimus, ad eam sævitiem assurgit, ut post unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes pluribus evacuationibus indigeat.

Sed de hoc satis, quod tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quominus errante diagnosi febris hæc *hyemalis* pro *Stationariâ*, sive febre Epidemica generalis cujusvis Constitutionis habeatur, cum ingentem hominum vim ob hanc rem vel neglectam, vel ignoratam periisse certò sciam.

 SCHEDVLA MONITORIA
 DE
 NOVÆ FEBRIS INGRESSU
 PER
 THOMAM SYDENHAM, M. D.

Accedunt ejusdem

De Febre putrida Variolis confluentibus superveniente;

Et

De Mictu sanguineo à Calculo renibus impacto,

DISSERTATIONES.

VIRO

Tam Virtute quàm Eruditione undique consummato.

CAROLO GOODALL, M. D.

Coll. Med. Lond. Socio.

Um ea, quæ de Febre præsentis hujusce Constitutionis nuper observâram, in publicum edere statuerem, Tibi, præ cæteris, Vir Ornatissime, opellam hanc meam dicendam esse cœnsui; idque ob duas potissimum rationes mihi faciendum videbatur. Primum quod cum amicissimus mihi sis, comes indivulsus lateri semper hæstisti, meque tuo juvasti patrocinio contra omnes quotquot se mihi uspiam objecerant. Quod non tam mei ipsius gratiâ præstabas, quàm ex incœsto generoso Pœctori honesto, hoc est, ex magno probeque Animo, qui tibi Author fast, ut Veritati à te cognita compertaque assentiri haud dubitares, etiam cum omnes fere omnium, qui rem Medicam tractabant lingua in me unum exacerentur. Quibus tamen non est quod irascar, (nec irascor sanè) quandoquidem cum tot nequam Medicastri cerebrosa sua somnia & sîgmenta vendunt, quo famam sui latius spargerent, toties mundo imposuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio & judicio præditi, non statim & sine examine ea admitterent, quæ ego jam recepto Praxos mori plurimum adversantia in medicum protuleram. Quo non obstante

cum nihilo tibi minus debeam, mearum partium esse duxi, gratum animi meo in te affectum omnibus testatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad perfectius ultimas metas evectam, hæc deceat magis. Nam sicuti Reges eos quibus favent, titulis & honorum insignibus illustrare, atque aliis spectabiliores reddere satagunt; ita natura quoties hunc vel illum humili turba ac grege hominum excimere voluerit, Gratitude, seu excellioris Genii notam ac characterem solet imprimere. Altera Ratio cur hæc tibi potissimum inscribam hæc est: quod sc. pro familiari illa & quasi quotidiana consuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus: Tibi, imprimis, plusquam cuiquam mortalium, nota esse oporteat, quanto cum labore Novitias illas, quantulascumque, tam Historia quam Curationis Morborum, de quibus palam disserni, indeptus fuerim. Quæ omnia non simul & semel evulgavi, sed interpositio annorum aliquot intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem poterim. Istæ verò Observationes meas ita mancas & imperfectas esse iudico, ut me magis earum pudeat, quam ut ullam exinde laudem mihi queram. Vix se res habeat, illud saltem in mei excusationem potest auferri, quod licet 30 annorum, & quod excurre, spatium, quibus ego non indiligenter in morborum observatione versabar, sufficere posse videatur ad majorem, quam in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temerè affirmo, quòd licet hoc temporis spatium plus quam sufficiat ad Cerebrum Theorematis & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad morborum Curationem faciunt, quam Pingendi Ars ad Artem Navigandi) planè obruendum, attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus medicis distractissimo, satis erit ad eundem in omni Medica Artis, quaqua patet, circuitu rite perficiendum. Ego saltem pro meo modulo omnem quam potui operam istuc contuli, ut Observationes quàm accuratissimas colligerem, quas sine morâ prælo mandandas curavi, ut si quid utile haberent, id statim Publico cederet. Quæ in re cum meo munere, pro virili, defunctus jam mihi videar, acquiescit animus meus, nihil porrò sollicitus, quo in loco ab aliis habeantur mea scripta. Hoc tantum addo, quòd sicuti si quis ea neglexerit, mihi nihilum nocuerit; ita qui semel tantum perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc missa faciam. Obsecro te, Humanissime Vir, ut Tractatulum hunc æqui bonique consulas, quo testatum esse volui, quanto te honore prosequor; quòd pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longè minus quam mihi perspecta est virtus tua. Neque jure merito existimare quis potest, me qui tui nullatenus indigeo, tibi assensari, cum palam proficear; Quòd sicuti in eaquam exerces Arte, nemini secundus sis (ut modeste loquar,) ita morum integritate, honestateque undique absolutissima, omnes ferè quorum ego consuetudine unquam usus fuerim, superes. Diu vivas post mea fata, & in laticæ palmam ferus; non tam ad nomen posteriorum usui corradendus (quæ quidem ratio, si cum sequente conferatur, animam ferè Brutorum redolet) quam ut seculo tandem aliquando detegas, quibus modis iste in morbis persanandis difficultates, sub quibus Ars Medica hæctenus genuit & succumbit, vinci queant. Quòd dum moliris, istis quæ ego primis joci fundamentis, si modo libet, possis superstruere. Ita tamen, ut errata

in qua ego fortè inciderim, pro more humano, in meis Observationibus sive Historiam sive Curationem hujus illiusve morbi attinentibus, ubi ab annosâ & repetitâ Experimentiâ melius fueris edoctus, liberè ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lades, qui in vita cum esset, nihil prius habuit quàm ut Ars Medica à quocunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum naturâ commentationibus, (quibus ad nauseam & fastidium usque jamdiu explemur) quàm certâ fidâque eorundem curandorum Methodo. Vale, Vir Optimo, & amare perge.

Tibi semper Addictissima

THO. SYDENHAM.

Excellenti & in re Medicâ Admirabili Viro

D. THOMÆ SYDENHAM, M. D.

O Qui capacem nobilis artifex
 Eludis Orcum; quo tamen ibimus
 Cuncti, quot humana Parentes
 Et decima tulit ordo Luna;
 Præsens fugacem sistere Spiritum,
 Præsens maligno tollere de toro
 Mortale Corpus, & propinquum
 Exequis remove Morbum:
 Quem Nos honorem, quas statuas Tibi
 Ponemus, O cui non alium parem
 In arte Phœbus, se remoto,
 Aut oriens videt aut recumbens?
 Quo Febris audax cunque movet pedem,
 Te Mater omnis, Te lachrymabilis
 Accurrit Uxor, nè caducam
 O ba virum puerosque pleret:
 Seu Confluentes fortè timet notas
 Decora Virgo; Tu faciem eripis
 Periculis anem protegisque
 Pernacitem juvenum futuram,
 Atqui odit artes & Tua poculâ
 Hares profusus, quem simul exculit
 Ad spem implicatus vel Febrili
 Igne Pater, vel Hydropis Ondâ,
 Mirè paratam, Te Medico, Senex
 Procelat Ornâ, non sine gloriâ

Phœbi Tuâque, qui fugasti
 Pollicitum sibi magna morbum.
 Sic Te scientem non faciunt Libri
 Et Dogma pulchrum; sed Sapiëntia
 Enata rebus, mensque facti
 Experiens, animusque felix.
 Non Mille Planta & multa domi Vitra,
 Ignisque Centum aut Hypothesis placens
 Profunt Medenti vel Coercent
 Sæva Luis mala, sæva Febris;
 Ni pectus adsit consilii potens;
 Ni plena rugis Experiëntia
 Ususque naturam secutus,
 Quid faceret moneant in aurem.
 Hac Praxis olim grande decus Sacra
 Adduxit Arti; Sic Veterum stetit
 Secura fama; sic prævit
 Hippocrates, mernitque Cælum.
 At non eandem sorte pari viam
 Pressit Galenus; Non Arabes Virum
 Equè sequuti; non Falernâ
 Usque madens Paracelsus uvâ.
 Primus relicta Tu genium asseris
 Fidemque norme: En Diva Tibi Salus
 Applaudis & ridens Juventus,
 Vitaque non metuens Sepulchri,
 Ex quo vagantem scripta manu Tuâ
 Correxist Orbem Pagina nobilis:
 Longum Illa Morbofis, Tibique
 Perpetuum patefecit avum.
 Jam si qua restant, Eja frequentibus
 Concede votis; Nos Juveniliùm
 Vulgus Medentùm, Nos avarâ
 Quolibet excipiemus aure.
 Fortè & futuro tempore quispiam
 Poeta, Musis charior, ætheri
 Te sidus addet, Te salubre
 Sidus, & in Crisibus benignum.
 Me destinantem talia Chymica
 Cura reposcunt: Me Medicus labor
 Et Spes locata non vacare
 Pieris patimur undis.

SCHEDULA MONITORIA

DE

NOVÆ FEBRIS INGRESSU.

T Amerſi ingraveſcens jam ætas, & à dinturnis morbis pænè confecta, miſſionem à Cogitandi penſo, Meditationeque intenſiori vel eo nomine ſibi jure poſtulare videatur; atramen non mihi tempero, quin vel propriæ ſanitatæ diſpendio, alienam curare ſatagam: populares ſcilicet meos admonens de ſubingreſſu Novæ cujuſdam Conſtitutionis, à qua pendet Febris Nova ſpecies à nuper graſſantibus multùm abludens.

Memoriâ recolendum eſt, quòd in Autumno, Anno 1677. Febres Intermitteutes ſe primùm exerebant, quæ quotannis increbrefcentes, & Epidemice factæ, donec ad ſuum ſtatum ſive æquum pervenerint, poſtmodum ſenſim decreſcebant; & poſtremis hujus Conſtitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem haberi poterint. Quà de re pariter animadvertendum eſt, poſteriores duos Conſtitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidiffimâ fuiſſe infeſtatos; penultimum maxime, nempe Annum 1683. in quo ita enormi Brumâ intemperies deſæviebat, ut nemo quiſquam viventium illi parem, vel intenſiſſimo eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo Thamesis, Nobilis fluvius, ita prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcuſtantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus reſertas, ac numeroſiſſimam hominum frequentiam, ſolidi inſtar pavimenti, facilè ſuſtenteret. Subſequentis Annus 1684. licet nec intenſo frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multùm ei utrobique ceſſit. At cum primùm exolveretur gelu Anno 1685. menſe Februarii, exorta eſt Febris iſta, de qua jam agere inſtitui; quam quidem ego novam Febris ſpeciem eſſe arbitror, atque Febri, quæ per octennium ultimò prægreſſum invaluit, eſſe proriſ diſſimilem.

An hujusce Conſtitutionis mutatio mutationi manifeſtatum aëris qualitatium, quæ per binas has hyemes ſucceſſit, tribuenda ſit, ego non ſatis ſcio; quam pro comperto habeam alterationes quod ſenſibiles Annorum qualitates, utcunq; diſpares, morborum Epidemicorum ſpecies non protuliſſe; & certam annorum ſeriem, quantumlibet annus unus ab alio, externâ facie & temperamento diſcrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum ſpecie producendâ conveniſſe. Quod cum ſeriò animadverterim, opinari mihi ſubiit, prout à me aliàs dictum fuit, Conſtitutionis mutationem à ſecreta aliqua abditaque alteratione in terræ viſceribus Atmospheram omnem

omnem pervadente, vel à Corporum Cœlestium influxu aliquo maximè pendere. Tamen hîc est notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoriâ, siccissimum ac vehemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia constrinxerat; nec quicquam remisit, donec mensis Martius adulesceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiscente gelu terrâ solveretur, mox Febbris Pestilentialis, postmodum ipsa Pestis grassari cœperunt. Utut verò hoc se habeat, Febbris, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm se ostendit, nempe Februario mensè 1684. & tam præcedente anno, quàm eo, qui jam agitur, per omnes Angliæ regiones latius vagata est; longè magis & *Εως ἰσημερινῶς*; aliis in locis, quàm hîc Londini delatens.

Ubi primùm ad hanc Febrem vocarer, omninò existimabam, illam non ex eo genere Februm fuisse, quas ego Stationarias appello; sed potius ex intercurrentium familiâ, quæ singulis ferè annis promiscuè adoriuntur. Non aliud scilicet morbi genus esse rebar quàm Peripneumoniam illam Notham, quàm Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Unâ hâc intercedente discriminis notâ, quòd in hac Febre subindè non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonica, qualia sunt Tussis vehementior, Cephalalgia inter tussendum sævissima; & quasi Caput diffugiens, Vertigo à motu quolibet, & Dyspnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham fere comitabantur. Cum itaque Librarius novam Tractatum meorum Editionem eo tempore sollicitaret, visum est conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuisse jam sentio, in formâ Postscripti publico dare, in quem quidem errorem me induxit ingens consensus, quo Febbris hæc cum dictâ illâ Peripneumonicâ luculenter conveniebat, quæ nullâ non hyeme subinde occurrit. At cum ætate superveniente, quæ Febres illas Peripneumonicas solebat fugare, hæc nihilominus perseveraret, statim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Constitutionem redigendam omnino censui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehensa, hæc fere sunt, & olim fuere: Æger per vices calore & frigore tentatur; sæpenumero & caput, & artus dolore queritur; pulsus sanorum pulsui non absimilis est; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum sanguinem haud rarò æmulatus; Æger ut plurimum laborat Tussi, quæ quidem quantò ab hyeme longius invadit morbus, tantò citius, unâ cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior quàm in Angina] sub primum morbi insultum quandoque occupat. Febris tamen prorsus continua sit, sæpe tamen Exacerbationes molestissimas ingruente nocte apportat, non aliter ac si duplex foret Tertiana, sive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitem quantumlibet levissimè stragulis coopertus sit, non sine magno suo periculo experitur; Febre enim exinde in Cerebrum versâ vel in Coma, vel in Phrenesin faciliè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis est in hoc morbo ad Phrenesin lapsus, ut persæpè suâ sponte, nullâ ejusmodi datâ ansâ, illico subrepat. At non eo excandescentiæ & furoris ascendit. Phrenitis in hac Febre, atque illâ, quâ Variolis atque aliis Febris

correpti laborant; quinimò æger potius tranquille delirat, in congrua subinde effuriens. Ab intempestivo Cardiacorum usu, & regimine paulò calidiore Petchiæ sæpius efflorescunt, & in junioribus calido temperamento præditis, maculæ etiam purpuræ, certissimum summæ Inflammationis indicium, tam in hoc, quam in alio quovis morborum Acutorum genere. Quandoque eruptiones Miliæres, quas vocant, in superficiem corporis se dispergunt, Morbillis haud multum absumiles, nisi quod rubent magis, & quando recedunt, squamulas istas furfuraceas, quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licet hæc sponte suâ nonnunquam ingruant, sæpius tamen Lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione imperati Regiminis, vel humida est, vel sicca. Ubi inatuverit, fusci est coloris in medio; quam partem undique cingit simbria inalbescens. Ubi verò humida est Lingua, omni ex parte alba est, pelliculâ item scabrâ & alba vestita; Nam si æger ab adhibito regimine plus justo incalescat, lingua ferè est fusca & arida; sin minus, humida est, & alba. Idem de sudore dicendum est, qui pro ratione diversi regiminis præfati dimanat. Nam si calidius tractetur æger, ferè viscosus effluit, è capitis præsertim regione. Quantumvis autem sudor copiosè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis sentit æger; unde liquet ejusmodi sudores symptomaticos tantum esse, criticos non esse. Primis morbi diebus sudoris ex arte provocatio, materiam morbificam si non in caput, saltem in artus solebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phrenesis semel invaluit, nulla restant Febris indicia, nisi quòd pulsus nunc citatior est, nunc tardior; tandem verò, cum ex re malè gestâ spiritus in confusionem omnimodam adigantur, pulsus inordinatus cum subsultu membrorum subingreditur, quem non ita diu pòst mors excipit.

Curacionem quod spectat; ista Peripneumoniz signa quæ hanc Febrem comitabantur *Februario* illo anni postremi, quo primùm emergebat, statim ab hyemis exitu fidem, ut dixi, mihi fecere, eam prorsus in Peripneumonicarum familia censendam esse. Ac proinde me statim contuli ad usum Methodi istius, quam olim laudaveram in Curacione Peripneumoniz Nothæ, & Auctario suprâ memorato. Quæ quidem Methodus satis feliciter cessit, tum mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adversam valetudinem meam vix sufficiebam, tum etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud spernabantur. Quicquid verò id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum suaderet; jam mihi satis compertum est, quando & morbi Phænomena, & ultimi Anni qui binas rigidissimas hyemes excepit, perpendo temperiem [Hyeme præsertim, si modo Hyems dici possit quæ nullum frigus notabile secum adduxit;] mihi inquam constat, hanc Febrem nihil esse aliud, quam simplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis & methodo reprimentam, omnino dirigendas esse.

Hunc itaque ductum sequens, primo loco sanguinem è brachio dextro

ad ℥x educi volo. Neque sanè Febris hæc (utur sanguis emissus Pleuriticorum sæpissimè sanguinem æmularur) reiteratam Phlebotomiam facile tolerat. Sin autem respirationis difficultas, dolor capitis inter tussendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigent; hoc in casu tam venæsectio quàm catharsis eousque sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Atque hoc diligenter animadvertendam volo. Vesperi *Epispasticum* seu Vesicatorium Nuchæ appono. Sequentè Aurorâ, lenitivam hæc Potionem exhibeo.

℥. *Tanarind.* ℥B.

Fol. senn. ℥ij.

Rhabarb. ℥B.

Cog. s. q. aq. ad. ℥ij.

in Colat. dissolv. Mann. & Syr. Rosar. solutiv. an. ℥j. Ms. F. Potio, sumenda sùmmo mane.

Quod quidem Catharticum etiã alternis diebus repetendum præscribo, donec tertiam vicem expleverit. Horâ somni post Catharsin toties, quoties Paregoricum hoc vel simile injungo.

℥. *Aq. Paralyseos* ℥ij.

Syr. de Meconio ℥j.

Succi Limon. recentè extracti cochl. ij.

Mf. F. Haustus.

Id scil. cavens, ne fortè ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium sanguine & humoribus Purgantia sæpe excitant, æger ex spirituum Animalium confusione, Comatosus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contrà facere videatur, procul amolitur. Qua de causa ego in Febre Comatosa Anni 1673. Catharticum propinare non ausus, in Clysterum usu subsistebam, certò scias Remedia Purgantia eo tempore usurpata, illico Comata adduxisse. Quod fortean aliter evenire potuisset, si Paregoricum usurpatum fuisse post talem Catharsin mihi in mentem venisset. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum horâ somni nullatenus est concedendum; nè sc. Cathartici postridie deglutendi operationem ac vim (quod fieri solet quantumvis serò assumatur illud) sufflaminet, vel si non in solidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hæc aut aliã quavis Febre Epidemicâ, statutum mihi est alvum non turbare in principio statuve morbi, nisi Venæ-sectione præmissâ. Quæ quidem præceps Regula susque deque habita aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maxumè, prout aliàs in cautelam monui.

Observandum est autem, quod licet ut plurimum Evacuaciones omnes præfatæ in hujus Febris Curatione usurpari debeant; sæpe tamen æger, maximè si Juvénis aut Infans fuerit, post eductum sanguinem unâ Catharsi defunctus, statim convalescit, nec pluribus fatigandus est, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnata. E contra verò nonnunquam opus est ut alvus

ad plures quam supra diximus vices sollicitetur. Quandoque enim, licet id raro evenit, Aegro è Febre jam dictâ methodo liberato, recrudescencia materiae Febrilis post dies aliquot morbum postliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quartâ vice repetita mox eliminat. Tamen si in hac methodo nova hæc Febris raro accidit nisi ab Aphthis quæ sub exitu Febris præcedentis supervenere, & quæ jam ad statum auctæ eam denuò revocant. Quæ quidem Febris Symptomatica tantum est, & Singultum per intervalla redeuntem sæpenumero post se trahit, qui etiam sublata Febre per dies aliquot perseverat; at pro ratione redintegratarum Aegri virium sponte tandem evanescit. Quod est diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu sub finem hujusce Febris accedente nihil aegro periculi est, nisi officiosè nimis & inutiliter multa ingerantur remedia: quod si fiat, Mors pro Medico est. Veruntamen tam Aphthæ quàm Singultus, vel horum utervis, si non sponte faceßat, sed in longum tempus decurrat, facillè fugantur usu *Pul. Corticis Peruviani*; nempe ℥j. *Corticis cum syr. Papaver. Rhæad. q. s.* in forma Electuarii, vel Pilularum redactâ, eaque methodo assumptâ quam olim tradebam Epistolâ ad D. D. Brady, superbibendo haustum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certius in hoc casum scopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratissimis, modò non frustrentur ejus vires (quod fieri aßolet) ex jugi aegri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis sequentia vel his similia nonnunquam præscribo.

℥. Conserv. Lujula & Cynosbati an. ℥j.

Conserv. Berberum. ℥ß.

Cremoris Tartar. ℥j.

Cum s. q. syr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud.

Nucis Muschat. ter. in die superbibendo seq. Julap. cochl. vj.

℥. Aq. Portulac. Lactuc. Paralyf. an. ℥iij.

Syr. de Limon. ℥jß.

Syr. Violar. ℥j.

Mf. F. Julapium. vel:

℥. Aq. Font. Vvj. Aq. Rosarum, Succ. Limon. Sachar. albiss. an.

℥iij. Coq. lento igne dum despumaverint cap. ℥iij. ad libitum.

Verùm in his omnibus spiritum Vitrioli; etsi humè refrigerantem, semper devito, utpote qui, cum egregiè stypticus sit, minùs convenit morbis omnibus quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus spiritus naturam haud memorem.

Sæpenumero hîc accidit, maximè Febre jam ad finem vergente, ut æger dum hæc Methodo tractatur, nocte subindè sudore sponte prorumpente diffluat: à quo admodum mitigantur universa morbi symptomata. Quo non obstante, cum hujusmodi diaphoresi fidendum non sit, supradicta Methodus nullo pacto est intermittenda; quandoquidem si æger ad longius temporis spatium istis sudoribus indulgeat, Febris quam Purgationes præcedentes quadan-

tenus subjugaverunt, denuo vires resumet. Si enim diaphoresis ista protrahatur ultra tempus illud quo particulae Febriles Coctione debitam præparatam, prorsus dissipantur; qui post insequuntur Sudores non ad aliud faciunt quam ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licet Sudores isti qui sponte manabant, Critici fortasse fuerint, quoad materiam Febrilem ejus quæ expulsionem jam parata est, eliminationem, alii tamen qui post illos eliciuntur, Symptomatici tantum esse possunt, atque admodum officere magis, quam prodesse. Verbo dicam: Hujusmodi sudoribus noctu sponte sua prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare stragula nec plura, nec densiora illis quibus sanus assueverat, ægro aggerantur; nec exhibeantur Medicamenta quævis excalescentia: lectulo tantum indulgeat æger aliquantulum solito diutius manere subsequente; & postea pergat in supra descriptam medendi methodo.

Dixta expultricia avenacea est, vel jusculo hordeaceo, cum pomo subinde ad ignem cocto, atque etiam post secundam purgationem jusculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cerevisiam tenuem nullatenus repetitam inungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. ubi in aq. Communis ℥ij. cocti, & postea sacchar. albiss. edulcoratum.

Post Catharsin bis celebratam nulla suadet necessitas, ut alio loco adnotavi, Pullorum carnibus aut similibus Eupheptis ægro interdicerem, cum hæc per purgationem medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, si alii vis insisteretur. Atque porro post ultimam purgationem modo Febris aliquantulum deflagaverit, & intermittens typum nondum prorsus induerit. Vini Canarini cochl. tria vel quatuor mane & sero, ut & post prandium; per dies aliquot propinentur, quo & vires citius instaurentur, & febriles avertantur accessus.

Cum autem hæc Febris species præ cæteris quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quasi apta nata sit, nec sine ingenti tum molimine, tum ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos sollicitè moneo ne se nudos lectulo, nisi noctu tantum committant: Quod si usque admodum debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore sedere nequeant, permitto ut vel super lectum, ipsum, vel super grabatum, vestiti jaceant, capite paululum elevato; nec sino ut focus sit luculentior in cubiculo, quam cui æger tunc cum sanus erat assueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum est ab initio in singulis hæc Febre correptis (si foeminas, in primis Puerperii diebus decumbentes excipias,) ita necessariò est imperandum, ubi ad ægrum quem ob regimen justo calidius, Phrenesis, Petechiæ, aut Purpureæ Maculae obsederunt, aut alia quævis effrata inflammationis indicia, accersitur Medicus. Hoc enim in statu, quantumlibet sanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non prius sedabitur Febris, quam æger se lectulo interdium abstinerit: Cum calor circumambientis aeris inter stragula conclusi, sanguinem plus satis exagitet, & prozumbentis cor-

potius situs vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hinc ubi Phrenesis ob methodum imperitiosam semel invaluit, nec subito deleri potest, nec tutata est repetita ultra limites prescriptos vel Phlebotomia vel Purgatione, ejusdem curationem aggredi, tandem vero suo tempore suaque sponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque semper precipio, nullum Emplastrum admovens, sed Pileolum tantum quod ablatum rasurâ Capillitium spissitudine quadantenus compenset, aut saltem Caput à frigore externo muniat. Hinc Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut sensim calidas impressiones Phrenesin excitantes queat vincere.

Et quæ de Phrenitide hinc dicuntur, de Comate etiam huic Febri supervenienti dicta sunt, in quo ut in dicta Phrenitide materia Febrilis in caput sursum fertur, ac proinde si linguæ albedinem excipias, nulla adsunt febris signa, at æger Apyrexia prorsus frui videtur. In hoc pariter affectu ac in alio, Cathartica, sudorifica, vesicatoria atque id genus alia non tantum nullo cum fructu, sed ne quidem sine maximo periculo usurpantur; istiusmodi enim evacuationes mortem sæpius quam symptomatis hujus curationem adsciscunt. Quamobrem post evacuationes generales per venæsectionem & purgationem factas, quantumlibet hoc symptoma astantes perterrefaciat, tota res naturæ & tempori committenda est. Licet enim stupore æger diu laboraret, post aliquam multos tamen dies pristinam sanitatem recuperabit, modo lecto non perpetim affigatur, sed de eo eximatur indies, & supra grabatum vel etiam lectum vestitus decumbat. Interim autem abradatur caput & sub affectus sinem vini canarini cochl. tria vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fusius egi in *Sectione quinta & capite secundo, lib. de Morbis Acutis*, ubi de Comate quodam insigni Febrim constitutionis illius comitante, disserui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus est Medicus à faciendis predictis Evacuationibus, si fortè membrorum subsultum, vel motum Convulsivum in ægri corpore persentiscat, dum pulsus tangitur; quandoquidem in quibusdam generis Nervosi affectibus tam Venæsectio quam Purgatio, etiam sæpius repetitæ non tantum non nocent, sed & necessariò sunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulsionis specie quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & sanavi ipsemet, & Venæsectionibus & Purgationibus, per intervalla celebratis. De quo morbi genere cum & mihi opportunè occurrat, & eorum quæ jam assero, veritati luculenter aspiuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulsionis est species, quæ ut plurimum pueros puellasve à decimo ætatis anno, ad pubertatem usque invadit; primò se prodit claudicatione quadam vel potiùs instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; postea in manu ejusdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nullo pacto potest continere in eodem situ.

vel horæ momento, sed in alium situm, aliumque locum convulsione quadam distorquebitur, quicquid æger contrà nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os possit adducere, mille gesticulationes, Circulatorum instar exhibebit; cum enim poculum rectâ lineâ ori admovere nequeat, deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquamdiu versat donec tandem forte fortuna illud labris propius apponens, liquorem derepente in os isjicit, atque avidè haurit, tanquam miscellus id tantum ageret ut deditâ operâ spectantibus risum moveret. Cum Affectus iste ab humore aliquo in nervos irruente quorum irritatione istiusmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tam venæ-secctione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervosum omninò dirigendas censebam. Quem in finem hâc utor Methodo. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥viij. plus vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die sequente vel dimidiam partem, vel quiddam amplius [pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris minorisve corporis ad subeundam Catharsin aptitudine] Potionis Purgantis Communis suprâ descriptæ ex *Tamarind. Foll. Senn. &c.* exhibeo. Vesperti haustulum seq. propino.

℥. *Aq. Cerasor. Nigr.* ℥j.
Aq. Epilept. Langui. ℥iij.
Theriac. Androm. vel. ℥j.
Laudani liquid. gutt. viij.
F. Haust.

Potionem istam Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præscribo, & Haustum paregoricum iisdem noctibus. Postea sanguinem rursus extrahi curo, dein ut ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur. Atque ità alternatim sanguinem mitto, & subduco alvum donec ægro venæ ter quartèrve fuerit incisa, & post singulas venæ-secctiones, toties fuerit purgatus, quoties, vires ferre posse viderentur: eo tamen temporis spatio inter alternas evacuationes diligenter observato, ut nihil indè periculi ægro imminet. Diebus à Purgatione vacuis, sequentia præscribo.

℥. *Conserv. Absynth. Rom. & flavedinis Aurantium an.* ℥j.
Conserv. Anthos ℥ß.
Theriac. Androm. veteris, & Nuc. Moschat. condit. an. ℥iij.
Zinzib. condit. ℥j.
Syr. è succ. Citri q. s. f. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moschat. manè & horâ quintâ vespertinâ. Superbibendo Vini sequentis cochl. v.
 ℥. *Rad. Pæonia. Enul. Campan. Imperator. & Angelice an.* ℥j.
Fol. Ruta, Salvia, Betonica, Chamædr. marrubii albi, & Summitat. Centaur. minor. an. m. i. Baccar. juniper. ℥viij.

Cort. duorum Aurantior. Incidantur & infundantur frigide in Vini Canarini ℥vj. Coletur. tantummodo tempore usus.

℥. Aq. Ruta ℥iv.

Aq. Epilept. Langii & Bryon. compos. an. ℥i.

Syr. Pæonia ℥vj.

Mf. f. Julap. cap. cochl. iv.

Sing. noctibus cubitum iturus, instillando C. C. gutt. viii.

Applicetur plantis pedum Emplastrum è Caranna.

Quanto magis convalescit æger, tanto minus pedem ducit; tanto pariter & diutius, & constantius manum in eodem situ continens, & Scyphum ori magis directâ viâ admovet: quæ certissima sunt indicia quantum profecerit in sanitate redintegrandâ. Ad quam quidem consummationem perficiendam, licet author nos sim ut plus ter quaterve ut plurimum sanguinem emittat æger, attamen Remedia Cathartica & alterantia eousque in usum sunt revocanda, donec rectissime tandem valeat. Et quoniam qui hoc morbo semel laboravit facillè recidivam pati possit, è re forte existimo, ut pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel eâ ipsa tempestate anni sequentis, vel paulò antequam Morbus primò invasit. Sane haud multum abest quin huic Methodo Epilepsiam Adultorum cedere posse autem, modo Remedia præscripta ætati eorum ritè adæquantur; tamen, cum non nisi perquam raro hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem sum expertus. Sed de hoc obiter. In fœminis affectionibus Hystericis obnoxiiis quandoque accidit, quod ubi Curatio Evacuationibus dictis commissa fuit, Febris post Venæ-sectionem & purgationes istiusmodi iteratas etiamnum daret procurratque. In hoc casu Febris, quæ jam urget spiritum commotioni ab evacuationibus excitatæ durationem ejus plane debet, ac proinde jam aliis omnibus posthabitis Indicationes curativæ, modo signa Peripneumonix & inflammationes circa partes vitales absint, ad quietem spiritibus inducendam & eorum orgasmum sedandum omninò sunt dirigendæ. Quem in finem singulis noctibus Pægoricum, quod vigiliis debellandis par sit exhibeatur, atque etiam medicamenta Hysterica propriè dicta bis vel ter in die injungantur, qualia sunt pilulæ ex Galbano, Assafetida, Castoreo & similibus, & Julapia ejusdem indolis in cap. de affect. Hyster. descripta. Insuper ad vires instaurandas & vapores, quos dicunt, supprimendos concedatur ægræ talibus victitare, tam quoad cibum quàm potum, qualia Appetitui maximè conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tum anno ultimùm elapso, tum maximè hoc ipso qui nunc currit; exacerbationem quandam sub noctem quotidie addere, Paroxysmo Febris Intermittentis non absimilem. Quamobrem Medici illi qui usu didicerant omnes illas Febres, quæ vel minimùm intermitte-

bant [sæpe etiam quæ ne intermittebant quidem] per illam annorum seriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. à Cortice Peruviano certissimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrem adoriebantur. Quod quidem licet iudicio Rationis suffragante tentarent, non tamen æquè feliciter illis cessit, atque prioribus istis annis plerumque cesserat. Mihi enim quantum potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rarissimè ægrum à morbo liberasse. Idque ita perrarè, ut quoties restitueretur æger pristinæ sanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm Corticis viribus tribuendum arbitrarer: ità penitus Cortex descivit ab illa sanandi vi & certitudine, quâ prædictis illis annis pollebat. Febrim istam intelligo, quâ cum nobis impræsentiarum res est, quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi verò Tertianæ Genuinæ, vel alternis diebus invadentis, Typus reperitur, Cortex Peruvianus perindè hodiè atque olim ægris opitulatur. Unde liquido constat hanc Febrem ab istis Constitutionis prioris toto cælo distare. Cum ne hilum quidem Corticis usu hîc proficiamus; cumque hæc è Vino & Cardiacis, aliisque Calidis exasperetur magis; quibus omnibus cum Corticis usu olim satis conveniebat quin & cum ipsa Febre.

Porrò notandum est, quòd grassante hâc Febre, per æstatem omnem, maximè illam anni jam currentis, morbis persæpe non tam Pathogonicis Febris signis, calore sc., inquietudine, &c. quàm *ventris Tormentibus*, nunc siccis, nunc dejectionibus, se ostendebat. Cùm nihilominus sub hac larvâ ipsa hujusce tempestatis Febris delitesceret, in qua exhalationes sanguinis inflammatoriæ, non pro more solito, in externum corporis habitum protrudebantur, sed introrsum per Arterias Mesentericas in viscera inferioris ventris, sive Intestina; & nonnunquam etiam per Arteriarum Celiacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomitionem excitare soleat, præcipuè statim ab ingestione sive potûs sive nutrimenti cujusvis solidioris: Quamvis autem hæc Febris sub dictorum Symptomatum specie & formâ delitescat, omnino tamen genuinâ illâ Methodo, quam supra dedimus, expugnanda est, perindè ac si usitata hujus Febris facie compareret, idque tam ratione venæ-sectionis, quam repetitæ Catharsis. Nisi quod hîc animadvertendum sit, quod quoties Febris eò usque Ventriculum infester, ut æger portionem retinere nequeat, *Pilule Cochis Majores* [quæ ad *Dij.* exhibitæ nunquam non per viscera sibi exitum parant] loco Potionis leniter Purgantis substitui possit. Devorentur verò Pilulæ horâ quartâ Matutinâ, ita ut æger superdormiat.

Tum etiam Hypnoticum dosi paulò largiore est concedendum *v. gr.* *Laudani solidi Londinensis gr.* $\text{ʒ}\beta$. cum simili quantitate *Mastiches* in duas Pilulas redacta eadem nocte deglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi gutt.* 18. vel 20. in ʒj . *Aq. Cinamom.* Hordeat. aut alio quovis Vehiculo generosiore; quò Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori

quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minus insurgat. Ac si quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur, cum officio suo fungantur, corpore minus quam ex Pilulis excalescato.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hîc mihi sunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti observatione didici, *Aquæ Minerales* in Ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhœa, vel Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel suspicari possimus, præscribi soleant. Quandoquidem in tam subtili & spirituofo morbi genere ac Febris extat, ejusmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum quæ Febrem ex more usitato comitantur, accidentia prorsus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu sæpèque observasse memini.

Illud interim omnino observandum est, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quod non obstantibus iis quæ suprà jam tradidimus, quotiescunque prædicta ventris Tormina ad *Dysenteriam* usque confirmatum (in qua præter illa Tormina Materia quædam mucosa una cum sanguine per sedem excernitur) promoventur; hîc mihi periculosissimum esse constat morbum aggredi protractiore illâ Methodo, quæ evacuandos primùm, dein contemperandos acres istos humores, esse docet [ut de Remediis Astringentibus, varii generis, & variante formâ intro assumptis, tum & clysteribus nunc Abstergentibus, nunc consolidantibus subinde injectis nihil dicam, (cùm Experientia didicerim Dysenteriam & certissimè & celeritè curari, si missis ambagibus, Fluxus Laudano confestim sistatur. Ita enim atrox & vehemens est hicce morbus, ut, si Dysenteria jam confirmata adhuc purgare satagas, perquam metuendum sit, ne Dysenteria sumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ incredibili fermento, quocunque te postea verteris, diutius excruciet, vel etiam vitâ spoliet. Advocarus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidum in Aq. Epidemicâ vel Aq. Mirabili, vel aliâ simili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc sæpius stans intervallis, si nempe Dosis jam præscriptâ, manè ac serò tantùm usurpata, tam torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis, rite compescendis par non fuerit. Dejectionibus paululum incrassatis, vel jam magis consistentibus (quod primum sanitatis prope recuperandæ indicium est,) & fugatis Symptomatis, tutissimum arbitror, ut æger aliquantisper in usu prædicti Remedii manè & serò capiendi perseveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertendum autem est diligenter, quod ægrum diutius ab usu Paregorici lectulo affigendum curo, cum situs quilibet paulo erectior cerebrum faciliè conturbet, nisi æger somnos post in lecto satis longos captaverit. Dietam quod attinet; si æger viuo priùs assueverat, Canareuse concedo, probè tamen aqua dilutum, in qua panis crustulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc usum in lagena

affervandam jubeo, ut in promptu sit ubi vinum est contemperandum. Decoctum Album, è Cornu Cervi usto in Aqua fontana, hic etiam affatim eorum prodest. Pro victu jusculum Hordeaceum, vel è pullorum carnisbus elixis; ovum sine testa coctum, vel aliud quodvis ex Euepeptis in primos dies sufficiet. Deinceps verò tum ad liquores magis generosos, tum ad alimentum uberius solidiusque paulatim ascendendum, ne scilicet nimia vacuitas sive exinanitio, vel morbum à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio solet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc est adnotandum, quòd licet in constitutione jam regnante, Laudanum solitarium suo Marte Dysenterias subjugabat; in istis tamen Annis, in quibus Dysenterix Epidemicæ grassantur, & cæteris prælucent morbis, non abs re fuerit illas primùm Evacuaciones quas in Capite de Dysenteria olim descripsi, in usum revocare.

Et sicuti in radicata illa Dysenteria modò dicta, ita etiam in hoc qui sequitur casu, fieri non potest, ut Curatio Methodo illa quæ Febri unde primitus ortum duxit, debetur, illico possit expediri. Verbi gratiâ. Nonnunquam usu venit, ut quis rigore atque horrore corripitur, calore & frigore per vices alternantibus, quæ sunt haud mendacia Febri jam imminentis indicia. Derepentè viscerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione ac insultu gravissimè discruciat. Ager cum venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam suprascriptam, ad Medicamenta nescio quæ Calefacientia, tam intro assumenda, quam extra applicanda se confert: eo sc. animo ut flatus, quos hujus mali fontem esse auguratur, his mediis discutiat, donec tandem auferente dolore & visceribus diuturniori morâ quasi impacto, motus Intestinalium Peristalticum quo ex naturæ ordine omnia deorsum propellere debent, inverti occipit, & inclusa omnia sursum tendunt, unde ager sævissimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem, malo jam in Iliaca passione desinente. Hic in Medendi ratione quam Febris quæ hujusce Symptomatis Causa erat Antecedens, sibi postulabat, ulterius procedere nequit Medicus, quàm ut sanguinem ex ægri brachio semel extrahendum præcipiat: etenim quot & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea statim Emerica fieri, atque ita sursum inversum viscerum motum magis promovere solent; cum ut plurimum vix fortissima quidem Medicamenta Purgantia vel minima eorum pars intestina permeare valeant, ac sedem petere. Rebus sic stantibus consultissimum esse arbitror brachii venam primùm pertundere; mox interjectâ horâ unâ alterâve, Clysterem aliquem ex iis qui potentiùs operantur injicere, ego fumum Nicotianæ sive Tabaci, ex Tubulo inverso, per vesicam majusculam, in intestina validissimè insufflatum, Enema omnium quæ mihi innotescunt hæctenus efficacissimum esse duco. Qui etiam post moram aliquam reiterari potest, nisi prior immixtus, solutâ alvo, meatus deorsum versus referaverit. Huic autem Remedio Symptomate haud cedente
omni-

omnino necesse est, ut Catharticum paulò fortius ac *Spazmòregan* in usum veniat, ut ut difficile fuerit exinde viam facere: Ut,

℞. Pil. ex duobus gr. xxv.

Mercurii dulc. ꝑ. cum s. q. Balsam. Peruv. f. Pil. n. iiii. cap. è cochl. uno Syr. violar.

nullum in super liquorem assumendo, ne minus retineantur. Sin autem æger hoc Remedium per os rejecerit, hâc methodo procedendum.

Laudani liq. gut. xxv.

Ague Cinnam. fortis ℥ß.

inspillata statim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum verò horum usu vomituritio ac ventris dolores remiserint, tunc Catharticum priùs dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem sub Laudani tutela assumtum retinebitur, ac suo tandem defungetur munere. Verùm si *Anodynorum* virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore resistante; in hoc casu, ex dejectionibus per inferiora spe omni impræsentiarum abjectâ, ad usum Paregorici supra descripti revertendum, idemque eousque repetendum quarta vel sexta quaque hora, donec intestinis quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorsum versus restituatur: quo quidem tempore Catharticum, quod hæcenus ob contrarium intestinorum morum in corpore sisteretur, jam operationem suam per sedes exeret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum usu planè contrarium effectum iri videatur. Quod & ipse dum hæc scriberem in Generoso quodam Illeò sævissimò laborante expertus sum; cui tamen postea ex nimis longa tam humorum morbum committentium, quam acrimum Catharticorum retentione, *Aphtha* supervenere, sed quæ satis facillè debellarentur usu Corticis Peruviani supra descripto; ut & os sæpe coluendo cum sequente Gargarismo.

℞. Succ. Pomorum agrestium ℥ß.

Syr. de Rubo Ideo ℥j.

At cum jam ductus isti pro naturæ lege, denuo pateant, ægro liberum est, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec scilicet tumultus nuper in visceribus excitatus, omnino resederit; quod temporis spatium humorum calori & acrimoniæ diluendis contemperandisque satis commodè impertiri potest. Quo factò Catharsi alternis diebus, ut supra, repetendæ vacare debet, si vel minima adhuc restent Febris vestigia. Sed de hoc satis.

Si infans hâc Febre laboreat Gargarisma, tum hirudines duæ utrinque pone aures applicentur.

Dein Emplastrum Epispasticum posteriori cervici admoveatur.

Cum Cerevisia in qua Rhabarbarum fuerit infusum purgetur,

Si post Catharsin Febris intermittere videatur, tum *Tulapium cum Cort. Peruv.* (in cap. de Febre Intermittenti, pro Infantibus descriptum) exhibeatur.

Hoc in loco insuper est animadvertendum, quòd licet *Infantes* huic Febris generi æquè cum *Adultis* obnoxii sint, ac proinde pari cum illis *Methodo* curandi, nisi quod pro ratione ætatis, minor sanguinis quantitas est detrahenda, ac *Catharsis* tum eorum ætatulæ accommodanda, tum etiam fortè rarius celebranda [sæpe enim & *Infantium* & *Juniorum* morbus à primo vel secundo saltem *Cathartico* prædominabitur;] nihilominus seriò advertendum est, an quæ hoc modo tractatur Febris pro certo hujusce *Constitutionis* fuerit, non verò alterius speciei, quod diligenter perquiri debet in *Febribus* iis quæ *Infantes* corripiunt, in omnibus quibuscunque annorum *Constitutionibus*. Vulgo enim notissimum est *Infantes* à doloribus ex dentitione ortis, sæpiùs in *Febres* agi, quæ haud ita facilè ab alterius generis *Febribus* inernoscuntur. In harum ego *Curatione* diu multumque angebar, neq; nisi nuperis his annis, certò mihi persuadere potui quemlibet ex illis qui meæ curæ concrediti, ad sanitatem restituti fuerunt, tam *Arte* quàm *Casu* convalescisse, donec tandem de felici successu *Remedii* haud ita celebris, imò ob tritum ejus usum planè contempti, frequenter admonitus illud ipse quoque præferiberem; quod etiamnum præ cæteris quæ mihi innotescunt medicamentis optimè votis hîc respondet. Ejusmodi verùm est. *Guttæ* duæ, tres, vel quatuor *spiritus C. C.* pro ratione ætatis, in cochleari uno vel altero *Aq. Cerasor. nigr.* vel *Julapii* alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor vel sex.

Est & *Symptoma* aliud *Infantibus* permolestum longè diversum & à *Febribus* variorum *Annorum Constitutionum*, & ab illa proximè memoratâ. Est verò *Hecticæ* species *Infantes* diu affligens, quâ infestati sine insigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tam artus quàm corporis truncus ubique emaciantur. *Symplicissima* quâ hîc utor *methodo*, talis est. *Rhei electi taleolatim incisi* ℥ij. in lagenam vitream duarum librarum *Cerevisiæ tenuis* capacem, subere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore quo pro potu ordinario uti solet *infans*;) quam *Cerevisiam* ita medicatam *infanti* tam noctu quàm interdiu, & cum & sine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras *Rhabarbaro* eidem super affundi jubeo; quibus pariter exhaustis, alias adhuc duas pro tertia vice substituo; quo factò & *Rheum* vires suas amittit, & *Infans* morbo ut plurimum liberatur. Ne tamen *Cerevisia* primùm affusa *Rhei* vi *Cathartica* saturatiùs impregnata, justo vehementius alvum cieat, cautius agimus. si libra una epota alteram statim adjiciamus: post verò, recentem *Cerevisiam* non affundemus, nisi exhausta ea omni quæ prius fuerat lagenæ inclusa.

Sed ut ad *Febrem* de qua nunc agimus, *Constitutionis* scilicet jam currentis, revertamur. Hoc sedulo observandum est, quòd in hoc *Febris* genere (perinde ac in *Rheumatismo* & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio solis evacuationibus absolvitur) si dictis evacuationibus pertinaciter insistamus, usque dum *Symptomata* omnia prorsus ablegaverimus, sæpius ægre

ægro non nisi Morte medebimur. Neque enim ita insolens est, ut Symptomata quæ iam leviora, & quasi effectæ Febris Reliquiæ aliquantisper etiam expirante jam morbo, perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum est, quæque sua sponte pari passu quo sanitas redit, abscedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud sunt quàm reiteratarum evacuationorum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies; si huic saltem addamus in causæ partem, exinanitionem illam quam ægri à consuetis cibis potùque abstinentia superinduxit: quo omnia cum in corpora jam à morbis infirmata & pænè confecta vim fecerint, Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur quam in fœminis, atque eandem planè ob rationem ob debilitatum sc. & quasi dissectum fractumque Spirituum Animalium Systema. Quapropter post factas, quæ tollendo morbo sufficere queant evacuationes, Prudentis Medici est, ab importuna earundem ordinatione sibi temperare, & paulisper attendere quid Tempus, Medicorum sæpè Felicissimus Optimusque, ad leviculorum istorum Symptomatum depulsionem conferre possit, quæ quidem sæpenumero, prout multoties repetita observatione comperi, à Pægorico duabus vel tribus noctibus assumpto, sine alio quovis apparatu, sub morbi hujusmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris quas expertus sum omnibus, in hujusce Febris curatione facilè antecellit. Si quando verò Febrim non profus tollat, id saltem agit ut intermittere cogatur; ac proinde Peruviano Cortici, qui hinc nunquam non triumphat, conficiendum tradit. Cum autem Catharsi isthic imperata Curationi hujus Febris obesse nonnullis fore videatur, pro comperto affirmo, nihil ita certo atque ita potenter ægrum refrigerare atque Catharsin, post venæ-sectionem [quæ ubique præmittenda est] celebratam. Tamen si enim Medicamentum Purgans eo ipso quo sumitur die, atque adèò inter operandum majorem impræsentiarum & in sanguine & in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat; tamen noxæ emolumento mox inde subsecuturo plus satis pensatur. Testatur enim Experientia, Catharsin, modò posteductum sanguinem tentetur, quibuslibet aliis remediis feliciter certiusque Febrim perdomare; tum quatenus scdam illam Humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à causa Antecedente Febris accendebatur, vel si non antea peccabant ii, jam saltem concalfacti, & à Febris ardore quasi cocti & constipati, ad ejusdem moram diuturniorem multum faciunt; tum etiam quatenus Anodyno viam sternit, quod turius longè certiusque officio suo fungitur, quàm si humores peccantes, qui Pægorici vires aliter potuissent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra sicuti Methodus illa quæ materiam Febrilem per poros cutis eliminare satagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & fastidii, & moræ, utpote quæ morbus sæpius ad septimanas aliquot producit. Cum æger hoc modo primùm in ipso sepulchri margine (si forte Libitinam evitet tandem) constituatur, & per longum illum Febris decursum, denso Remediorum agmi-

ne infestetur, quibus ea expugnantur symptomata quæ imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine & Medicamentis calidissimis tentatur Curatio ejusmodi affectus, qui pro genio suo, utraque horum frigidissima omnino deposcit. Atque ita dum male sani homines Artis falsò dictæ Regulis se mancipant; etiam spreto sensuum illis Reclamantium iudicio, morbum ex sua natura brevem facilemque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes, & fluctus, quod ajunt, excitantes in simpulo. Quo factò non iis magis opus erat, quàm est Nauclero, ut dum in mari libero navim possit agere, eandem inter cautes & brevina inferat; unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandæ opportunitatem nanciscatur, servato in tanta desperatione navigio, viri Prudentis saltem nomen amittet.

Has itaque ob causas, & prudenti, uti spero, fiducia affirmare luber, quòd dicta Methodus curationis per Venæ-sectionem & Purgationem expediendæ, plus alia quavis præstabit in Febribus quamplurimarum Specierum expugnandis. Licèt enim Diaphoresis, propriè loquendo, naturæ ipsius sit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maxime genuina sit, & accomodatissima, quoties natura suo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat, (quem felicem Naturæ eventum Febres per sudores abigentis cùm Medici Practici sæpe animadvertissent, hinc ansam arripiebant *Δογματικώτεροι* fidenter statuendi, Febres universas hac tantùm Methodo, non verò alia quavis, profligare posse ac debere;) Quo tamen dato & concessò, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ se ferat, id saltem sibi privilegii arrogare nequit, ut Febribus per sudores certò exigendis par sit. Primò enim nescit Ars quo pacto materia peccans ad expulsionem subeundam ritè præparanda sit; nec si hoc sciat, certa ulla habet iudicia, quibus de hujusmodi debita præparatione possit moneri; unde etiam & tempus ciendo sudori opportunissimum ignorari necesse est. Temerariam verò sudoris, nondum peracta Coctione, provocationem, longè periculosissimam esse, nemo opinor nisi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens, oleum camino addat. Atque, prout aliàs etiam innui, saluberrimum illud Hippocratis Monumentum, *Cocta non Cruda sunt Medicanda*, non tam Catharsin, quàm Diaphoresin ex Arte sollicitandam spectare videtur. Etenim neminem in agris tractandis vel mediocriter versarum fugere potest, quàm multi indies male multentur à Verulis & imperitis Medicastris, præpostero hoc Sudorificorum abusu: his enim more receptum est, ut si quis de rigore, & capitis atque ossium dolore (quæ ut plurimum Febriùs mox invasuræ præludia sunt) conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & sudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantum abest ut præcaveatur Febris, quæ fortè vel sua sponte, vel eductis aliquot sanguinis Uncis potuerat evanescere, ut è contra magis accensa vehementius exardescat, &

in morbum jam radicatum confirmatumque abeat, Illud Insuper [ut Vetulas jam missas faciamus] notissimum est, quod sicut sudores isti qui Febre primùm ingruente spontanei erumpunt Symptomati omnino sunt, nullatenus verò Critici; ità etiam qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferunt quàm solent alteri illi Symptomati, ità præmaturè suà sponte manantes, hoc est ut plurimùm, ne hilum quidem. Deinde verò sicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis quâ sudores eliciendi fuerint, ita pariter nescia est quamdiu in iisdem sollicitandis perseverandum sit. Quod si Diaphoretis ultra debitum tempus, quo scilicet materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum istarum particularum, quibus sanguis diluendus contemperandusque erat, absorptio, febris tum moræ diuturniori, tum incremento ministrabit. Constat itaque quàm in lubrico res hîc vertatur; cùm è contra penes Medicum sit alteram illam methodum quâ materia febrilis per Phlebotomiam & Catharsin eliminantur, pro arbitrio suo moderari. Adde quod hoc etiam nominè hæc illi alteri anteponenda est, quod scilicet si fortè Medicus propositum sibi scopum non attigerit in sanando ægro, saltem eundem in nullum discrimen adducit, quod in Diaphoreticorum usu contingit, nisi convalescat. Etenim vel calor leætulo jugiter inclusi, cui præter solitum morem aliquandiu se addixit, (ut Cardiacæ quæ in hac Medendi ratione locum semper obtinent, omittamus) naturæ æconomiam confundit, & convulsivos artuum motus, aliasque Symptomata prorsus Anomala adfert. Quæ sanè ideò delineari non possunt, quia sub morbi Historiam non cadunt [quod in Symptomatis plerisque ad quemlibet morbum spectantibus usu venit] sed à superaddito tumultu & confusione oriuntur, quibus sæpè opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati nescio cui solent Imputari.

Cujus de *Malignitate* [sive Notionem, sive Verbum dixeris] opinionis inventio humano generi longè ipsâ Pyrii Pulveris inventionem lethalior fuit. Cùm enim eæ Febres præsertim Malignæ dicantur in quibus intensioris præcæteris Inflammationis gradus conspicitur, hinc Medici se ad usum Cardiacorum, & Alexipharmacorum nescio quorum contulerunt, quo scilicet per cutis poros expellant quod somniant *Venenum* [hoc enim est dicendum, nisi malint verbis ludere, quàm illud quod potest intelligi, seriò proponere;] ex quo factum est ut Regimen calidissimum Methodumque huic patem iis morbis adaptaverint, quæ frigidissima tum Remedia, tum Regimen præ cæteris sibi postulabant. Quod quidem satis arguitur tum in Variolarum, qui ex calidissimis in rerum natura Affectibus est, tum in Februm aliarum curatione In quem errorem fortè inciderunt ex conspectu Perechiarum, Macularum purpurearum, & cæterorum id genus φαινομένων: Quæ tamen omnia in plerisque subjectis, Inflammationi, ægri sanguini jamdiu plus satis à Febre accenso superinducto, omnino debentur. Ut pote quæ

rard sponte sua efflorescunt, præter quam sub adventu Pestis ipsius: atque in initio invasionis istarum variolarum Confluentium quæ summæ inflammationis participes sunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ viventis in variis corporis partibus unâ cum Pustulis primùm erumpentibus, comparant; atque æger eodem tempore sanguinis excretionem vel per meatus urinarios, vel cum Tussi per Pulmones, fatigabitur; cum ita valida exagitatione, atque orgasmo ab inflammatione orto, sanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat: Et licet Maculæ istæ purpureæ in hac Febre non à tam intenso sanguinis calore, qualis is est qui istiusmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant; ab eadem nihilominus inflammatione sed gradu remissiori producuntur: & quoties ista sanguinis excretio (unicum in Variolis Symptoma cui devincendo nondum par est Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facillè cedunt. Quod si Malignitatis præsentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt; sed ex eo quod observaverint, Febris Symptomata subinde fuisse mitiora quàm quæ ejus naturæ competere viderentur, ægrum tamen magis viribus occisum fuisse quàm pro ratione temporis à quo cœpit agrotare; Respondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu quasi oppressa, devictaque, non satis valida est, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi consona exerat, omnia verò phænomena prorsus sunt anomala. Etenim perturbata Oeconomia animalis & quasi disjectâ, Febris exinde deprimitur, quæ obtinente genuino naturæ ductu, vigere solet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurrisse mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam ad quem accerserbar. Quamvis enim fermè animam agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ita ad tactum sentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adstantes amici, quoties assereram eum Febre laborare, quæ ob sanguinis oppressionem (cujus mole, exitu negato, quasi strangularetur) se explicare & ostendere palam nequibat: quod si venam inciderent, Febrim illicò satis violentam statim animadvertent. Apertâ venâ, & sanguine paulo copiosius educto emicuit Febris, quæ vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non nisi tertiæ quartæve demum Phlebotomiæ cessit. Sed de his satis.

Quod si rationes à me allatæ tanti non sint, ut certò ac necessariò evincant, rem ita se habere atque ego statui; attamen si suffragante experientia deprehendero hanc Febrim evacuationibus per Diaphoresin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuslibet demum Ratiocinatio, sed potius Experientia docere poterit, quænam Februm species Diaphoreticis, quænam verò aliusmodi evacuationibus sanari possint ac debeant. Et profectò nemo sapiens cui tam hominum quàm rerum natura satis est perspecta, in iis, quæ mere speculationes sunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujusvis Mortalis verba, quantumcumque is demum fuerit, facillè juraverit; cum idem animadvertissè debeat,

Momenta Rationis ita prorsus varia, itaque subtilia esse, ut cum aliquis Theoriam quamlibet proposuerit, ita validis rationibus suffultam, ut adstantium, quotquot sunt, omnium assensum extorqueat; hunc mox alius insignioribus fortè naturæ dotibus præditus, excipit, qui sententiam istam, quæ ita pulchrè stabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi nihil illud esse aliud quàm Cerebri Commentum, cujus nulla prorsus in natura vestigia reperiuntur, palàm ostendit. Cujus jam loco is novam quandam sublituit Hypothesin, majori adhuc verisimilitudinis specie innixam, & magis affabrè concinnatam; quod tamen posterius Figmentum, pari cum superiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis se objecerit, qui Secundum istum tantum ingenio vincat, quantum ille sibi præcedentem devicerat. Atquo hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum proventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* consummaverit. Quàm verò difficile sit hunc hominem investigare & à cæteris dignoscere, statim sentiet, quisquis non usque ad eò desipit, ut hanc sibi laudem delirus arroget. Quinimo, cum jure merito suspicari liceat, esse naturas in Orbibus illustrioribus, per Universi expansum hinc illinc Sparsis, pene infinitas, quæ præcellentiori longè intellectûs vi pollent, quàm nos homunciones; haud satis scimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ità efformatum, ut non tam quid sit absolute verum, quàm quid maximè conveniens, ac suis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis qui in Medicina faciendâ potiùs speculationibus vanis, quàm experientiæ solido sensuum testimonio innixæ, sinem adhibent, dicta sunt.

Quod si quis hic regerat, Annon igitur de facto experimur hanc Febrem Methodo huic quam tradis, prorsus contraria persæpe fugari? Respondeo toto, quod ajunt, Cælo distare Curationem Morbi eâ Methodo cui sola ægri nonnunquam ad sanitatem restitutio adstipulatur; & ejusdem Curationem, istâ Praxeos Methodo; cui & frequentior ægri restitutio, atque etiam Phænomena practica omnia quæ in eodem curando incidunt, pariter astipulantur. Exempli gratiâ: in Variolis, Multi ex iis qui diro calidorum & regiminis & remediorum usu cruciantur, tamen convalescent; ex adverso autem, & iis pariter feliciter cedit, quorum Curatio methodo planè contrariâ tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus, Quænam Methodus est præferenda? Hoc planè modo certissimè dijudicabimus. Nempe si in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium cæteraque Symptomata intendere ac promovere; è contra verò deprehendero, eundem, ubi moderatè refrigeretur, tanto sedationi temperamento esse, tantoque minùs tam à Febre quàm ab aliis Symptomatis vexari. Adde quod servatâ debitâ illâ carnis musculosæ temperie, quæ pustularum tum augmento tum maturationi maximè competit; & grandiores sunt pustulæ & liberaliùs implentur, quàm si æger nimio suffocaretur calore. Posito hoc utroque casu, satis manifestum esse arbitror quàm potius Praxeos

Methodum sequi debeamus. Pariter in illâ, de qua nunc agimus, Febre, si comperiat ægrum quo magis calefit, eo magis non tantum Parenesi, Maculis Purpureis, Petechiis, &c. obnoxium esse; sed & Febrim insuper symptomatis omnium generum irregularibus & Anomalis exinde stipari. E contra verò si alium ægrum eâ quam jam proponimus Methodo tractatum ab his symptomatis prorsus liberum observaverim, ratio dicitur posteriorem hunc Præceos modum, longè alteri præstare, tametsi uterque æger ita diversimodè curati ad sanitatem revertantur. Quod si plures hâc viâ quàm aliâ istâ mortem effugiant, eò faciliùs solvitur Controversiæ nodus; quâ de re non est mearum partium iudicium ferre, ne mihi & meis plus æquo fa-
veam.

Atque hæc de hac Febris specie. Quousque illa durabit non hætiolor. Neque satis scio annon sit initium aliquod spirituosius ac subtile; & quasi primordium Febris illius *Depuratoria* jam antiquatæ, quam insecta est immanissima illa Pestis. Sunt profecto Phænomena quædam quæ me ut hoc credam, quadantenus inducunt, quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes propriè dictæ, præsertim *Quartana* hic illic sparsæ adhuc restant; verùm etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis subinde in Intermittentium castra, maxumè Autumnò jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre supra memoratas, eorum Paroxysmorum qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo saltem modo referre. Tum etiam quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem fati sunt propensi. Quâ de re tamen nihil prorsus pro comperto venditare animus mihi est, quoniam non jam mihi succurrit, qua facie Febris *Depuratoria* se primùm extulit; prout libro de Morbis Acutis, Sect. 1. Cap. III. his verbis subindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non sum, quum mihi hætenus satis fuerat ad generalia Februm Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum crases, aut ejusdem Anni varia tempora easdem distingui posse animadverteram.*

Vandoquidem in toto Clariss. Autoris nostri Opere de Febris in genere, ac de pestilentialibus, contagiosis aliisque malignis in specie, abundè actum est; omissa tamen Febre Miliari, quæ inter has ultimas à Clariss. Hamilton recensetur, ejus in hoc argumento Tractatum, jam tradimus, & hic est.

DAVIDIS HAMILTON.

Equitis Aurati, Regalis Societatis Londinensis
 utriusque SOCI, *Nec-non* Magnæ Britanniae
 REGINÆ Medici Ordinarii,

TRACTATUS

DE

FEBRE MILIARI *ſeu* VESICULARI.

Accessit

FEBRIS MILIARIS Historiarum Fasciculus.

Ad Lectorem PRÆFATIO

TRACTATUI naturali ordine prodromo ſequentem addendum cenſui eâ ratione, ut Praxeos ſpecimen, ſecundum normam mihi uſitatam, & à me jam antè propoſitam, Lectori exhiberem. In quam rem utiliùs præſtandam, præ aliis Morbis, Febris Miliaris ſive Vesicularis naturam, curandique Methodum deſcribendam elegi; quòd Medicorum neminem, de hæc Febre, tanquam ſpecie diverſâ, ſaltem juſto volumine, hætenus ſcripſiſſe viderim: Cùm tamen in quamplurimis, vel in Chronicum Morbum immutari, vel brevi exitialem fuiſſe, noverim. Nonnunquam enim id Agrorum, in hujus Morbi principio mitiori, de ſeipſis negligentia; aut diutiùs elongati impatientia, evenit: Nonnunquam etiam Medicorum fallacibus ejus Symptomatis cœcatorum ignorantia: Aut tandem, ubi viſitationes neceſſario continuandas omittunt; Intempeſtivo metu, ne Lucri gratia Curationem procrastinare videantur. Quamobrem & exiſtimavi opera impendenda præſtium, ſi his meis Obſervationibus, ab inſpectis Agris diligentiffime collectis, Medicis Junioribus Lumen præberem. Et hoc factò Peritos excitarem, ſuas etiam in lucem proferre. Quo autem ea, quæ in hæc Diſſertatione dicta ſunt, magis adhuc firmentur,

XXX 3

cla-

clariusque illustrentur; Historiarum huc pertinentium, fusiusque exaratarum, Fasciculum subjiciendum curavi. Et firmè credat Lector, me summâ ubique veracitate usum fuisse.

De Nomine hujus Morbi, Genere, & Speciebus.

Febri Miliaris, à Pustulis sive Vesiculis, Seminis Milii speciem quodammodo præ se ferentibus, & præcipuè circa Partes superiores apparentibus, Nomen accepit. Mihi tamen videtur potiùs nominari debere Febris Vesicularis. Quia Pustulæ sunt Vesiculæ, primò sero limpido, deinceps subalbo, Perlarum colore non absimili, plenæ.

Non desunt, qui Febres solummodo Pestilenciales Petechialesque opinantur Malignis adnumerandas. Censeo tamen & alias, Specie diversas, Malignarum Classi debere referri.

Primo, quascunque febres vel contactu, halitûve, vel quavis alia Contagione trahantur.

Deinde, & istiusmodi Febres quas statim ab Initio Dolor vehemens, & alicui Parti affixus comitatur, viz. Capiti, aut Intestinorum Regionive Regioni, aut etiam Artubus. Pariter ac si Ægrotus Cephalalgia, vel Dolore Colico, aut Nephritico, vel Podagrâ, aut Rheumatismo, vel etiam Doloribus Parturientis, tanquam originali Morbo, laborasset. Cùm tamen istiusmodi Febris Miliaris Symptomata haud iis cessura sint Remediis, quæ, ubi

Morbi ita nominati primarii sunt, valere solent.

Porro, & in quibus Spiritus Animales subitò opprimuntur & deficiunt; Et ubi prædicta Symptomata à nulla Causâ evidenti, sed à veneno quodam latente, pendere videntur: ab Antiquis Occultæ Qualitatis, à Neotericis Vaporum nomine designato.

Vel demum, ubi ex Causâ, ut videtur, non absimili, spem Salutis subitanea Mors excipit. Quæ omnia, ut Malignitatem ostendunt, ita & in Febre Miliari observavi accidisse.

Et notatu dignum est, hanc Febrem eadem Malignitate ac Petechialis apud Indos grassari.

Hæc Febris specie duplex est, Simplex & Composita. Simplicem dico, quoties Pustulæ crumpunt nullæ, præter Miliaries, de quâ hîc diserturus sum. Complexam, cùm Pustulæ Papillares rubræ, Miliaribus sint interspersæ; quæque ubi solitariae sunt, a Rash, vulgò appellantur.

Et notandum est: Pustulas Miliaries nonnunquam Variolis immisceri, easque, dum intumescunt Variolæ, paulatim exarescere. Verum post exiccatas Papillares superstites manere.

Febbris Miliaris Descriptio.

QUO melius Febris Miliaris Historiam perscribam; Antecedentia, Concomitantia, & Consequentia enumerare placet.

Antecedunt, Constitutio Corporis imbecillis, sive ea Naturalis est, sive ex Evacuationibus supra modum factis, Victu nimis parco Adventitia: Sanguis ferofior: Mens imbecillior & timidiuscula, ac facilis læsa ab externis, ut in Fœminis & effeminatis Viris. Cogitatio multa & intensa, aut mœstitia. Obstructio, vel Ulcus in aliquâ parte cum Dolore conjunctum. Unde Dolore Colico, aut Calculo, aut Renum ulcere, Podagrae diu affecti, huic Febri magis sunt obnoxii. Calor etiam internus in Mulieribus, cum vel sine Siti, & præcipuè sub tempore Puerperii; unde & Partûs Dolores minus solito vehementes sunt, & Spiritus sine causâ evidente admodum deprimuntur, cum oppressione Pectoris suspiria cogente. Quibus, ut in aliis Febribus, hic etiam ferè semper accedit Frigus externum.

Hanc Febrem sæpe comitatur Dolor, Colici, Nephritici, Pleuritici, Rheumatismatici, vel Parturientis æmulus. Nec non oppressio Pectoris, cum Depressionem Spirituum. Dolore prædicto post bidduum triduumve recedente, totius Corporis horror, deindeque Frigus Calorque alternatim oriuntur. Lenior tamen hic Calor est, quàm in Febre vulgari continuâ, & naturali propius accedit: Dum vola manus Calore

magis intenso efficitur, pars convexa mitiori. Pulsus etiam frequens est, sed debilis. Spiritus sæpe maximè deficient, & quasi ex magno pondere Pectus oppressum edit suspiria. Somnus obrepens subito est interruptus; omnium penè Symptomatum maximè inseparabile. Sæpe enim plures dies noctesque sine Delirio, aut Capitis Dolo, insomnes sunt: ferè multò diutius quàm in aliis Febribus. Cujus rei Exemplum vidi, præ aliis singulare, in Fœminâ quadam Illustri, quæ sub cura Doct. *Francisci Bernard*, in hac Febre, sine Delirio, Dolorè Capitis, per Mensem passa est vigiliis. Lingua nunc Aphthâ albâ obducta est, nunc sanorum similis. Urina, nunquam, ferè ut Aqua communis, pallida; alias, naturalem præ se fert colorem. Quo Symptomate decepti Juniores Medici, frequenter ad Vapores, uti vulgò loquuntur, referunt. Hanc Febre correpti aliquando Ventriculi agritudinem, præcipuè post somnum, patiuntur, & nunquam Diarrhæam, vel ex suâ negligentia, vel ex malâ Praxi: scilicet, dum Calefacientia, in Paroxysmis Hystericis usitata, sine Diaphoreticis, præscripta sunt. Unde, loco placidi naturæ progressus, Materiam Morbificam per Diaphoretin expellentis, rapida Fermentatio eandem in Intestina deturbat. Alvus nunc astricta, nunc cum Ventriculi agritudine, & Intestinorum Doloribus, soluta est. Modò multum frigent, modò parum. Aliquando manus & lingua, Medico porrectæ, tremunt; & Agri quasi cum Tremore loquuntur. Motibus eti-

an Convulsivis, Delirio, ac difficili Respiratione haud raro premuntur. Quorum Symptomatum exacerbationes, Febris Intermittentis Paroxysmorum instar, recurrunt. Pectoris cum suspiriis oppressio, vel sine causa evidente spirituum major defectus, Vigilæ, & Spirituum commotio, a *Hurry in the Head* vulgò dicta, quoties Aegri ad somnum se componunt, nec non Pulsus frequens & debilis, quibuscumque aliis Symptomatis conjuncta, Pustulas Miliare eruptiones semper prænunciant. Quæque omnia persistere solent, donec Pustulæ Miliare emineant: deinde à plerisque Aegri liberantur.

Hæ Pustulæ, plerumque in Pectore, Collo, & Digitorum interstitiis, interdum etiam in toto Corpore sunt perspicuæ; &, paulatim indies auctæ, tandem evanescent; Cuticulâ Pustularum sedibus subscabrâ manente. Nonnunquam pruriunt; præcipue in Febre Miliari complexâ; ubi scilicet Pustulæ Papillares rubræ permixtæ sunt Miliariibus. Et observare est, hanc Febrem, quo simplicior est, Symptomata habere eo leviora. Quæque hæc ratione, tam incuris Medicis, quàm Aegris, incuriam frequenter creant. Unde Febris hæc vel magis sit periculosa, vel Morbus alius sæpe oritur. Ex minori enim cautelâ, quàm primo loco adhiberi oportuit, gravioribus Symptomatis, scil. Ventrîculi ægitudine, Appetitu diminuto, Calore interno, oppressione Pectoris, Spirituum depressione & suspiriis, Caloris & Frigoris irregulari recursum, vigiliis, & similibus, aliquando incipit,

In hujus Febris declinatione sudore frigidus sæpe madent manuum superiora.

An Pustulæ Miliare certo die apparere soleant, difficillimum est observare: Cùm prima hujus Morbi facies, & de eodem Patientis narratio, aded sint incertæ. Quantum autem assequi possum, eas opinor decimo vel undecimo die, à principio, plerumque pullulare; si modò Febris regularem habeat progressum: & circa decimum & octavum, vel ubi Materia morbifica abundat, circa primum vel secundum & vicesimum deficcari.

Tempus Eruptionis observare, tentavi primò in iis Fæminis, quas tertio à partu die advocatus, de Horrore vel Frigore, & Calore subsequente querentes aûdivi. Cùm enim Pustulas Miliare in illarum Pectore & Collo inspectis viderim, eas judicavi à multis diebus Febre Miliari correptas fuisse. Et scrutinio factò ab usque Morbi initio, vel Calorem præternaturalem, vel partus alicujus Dolorem, cum vel sine siti, & cum maximâ Pectoris oppressione ac suspiriis, Spirituumque defectu, ante partum sensisse comperi. Quæ Symptomata, cùm ab appropinquante Partu pendere putarentur, à Partu se bene habitas sperabant. Deinde, partus Dolores, etiam si solito sint mitiores, eos tamen, maxima Pectoris oppressio cum suspiriis, spirituumque defectus, (ab Obstetricibus Timor & Vapores dictus) pulsusque frequens ac debilis subsequuntur, Pustulasque Miliare prænunciare solent. Quarum Eruptioni in Puerperis, ad sudo-

rem in Lecto compositis, via sternitur. A primo itaque Calore interno, vel Dolore ante Partum, ad Eruptionem à Partu, dies undecim frequenter numero. Verùm Ægrota sui status Ignorantia & præpostera narratio, Medici prognosin ut plurimum ad eò confundit, ut ipsissimum diem vel curiosissimus haud indigitare noverit.

Febris Miliaris consequentia, quatenus meæ observationi occurrunt,

sunt Tumor Femorum, Tibiarum, Pedumque, non semper indolens; extumescencia & abscessus Mammarum; depravata Memoria, Fluxus Lochiorum nimius, & Urinæ; affectus, Hypochondriaci aut Hysterici amulus; Calor internus, cum debilitate, languore, & diminuto Appetitu conjunctus. Horum inquam, nunc hæc nunc illa contingunt, quoties Febris, vel ex suo malo more, vel Medici malâ Praxi, infelicem habet exitum.

De Febris Miliaris Causis Internis.

QUOD ad Causas Febris Miliaris internas attrinet, partim à Sanguinis, & succi nervosi serositate nimia, & quâdam Acidâ Acrimonîâ; partim etiam à Succu Nervosi nimia commotione, pendere videtur: Quæ mea conjectura ex hujus Morbi præcedente Historiâ, ex Medicamentorum huc pertinentium effectu, & ex Cadaveribus hæc Febre mortuorum dissectis, probabilis videtur.

Sanguinis Acrimoniam seu Aciditatem arguunt secretiones huic Febrî peculiare. Urina enim hic magis decolor est, sanorumque similior; emittiturque majori copiâ, quàm in Febre Ardente, ubi Sanguis & Succus Nervosus Particulis Sulphureosalinis imprægnantur. Et experitur Urinam decolorem copiosè effluere, ex usu Oxymellitis Scillitici in Hydropse incipiente. Ptyalissimus etiam in hæc Febre plerumque copiosior est, quàm in Ardente. Ideoque hæc sitis ut plurimum minor est, & Lingua viscoso humore

minùs obducta. Porro, & Pustulæ Miliare, quæ sero plenæ sunt Vesiculæ, ab Aciditate prædictâ discerni videntur: Non secus ac à quovis Acido affuso, sit Lactis serum.

Idem patet à Medicamentis juvantibus, Testaceis scilicet, ut Oculis Cancrorum & similibus, quæ Acida absorbent.

Nec minus ex Lædentibus, Omnia enim Sapore Acida, ut succus Limonum, &c. in hæc Febre nocent.

Serositas Sanguinis probatur, à Calore, qui hic mitior, quàm in Febre Ardente, sentitur. Et quo simplicior est hæc Febris, eo mitior est Calor. Nam ubi Pustulæ rubræ, a Rash vulgò dictæ, Miliaribus sunt intersperæ, omnia Symptomata Febrêm magis ardentem ostendunt. Et Anasarçâ laborantes, ubi Sanguis sero abundat, licet Febre aliquando Miliari, & Symptomatis Nervosis, vix tamen unquam ardente afficiuntur.

Idem probat tempus, quo Pustulæ Miliar-

Miliares erumpunt. Quæ ob Sanguis serositatem, indèque Calorem & Motum mitiorem, non tam citò ac Papillares & Variolæ, ubi Sanguis sulphure magis abundat, expelluntur. Quemadmodum simplex Aqua, tardius quàm Vinum aut Spiritus vini ebullit. Quam etiam ob Causam Spiritus Animales in hâc Febre primò commoventur.

Remedia hujus Febris Curationi adhibita idem ostendunt: nimirum, continuata Diaphoresis, & Vesicatoria successivè apposita. Quæ serositatem Sanguinis, & Succi Nervosi diminuunt, eodem tempore quo eorundem Aciditatem edulcorant. Adde, & Curatio hujus Febris à Natura perficitur, Sanguinis serum, ex aliquâ parte, in generatione Pustularum Miliarium, eliminando. Neque liquores diluantes & aquosiores, hîc adedò multùm, ac in Febre ardente, profunt; ubi potius Pulli Gallinacei Jusculum copiosè bibendum est. Porro, & quæcumque seri diminutionem per Diaphoresin impediunt, Lædentibus adnumeranda sunt; ut Frigus externum, & Medicamenta Calefacientia sine vi Diaphoretica.

Tam aciditatem Sanguinis, quam Serositatem, Cadavera eorum qui hâc Febre moriuntur, satis perspicuè demonstrant. In quibusdam enim Partibus Sanguis coagulatur, & non secus ac Oleum ex effusione Spiritus Vitrioli nigrescit. Idem tamen Sanguis extravasatus Linteum valde pallido colore imbuunt. In aliis Partibus, adedò serosus est, ut & ipsa Vasa Sanguinea verè palleant. Cujus rei instantiam profero, in sequen-

tium Historiarum ultima. Et nuperimè vidi non abssimilem, in Juvene quodam Illustri, annos circiter unum & viginti nato, hac Febre mortuo, ex omisâ Morbi Curatione tempestivâ. In cujus Abdomine, Thorace, & Cranio apertis, Vasa, quibusdam in Partibus, Sanguine nigricante & coagulato distenta erant. Sanguis tamen è Vasis discissis elapsus pallido colore Linteum infecit. Et non infrequenter experimur, è Venâ sectâ Sanguinem rutilantem fluere; à Vino nempe generoso copiosè ingesto: Colore tamen pallido linteï imbuti suam Serositatem ostendere. In aliis hujus Cadaveris Partibus, Sanguis serosus videbatur, & Pallido Colore tinctus; ut & Cor ipsum. Plexus etiam Choroïdes, ob copiam Sanguineorum Vasorum ipsum formantium, semper ferè rubicundus, maximè pallebat: tum Acidi tum Serosi Sanguinis argumentum. Neque dubitandum est, Succum Nervosum, à Sanguine ortum, similem Naturam adeptum fuisse.

Intemperiem Febrilem in Liquore nervoso sive Spiritibus Animalibus primò accendi, Symptomata Nervosa primò occurrentia, nempe Dolor, Spirituum depressio, Vigiliæ, & similia supra enumerata, probant. Cùm interim, Symptomata quæ Sanguinis fervorem Febrilem indicant, uti Calor vehemens, pulsus fortis, Capitis Dolor, Sitis, Linguz siccitas, Urina rubicunda & parca, &c. omnino desunt. Demum in hâc Febre Juvantia, nempe Mens spiritusque ab omni tumultuario motu immunes, idem ostendunt. Hic ita-

iraque Commotio Febrilis, à Seri Sanguinis crassitate in Succum Nervosum originari videretur, indeque in Sanguinem transferri.

De Symptomatum Causis.

Febbris Acuta continua, non Maligna, ex obstructione Glandularum, Cutanearum præcipuè, indeque Sanguineorum Vasorum Plethôra pendere, plerique autumant. Et in Febre simplice Miliari Succo Nervoso idem accidere, verisimile est. Nam ut Nervi ex Obstructione tenduntur, ita ex Tensione Dolor oritur, hujusce Febris Symptoma omnium ferè primum. Ideoque Medicamentis Diaphoreticis, Plethoram & Obstructionem Nervorum Capillarium minuenticibus, potius quàm Laudano consopitur. Uti & ex Petechiarum aut Variolarum eruptione, Ægri à Dolo- re, Symptomate eorum primatio, magis liberantur, quàm ab usu Laudani.

Succus Nervosus, Nervorum Capillarium obstructione auctus, & in suo motu repulsus, Motum irregularem imprimat Spiritibus Animalibus, & Horrore Ægrotum afficit.

Calor autem succedit Frigori, ex Succo Nervoso in Sanguinem [tandem obstructione referatâ] copiosius transfuso, motumque Sanguinis citatiorem generante. Neque tamen hæc, ubi Sanguis scater partibus seroso-acidis, quæ motum ejus inhibent, Pulsus adeò magnus est, ac in aliis Febris; quæ primò in ipso Sanguine, salinis sulphureisque particulis luxuriante, excitantur.

Tom. II,

Calor & Frigus se mutuo excipiunt, sed irregulariter. Nimirum à serositate Sanguinis, Succique Nervosi ab eo secreti: qui exinde citius à Medicamentis, motu Corporis, multiloquio, vel Animi Pathematis, affecti sunt. Idèoque nihil magis conducit ad Caloris Frigorisque irregularem recursum cohibendum, quàm mora in Lecto & Quietudo.

Pectoris oppressio & suspiria, à Liquore Nervoso, in Nervis Pectoris Capillaribus stagnante oriuntur. Vesiculis enim seu Pustulis Miliaribus emissis, Ægri ab oppreffione liberantur. Certè à Sero in Asperæ Arteriæ extremis Ramulis minimè pendet. Ita enim produceretur Asthma, & Pharmacis Pectoralibus oppressio allevaretur: quæ tamen hæc sunt inuilia, & quæcunque Pustularum Miliarum eruptioni incommoda.

Oppressionem hanc comitatur Spirituum defectus. Nempe ob Sanguinis serositatem, indeque parciorum in Succum Nervosum Spirituum secretionem. Oritur etiam a Succo Nervosi serositate, Spiritus Animales onerante. Serositate enim per Diaphoresin diminutâ, liberantur Spiritus Animales, virèscque Æger recuperare videtur. Non secus ac Bajulator, qui deposito onere Spiritus statim resumit. Quod non accidit in Spirituum defectu, ex Hypercatharsi orto. Et notatu dignum est hæc Febre Miliari laborantium, non secus ac oneribus defessorum, Pulsus eundem manere, dum Spirituum defectum passi sint, & ab eodem liberentur. Ve-

Yyy

ùm

rùm ex Evacuatione nimia, Pulsus debilitas, Spirituum depressioni responder.

A motu Spirituum Animalium magis celeri infomnes sunt, sæpeque delirant; & quoties ad somnum se componunt, de quadam Sensus Interni Confusione queruntur.

Quando in Vigiliis Caput indolens est, à minori Impetu Sanguinis versus Cerebrum pendet. Licet enim motu paulò vegetiore circuit, quàm in Sanis: remissius tamen quàm in aliis Febribus, siue Intermittentibus siue Continuis, movetur. Quamobrem & Sitis hîc longe mitior est, quàm in Febre Ardente. Et eandem ob Causam Urina est magis decolor, Sanorumque similior: Et majori copiâ emissâ, ex Aciditate Sanguinis serum separante. Quâ de causâ frequentius etiam expuere solent.

A Serositate Spirituum Animalium Musculi antagonistæ non semper æqualiter contracti retinentur; unde fiunt Motus Convulsivi. Sin autem à serositate prædicta Contractio Musculorum fuerit debilior, Linguae Manuumque solummodò fit Tremor.

In hujus Febris principio, si Ægri, Similitudine Vaporum decepti, è Lectò surgant, calidave Medicamenta usurpent, Sanguinis Spirituumque motus exinde augetur: Et loco Pustularum Miliarum Natura ad Materiæ morbificæ intempestivam ac deviam Secretionem stimulat. Unde producuntur Symptomata, secundum varias Partes in quibus deponitur, variata; Febrisque Miliaris sub alterius Morbi

formâ delitescit. Si in Ventriculo, Nauseam & Vomitum parit; in Intestinis, Dolorem & Diarrhæam. In quo casu, Dolores & Diarrhæa, citius leni & continua Diaphoresi, quàm Laudano vel Astringentibus recedunt. Et si contigerint solummodo duæ tresve Sedes, absque Ventris Torminibus, Spirituumque Defectu; quæcunque Astringentia & Opiata censeo amovenda. Quippe sæpenumero satis est Materiæ, tam in Sedes, quàm in Pustulas Miliaries distribuendæ. Quapropter & de earum Eruptione à Sedibus nihil metuendum est. Idemque experimur, ubicunque Materia abundat secernenda: Exempli gratiâ, in Variolis ubi nec Enema, nec Venæsectio, Pustularum Eruptionem impedit. Nec quicquam mali accidit à Catamenii, toto Variolarum cursu lentè effluentibus.

Pulsus denique fit debilis, à Serositate Sanguinis Succicque Nervosi; & proinde Spirituum Animalium paucitate, Cordisque laxiore Systole.

De Signis in hac Febre Prognosticis.

DE hac Febre Prognosis ita instituenda est. Si Ægrotus sui Regimen in principio omiserit, Medicavse Pharmaca calida Diaphoresin minimè excitantia præscripserit; licet Symptomata ab initio fuerint mitiora, Morbus tamen sæpe in pejus ruit, & vel mortem, vel ægritudinis diuturnitatem minitatur.

Si ab initio Pars aliqua doleret; vel

vel Ager indolenter calefceret, aut ei Ventriculus ægrotaret, deindeque Calor & Frigus alternis vicibus, intervallis tamen inæqualibus recurrerent, Spirituumque defectus, & Pectoris Oppressio cum Suspiriis, facili Respirationi conjuncta sint, tandemque Pustulæ cum leni & perpetua Diaphoresi sese ostenderent, res plerumque in vado est.

Delirium, Morus Convulsivi, Convulsio, vel Apoplexia, si ex Signis hujus Febris Pathognomonis, nempe summâ Pectoris Oppressione, cum Suspiriis, Spirituumque Defectu, Symptomata comitantia viderentur, & in principio acciderent; facilius Medici diligentia Praxique regulari cedant. In progressu verò, & declinatione, ubi Ager imbecillior est, & Pustulæ Miliæres, aut ex impresso Frigore, aut forsan à malâ Praxi delirescunt, in Cerebrum, Nervosque lethalis fit metastasis, & brevi Mors sequitur.

In hac Febre, suppressio Diarrhææ subitanea, sive sponte, sive Astringentium, sive Opiatorum ab usu fit, Apoplexiam cavere jubet. Præcipuè, si iste Morbus, ex Plethôra & Partium structura, staret in procinctu.

Citrinus Urinæ Color, qui subito in pallorem transit, de metuenda Metastasi Medicum monet.

In Puerperis hac Febre correptis, Diarrhæa Symptoma periculosum est. Non modò enim Pustularum Eruptionem, sed & Fluxum Lochiorum impedit.

Respiratio difficilis, Vox faucibus hærens, & linguæ Tremor, inter periculosa Symptomata collo-

canda sunt. Præcipuè, Dyspnœa Nervosa.

Ægri, quò magis somnolenti, eò felicius convalescunt.

Qui mitioris sunt Indolis, facilius quàm qui Feroces & Iracundi, liberantur.

Si Natura & Medicus, quasi junctis manibus procedant, statim à desiccatis Pustulis, Ægri vires recuperant. Nisi, ex abundantia Materie Morbificæ, Reliquæ super Partem aliquam separentur.

In Febre Scarlatina, si Pustulæ Miliæres Colori rubro extincto superveniant, salutem promittunt.

De Febris Miliaris Simplicis Curatione.

EX hujus Febris Miliaris Simplicis Natura descripta enata indicationes curativæ sunt hujusmodi. Nimirum, Sanguinis & Succi Nervosi Aciditatem dulcificare, eorumque Serositatem diminuere, nec non Spiritus Animales liberare & restaurare: Et hac Methodo obuiam eundo periculosis Symptomatis, Spirituum Animalium Sanguinisque Motum ad æquilibrium restituere. Quo factò, Pustulas Miliæres è Materiâ ritè præparatâ genitas, solito tempore expectare licet.

Ad sanguinis Succique Nervosi Aciditatem (unde Coagulationes sanguinis, & seri secretiones proveniunt) edulcorandam; Medicamenta, vulgò Alcalina dicta, & præcipuè Testacea, sunt eligenda: E quibus sunt Oculi Cancrorum, Margaritæ præparatæ, & similia. Et ad eorum serositatem simul mi-

nuendam, quæ etiam lenem & continuam Diaphoresin promovent, maximè omnium profunt: in quorum numero Pulvis è Chelis Cancrorum compositus, Lapis Goenſis, & Bezoar Orientalis, præcipuum locum obtinent. Horum enim usu, dies aliquot repetito, Sanguinis & succi Nervosi vitia corriguntur; Pulsusque ad fortiorem motum restitutus, magisque æquabilem, Pustularum Miliarium eruptionem accelerat. Equidem, si nulla ratio Diaphoreseos habenda esset, neque alicujus Indicationis nisi ut Sanguinis Spiritusque Animales exalterentur; calidiora Cardiaca, uti Radicem Serpentariæ Virginianæ aut similia, vel etiam Vinum ipsum turò & copiosè sumere licuerit. Hæc autem & hujusmodi, in hæc Febre, viz. ad Pustulas Miliaries expellendas, rarò locum habent. Nam Sanguinis Fermentatio vehementior, & Materiæ morbificæ contemporanea secretio, non bene conveniunt. Et sæpe calidorum usu, Delirium, Motus Convulsivi, & similia producantur. Omnes itaque Secretiones, sive Naturâ, sive Arte effectæ, faciliùs lentè procedunt. Id quod à Medicamentis Testaceis obtinetur; quædam Calorem fovent medioerem, simul & edulcorant, & Diaphoresin promovent.

Ad Serositatem minuendam optimè etiam respondent Vesicatoria: Nec non ad Coagulationes sale suo Volatili impediendas. Nullum itaque aliud Remedium Spirituum Animalium Commotionem magis sedat, Somnumque conciliat, aut Spiritus depressos levare solet. Materiâ enim

morbificâ ex aliqua parte eorum ope diminutâ, Naturâ reliquam, viâ sibi consuetâ, facilius amandare potest: tantum abest ut Pustularum Eruptionem impediant, Neque tamen plura unâ vice Vesicatoria, sed alia post alia, applicanda sunt, nisi grande aliquod Symptoma exigat. Notandum autem est, postquam ulcus prius Vesicæ siccatum fuerit, quamprimum aliam debere excitari. Cùm sæpe observaverim, omnia Symptomata statim à siccatis priorum Vesicarum Ulceribus ingravescere, iterumque ab aliis Vesicis excitatis fieri leviora.

Anno 1697, quidam hæc Febre correpti non modò Capitis Dolor, sed & Tumore affecti sunt: Attamen ex Vesicatoriis successivè appositis, dietim imminutis. Ex apposis pone Aures disparuit Frontis Tumor; Temporum & Oculorum, ex tertio inter scapulas; & Genarum similiter, Labiorum, Fauciumque, ex aliis super Brachii, Femoribus, Tibiisque, ut in sequentium Historiarum primâ fusiùs ostenditur. Et notetur quòd ex minimo temporis intervallo, à prioris Vesicæ exsiccatione ad generationem alterius, & Dolor & Tumor aucti fuere.

Anno 1704, quorundam in hæc Febre Fauces occupavit Dolor, illius qui in Anginâ æmulus. Quo perccepto Symptomate, licet multi subito mortui sint; eo tamen leni & continuâ Perspiratione domito, omnes sub meâ Curatione evaserunt.

In hæc Febre, Cathartica rarò sunt admittenda; non nisi grande aliquod Symptoma indicaverit. Emollienti verò Enemati, ad primas Vi-

as mundificandas, sæpe locus est.

Rarò etiam Sanguinis emissio permittenda, nisi ex urgente aliquo Symptomate, viz. Asthmate, Pleuritide, vel simili indicaretur.

Animi Parhemata in hâc Febre vitanda sunt. Et quæcunque commovent Spiritus Animales, sive grata sive ingrata fuerint, noxia sunt. Quierudo etiam in lecto imperanda est. Contrario autem in hac Febre incipiente regimine, Pustularum miliarium materia versùs cutem motura, aliò repulla, Symptomata periculosa producit. Quibus Symptomatis, si talia adhibeantur medicamenta qualia ad primarium Morbum inepta sint, vel mors, vel Morbus Chronicus, sine ullâ postea Pustularum eruptione, sequitur. Unde discimus qui sit, ut Puerperæ ex hâc Febre, feliciter emergant. Ob id nempe, quòd in lecto tranquillo animo se continentes, lenem & perpetuam Diaphoresin sibi concilient; cibisque Potulentis, calesfacientium Pharmacorum loco, refocillentur. Sæpe enim observare est, eas, quæ in lecto bene se habere visæ sunt, si inde surgant, tanto spirituum defectu correptas fuisse, ut moribundæ videantur, & ex iis nonnullæ subito obierint. Quæ etiam nimis prope lectum renuunt, se tantùm Histericè affectas æstimantes, statim in pejus ruunt.

Hujus rei instantiam jam præ oculis habeo in Domina *Shepherd*, in Vico vulgò vocato *Bartholomælane*, habitante, & cui *D. Lancashire* fuit Pharmacopæus. Illa Pectoris Oppressionem cum Suspiriis, nec non Confusionem interni Sensus,

Cordisque palpitationem passa est: quæ Symptomata, & Ægra, & affrantes, Vapores æstimarunt. Idèdque necessarium esse putabant, ut è Lecto resurgat. Simulac verò induerat Vestimenta, Tremores & Motus Convulsivi, prædictis Symptomatis sunt adjuncti. Ego jam ad illam vocatus, ex oppensione Pectoris, cum Suspiriis, Spirituumque defectu, Febre Miliari laborate censeui, & in periculo stare, nec sine leni & continuâ Diaphoresi servari posse. Præscripsi itaque in lecto quierudinem, seclusâ Visitantium turbâ; Vesicatorium inter scapulas applicandum; Bolusque sequentem sextâ quâque horâ cum Julapio sumendum.

R. Pulv. è *Chel. Cancr. comp. Sperm. Ceti*, a. ðj, *Croci gr. vj*, *Syr. Paralys. q. s.* *M. f. Bolus.*

Qua methodo adèd lætè res cessit, ut intra biduum Motus Convulsivi penè penitus aboliti fuerint. Pustulæque Miliare, jam tandem enatæ, altius indies emicuerunt, serumque in iis, usque ad earum exiccationem, videbatur magis incrassari & albescere.

Puerperæ hac Febre laborantes, & nimis citò lectum renuentes, nonnunquam ex improvise moriuntur. Uti accidit Domine *Barkley*; ad quam licet vocatus eram, tamen ante adventum meum mortua est. Amici Illam, nullo Morbo, præter Vapores vulgò dictos, affici putarunt. Et proinde exurgere, immiscere se Colloquiis, & similia, sanæ instar, agere voluerunt. Ego verò, ex dolore Femoris, oppensione Pectoris, suspiriis, spirituumque defectu, mi-

hi narratis, ipsam Febre Miliari periisse ratus sum. Et allata Candela, Pustulas Miliarias quamplurimas super Pectore adhuc eminentes vidi. Et nullus dubito, quia ex frigore, materiam Pustularum in Nervos repellente, hæc Mulier morte subitaneâ oppressa fuerit. Id quod etiam quibusdam Parturientibus in simili casu accidisse memini. Ideoque, ubi ad Parturientes vocatus, Febris Miliaris signa viderim Pathognomonica, moram in lecto, & ut Ægra ad partum se componat, impero.

In prædictâ Dominæ dissecto Cadavere, nil morbosum conspexi præter Polypum. Qui ab eâdem causâ ac ipsa Febris, viz. serositate acidâ proveniens, minimè mortis causa existimanda est.

Sæpe etiam observare est, eos qui in lecto benè se habere visi sunt, si exurgerent, tantum spirituum defectum sensisse, ut moribundi viderentur: cujus rei in Historia casûs D. Smith, in Arcâ Bartholomæi Cluse vocatâ, exemplum dabimus. Ideoque Caute, tum à Parturientibus tum Puerperis observanda est, ut si Pectore oppresso & languore, sine causa evidente affectæ fuerint; statim Obstetricis ope partum avellere curent, & spiritus mulierum argutiunculis in contrarium, ad elicendam diutinam Diaphoresin sese lecto affigant.

*De Curatione Febris Miliaris
Symptomatum.*

Singulis Symptomatis iisdem Remediis occurrendum censeo, quibus uti malimus, si solitariè appa-

ruerint: nisi aliquod Symptoma contra indicet; quod à perito Medico perspicendum est.

Capitis vel partis alterius cujuscunque Dolor, longè certius leni & continua Diaphoresi, quàm Opiatis confopitur. Quemadmodum in Febribus petechialibus Variolisque, nullo modo Dolores sedari vidimus, donec expellenda materia super cutem emineat. Cùm itaque vel parturienti, vel dolore quovis laboranti advocatus sim, & spirituum defectum pulsusque frequentem ac paulò debiliorem viderim; omissis Hypnoticis, Naturæ morem gero, & statim Diaphoresin excitare soleo. Sin autem Doloris vehementia Opiatorum usum indicaverit, Diaphoretica admiscenda impero. Alias aut non sedari Dolorem, aut ejus loco aliquid mali afferunt. Et si pleuriticus sit dolor, vel alicubi Inflammationem ostendat, Venæsectio rarè est omittenda.

Quoties Calor & Frigus alternis vicibus & irregularibus recurrunt, ut plerumque solent; lenis Diaphoresis, ex Pulv. è Chel. Cancr. comp. usu, valdè prodest; si modo sine Calcifiantibus sumptus fuerit. Quod, etiamsi à nonnullis parvipendatur Remedium, multoties tamen ejus virtutem expertus sum. Hæcque, ex multis aliis, uno Exemplo in D. Bolton, D. Shaler pharmacopœi Filia, satis patebit. Illi, secundo die à partu, doluit Abdomen prope Coxam. Qua in parte lenito dolore, calore deinde & frigore alternis, nec non Vigilis & oppressionè pectoris cum Suspiriis, & Languore, afflicta fuit: tandem-

que

que post dies aliquot pustulæ Miliaris exudarunt. Solo itaque pulveris è Chelis Cancrorum compositi usu sexta quaque hora, ad continuandam Diaphoresin; omniaque Pathemata prohibendo, Agramque Cibis fovendo Potulentis, Vinoque paucò Canarino, illamque dies quatuordecim post emissas pustulas lecto alligando; æquè feliciter convaluit, ac si non ægrotasset. Etiam si ante partum calor Hecticus, Tussis, difficilisque Respiratio, Tabem minutarint. Constat itaque multis hac Febre correptis, sanitatem redintegrari longè difficilius; aut ex debita Cura in principio omiſsa, quasi Agra tantum Hyſtericè laborer: aut valde Calefacientium abusu, materiam scilicet Morbificam, non criticè, sed symptomaticè expellentium. Et observatu non indignum est, quòd hac corrente Febre, ut prædictum pulverem, experimenti gratia, omitendo, non solum cessavit Diaphoresis, sed Symptomata omnia pejora videbantur: ita, & illius usum repetendo, quæcunque laudabiliora renovari.

A Vigilis levantur, Vesicatoriis, & quietudine in lecto, remotis omni strepitu Animique pathematis.

Ad Delirium maximè prodest Antimonium Diaphoreticum, per se sumptum. Quod licet à quibusdam Medicis, ut effæta Calx æstimetur; sæpe tamen, & semper per se, optato successu, non modò in Vigilis, sed & in Delirio præscripsi.

Sæpe etiam pacantur Vigilæ, leni & continua diaphoresi. Ad quam efficiendam, si pulveris præ-

dicti usus sit irritus, Spiritus Cornu Cervi, aliis Medicamentis præferendus est, & in posseto Salviato potiùs bibendus, quàm Salviæ infuso. Idè scilicet, quòd plus nutrimenti in hac Febre magis necessari, suppeditet.

Opiata, si unquam in hac Febre, post Vesicatoria adhibenda sunt. Et urgente Diarrhæa, vel pustularum eruptione remorata, Conf. Fracastorii, aut Theriaca Androm. locum præcipuum tenet.

Nihil à me expertum est, quod feliciter motus convulsivos in hac Febre compescit, quàm omnes illius Artus Succini Essentiâ; illiusque quasi viginti guttas è quovis conveniente liquore sæpe exhibere.

In oppressione Pectoris cum spiritibus præcipuè Asthmæ Convulsivo conjunctis, eadem fere, nempe lenis & continua Diaphoresis, Spiritus Cornu Cervi, & Vesicatoria, summe sunt utilia.

In spirituum defectu, nihil magis valere expertus sum, quàm Aquam Theriacalem, vel per se, vel in vehiculo cum Salis Vol. oleosi guttis aliquot, & Croci Pulvere; præcipuè si Cordis Palpitatio eundem committeretur.

In Tremoribus, Spiritus Animales aptis sunt rescindi Medicamentis; è quibus Crocus maximè prodest. Nec non cibus potulentis magisque nutritiis, uti Pullorum jure, & similibus.

In convulsione universali, præcipuè à materiæ morbificæ versus interiora Metastasi ortâ, Cucurbitulis cum emissionè sanguinis usus sum feliciter. Deinde calefacientes spiritusque volatiles Agrotorum

rum ori ingerendos, nec non Ene-
mata, imperare soleo. Quæ qui-
dem in convulsionibus, præcipuè
puerorum, sunt proficua.

Ægritudo cum nausæa, pectoris-
que calor signa sunt Aphtharum im-
minentium. Quæ mitigantur Sym-
ptomata Diaphoresi continuatâ, do-
nec lingua Aphthis oblecta fuerit.
Et observare est, eodem tempore au-
geri Aphthas, Pustulasque Miliare
exarescere. E contra simul ac lingua
Aphthis nudata fuerit, Pustulas Mi-
liare elevari. Et nonnunquam Fe-
bris reliquias, post desiccationem
Pustularum, in Aphthas nutriendas
derivari.

Vomitioni occurro, addendo pul-
veris è Chelis Cancror. comp. scrupulo,
salis Absinthii gr. X. Præci-
puè si calor Febrilis æqualibus inter-
vallis fuerit reperitus. Nisi aliquod
Symptoma (uti Tonsillarum inflam-
matio, quæ salis lixivialis usu au-
getur) contraindicer.

In Diarrhæa, quam sæpe astrin-
gentibus augeri expertus sum, vel ei-
dem suppressæ aliud Symptoma pejus
succrescere, Vesicatorium utiliter
præscribo. Ut hujus & Diaphoresis
conjuncta ope materia serosa ab in-
testinorum glandulis revellatur. Mar-
garitas etiam, vel per se vel cum ali-
quo conveniente Diaphoretico, scrupuli
pondere, sumendas vicibusque
aliquot repetendas jubeo.

Vesicatorii efficaciam ad Chroni-
cam Diarrhæam frequentissimè ex-
pertus sum. Cujus rei jam præ ma-
nibus habeo instantiam in Dominâ
Washa puerpera, Mercatoris His-
panici in *Cloak-lane* habitantis uxore;
cui Dem. *Sherrwood* est Phar-

macopæus. Horrore primò correpta
fuit, deinde frigore & calore,
incertis spatiis recurrentibus: Nec
non oppressione Pectoris cum suspi-
riis, spirituumque defectu. Pulvis
etiam ei debilis ac frequentissimus.
Et passâ est Vigiliis, ferè usque ad
enatas in lingua Aphthas. Sub earum
autem eruptionem erat admodum
sommolenta; uti & Aphtharum tem-
pore infantes sunt. Ægritudine etiam
ventriculi premebatur, & Diarrhæa,
cujus vi improba Lochia ei suppressa
sunt. Hanc mulierem sequente me-
thodo multos dies continuatâ ad sa-
nitatem restitui.

R. *Sper. Ceti*, Pulv. è *Chel. Can-
cr. comp. an. ʒi. Croci gr. v. Syr.
Paralys. q. s. M. f.* Bolus sumen-
dus sexta quaque hora è Cochleari
Julapii communis. Et applicetur
Vesicatorium inter scapulas. Horum
usu emicere Pustulæ Miliare, &
paulatim minuebatur Diarrhæa.

Et cum Aphthis postea enatis creve-
runt Pustulæ Miliare, sine astrin-
gentium usu. Hujusmodi quidem
medicamenta Ægrota in promptu ha-
buit, sed neque sumpsit, neque iis
opus fuit.

Si Theriaca, aliave Opiata usur-
panda viderentur, opportunè id fit,
post apposita Vesicatoria; quæ pra-
vos Opiatorum effectus inhibent.

Hoc etiam poterit efficiunt su-
dorifica opiatas admixta. E multis
hujus rei exemplis, unum dabo in
quadam Dominâ *Robertis*. Illa secun-
do à partu die, Dolore colico, sine
vomitione aut Diarrhæa, sed admo-
dum vehemente & abdomini affixo,
correpta fuit. Quapropter coactus
sum, Laudani liquidî guttas centum,

sesquihoræ spatio sumendas, impedire. Attamen paulò postea pulveris è Chelis Cancr. compositi salifque volatilis oleosi Dosis majorem offerendo, multas sudavit horas, dolorque sine ullâ superstite querelâ evanuit. Contrâ ac in eâdem muliere, & in eodem casu, sub cura alterius doctiss. Medici acciderat. Ille enim, dando Laudanum sine sudoriferis, dolorem equidem sedavit, diu tamen ægra de quadam inquietudine subsequente querebatur. Et liquidò mihi constat ex Laudano per se sumpto, omnes evacuationes plerumque supprimi. Quod si aliter contingat, forsan non Laudano, sed aliò referendum est. Similiter ac si ex sumpto Cortice Peruviano, aut vino Clareto, ob materiae morbificæ congeriem, Fibrarumve intestinorum imbecillitatem, vel quandam Antipathiam, sequeretur Diarrhæa. Neque post sumptum Laudanum sudor nonnunquam profluens, & Variolarum extumescencia, quicquam redarguunt. Quorum neuter à Laudani naturâ, sed potiùs à Morbi conditione immediatè pender. Nam ut in Febribus, durante fermentatione, sanguis velocius moveretur, naturaque secretionibus minimè vacat; ideoque urinam tenuem Ægri meiunt, desinente verò, crassam cum Hypostasi turbidamque: pari modo, ubi motus sanguinis ex sumpto Laudano citatior compefcitur, Nervi relaxantur, Porique aperti fuerint, in Febribus sudor, in Variolis pus eliminatur facilius. Natura itaque medicamento non ex aliquo remoto & incerto, sed ex

Tom. II,

proximo illius effectu definienda est. Laudanum enim in quibusdam alvum movit. Quam observando regulam, Medici de Laudani, aliorumque Pharmacorum usu vel abusu, rariùs disceptantes, magis amice honorificèque convenirent.

Hoc mihi in memoriam revocat effectum Laudani memorabilem in Fœminâ quâdam, ad Insigne Solis in vico *Chancery-lane* vulgò dicto habitante. Illa, cum post abortum dolore Colico vehementissimo laboraret, Laudani magnas sumpsit doses, & per se repetitas. Unde Urinæ, sedum, Lochiorumque orta suppressio, maximusque tumor ventris brevi expectandam mortem prænuntiârunt. Postquam autem inquisitione facta à morbi usque initio, inspectisque præcedentis Medici præscriptis, jam memorata Symptomata, à Laudani abusu, ut dictum est, provenire cognoverim; Enema injiciendum imperavi. A cujus operatione peracta, omnia, non sine astantium stupore, disparuere Symptomata; quippe, non à morbo, sed abusu Laudani, oriunda.

De Febri Miliari composita.

Febri Miliaris composita est, ubi Pustulæ Miliare, Papillis rubris (à *Rash* vulgò dictis) Petechiis, Variolis, aut Morbillis sunt intermixtæ.

Symptomata eadem ferè sunt, ac in Febre Synocho dicta. Spirituum tamen defectu & suspiriis Ægroti magis opprimuntur. In vigiliis

Z z z

etiam

etiam proniores sunt; & eorum Urina sanorum est similior.

In Febre cum Pustulis rubris aliquando Pustulæ Miliæres non tantùm illis intermixtæ sunt, verùm etiam penitus desiccatis supersunt. In Variolis & Morbillis Pustulæ Miliæres plerumque præcedunt, & in principio eas comitantur.

In Febre Miliari compositâ Symptomata sanguinis potius quàm nervosi generis vitia præ se ferunt. Ubi nempe Pulsus frequens est & fortis, calor intensus, lingua sicca, sitisque haud mediocris. In Febre Miliari simplice, è contra. Verùm defectus Spirituum, & oppressione circa Pectus coacta suspiria Symptomata sunt utrique communia.

Quod ad curationem attinet, ubi Pustulæ Miliæres Variolas & Morbillos comitantur, Diaphoretica medicamenta paulò calidiora turiora sunt, quàm in Variolis per se existentibus.

Frigus externum, aut regimen quocunque modo frigidum, periculosum est, & mortis causa nonnunquam subitanea: tum etiam, cum pleraque Symptomata optatum Morbi eventum promittunt.

Quamobrem & opiata calida, ut Diascordium, & similia, feliciter cedunt, quàm Diacodium vel Laudanum, quoties Variolis Pustulæ Miliæres conjunctæ sunt.

*De Morbis quibusdam Febri Miliari
Supervenientibus.*

PRæter Febri Miliari consequentia, de quibus ante mentionem feci, & in sequentibus Historiis fa-

cturus sum, duo sunt, quæ paulò frequentius eidem superveniunt; nempe Artuum inferiorum Tumor, & calor Hecticus.

Tumor Pedum & Tibiarum, nec non Femorum Inguinisque fit, aliquando sine, verùm sæpius cum dolore haud mediocri, tumori præeunte. Iste autem Tumor, ex materiæ morbificæ congestis reliquiis, in his Febribus non ritè curatis, contingit. Cujus rei etiam si plura exempla proferre possim: Methodum tamen, quâ morbum proffigare soleo, hic annexere sufficiat.

Ea autem est: Pilularum Catharticarum, cum Opio vel aliquo Opiato, singulis noctibus sumendarum præscriptio. Opiatum mihi usitatum, est Pilula de Cynoglossa ad ℥i. Catharticum verò eligo, secundùm Coindicantia. Verbi gratia in Appetitu & Digestione diminutis, Pilulas Stomachicas ad ℥ss. In Lochiis aut Mensibus suppressis, Pilulam Aloephanganam, aut Fœtidam. Aliquando etiam Resinæ Jalap. gr. iv. vel v. jubeo addenda. Et nonnunquam decocti amari sine sena haustum bis in die propino. Si Cathartica paulò fortiora usurpanda sunt, alternis noctibus adhibeo; & decoctum aliquod Stomachicum diebus interpositis sumendum præscribo. Et post plura alia Medicamenta frustra sumpta, haud rarò feliciter usus sum hâc methodo.

Sin autem adsit Tumor indolens, Catharticis utor sine Opiatis. Et si Febrem Miliarem comiteretur tanquam Symptoma, solâ continuatâ Diaphoresi dissipatur.

Spiritus etiam Cochleariæ, tam

Simplicis quam Cathartici, usus, in hoc casu maximè prodest. Simplicis efficaciam expertus sum in Domino *Bellasis*, circa ætatis annum octogesimum, Febre vehementi correpto, maxæque curæ à Regiâ Majestate commendato. In quo jam extinctæ Febri, Tumor ab inguine usque ad Pedum Digitos supervenit, Qui, post Vesicatoria frustra adhibita, tandem Spiritus Cochleariæ simplicis usui cessit.

Spiritus autem tam Simplicis quam Cathartici, scilicet cum Jalapio præparati, usum conjunctum, expertus sum felicissimum in D. *Lane*, quæ aliquot ante annos puerperio cubabat. Hæc dolore vehemente, cum tumore ab inguine ad Pedum usque Digitos, affecta, duorum Medicorum celebrium curæ submissa fuit; sed id incassum. Eandem itaque Fœminam, spiritu Cochleariæ simplice, ad 20. vel 30. guttas, è conveniente vehiculo ter in die sumpto, & spiritu Cochleariæ cathartico, tertio quoque die deglutito ad guttas 100, nec non Pilulâ *Matthie* die purgationis hora somni, penitus curavi.

Calor Hæcticus Appetitûs diminutio, Spiritusque vitalis defectus, locum habent inter ea, quæ Febri Miliari superveniunt. Præcipuè, si Patientes nimis citò de lecto resur-

gant. Cujus rei vidi quamplurima exempla.

Methodus, qua hîc bonis avibus utor, est hujusmodi, Sumantur manè dies aliquot, Salis Absinth. gr. 10, aut 15, ex Aq. Spadanæ haustulo; & deinde paulatim ejusdem Aquæ ℥ ij; nempe, si Spiritus maximè defecerint. Aliàs ex haustu Aq. Barthoniensis, superbibendo ejusdem ℥ij similiter. Ut hoc modo aciditatis, ubicunque in hæc Febre peccantis, reliquiæ, unâ cum prædictis Aquâ & sale, excernantur. Quod si salis Absinthii usu caput doleret, præscribo Medicamentum aliquod lenitivum, 3. vel 4. quoque die hora somni sumendum. Salsa & Acida à cibis amovenda, nimiusque corporis Animique motus cohibendus. Nam ex alterutro Recidivam sæpe fieri expertus sum. Nec quicquam Febris intermittentis, è præpropere Corticis Peruviani usu, Recidivæ, certius occurrit. Cujus rei instantiam, in Dom. *VVarrand* in *Milk-street* habitante, & jam ferè moribundâ, vidi insignem: postquam duo alii Medici non incelebres, pro eadem, re infectâ præscripserant. Et nunquam Lac Asinium, cum Testaceis Pulveribus, & præcipuè margaritis, prodesse solet.

Historia Febris Miliaris cum Apoplexiâ.

Iulii 16. 1697. ad Digniss. Virum Dom. *Muschamp*, Vicecomitissæ de *Lansborough* Maritum, in Plateâ vulgò dictâ *Pallmall* habitan-

tem, evocatus sum. Cui Dom. *Malbas* erat Pharmacopœus; idem qui jam Regius. Annum agebat Egrotus sextum & quinquagesimum.

Constitutione erat pituitoso sanguineus, & obesus: Appetitu gaudebat optimo: deditus negotiis & cogitabundus. Ab aliquo retroacto tempore cum Asthmate ac Nephritico dolore laborasset, Calculos nonnullos, usu Olei Lini ad Cochlearia tria singulis noctibus à me præscripto, cum Urina emisit. Proximè præcedentibus aliquot hebdomadis, calore interno, deinde & languore, siue spirituum defectu, sine ulla causa evidente, affectus est.

Supra dicto die subito correptus est Apoplexia. Ut ex Antecedentibus jam memoratis, Respiratione cum stertore somni profundi amulo, sensibusque læsis externis omnibus, certò comperi. Illamque à seroso potius quàm grumoso sanguine stagnante oriri, facies ejus minùs rubicunda monstrabat: ut clariùs patebit ex meis observationibus, quas de Apoplexia alterà à stagnante & extravasato sanguine grumoso, altera à seroso, si vitam DEUS atque orium dederit, posthac in lucem emissurus sum.

Ad serosi sanguinis stagnantis excitandum motum, ac Ventriculi & Intestinatorum onus amovendum, à quo sæpè tentatur Caput, sequentem Pulverem Emericum præscripsi.

R. *Salis Vitriol.* ℥iij. *f. Pulvis in doses sex dividendus. Sumat singulas ex Aq. Juglandis comp. Cerebl. j. superbib. haustum. possenti solus Card. bened. alterati.*

Spiritum etiam salis Armoniaci naribus offerendum jussi. Et ut Ægrotum, tam à saburræ in Ventriculo, quàm Pulveris Emetici reliquiis, nauseam sæpè sequente die

creantibus, liberarem, Pilulas sequentes præscripsi.

R. *Pil. Tard. Querc. dj. Resina Jalapii gr. iv, Syr. e Spin. Cerv. q. s. M. f. Pilule, finitâ Emetici operatione sumenda.*

Ad serosum laticem minuendum, sanguinisque adhuc magis accelerandum motum, Emplastra præscripti Vesicatoria, & mixturam spirituosam sequentem.

R. *Salis vol. oleos. ℥iiij, Spir. Lavend. comp. ℥ij. M. f. Sumat gutt. xx, ex haustu decocti Hordei Syruo Violaceo edulcorati: Hoc jussit vehiculum, ut, & lentè augeam vim Pilularum, & Dysurie Dolorique Renum à Vesicatoriis, præveniam. Demum Emplastra subpedalia, ex Empl. Cephal. cum Euphorbio & Picis Burgundicæ ana. a. p. curavi applicanda.*

Die prædicti mensis 17mo Ægroti affidentes mihi narrabant, illum statim à peracta vi vomitorii è somnolentia & stertore expergefactum, sensus omnes recuperasse.

Symptomata jam rum apparentia, hujusmodi fuere, viz. Tumor faciei, & totius capitis: quod eo Anno in Febre Miliari commune erat. Calor etiam Febrilis, Pulsus frequens, sed debilis; cum defectu Spirituum, maximaque Pectoris oppressione cum suspiriis scilicet, à malignitate Morbi, non nimis evacuationibus. Quippe Pulsus, post eas finitas, nihilo quàm ante, debilior fuit. Neque subiit alterationem, quoties de Spirituum defectu Ægrotus querebatur. Urina tenuitate Aquea & faris copiosa; Lingua humore albo & viscoso cooperta;

Sitis immunis, etiam si & infomnis fuit. E quibus omnibus Symptomatis & præcipue ex oppensione Pectoris cum sulphuris, spirituum defectu, (signis mihi Pathognomonicis) Febrem hanc esse Miliarem, Pustulasque suo tempore expectandas præmonui. Nec quidem Apoplexia, si hinc non fuisset Symptoma, sed primarius Morbus, tam citò & perfectè evanesceret.

Ut itaque secundum meam methodum in hoc Morbo consuevi, lenem & continuam foverem Diaphoresin, irregularibus Caloris Frigoris que paroxysmis occurrerem, tandemque lentam Pustularem eruptionem efficerem, sequentia præscripsi.

R. Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℥℔. Sumatur 6ta quaque hora è Julapii sequentis Cochli. i, suberbib. Cochli. iv, vel v.

R. Aq. Lac. alex. ℥vi, fl. Tiliae ℥iv, Paon. comp. ℥vi, Margar. pp. ℥i, Sacchari albiss. q. s. M. f. Julapium.

Iussi etiam persistat in usu Decocti. Hord. cum Syr. violaceo: Ut & diuendo à dolore Nephritico præcaverem, & satis materiæ fovendæ Diaphoresi suppeditarem. Verùm ne frigidò nimis regimine Spiritus Egròti deficerent; singulis Decocti haustibus mixturæ spirituosæ antea præscriptæ gutt. xx, addendas curavi. Ne omiserim indicationum, etiam si contrariarum, alicui satisfecisse. In quâ re Ars Medicinalis præcipua consistit.

Ad viscidam materiam linguæ obductam præscripsi Mucilaginem ex Sem. Cydon. & Psyllii, syr. è Ru-

bo Idæo edulcoratam; cujus Cochli. j. sæpe fumeret sensim deglutendo.

Die 18vo, Caput vi Vescicatorii detumuit superius. Urina coloratior aliquanto magis, & paucior. Spiritus, sudoris mediocri & mixturæ prædictæ cordialis beneficio, non tam multum defecerunt. Adhuc tamen depressi cogebant suspiria, cum querimoniis de pondere Pectori incumbente. Quibus pensitatis, in omnium hæctenus sumptorum repetitione persistere decrevi.

Die 19no, eadem apparuere Symptomata, quæ antea. Si modò id excipias, quòd Caput leviter gravari incepit, & Alvus, non obstante Decocti Hordei cum Syrupò Violæ usu, astricta fuit. Quibus ut prospicerem Symptomatis, Renumque dolorem adhuc præcaverem, Clysterem sequentem præscripsi.

R. Decoct. commun. pro Clyst. ℥viiij, Mell. Mercur. ℥iij, Sacchar. rubr. q. s. M. f. Enema.

Die 20mo, ex Enematis usu liber erat à Capitis gravedine. Ulcere autem è Vescicatorio citius quàm debuit exsiccatò, prædictus Tumor, spirituum defectus, pectoris oppressio, nonnihil renovari videbantur; sed sine quovis alio suboriente Symptomate. Vescicatoria itaque ponè aures applicanda iussi, decocti prædicti duabus Libris Aq. Paon. comp. ℥iij addendas, & cum singulis illius haustibus Spir. Lavend. comp. gutt. xv. sumendas imperavi. Hisque non satis prævalentibus, Aq. Theriacal. Cochli. j vel ij adhibenda, & circa quintam vespertinam Enema repetendam.

Diebus 21mo, & 22do, omnia symptomata cum sint mitiora, antea præscripta continuanda, & solummodo Emplastra suppedalia addenda curavi.

Die 23mo, Vesicarum ultimò excitatarum Ulcera jam ferè exsiccata sunt. Caput de novo extumuit, spiritusque magis defecerunt. Quamobrem mandavi, Emplastra Vesicatoria Carpis apponenda, pulveris, Julapii, & Decocti usum continuandum, repetendumque Enema præscriptum.

Die 24to, omnia symptomata laudabilia. Excepto Urinæ pallore, Capitisque gravedine cum quâdam somnolentiâ. Quare cum Metastasin hæuerim, à prædictâ methodo recedens, sequentes Pilulas præscripsi.

R. Pil. Tart. Querc. ðj, Resine Julap. gr. iij, Syr. e Rhab. q. s. Ms. f. Pilula statim sumenda. Et cum continuato usu decocti Hordei, ut ultimò parati, Vesicatoria ampla Femoribus internis applicanda jussi.

Die 25to, Urina tingitur aliquanto magis; Caput sanatum optimè; Spiritus rediviui, Pustulæque Miliæ super pectore emicuerunt.

Si quis hæc Catharsin supra memoratam, quasi Pustularum eruptioni contrariam, reprehenderet; effectus ipse objicienti responderet. Verùm etiam reminisci debet, hujus Agroti habitum fuisse adiposum: Neque ex Vomitu & Catharsi primò præscriptis, elevatio Tumoris in Capite impedita fuit, sed materiæ morbificæ copiam minuendo potius accelerabat.

Cùm jam Pustulas Miliæres pustulæ viderim, Pulverem è Chel. Cancr. comp. 4ta quaque hora è Cochleari Julap. sequentis sumendum jussi.

R. Aq. Card. bened. Melisse, Cinamom. Hord. an. ʒiij, Epiaem. ʒiʒ, Margar. pp. ʒi, Sacch. albiʒ. q. s. Ms. f. Julap.

Præscripti etiam, ut cum Decocto Hordei Apozematis sequentis haustulum sumar.

R. Rad. Scorzon. ʒi, Cort. Aurant. cond. ʒvj: fol. Melisse, Galege, an. Mj, flor. Cord. an. p. iʒ. Sem. Card. bened. ʒʒ, coq. in Aq. font. q. s. ad ʒvi. Colatura adde Aq. Epid. ʒiʒ, Ms. f. Apozema.

Et ut per vices sumat Aq. Theriacal. Coch. ij. Ideò nempe, quòd in hæc Febre, præcipuè declinante, dum calent Volæ manuum superiora frigescent.

Die 26to, cum omnia viderim Symptomata adhuc leviora, ultimò præscriptorum usum sensi continuandum.

Die 27mo, Pustulæ Miliæres numero & magnitudine auctæ sunt. Ideòque Julapio ultimo præscripto hoc substitui.

R. Aq. Melisse, Cinamom. Hord. an. ʒv, Scord. Comp. ʒiʒ, Epidem. ʒi, Syr. e Cort. Citr. q. s. Ms. f. Julap. de quo sumat haustulum in languoribus.

Die 28vo, Pustulæ visæ sunt adhuc magis elevari, spiritusque nullo modo defecere. Cùm tamen dorsa manuum frigescerent, ideò novissimè præscripta continuari velim.

Die 29no, Febris declinare cepit. Quare Julapium continuandum,

dum, & Enema injiciendum jussi.

Die 3^omo, Symptomata omnia evanuerunt. Quoniam tamen de aciditate quâdam in Ventriculo questus est; præscripti Margarit. pp. ℥j, è Julap. seq. Cochl. j. sumendum aliquoties in die.

R. Aq. Lact. alex. Meliss. Cynamom. Hord. an. ℥iij, Epid. ℥j,

Sacch. perlat. q. s. Ms. f. Julap.

Deinde ut per bîduum triduum decocto Hordei, cum spiritus Lavend. comp. guttis aliquot, & Julapio, uti persisteret. Demumque aquas Strethamenses à ℥iv ad ℥vi coctas sumeret, ter iterando. Quibus remediis ab Apoplexia, Febre, Renumque affectu perfectè liberabatur.

Historia Febris Miliaris cum Artuum inferorum Paralyssi.

CIRCA Decemb. finem, 1705. Vir Humanissimus D. D. Garth atque Ego vocati fuimus ad D. Throgmorton Viduam, Ducissæ Northumbria Filiam, dies aliquot antequam parturiret; cuique D. Birch ut Pharmacopola ministravit. Fatigarunt illam Vomitus ferè perpetua & ægrotudo. His etiam astrictio Alvi, & inappetentia, Tussis, & Dyspnœa. Spirituumque defectus accessere. Quæ omnia ex merore ob nuperam mariti mortem contigisse æstimabantur.

Primo loco Emplastrum stomacho applicandum, & aquam Strethamensem cum sale Absinthii sumendam præscripsimus: nempe ut Ventriculi & Intestinorum motum rectificemus. Hinc equidem rarior Vomitus; at nonnihil nutabant Spiritus. Qui tamen, cum ægra postea puerperio, cubaret, continuatâ Diaphoresi quodammodo restituti sunt.

Verum circa tertium puerperii diem Artus inferni, Paralyssi correpti, suam movendi vim amiserunt. Et nocte proximè sequente aded defecere Spiritus, ut penè in Syncopen incideret. Quare & præ-

dictus Collega meus nocte vocatus, Emplast. Velicat. Femoribus quamprimum applicanda, Bolumque sequentem sumendum præscripsit.

R. Salis Volat. Succin gr. viij, Croci gr. iv. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℥j, Conf. Alchem. sine odorat. q. s. ut f. Bolus cum Julapio appropriato deglutiendus.

Die proximo manè Ægrotæ Spiritus haud parum elevati sunt. Verùm Paralyssin nullâ ex parte recessisse vidimus. Sed & mediocrem Tumorem, & dolorificum eidem accessisse. Dixi, non infrequenter in Febre Miliari, Paralyticos affectus, ex materiâ morbificâ in Artus descendente, suboriri. Deindeque statim ad Ægrotam accedentes in denudato Pectore Pustulas conspeximus Miliare, Febremque Miliarem, Morbum originalem agnovimus. Unde concordi animo Medicamenta Diaphoretica aliorum omnium maximè necessaria decrevimus; & Januarii die 5to à nobis sequentia præscripta sunt.

R. Pulveris e Chel. Cancr. comp. ℥j, Croci ℥B, Conf. sine odorat. q. s. Ms. f. Bolus sextâ quâque horâ

sumendas e Cochl. 1. Julap. sequent.
superbib. Cochl. iv. vel. v.

R. *Aq. Ceras. nigr. ℥x, Bryon. comp. ℥ij. Sacch. albiss. q. s. Mf. f. Julapivum.*

Januar. die 6to; Ægrota paulò erat vivacior, Pectusque illi minus oppressum: Dyspnœam autem ex Tussi adhuc passa est, cum vigiliis. Quare & Bolo, die præcedente præscripto, addidimus Haustum sequentem.

R. *Aq. Puleg. Ruta an. ℥i, Theriacal. Syr. de Mecon. an. Tinct. Castor. gutt. X. Mf. f. Haustus.*

Die 7mo, Spiritus mediocriter refecti, expectoratio facilior, Pustularumque Miliarum eruptio magis conspicua. Bolum itaque iussimus cum Julapio repetendum, & Haustum vesperi.

Die 8vo, omnia Symptomata facta sunt mitiora. Exceptâ Paralyisi, & Masculorum Laryngis Hystericâ quâdam Convulsione leviori. Idèdque præter antea præscripta, Pilulas è Castor. gr. vi, & Alæ foetidæ gr. xii, sex parandas singulisque noctibus duas sumendas imperavimus.

Die 9no, Respiratio longe magis quàm antea difficilis, & dolori Lateris Pleurítico ac vehementiori conjuncta. Meruimus à Venæsectione malum eventum: nempe, ne exinde Pustulæ Miliaree retrocessissent. Urgentia autem Symptomata prævalebant; & emissi Sanguinis sperato fructu, tum Ægrota, tum nosmet fratris sumus. Hoc tamen non sine Decocto Pectorali, Boloque antea in usu, & Spermatis Ceti ℥ß, sumptis, Quibus & addimus Em-

plastrum laterale è Pice Burgundicâ, Haustumque vesperi Paregoricum, & Oleum Lini in promptu habendum, sumendumque urgente Dispncœâ.

Die 10mo, respirabat paulò liberius, mitiusque Latus doluit. Spiritus tamen defecere maximè. Interim Miliarium Pustularum moles conspicua & multitudo præbebant salutis spem haud mediocrem. Quas Diaphoreticis adhuc fovendas pro penso habuimus imprimis accurando. Et ad Dyspnœam, etiamnum prævalentem, iussimus Olei Lini Cochl. ij, secundâ quâque horâ sumenda. Et si Alvus indè laxa fuerit, mixturæ sequentis Cochl. aliquot bibenda.

R. *Diascordii ℥iij, Aq. Pulegii ℥vi, Epidem. ℥i, Mf.*

Die 11mo, Pustulæ Miliaree erant laudabiles, spiritus quodammodo refecti, Dolorque aliquanto mitior. Respiratio tamen adhuc difficilis, sedesque paulò molliores. Bolo itaque & Apozemati Pectorali jam in usu adjecimus Decoctum album alternis vicibus sumendum, Emplastra Vesicatoria Brachiiis applicanda, & horâ somni haustum sequentem.

R. *Aq. Puleg. ℥ij, Tinct. Martis gutt. xx, Ol. Amygd. dulc. ℥j, Syr. de Mecon. ℥vi. Mf.*

Die 12mo, Pustulæ Miliaree satis conspicuæ; at difficilior Respiratio, & Diarrhœa, adhuc persistere. Bolum etiam cum Julapio, Oleum Lini, mixturam cum Diascordio, & Haustum pacificum iterari voluimus.

Die 13jo, substitere sedes, Pustulæque Miliaree adhuc optimæ. Dyspnœa

pncea tamen, Laterisque dolor, paulò pertinacior. Bolum itaque præscriptissimum continuandum. Et quòd ab Oleo Lini maximè abhorruerit Ægrotà Ol. Amygdal. dulc. Cochl. j, tertia quaque hora bibendum. Nec non Hyssopi folia cum Radicibus Helenii Decocto Pectorali addenda.

Die 14to, cum intermittente Diaphoresi, febrilem calorem accendi, continuari Dyspnœam, & Vesicarum Ulcera penè exiccata vidimus. Quare præter antea præscripta repetenda, Vesicatorium inter scapulas applicari voluimus.

Die 15to, Spiritus ei longè magis, quàm ab aliquot diebus retro actis, fuere depressi. Loco itaque Boli hæctenus in usu, sequent. substituímus.

R. Confect. Rauleens ʒʒ, Croci, salis Vol. salis Armon. an. gr. vi, Syr. Caryophil. q. s. f. Bolus. Reliquaque ut antea sumenda.

Die 16to, Spiritus aliquantò vi vaciores, leviorque Dyspnœa; Dolor tamen lateralis paulò asperior. Ideòque Bolum præscriptissimum priorem, Haustumque pacificum cum Decocto pectorali repetendum.

Die 17mo, Eadem quæ die præcedente iussimus sumenda. Jam enim, & hinc indies, omnia meliora videbantur. Tandemque membra, hæctenus Paralytica, vim suam motivam aliquatenus recuperavêre. Postquam itaque Mannæ ʒij, in decoct. Pectorali dissolutas suspississet, forum præscriptissimum Tibiis applicandum, Vini Chalybeati usum, & ut Bathoniam adiret.

Historia Febris Miliaris cum Delirio Motibusque Convulsivis.

AUGUSTI 8vo, 1700. vocatus sum ad D. Bullock apud Insigne calcei Equini, in Vico Cheapside vulgò vocato. Cui Pharmacopœus erat D. Wyer in Vico vocato Woodstreet. Viceſimum quartum annum agebat, constitutione pituitoso-melancholicus, & adhuc Cælebs.

Post itinera quædam rure peracta sensit ægritudinem, cum dimiſſo appetitu, depressosque spiritus, atque oppressionem Pectoris cum suspiriis, per intervalla. Pro remedio Vinum nonnunquam, & Aquæ cujusdam cordialis aliquantulum bibere solebat. Appetitus tandem omnino abolitur. Et pridie quàm il-

lum visitavi, Vomitu, Diarrhœâ, & Hæmorrhagiâ Narium correptus est. Sumpto autem Medicamento quodam interno, & Nuchæ appposito Vesicatorio ex Pharmacopœi præscripto, ista disparuere Symptomata.

Cùm ergo primum Ægrotum adiverim, horrore quodam laborabat, cum frigore & calore, se mutuo insequentibus, sed temporibus incertis. Maximam etiam pectoris oppressionem cum suspiriis & languorem spirituum passus est: Nec non Animi perturbationem, per intervalla ad Delirium usque recurrentem. Item Manuum & Lingue Tremorem, cum Motibus Convulsivis & Vigi-

his. Pulsus etiam frequens & debilis; lingua viscositate alba obducta, sed sine siti; & urina sanorum similis.

Ex oppressione pectoris & languore, haec Febrem in Miliarem, eamque ex inaequali calore ac leni simplicem, terminaturam praenovi. Ideoque Carpis Emp. Vesicatoria, & Plantis pedum alia ex Cephal. cum Euphorbio & Pice Burgundica applicanda iussi, & sequentia sumenda ad lenem Diaphoresin excitandam.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. Lapid. Goensii an. ℥ss. Mf. f. Pulvis sexta quaque hora e Cochl. j. Julap. seq. sumendus, Superbib. Cochlearia vi.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥viii, Cinam. bord. ℥iv, Epidem. ℥i, Sacchar. perlati q. s. Mf. f. Julap.

Et ut Sudor lenis continuus & facilius emanaret, seq. Apozema addendum curavi.

R. Rad. Fragar. Chelidonia major, an. ℥i, Fol. Fragar. Mij. flor. Paralyseos p. ij, sem. Cardui benedict. ℥j. Bulliant in Aq. font. q. s. ad ℥ij, Colatura adde Syr. Croci, ℥i. Mf. f. Apozema, de quo sumat. Cochl. x. saepe in die.

Die 9no, Calor, sine subsequente Frigore, regularis fuit & Cutis humida; spiritusque non multum defecere. Ager tamen de quadam oppressione pectoris cum suspiriis valde querebatur; & Deliria, Tremores, Motusque Convulsivi adhuc persistere. Ideoque Pulveris, Julapii, & Apozematis usum suum continuandum. Et ad viscidam materiam, linguae & palato obductam, mucilaginem, ex Sem. Cydoniorum & Pyllii cum Hordeo coctis, es coluendum praescripsi.

Die 10mo, Calor similiter ac die precedente regularis sine renovato Frigore, Cutisque humida. Sed Motus Tendinum Convulsivi adhuc majores. Quapropter Vesicatoria Tibiis internis applicanda iussi: Lapid. Goensii ℥i, cum Pulv. de gutt. ℥ss, ex Aq. Lat. alex. Cochl. j, sexta quaque hora sumendum Superbib. Cochl. X. Et quoniam erat Ager nauseabundus, regioni ventriculi apponendum Emplastrum sequens.

R. Empl. Stomach Magistr. part. ij, Caranna, Taccamah. an. p. vi, Ol. Cinam. gutt. vi, Mf. f. Empl. Et ut vicibus interpositis bibat haustum Julapii cum gutt. XV. mixturae ex Sp. C. C. ℥ss, Tinct. Castor. ℥ij. Et in quantum praescripta Mucilago vix quicquam in viscidam materiam linguae adhaerentem praevalebat, Gargarismatis sequentis usum imperavi.

R. Aq. Meliss. ℥vi, Epidem. ℥i, Syr. de Althea, Insubin. & Mellis Mercur. an. ℥i. Mf. f. Gargarism. Aquam addidi Epidem. ne quid mali, etiamsi parum deglutiret acciderit.

Vespero pleraque conspexi ut antea. Motus quidem Convulsivi rarius iterabantur; verum spiritus valde defecerunt, manumque superiora frigeabant, volis interim calore affectis. Idcirco, omisso Pulvere de gutteta, Bolus sequentem praescripsi.

R. Conf. Lajule ℥i, Bezoar Orient. ℥ss, Croci gr. vi. Castor. gr. iv. Syr. Paralyseos q. s. Mf. f. Bolus sexta quaque hora sumendus cum Julapio antea praescripto.

Die

Die 11mo mala Symptomata ferè disparuerunt. Ideòque ultima præscripta jussi continuanda. Sed quia Apozematis patientem tædebat, in ejus locum substitui Aq. Lactis & Decoct. Peccoral. an. Ibi pro potu ordinario, ut eo melius gustui gratificarem. Nec quicquam jam de Diarrhæa, quasi ex Decocto accidere possit, metum offerebat.

Vesperis omnia ut antea. Proindeque in usum omnium ultimò præscriptorum persistendum decrevi.

Die 12mo similiter: excèptâ quâdam corporis inquietudine. Ad quam Vesicatoria pone Aures applicanda jussi, & sequentem Haustum statim sumendum.

R. Aq. Paralyf. ℥iij, Croci ℥ss, Syr. Paral. ℥ss. Mf. f. Haustus.

Die 13to Inquietudini prædictæ jam abolitæ supervenit Hæmorrhagia narium. Quare suasi Agro, ut assatim bibendo potum ultimò præscriptum sanguinem dilueret: Sed & persisteret in usu Boli, Julapii, & Mucilaginis. Et si de novo accideret Hæmorrhagia, sequens sumeret Haustus.

R. Aq. Spermat. Ranar. ℥iij, Syr. Plantag. ℥ss. Mf. f. Haustus.

Sub vesperam Hæmorrhagia subsistit. Reliqua Symptomata, viz. Delirium, Tremores, Motus Convulsivi, Languores, Pectorisque oppressio, in statu eodem ferè ac antea fuere. Ideòque & ultimò præscripta continuavi. Hoc solùm addendo, ut Apozematis, ex Decocti Hordei ℥ss, Syr. Viol. ℥ij, sumeret Cochl. X. ter in die, repidè.

Die 14to, Agroti conditio pene eadem: nisi quòd aliquanto magis

delirabat. Immiscui itaque Singulis Bolis Camphoræ grana aliquot, & cætera continuanda jussi.

Die 15to Pustulæ Miliæres tandem emissæ Spiritus Animales elevaverunt. Attamen Tremores Motusque Convulsivi fidem manebant; & Delirium potius videbatur exacerbari. Cùm autem id fieri ex eruptione Pustularum nimis tardâ ac rarâ existimarem; Antimonium Diaphoreticum [cujus efficaciam, tum ad Pustulas expellendas, tum ad sedanda Deliria, expertus sum] sequenti modo præscripsi.

R. Antimonii Diaphoret. ℥j. Conservæ Lujule ℥ss. Syr. Paralyf. q. s. Mf. f. Bolus sumendus è Cochleari Potus pectoralis, superbibendo Haustus ejusdem. Post horas quinque Bolum cum Castoreo & Croco sumendum jussi, atque ut alternis vicibus repetantur. Et ut injiciatur Gargarismus ope Syringæ sæpe in die: quia lingua, Antimonii Diaphoretici usu, frequenter viscido humore inficitur.

Vesperis ubertius altiusque existabant Pustulæ; aliæque Symptomata mitiora sunt, Delirio solo excepto. Quare & prohibui Votaria, Antimonium autem Diaphoreticum quinta quaque hora, cum Decocto pectorali, repetendum mandavi; & Gargarismatis Julapiique usum continuandum.

Die 16to Pustulæ erant adhuc crebriores, &que majores quàm quæ primò pullulabant. Longè etiam levius Delitium per intervalla. Ideòque censui optimum fore, ut Agrotus persistat in ultimò præscriptorum usu. Quoniam tamen Tremores,

Motusque Convulsivi, non obstantem Pustularum eruptione, ex aliquâ parte manebant; Vesicatoria Brachiiis internis applicanda iussi.

Vesperis omnia penè ut tempore matutino. Excepto Delirio, quod sit adhuc micrius. Ex causâ nempe metastasi, à Cerebro in Brachia. Nam Motus Convulsivi intensiores fuere. Quare & ultimò præscripta iudicavi continuanda.

Die 17mo Pustulæ numerosiores auctioresque erant. Motus tamen Convulsivi reliquaque Symptomata prope eadem. Tussis autem ac languor aliquantò graviore. Quare & antea præscriptis addidi Aq. Theriacal. Cochl. j, in Spirituum deliquis; & usum seq. Apozematis.

R. Decoct. Pectoral. ℥ij, Syr. Croci ℥j, Ms. sumat Haustum frequenter.

Vesperis Tussis Spirituumque defectus fuere leviores: Ideoque ultimò præscripta continuanda imperavi.

Die 18vo omnia ut die præcedente vidi, eademque remedia curavi repetenda.

Post horas autem aliquot elapsas à meo discessu iterum accersor. Motus enim Convulsivi aucti fuerunt ex improvise, Spiritusque magis defecerunt. Exinde verò nil metuebam; Pustulæ enim copiosissimæ enatæ, Motusque aucti Convulsivi, Delirium mitigarunt. Præscripti tamen Pulv. de gutt. cum Sem. Pæonia, & haustum ex Aq. Card. bened. ℥ij, Croci ℥B, Syr. Caryoph. ℥ij.

Eodem die, paucas post horas,

nuntius ad me occurrit, qui aiebat, Ægrotum brevi moriturum. Quem cum revisi, laborantem inspexi Motibus Convulsivis, iisque gravioribus. Sed exinde Delirium fuit mitius. Et prædixi illius matri, similes Motus repetitos iri donec à Delirio perfectè liberaretur. Et ut prædixi, à proximè sequente Paroxysmo omnino evanuit; & tam Animi quàm membrocum quies restituta fuit. Cavendo tamen ne prædicta Symptomata novarentur, sequens Apozema (æpissimè in Adultis, præcipuè, autem infantibus expertum) præscripsi.

R. Ungula Alcis rasa ℥j, Sem. Pæon. Vi. c. Querc. an. ℥ij, Raf. Cran. Human. ℥B. Coqu. leniter in Aq. font. q. s. ad ℥B Colatura adde Syr. Pæon. comp. ℥ij, Ms. f. Apozema. Sumat Cochl. x. frequenter. Iussi etiam manuum volas pedumque plantas Oleo succini illinendas; succum Rad. Paralyf. tempore Paroxysmi Naribus attrahendum; sumendumque Bolam sequentem.

R. Conf. Anthos, Pulv. e. Chel. Cancr. comp. an. ℥j, Castorei gr. vi. Syr. Pæon. comp. q. s. Ms. f. Bolus sumendus è Julapio antea præscripto. Et ne prædicta, si forsitan repeterentur, symptomata, tandem in Apoplexiam vel Convulsionem generalem terminarent, addidi Antimonium Diaphoreticum, ad Pustulas Miliæares adhuc numerosius aliusque expellendas. Et ad feri sanguinis morbifici extrahendas reliquias Vesicatoria Femoribus applicanda iussi.

Die 19no Pustulæ copiosissimæ

ad tantam crevere molem, ut latæ unguis medieratem æquarent, ut Aegroti verbis utar. Delirio deinde Motibusque Convulsivis profligatis, manuum duntaxat Tremor, corporis debilitas, spirituumque aliqualis languor superstites fuerunt. Boli itaque & Antimonii Diaphoretici loco jussi Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℞j, cum Julapio antea præscripto sexta quaque hora sumendum, ad leniter continuandam Diaphoresin. Ut languoribus Aqua Theriacalis usurpetur: in potum ordinarium Apozema Antiepilepticum: Et ad linguam, adhuc quodammodo affectam, Gargarisma.

Die 20mo omnia in eodem loco ac in die præcedente stabant. Excipe id tantum, quod Pustulæ videbantur paulò minus turgescere. Mandavi itaque ut Antimonium Diaphoreticum Pulvisque è Chel. Cancr. compositus alternis vicibus sumerentur. Et Gargarismatis, Julapii, & Apozematis ultimò præscripti in usu persisterent.

Die 21mo Pustulæ versus siccitatem declinabant. Apozema tamen, cum Pulv. de Lap. Goenl. & Pulv. de gutt. censui continuandum. Nec non Gargarisma cum Mucila-

gine, ad linguam nondum ab immunditie omnino liberam.

Vespere calorem linguæ sensit, & internum, sine sudore. Præscripti itaque Margaritarum pp. ℞j, singulis dosibus Pulveris jam in usu addendum. Et ex haustu potus ordinarii Spir. C. C. gutt. xx. secundâ vel tertiâ quâque horâ sumerentur, donec lenem Diaphoresin excitaverint.

Diebus 22do & 23jo, cum omnia optata viderim, novissimè præscripta decrevi repetenda.

Die 24to, cum internus calor usque persistêret, Pulverem jam in usu suavi continuandum. Et in languoribus Sal. Vol. Oleos. cum Spir. C. C. ex haustu potus ordinarii sumendum.

Diebus 25to & 26to, reliqua omittendo, solummodo Sal. Vol. Oleos. ex potu ordinario sumendum. Et Julapium sequens ad languores, si fortè acciderint, in promptu habendum.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥viii, Scordii compos. Saxon. frigid. an. ℥ij, Peon. comp. & Syr. Peon. comp. an. ℥j Mf. Et sic tandem Aeger perfectè convaluit.

Historia Febris Miliaris ex Opii usu desinentis in Apoplexiam.

Augusti 4to, 1697. evocatus sum ad D. Thom. VVestern, in Vicu Thames-street dicto, cui D. Lancashire, erat Pharmacopæus.

Vir ille habitu obeso gravabatur, & Plethora: Magno Capite, buccinata facie, brevique Col-

lo præditus. Unde & quocumque morbo antea laboraverat, Caput ei semper doluit, & delirabar. Antè dies aliquot lavavit Pedes, & cum amicis liberè comedit. Postea verò de Nauseâ & Aegritudine, cum Calore & Frigore irregulariter recur-

tenibus, Spirituumque languore & oppressione pectoris cum suspiriis querebatur. Nec Aqua quædam Cordialis, quam sponte sumpsit, Aegritudinem levavit.

Cum prædicto die illum visitaverim, Pulsus erat frequens & debilis; Nausea & Aegritudo, nihilo mitiores. Cum Calore & Frigore, vicibus alternis, sed duratione incertis, Spirituum defectus, Pectorisque maxima oppressio cum suspiriis. Nec sine quâdam perturbatione, quoties sonus irrepere inceperat. Quibus omnibus ritè perpenis, imprimis Haustulum sequentem præscripsi.

R. Salis Vitriol. Vomit. ℥i℥. Ex Aq. Ingländ. comp. sumatur. Et in languoribus bibat Julapii sequentis haustum. R. Aq. Menth. ℥x, Epid. ℥i℥, Sir. de Menth. ℥j, Mf. f. Julapium.

Die 5to Nausea & Aegritudo minores sunt. Idem verò languor, eadem Pectoris oppressio, & Aegroti dormituri perturbatio. Pulsus adhuc frequens & debilis. Manuum caluere volæ, minimè superiora. Urina sanorum similis; Calorque internus sentitur absque siti. Ex quibus Symptomatis navi Febrem adesse Miliarem. Ut itaque lenem excitarem Diaphoresin, proprioque potu illam fovendo Symptomatis prædictis obfisterem, sequentia præscripsi.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr. xxv. Syr. Caryoph. q. s. Mf. f. Bolus è Julapio antea præscripto sumendus sexta quaque hora.

R. Decoct. Hord. ℥i℥, addend. inter coquendam Cochinelæ ℥j.

Colaturæ adde Syr. Caryoph. & Viol. an. ℥j, Mf. f. Apozema. Sumat haustum per intervalla.

Vespere omnia vidi emendatiora. Idedque Bolum ad ℥℥, augendum & continuandum præscripsi. Ut persisteret in usu Apozematis; & in languoribus, cum Salis Volat. Oleo. si gutt. xx, vel Aq. Theriacal. Coch. ij. At si remissior fuerit Diaphoresis, loco Salis Vol. Oleos. Spir. C. C. gutt. xx. sumeret. Et quoniam Patientis amici eundem narrabant in nullo Morbo tandem à Delirio fuisse liberum, hoc itaque præcavendo, Vesicatorium Nuchæ, & Emplastra suppedalia applicanda præscripsi.

Die 6to, manè, cum omnia eadem ac die præcedente viderim, jussu antea præscripta continuanda.

Vespere quædam in peiore partem inclinabant. Paucula enim verba locutus est ineptè; & cum Nauseâ singultiebat. Præscripsi itaque Empl. Stomachic. Magistral. cum Caranna, Taccamahacca, & Ol. Cinamomi, regioni ventricali applicandum; & Possctum Salviæ & semine Anethi alteratum: utpote in singulis à me probatum & expertum, pro potu ordinario.

Die 7mo, miasus singultiebat; post duas tresve sedes, à Deli omnino liberabatur; Pustulæque Miliæres super Pectore emicuerunt.

Hodie Aegroti Amici alium Medicum mihi addiderunt Collegam. Is sedes, ne Pustularum eruptioni obstarent, cohiberi voluit; idedque Astringentia ex Diascordio & similibus quamprimum adhiberi. Ego verò, sumendo argumentum

à materiae morbificae Colluvie , nempe tum ad pustulas replendas , tum ad sedes sufficiente , suasi contrariarum. Allegavi etiam , exempli loco , foeminam quandam generosam , quae à Diarrhaea , errore quodam suppressa , indeque morbosa materia ex partibus inferioribus in Cerebrum intruente , paucas post horas obiit. Et in nostro Patiente , scilicet obeso habitu , brevique cervice , & eâ ratione ad Apoplexiam proclivi , multò magis humorum Metastasis nos cavere instabam debuisse. Attamen , ut in hac re mediam ineamus viam , assensum haud difficilem praebui. Praescripsimus itaque Bolus ex Margaritar. & Corallior. pp. an. gr. xv. Salis Absinth. gr. vij. Syr. Caryoph. q. s. Et ut bibat Decoctum album , Cochineâ concoctâ , & Aq. Cinamom. Hord. alteratum , instar potûs ordinarii. Ut Emplastrum ex Galbano Umbilico applicetur ; ut & mucilage , Aq. Rosarum extracta , os madefiat.

Vespere Diarrhaea multo mitior fuit. Sed aliquanto plus delirabat Ager ; fortè à sedibus rarioribus. Neque à singulto omnino abstinuit. His animadversis , addidimus antea praescriptis Emplastra Vesicatoria Brachiis internis applicanda. Emplastra etiam subpedalia , & Possentum alteratum , ut à me antea praescriptum.

Die 8vo , tertius Medicus ad consultandum vocatus suam opinionem , de sedibus necessariò suppressendis , statim , proposuit. Dixitque aliàs impossibile fore [ut ipsius verbis utar] Pustulas emitti. E contra Medicorum prior , atque egomet obje-

cimus materiae morbificae abundantiam , & Delirium aliaque periculosa Symptomata , ex illius Metastasi metuenda : Sed frustra. Ille itaque sequentia praescripsit.

R. Theriac. Androm. ʒʒ, Pulv. e Chel. Cancror. comp. Spec. Confect. de Hyacinth. an. gr. xij, Syr. Cydon. q. s. Ms. f. Bolus sumendus è Julapii seq. Cochl. j. superbibendo Julapii dimidium quam primum , reliquum post horam vel primam sedem.

R. Aq. Cinam. Hord. Menth. an. ʒij, Epidem. ʒj. Syr. e Mecon. ʒʒ, Diascordii ʒi, Ms. Et Emplastra Vesicatoria tibiis applicanda.

Collega primò vocatus illi assensit de Bolo sumendo ; sed Julapium constanter reprobavit. Nihilominus ambo Medicamenta [circa nonam matutinam praescripta] sumpta sunt.

Circa tertiam vel quartam pomeridianam iterum convenimus , intelleximusque patientem statim à suppressis sedibus in Apoplexiam incidisse. Quem etiam , Pustulis Miliaribus in universum deletis , sensibus orbum vidimus. Quare & Vesicatoria Capiti & Carpis quamprimum applicanda iussimus , Sternutatorium è Flor. Lillii conv. insufflandum , & sequentia sumenda.

R. Salis Vol. Oleos. Tinct. Castor. rei. sp. Lavend. comp. an. ʒij, Ms. Sumat frequenter gutt. xxx. circiter , ex haustulo Julapii seq.

R. Aq. Meliss. Ruta an. ʒiiij, Paon. comp. ʒʒ, Spir. Lavend. comp ʒij, Tinct. Castor. ʒi, Syr. Paon. comp. ʒj, Ms. f. Julapium ut supra sumendum. Sed incassum omnia . Nam paucas post horas mortuus est.

Historia Febris Miliaris ex Aere frigido admisso Lethalis.

SEPT. 25. 1700. Evocatus sum ad D. Arnold, Cereviliarii *Wesmonasteriensis* uxorem. Cui obstetricis officium præstitit D. *Watson*: Et Phæarmacopœi, D. *Bronghton*, in Vico vocato *Tuttle Street*.

Illa, antequam parturirer, dolore Colico, ventriculo, ut aiebat, quasi onusto, & spirituum defectu ingemuit.

Cum die supra dicto primùm adiverim, Aquæ serosæ, ex membranis factum in Vtero includentibus sed jam disruptis, effluerunt; & Infantis caput extra orificium Uteri internum hærebat. Nempe ex viæ angustia, capitis mole majori, spiritu-um defectu, doloreque mitiori, quàm qui ad partum sufficeret.

De eodem spirituum defectu, etiam post partum exemptum, aded querebatur, ut astantes omnes illam putarent brevi morituram. Cum autem hoc Symptoma jam idem videretur ac ante partum, idemque Pulsus; imminenti periculi nil metuens, Febrim adesse Miliarem palam indicavi, Pustulasque prædixi Miliares, tandem aliquando exituras. Ut itaque lenem Diaphoresin consueta meâ methodo excitarem, seq. præscripsi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℞, *Castorei* gr. iv. *Syr. Paralyf.* q. s. *Mf. f.* Bolus quamprimum sumendus e *Cochl. j.* Julapii communis.

Die 26to Medicus alter magni

nominis de Patientis salute consultur: Quam adhuc de Spirituum defectu & oppresso Pectore querentem audivimus. Ex quo præcipue Symptomate prædixi etiam alteri Medico, Pustulas Miliates suo tempore erupturas.

Ægrotæ Pulsus frequens adhuc & debilis; Calor universus, & sine alterno Frigore; Urina sanorum similis; verùm à Colico dolore (forfan Alvi bis solutæ beneficio) libera evasit. Ne tamen Lochia minuerentur ex Diarrhæâ, Pilulas imperavimus sequentes sumendas.

R. *Castorei* gr. vi. *Asæ Fetid.* gr. xij. *Land. Lond.* gr. j. *Syr. Atrip.* q. s. *Mf. f. Pilul.* n°. vj. Sumat ij urgente Alvo, & deinceps quartâ quaque horâ. Sumantur autem e *Cochl. j.* sequentis Julapii superbib. haustulum ejusdem.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viiij. *Cinam. Hord.* ℥iv. *Epidem.* ℥x. *Margar.* pp. ℥j. *Sacchar. albiss.* q. s. *Mf. f. Julap.* sumendum ut supra præscriptum est, & in languoribus.

Die 27mo Ægrotam in eodem statu, quo die præcedente, vidimus: Exceptâ leviori quadam cordis palpitatione. Iussimus itaque ut persistat in usu Pilularum cum Julapio, sumatque gutt. xx. Salis Volat. Oleos. in haustu potûs ordinarii, & in languoribus prædictum Julapium.

Die 28, Pustulis Miliaribus jam in conspectum eminentibus, Spiritus minus defecerunt, mitiora suspiria, minor oppressio Rectæ etiam effluebant

Lochia, & Alvus mediocriter soluta fuit. Consulimus itaque Pilulas sine Laudano sextâ quaque horâ sumendas. Mater verò puerperæ, mortem ex Diarrhœa pertimescens, obnixè rogabat susteretur. Ea ut videamus ex aliquâ parte ad ejus mentem accedere, mandavimus sequentis Julapii utum.

R. Aq. Menth. ʒij, Epid. ʒij, Confection. Fracast. ʒi, Syr. de Mecon. & de Menth. an. ʒʒ. Mf. f. Julap. de quo sumat Coch. iv. urgente Diarrhœa. Et ut ut persistat in usu salis Vol. Oleos. & Julapii perlati.

Die 29no, Aegrotam visitantes, intelleximus admodum timuisse matrem ob Diarrhœam & illi multò largius, quàm à nobis concessum est, de Julapio præbuisse: Sedesque exindè primò inspissatas fuisse, postea omnino suppressas. Unde & palpitatione, pectorisque oppressio, majores subsecutæ sunt. Quapropter & sequentia censuimus sumenda.

R. Croci ʒʒ. Sumatur e Coch. j. Ad. Lactis superbib. Coch. v. Sumat etiam Tinct. Croci gutt. xx. ex haustulo Aq. Lactis sæpe. Ulu etiam Croci, ad cordis palpitationem, fluxum Lochiorum, Spirituum defectam, Pustulasque Miliare alitiùs emittendas, respectum habuimus: Demumquè persistat in usu Pilularum sine Laudano, & Julapii

in languoribus. Et matris importunitati cedentes, præscripsimus etiam Julap. cum Diascordio in promptu habendum: dicebat enim mater, se id velle. Aegrotæ etiam percontanti, an semet in lecto erigere, & ventilabro uti liceat, necne? assensus est alter Medicus. Atque etiam, ut in se collectis cortinis pateat lectus; ignisque extrueretur vel nullus vel duntaxat parvulus. Interim mihi ab illa quærenti, an ex Aere frigido, Collo vel Pectori admissio, quicquam mali sentiret? respondet, semet exinde Spirituum defectum Pectorisque oppressionem sensitse. Quamobrem illam obnixè rogavi, ut toto illo die calido utatur regimine; eoque potiùs, quòd ille esset dies Febris Lactæ: Ne cessante Diaphoresi Pustulæ Miliare retrocederent. Sed à nostro discessu sibi Aerem admisit, Pustulæque Miliare subito occultabantur. Unde materiæ morbificæ in cerebrum facta est Metastasis, statimque ægra sensibus orbata est.

Cùm eventus meæ responderet prognosi, seorsum vocatus sum: sed jam nullum vidi præscribendi locum.

Ex hisce duabus Historiis clarè constat, Febrem Miliarem, cum Symptomatis mitioribus incipientem, ex minimo errore fatalem sæpe exitum habere.

Historia Febris Miliaris, ubi quoddam Animi Deliquium maximè mirabile supra biduum erat continuatum.

SEPT. 12. 1697. advocatus sum ad D. Hall, ad insigne Leopardi in Blackman-street propè Divi Tom. II,

Georgii Templum habitantem, nono post partum die. Cui Pharmacopæus D. Bynn, & obstetrix D. Cretia.

B b b b

ticta

zier, in Vico *Abchurch-lane* vulgò dicto.

Hæc puerpera annum agebat trigessimum octavum, & sextum jam partum enixa est. Constitutione debilis; tam ex partu semper difficili, quàm dolore Colico sæpe recurrente. Quemque nuper passâ est, cum Calore & Frigore alternis, & cum oppressione Pectoris, Spirituumque languore. Quæ Symptomata ab amicis tantummodo vapores, ut vulgò vocant, usque ad diem quo infans baptizatus est, communi errore, æstimabantur. Quo die visitantium multitudo aded fuit obstrepera, ut exinde Spiritus ejus, antea debiles intensè perturbarentur, & Tremore ac Moribus Convulsivis correpta fuerit: Tantaque corporis inquietudine laboraverit, ut maritus vix potis erat eam in lecto retinere. Donec tandem, die scilicet illum quo advocatus sum præcedente, in Convulsionem universalem incidit, & summo languore jacuit quasi penè mortua.

Die supradicto, cum circa nonam matutinam Patientem visitatus sim, mihi Domestici narrabant, maritum ejus meum adventum per nuncium inhibuisse: jussisseque, si forte adsim, ne me in cubiculum admittant: putabat enim illam reverâ animam reddidisse. Et cum, nolentibus illis, ægotam adiverim, illam equidem absque pulsu, absque respiratione (ut per speculum ori & naribus appositum probavi) facieque mortis pallidissimâ, in lecto immotam & extensam Ego & astan tes conspeximus.

Nihilominus è facto scrupulosio-

ri de antecedentibus scrutinio conjecturam feci, mortis similitudinem illam à materiæ morbificæ in totum genus nervosum Metastasi provenisse. Nam mihi hîc in mentem id venit, quod notatu dignum est in Pisciculis Tubulo vitreo inclusis & per Microscopium inspectis: in quibus, scilicet, conspicua est Sanguinis Circulatio, etiam si mortui videantur. Prohibui itaque ne per dies aliquot hanc ægotam stragulis denudarent, & non ante septimanam sepeliendam. Et multâ contentione obtinui Cucurbitulas cum Scarificatione, inter Scapulas, & Femoribus internis applicari permittant; Emplastra Vesicatoria pone Aures & super Carpis apponi; tempora & manuum volas pedumque plantas Oleo succini illiniri; succum Paralyseos, & ex Helleboro, Salviâ, & Floribus Betonicæ Sternuratorium Pulverem, naribus alternis vicibus insufflari; & Haustum ex Aq. Lact. ℥ij, Castor. gr. vj, Syr. Artem. ℥vj; nec non Apozema pro D. *Bullock* præscriptum, si fieri possit, vi in os injici.

Post penè biduum, die scilicet 13tio, circa quartam pomeridianam, missi ad me Domestici narrabant, Chirurgum, simul ac hanc puerperam inspexerat, admiratione perculsum interrogasse, an Cucurbitulas mortuæ applicari vellent. Utcunque tamen, eis morem gerens Cucurbitulas Femoribus apposuit; at non inter scapulas, aded multum rigebat. Vesicatoria etiam Carpis applicarunt. Cæterum die supradicto, nempe 13tio vesperi, licet ne
mini-

minimum respiraret, visa est tamen parum calefcere. Jussi itaque Cranii humani ℥j, cum Aq. Rutæ & Syr. Artemisiæ, si fieri possit, in os immitti.

Die tandem. 14to, circa quartam matutinam, molissimè respirare, atque etiam deglutire incepit. Ideoque Emplastra Vesicatoria inter Scapulas applicanda iterum præscripsi. Et ut gutt. xx. Salis Volat. Oleos. sumat sine vehiculo. Quo factò, Pustulæ Miliare demum in conspectum venere. Et in earum incrementum sequentia sumenda consului.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℥ß. Sumatur quarta quaque hora, e Cochl. j Julapii sequentis superbibendo Cochl. iiij.

R. Aq. Cinam. Hord. ℥iv, Rute ℥iij, Peon. comp. ℥jß, Sacchar. albiss. q. s. Ms. f. Julapium. Et ut bibat de Apozemate ex Ung. Alcis pro potu ordinario.

Die 15to loqui, seseque movere valuit; & de dolore ex Vesicatoriis edidit querimoniam: Pustulæque Miliare super Pectus pulularunt copiosissimè. Ideoque antea præscripta censui continuanda.

Die 16to Pustulæ molem acceperunt adhuc multò majorem, mensque illi redintegrata est. Nec am-

plius oppressione Pectoris, aut languore, sed solâ corporis imbecillitate, laboravit. Quapropter & sequentia præscripsi.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr. xxv. Aq. Lact. alex. ℥jß, Epidem. ℥ij, Ms. f. Haustus sextâ quaque horâ sumendus.

R. Rad. Scorzon. Hisp. ℥i, Cort. Aurant. cond. ℥vj, fol. Galega, Meliss. an. Mj, flor. Cord. an. Pj, Sem. Card. bened. ℥ß, Coquin. Aq. font. q. s. ad ℥jß. Addendo Colaturæ Syr. Limon. ℥j. Ms. f. Apozema, de quo sumat Haustum ad libitum; & in languoribus Aq. Theriacalem.

Ægrotam adè bene se habentem abhinc usque ad diem 19um omisi visitare. Jamque solum Stomachica quædam amara præscripsi, ad acuum appetitum: Sumeretque post quartam noctem Sacram Tincturam, aquasque Strethamenses die sequente. Quo factò, in omnium admirationem perfectè convaluit. Tametsi, ut audiui, in Nate, durante Febre, nimis compressa passa est Sphacelationem. Quâ Chirurgi ope sanatâ, alios quinque vixit annos; tandemque, ut mihi ejus maritus retulit, ex dolore Colico & Convulsione eidem superinductâ è vitâ discessit.

Historia Febris Miliaris in Chronicum Morbum terminantis.

JAn. 14to, 1699. evocatus sum ad D. Berenberg, puerperam, tunc in plateâ VValbrook vulgò vocata habitantem. Cui ut Pharmacopæus inserviebat D. Basket.

Obstetricis autem officium præstabat D. Taylor. in plateâ Pater-noster-Ron.

Querebatur, dum parturiret, de virium maximâ imbecillitate. Et

post pactum, ut assistentes mihi nar-
rabant, tantâ oppressione Pectoris,
cum Spirituum defectu, laboravit,
ut ad trahenda suspiria cogeretur.
Ex illis tamen Symptomatis nihil
præter Hystericos vapores, ut vul-
gò vocant, suspicatz sunt: Pri-
die autem ejus diei, quo me advo-
cârunt, cum mammas ad lactandum
infantem denudâset, & ad relaxan-
dam ulvum super aquæ calefactæ va-
porem sedisset, frigoriq; multò
semet exposuisset; exinde tandem
spirituum angustiâ, respiratione di-
ficili, Asthmatis convulsivi æmu-
lâ, Tussiq; siccâ, adèd depressa
fuit, ut illi mortem esse in pro-
pinquo existimaverint.

Cùm primum illam adiverim, de
prædictis affectibus, atque etiam
de vigiliis querelas edidit. Pulsus
illi erat frequens & debilis, & fe-
brilis calor. Urina tamen pallida,
& Lochia omnino suppressa.

Ex antecedentibus supra memo-
ratis illam Febre Miliari laborare
censui: atramen in principio mi-
tiori. Quamdiu, scilicet, consue-
to puerperarum regimine governa-
retur. Postquam autem, eo ipso
tempore, ut verisimile est, quo Mi-
liarium Pustularum eruptio instabat,
se irruenti frigori denudaverat; ma-
teriam morbificam, retrogrado mo-
tu Pectori interiori impactam, supra-
dictum Asthma creâsse, conjectare
licet. Nam ut in Pectore à me
inspecto Pustulas tunc primò pullu-
lantes, ita & duntaxat paucissimas,
cernere potueram.

Statui itaque, mihi consueta
methodo, lenem sudorem & conti-
nuum excitare. Et ut alia Medi-

camenta, convulsivo Asthmatis, re-
liquisque Symptomatis, puerperis-
que commoda adjungerentur. Qua-
mobrem & sequentia præscripsi.

R. *Spermatis Ceti* ℥j, *Bezoar.*
Orient. Croci an. ℥ss. *Syr. Heder.*
terrestr. q. s. Mf. f. Bolus sumen-
dus e *Cochl.* i. *Aq. Lactis alex. su-*
perbibendo Cochl. x. His enim, Lo-
chiis promovendis, Asthmatis le-
vando, excitandis spiritibus, & su-
doribus magis liberis consului. Et
ut Patienti illiusque amicis place-
rem, qui hanc Febrem Hystericam
affectum æstimârunt, atque etiam
Lochia felicius continuarem, Pulu-
las sequentes præscripsi.

R. *Castorei gr.* vj. *Ase fetid.*
gr. xij, *Syr. Pæon. comp. q. s. Mf.*
f. Pil. no. vj.

Die 15to optimè se habebat. Nam
ex quo Bolum sumserat, spiritus
fuere elevatiore, facilior respiratio,
renovatur effluxus Lochiorum, uri-
na coloratior, Pustulæque Milia-
res super Pectus magis conspicuæ.
Bolum itaque diè præcedente præ-
scriptum censui repetendum. Adden-
do *Pulv. de gutt.* grana aliquot,
ne Asthma convulsivum recurreret.
Umbilico etiam Emplastrum ex Tac-
camahacca, & Emplastra subpeda-
lia applicanda jussi. Et in languo-
ribus tumeret Haustum Julapii per-
lati: Nec non *Aq. Theriacalis Cochl.* ij, alternis vicibus.

Vesperis, ex leni persistente su-
dore, respiratio adhuc facilis, Pu-
stulæ Miliarenses densiores, Spiritus-
que minus defecere. Ideoque ut in
usu Bolorum antea præscriptorum
persisteret, duxi optimum fore: Su-
meretque, pro renatâ, succi fini
Equi-

Equini in *Aq. Card. Bened.* & *Puleg.* infusi & expressi. Nimirum, ut Lochiorum effluxus, volatilibus firmi particulis, excitaretur.

Die 16to noctem intellexi præcedentem sine ullo Symptomate *Ægrotæ* transiisse. Antequam verò ab illà discessi, respiratione convulsivâ iteratâ, vires subito diminutas sentii. Præscripsi itaque Haustum sequentem.

R. *Aq. Lac. alex.* ℥iij, *Epidem. Syr. Carioph. an.* ℥ij, *Lpid. Goens. Pulv. de gutt. an.* ℥ss, *M. f. Haustus.* Et post horas sex sumat etiam Bolum antea præscriptum, Pularumque duas tempore intermedio.

Vesperis sudorem, ex sumpto Haustu, universalem diminasse narabant. Unde & magis extumescere Pustulæ Miliare, & Asthma diminutum est. Ideoque jussi persisteret in usu ultimò præscriptorum omnium. Et ad flatum, qui multum attulerunt molestiæ, Saccharo instillarentur Olei Cort. Aurant. gutt. iij, & sumerentur ad libitum.

Die 17mo, Cùm prædicta Symptomata debellari viderentur, antea præscripta continuari consului.

Die 18vo, ex sudore intermisso, renovantur Symptomata, cum Ventriculi ægritudine, & quâdam confusione, quasi Delirii prodromo, conjuncta. Quamobrem, ad restituendum sudorem, jussi ut in usu Haustus persistat: Addendo singulis Haustibus Bezoar. Orient. grana aliquot. Ut cum posseto salviato aquam Theriacalem largè sumeret, & Emplastra subpedalia reputerentur.

Vesperis ex sudore copiosè renovato iterum evanuerunt Symptomata. Neque exinde quicquam infirmatæ vires, sed potius auctæ fuere. Etiamsi quædam rubræ, & prurientes, miliaribus interspersæ, vi sudoris excreverint. Jussi itaque ut in usu Haustus & Infusi persisteret.

Die 19no. Pustulæ Miliare cœperunt exsiccare, & omnia visa sunt versus sanitatem perfectam progredi: Solummodo spirituum diminutione exceptâ. Quapropter & præscripsi usum Haustus cordialis continuari.

20mo vocatus sum circa quintam maturinam. Quippe quod ægrotâ in difficilem respirationem denuò incidisset: Non à Pustulis Miliaribus recessis; cùm hæc jam antea penitus exsiccatæ fuerint: Sed forsân à materiæ morbificæ quibusdam reliquiis, viam quasi quærentibus qua excernerentur. Nam ex tribus sedibus, spontè ac subito supervenientibus, Dyspnœa omnino evanuit, atque Ægra quàm optimè convaluit.

Nihilominus ex illius amicis aliquis alium Medicum advocari veller. Qui cùm adveniret, & Pustulas Miliare, jam antea, ut dictum est, exsiccatas, nusquam vidit, sed tantummodo rubras; me, quod hanc Febrem vocaverim Miliarem, irritavit: Dixitque rubras Pustulas à solo sudore posse oriri. Proindeque juxta indicationes quas sumpserat claudicantes aliquot dies præscripsit, sed re infecta. Deinde alius Medicus, & post illum tertius, atque quartus vocatus est. Qui omnes ignoti morbi curationem incautè susceperunt, donec in Chronicum tandem transiit. Quod si noverint hanc

Febrem reverâ fuisse Miliarem, & post exsiccatas Pustulas Miliare Crispi perficiendam naturæ commississent; nullus dubito, quin Morbi lætus fuisset exitus. Nam ab illo momento, quo Pustulæ Miliare etiam salubriter exarescere solent, non infrequen-

ter observavi, materiæ morbosæ reliquias vel per Intestina, ut in hoc casu; vel per vias Urinarias, ut in sequenti; vel cum Lochiis per Uterum, ut in quadam D. King, in Vico Fleet-street dicto, spontè & feliciter exterminari.

Historia Febris Miliaris in Morbum Chronicum, tandemque Mortem desinentis.

SEPT. 17mo, 1709, vocatus sum ad D. Bateman. D. Bateman, equitis aurati uxorem. Hæc ante viginti septimanas, in principio puerperii, dolore colico, oppressione pectoris, cum suspiriis spirituumque defectu, nec non pulsu frequente ac debili laboravit. Ex quibus Symptomatis morbum Febrem esse Miliarem palam prædixi. Et ex usu Diaphoreticum optimè se habere sibi suæque Matri visa est. Prædicta enim Symptomata parvipenderunt. Ægotam itaque diutius visitare nolui. Consului tamen, ut seipsam per mensem lecto affigeret, in eorum quæ præscripseram usu persisteret, & ab infantis lactatione abstineret.

Meo autem consilio obtemperare noluit. Proindeque post quinque septimanas à partu passâ est recidivam, cum dolore colico & laterali, calore & frigore alternatim recurrentibus, oppressione pectoris, cum suspiriis, spirituumque defectu. Ad Lateris dolorem Sanguis fuit emissus, unde & auctus Languor: Et quadam suffocatio, Hysterici affectus similis, cum suspiriis illam præcedebat. Quæ Symptomata Vapo-

res, ut vulgò loquuntur, tam Ægra quàm ejus mater æstimârunt. Cum revera à Venæ-sectione, catameniorum tempore, orta sint. Nam Lochia, quæ à partu ad sextam septimanam usque duraverant, exinde subito suppressa fuere, & deinceps ad illius è vitâ exitum.

Jamque, quod ante exacerbationem Symptomatum magis frigeret, Morbum putârunt Febrem esse intermittentem: Etiam si Pustulæ Miliare hoc tempore fuere conspicuæ. Nihilominus sumpsit corticem Peruvianum ex præscriptione Pharmacopœi. Ex quo motum materiæ, Pustulis adhuc magis augendis aptæ, in cutis superficiem impeditum, eandemque aliò transmissam fuisse, minimè dubitandum est. Primo super Femur, Tibiam, pedemque; quem Chirurgus scarificabat: Deinde & super intestina; ubi genuit Diarrhæam: Nec non super Nervos pulmonum, ramosque Asperæ Arteriæ capillares; ubi Asthma, cum Tussi sputatoria & fetidâ produxit. Verum ex emissio è pede sero minimè remissior fuit Dyspnœa.

A Junii 23io, ad 25um, Medicus præscripsit Bolam ex Pulv. & Chl.

Cancr. composito, Rad. *Serpent. Virg.* & *Castoreo*; Decoctum album, *Suppositorium*, *Empl. Vesicat. Nucha*, & *pedibus Cephalicum*.

Junii 25to, *Corticis Peruviani Decoctum*. Die 26, *Corticis Peruv. Pulverem*. 28vo, *Julapium ex Aq. Lact. ʒiv*, *Mentha*, *Cinamomi hord. an ʒj*, *Laud. liq. ʒj*, *Conf. Fracasi. ʒijj*, in *Diarrheam*.

Julii 8vo, *Lac Asininum cum Pulvere Margaritarum*, e *Chelis Cancror. simplice*, & *Saccharo perlato*. Nec non *Infusum amarum ex Absinthio Romano* & *Sem. Coriandri*; addendo *Colatura*, *Gummi Ammoniaci Aq. Pxon*, comp. & *mirabil. an. q. s. dissoluti ʒj*, & *Aq. Ceras. nigr. ʒvj*.

Die 9no, *Corticem Peruvianum*. 16to, *Bolum ex Pulvere e Chel. Cancr. comp.* & *Theriaca Andromac.* Et *Decoctum album cum Rad. Tormentilla. 29no*, *Infusum amarum*, & *Pilulas ex Pulvere Millepedum*.

Aug. 3mo, *Pilulas ex Pulv. Ari comp. Myrrha* & *Syr. Balsamico*. Et *Decoctum ex Cortice Sassafras*, *Sem. Dauci*, *Baccis Juniperi*, *Rad. Eryngii condit.* & *Aq. Calcis q. s. addendo Colatura Aq. Nephriticam*.

Die 17mo, In consultatione cum alio Medico, *Pilulam Matthensianam*. 19no, *Vesicatoria Nucha* & *Brachiis applicanda*. *Pilulas ex Galbano*, *Gum. Ammoniaco*, *Croco.* & *Opobalsamo*. Et *Julapium perlatum*.

Sept. 6to, *Enema ex Decocto albo*. *Theriaca Androm.* & *Diascordio*. *Infusum amarum ex Radicib.*

Gentiana, *Helenii*, *Absint.* & *Marrubii foliis*, *Sem. Dauci* & *Baccar. Juniv. in Aq. font. infusus addendo Colatura Vinum Chalybeatum*. Et *Bolum ex Diascordio*, *Terra Japonica*, & *Ol. Cinamomi*.

Die 13to, *Vesicatorium parvum*, cum *Epispastico Unguento*, ad diu continuandum *Ulcus*. *Pilulas ex specieb. Diambra*, *Castoreo*, *Sale Volat. C. C.* & *Galbano*. Et *Julapium Hystericum*.

Hactenus tres Medici magni nominis, duoque Chirurghi non incelebres Aegrotam visitarunt. Et hanc Morbi methodique praescribendi Historiam, majori ex parte, ab Illâ illiusque Matre, iterum advocatus accepi.

Jam tum difficili respiratione, *Diarrhaea*, & *manuum artuumque inferorum Tumore gravata est*. A deo vertiginosa & languida, ut bis uno die ne *Syncope* moriretur metuerint. *Pulsus* ei valde frequens ac debilis. Et circa *meriem*, *Calore*, *Rubore*, & *Dyspnoea*, quotidie affectam fuisse narrabant.

Horum omnium, ferè à Morbi principio, *Symptomatum*, tres quatuorve *Causas* fuisse arbitror. *Quotidianum scilicet è lecto egressum*, *Lactationem*, *Venæsectionem*, & è sumptis *Medicamentis imprimis corticem peruvianum*. Hæc enim omnia *pustularum miliarum incremento* & *durationi certum est obstitisse*, & *materiam morbificam in pulmones*, *Intestina*, *Artusque inferiores transtulisse*.

De hoc Morbo, quod sit *immedicabilis*, feci prognosin. *Praecipue ob summam Aegrotæ imbecillitatem;*

& quod Dyspnœa & Diarrhœa contraria indicarent.

Triste confessâ est, multùm pœnituisse se, me posterius vocatis Medicis non associatum fuisse: Præcipuè, quod suam Sororem in simili casu à me sanatam meminerit. Jam tamen à me proposita Vesicatoria nullibi apponi voluit, etiamsi Respiratio difficilis & Vertigo exigerent. Fontanellas itaque inter scapulas aperiendas suasi. Et in ventris Tormina, Diarrhœam comitantia, Spiritum Millepedum, cujus efficaciam sæpe expertus sum, ex haustu potûs ordinarii, ad gutt. xx bis in die sumendum præscripsi. Et ut sextâ quaque horâ Bolum ex Sperma-

te Ceri, Pulv. e Chel. Cancr. comp. & Croco, ad Menses movendos, lenem Diaphoresin excitandam, Respirationemque allevandam, deglutiret.

Die zomo, in reditu meo à Regio apud *VVindesoriam Castello* visitavi ægrotam, eamque à Vertigine omnino liberam conspexi, ejus spiritus haud mediocriter resectos, ventris Tormina consopita, & suppressam Diarrhœam, ut postea mixturâ oplatâ non opus fuerit. Perstistentibus autem Dyspnœâ, ac inferiorum Artuum Tumore, & universâ imbecillitate indies auctâ, post unam atque alteram septimanam obiit.

Historia Febris Miliaris cum largissimo Urina effluxu circa finem.

Julii 29no, 1705. D. Loyd Linæarius, apud Cynaræ Insigne in plateâ *Cheapside* dictâ, cuique D. *Basket* erat Pharmacopœus, me ad suam Filiolam septem annos natam evocavit.

Habitudine erat tenuior, Temperie calidior, Spiritus illi vivaces, sed facillè dissolubiles. Diebus aliquot præcedentibus, ex Calore interno cutis aridior fuit. Prædie hujus diei, cancrum comedit. Ex quo noctu ægrotabat, & calore vehementi siquæ correpta est. Quibus etiam Spirituum defectus, Vomitus, Pulsus frequens ac debilis, & Urina sanorum similis accesserunt.

Et morbi Antecedentibus & Symptomatis prænovi hanc Febrem fore Miliarem. Ideoque lacteo Ene- mate, ad primas abluendas vias in-

jecto, pro meo more decrevi lenem ac continuam Diaphoresin excitare, calidæque interrim & siccæ temperiei diluentibus favere. Præscripsi autem sequentem iam modum,

R. Pulv. e chel. cancr. comp. gr. viij, sumantur e cochl. j. Iulapii sequentis, superbibendo cochl. ij. vel iij.

R. Aq. ceras. nigr. ℥viii. Epidem. ℥i, Sacchari albiss. q. s. M. f. Iulapium.

His addidi Emplastra, ex Cephalico cum Euphorbio, & pice Burgundica, subpedalia.

Die zomo visitanti mihi narrant, Ægrotam ex Ene- mate Alvim satis de- jecisse: Noctemque magis placidam, quàm præcedentem, illi contigisse. Non adeò vultum ardebat; calore tamen & frigore alternis mitius

affecta fuit, vomitioque omnino suppressa. Et jam primum super Pectus Pustulæ Miliare in conspectum venere. Præscripsi itaque ut persisteret in usu Pulveris; & ad diluendam materiam febrilem, sudoremque fovendum, Possctum Salviatum affatim potaret.

Die 3^{imo}, Spiritus minus oppressi sunt, & mediocriter refecti. Sed ex usu Posscti intermisso paulò plus caluit; Pulsus frequentior, sed debilis; Pustulæ tamen Miliare aliquanto magis fuere conspicuæ. Præscripsi itaque Pulveris e Chel. Cancr. comp. gr. viij, totidemque Margaritarum præparat. alternis vicibus sumenda.

Augusti 1mo Pustulæ Miliare sunt tumidiusculæ, Calorque internus minor. Externè verò paulò plus caluit, cutisque leni Diaphoresi humectabatur. Jussi itaque post subductam Alvum ex injecto Enemate antea præscripta repetenda.

Aug. 2do Spiritus fuere vivaciores, Calorque adhuc minor internè. Consului itaque persisteret in usu Margarit. pp, cum Julapio quarta quaque horâ: Et ad tuendum caput Emplastra Vesicatoria pone aures applicanda.

Aug. 3^{io} non adedè equidem externè calebat; Verum pustulæ Miliare aspectum habebant minus laudabilem. Censui itaque pulverem e chelis cancr. compositum in usum revocandum. Quoniam verò puellæ mater agrè ferebat Medicamenta adedè frequenter sumenda, sequentia præscripsi.

R. *Aq. ceras. nigr.* ℥xij. *Epidem.* ℥ij. *pulv. e chel. cancr. comp.*
Tom, II.

℥j, *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Julapium*, de quo sumat Haustum sexta quaque horâ, agitata phiala tempore usus. Et sumeret Margar. præp. Dosis in omnibus intervallis. Uteretur etiam Mucilage ex *Sem. Cydon. & Psyll. Syr. e Rubo Idæo edulcorata*. Et Empl. subpedalia repererentur.

Aug. 4to Calor erat multò intensior, nec sine quibusdam motibus convulsivis. Puella enim, cujus calida erat naturalis temperies, largius de Julapio potaverat, quam debuit. Præscripsi itaque, Julapii loco, Margarit. pp. ℥ss, sextâ quaque horâ sumendam, e Julapii sequentis *Cochl. j*, superbib. *Cochl. iij*.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥viii, *Epidem.* ℥j, *Syr. e Cort. Citr. q. s. Ms. f. Julap.* Et ad feri Sanguinis partem acriorem diluendam, ut lactis aquam alexit. superaret edulcoratam, instar potûs ordinarii. Si diaphoresis suppressa fuerit, singulis aquæ prædictæ haustulis Spiritus C. C. gutt. iv. adderentur: Et Julapio immisceretur Pulveris de gutt. ℥j.

Die 5to motus quiescere Convulsivi, Calor fit mitior, Spiritus animales vires surgunt, Pustulæque Miliare jam in principio declinationis sunt. Quæ clare indicant, mala antea memorata Symptomata non tam à Morbo, quam à Julapio, nimia quantitate sumpto, provenisse. Jussi itaque ut in novissimè præscriptorum usu persisteret. Naturæ enim non imperandum, ut bene monet *Baglivus*, sed illius moritis parendum est.

Die 6to Febris adedè declinavit,
Cccc

ut

ut Pustulæ Miliarese desiccari inceperint. Præscripti tamen, ad Febrilem Calorem superstitem extinguendum, ut Lactis aquam cum Margarit. præparatis Puella assatim bibat, & cortex Peruvianus in promptu esset, pro re natâ sumentus.

Die 7mo summo manè advocor. Tanta enim copia, tamque subitò minxit Puella, ut de illâ, antequam matula afferri potuit, effluerit Urina. Unde pertimuit mater, ne Diabetes, & deinde mors sequerentur; ut suo nepoti accidisse ajebat. Cùm reverâ partim ex Aq. Lactis, die præcedente liberalius potatâ; partim è Pustulis Miliaribus, tum exsiccatis, eveniret. Quemadmodum in antea descripto casu, & in eodem Morbi tempore, materiæ morbificæ reliquiæ, ad Crisin perficiendam, Iper Alvum abierunt. Quod & hic forsitan accidisset, si Patientis temperies minus calida, Alvus natura laxior, ususque Margaritarum parcior fuisset. Et in simili casu hujusmodi Morbi reliquiæ per Lochia nonnunquam expelluntur: ut D. King, ad Trium Regum Insigne in *Ludgate-hill*, cui Pharmacopœus erat D. *Allen*, accidisse memini. Illi enim, statim à Pustulis Miliaribus penitus exsiccatis, Lochia, instar Sanguinis super Carbones adusti, nigricantia, sine ullâ causâ evidenti, aut subsequente periculo, per horam integram emanârunt. Et quoties evacuatio neutrius prædicti generis post exsiccatas Pustulas contingit, sæpe vel Calorem internis partibus hærentem, cum

pressurâ Spirituum, deprehendo; vel quavis levi de causa recidivam patiuntur Ægri, & nonnunquam mortem subitanam: Vel ex materiâ in Artus rejecta, aut Erysipelas, aut Hydropicus dolensque Tumor generatur.

Hæc omnia puellæ matri sigillatim monstravi, quo melius eam à timore liberarem. Nihilque amplius agendum, præter virium instaurationem: vel Corticis Peruv. usum, vel Pulveris Testacei cum Lacte Asinino; cujus usus ei antea bene cessit. Alium tamen Medicum associari voluit. Eodem vero tempore ipse evocor ad Nobiliss. D. *Clarendonia* Comitem, ut de ejus nepote, Honorabil. D. *Obrian*, consulerem. Ideo & alter Medicus sequentia solus præscripsit.

R. *Pulv. de gutt. Lapid. Con- tray. an. gr. vj, Castor. Salis Vol. C. C. an. gr. ij, Conf. Alcherm. sine Mosch. ʒj, Syr. Pæon. comp. q. s. Mf. f. Bolus statim sumentus, & sexta quaque horâ, solutus in Coch. j. Jalapii.*

R. *Decoct. albi ʒij, Aq. Cinnam. bord. ʒj, Sacch. alb. ʒss. q. s. Mf. f. Apozema pro potu ordinario.*

R. *Salis vol. Oleos. ʒij, sumat gutt. vj, frequenter in potu quovis ordinatio.*

Et applicentur Emplastra Vesicatoria Brahiis internis & inter Scapulas.

Hujus præscripti Chartulam D. *Basket* Pharmacopœus ad me misit. Quâ perfectâ stupore quodam percussus sum; dixique, cùm minimè retrocesserint Pustulæ Miliarese, sed

sed regulariter & sine quovis pravo Symptomate exsiccarentur, me, ex Medicamentis calorificis, & à puella calidi temperamentis ac debilitatâ sumptis, nil melius quàm Febrim de novo accersam, mortemque minitantem sperare.

Nec me mea fefellit conjectura. Cum enim circa nonam vespertinam puellam visitaverim, ut omnia, secundum præscriptum ultimo memoratum, intellexi facta fuisse: ita & puellam ardore vehementissimo, cum siti ingente, linguaque arida, & respiratione difficili, laborantem vidi. Attamen, absente altero Medico, nihil præscribere mihi visum est.

Die proximo manè nobis, unâ Puellam visitantibus, narratum est, illi pessimè transisse noctem, & jam ardebat maximè sitique valde urgente & Dispnoâ afflicta fuit. Et mihi interroganti alterum Medicum, qualibus indicationibus satisfacisse proposuerat? Respondet, se me absente, qui solus Morbi Historiam enarrare potui, Pustulas Miliarias retrogradas æstimavisse. At cum id fieri non posse monstraverim, habitâ consultatione, & concessit Medicus dolin diminuere, & sequentia præscribere.

R. *Lapid. Contry. Pulv. de gutt. an. gr. iv, Croci, Castor. an. gr. j, Syr. Paon. comp. q. s. Ms. f. Bolus sumendus e Cochl. j, Iulapii.* Sumeretque ad diluendos humores

Decoctum album pro potu ordinario. Et ne ex Alvo adstricta usuque Boli Calor excitaretur, suppositorium præscriptissimus ex Melle & Sale Gemo.

Die 9no Calor fuit remissior, liberiusque respiravit. Præscriptissimus itaque Enema ex Lacte Saccharato, Bolumque unum.

Die 10mo in statu longè meliori Puellam vidimus; Symptomatis, à calidis Medicamentis ortis, consopitis omnibus. Attamen ad recuperandas vires, Calorisque interni recursum præveniendum, Pulverem præscriptissimus sequentem, e Cochl. j, Lactis Asinini sumendum, superbibendo Hß , tepide.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Margar. pp. an. gr. vj, Ms. f. Pulvis.*

Die 11mo ut adhuc tutius præmuniamus puellam, ne illi febrilis Calor novaretur, consulimus, *Cort. Peruv. Pulv. ʒß, e Cochl. j, Iulapii* quarta quaque hora sumendum; & pro re nata, Aq. Lactis haustulum. Et ad perficiendam valetudinem Rus adiret, ubi saniori statu semper gaudebat.

Haud multo post audivi, illam iterum male valere, aliosque advocari Medicos. Id autem minime mihi displicebat: nam sub eorum cura obiit; cum antea, me illam curante solo, Deoque favente, tam bene illi res cesserit, ut è Febre mediocri tempore evaserit.

Historia Febris Miliaris in Mamma Apostema terminantis.

Junii 2do 1699, ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Commun. Placitor. Justiciarii Capitalis Uxorem, jam defunctam, circa sui Puerperii principium, evocatus sum. Cui Pharmacopœus erat *D. Gellthorp*; obsterix, *D. Dodson*. Cum gracili corpore animum possedit tranquillum; Spiritus tamen nativos debiliores. Ante partum in Calorem internum sæpe incidit. Postea dolere Dorsum & Femora, ut in Puerperis solent: Et, doloribus remissis, horrore correpta est; quem Febrem esse Lacteam putarunt Mulieres: tertio enim à partu die contigit.

Quoniam tamen Spiritus deficere sensit, die prædicto vocatus sum. Cum observaverim Symptomata, quadam oppressione Pectoris suspiria cogente, summe dejectis Spiritibus, Capitis dolore, Pulsuque frequenti ac debili, illam laborare vidi. Urina sanorum similis, *Palmæ* erant calidæ, *Lochia* effluabant. Alvusque potius accessit ad Laxitatem. Denudato autem Pectore, inibi numeravi Pustulas Tres Miliaries. E quibus, etiamsi paucissimis, satis apertè constabat, hanc Febrem esse Miliarem. Mihi autem id affirmanti *Digniss. D. Hamden*, aliæque astantes, vix assentiri voluerunt.

Attamen ex numero Pustularum adedò parvo materiam ad eas fovendas aptam aliò tendere suspicatus sum. Ut itaque earum eruptionem

leni & continua Diaphoresi promoverem, sequentem Haustum sexta quaque hora sumendum præscripsi.

R. *Aq. Lact.* ℥iij, *Peon. comp.* ℥ß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* gr. xv, *Pulv. de gutt. ðl.*, *Syr. Meliss.* q. s. *Mf. f. Haustus.*

Pulverem è *Chel. Cancrorum* paulò minori quantitate præscripti, ne motum Sanguinis magis accelerem, quàm Diaphoresi jam excitatae continuandæ par esset. Ad tuendos nervos, si Pustulæ fortè retrocessissent, addidi *Pulv. de guttata* cum *Aquæ Lactis* majori Dosis diluente.

Præscripti etiam ad Capitis dolorem Emplastrum Vesicatorium inter Scapulas applicandum, & Empl. subpedalia. Et pro Alimento ut Pulverum jus forberet. Quod, ut magis nutritium, in hac Febre potius quàm in quavis alia, præcipue in natura debilibus, præbere soleo. Quibus & adjunxi seq. *Julapium* ad libitum sumendum.

R. *Aq. Meliss.* ℥viiij, *Cinamom. bord.* ℥iv, *Epidem.* ℥i, *Sacch. perlata* ℥iij, *Mf. f. Julapium.*

Die 3tio melius se habuit, ex omni parte. Attamen, ne remitteretur Diaphoresis, præscripti *Bolus* sequentem.

R. *Conf. Anth.* ℥ß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℥ß, *Syr. Meliss.* q. s. *Mf. f. Bolus* sumendus cum *Julapio.*

Vesperis Febris exacerbata est primo

mo contingentibus Symptomatis. Quibus etiam accessit Respiratio difficilis: Nec non levior Diarrhœa, & Lochiis diminutis. Nam excrementitia materia tentabat transitum ab Utero ad Intestina. Sequentem itaque Bolum cum Julapio sumendum præscripti.

R. *Cons. Anth.* ℥β, *Theriacæ Andr.* ℥j, *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Croci, an.* ℥i, *Syr. Melissa q. s. Ms. f. Bolus.*

Theriacam prætuli Diascordio, quod non solum modoretur Alvum; sed & plerumque magis faveat sudoribus. Et, omisissis aliis Astringentibus, Crocum addidi, ut uberiorem Fluxum Lochiorum, sine astrictione Glandularum Intestinalium, restituerem. Quæcunque enim Intestina astringunt, suum etiam Utero affectum imprimunt. Quod imprimis advertendum est, ne ex uno sanato Symptomate aliud generetur.

Veruntamen, ne Bolus supradditus minus sit efficax, seq. Julapium præscripti in promptu habendum.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viij, *Cinam. bord.* ℥iv, *Epidem.* ℥i, *Cons. Fracast.* ℥i, *Cons. de Hyacinth. sine ad.* ℥i, *Syr. de Ment.* ℥i, *Ms. f. Julap. de quo sumat Cochl.* iv, *post sedes singulas.* Et ne quid mali accideret ex Opiatis, præscripti Vesicatoria Cæpis applicanda. Quæ etiam in Diarrhœa nonnunquam profunt, dum materiam morbificam ad exteriora revellunt.

Die 4to à sumpto Bolo Theriacali somnum sudoremque secutos fuisse intellexi. Unde & omnia Sym-

ptomata in meliorem partem inclinarent. Neque astringentis Julapii opus erat. Præscripti itaque Bolum cum Julapio perlato repetendum. At sine Theriaca; quod hic minus Calida ad continuandam Diaphoresin viderentur sufficere. Et inefficacis Medicamenti, majore quantitate quàm par est adhiberi, exemplum habemus in Salvatione. Hanc enim sæpe, & præcipue in debilibus, Mercurii dulcis gr. v vel x, singulis noctibus sumpta, scilicet producant, quàm ejusdem Medicamenti Tripla Dosis. Cujus etiam rei Testis est D. Tindal Pharmacopœus. Qui, cum hanc methodum cuidam Pacienti præscripsisset, multa admiratione dixit, se nil inde expectare: nuperrimè enim Doses multò majores prædictæ Patientis Filix, à magni nominis Chirurgo darî, & vel undecim hebdomadas frustra continuari, viderat. Verum Mercurius dulcis nimiam quantitate sumptus Sanguinis motum adeò accelerat; ut materiam, quæ ex mediocri Dosi per Glandulas Salivales secerni solet, Vomitione aut Sedibus expellat. Et notum est, in Melancholicis Alvum facilius subduci Medicamentis Lenitivis, quàm Catharticis plerisque fortioribus. Et pari modo sudor jam profluens, Diaphoreticorum Dosis augendo vel nimis frequenter repetendo, sæpe in ardorem definit.

Attamen ne ad continuandum sudorem deesset materia, Apozem. seq. præscripti.

R. *Rad. Fragar. Chelid. major.* an. ℥β, *fol. Meliss. Fragar. Chelid. an.* p. ij, *Sem. Card. bened.* ℥ij, *Cccc 3* *flor.*

*flor. Cordial. an. p. β, Coquin-
tur in Aq. font. q. s. Colature
℥iβ adde Aq. Epidem. ℥ij, Ms.
f. Apozema.*

Vesperis rediit exacerbatio, sed multò levius. Bolum itaque Theriacalem repetendum præscripsi. Deinde, post horas sex, Bolum sine Theriaca: Et emplastra subpedalia applicanda.

Die 5to Symptomata quæque vidi benigniora, Pustulasque Miliares ad maturitatem properantes. Præscripsi itaque ut in usu Boli sine Theriaca, Apozematis, & Julap. persisteret.

Quoniam tamen Dyspnæam renovari posse suspicatus sum, si exacerbationes prædictæ iterentur, donec Pustulæ exsiccatae fuerint, alium Medicum in consultationem vocandum monui, quem Patientis Amici nominarunt. Vespere itaque convenientes Symptomata totum illum diem fuisse leviora intelleximus. Jam vero vidimus omnia, nempe Diarrhœam, Dyspnæam, Spirituumque defectum exacerbari. Præscripsimus itaque sequentia.

*R. Pulv. e Chel. Cancr. comp.
Conf. Fracastor. an. 3β, Syr. Ca-
ryoph. q. s. Ms. f. Bolus sumendus
in Cochl. j, Julapii sequentis, su-
perbibendo Cochl. v.*

*R. Aq. Ceras. nigr. ℥x, Pu-
leg. Bryon. comp. an. ℥ij, Mar-
gar. pp. ℥ij, Sacch. albiss. q. s. M. f.
Julapium.*

Die 6to manè, non obstante Bolo, Patiens sexies sedem petiverat, noxque ei inquietè transit. Nec jam Exacerbatio omnino finita fuit. Iussimus itaque Bolum continuan-

dum, & Vesicatoria Brachiis internis applicanda. Quibus addidimus Gargarismum ex Decocto Plantaginis cum toto, & seq. Enema.

R. Seri Lact. Vino Hisp. separati ℥x, Elect. e Baccis Laur. ℥i, Sacch. rubr. ℥ij, Ms. f. Enema.

Attamen interrogatus seorsum à D. Hedges, Ægrotæ matre; Quid ad magnum illum Spirituum defectum sit faciendum? Suasi, ut in Aq. Lact. haustulo Croci sumeret ℥℥, & post aliquot horas repeteret.

Vesperis nobis narratum est, Patientem omisisse Bolum cum Diafcordio. Sed Croci, ut à me præscripti, usu repetito, levioribus Symptomatis diem transegisse. Nam ex leni sudore Pustulæ Miliare laudabili modo se extulerunt. A juvenibus itaque indicationem sumentes præscripsimus Pulverem sequentem.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. 3β, Croci Pulv. gr. vj, Ms. f. Pulvis sexta quaque hora sumendus cum Julapio.

Die 7mo visa est optimè se habere. Alvus ei mediocriter soluta fuit; nempe longioribus intervalis, & sine virium jactura. Neque inde Pustulæ Miliare disparuere. Quamobrem, ut in usu alterno Boli sine Diafcordio, & Pulveris ultimo præscripti cum Julapio, persisteret decrevimus.

Vesperis Symptomata, cum difficili Respiratione & Diarrhœa, exacerbata sunt. Quare & præscripsimus Bolum cum Diafcordio, & reliqua ut antea.

Die 8vo etiamsi Bolum sump-

fisset cum Diascordio, haud tamen ita bene sudasse aut dormiisse ac post Bolum Theriacalem à me præscriptum Astantes aiebant. Magis enim inquieta fuit & calida, difficilisque adhuc respirabat. Præscripsimus itaque, ut in usu Pulveris persisteret.

Vespere videbatur novam pari exacerbationem. Ego verò ultimam nondum penitus finitam esse censui. Loco itaque Boli Diascordiali Theriacalem præscripsimus repetendum.

Die 9no intelleximus, noctem præcedentem fuisse facillimam. Et jam quæque Symptomata benigna, Pustulasque Miliare, & numero & mole auctas vidimus. Præscripsimus itaque in Exacerbationis intervallis Bolum sine Diascordio aut Theriaca sumendum. Opiata enim tempore Exacerbationis sumpta melius operari, expertum habeo: præcipue si Vesicatoria simul applicarentur.

Die 10mo, post noctem valde pacatam. Ægrotam spirituum summo defectu, madore frigido & universalis, præcipue in manibus, fractam mirati sumus. Præscripsimus itaque Croci ℥ss, ex haustulo Aq. Lact. bibendum; & suppositorium ex Melle Spec. Hier. cocto intrudendum. Ut Lap. Goens. ℥j, cum Croci gr. vj, sumeret sexta quaque hora: Haustumque cum Croco in langoribus & madore frigido. Nec non Apozema pectorale, cum Linctu

oleoso, ad moderandam Tussiculam jam primo ortam. Ne Pustulis ad siccitatem tendentibus materiæ morbificæ residuum in Pulmones irrueret.

Diebus sequentibus nihil præter Julapium perlatum & Crocum, in languoribus sumendum, & Dietam Nutritiam, præscriptum est. Quibus adeo vires Patientis auctæ sunt, ut postea materiæ morbificæ reliquiæ in Mammarum Glandulas tuto fecerentur. Verum ad ejus imbecillitatem habita ratione, Pilula Tart. Quercet. aliquot vicibus sumpta, materiæ prædictæ maturationem tardare volui. Quo factò, ita bene res cessit sub cura D. Bernardi Chirurghi Regii, ut paulatim, & pene sine dolore, Pus generaretur, & paucis post diebus optime convaluerit.

Verumtamen paulo ante proximum Puerperium narravit Medico magni nominis se sub præcedente, Febre correptam fuisse; & ex Calore, quem sensit interno timere ne similiter recurreret. Quare ille Medicus Sanguinis 3x Venæ ectione emittendas consuluit: Qua facta, ut Fœtum in Utero languidius moveri statim senserit; itaque cum ad partum ventum esset, adeo debilitata fuit, ut antequam illam adire poterim, in ipso Conatu, ad excludendum Fœtum (etiãsi hic rite positum) necessario, supremum diem obierit.

Historia Febris Miliaris, ex Frigore propè Mortalis.

Sub finem mensis Julii, 1706. vocatus sum ad Filiam D. *Smith* in Arcâ, *Bartholomev-cloſe* vulgo vocata, statim post partum. Cui obstericis officium præstitit D. *Summers*, & D. *Springet* Pharmacopœi.

Post partum passa est Fluxum Lochiorum nimium; cum Pectoris oppressione maxima spirituumque defectu: nec non frequenti Pulsu ac debili, manibusque superius pene frigidis. Quorum symptomatum, cum nulla Causa, sive ad Infantem, sive placentam, habita ratione, apparuerit: à quodam Febrili Calore, ejus spiritus exhalante, & simul frangente Vasorum vim retinendi, pendere videbantur, Febrimque Miliarem, latentem monstrare. Sequentia itaque præscripsi.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℞i, Castor. gr. iv, Syr. Paralyf. q. s. Ms. f. Bolus in Coch. j, Julapii perlati communis sumendus, superbib. Coch. iv. vel v. Id scilicet mihimet ipsi proposui, ut facta per Diaphoresin secretionem mediocri, moderet Uterinam. Nam ut Sanguinis Fermentatio aut Motus violentior secretionem minuit: ita & altera Evacuatio alteram. Quem duplicem Aphorismum, ex multiplici mea observatione enatum, habeo. Neque adeo tuto vel Astingentia præscripsissem, vel Opiata. Dum ex nimio Lochiorum fluxu, hoc modo diminuto, forsan & fluxus naturalis defe-

ctus sequeretur. Cujus rei effectus quantum metuendi sunt, tam Medici quàm Obstetrices bene norunt.

Meaque in hac re conjecturæ, sumpti Medicamenti operatio dedit Suffragium. Nam Boli usum, ut spirituum antea depressorum elevatio, ita & Lochiorum diminutio secuta est.

Dehinc, etiamsi prænoverim, Febrim suam naturam brevi patefacturam: ne tamen Patientis Amici studere me lucro putarent, de illa tacens, consului, ut in usu Boli mane & vesperi persisteret, in Lecto maneret, seque ab omnium confortio averteret. Ut tranquilli esset Animi, pro Cibo sorberet Pulli Galinacei Brodium, nec non Decoctum Avenarum excorticatarum Vinosum; & pro potu ordinario, possetum Salviatum; addendo singulis haustibus spiritus cornu Cervi guttas aliquot, si Diaphoresis remissio contingerit; & in languoribus Salis Vol. Oleosi similiter. Hoc facto, Patienti in aliquot dies valedixi.

Deinde redeunti mihi narratum est ab adstantibus, mea mandata diligenter illam observasse, & mediocri usam fuisse valitudine; Vapouribus solis [ut locuti sunt] exceptis. Spirituum enim defectum, Pectusque oppressum passa est, cum Vigiliis & Animi perturbationem ex obrepente somno. Calore enim & Frigore alternis vicibus, sed inæqualibus interval-

tervallis & præcipue in sudoris intermissione recurrentibus, affecta est. E quibus Symptomatis adhuc certius prævidi, Pustulas Miliaries, se tandem exhibituras.

Hujusmodi fere statum Febris retinuit usque ad diem Augusti undecimum. Ubi à prandio vocatus sum ad illam, Syncope ex improvilo correptam: quamque brevi morituram Amici æstimarunt. Cum illi adsum, è Lecto surrexisse intellexi, & deinde statim in Syncope incidisse: Nec ab eâ evasisse, donec in Lectum redierit. Ego vero Pustulas Miliaries editas fuisse subolens, & ab irruente frigore retrocessisse; eas equidem in denudato pectore deprehendi, sed inter surgendum depressas.

In hoc casu non ad vehementer calida censui confugiendum. Ne, nimis Sanguinis accelerando motum, Pustularum uberiorem proventum magis que aspectabilem impedirem. Verum istiusmodi potius elegi Medicamenta, quæ, cum mitiora sint, felicius excitarent Diaphoresin; &, emittendo Pustulas, depressos Spiritus elevarent. Sequentem itaque in modum præscripsi.

R. Con. Aceto. ℥j, Bezoar. Orien. Croci an. ℥ss, Syr. Paralyf. q. s. Ms. f. Bolus sumendus e Cochli.), Julapii sequentis superbib. haustum ejusdem.

R. Aq. Ceras. nigr ℥x, Anget. comp. ℥ss, Sacch. perlati q. s. Ms. f. Julap. de quo sumat haustum ut supra, & in languoribus. Repe- ratque Bolum sexta quaque hora.

R. Salis Vol. Oleos. ℥ss, sumat q. s. xx cum potus ordinariæ haur-

stulo aliquoties in die. Et subpe- dalia Emplastra applicentur.

Die 12mo multo melius se habuit. Spiritus enim nec adeo depressi sunt, neque perturbati; Pustulæque magis confertæ, & expansæ, magisque extumuerunt. Unde eas ex frigore retrocessisse patet. Aliàs enim tantum progressum, tamque subitaneum fecisse, minime existimandum est. Jussi itaque ut in usu Boli & Julapii persisteret, sumeretque in languoribus Aq. Theriacal. tenuioris Cochli. ij.

Die 13tio cum quæque viderim laudabilia, ne sæpe visitando tædium Patienti afferrem crearemque sumendorum odium, sequentia, usque ad diem decimum septimum, continuanda jussi.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℥j, Castor. gr. iv, Syr. Paralyf. q. s. Ms. f. Bolus sexta quaque hora sumendus cum Julapii perlati haustulo.

R. Castor. gr. vi, Ase fatid. g. xij, Syr. Paralyf. q. s. Ms. f. pilule n° vi, sumat q. s. in Intervalis, ad fluxum Lochiorum continuandum.

Die 17mo pustulis jam exsiccatis, patiens usquequaque recte se habuit. Excepto quodammodo frigido madore, per intervalla, recurrente. Cui ut occurrerem, prævideremque ne quid mali à pustulis jam deleris accideret: jussi, ut in usu Boli dies decem persisteret. Et si è lecto surgendo defici Spiritus sentiret; statim in eundem rediret, Bolumque præscriptum sumeret. Quibus obtemperando præceptis, perfecte convaluit.

Historia Febris Miliaris, cum Delirio maxime furioso.

MAii 24to 1699, evocatus sum ad D. *Povvell*, in platea *Basinghall-street* vulgo dicta, *Ancillam*; cui D. *Dalton* erat pharmacopæus.

Hæc primò Capitis Dolore, & Frigore Caloreque alternis, sed mitioribus, Rure affecta fuit: Una cum magno Spirituum defectu, & pectoris oppressione suspiria cogente. Quæ Symptomata, à mensibus obstructis & exinde Vaporibus (ut vulgò loquuntur) provenire, Domestici putarunt.

Cum autem indies ingravescerent, primo mææ visitationis prædicto die, illam pulsû frequenti ac debili maximoque languore vidi laborantem, Adeoque vehementer delirabat, ut penitus nesciverit responsa dare; vociferabaturque, etiam in Vicinorum Molestiam. Unte & judicavi, hanc Febrim fore Miliarem. Sed ex omisso hæcæus debito regimine, materiam pustulis generandis aptam, partim inhætere Sanguini, & ex parte Nervis impelli.

Præscripsi itaque Enema, ex *Decoct. communis pro Clyst.* ℥viiij, *Mellis Mercur.* ℥iij, *Sacchar. rubr. q. s. injiciendum quamprimum*, Vesicatoria etiam *Carpis* applicanda, & ab Enematis finita operatione, Bolus sequentem sexta quaque hora sumendum.

R. Conf. Acetof. ℥℔, *Pulv. e Chel. Cancror. comp.* ℥i, *Croci gr. iv*, *Sem. pæon. gr. vj*, *Syr. Atrip. q. s. Ms. f. Bolus in Cochl. j.*

Julap. sequentis sumendus superbib. Cochl. iv.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥viiij, *Aq. pæon. comp. Syr. Atrip. an. ℥j*, *Ms. f. Julapium.*

Ad deobstruendos Menses pilulas sequentes præscripsi.

R. Ase fatid. gr. x, *Castor. gr. v*, *Syr. Atrip. q. s. Ms. f. pilul. vj*, *capiat ij*, *sexta quaque hora Bolorum usui interposita.*

Et in Furorem, si insomnis fuerit, ut addatur Bolo circa horam quartam matutinam sumendo, *Laud. Lond. gr. j.*

Die 25to pulsus ei, ut antea, frequens ac debilis, persistitque vociferari. Non autem continuo deliravit. Bolus itaque cum Laudano Amici omiserunt. proinde & ipse Bolus sine Laudano, cum Julapio & pilulis, continuandum præscripsi.

Vespere paulo melior erat Morbi facies ac matutino tempore. Cæperunt enim sudores jam effluere, pauculæque in pectore pustulæ Miliæres pullulare. Alvus tamen, Enematis antea præscripti vim eludens, adhuc, valde stricta fuit. Quamobrem & aliud jussi injiciendum.

R. Decoct. comun. pro Clyst. ℥viiij, *Elect. Lenit. ℥j*, *Conf. Hammech. ℥℔*, *Sacch. rubri q. s. Ms. f. Enema.*

Et ab Enematis operatione finita, ut sumeretur Bolus sequens.

R. Conf. Acetof. ℥℔, *pulv. Chel. Cancr. comp. ℥i*, *Syr. Melisse q. s. Ms. f.*

f. Ms. f. Bolus quinta quaque hora sumendos,

His addidi Mucilaginem ex Semin. Cydon, & Pſyllii Decocto Hordei extractam, & Syr. à Rubo Idæo edulcoratam; sumendam cochlearim, sensimque deglutendam.

Die 26to ab astantibus intellexi, somni paululum obrepſiſſe patienti post Enema rejectum, totamque noctem continuasse Diaphoresin. Plures etiam jam exitere Pustulæ, & suspiria fuerunt rariora. Præscripsi itaque Bolum repetendum.

Vesperis mihi narratum est, Agrotam omnia Symptomata de novo passam fuisse: Et in vehemente suo Furore se adeo in lecto jactasse, ut inde sudores subsisterent. Quos ut restituerem, Spirituumque turbulentiam pacificarem, Camphoræ usum, (in simili casu sæpe à me expertum) cum Emulsione sequente consului.

R. Sem. Papav. albi ℥ij, Amygd. dulc. excor t. n° xv, Contund. cum decoct. Hord. q. s. affundendo deinde ejusdem Decocti ℥ iij, Edulcoretur Colatura Saccharo albo pro potu ordinario.

Jussi etiam ut Julapium repeteret, & Bolum cum laudano die sequente mane.

Die 27mo dictum est, Patientem à sumpto Laudano vix quicquam dormire potuisse. Ex usu autem Camphoræ totam noctem perstitit Diaphoresis, Pustulæque plures exitere. Jussi itaque Bolum sine Laudano continuandum.

Die 28vo eadem Pustulæ Miliaries

vilæ sunt incredibili constipari numero. Quæ attamen haud usque adeo profecerunt, quin Delirium vociferansque Furor recurrerent. Cum itaque Antimon. Diaphoretici vim, tam ad Pustulas expellendas, quam ad compescendum Delirium, sæpe expertus sim, sequentia præscripsi.

R. Antimon. Diaphor. Pulv. e Chel. Cancr. comp. an. ℥℔, Ms. sumantur ter de die e Cochl. j. Julap. sequentis, Superbib. Cochl. v.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥vj, Melliss. ℥iv, Epidem. ℥ij, Syr. Melissæ ℥i, Ms. f. Julap.

Et ad calorem internum ac sitim, linguamque sordidam ac siccam, præscripsi Decocti Hord. ℥ij, Syr. Viol. ℥ij, edulcoratas pro potu ordinario.

Die 29no post noctem multo quietiorem quam antea, Pustulæ fiunt adhuc ampliores. Unde & Vociferatio & Delirium accepere temperamentum. Lingua tamen manusque atefactæ sunt. Præscripsi itaque ut Bolo addatur Lap. Prun ℥℔; ut bibat singulis Diebus Apozematis ℥ij; & ut Empl. Vesicat. Tibiis applicarentur.

Die 30mo omnia Symptomata optabilia sunt. Quare ut persisteret in novissime præscriptorum usu ad Junii 12. consului. Tandem, circa Junii 16. præscripsi Pil. Tart. Q. ℥i, secunda vel tertia quaque nocte sumend. ad sextam vicem. Quibus sumptis, perfecte, & præter omnium Domesticorum & Visitantium expectationem, convaleuit.

Historia Febris Miliaris cum laesa memoria.

A Prills 4to 1701, vocatus sum ad D. Buller in *Newington-Burys*, cui ut Pharmacopœus inserviebat D. Hunter.

Ille, dum iter ad *Londinum* confecit, maximo Dorsi dolore, cum Ventriculi ægitudine, Vomitione & Dysuria, correptus est. Quæ Symptomata sibi visa sunt simpliciter Nephritica. Et Medicamenta quædam huc referencia frustra sumpsit. Prædicto die ad eum accessi. Et quoniam Antecedentia narrando, spirituum defectum & suspiria tacuisset, sequentem præscripsi Haustum Emeticum.

R. *Salis Vitrioli Vomitivi* ℥iij. *Divide in Doses sex. Sumantur singula ex Aq. Ingländ. comp. Cochli. j. Superbibendo haustum posseti fol. Card. bened. alterati. Et Vomitione finita, ut sumeret Pil. Stomach. cum Gum Di, ad Humorum & Vomitorii eliminandas reliquias, & ad mundificandas vias Urinarias, ut die sequente mane bibat Aque Strethamens. ℥ij.*

Die 5to cessabant Vomitio & Ægri-tudo; hæcque tam per Urinam, quam per sedem, aqua Cathartica effluxit. Dorsi tamen persistit Dolor; etiamsi mitiori gradu. Caloreque ac Frigore, vicibus alternis, sed inæqualibus, capus est. Pulsus etiam illi erat frequens ac debilis. Spirituumque penuria, & Pectoris oppressione suspiria provocante, vexabatur. Unde conjecturam feci, hanc Febrim Miliarem esse futu-

ram, & sequentia præscripsi.

R. *Lapid. Goens. Pulv. de gutta an. ʒʒ, Ms. f. Pulvis e Iulapio perlato haustulo sexta quaque hora sumendus.*

Die 6to Languor & suspiria leviora sunt. Cum vero Dorsi dolor potius ingravesceret; præter Pulverem antea præscriptum, monui E-nema ex Decocto communi & Melle Mercuriali injiciendum. Eoque rejecto, ut Pulv. e Chel. Caner. comp. Di, ex Haustu sequente sumeret.

R. *Aq. Lact. alex. ℥iij, Epidem. Syr. de Meconio, Ob. Amygd. dulc. an. ʒʒ, Ms. f. Haustus. De-mun-que, ut paretur Mucilago ad emolliendam linguam.*

Die 7mo Dolor fit mitior; spiritus autem perturbati sunt & depressi: forsan ex sumpto Syrupo è Meconio nocte præcedente. Præscripsi itaque Emplastra Vesicatoria quamprimum Brachiis internis applicanda. Et ad continuandum Sudorem Haustum sequentem.

R. *Aq. Lact. alex. ℥iij, Epidem. ʒʒ, Lap. Goens. Pulv. de gutta an. ʒj. Ms.*

Et spirituum defectu urgente, ut Haustum Jelapii perlato, & Aq. Theriacal. Cochli. j, aut ij, vicibus alternis sumeret. Et ad linguam manusque jam paulisper trementes, ut cum Haustu potus ordinarii spiritus Lavend. comp. gutt. xx capiat aliquoties in die.

Die 8vo Pustulae Miliare in conspectum venire, Ideoque multo lenior

lenior factus est Dorsi dolor; spiritusque minus defecerunt, neque adeo sunt perturbati. Jussi itaque ut sumeret alternis vicibus Haustum ultimo præscriptum, & Bolum sequentem;

R. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℞, *Syr. Paralif. q. s. Ms. f. Bolus.*

His addidi Apozema ex Aq. Hordeatæ ℥ij, & Syr. Viol. ℥ij. Ut & Medicamentis & Pustularum materiæ expellendæ sit vehiculum. Nec non ad Renes Viasque Urinarias abluendas: Alvumque plerumque strictiorem, leviter relaxandam. Et Apozematis haustui Aq. Theriacalis aliquot Cochlearia minuscula suasi addenda.

Die 9to auctus erat Tremor, nec sine quibusdam indiciis levioris Delirii. In quantum tamen Pustulæ, adhuc plures majoresque extirerunt, spiritusque fuerunt minus depressi, jussi, ut in omnium antea præscriptorum usu persisteret.

Die 10mo symptomata, die præeunte mala, emendantur. Verum jam orta Tussis levicula molestiam patienti attulit. Ideoque ne materiæ morbificæ reliquiæ pulmonibus post pustulas desiccatas irruerent; sequentem Linctum præscripsi.

R. *Ol. Amygd. dulc. ℥ij. Syr. Heder. terr. Capill. Vener. an. ℥j. Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Linctus.*

Et ut loco Apozematis antea præscripti bibat sequentem Pitisanam instar potus ordinarii.

R. *Decoct. pectoral. depurat. Aq. Laib. alex. an. ℥ij. Ms.*

Et ut sumat sequentis mixturæ

gutt. xx, cum haustu Pitisanæ in languoribus.

R. *Tinct. Castor. ℥ij, Salis Vol. Oleos. ℥℞, Ms. Demumque ut in usu Haustus & Bolorum persisteret.*

Die 11mo cum omnia pene eadem ac in die præcedente viderim, jussi ultimo præscripta continuanda.

Die 12mo ex noctis præcedentis vigiliis quodammodo perturbabantur spiritus; sed minime defecerunt. Quoad reliqua, mediocriter etiam se Ager habuit; Pustulæque in desiccationem inclinarunt. Ne tamen Morbi reliquiæ, in sanguinem Nervosque transferrentur; Vesicatorium inter Scapulas præscripti applicandum, usumque Bolorum & Julapii perlari repetendum.

Die 15to à Febre liberatur; excepta quadam spirituum perturbatione levicula. Ad quam Enema repetendum jussi; Bolumque cum Julapio mane & vesperi, & in languoribus sumendum. Ne Medicamentorum usui nimis subito desuesceret.

Die 18vo ex Pilularum quarundam Catharticarum usu sensit se Capite multum levari. Deinceps, etiam si pulmones præcautione antea memorata evasere talvi, ex Morbi tamen reliquiis versus exteriora propulsis, Apostema fuit genitum: quod sub cura D. Hunter brevi sanatum est.

Ex hac Febre licet Aegroti Memoria læta fuit maxime, exquisitæ tamen Diætæ usu, post bimestre spatium, perfecte redintegrata est.

N. B. Symptoma in Febre Miliari primo sensibile partem antea affectam fere semper occupare; ut in casu præsupra descripto contigit.

Historia Febris Miliaris ex sumpta Emulsione Lethalis.

Die 10mo Sept. 1700, vocatus sum ad Viri admodum Honorab. D. Trevor Aurigæ uxorem, in Candelariorum Societatis Aedibus habitantem, & jam puerperam; cuique pharmacopæus erat D. Hunter.

Tertio à partu die, febrili Horizonte, Caloreque succedente, Febris Lactæ simili, correpta est. In maximum etiam languorem, pectoris que oppressionem cum suspiriis incidit, & insomnis diem noctem que transegit. Quæ Symptomata, cum mere Hysterica vulgò putarentur; Ægrota hæc Hysterica etiam Medicamenta, sed frustra sumit. Quamobrem à Digniss. viro D. Thoma Lane Equite Aurato, cui Patientis maritus olim inservierat, visitare illam exoratus sum. Quam cum primo adiverim, Pulsu frequenti ac debili, perturbatis spiritibus, oppresso Pectore, suspiriis Caloreque interno, laborantem vidi. Et licet Urina ejus esset sanorum similis; Palmæ tamen caluere. Quæ omnia ut Febris Miliaris mihi visa sunt indicia; ita & quædam Pustulæ, in illius deinde denudatæ pectore conspicuæ, hanc meam conjecturam comprobarunt. Præscripsi itaque secundum meam usitatam Methodum Pulverem sequentem, sexta quaque hora sumendum.

*R. Pulv. e Chel. Cancr. comp.
ʒj, Croci ʒi, Mf. f. Pulvis.*

Die 11mo Pustulæ Miliare mi-

rum in modum constipabantur: Unde & nox patienti transit placidissime. Spirituumque perturbatio, & suspiria fuere mediocria. præscripsi itaque ut in pulveris & Julapii usu triduum persisteret; sumeretque in languoribus Spir. C. guttas aliquot in potu ordinario.

Die 14to pustularum Eruptio fuit adhuc magis conspicua; languore & oppressionem pectoris jam devictis. Nam præter calorem internum vix quicquam mali sensit. Forsan autem persistit iste Calor, quod Ægra diluentia, vel nondum, vel non satis potavisset. Ideoque Lactis Aquam alexiteriam instar potus ordinarii bibendam præscripsi. Et ut sumat Aquæ Theriacalis aliquot Cochlearia in haustu ejusdem: ad servandum inter potum & medicamenta æquilibrium. Præcipue, si vel languor & oppressio recurrerent, vel remitteretur Diaphoresis. Demum, ut Vesicatoria Brachiis internis applicarentur. Tam ad pustulas feliciter ampliandas, quàm ad mala quæcunque Accidentia avertenda.

Diebus 15to & 16to cum eadem esset Morbi facies, ultimo præscripta censui repetenda.

Die 17mo ex usu Aq. Lactis intermissio incidit Ægrota in levem Dysuriam. Statim itaque D. Hunter pharmacopæus, eoque absente alter, accersitus est. Qui dum solummodo Dysuriam præ oculis habet.

haberet; Emulsionis libram bibendam misit. A cuius usu statim substitit Diaphoresis, maximaque oppressione & Dyspnœa prehendit. Tandem & me vocarunt. Sed antequam illam adiverim de ea

conclamatum est, & brevi obiit.

Ex Historia jam supra descripta patet, quam maximum periculum in hac Febre ab errore, etiam minimo, pendere potest.

Historia Febris Miliaris, cum Ulcere, Calculoque Renum.

Febr. 27mo 1707, vocatus sum ad D. *Couts*, in Vico *Mark lane* vulgo dicto, jam puerperam; cui D. *Hunter* ut pharmacopœus ministravit.

Annos aliquot sinistri Lateris dolorem sustinuerat. Quem à Splene genitum plerique ob id æstimarunt, quod prope partem Lienis anticam latus occupare videretur. Cum sinistri Renis antica pars esset revera affecta.

Ex Morbo Nephritico totum Ægrotæ genus Nervosum imbecillitatem aliaque vitia contraxerat. In pyralismum frequenter incidere solebat. Et per bimestre spatium ante partum passa est internum Calorem. Qui, [ut antea monui] sæpe & præcipue in Gravidis paulo ante partum Febrem Miliarem præcedit. Tandem, sine obstetricis ope, fœtum enixa est.

Post dies aliquot dolorem primò sensit in sinistro Latere, deinde in dextro cum horrore. Postea calore & frigore alternis, sed inæqualibus intervallis, vexabatur.

Die quo illam primo visitavi, Pulsus eierat frequens ac debilis; lingua squalida & humida, fere sanorum similis: quemadmodum &

Urina, sed sine sedimento. Calor & Frigus irregulares habuere vices. In dorso manus calor erat mediocris, cum palmæ ferverent. Ut ab illa dormitura avolavit somnus; ita & Spiritus ejus tumultuaria quadam perturbatione commoti sunt. His etiam sonitus Aurium, palpitatio cordis, Dyspnœa irregulariter repetita, maximaque oppressio cum suspiriis, accessere. Nonnunquam item tremuere manus: Et à pyralismo omnino suppresso, Lochiisque parce effluentibus, tum deliravit, tum motibus convulsivis levioribus correpta fuit. A quibus Symptomatis, Febrem hanc esse censui Miliarem. Et præcipue à Spirituum defectu, & pectoris oppressione cum suspiriis; mihi hujus Febris signis Pathognomonicis. Et à Dyspnœa, Tremore, & Debilitate, Febrem præcedentibus, periculosam esse intellexi.

Duplicem itaque præ oculis habui indicationem. Scilicet, excitare Diaphoresin, & ad Symptomata sigillatim respicere.

Ut priori satisficerem, & ad Lochia restituenda, Dyspnœamque levandam, Bolum sequentem præscripsi.

R. Pulv.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. Sperm. Ceti an. ℥i, Castor. gr. iv, Syr. e Mecon. q. s. Ms. f. Bolus cum Julapii sequentis haustu sexta quaque hora sumendus.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥x, Bryon. comp. ℥i℔, Sacch. alb. ss. q. s. Ms. f. Julapium, de quo sumat haustum ut supra & in languoribus.

Porro ad Dyspnoeam materiamque morbificam minuendum, & caput defendendum, Vesicatorium Nuchæ applicandum iussi.

Ad renovandum autem pyralisimum, Sanguinemque diluendum, eoque modo pustularum egressum promovendum, & ne Dysuria ex Empl. Vesicatorio contingeret sequens Apozema præscripti.

R. Decocti Pector. ℥i℔, Aq. Paon. comp. ℥i℔, Syr. de Alib. Iujubin. an. ℥i, Ms. f. Apozema, de quo sumat haustum frequenter.

Et ad promovendam Diaphoresim, ut Sp. corn. C. gutt. xx haustui Apozematis adderentur.

Deinde ad Lateris dolorem leniendum, Haustum sequentem, cum pulv. e chel. cancror. comp. ℥j, sumendum præscripti.

R. Aq. Meliss. ℥ij. Bryon. comp. Syr. de Mecon. Ol. Amygd. dulc. an. ℥i℔ Ms. f. Haustus.

Et quo melius restitueretur pyralissimus, quoddam Gargarisma, à patiente antea probatum permisi usurpandum.

Ad hæc omni loquacitate & Vilitantium turba Egrotæ interdixi. Ut si infomnis fuerit, saltem tranquillitate frueretur. Suasi etiam, ut possetum salviatum & calidulum

affucim bibat, ad calorem internum minuendum, meliusque producendam diaphoresin.

Die 28vo dolor Lateris multò fuit remissior, & jam quiete jacuit, etiamsi nox sine somno præterisset. Caput etiam pacatius, & Respiratio facilior. Pulsus tamen frequens adhuc & debilis; at cum motu magis æquabili. Quin & palpitatio cordis, Tremorque perstiteret, & convulsivorum Motuum quædam specimina. Lenis tamen jam orta fuit & universalis Diaphoresis. Calor item externus magis regularis, & in manu ubique sui similis. Lingua & Urina eadem ac die præcedente. Et quamvis pectus adhuc fuerit oppressum, spiritusque defecerint; rariora tamen trahebat suspiria. Quibus omnibus perpenis sequentia præscripti.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℥j, Croci, Pulv. de gutt. an. ℥i℔, Syr. Paon. comp. q. s. Ms. f. Bolus circa tertiam pomeridianam sumendus, & deinceps sexta quaque hora, cum Julapii sequentis haustulo.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥x, Paon. comp. ℥i℔. Sacch. alb. ss. q. s. Ms. f. Julap.

Et ut Apozema antea præscriptum continuaretur.

Cùm verò cubicularia me jam discessuro submissiori voce fuisset allocuta: contigit ut Egrotæ putaret illam dixisse, se brevi fore maniacam. Quod ei adeo perturbavit animum ut paulo post in delirium (à quo ex primo meo præscripto huc usque immunis fuerat) de novo incidit. Pharmacopœus iraque mis-

fus est indicare mihi, quod Domino Couis gratum foret, si Medicum, jam à multis annis sibi suisque ordinarium, meis associarem consiliis: ut si forsan alio fuerim avocatus, ille in promptu esset.

Vesperis convenimus. Et statim à consultatione inita, iste Medicus, primariam Indicationem pro continuanda Diaphoresi flocci faciens, Medicamentis valde calorificis opus esse urget. Quibus à me rejectis, sequentia præscripsimus.

R. *Lapid. Goens.* ℞, *Oculor. Cancr.* pp. ℞j, *Croci*, gr. v. *Castor.* gr. iv, *Syr. Pæon. comp.* q. s. *Mf. f. Bolus hora nona sumendus in Cochl.* j, *Lulapii sequentis superbib.* *Cochl.* v.

R. *Aq. Meliss.* ℥vj, *Puleg.* *Bryon. comp. an.* ℥i℥, *Ocul. Cancr.* pp. *Marg.* pp. an. ℞ij, *Sacchar. albiss.* q. s. *Mf. Lulapium.*

Et ut applicentur Emplastra Epipastica super carpis.

Martii imo nobis narratum est, patientem, nocte præcedente insomnem fuisse; & jam inquietudine, calore, & delirio laborare vidimus: Medicamentum enim Sudorificum, Diluensque omitta fuere. Proposui itaque Antimonii Diaphoretici usum; Medicamenti, scilicet ad pustulas Miliarese emittendas nec non ad levandum delirium, à me sæpissime probati. Ille vero, postquam diu renixus est, tandem mihi assensit; convenitque inter nos sequentia præscribere.

R. *Antimon. Diaphor.* ℞j, *Lap. Goens.* gr. xij, *Castorei grana aliquot*, *Syr. Caryophil.* q. s. *Mf. f. Bolus sexta quaque hora sumendus*

Tom. II.

cum Lulapio antea præscripto.

Et ut Emplastra subpedalia applicarentur.

Die 2do involuntarie quidem Urina extillaverat; sed id à Vesicatoriis, ut videbatur. Domiti enim delirii loco sana mens rediit. Respiratio etiam erat facilior; Motusque Convulsivi vix quicquam sensibiles. Vidimusque pustulam quandam rubram super inspecto collo. Quod alter Medicus, hanc Febrem haud esse Miliarem, arguere contendit. Quem errorem postquam illi ex aliis Symptomatis patefecissem; concordi animo eadem quæ ultimo præscripta sunt continuari iussimus.

Die 3io in denudato pectore Pustulas Miliarese absque ullis alterius generis conspeximus. Unde & quæque lenita sunt Symptomata. Quamvis enim per noctem pene insomnis fuisset, ex leni tamen Diaphoresi, quietudine, animique tranquillitate, & respiratione facili fruebatur.

Nihilominus ille idem Medicus, eorum loco, quorum usu finem desideratum obtinuimus, calida Medicamenta, ad Spiritus, ut ajebar, exaltandos, usurpari voluit. Ego vero, post longam disceptationem, cum assentire minime ausus sim, ipsum, ut per se faceret experimentum, permisi. Interim Pharmacopœum Cubiculariamque monui, ut horum Calidorum effectum accuratissime notarent. Ille vero sequentia præscripsit.

R. *Conf. Alcherm. sine odor.* ℞, *Pulv. e chel. cancr. comp.* *Lapid. contray. an.* gr. xij, *Salis Succin.* gr. v, *castor.* gr. iij, *Syr. e cort. citr.* q. s. *Mj. f. Bolus sumendus*

Eccc

quinza

quinta quaque hora, superbib. Julap.
sequ. cochl. iv.

R. Aq. Meliss. Lac̄. alex. an.
ʒiv, Scordii comp. ʒij, Bryon.
comp. ʒib, Margar. pp. Div, Sac-
ch. albiss. q. s. Ms. f. Julapium, su-
mendum ut supra præscriptum est
& pro libita in languoribus.

Die 4to nobis narratum est, Æ-
grotæ noctem valde inquiete transiis-
se. Ita ut præ anxia quadam ægri-
tudine sudores calidi per totum cor-
pus ei effusi sint, & (ut asseveravit
pedissequa) lintea mordere cogere-
tur. Ad hæc, maxima oppressione
& Dyspnoea, motibusque convul-
sivis magnis & frequenter repetitis
afflicta fuit. Quæ omnia Pulsus fre-
quentissimus & Vermicularis comi-
tabatur.

Forfan prædicta dosis, quoad
quantitatem, non adeo calorifica vi-
deatur. Cum tamen brevioribus In-
tervallis, & ab Ægrotæ, jam & an-
te hac ad febrilem effervescentiam
proclivi, sumeretur; & ubi Ren
suo proprio Morbo fuit affectus:
minor dosis, instar majoris valere
potuit.

Cæterum ille alter Medicus, cum
ad consulendum secesserimus, à me
quæsit, quid esset tandem facien-
dum? Ego vero respondere haud du-
bitavi, locum consultandi dari nul-
lum, nec quidem sperandi. Ille ve-
ro à sudoribus salutem promisit. E-
contra, eos ex Agonia & Morbi
Veneno esse mere colliquativos, ad-
monui. Demum, post quædam alia
hic illuc objecta, sequentia præscrip-
ta sunt.

Applicentur Empl. Vesicat. ana-

pla & acria Femoribus internis. Et
reperantur subpedalia.

R. Bezoar. Orient. ʒj, Anti-
mon. Diaphoret. gr xij, Conf. Al-
chem. sine odor. ʒj, Syr. Caryoph.
q. s. Ms. f. Bolus quamprimum su-
mendus. superbib. Julapii. ulti-
mo præscripti Cochl. iv.

R. Tinct. Castor. ʒij, Capiat
gutt. xvj, in haustu potus ordinarii.

R. Decoct. albi. ʒiij, Aq.
Cinam. hord. ʒiv, Sacchar. albi q.
s. Ms. pro potu ordinario. Sed,
antequam parata erant Medicamen-
ta, Ægrotæ hæc mortua est.

In dissecto Cadavere Intestina,
ut sæpe solent, flatibus valde di-
stenta vidimus; & illorum vasa ca-
pillaria Sanguine referta. Majora
vero, & præcipue in peritonei in-
terna superficie, stagnante Sanguine
quasi nigricantia, Gangræne simili-
tudinem præ se ferebant: scilicet,
circa dextrum Latus, ubi nuper Æ-
gra de dolore maxime querebatur.
Nam antea Latus præcipue sinistrum
ei doluit. Ideoque sinistri Renis
Parenchyma conspeximus absump-
tum, Tunicasque pure plenas, &
Calculo magno, cum quibusdam par-
vulis infima & antica parte posi-
tis. Ren dexter videbatur fere sa-
nus; & similiter Hepar, atque Ute-
rus. Vesica vero Fellea Bile flavi-
ssima, & subflavis Lapillis distenta
erat.

Ex his patet, dolorem diutur-
num, in recensione Symptomatum
memoratum, à sinistri Renis Cal-
culo; Hæcticam autem Intemper-
em, ab Ulcere, & forsan à Vesi-
cæ Felleæ Lapillis, Bilis exitum
præ-

præcludentibus; pendere: Doloremque recentem in Regione dextra à stagnante Sanguine. Qualem Dolorem, hoc est Recentem, in

aliis etiam Cadaveribus Sanguinis Stagnationi conjunctum semper comperi.

Historia Variolarum cum Pustulis Miliaribus.

Julii 15. 1705. vocatus sum ad Dominam Bek, D. Bek Mercatoris celebri Urorem; quæ tum temporis, apud *Hannstediam* commorata est; cuique D. *Sherwood* erat Pharmacopœus. Hæc, cum antea perfecta veludine usa fuisset; 13to die Julii, dolore dorsi vehementi, cum oppressione pectoris, atque altis suspiriis, Spirituumque defectu, correpta est. Ex quibus Symptomatis, Febris Miliaris signis Pathognomonicis, novi hanc esse hujus generis, Pustulasque Miliarses brevi exhibituras prædixi. Et de expectandis Variolis feci etiam conjecturam: Eo magis probabilem, quod tum temporis longe lateque grassabantur. Consultui itaque illam ad Visitationes facilitandas, in *Londinum* deferri. Et ut tutius suum iter perficeret, Pulverem ex *Bezoar. Orient. & Pulv. e Chel. Cancr. comp. an. 3j*, sumendam præscripsi.

Die 16to Variolæ cum Pustulis Miliaribus interjectis emicuerunt. Præscripsi itaque Pulv. e Chel. Cancr. comp. 3j, cum Julapii perlato communis haustulo, sexta quaque hora sumendum. Ad prævenendam Diarrhæam Dyspnoeamque, tum decoctum album, tum pectorale, alternis vicibus bibenda. Quibus etiam provisum est, ne Pustu-

larum Miliarium Variolarumque materiæ emittendæ desit vehiculum: & ut melius linguæ viscositas inhiberi possit. Præscripsi etiam Astringens Gargarisma, ut ejus usu Variolas de Faucibus repellerem.

Die 17 Pustulæ Miliarses & Variolæ numerosius extabant. Capite, Gutturæ, Thorace, Ventriculo, Ægra bene se habebat. Oppressio etiam, & defectus Spirituum fuerunt mitiores. Tantum insomnis erat, ut Febre Miliari correpi solent. Suasi itaque ut in omnium die præcedente præscriptorum usu persisteret.

Vespere paulum delitabat. Non à Pustularum Miliarium aut Variolarum paucitate, satis enim erant numerosæ; sed ex perpetuis vigiliis. Ad quam Confectionem Fracastorii, in hac Febre vel Laudano vel Diacodio potiorem, in sequente Haustu præscripsi.

R. *Aq. Ceras. nig. ʒiij, Evid. ʒiij, Conf. Fracast. ʒj, Ms. f. Haustus persistente Delirio sumendus.*

Die 18vo à nocturno somno delirium paratum fuit. Ægra autem Embrionis recentem concepti Abortum, verum absque ullo malo Symptomate, passa est. Jussi itaque ut in usu antea præscriptorum persisteret. Addendo Pulv. e Chel. Cancr. comp. singulis scrupulis Mar-

garit. pp. gr. vij. quo certius & à Diarrhæa & à nimio Lochiorum fluxu præcaverem.

Vespere Variolæ satis erant conspicuæ. Ægrotata tamen summa Pectoris oppressione, Spirituumque defectu laborabat cum suspiriis. Quæ Symptomata, cum lenem & continuam Diaphoresin indicaverint, præscripsi Pulv. c. Chel. Cancr. comp. usum sine Margaritis, & cum Julapio seq.

R. Aq. Meliss. ℥viii, Peon. comp. ℥ij, Syr. Caryophil. ℥j. Ms. f. Julav.

Suasi etiam ut persisteret in usu Apozematis Pectoralis; addendo singulis Hautibus Spir. C. C. gutt. xx. Tum ad levanda ex oppressione suspiria, tum ad continuandam uberiorem Diaphoresin. Ubi enim per se extant Variolæ, Spiritusque elevari possunt sine Diaphoresi; sale Volatili Oleoso potius quam Spiritu C. Cervi utor.

Die 19no Facie atque Artus paulisper tumuere. Variolæ autem pleræque exsiccæ, & colore quasi corneæ videbantur. Oppressio etiam magna erat & suspiriis conjuncta; sed sine Spirituum defectu. Habita itaque ratione ad Partium & Variolarum Tumorem, & Pustularum Miliarium eruptionem, Julapium seq. præscripsi.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥x, Peon. comp. ℥i℥, Confect. Fracast. ℥j, Spec. Conf. de Hyacinth. sine odorat. ℥ij, Syr. e Mecon. & e Cort. Citr. an. ℥℥, Ms. f. Julav. de quo sumat Cochl. iv, tertia quaque hora. Eo fine, ut ex dosibus, brevioribus intervallis sumptis, Ægra

perpetua quietudine in lecto jaceret. Eoque modo à Frigore externo, etsi non semper Variolarum, Vesicularum tamen Miliarium, eruptioni inimico, præcaveretur. Præscripsi etiam ut, ad Tussim Dyspnœamque saltem minuendas, in usu Apozematis pectoralis persisteret. Et cum Variolæ jam & in Collo & in toto Corpore plenè expulsæ fuerint, loco Astringentis Gargarismatis lenientem substitui.

Vespere quiete, sed pene insomnis, jacuerat. In vola Manuum, ubi Cutis valde crassa, Variolæ videbantur Vesiculæ sero limpidò plenæ; in aliis partibus quasi exsiccæ. Præscripsi itaque ut in Apozematis pectoralis frequenti usu persisteret; scilicet, ad Materiam & Variolis & Salivationi præbendam. Et ad majorem cautelam, ne aut Variolæ aut Pustulæ Miliæres versus interiora remearent; haustu Apozematis, Aquæ Theriacal. Cochl. j sæpe addendum monui. Et ut Tumorem partium promoverem, hora somni Haustum sequentem bibendum.

R. Aq. Paralyf. ℥ij, Theriacal. ℥iij, Confectionis Fracastorei ℥j, Syr. de Mecon. ℥℥, Ms. f. Haustus.

Die 20mo omnia in eodem statu perdurarunt Symptomata. Jussi itaque ut in usu mixturæ pacificæ antea præscriptæ quarta quaque hora persisteret: Et in usu Apozematis Julapii, & Gargarismatis.

Vespere, cum eadem videretur Morbi facies, eadem quæ prius præscripsi continuanda. Et ut Julapii sequentis haustum sumeret in languoribus.

R. Aq. Meliss. ℥x, Paon. comp.
Epidem. an. ℥jβ, Syr. Paon. comp. q.
s. Ms. s. Julapium.

Die 21mo Agra fere eadem ac antea. Id tantum jam querebatur, totum Corpus vehementer prurire. Præscripti itaque ut in usu omnium persisteret: Præcipue, mixturæ pacificæ, ne inquietudine ex pruritu pateret frigori, eoque pustulæ Miliare recederent.

Vespere, cum in eodem statu fuisset ac matutino tempore, visum est omnia jubere continuari. Eo potius, quod ex usu Apozematis pectoralis Gargarismatisque frequente omisso, Salivationem [ut in Variolis siccioribus & Corneis solet] sisti viderim. Hincque patet, cur multi, circa diem à Morbi principio undecimum moriuntur. Nimirum, quod nimis parce ad diluendum attenuandumque sanguinem, & materiam in Salivationem præparandam biberent. Unde & oneri succumbit Natura, faucium subsidit Tumor, cum gravissima Dyspnœa, quæcunque expectorantia eludente; demumque ex Alvo semel aut bis soluta, vel mensium effluxu, subito mortem obeunt. Calida quoque Medicamenta, à multis præscripta, Dyspnœam siccitatemque Gutturis & Linguae inferendo, simili Epilogo præcludunt. Semper itaque usque ab initio, & per totum progressum Morbi, diluentia præscribo. Nec Cerevisiam tenuem pane tosto alteratam prohibeo; nisi Aegritudo, vel nausea, Vomitus, vel Diarrhæa contraindicaverint.

In difficili Respiratione, & ubi Salivatione maxime opus est, Indicationes pro Medicamentis valde

calidis nullas agnosco. Cæterum, si forsan, non obstante eorum usu, Patientes evadant, viribus Naturæ referendum est. Partium extumescentiam Opiata satis bene promovent; & Salivationem diluentia. Calida autem Medicamenta, sanguinis accelerando motum, utrumque inhibent. Etenim Fermentatio & Secretio contemporaneæ, nullo modo consistunt. Cujus rei exemplum nuper vidi singulare in Domino *Hatsell*, cui pharmacopœus erat D. *Lancashire*. Is enim, cum mali moris variolis laboraret, & ex sumpta Tincturæ Croci, vel Confect. Alchermes tantum pusilla dosi, Febres vehementius accenderetur, coactus sum oculos Cancrorum, Margaritas, & similia, cum diluentibus præscribere. Quorum benigna vi Aegrotum ex orci faucibus ereptum sanavi. Sed ad historiam præmanibus jam redeo.

Die 22do intellexi generosam Mulierem, cujus hæc casum narro, nocte præcedente vix dormiisse. Multum de Calore interno querebatur, palluitque Urina. Unde & Metastasis materiæ, aut Pustularum Miliarium, aut Variolarum metui. Præscripti itaque sequentia.

R. Decoct. Pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an. ℥j, Theriacal. ℥j, Ms. sumat haustum aliquoties in die.

Et quo melius, non solum Variolas, diluendo, sed & Pustulas Miliare, Spiritus roborando fovorem, Julapium cum Diacordio antea præscriptum, & alterum Cordiale, una cum diluente Julapio, vicissim sumenda præscripti.

Vespere in eodem statu persistit. Ideoque eadem Medicamenta jussi continuanda.

Die 23tio nempe à Morbi principio undecimo, Aegrotata incidit in aliquanto gravius quàm hætenus periculum. Nam totam fere noctem insomnis fuerat. Potius, ut mihi videbatur, à Pustularum Miliarium vitio, quàm variolarum. Præscripti itaque Pulv. e Chel. Cancr. comp. ʒj, cum Julap. perlato sumendum octava quaque hora.

Vespere ter Alvus descenderat. Jussi itaque Purgativum antea præscriptum quamprimum repetendum. Et post singulas sedes, mixturæ cum Conf. Fracast. Coch. iv. bibenda; addendumque Decoctum album. Et ad alia Symptomata, ut sint in promptu Mucilago & Gargarisma; nec non Apozema pectorale spiritu sulphuris leviter acidulatum.

Die 24 narratum est, Febrem rotam noctem intensiorem fuisse. Facies Manusque, sed hæc minus, detumuerunt. Ad hæc persistit Diarrhæa, defecere spiritus, respiravit difficillime, & Salivatio declinavit. Quibus Symptomatis ultimo præscripta methodo occurrendum censui. Addendo Oxymelitis scillit. Coch. j, Aq. Cinam. hord. dilutum. Et ut Pulv. e Chelis Cancror. comp. Apozematisque pectoralis in usu persisteret; cum spiritus Corn. C. gurr. xvj, in singulis haustibus Apozematis. Et in Diarrhæam, mixturam cum Confect. Fracast. statim & post singulas sedes sumendam jussi.

Vespere facilius respirabat. Verum ex sumpto Oxymelite scillitico aliquoties vomuerat. Julapii itaque

sequentis haustum urgente vomitu bibendum præscripti.

R. Aq. Menth. ʒx, Peon. comp. ʒss, Spir. Mentha gurr. x, Syr. Menth. ʒi. Ms. f. Julapium.

Die 25to narratum est Patientem nocte præcedente calore febrili valde accenso gravatam fuisse; nec non delirio, Respiratione difficili, & Diarrhæa; Minime autem modo Paroxysmi regularis. Variolas etiam ubique nigricantes, quasi Gangæna tactas, apparuisse. At cum mane accederem, Symptomata hæc vidi maxime diminuta, & Vomitus penitus suppressa. Ad Tracheæ autem, quam nunc passâ est, strangulationem, Pillulas sequentes sumendas curavi.

R. Castor. gr. vj, Asa foetid. gr. xij, Syr. Paralyt. q. s. Ms. f. Pill. n° vj. Et ut persisteret in usu ultimo præscriptorum.

Vespere Exacerbatio febrilis, cum Vigilis, delirio, dyspnœa, Sedibus, Moribusque Convulsivis, fuit repetita. Emplastra itaque subpedalia, Vesicatorium inter Scapulas, Bolumque cum Julapio sequentem præscripsi.

R. Sperm. Ceti, e Pulv. Cancr. comp. an. ʒj, Laud. Lond. gr. j, Syr. Paralyt. q. s. Ms. f. Bolus sumendus statim, superbibendo Julap. seq. Coch. iv & deinceps per intervalla.

R. Aq. Ruta, ʒx, Peon. comp. ʒiij, Sacchar. alb. q. s. Ms. f. Julapium. Ut persistat in usu Apozematis pectoralis, & mixtura cum Confect. Fracast. pro re nata.

Die 26to intellexi noctu Aegrotam perturbatam fuisse inquietudine & delirio, nec non sedibus, spirituum defe-

defectu; sed sine suffocatione. Imperavi itaque ut in usu ultimo præscriptorum persisteret.

Vespere caloris exacerbatio renovatur. Mitius autem deliravit, sedesque paulo restrictæ sunt. Præscripti itaque omnia continuanda; & urgente delirio, Vesicatoria Brachii applicanda.

Die 27mo relatum est, noctem Agrotam pessime sustinuisse. Nam ex reaccensa Febre deliravit cum vociferatione. Quamobrem & Curatrix præscripta Vesicatoria apposuit: Et ex uesticis apertis tam Febris quam Delirium multum levabantur. Jussi itaque; ut Tinctura Corticis Peruviani in promptu esset. Interim ad sitim sedandam, ut Lactis Aquam alexit. Saccharo edulcoratam biberet, & persisteret in usu reliquorum præscriptorum pro re nata.

Observandum est, post apertas Vesicas Emplastris excitatas, Salivationem fuisse redintegratam, & ad diem hinc usque quartum persistisse. Unde constat, in Variolis, durante Salivatione, Medicamenta calida minime ad rem esse; nisi magnum aliquod Symptoma indicaverit; & jam tum multum ea debere esse diluentia.

Eodem die circa Meridiem ad Patientem accedens, vidi illam, Inquietudine, Delirio, Dyspnæa, Suffocatione, Sedibusque immunem. Calorem solummodo sensit internum; illius, qui Febri Miliari, vel Corticis Peruviani in Febre intermittente præproprio usui succedit, non absimilem. Ad quem præscripti Margar. pp. ℞j, quinta quaque hora sumendum, cujus efficaciam, ad hujus-

modi calorem extinguendum, frequenter expertus sum.

Vespere Febrilis calor erat expertus, nondum tamen Alvus substitit. Volui itaque ut sumeret perlarum pulverem in forma Boli, quo in Ventriculo & Intestinis diutius maneret, transiretque melius in venas. Et ut decoctum album Mixturamque ex Conf. Fracast. &c. in promptu haberet.

Die 28vo minus caluit, sedesque pauciores sunt. Nec recurrere reliqua mala symptomata. Præscripti itaque ut in usu Decocti albi, Bolique cum Julapio sexta quaque hora persisteret.

Vespere in eodem statu erat laudabili quo mane. Ne tamen à Vesicarum Ulceribus, nimis cito deficcatis, morbificæ materiæ pars superesset, jussi Vesicatoria pone Aures applicanda. Scilicet ut Cathartici vicem explerent, donec Purgatio per Alvum foret tempestiva. Et ut Julapii & decocti albi usus continuaretur.

Die 29no similiter ut pridie se habuit. Quemadmodum & diebus 30mo & 31mo Quapropter & jussi, ut in usu Pilularum ex Asa foetida &c. & Julapii persisteret. Et hoc die 31mo præscripti Pilulæ Stomachicæ cum Gum. 3β, hora somni sumendam, & manè seq. Syr. Rosacei solutivi ℞j.

August. 1mo ter quaterve Alvus laxa fuit bonis avibus.

2do Usa est Julapio & Pilulis de Asa foetida, &c.

3tio & 4to & deinde 5to & 6to Pilulas Catharticas & Syrupum repetendo, à Morbo periculossimo omnino convaluit.

Historia Febris Exitialis, ubi Ager statim à principio sua voce fuit privatus.

Circa quintam diem Octobris 1709, digniss. Viri D. *Guilielmi Morisoni* Armigeri Filius, sedecim annos natus, Temperie biliosus, & in iracundiam aliaque Animi Pathemata facile accensus, Febre correptus est. In qua Tempestate, ab aliquot antea hebdomadis, Febris maligna Londini grassata fuerat;

Cum primum illum visitaverim, nulla pars ei doluit. Neque ulla Vomitione, aut Ventriculi Aegritudine, Emetici usum indicante, tentabatur. Pulsus erat frequens ac debilis. Et usque à Morbi principio magna loquendi difficultate, cum stupore, affectus est. Quibus accessere Tremores subsultusque Tendinum; lingua arida & subnigra; Urina coloratior & clara, & ut plurimum involuntarie emissa, cutisque calida & sicca.

Hac pessimorum Symptomatum apparente Syndrome, accitus est D. *D. Grevv.* Præscripsimus Alexipharmaca ex Serpentariæ Radice, Bezoar, &c. & paucos post dies maculis rubris & purpureis Aegroti cuticula, imprimis super Pectus, Crura, Tibiasque, scædara fuit. Hæc Symptomata, aliquando paulo mitiora, dies quatuordecim prævalebant. Postea evanuerunt maculae, creveruntque adeo Motus Convulsivi, ut Ager plures dies moribundus videretur.

Fere in Morbi principio Em-

plastrum Vesicatorium capiti applicandum iussimus; ex quo recolligere mentem, & quodammodo balbutire cœpit. Deinde & in Morbi progressu artubus universis alia apponenda; imo & aliquibus renovanda. Semper enim exsiccatis Vesicarum Ulceribus ferocius ingruiebant Symptomata.

Deinceps, cum dies aliquot eadem Vesperis exacerbari videremus, Corticis Peruviani tum pulverem tum Infusum, minore Dosi visum est præscribere. Unde motus Convulsivi suppressi sunt. Aegrotus tamen, cujus vires & ipsa caro absumptæ fuere (ita ut in coxa, in quam cubabat, Sphacelismus generetur) tandem fato cessit.

Notatu non indignum est, quod Morbi decem aut duodecim ultimis diebus, adeo foetide spiraret perspiraretque Aegrotus, ut cubiculum odoratis fumigare necessum esset. Et ego ipse, dum paulo propius illi, in os meum respiranti inclinarem, subito Aegritudine & Languore correptus, horas aliquot in patulis agris vehi coactus sum; & inde rediens Vinum Hispanicum Montanum affatim inter prandium bibere.

Difsectum est cadaver perita manu D. D. *Douglafs.* Super Pectus fusci coloris macularum congeries adhuc erat conspicua. In Arteriis Venisque in Abdomine magis conspicuis, nil contentum erat, præter *Agmibus* nigricantis Sanguinis, mediis

diis spatiis sero omnino vacuis. Haud equidem vulgare spectaculum. Vel quod rarius contingeret, vel ex Febris mortuorum, variis dissecaremus Cadavera. Etiam si hinc constet, hujusmodi cadaverum, æque ac aliorum, Anatomem, haud mediocri ex usu fore. Proindeque hanc

Febris, licet alterius generis, Historiam apposui; tum ut exhiberem exemplum, ad Tractatus prioris Appendicem referendum; tum ut Alios alia hujusmodi Exempla, in communem Medicorum usum suaderem proferre.

THOMÆ SYDENHAM,

De Febre Putridâ Variolis Confluentibus superveniente.

CUm vel ætas jam provectior & in occasum ruens, vel adversa quæcum jamdiu conflictor Valetudo, opportunum fortè spatium posthac non concesserit, quo nuperas aliquot observationes à me (tametsi nimis serò in vitâ meâ) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus supervenientem, in publicam edam; veniam dabit Lector, opinor, si paucula quædam de hoc Affectu, quantumvis à morbo quem superius tractavimus satis abhorrente, pergam subnectere.

Jamdiu aliàs demonstravi quantum intersit inter variolas generis *Distincti*, & *Confluentis*: in hoc scilicet quòd qui *Distincto* genere laborat, vix optè medicæ indigus, sponte suâ, & naturæ vi convalescet; nisi fortè ab initio Diaphoresi in lectulo continud indulserit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Discretis Variolis* laborat æger, cum satis promptè sudoribus diffluat, ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter idèd huic methedo insistit, tum remediis Cardiacis intrò assumptis, tum regimine calidiorè, ut patet, adhibito; (atque hæc eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio sibi melius videatur habere, tum etiam ad male fundatam Adstantium opiunionem propiùs accedat.) Tandem verò eliminatis per *Diaphoresin* particulis istis, quæ ad pustularum elevationem, atque intumescèntiam faciei debuerant facere, die *Octavo* quæ turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albescunt interstitia, licèt interim rubescant pustulæ atque eleventur, etiam post ægri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subitò suâque sponte evanescit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Æger inter-

rim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parçè reddit, ac frequenter; ac tandem paucissimarum horarum spatio amicorum spem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille sine ullo vitæ periculo à morbo convaluisset, si naturæ rem committens, nulli se proflus regimini subjecisset.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter se res habet: Licet enim hæc (nisi sanguinis sive per pulmones, sive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adstantes admodum perterresciant, nec ægrum in discrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; postea tamen istis diebus, sub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ita derepentè ad incitas redigitur æger ut an Vita, an Mors insequatur, pariter incertum sit. In horum numero *Undecimum* pono [si à primo morbi insultu computes] sc. in minimè crudo, at maximè vulgari *Confluentium* genere: *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ passim obviæ sunt, genere crudissimo. Tamen si æger nonnunquam, sed rarius, non ante *Diem Vicesimum Primum* fato defangatur, pustulis usque ad id tempus ita incrustatis exsiccatisque, & in carnes quasi impactis, maximè in ipsa facie, ut ad separationem nullâ arte queant perducì. At verò *Undecimo* die æger, ut plurimum primùm periclitari videtur, Febre atrociorè, inquietudine, aliisque symptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo esse denunciant; à qua æger, nisi Ars Medica intercesserit, plerumque opprimitur. Quod si hoc die non succumbat morbo, utrique illi posteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi restant. Quinimo per spatium illud omne quod inter *Undecimam* & *Decimum Septimum* interjacet, appetente Vespere, molestissimo inquietudinis quasi paroxysmo quotidie vexatur; & Mors quasi vi, & armis protelatur. Porro ostendi hanc causam esse majoris minorisve, in his *Variolarum* generibus, periculi ægroto impendentis, quod scilicet in genere *Discreto* cum Phlegmonæ sive tumores cum inflammatione [cujusmodi sunt pustulæ omnes ubi primum elevantur] pauciores extiterint, ac proinde non nisi exigua Puris quantitas in sanguinem per Circulationis leges foret regeunda, ubi illæ jam cœperint maturescere; nullus ex hac parte metus est nè Febris nimium insurgat, cum Natura impressionibus in sanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facilè pat sit. Cum verò in genere *Confluentium*, ubi corpus ferè univèrsum his Phlegmonis protegitur, quæ postmodum in Abscessulos totidem facessunt, tanta Puris-vis, diebus præfatis [in quibus Pustulæ duce Naturâ, *anipm* suam, vel debitam maturitatem ut plurimum obtinent] per venas in sanguinem reducitur, tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis jam quasi suppurati undique superficie, in sanguinem subrepat, ut Febris ex hac occasione excitata, naturæ vires penitus prosternat: atque ita extinguatur tandem æger, partim à Febre, partim à Veneno quod sanguinis massam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitatem usque

usque adedò à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab eandem auctiori numero pendeat; dicitur Ratio, vel etiam sensus omnibus communis, Periti Medici esse ita non materiam Variolosam, sub principio Morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere (unde nimia fit assimilatio materiæ morbificæ in sanguine contentæ, totaque corporis substantia quasi in fomitem morbi facellit) ut omnem potius operam in reprimendâ tam enormi & subtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto ante omnia è brachii venis sanguine, si vel levis fuerit suspicio [sive à florente ægri ætate, sive ex eo quòd sanguinem liquoribus Generosis accenderit, sive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeffus, sive denique ab immani Vomitione [Variolas jamjam exituras ad Confluentium speciem referendas; postea verò propinato *Emetico*, ad eundem scopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percalefaciat, nec proinde nimis copiosam materiæ Variolosæ assimilationem æquè promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus: ego illum ab usu lectuli interdium semper arceo usque ad *Sextam diem* à prima morbi invasione, sive ab eruptione pustularum *Quartam*, quo tempore omne pustularum agmen jam in conspectu est. Posthac eundem lectulo committo usque ad morbi finem: ac non pluribus densioribusve stragulis coopertum aut luculentiori in cubiculo foco illum uti sino, quàm quibus sanus cùm esset solebat uti. Interim Cerevisiæ tenuioris aliorumque liquorum Refrigerantium qui ægro sunt acceptissimi, usum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obstante vel temperatissimo regimine, æger nihilominus in calores, deliria & molestas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præscribo singulis noctibus, sed paulò temporalius quàm pro recepto more, sumendum: quoniam in hoc morbo quasi Paroxysmus quidam, sive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie sub vesperam ferè reperitur. Quæ hic traditur Methodus & ad præcavendum justo uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ægro periculum intentatur, ut supra docui,) & ad conciliandum tum incrementum Pustulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam postea maturationem, accommodatissima est.

Attamen (quod sanèdoleandum est, cùm florentissima hominum ætas hâc ferè strage deleatur) tum his quæ præcipimus, tum aliis omnibus quæ hæctenus invenit Ars Medica præsidii nihil proficientibus; sæpenu-mero æger, licèt usque eò non admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod usu venit die, vel alio aliquò istorum quos variis speciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* assignavi, vehemente Febre corripitur, unà cùm suffocatione & jactatione inquietissimâ, & de tanta spe decidens subidò moritur, attonitis & stupentibus amicis, qui ad hoc usque punctum ægro benè ominabantur. In frangendo improvise hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit quibus præcaveri potuerat, maximoperè desudabit Medicus. Quem in finem seriò per-

pendendum est, Febrem illam adventitiam, quæ Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adortur, morbum esse tam ab ipsis Variolis, quam ab ista Febre quæ vel earum eruptionem præcedit, vel primis nonnunquam diebus à Plegmonarum Inflammatione gignitur, prorsus diversam. Nihil enim est aliud quàm *Febris Putrida*, propriè dicta, particulis putrescentibus, & à Pustulis jam adeptis maturitatem suam inquinatis, in sanguinem, uti dixi, resorptis ortum debens, quarum noxiâ & naturæ inimicâ qualitate æger eodem tempore, & pessimâ Febre, & Veneno laceffitur. Quamobrem ea sola in remediis huic malo cedere posse Prudens quispiam existimaverit, quæ ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficacius præstat quàm copiosa sanguinis eductio, quo pacto vitiatæ illæ particulæ quæ morbi sunt fomes, confestim è sanguine exulant. Neque huic Praxi, si quid ego judico, Variolæ in quo jam sunt statu, vel minimum intercedunt: Jam enim pustulæ nullo modo introrsum agi possunt; aded ut si æger hoc morbi tempore Fatis cederet & cadaver in terram frigidam exponeretur, attamen Pustulæ jam in duritiem incrustatæ, nec intra cutim se recipere, nec minimam molis suæ partem amittere poterint. Nec sanè cum Variolis jam nobis res est, sed cum alio prorsus morbo, nempe *Febre Putridâ*. Has ob causas sequente Methodo, à quo postremas de Variolis observationes in publicum edidi mihi compertâ, feliciter usus sum; quam si omittas nec aliam video, nec conjecturâ assequi possum, quo pacto æger ita certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger, & ex inusitata symptomatum immanitate, statim animam acturus videatur, nisi quis *θεός αὐτὸ μνηστὴρ* præsentissimam opem adferat; in hoc inquam casu, sive alius quis isto posteriorem, sanguinis ℥x. vel xij. ex eo brachio in quo pustulæ rariores situ majorem feriendæ venæ commoditatem fecerint, quamprimùm sunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdium abdicatio primis morbi diebus. etiam omisâ venæ sectione, Orgasmo vel Paroxysmo, cum nocte ut plurimum ingruenti, debellando queant sufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ, nulli alteri adminiculo securè fiditur nisi copiosæ sanguinis detractioni, qua solâ orgasmus per id temporis desavians tutò sedatur. Vesperis Anodynum, uti priùs, largâ dosi exhibendum est (ad quod jam tanquam ad sacram Anchoram confugimus;) atque ita deinceps tam manè quàm serò, alicubi etiam & hoc sæpiùs. Est enim diligenter observandum, quòd in quibusdam Orgasmus ita supra modum efferatur, ut etiam Prælatga Paregorici dosi ejusdem imperum usque ad 12. horarum spatium subjugare vel sistere nequeat; quo in casu omnino necesse est ut dicta dosi octava quaque hora reperatur.

Cùm verò sub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ægri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè deposcebat Medendi ratio, ita constipatam esse ut tum ferè suffoca-

ut ille, tum Febris ad eum gradum ascenderit, ut jam de ægro pæus conclamatum videatur; dato huic nodo durus Cuneus aprandus est, & rebus sic stantibus longè minus ægro periculi erit ab assumpto Cathartico Leniente, quàm à Febre eò vehementiæ ab alvinarum fæcum retentione profecta. Hic ego satis feliciter $\zeta\beta$. *Electuarii Lenitivi in Aq. stillatitiæ tenuioris*, (ex gr. *Aq. Cichorei, vel Aq. Lactis Alexiter.*) ζiv solut. propinavi. Qui quidem Haustus licet tum ob alvi constrictionem huic Affectui solemnem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum usum haud ita subitò ventrem exolvat, plerumque tamen si manè deglutiatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod si minùs præstare valeat, at tamen Paregoricum vesperi assumendum est, imò & citiùs, non obstante Cathartico Paregorico nuper assumpto, si modo inquietudo ingens aut ægritudo aliqua insignis periculum miniretur, nè æger hoc præsidio destitutus, dum dejectiones nos præstolatur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, si nihil prorsus efficiat a d dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non respondeat, iteretur proximè sequenti; quæ secunda dosis priori in suppetias data, rarissimè Medici opem frustrabitur. At si primo die id egerit, ut hujus Saburræ quantum satis in præsens est, subduxisse Medico videatur, atque Ager exindè melius se habere cœperit, secunda dosis in aliud tempus potest differri. Atque hæc ratione tam Venæ-sectio quàm Catharsis per intervalla repeti possint, prout Febris mos, atque ægri inquietudo postulare videantur, donec tandem res in vado sit. Veruntamen in Catharæos negotio illud probè notari velim, [ne injecta ejus rei mentio longè plus damni quàm emolumenti apporet] ægrum non esse purgandum nisi facessente jam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo qui illum sequuntur, nec per istos etiam dies, nisi sanguis à quo secundaria Febris invasit fuerat imminutus.

Sed ut quantum in me est, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula de *Sputo Sanguinis*, ut & de *Mictu sanguineo* Variolis supervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque hæc Hæmorrhagia, ut olim adnotavi, sub morbi initio contingit pustulis nondum erumpentibus, vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densæ latent, atque ejus sunt generis, quæ in maxime confluentes adolescerent, nisi jam dictum Symptoma ægri morte morbum finierit, maculæ interim purpureæ hic illic superficiem corporis obfident, tristem eventum interminantes. Verùm tamen debita sanguinis contemperazione maculæ ejusmodi auferantur, at tamen tam mictus sanguinis quàm violenta ejusdem è pulmonibus eruptio indubiè mortem prænunciare solent. Veruntamen tremenda hæc difficultas superari etiam possit, & ægri vita in tuto collocari. Etenim cum hæc Symptomata intensæ sanguinis inflammationi, ac proinde summæ ejusdem tenuitati originem suam debeant; Remedia ista, quæ sanguinem contemperant, ac pariter quæ vi,

quâ pollent, astringendi incaffandique eum minus fluxilem reddunt, Hæmorrhagiis hifce apprimè fuccurrunt. Quamobrem poft unicam fanguinis liberali manu eductionem Paregoricum exhibeatur, ut:

R. Aq. papav. rhead. ℥ij. Laud. liq. gut. XIV. Acetid. stillat. ℥iij. Syr. de Mecon. ℥℔, M. f. Haufus.

Deinde fequentia vel his fimilia præfcribantur, donec Hæmorrhagiâ profus evanuerit.

℥. Trochisc. de Terra Lemn. & boli Armenæ ana ℥j. Terra figilli Lapid. hamatit. fang. Draconis, & Corall. rubri præparati ana ℥℔. Muflich. & gum. Arab. ana ℥j. M. f. Pulv. fubtiliff. cujus cap. ℔℔. tertia quâque horâ ex Cochl. uno Syr. de Symbhyto, fuperbibendo cochl. IV. vel V. Julap. fequentis.

℥. Aqu. Plantag. & germin. Quercus ana ℥iij. Aqu. Cinnam. hordeat. ℥ij. Syr. de Rosar. ficcis ℥j. fpirit. Vitrioli q. f. ad levem aciditatem.

Interim fingulis noctibus Paregoricum præfcriptum propinetur.

Emulfiones item ex 4 fem. frig. maj. cum fem. papav. alb. magno pere conferunt.

Ceffante verò hæmorrhagiâ reliqua per decurfum morbi agantur, prout in Variolarum Capite traditur.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi ufurpandas præfcribo, Laudanum meæ defcriptionis intelligo; cujus formula in libro noftro de Morbis Acutis, capite de Dyfenteria habetur. Et quòd Syrupum de Meconio illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. Capitem Papaveris albi benè ficcatorum, & (poft macerationem in Aquæ font. ℔viiij. ad horas 24.) probè coctorum, dein exprefforum quàm fortiffimè; quorum colaturæ adduntur Sacchari ℥xxiv. & in Syrupum coquitur. Has enim duas Præparationes in fuo genere effiaciffimas effe judico: præfertim Syrupum de Meconio, cujus ℥j. plus præftat quàm ℥ij. alterius itius, in quo Papaverum capita humidiora ufurpantur, liquor non ita fortiter exprimitur, & loco Nigri quandoque Capita Papaveris Rheados quæ paululum virtutis habent, partem ita magnam fuppeditant. Quoties itaque non fatis mihi conftat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis, loco Laudani Londinensis folidi fefquigranum, vel etiam gr. ij. foleo præfcribere in Aqua appropriatâ foluta; quo pacto ab omni errore & mihi, & ægro meo caveo.

THOMÆ SYDENHAM,

De Mictu Sanguineo à Calculo Renibus, impacto.

Quamvis hominis minùs cauti & prudentis esse videatur, observationem in vulgus spargere, cujus in seipso tantùm experimentum ceperit, nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter ægrè feret me, qui tamdiu tantaque à *Mictu Sanguineo*, à *Calculo Renibus impacto* orto, fuerim perpeſſus, humanitate & miſeratione erga Sodales in hoc malo meos commotum; iis qui eodem morbo excruciarì quandoque poterint, iſta remedia indicare quæ mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili faciendâ fortè videantur.

Anno 1660. *Podagra* me inſeſit, Paroxyſmo tum immaniore tum diuturniore, quàm priùs unquam, miſerum affligens, cum ex hac cauſa æſtivo tempore, vel intra, vel ſupra lectum ſubmollem jugiter ad duos meſes decumberem, finem Paroxyſmi, dolorem heberem & obtuſum maximè in ſiniſtro Rene nonnunquam, licet rariùs, & in dextro cœpi peſentire. A *Podagra* convaleſcenti hærebat utcumque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, ſed ſatis tolerabilis, me ſubmonebat; nondum enim Paroxyſmo Nephritico (cujus ſunt comites dolor ingens per Uterum ductus veſicam verſùs tendens, tum Vomitiò enormis) vel ſemel laboraveram. Quamvis verò nondum aderant iſta Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole inſigniorem in Renum Pelvi geſtare; qui cum major eſſet quàm ut ex Pelvi dictâ in Ureterum ductus elabi poſſet, prædicta ſymptomata non intulit. Quâ in re, poſt annos multos elapſos me hallucinatum non fuiſſe certò competi. Etenim cum Brumâ Anni 1776. ſtatim à ſolato rigidiffimo gelu, diu multumque obambularem, urinam mox reddidi ſanguine permiſtam; idque toties mihi uſu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum grefſu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non ſtratam, licet quàm longiffimè, curru vectaret. Urina quam tunc excernebam, tametiſi terribili ſanguinis tantùm non ſinceri ſpecie prodiret, non ita diu poſt ſanguine in fundo ſeorſim grumeſcente, in ſummitate limpida & ſui ſimilis conſpicebatur. In hujulce mali remedium ſanguinem ſatis copioſum à brachio micti curabam, & poſt Purgationes Uniſverſales, medicamenta Refrigerantia & Increaſſantia, varii generis in uſum revocabam; Dietam interea hiſ conſentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenu-

antes

antes sollicitè devitans. Cùm autem neque ista, neque alia permulta, quæ numerare longum esset. quicquam prodesse; & metuens calculum, quem grandiore esse suspicabar quàm ut expelli posset, Aquis Chalybeatis ad exitum sollicitare, tandem spera, rei bene gerendæ prorsus amisi; idque eo potissimum nomine, quod observatam tenes aliquot mihi notos, sibi mortem accessisse, dum hujusmodi remediis incassum morbi curationem molirentur. Stetit itaque sententia non amplius tentare, at vitato tantum quàm potui maximè corporis motu, ab hoc effectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recoleus, quàm mirè nonnulli deprædicant seminis *Fraxini* vim Lichontripicam, subiit cogitare quòd si semen ejusmodi virtute polleret, omnino verisimile esset *Mannam* Fraxini adhuc plus posse. Cùm *Manna* quam habemus, docente Botanographo τῷ πρώτῳ Dno. *Ioh. Ray* post alios Scriptores, neque Mel Aëreum est, nec Ros aliqui Cœlestis; sed liquor potius, tam è foliis, quàm è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabria* nascens, exudans; de cujus rei veritate idem dum in *Italia* peregrinaretur certior factus est ab eruditissimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à se curiosè contactis *Mannam* [qui est succus ut dixi] sæpiùs collegit. *Vid. Ioh. Ray. Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus, *Mannæ* ℥ij̄ in seri lactis ℥ij̄ solutæ hausi paucillum succi limonum subinde, dum purgaret, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod segniùs operari solet, & ventriculo minùs ingratam redderem. Ab hujusce remedii usu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licet enim antea non semper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravatissimo & molesto sensu afficiebantur. Quod cum ita feliciter mihi cessit, idem Catharticum singulis Hebdomadis stato quodam die ad menses aliquot continuos in usum revocabam; & post singulas Catharseos vices melius me habuisse planè sum expertus, donec tandem etiam rudiorum Curus conquassationem ferre potuerim; ab hoc symptomate prorsus liberatus usque ad Veris tempus jam proximè elapsam. Quo appetente, cum per prægressam hyemem fere omnem Podagrâ laborassem, & quæ nimia corporis ad motum inhabilitate, quieti & *œnopsia* magis quàm aliàs solebam, indulgissem, rediit denuo sanguinis mictus. Hic ego an ad Catharsin me iterum reciperem, hærebam dubius; quoniam nuperis hisce annis omni corporis substantiâ in Podagræ sedem & fomitem quasi perversâ, Catharticum, quantumlibet lenè, diutinum Podagræ Paroxysmum certò certius accersebat. Tandem animo succurrebat, quòd si Purgoricum singulis noctibus post purgationem adhiberem, quo tumultus à Cathartico excitatus sedaretur, posse me pristinam methodum *Mannæ* semel in hebdomade capiendæ tutò resumere. Uncias itaque duas cum semisse in seri lactis ℥ij̄. dissolutas manè hausi, & serò guttas xvj. *Laudani liquidii* in Cerevisia tenui dormiturus adjeci. Et *Mannam* & *Laudanum* dicto modo repetens bis in Septimana ad sex vices. Postea verò *Mannam* semel in septimana

tantum uterer, humorum illuvie jam ita copiose à Cathartico subductâ, ut à Podagra minùs metuendum erat. Cùm tamen mea mihi ratio planè dictaverit, quòd si facultate aliqua, sive dissolvente, sive alio quovis modo Lithontripicâ, fuerit insignita Manna, omnino est necesse ut Medicamentum, quale est Laudanum, validè adstringens, remedii, in quo spem collocaveram, efficacem ac vim quadantenus infringat; satius esse duxi Hypnoticum missum facere cùm jam semel tantum in septimana alvum solverem. In qua Methodo jam ad menses aliquot perstiterim, eundem septimanæ diem ubique Catharsi dicens; nec me ab hoc meo more, ex quacunque data aasâ dimoveri paterer. Licet à prima remedii hujus dosi dolor qui in dorso erat, remittebat, uti priùs, tamen non ita diu post repetita Catharsis Podagræ signum dedit; quod nunc Artubus, nunc Visceribus, bellum cœpit indicere, at hæc morbi tantamina Laudanum fortiter repressit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hæctenus bene verterit, in eadem perseverandum mihi esse judicabam, tam ad præcavendum mictûs sanguinis recursum, quàm ad immuniendum aliquantulum calculi fomitem. Quod tandem votis respondit, Hæmorrhagia ista ex quo Tractatum hunc primum edidi profus evanescente, proindeque Mannâ in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet (modo sanguinis mictus Methodum suprâ à me traditam subducatur alvus] jam retractanda mihi est sententia illa mea quam in Scripto de Podagra olim evulgaveram; nempe Podagra affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione; vel per Paroxysmorum intervalla purgentur.

Nec si miserum fortuna Sinonem

Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, Paroxysmum quem à tumultuante Cathartico excitandum merebam, exhibito sub noctem Hypnotico prohiberi potuisse. Nihilominus si Podagram solùm respiciamus, Evacuationes qualescunque plurimum, nocent, ac proinde nequaquam sunt admittendæ, nisi Symptoma dictum earundem usum omnino postula-verit.

De Regimine & victus ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi videntur, [quando nihil eorum præterire velim quæ istis usui esse poterint qui iidem, quibus cum Ego, morbis conflictantur] hæc addo. Manè lecto exurgens, Decoctionis *foliorum Tea* cyatum unum alterumve exicco; dein curru ad meridiem usque gestatus, & domum reversus, quovis ciborum genere mihi grato & eupepto modicè (id enim ante omnia semper, & diligenti cum cura tenendum est] me reficio; statim à prandio per singulos dies vini Canarini plus aliquid quartâ parte Libræ [seu Pintæ] vulgaris ad promovendum ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Arthritidem à visceribus procul arcendam, haurire soleo. Præter iterum Rheda vector, &

quoties per occupationes meas non destineor, Rus peto, aëris salubrioris inspirandi gratia, ad milliora duo vel tria. Cerevisiæ tenuioris haustus mihi pro cœna est; sed & hunc repeto etiam in lectulo, me jam somnum compositurus, idque eo fine ut hoc Julapio succos acres calidosque in renibus stabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem simul ac diluam. Ego verò & hîc & inter prandendum Cerevisiam tenuem lupulatam, Cerevisiæ non Lupulata, quantumlibet tenui ac miti, præferendam censeo. Licet enim non Lupulata, mollitie ac lubricitate quâ pollet, ad subducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; atramen Lupulata, ob levem illam stipticitatem quam impertiunt Lupuli, minus facit ad sabuli vel materiæ calculosæ generationem, quam facit non Lupulata, cujus & viscidior est substantia, & lutulentior. Quod die Catharsi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi est; vinum tamen Canarinum pro more meo superbibō. Mihi curæ est, præsertim hyeme, ut lectum temporius peram: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & conservandum pariter tenorem illum atque ordinem, qui naturæ jure debetur. Sicuti ex adverso, Nocturnæ lussurationes, Senum cum Morbo Chronico qualicumque conflictantium, tum Concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam sedulo observo, ad præcavendum à Calculo mictum sanguineum, ut quoties per Plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus sim [Gestatio enim, vel ad maximam quamlibet, distantiam, per vias lapidibus non stratas minimè officit mihi] non prius rhedam ingredior quàm haustum Cerevisiæ tenuis paulo liberaliorem ingessero, quem pariter itero ante regressum domum versus, si forte alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto semper mihi à mictu sanguineo satis est præcautum. At quoad Podagram hoc unum adjiciam. Nuperis hisce annis ex errore aliquo circa sex res non naturales commisso, mihi retrocasso subinde materiæ Podagriæ accidit; cujus signa sunt agritudo ingens, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improvise doloris sunt expertes, ac ad motum plus solito habiles. In hoc casu congium unum Liquoris postetici, vel cerevisiæ tenuis devoro, & quamprimum totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini haustum, cui instillatæ fuerint Laudani liquidî gutt. XVIII. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hæc methodo meipsum ab imminente morte aliquoties liberavi.

Esti verò haud quenquam fortasse deceat [eum maximè quem sive salvum, sive mortuum esse Hominem vix interfit] ita crebram sui mentionem injicere; hæc tamen eo animodicta volui, ut aliis quorum vita salutisque majoris fortasse ponderis & momenti sunt, queant proficere.

Hic postremò subindicandum est ingens discrimen in quod nonnulli se

conjiunt, tam Calculo, quam Podagrâ laborantes quoties Mannam in *Aquis Mineralibus Catharticis* solutam inconsultò capiunt. Quamvis enim hoc modo assumpta, & celerius vim Catharticam edat, & minori nausea Ventriculum iritet; tamen minora ista commoda injuriam aliàs ab aquis illatam pensare non valent. Etenim si calculus Renibus inclusus ità magnæ molis sit, ut per Ureterum ductus in Vesicam propelli nequeat, istæ Aquæ Paroxysmum ut plurimum excitant, qui eoque perdurabit, cum in magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quinimo nec *chalybeatis Aquis* æger se tutò committet, nisi priùs certò sciat calculum majorem non esse quàm ut per Ureteres viam possit sive invenire sive facere, quod hoc tantum modo, quantum ego conjicio, certò dignoscere potest; si nempe jam antea Paroxysmum aliquem Nephriticum fuerit perpeffus, (cum dolore scilicet sævissimo in Renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiosem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus subinde in Ureterem illabatur, atque ita Paroxysmum hunc invitat, qui fere non definit calculo in Vesicam detruso. Cùm res ità se habeat, nullum est magis efficax Remedium, sive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, sive ad eisdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Chalybeatarum* Potatio liberalior, per singulas ætates jugiter repetenda.

Cùm verò sæpe accidat. *Paroxysmo Nephritico* quis corripitur quando hujusmodi Minerale Aquæ haud præsto sunt, vel etiam tempestas Anni adsit, quæ earundem potationi minús faveat; hæc itaque compendiosâ Methodo, sine ulteriore Remediorum apparatu, insistendum. Si æger temperamento sanguineo præditus fuerit, & ætatem proveciorem haud adhuc attigerit, sanguis ex brachio Reni affecto respondentem, ad ℥x, extrahatur; deinde *Liquoris Posseticæ cui Rad. Altheæ ℥ij. incolla fuerint, Congium unum* quàm citissimè devoretur, & sequens *Enema* injiciatur. *℥. Rad. Altheæ & Lilior. an. ℥j. Fol. Malvæ, Parietar. Franc. Ursin. & Flor. Chamamel. an. M. j. Sem. Lin. & Fœnugr. ana ℥b. Coq. s. q. Aq. ad ℥b. id. Colaturâ dissolve Sacchari culinæ & Syr. Dialtheæ, an. ℥ij. M. f. Enema.* Quamprimum per Vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingestum fuerit, ut etiam *Enema* rejecerit. *Laudani Liquidi* satis magna dosis propinetur, viz ad gutt. xxv. vel *Pil. Mattbei* gr. xv. vel xvj.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in *Verulis, Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiiis (præcipuè si sub initium Paroxysmi Urinam eæ reddant nigram ac sabulosam) Venæsectio omittatur: At quoad reliqua, eadem, quæ jam dicta fuit, viâ omnino procedendum.

Seq̄ ut ad Calculum, qui hujus loci est, grandiosem revertamur. Quod

si Calculosus nullo unquam paroxysmo Nephritico fuerit tentatus, cum jam major calculus quam ut ex Pelvi possit elabi: non solum nihil proderunt *Ferrea Aquæ*, sed etiam ob jam dictas rationes, non sine præsentis periculo sumentur. Neque minus malè quandoque *Podagricis* cedit *Aquarum Mineralium* usus, modò senes fuerint (ut sunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim nonnunquam naturæ vires eo usque sunt imminutæ ac succisæ, ut omnino metuendum sit, ne tantâ copiâ aquarum penitus obruantur ac succumbant. Sive verò hoc in causâ sit noxæ quam exinde capiunt homines tali habitu ac temperamento præditi, sive non sit; illud mihi certissimum est, haud paucos quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quasi confecta fuerant, hisce Aquis interemptos diem suum obiisse.

Atque hæc eorum ferè summa est, quæ mihi in Morborum curatione hæctenus innotescunt, ad diem quo hæc scribo, *Septembris* sc. *Vicesimum & nonum*, *Anno Domini*, 1686.

DE Calculo renibus impacto, ac inde enato mictu sanguineo, verba fecit in specie Clariss. noster Autor, propria in hoc morbo describendo, eaque sanè durissimâ usus experientiâ. At verò de aliis calculis, tum vesicæ, tum variarum etiam corporis cavitationum, aut solidarum partium, alium omnino siluit. Non itaque ingratum Doctissimo Lectori fuerit, si quæ de ejus naturâ, origine, progressibus, varietatibus, diversisque sedibus ac curâ; magnâ diligentia scriptis consignarunt Præclarissimi Viri Carolus Drelincurtius, & Martinus Listerus, hic legendum exhibeamus; eoque magis, quod quæ ex illius Autoris primo loco nominati, Discipulis, Magni sui Præceptoris ductu scribentibus & disputantibus, habemus, eisdem variis observationibus, raris prorsus & curiosis, nobis jam dudum à Celeberrimo hoc Viro communicatis abundè illustrare valeamus. Sit itaque primo.

DISPUTATIO MEDICA

D E

CALCULO VESICÆ.

*Quam sub Præsidio Præclarissimi Viri,**CAROLI DRELINCURTII Lugduni in Batavis Professoris
Medici Senioris, habuit doctissimus Philippus Rose, Gallo-Cadomæus.*

Cum Microcosmum inter & Macrocosmum, collationem instituo, & summam utriusque dignitates, rationis bilance exploro, summam illius, cum hoc necessitudinem, satis demirari non possum. Quamquam etenim meliore principéque sui parte, Microcosmus omnes Macrocosmi potiores excellentioresque videatur doctes excedere, posteriore tamen, utpote materiali, tanta illi cum hoc datur affinitas, ut ab iisdem principiis, ab iisdem elementis, iisdem prorsus, variorum impetuum, à sapientissimo Creatore, editis legibus omnino pendeant. Hinc sanè ter beatum prædicabimus, qui indefatigatâ, exactâque Orbis Machinæ *Φαινομένων*, indagazione, accuratissimam, perfectissimamque eorum notionem erit adeptus. Enimverò hic præviæ scientiæ memor, conficiusque, factâ attentionis suæ translatione, omnes corporis humani tam salubres quàm insalubres, anomalasque constitutiones, maximo cum emolumento, scrutari potis est. Ast

quamquam tam diviti scientiæ thesauro, mentis nostræ arcam, locupletatam non sentiamus, nihil tamen est, quod nos à speciminis consilio deterreat, vel impediât quominus omnes contendamus nervos, ut *Calculi*, affectuum quibus adeo miserè conflètur Adami Posteritas, mercurulè non infimi, *Naturâ, Differentiis, & Symptomatis* ritè explanatis, ejusdem *medela* delineationem absolvamus, eamque rationi consentaneam. Adsit infirmo Tyroni Saluberrimus Humanæ Prosapie Medicus.

Quia animi Mercurius, loquela est, atque mentis nostræ sensa, aliter quàm sermone, scripturâ, vel nutibus, unicuique significare penes nos non est: hac moti ratione quædam in Calculi *ἔτομος* prælibare, ab instituto haud alienum ducimus. Calculus Latinis vulgè sic appellatur, eos verò, qui aliquam in vesicâ sovent rupem, Calculosos nominant. Illud autem concretum, à calce suam traxisse denominationem (alicujus, nempe, *ἀναλογίας* ergò) cum fecun-

diffimo Ger. Johan. Voss. in *Etymol. Ling. Lat.* existimamus. Medicorum Princeps nomine λιθία calculum plerumque intelligit, uti videre est libro IV. de morbis. Calculosos verò λιθιώνας, libro de vuln. cap. ut & affectum λιθίωση, aphorism. 26. sect. 3. nuncupat. Helmontio post Paracelsum, calculus in tractatu de Lithiasi, vocabulo *Duelech* indigitatur.

Calculi nomine explicato, rem ipsam aggrediamur. Ejus autem naturæ certam, distinctamque notionem assecuti videbimur, si diligenti, rectoque examine, causas ejus tam *efficientem* quàm *materialem*, quantum in nobis est, in medium protulerimus. De calculi materiâ, ipsiusque concrescendi modo, non parum apud Artis Proceres hætenus fuit dimicatum: quod quidem nemini admirationem pariat, si quot de cæteris affectibus & morbis, inter ipsos variæ promulgentur sententiæ, paulisper apud se perpenderit. Sed ne curiosius quæsitâ harum dissentionum occasione, extra operis cancellos vagari conspiciamur, Γαστρικής Primariorum, hæc de re sensus huc referre, atque ex iisdem quid potius, quid verosimilius habeant ad majorem hujus lemmatis dilucidationem, deprimere sat nobis fore judicamus.

Venerandus Αρχιατρός lib. 4. de morbis, quid sit calculus quaque generetur ratione trutinans, sic scribit: Εν τῇ κύσει γίνεται λιθία πρόπω θωώδε· ὡσπερ ἐφ' ὁδῶν μὴ καθαζῶν ἀεσθάνετι ἐν κύσει, ἢ ἐν χαλεῶν, καὶ καθεσάντι, ἑσπασθῆναι εἰς γίνε) ἐν τῇ μέσῳ· Οὕτω ε) ἐν τῇ

κύσει δὲ τὸ ἕρξ, μὴ καθεῶν ἑσθ)· &c. In vesicâ generatur lavis hoc modo: quemadmodum in aqua non purâ turbatâ in calice, aut in vase æneo, & denuo quiescente, sax simul fit in medio, sic & in vesicâ, ab urinâ non purâ existente. Quæ quidem explicatio propter tanti Viri Autoritatem nobis plurimum arrideret, nisi sæcis in calicis fundo coacervatæ exemplum, quadantenus impar, mancumque animadverteremus. Quamvis enim sæcis in calicis fundo coacervatio, & calculi in vesica formatio utcunque convenire videantur, quòd utrobique fiat quædam particularum mixti liquidî, ab aliis secretio, seu coagulatio, procul tamen a sese invicem eas non parum distare, neminem negaturum arbitror, qui vel minimùm ad speciem formamque utriusque concretî attenderit. Nec dubio locum fore spero, si αὐθιγὰ discrimen quod intendo, unicuique palàm fecerit.

Opticè nimirum dignoscitur, sæcis in fundo calicis congestionem eam esse, quæ vel minimo ipsius vasis motu, vel aquæ in eodem vase coercitæ, factâ bacillo agitatione, omnino solvatur, atque aqua impuris istis quisquillis modò purgata, ipsis iterum inquinetur, summeque saturetur. Quod sanè à calculi concretioe longè abesse, nullus refragabitur, qui matulam introspicere non dedignatur: nam inibi non secùs ac in vesicâ calculum formari, cum Paracello Helmontioque, mens nobis est: quod postea solidis confirmabimus argumentis.

tis. Si ergo calculi materia sive calculus ipse parietibus & fundo matulae adherens examinetur, magnam certe ejus esse duritiem, nec non arctam vasis concavo adhaesionem, sensus organo innotescet, adeo ut vel matula concussa, vel lotio aliaratione commoto, praedictus calculus a matulae muris non secedat. Praeterea silentio non possum praetermittere, calculi coagulationem absolute in fundo matulae, instar faecis praedictae nequaquam fieri: inspicientibus enim patet, matulae fundi crustam, ab ejusdem parietum lorica non multum differre, & aequalem ferè cum ea crassitudinem habere. Unde merito concludimus, pace Hippocratis, faecis in fundo vasis aqua pleni, cumulate exemplum, calculi διαμόρφωσιν, minus perfecte exponere.

At forte aliquis integer Hippocratis sensuum assertor, nostram in improbando culpabit audaciam, atque ad paulopost sequentia ejusdem Auctoris verba nos ablegabit. Πάγνυται τε καὶ τὸ φλέγμα ὡς ἔστιν, καὶ γὰρ γίνεται τῆ ὑποσάβμη τὸ φλέγμα μίχρνον: Induraturque à phlegmate crudo, gluten enim fit, phlegmate cum faece mixto. Sed haec praedictam nostram sententiam nullatenus debilitant, quin nihil aliud probant quam calculi concretionem à faecis coactione, ut jam innuimus, maximè discrepare: καὶ enim quam ex phlegmate & faecis commistione statuit Hippocrates, coagulationem calculosam alio penitus modo ac faeculentam perfici, certè arguit. Nec etiam tale phlegma sive materiam pituitosam, ad cal-

culi compactionem, & indurationem, maximè necessariam nobis fingimus: cum in matula tale gluten ut plurimum non reperiatur, nec ideo ibidem desinat constipari calculus. Sed donemus adesse in matula aliquam glutinis speciem, an inde consequi liceat, eam calculi formationis causam esse genuinam, nec non eandem istam materiam esse meram pituitam? Quoad prius stare nequit, adfit enim tale gluten vel desit, calculus in matula perinde nascitur. Quoad posterius, merito in dubium revocemus, utrum ista materia, pura puta sit pituita, an potius internum vesicae aduersus urinae acumina propugnaculum, ab ipsa vesica intro exsudans, atque ex ea in matulam emittum. Et licet talis mucago, calculi compositionem forsitan ingrediatur, immeritò tamen ejus concretionis atque indurationis causam, ad phlegma, idque ὡμὸν, referamus.

Verum reclamabit alius, calculum suam coagmentationem duritiemque, glutini praedicto non absolute quidem debere, sed vesicae calore atque siccitate, instar laterum siccilium, condensari atque lapidescere. Sed quam futilia & absurda sint illa vesicae calor & succitas, aut frigus ipsum, ad calculi γένεσιν, nemo non videt. Nec etenim matula, sive vesica, intensis clibanis ardoribus retorrentur, aut quid ex gravi, Borealis Poli frigore participant, quò calculus instar lateris coquatur, aut instar glaciò congelatur, atque ad debitam, quam solet exhibere soliditatem deducatur. Quis etenim nescit, vesicam per-

petuo serosi laticis stillicidio irrorari, matulamque dum in ipsa calculus perficitur loto madere. Nonne etiam notum est matulae calorem, si quis adsit, igni admoto, vesicam autem, calculo benignam ejus mucaginem abstergenti, fibras asperitatibus vellicanti, atque attrerenti, acceptum referri debere. At haec non magis in renum, quam vesicam, calculi generatione, praedictarum causarum ullam agnoscimus. Utrumque enim ab eadem causa esse oriundum, posthac propalabimus.

Sed in tantis rerum angustiis, tamque obscuro opinionum penè infinitarum chaos, veritatis partus maxime languescit: cui plures obstetricandi avidi, renum vel vesicam vim lapidificam alta voce implorabunt. At talis Lucinae auxilium frustra invocetur. Quem etenim fugit ita philosophantes, obscurum per obscurius explicare niti, & ad patens celeberrimumque crassioris ignorantiae Sacellum citatis equis confugere. Apage apage infusas, causas ignotas, superbamque qualitatum Quadrigam, qua velocissime abrepti omnia naturae aenigmata solvere, universaeque difficultates superare, ac veluti calcare, nimis gloriose contendunt. Hos itaque missos facimus, ut quid hanc de re sentiat Fernelius curiosè expendamus.

Praedictus Autor lib. VI. de part. morb. & sympt. cap. XIII. asserit: *omnem calculum in vesicâ conclusum, rudimentum quoddam è renibus traxisse, è quibus per nephriticum dolorem excidens, si grandiusculus est, in vesicâ aliquandiu haeret, ac plerumque per-*

sistit, illicque allatarum sordium adhaesu coagmentatur, dum verus confirmatusque lapis fiat. Quae Fernelii mens sua non orbaturo similitudine, eamque obrem ab eâ non omnino dissentimus: cum enim ipse eodem libro notaverit, se neminem in vesica calculum habentem offendisse, qui nephriticis doloribus ante non fuisset divexatus; inde sanè liquet plerosque vesicam lapides, calculo è renibus per ureteres in vesicam delapso, principium suum debere. Quod suum iudicium sequente paulopost observatione confirmare conatur Autor, ajens; *Quoscuque exemptos vesicâ calculos obtinui [autem experiundi gratiâ permultos] in eorum medio quasi nucleum reperi, verum rudimentum è renibus deturbatum, diversi quàm reliquum integumentum, ac involucrem, & coloris & substantiæ.* Luculentissima haec Fernelii, animadversio, ad ejus opinionem fulciendam non parùm confert, adeo ut ipsius vestigiis incedentes, calculos vesicam, maximam partem, prima à renibus accepisse voluminis sui stamina, non dubitemus affirmare: nec tamen ipsi penitus subscribimus; vesicam enim non secus ac renes saxeo foetu, quanquam rarius, impraegnari, à ratione alienum, minimè censemus.

Enim verò quamvis à Fernelii parte contra Hippocratem stamus, faecem subsidentem, sanguinis grumos, pus, mucosam pituitam aliaque id genus crassiora, facile ex vesicâ profluere cum urinâ, ac proinde calculum ex his non formari: ipsi

ramen talium è vesica excretionem, positâ, calculi ibidem generationem, eamque primariam, tolli constanter negamus, neque etenim ex ejus ratiocinio, inductionem imperfectam referente, quid generale deduci potest. Nam unicuique, primo intuitu elucescit, prædicta omnia, à Fernelio enumerata, liquidem valeant semper è vesicâ foras amandari, calculi formationi, neutiquam prodesse, ac proinde ex istis calculum progigni, negare, ipsi fas esse: sed inde omnem calculi in vesicâ concretionem, primariamque, ut jam scriptum est, omnino explodi, inficias inus: nam peculiarem calculi materiam, & à facie subsidente grumis sanguineis, pure, mucosâ pituitâ, maximè diversam postea assignabimus.

Quæcunque hæctenus Autorum placita ponderavimus quò obsecram calculi cognitionem, è Democriti puteo nobis fortunatè contingeret eruere, parùm utilitatis, nostræ tribuerunt indagini: aliorum ergo proram convertamus, ut ad optatum veritatis portum, tutò valeamus appellere. Jamque mihi faustum iter polliceor, modò hæc in densâ tenebrarum caligine, ad ignem protinus apparentem, portusque optati mihi monstrantem ostia, rectâ contendam. Empotii Spagyrici liquidem portus hic est, benè est; nec etenim sibi temerè persuadeant, abstractam calculi indolem, aliter quàm industriâ Vulcani resolutione, posse unquam referari. Hæcce investiganti, ratio, omnium tutissima nobis est, sed cum curis, laboribus, nec non impenis, ardua sit,

Tom. II,

incerti de prospero cœpti eventus, forsitan pro foribus hæreremus, nisi, bonis avibus res in promptu nobis occurreret. Vigili quippe & indefesso, *Præstantissimi, & Experimentissimi, DD. Caroli Drelincurtii, Apollinis mei, æternum suscipiendi, reverendique*, scrutinio, perfectam calculi nanciscor analysim. Hic enim in *Epistola* sua Gallicè exaratâ, cui nomen est, *La Legende du Gascon* &c. calculum in singula principia subtilissimè diremptum, famoso offert Viro. Quantâ autem maximâ possum fidelitate verba quæ paginâ 35. habentur hic Latinè referam. *Sed quod tuâ longè dignius est experientiâ, & quod evidentissimum argumentorum augmentum mihi est; scilicet corporis humani calculi per ignem mihi suppeditant, longè potiori ratione quàm per aquam, tertiam salis volatilis, & spiritus urinosi penetrantissimi, & circiter quadragesimam partem olei fetidi aut sulphuris, adeo ut inde mihi supersint ferè duæ tertie partium terrenarum, quæ trigesimam partem continent salis adeo fixi, ut ignem violentissimum sustineat.* Quibus verbis cernere est hanc calculi resolutionem igne fuisse peractam, post aliam beneficio aquæ expeditam; quæ in superiori paginâ est reperiunda: eâ tamen quæ igne fuit absoluta frequentius usuri, quandoquidem ut placet clarissimo Autori: *per ignem mihi suppeditat longè potiori ratione, quàm per aquam.* Tam certâ tamque egregiâ calculi potitus anatomè, hic pedem figere segniter, instituti conditio prohibet. Pergo

Hhhh

igi-

igitur insitas unicuique principio *διὰ μὲς* sedulo investigaturus.

Scenam recludit *spiritus urinosus*, isque penetrantissimus potentissimum, meherculè, naturæ coagulum ac forsan pari non gaudens. Talem enim præ se fert *ἐκχυεται*, ut spiritum vini, seu aquam vitæ dephlegmaram in offam coagulet. Testem appello *Helmontium de Lithiasi* cap. 3. §. 5. Rara hæc mirabilisque simul spiritus urinosi virium experientia, obsepientes calculi *νεφρολίθου*, nebulas non parùm diluit & dissipat. Validissimum quippe assequimur *ἐλατίζα*, quo præcepta à peripheriâ in centrum motus peragatur. Hic per transfennam hominum sortem dolere mihi incumbit, quod ipsis ferè solis inter animalia, talem spiritum gignere contigerit. Helmontii etenim operâ distillata est urina equina, verùm dissimilis profus inde emanavit spiritus, quod apud ipsum legere est, *Tract. de Lith. cap. 3. §. 9.* Hujus phænomeni, humano generi, proh dolor! nimium familiaris, rationem hanc esse arbitror. Homo scilicet gulæ satiandæ avidior, viscera condit in visceribus, sæpèque intempestivâ eduliorum, spiritibus tam sulphureis, quàm salinis, præsertimque terrestribus abundantium, farragine ventriculorum ingurgitat, quæ ipsius fermento fortè non imbelli edomita atque elaborata per ductus mesentericos in lebetem cardiacum promovetur, ubi ulteriore donata coctione, majorèque exaltatione, numerosos spiritus, à sese invicem, volumine, figurâ, motuque sæpissimè non parùm diversos acquirunt.

Quemadmodum autem plurium Regnorum Imperia, dominationis suæ imminutionem pertimescere non solent, cum libratis singulorum viribus, ex nullâ parte in aliam, cum successu, fieri potest invasio: pariter si spiritus varii massam sanguineam exagitant, eamque uno tenore compellentes, temperatâ quadam proportione, æquisque legibus, motus suos exerant, nihil sanè, tunc, humano corpori, damni impendere potest. Sin autem res aliter se habeat, adeo ut v. g. *Spiritus urinosus* aliis dominetur, ipse, procul dubio, in subtilissimas adjacentes particulas perpetim incurrens, eas non solum variâ impellet ratione, sed etiam cum ipsâ in mutuos ruens amplexus, siquidem idoneâ, ad coeundum figurâ præditâ fuerint, pro superficiebus magis vel minùs, immediato contactu, magis vel minùs solidum lapidem, seu calculum exhibebit. Felicior hæc in parte Equus suo Domino, ut & multæ aliæ brutæ animantes. Nam herbaceis parùmque spirituosus vescentes pabulis, succum particulis activis minimè, vel saltem parùm turgentem obtinent: adeoque fermento generosiori, seu agente efficaciori, quale est *spiritus urina*, destituti, calculosis concretionibus vacare, vel saltem rarè infestari, debent. Quod rationi, nec non experientiæ consonum reperimus.

Canere palinodiam, molestum est: valeant ergo quæ scripsimus, sitque *spiritus urina* summus coagulator, seu genuina calculi efficiens causa audiat. Nunc in subjectam ipsius *materiam* diligenter inquiramus.

mus. At certè ipsa, φλέγμα ὠμόν nequàquam erit. In matula enim materiam, seu calculum ipsum concavo adnatum vidimus, sed antea nullum urinæ phlegma aderat; neque etiam terra, sicuti videtur in concreto calculo: quin potiùs urina recens emicta, ubique & æqualiter citrino erat colore perfusa. Præterea notante Helmontio tractatu de lith. cap. 3. §. 36. concretio calculosa in vitreo recipiente è spiritibus, liquoribus nempe stillatis & claris, facta est: unde infero calculosam crustam in matula contentam, pariter è spiritibus in urinâ meâ delitescens fuisse confectam. Nec nobis obrudant urinam nostram non fuisse destillatam; certissimum enim est, Helmontii urinam ab ipso destillatam aliud duelech non produxisse, quàm quod non destillata fuisset editura.

Satis commodè satisque evidenter *Spiritus urinosi* noticiam videmur adepti, nec aliorum cognitionem majus nobis negotium facessituram confidimus, si methodo jam inceptâ progrediamur: Idèò *quadragesimam partem olei foetidi aut sulphuris* considerare subest. Non solum autem ad prædicti olei *qualitatem* sed & *quantitatem*, fortiter attendere, non parvi momenti est. Primum quoad ejus *qualitatem*, aliorum oleorum naturam sapit: quatenus ex particulis longiusculis, ramosis, sibi invicem intricatis, ac proinde distilibus constat. Foetidum etiam est, quatenus nimirum in destillatione, & præcipuè in sanguineâ fermentatione, ac dein, vel in naturali, vel in artificiali matulâ maximam passum est

sui dissolutionem, unde corpuscula ab ipso jugiter emanantia, nimioque fermentationis attritu figuras valdè irregulares nacta, cum ad nervos olfactorios allidunt, irregularem etiam, seu ingratum sensum in nobis debent excitare. Secundò quod ad *quantitatem* attinet, valdè exilis est: *quadragesimam* enim tantùm exhibet. Unde jure consequimur, parùm olei seu *Spiritus urinosi* ad concretionem duelech concurrere. Præterea hoc sulphure eruto, *materiam* habemus in quam spiritus urinosus, dum in urinâ adhuc resideret suam potuerit ἀπὸρροιαν exercere; eadem ferè ratione quâ in Helmontii experimento citato.

Superest tandem, ut *duas tertias partium terrenarum*, ut par est, contemplemur: eæ siquidem et si crassiores & graviore sentiantur, quàm quæ ullo possent motu cieri, sicque vix eò inducamur, ut eas naturam spirituum potuisse unquam asciscere, credamus, ex præcognitis tamen liquidò apparet, istam quam rudem & penè informem cernimus molem, motui tamen non planè fuisse ineptam atque aliàs, ante scilicet ipsius coagulationem, volatilisationis legibus paruisse. Rasure etenim matulæ quæ duelech in pulverem reductum repræsentant, ante ipsarum ortum & captivitatem, per campum lotii libere expatiabantur, atque in omnem loci differentiam abreptæ, spirituum indolem necessariò æmulabantur, eò que magis, quòd nullam peculiarem nobis præberent sui visionem.

Integrum non esset *partium terrenarum*

renarum examen, nisi quædam in salem intra earum viscera conclusum quædam mitteremus. Nam et si terrenas calculi partes, spirituosas olim extitisse, in proparulo sit, dubio tamen aliquo posset quis nos lacescere; eo præsertim fretus, quòd perpetuò Laudandus Clarissimus D. Drelincurtius, designet illum salem adeo fixum, ut ignem violentissimum sustineret. Sed objectionis hujus facilis est enodatio, si maturè consideraverimus, istius salis, dum ignis viribus subjeceretur, eam fuisse constitutionem, ut ipsius minutissimæ particulæ artificissimam inter se iniissent unionem, convenientique præterea caruisse juvamine, seu vehiculo, quò veluti mechanicè potuissent atcolli. In matulâ, vel in vesicâ non item, singula etenim corpuscula salina, tum serosolattice, tum aliis particulis ibidem occurrentibus à sese invicem distincta, & divisa, communi liquoris motu, ulro citroque provehebantur. Ad hanc sententiam ulterius corroborandam multa possemus afferre, rationi & experientia cognata, sed cum præscriptæ nobis angustia seu limites id non patiantur, iter maturabimus.

Cum res ita se habeant, causas calculosæ concretionis, tam efficien-tem, quàm materialem, nos jam fuisse consequutos arbitramur. Penfitandum nunc est quonam pacto ab istis duelech in matula oriatur. Quod sane non fuerit nobis cognitu difficile, si spiritus urinosi, spiritum vitæ, coagulantis, vitium meminerimus: is etenim penetrantissimus, id est particulis valde activis donatus, stiparúsque, vinolas,

seu sulphureas impetens, easque ad mutuam cogens accessum, intermedias, tum terrestres, tum salinas, in summas redigit angustias, adeo ut velut irretitæ, motumque suum id circum amplius edere nesciæ, immediatum ferè cum vicinis acquirant superficialium contactum, ac proinde cum ipsis firmissima fruantur connexione. Hoc prorsus modo in matula æquè ac in vesicâ, calculum fieri, persuasum habemus. Cum nimirum ægri urina in vesicâ, vel sani in matula, talem sui textûs assequuta est dissolutionem, seu corruptionem, ut spiritus urinae, penetrantissimi titulum adeptus talem valeat effectum producere: Si quis autem cum Paracelso, Crollio, aliisque causam calculi materialem, tartari nomine velit intelligere, de verbo non litigabimus.

Calculi naturâ abundè satis explanatâ, præcipuas ipsius differentias enumerare, ordo postulat. Primò, alius est magnus, alius parvus. Secundò alius mollis, alius durus. Tertiò alius gravis, alius levis. Quartò, alius levis, alius asper. Quintò alius albus, alius subfuscus &c. Sextò alius in centro nucleum habet, alius caret. Septimò denique alius adhærens, alius vagus: quorum discriminum causas, has esse opinor. Primò, quò diutius vel brevius in vesicâ calculus hospitatus est, eò majorem vel minorem materiae appositionem passus est: idèdque grandior vel exilior est. Secundò quò abundantior internæ vesicæ mucaginis copia in calculi compositionem contrahitur, eò mollius; quò autem parcius, eò durius duelech compingitur. Tertiò alius gra-

vis, alius levis: Quod quidem secundum ampliorem tantum & minorem molem non est intelligendum, sed etiam respectu ejusdem calculi voluminis: uti perbellè *Mecænas* meus, in Epistola suâ à nobis citatâ, *scilicet* pag. 32. animadvertit. Quartò alius lævis, alius asper; prout nimirum æqualis vel inæqualis facta est materia accessio: indeque sequitur: Quinta differentia, quæ colorem spectat: nam à variâ corpusculorum ordinatione variæ parantur superficies, quæ solares, vel candelares radios diversimodè reflectentes modificantelque, diversos necessariò, τὰ ὁρώμενα αἰσθητικῶν suggerant colorum sensus: de quibus in *physica*. Sextò si nucleus, ut sæpissimè accidit, è renibus per ureteres in vesicam devolvatur, ibique ulterius accipiat molis suæ incrementum, haud laboriosum cogitatu est, in calculi inde orti centro, nucleum debere occurrere: non solùm enim nucleus ille superstratis corticibus longè durior & firmior est: ut præclare monet æternùm colendus *Mecænas*, prædictæ Epistolæ, pag. 34. Sed insuper tam congrua, tamque homogenea, particularum, uno verbo *tartarearum*, fieri non potuit adjectio, quin earum stratificationum ordines, à genuinis nuclei corpusculorum seriebus maximè differrent. Ista omnia contra *Fernelii* senten-

tiam à nobis superiùs oppugnatam nihil facerent, nisi ex doctissimi *Salmasii* ad eruditissimum *Beverovicium* responsione pag. 141. sciremus calculos dari nucleo carentes, qui proinde in ipsa vesicâ primariam, ut antè à nobis scriptum est, sortiti fuerint generationem. Septimò tandem, alius vesicæ adhærens, alius vagus: hujus ratio nulli non perspicua: illius verò hanc esse reor. Quemadmodum matula, seu figulinæ, seu stannæ, interior superficies tam continua ubique, & polita non est, quin innumeris sca-teat poris & asperitatibus, quibus proximè adiacens calculi materia concresecendo impingatur, atque affigatur: similiter in vesicâ coque potioti jure, cùm ea sit membranacea, accidere putamus. His subnectimus expertissimi *Barthol.* observationem pag. 200. anatomix recens editæ; ubi (inquit de intima vesicæ membranâ) *ruga quàm plurimâ in calculosis, & vetuti cuniculi exculpti cernuntur, calculos servantes ex dilatationis desuetudine contracti.* Unde haurio calculos non solùm prædicto modo, interiori vesicæ membranæ, summâ adhæsiōne adnasci, sed etiam intra ejusdem membranæ rugas intimè coacervari, atque ibidem cavos cuniculos agere. (a)

Præci-

(a) *Hæc omnia quàm maximè illustrabuntur per ea quæ nobis olim amicissimè communicavit Vir omni sanè laude major, ipse scilicet Carolus Drelincurtius; cujus hæc ipsa sunt verba.*

Calculos instar corallii ramosos, & expansos ab ambitu pedis asserini in pelvim, ubi coeunt molem in unam, alias compactam et unicam; alias verò multiplicem atque divulsam, nec-non articulis ve-

luti distinctam, & *ginglymi ritu*, ad lumbos inflexos & erectos, mobilem: aliquando eduxi & inter musci mei cimelia anatomica curiosis oculis objicio. Et isti porò calculi caput ureteris obturant quidem & ex-

Hhhh 3,

pandunt,

pandunt, sed quia rarè sphaerici sunt, urinam vulgè è pelvi in vesicam influere sinunt.

Calculos præterea in extremò uretere ita constrictos vidi, ut in vesicam devolvi nequeant, sed inibi herentes, dum urinæ tenuissimum per rimulas transmittunt, crassatamen retinent, cujus accessu mole fiunt auctiores, & ureteris insimul atque vesicæ unicas ita distendunt, ut alterius ideâ vesicæ rudiores deludant, quasi reapse foret vesica duplex; & in illum crassum atque supinum errorem Medicos Casauboni incidisse putem, dum viri tanti vesicam urinar: nobis geminam obtrudunt. Hic porò, ubi ad extrema devenit, & calculi in infimo uretere taliter impacti atque cuneati viam urinæ præcludunt omninò, tunc illa in uretere stagnat, & illum enormiter expandit, unâ cum pelvi suâ. Indè est ut in cadaveribus aliquot distentam urinâ pelyim, illâque olidissimâ detexerim. Imò totum ureterem eadem illa turgidulum & expansum. Sed à calculis divelli nequeo citra histoniam & alteram. 1^a. est de molli unò & farinaceò, qui solius in vesicam catheteris impulsu ita comminutus est & attritus, ut per frustilla minutiora totus fuerit abreptus urinæ fluente: atque sic qui cystotomus erat in procinctu ad carnificinam, ab eâ fuerit longè semotus. At è diversò calculos confervo siliceos omninò, quique de marmore resiliunt, uti Brassavol: narrat Comm: in Aph. 79. Sect. iv. Altera hist: puerilis quidem est, sed Pæoniò stylo notanda. Puer calculi doloribus excruciat, & ambulationi impar, lectò detinetur, ubi post aliquot dies furunculus in perinæo subortus est, cujus pus per medios acceleratores tam profundè serpsit, ut vesicam arrosèrit, quæ validius contracta non urinam modò, sed & calculum per ulcus emisit, atque ita prædam quidem eripuit cystotomo, sed fistulam ingeneravit, quæ perennat, & quâ jugiter & unicè effluit urina, abolito prorsus usû ductus nativi.

Coronidis vice feminæos calculos subnectam per urethram (virili breviorè, latiorè atque rectiorè) longè optatius excerni, quàm in nobis, atque ita raras esse feminas quibus calculus extrahatur. Imò quasdam vidi vesicæ doloribus cum labore parvis, excruciatas, sed quæ post tormenta

enormia petreos factus excluderint, in renibus embryonatos, & intra urinæ cisternam sensim auctos in molem usque ori columbini. Et id ipsum profectò, imò quid majus ab Hipp: visum est, viro ubique Præcos summè peritæ.

Calculorum Chymicam analysin habet in Epimeris Thesium de Lienosis. Sed isthæ Chymicæ calculorum vesicæ analysis, paucum exhibet oleum, quò bilarii calculi scitent tantò ut aquæ innatent, & toti ardeant, picis instar. Deridendos ergo seipè propinant, qui profiterentur bilarios calculos in vesicula bilis & ejus ductibus concretere ob prædominium tartari sive calcis, & defectum olei, sive sulphuris. Et id ipsum nequidem verè proferrent de concretionibus in arthritide nodosâ, nam è virili pede, mensis unius decursu, gypsum vidi, sing. dieb. matur. eductum, quod glutine multò è tendinibus extensorum nudatis, & lymphæ ductibus incisis, viscatum erat; sed quod exiccatum, ac cerei flammulæ admodum leviter tantùm arsit. Sulphuris iraque confors, fellei calculi sorte. Id autem tartari singulis diebus à me collectum, supra chartam emporeticam extendebatur, excitationis gratiâ; & ex illo, [ad unciam circiter unam probe sicato] frusta majora aque imposui, ac etiam demersi; sed suberis instar semper resluerunt & innatarunt. Illorum igitur comparatio cum calce vel gypso candoris quidem ratione valet, sed ponderis ergò claudicat. At calculi urinariæ vesicæ plani quidem innatant, sed depressi resiliunt nunquam flammæ autem admoti non ardent, etsi sulphuris non exortes, sed ob ejus parcitatem non ignescunt.

Isthæc rara quidem sed rariora 2. proferam, 1. de calculo 3xv quem inter æt. p. 2. sedulus confervo. Is intra viri pancreas sensim increverat cum gravitate ad lumbos, maxime post pastum & inter ambulandum. Vomitus denique cievit enormes & lethiferam atrophiam intulit, omni præpedito tam conficiendo quàm distribuendo chylo. Media est consistentiæ atque soliditatis inter vesicales, quos farinaceos siliceosque designavi. Fundum aquæ petit, nec ardet, metalli more.

Alterum est de Virgine ann. circiter 20. quæ dira cephalæa semestri discretiata,

Præcipuis calculi Differentiis per-
lustratis, antequam ad ipsius Sym-
ptomatum Signorumque explora-
tionem nos accingamus, operæ præ-
tium videtur, disquirere quinam illi sint
in quos gravis hic affectus imperium
suum exercere soleat. Primum obti-
nent locum, qui à patre vel à ma-
tre vel ab utroque calculosum ace-
perunt characterem: nam ut ait
*Fernelius lib. 1. de morborum cau-
sis. cap. xi. nephritici, arthritici,
& epileptici, filios vitiosâ constitu-
tione gignunt, quâ tandem in mor-
bos similes, hereditarios idcirco
nuncupatos, incurrant, ut parentibus
liberi succedant, non minus mor-
borum quàm possessionum hæredes.*

Quare mirum non videatur si tot
infantes, tôtque adulti miseræ vitæ
stadium sæpe imperfectè emeti-
entes, tam horrendis cruciatibus di-
florqueantur. Apud ipsos enim mor-
bosum patrimonium tam validas,
tamque altas egit radices, ut nulla
mortalium vis id unquam valeat pe-
nitentia extorquere, funditusque revel-
lere. *Gaudeant ergo benè nati.*
Prioribus succedunt ii qui à paren-
tibus alioquin sanis oriundi, propter
tamem magnam à causis externis in
iplos introductam alterationem, eod-
dem ac præcedentes, affliguntur ma-
lo. Novit enim quilibet, quòd
cause necessaria quas declinare non
possumus, ut sunt *aër* quem respi-
ramus, *cibus & potus, motus &
quies, somnus & vigilia,* quæ ex-
cernuntur aut subsistunt, *animi de-
nique perturbationes,* totam ani-

malis Oeconomiam gubernent, id-
eòque eorum vitio, vel ipsius ani-
malis abusu, multa emergant mon-
stra, humanæ valetudini infensissi-
ma. Hic inter marem & fœminam,
discrimen aliquod interferendum ve-
nit. Quamvis enim acceptas à pa-
rentibus morbosas affectiones, æquali
jure, portionèque partiantur, at-
tamen propter diversam partium,
vesicæ imprimis, varietatem, ille
hâc, in calculum propensior evadit.
Vtriusque nimirum anatomicæ docet
maris urethram longam, curvam, &
angustam, fœminæ verò ductum,
brevem, rectum, amplumque exi-
stere, adedque difficulter ex illius,
verùm ex hujus, vesicâ, facilè sa-
tis calculum nondum senio-rem po-
sse eliminari. Non omittendum ad-
ultiores, renum, infantes verò &
senes vesicæ calculo magis esse ob-
noxios. Illis scilicet arteriæ & ve-
næ sanguine adeo fermentato turg-
scunt, ut cum serum in renibus à
massa sanguinea segregatur *Spiritus
urinosus,* quo tinctum est, tali
jam polleat virtute, ut particulas
sulphureas & salinoterrenas in re-
num amfractibus statim coagulet,
quo peracto latex aquosus per ure-
teres in vesicam stillans in ipsa
sterilis omnino residet, ut pote sa-
xæo semine in renibus orbatus. In
infantibus senioribusque contrà res
habet. In illis enim adhuc tenellis
& imbecilibus, sanguinis principia,
tanto fermentationis orgasmo non
percelluntur, nec his senio penè con-
fectis spirituum *divinorum* adeo ve-

getæ,

occocata est tandem, ac reliquis deinceps sen-
sibus orbata & mediis in planctibus extincta.

Tota ipsi pinealis gland: saxæa fuit,

anius ovi gallin. amplitudine, & mole tam-
ta nervor. opticor. thalamos, nec non reli-
quos tandem nervos lethificè compressit.

getæ, ut *coagulator urinosus*, tartareas particulas, in renibus, dum eos cum sero pertransit, queat in unum cogere. Exinde salvis sæpè renibus in vesicam cum seroto larice depluit, ubi majori robore, atque imperio in particulas sulphureas & salino terrenas, comparatis earum vibrationes infringit, & quasi arctis compedibus reuinctas impedit quò minus vesicæ carcerem effugiant. Haud dubiè tamen multi sunt lenium à limine salutantes, qui calculos in vesica, ex renibus contraxerint, eodem pacto, quo cum *Fernelio*, supra narravimus.

Symptomata, quæ calculum vulgò comitantur, & ex quibus affectus *διάρησις* haurit Medicus, quinque enumerat *Hippocrates*, lib. 4. de morbis. Συμπτώματα ἢ ἢ νόσος ἔχει πάντες ἐπὶ πάντες ἐρήσας θέλη, πονέεται καὶ τὸ ἔξω κατ' ὀλίγον ῥέει, ὡσπερ σπαστικαίσι. καὶ ἔστιν ὑφαίμων οἶα τὸ κύστις ἢ ἢ κωμίας, ἔπο τὸ λίθος καὶ ἢ κύστις φλεγμώδης· ἀλλὰ τὸτο μὲν ἀφανές. σημεῖον ὃ ἀκροποδῖν. *Signa autem morbus quinque habet: nam ubi mizerere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urina stillicidio: & est subcruenta nimirum vesicæ à lapide exulceratâ: & vesica inflammata est: verum hoc signum inconspicuum est: indicat tamen summa glandis pars.* Horum symptomatum signorumque causas has esse ducimus. Primò quidem ἐπὶ πάντες ἐρήσας θέλη, πονέεται. Quia cum masculi abdominis, nec non diaphragma, vesicam in urinae excretionè comprimant, valdè verosimile est eorum & membranæ musculosæ vesicæ actione, lapidem è suo loco dimoveri, atque aspe-

ritatibus ejus interioris membranæ fibras corradit: unde non parùm sensilis debet exoriri dolor. Verùm quandoquidem totus omnium prædictorum musculorum impulsus, urinam ad meatum urinarium impellit, maximè probable est: calculum eadem vi, eodè loci pelli, præsentiaque suâ quâ egressam urinae ferè præcludit, tam finere κατ' ὀλίγον ῥέειν ὡσπερ σπαστικαίσι id est veluti in urina stillicidio dolorifico: quod est tertium symptoma. Quartò καὶ ἔστιν ὑφαίμων, & est urina subcruenta. Cujus symptomatis rationem reddit ipse Hippocrates: οἶα τὸ κύστις ἢ ἢ κωμίας, ἔπο τὸ λίθος nimirum vesicæ à lapide exulceratâ. Quintò tandem, καὶ ἢ κύστις φλεγμώδης, & vesica inflammata est. Quo de symptomate nutare videtur Auctor, id enim vocat ἀφανές. Exinde conjectare licet, illud symptoma non esse perpetuum nec παθογνωμονικόν, sed tantùm in iis locum habere quibus vesica calculo impensè læsa fuerit; adeo ut etiam ἀκροποδία, id est, summae glandis ardor illud significare debeat, seu potius ordinariò manifestet. His accedit subsequens Hippocratis textus, ex quo aphorismus 79. sect. 4. Οὐρόσιον ἐν τῷ ἔξω φαρμάδεα ὑφίσταται, τεταίσιον ἢ κύστις λιθία; quibus in urinâ subsident sabulosa, iis vesica calculo laborat. At hic aphorismus tam renum quàm vesicæ calculo competere mihi videtur. Renibus quippe calculo laborantibus, sabulosa etiam excernuntur. Vesicam tamen vel renes speciatim potest respicere, modò cum aliis signis magis particularibus conjungatur, seu coincidat. Hæc & alia signa ut: crurum inter

ter-cruciationes, manuum pudendis admotio, priapismus, tenesmus, &c. tam ab Hippocrate quam Fernelio, Sennerto, aliisque notæ Autoribus probata, cum fructu possunt usurpari si calculus vagus fuerit: at si laterali vesicæ parti, vel etiam ejus fundo adhæserit, vix ullum ex prædictis signis de illo nuntium referet. Hac in re nobis favet Fernelius de part. morb. & sympt. lib. vi. cap. 13. Huc accedit memorabilis historia ab Helmontio descripta tractatu de lithiâ, cap. 3. §. 40. de quodam Prædicatore prope Barclaiam in Anglia, qui anno 1629 sanus atque sospes contendens à prandio, librum è sublimi ad se trahere, in imo ventre, magno percussus pondere atque dolore, certis inde à quadriduo signis, scivit se calculo gravatum. Ex hujus narrationis conditione & circumstantiis, judicare possumus Prædicatorem, nullam antea ab isto calculo tulisse molestiam, nec ullam forte utcumquè manifestam, de illo suspicionis causam habuisse. Omnia hoc in casu Medicorum dubia solvit catheter: ipso etenim leniter & industriè in vesicam immisso, omnes explorantur amfractus, omniaque latibula, in quibus aliquando, calculus omnem Medicorum solertiam & sagacitatem eluderet.

Jam hujus agritudinis curationem suspiciendi, hora est. Sed hoc opus, hic labor est. Nam et si concepta, causarum externarum immoderatione, atque intemperie, in calculum inclinatio, earundem moderatione, & temperie, sæpe avertatur & emendetur, hæreditariam tamen, nullâ

posse fugari ratione, ratum habeo. Rara etiam, at fortasse ignota sunt medicamenta, quæ ore assumpta activitatis spheram, tam longè lateque ferant, ut ad calculum in regione vesicæ situm, ea extendatur. Tentandum tamen est quod ratio experientiæ maritata nobis est dictatura.

Verâ & rectâ hujus hostis debellandi, methodo insistemus, si primò grassari incipientis progressus inhibeamus, eumque si fieri queat, capite truncemus. Secundò, si eum jam vesicæ muris loricatedum atque munitum, foràs ejiciamus, integrâ, imprimis, remanente arce. Primam indicationem absolvere poterimus, tali vivendi ratione, quæ massæ sanguinæ succos, ad pristinam *suppressionem* revocet: adeo ut spiritus urinosus omni suâ ferociâ depositâ, cum partibus tartareis, tragicam suam personam amplius non possit agere. Primò si aer sit intemperatus, atque vaporibus seu effluviis è cryptis faxeis avolantibus, infamis, protinus deferatur. Hæc etenim non solum fermenta seu semina, calculo excitando idonea largiuntur, sed & homines, bestias, carpenta, reliquamque supellestem, in rupes aliquando valent convertere: uti legitur in Helmontio de lith. cap. 1. §. 18. multisque in aliis autoribus. Secundò, summa cautio in *esculentis* & *potulentis* capienda. Qui pe ut ea, nimîâ quantitate ingesta, grave ventriculi fermento, detrimentum inveniunt, & vitalem auram maxinè possindant, sæpeque suffocant, sic nocivâ qualitate, pluribus heterochus. *stercibus*, ac præcipue

cipuè huic, anasam præbent. Absit, tetra ingluvies, quæ plures quam gladius perimit. Procul panis male fermentatus nec bene coctus. Legumina ferè omnia, rubris ciceribus exceptis, caseus, lacticia omnia, pisces grandiores, haleces passæ, seu infumatae, ostreae & conchylia, & tandem omnia quæ copiam seminis petrificantis, secum gerunt. Horum vices subeant caro vervecina, vitulina; capones, perdices, turdi, corurnices, vitelli ovorum &c. amygdalæ amaræ pistacia, pineæ, nuclei persicorum ceras. ficus, rubra cicera. Inter herbas malva, atriplex, petroselinum, asparagus, & imprimis chærefolium *Sennerto* singulare calculi remedium. Vitetur cerevisia nondum bene fermentata, in eamque dum coquitur semen dauci injiciatur. Fugiat etiam vinum non defæcatum. Nam ea, morbi causam secum portant. Ex insalubrium numero est aqua stagnans, in fundo conceptaculi, silicibus, seu arenis orba; talis enim impura est, & terrenis grava. Verùm ea optima censetur, quæ perenni scaturigine, jugique fluente è terræ visceribus per summum ejus corticem derivatur, innumerisque calculis & arenulis fundum stratum haber. Motu nimirum, à corruptione vindicatur, & à spermate lapidescente purgatur, dum ipsum in arenas facescens subsidet. Vinum Rhenanum, album, liquor pomaceus, pyraceus, propter vim diureticam, valdè juvant. Si qua autem purgatione utendum, ad succum sanguineum reformandum, inter alias hæc esto, à celebri Riverio probata. R. Ca-

stix recenter extractæ cum ol. amygd. dulcium ℥j. Diaphœnici ℥iij. rhabarb. pulv. ʒj. cum pulvere liquiritiæ, fiat bolus. Ad hujus affectus *προφύλαξιν* mirè faciunt aquæ minerales acidulæ, & vitriolatae; ut etenim eæ varia corporum concreta valent dissolvere, ita calculosam dispositionem potenter enervant. Plura utilissima apud *Paracelsum*, *Helmontium*, *Sennertum*, *Riverium*, aliòsque famæ Medicos, quorum ampliora volumina hîc inserere non decrevi. Tertio excernendorum excretioni, & non excernendorum retentioni, prospiciatur. Quarto motu nimio pretiosum hominis balsamum non profundatur, nec pigriori quiete torpeat, aut graveatur. Quinto de somno & vigilia, idem dicimus. Sexto animi perturbationibus consulendum, eæ etenim, idem ac morus intensior, & quies desidiore, præstant. Omnia igitur medio modo procedant. His & aliis, quæ opusculi brevitatis recenseri renuit, ingruenti huic affectui succurritur.

Ad alteram indicationem adimplendam non ita pollet Medicus. Vix etenim pharmaca cum suâ operandi facultate, ad vesicam pertingunt. Tentanda tamen quæ calculus minuere feruntur. Radices apii, petroselini, brusci, graminis, asparagi. Folia pariet. Semina anisi, feniculi, dauci, carvi, ameos, carthami, rutæ, sal prunellæ, crystal. tartar. Primas obtinet sanguis hirci, vel integer, vel destillatus per B. M. Studendum autem cum Riverio, ut hircus nutriatur per mensem, saxifraga, pimpinella, bac-

cis juniperi, petroselino, aliisque diureticis, sine potu. Vinum alkekengi ab Arnoldo Villanov. maximè commendatur: quod sic fructus alkekengi contundendo, cum vino albo & colaturam exhibendo. *Horatius Augenius* historiam refert cujusdam typographi filii, calculo liberati per pharmacum à Jesuita ipsi oblatum, quod tale est. R. pulv. millep. ℥j. ad summum ℥iij. aquæ vitæ ℥β. juris cicerum rubrorum ℥ix. vel x. capiat horis ante prandium quinque. Spirit. salis hispalensis extollit *Helmont. de lith. cap. 8. §. 28.* aitque ipso calculum imminui. His omnibus ore haustis palmam præterperent medicamenta, quæ suadente *Paracelso*, aliisque in vesicam syringâ transfunduntur; at ægrorum experientia id alienat. Nam mitiora medicamenta, in ipsam vesicam injecta, dolores magnosciant. Si igitur diata appositæ, & remediis deglutitis, affectus rebellis non cedat, sacra anchora, *κυστομήν*, amplectenda. Vesicæ inflationem, stabello pera-

ctam, apud *Ægyptios* olim exercitam, abhorremus: varia etenim abhinc crudelia imaginamur tormenta, nec commodam calculi educationem. Nec scriptus à *Fab. Hildano* extrahendi calculi modus, magis nobis cordi est. Regnet ergo ea sola calculi eruendi ratio quæ tot excellentibus practicis, Celsoque præsertim, maximè arridet. Si quis autem nosse aveat, quale in viro, quale in puero, mulieribus, aut virginibus calculi educendi *ἐγχεσµα* excellat, peritorum *χρησµατῶν* monumenta adeat. Sed à tædioso librorum evolvendorum labore abstinere queat, quicumque eximiam dictam Epistolam, ab ipso naturæ Genio, scriptam, consulere voluerit. Hic sisto calamum, & DEO TRI VNI, gratias ex imo meo corde fundo, & ipsum demisso, humilique rogo animo, ut tentamini huicce benignus faveat. Luminisque scintillulam gratus impertire dignetur, quò densis ignorantæ tenebris mens mea tandem eripiatur.

Dissertationem hanc primam, alia jam Præclarissimi Martini Lister, excipiat. Quæ sic habet.

DISSERTATIO MEDICINALIS

D E

CALCULO HUMANO, &c.

Calculi ubique corporis humani at præcipuè in Renibus & vesica generantur: cujus rei rationem infra privatim exponam. Igitur inventi sunt Calculi sub lingua, in ductibus pituitariis,

tariis, in cerebro, in hepate, in pulmone, in vesiculis feminalibus, in utero, in ventriculo, in intestinis, in articulis tum manuum tum pedum, at multò frequentius in Renibus & vesica. Adis Historia Medicinalis Scriptores & præcipuè mortuorum dissectores.

Calculi autem, etiamsi maximè inter se discrepare videantur & figura & colore & pondere; nam in iis sunt læves, sunt asperi: alii opaci, alii pellucidi & crystallorum æmuli: sunt & tephacei & valde friabiles: alii verò verè metallici ponderosi, penèque silicei videntur: alii rotundi, alii inæquales: alii quadrati, alii fissiles: alii Testacei &c. tamen eorum natura & generationis ratio eadem est; non solum in hominibus, sed etiam in aliis animalibus ubi calculorum quoque quàm maxima varietas differentiarumque occurrunt.

At licet ea distinctio calculorum secundum loca & animalium genera laudabilis & Historica sit, instituti tamen nostri brevitatis nos diutius insistere istiusmodi minutiis non patitur.

Verùm ne futilibus conjecturis oratio nostra procedat, primùm videndum est, quid nobis de calculorum natura, & ex eorum analysi per ignem, & cum crudi nondumque ignem experti fuerint, existimare liceat.

De calculo autem humano cremato hæc exhibet diligentissimus Leuwenhœkius ope microscopii.

„In calculo humano, inquit, „ignis vi in calcem redacto, magnà „copiâ insunt & salia fixa & vola-

„tilia. Idem alibi, ex sale volatili „& fixo maxima pars calculi constituitur itemque, calculi vesicæ humanæ ex magnâ particularum salinarum copia constant.

Porro: „ex calculo combusto crystalli erant pellucidæ, atque ita „angulares ac lateribus planis, ac „si ipsum fuisset crystallum.

„Rursus ex calculo adusto cui „aqua infusa est, sal coagulatur, ac „tam durum fit ac rigidum, ut „quamvis aqua ad coctionem usque „fervescat, sal illud tamen cum aqua „non denudò conjungitur.

„Item sal volatile calculi adeo „rigidum & firmum est, ut, ubi „coagulatum est, humido cælo dissolvi nequeat.

„Ex capite mortuo calculi combusto, cui aqua pura infusa est, eadem aqua sensim in aère siccata, detegi plures salis figuras, pellucidas instar Adamantum: nec solum erant pellucidæ, sed & anguli earum erant adeo glabri, ac adamantum anguli possint poliri. Inter eas verò maxima erat plana, & ejus basis triangularis: unus ex „angulis erat obtusus juxta hanc verò jacebat particula salina, cujus „basis erat sexangularis, &c.

„Præterea jacebat [præcipuè in „liquoris superficie] magna copia „particularum salinarum, simillimum „iis quas in Arthriticis calcem „appellamus.

„Etiam si cælum, dum accuratè intuerer satis particulas, admodum „esset humidum ac frigidum, omnes „hæ particule undique, quasi aqueo „humori injectæ erant: unde earum „rigiditas facillè conjici potest.

„*Calculus crudus* ex aqua frigida
 „infusus suos quoque sales similiter
 „rigidos dat.

„Nullam vidi particulam salinam,
 „ex tot myriadibus salis, qui
 „calculo humano insunt communi
 „nostro sali similem. Neque illud
 „ex siccato humore detegi potuit.

„Omne sal palato nostro non sapit;
 „ita nec sal est testis conchyliorum
 „crematis, ex alabastro crudo;
 „ita nec sapit qui elicitur ex calculo
 „humano: id est, *aërem & acidum*
 „saporem admodum salis communis
 „non exhibet; sed sal tamen esse
 „non desinit, i. e. suum habet
 „peculiarem saporem, de quo supra
 „satis dictum est.

„*Capiti mortuo* materiae calcariae
 „*Arthriticorum* ad nigredinem ex-
 „sto, aqua adiecta inest magna co-
 „pia particularum salinarum, simili-
 „um salium in calculo humano:
 „scilicet rigidorum plurimumque an-
 „gulorum; nihil salis vulgaris, quo
 „in cibis utimur, inest materia cal-
 „caria arthriticorum. *Hactenus*
Leeuwenhoekius.

Illud autem nores velim, figurarum
 salium illorum varietatem ac im-
 perfectionem apud eum ab incredi-
 bili particularum salinarum exiguitate
 dependere, quæ, ut is testatur, vix
 tanta sunt, ut multæ earum myriades
 arenulam æquent: adeoque propter
 parvitatem vix satis rectè depingi po-
 terant.

In crystallos itaque majusculas
 (quantum fieri potest) aliquo arti-
 ificio cogendæ sunt, ut lenta siccatione
 in umbra, idque diebus maximè ca-
 lidis: quo certè tempore ex aquis
 nostris mineralibus crystallos ad sel-

qui scrupuli pondus habuimus: dein-
 de quo major quantitas salis erit, eò
 promptius experimentum ejus con-
 cretionis in crystallos, magnitudinis
 conspicuæ & perfectissimæ successu-
 rum est.

Hæc autem non exhibui, ac si ali-
 quod dubium sit de veritate experi-
 menti à *Leeuwenhoekio* de illis sali-
 bus expositi, sed ut, etiam sine mi-
 croscope, vel nudis oculis res manife-
 staretur.

Igitur de copia & natura salis in
 Calculo Humano jam satis ferè
 diximus; item de ipsa calce similiter
 sive materia calcaria & metallica.

Illud autem unum addam de hac
 calculi humani materia, scilicet quod
 in earum aliquibus debite crematis
 etiam ipsam *ferreum metallum*, ad
 aliquot granà adhibito magnete, pos-
 se extrahi; id quod olim ostendi co-
 ram *Societate Regia Londinensi* cum
 ibi fortè caput mortuum dictum ali-
 cujus calculi humani à *D. Stare* ex-
 positum fuisset. Appello autem Regi-
 stra ejusdem *S.* de fide experimenti.

Quæ verò præterea *calculi, chymica*
analysi dent, minus moror, nempe
 olea & aquam. Cum non alia sint à san-
 guine humoribusve corporis: adeo-
 que minus faciunt ad calculi gene-
 randi intelligentiam; quæ tamen hu-
 jus dissertationis præcipua intentio
 est.

Igitur his expositis quale sit id,
 quod in homine lapidescat, satis in-
 tellectum puto, atque ita *calculum*
desinit, nempe esse quid verè lapide-
 um à sale lapideque calcario & in-
 terdum à ferreo metallo, humoribus-
 que quibuslibet corporis concretum,
 atque in plerisque ductibus visce-

rum excretoriis, maximè verò in Renibus & vesica natum.

Causam itaque *materialem* calculi in solis humoribus, ut in pituitosis, crassis, viscosis, tartareis aut feculentis non posuimus. Etenim materiam non solum concretioni aptam, quales sunt humores, indicare satis est, sed aliam etiam verè lapideam & metallicam calculi exigere videntur, atque ea ipsissima est, quam in proximè superiore Tractatu Anatomico exhibuimus, è quibus Conchyliorum Testæ fiunt, inque Fontibus Medicatis inueniri diximus; nempe succum lapidescentem è saxo quovis calcario, Pyriteve sive ferreo metallo *Germinante* ortum, atque aquis abreptum, nobis aliisque animalibus quovis alimento, maximè verò potione assumptum.

Humor autem iste sive succus lapidescens etiam si ejus effectus passim extra nos innumeris exemplis appareant, tamen à nemine quod scio, explicatus est. Etenim Helmontii somnia hic non vendito; videlicet cuncta metalla ex mera aqua fieri, specifica metallorum semina, fermenta, odorem & spiritum nescio quem urinæ lapidificum, Terram ejusdem volatilem, spiritum vini urinæ incolam, hæc meræ nugæ sunt.

Non semen, inquit Helmontius, cum aqua sibi subdita solùm petreficit, quia insuper corpus sibi contiguum, odoris seminis petrifici, solo tactu petrificat, at si ita esset, cur renes & ipsa vesica non petrificarentur: ubi interdum semen istud, odor & fermentum tam vehemens est ut innumeros & sæpe ingentes calculos generare potis sit; *ἀλλὰ ἴσως τὸ τῆς*

ἐνθὺς τῶν λόγων λίαν ἔστᾶζεν.

Quæ verò passim obtinere licet, ea tantum exhibeo, scil. saxa calcaria & pyriten 1. e. ferri metallum sulphurentum, præ omnibus metallicis, *salia sua lapideis particulis grævida* edere, more plantarum pullulantium; has verò *plantas salinas* aquarum cursibus dissolui, iterum que vel ob moram, adhesionem ex aptitudine quadam partium & contiguitate, imbibitionem, aliave ignorabilia accidentia inter se coire, & in primam suam materiam redire, hinc, inquam, petrificationes extraneas, & calculos intra nos fieri verisimile est.

Est itaque peculiaris quædam materiæ sive succi lapidescentis aptitudo ut in lapidem convertatur, nimirum ex salis lapidei naturali coitione, ejusque rigiditate, ut dissolutioni ut dictum est, resistat; itemque ex copia & qualitate particularum lapidearum in isto succo contentarum, suo scilicet sali ex quadam harmonia ortus, promptè committendarum, nexu haud facile dissolubili.

Igitur calculi materiam ab esculentis & potulentis, quæ hujusmodi salibus lapideisque particulis abundant, provenire. Si verò corpus bene se habeat foras ejiciuntur, neque in renibus aut vesica retinentur; si renes imbecilli fuerint & vesica labefactetur, in lapidem coire apta sunt.

Efficiens itaque causa calculi est copia materiæ lapideæ in ductibus viscerum excretoriis imbecillis diutius suppressa.

Si qua verò sit in aliquibus hominibus hæreditaria dispositio ad calculum generandum, ea oriri possit ex
male

malâ partium constitutione, ex usu tamen quotidiano victûs, lapideâ materiâ maximè infesti, vel in maximè integris hominibus calculi etiam generantur, videlicet si alimentis continuè & magna copia utantur, quæ plurimum succi lapidescentis in se contineant, aquasve bibant tali succo vitiatas, quia in illis aquis aut cibis causa materialis; unde est, quod in quibusdam regionibus præ aliis incolæ complures calculo laborent.

Itaque renes & vesica vitiantur vel ex nativa constitutione, vel victu calculoso supervacanco, quam autem rem sic intelligo, nimirum à nimia copia & pondere materiæ metallicæ arteriolarum capillares, renum ductibus excretoriis commissæ, distenduntur, præterque naturam valdè ampliantur, unde excretio debilitatur à constrictione arteriolarum labefactata. Igitur materia metallica in ductibus excretoriis imbecillibus sensim accumulatur moramque trahit, unde ejus coitio in calculos; idem cogita in labe hæreditaria, ubi mala renum constitutio.

Inter causas autem calculi antecedentes & procatarticas, hæ rectè numerantur.

1. Mala concoctio quâ chylus crudus & lentus quo involuitur succus lapidescens, indiscriminatim intra habitum corporis assumitur, etiam si verò causa calculi materialis non ex stomacho deducenda sit, tamen eo labefactato in officio suo chyli consistendi, succus putrescens plus minus in omnigeno alimento necessariò & naturaliter existens, possit ob chyli crassitiem citius & facilius in majores arenulas coire in renibus.

Profectò robur inæquale partium est calculosorum præcipua ratio; ita renum alter calculos parit altero sano, quod satis evincit calculi vitium à parte labefactata potius quàm ab ullo materiæ calculosæ defectu oriri; quæ semper, ut dictum est, adest; at raro supra modum arenularum concrefcit, nisi vitetur tonus & vigor renis expulsivus.

2. *Lactea infirmata*; nam ab iis integris etiam chylus bene digestus à succo istiusmodi putrescente ex parte purgatur; quòd scilicet is fluori minus aptus sit, adeoque inter alimenti soluti excrementa per intestina dejicitur, antequam venas lacteas subire possit.

3. Hyems autumnusque calculos renum parit, autore *Arctao*, an quod magis laborent renes, suppressa ex frigore perspiratione cutanea.

Sed ad alia pergamus, & privatim materiam calculi suppeditant maximè *ostrea* & omnia *Testacea* animalia; *aqua medicata*, quæque vel calcario vel ferreo metallo imbutæ, & quæ petrescentes ob conspicuos effectus præcipuè audiunt. *Vina* aut quælibet alia alimenta locis aqua petrescente vitiosis nutrita.

Salse autem *carnes* minimè, prout *Leeuwenhœckius* extra dubium posuit; scilicet in calculo omninò nil salis culinarii repertum esse.

His verò adijci possunt *vehementissima quæque Diuretica*, quæ materiam morbificam vel nimio impetu ad renes deturbent, vel victum per se minus noxium infestum reddant, quòd ipsi renes ob nimiam excretionem infirmentur.

In his quoque causis *Balnea* ponenda.

nenda sunt; quibus renes nimirum latentur, item alimenta vehementer calida, ut Piper, Allia, Resinae quavis, exercitium vehemens: Venus immoderata.

Audi Hippocratem, (a) Pueris
 „ calculi principium *ex lacte impu-*
 „ *ro*, pituita enim ex eo lacte urinae
 „ sedimento admixta, glutinum eva-
 „ dit; ac primùm quidem parva lanu-
 „ go accrescit, deinde quod accedit
 „ arenosum. Rursus autem alimen-
 „ tum solidum aut *lapidosum* effici-
 „ tur, non secus ac *ferrum ex lapi-*
 „ *dibus &c.*

Ita nobiscum satis benè sentit anti-
 „ quissimus Medicus, calculum accres-
 „ cere ex arenâ pituitæ commistâ, I. e.
 „ ex materia verè lapidea, primòque
 „ mollem velut lanuginem, mox virtute
 „ arenosæ accessionis solidum ac la-
 „ pidosum effici: non secus ac *ferrum*
 „ *ex lapidibus.*

Hactenus de calculi natura, ejus-
 „ que generandi modo causisque;
 „ proximo autem in loco ipsius *mor-*
 „ *bi* ratio sive *pathologia*, sive is in
 „ renibus sive in vesica fiat, instituen-
 „ da est; cum *Diagnostis* verò inci-
 „ piat.

Hæc autem Calculi in Renibus
 „ indicia sunt. 1. Omnium certissima
 „ significatio, calculus excretus est.

2. Ad renem doloris gravitas. (b)

3. Femoris è directo itupor senti-
 „ tur, *idem ibidem.*

4. Nausea & vomitus.

5. Urina cruenta: at hoc perpe-
 „ tum non est: unum tamen è præ-
 „ cipuis est quando contigerit quod do-
 „ lorem nephriticum à colico distin-
 „ guar.

(a) *Lib. 4. de Morbis.* (b) *Hipp. Epidem. l. 1. S. 1.* (c) *l. 2. c. 7.*
 [d] *4. de Morbis.*

6. Urina in principio aquata, pau-
 „ ca, aut integra suppressio: à more
 „ verò calculo per ureteres, ea copiosa,
 „ ferè turbida, arenosa.

Hæc autem indicia per se pa-
 „ rent, neque ulla explicatione, certè
 „ arte peritis, indigent.

Ubi verò id malum in vesica fue-
 „ rit, his indiciis, inquit *Celsus*, (c)
 „ cognoscitur. „ Difficiliter urina red-
 „ ditur; paulatim que, interdum
 „ etiam sine voluntate destillat, eadem
 „ arenosa est, nonnunquam aut san-
 „ guis, aut cruentum, aut *purulentum*
 „ aliquid cum ea excernitur; eam-
 „ que quidam promptius recti, qui-
 „ dam resupinati, maximè hi, qui gran-
 „ des habent calculos, quidam etiam
 „ inclinati reddunt, colemque exten-
 „ dendo dolorem leuant. Gravitatis
 „ quoque cujusdam in ea parte sensus
 „ est; atque ea cursu omnique motu
 „ augetur: quidam etiam cum tor-
 „ quentur, pedes inter se, subinde mu-
 „ tatis vicibus implicant. Fœminæ
 „ verò oras naturalium suorum, ma-
 „ nibus admotis, scabere crebrò co-
 „ guntur; nonnunquam si digitum
 „ admoverint, ubi vesicæ cervicem
 „ is urget, calculum sentiunt.

Neque multum aliter Hippocra-
 „ tes. [d] „ Hic morbus quinque habet
 „ signa: Dolor in urina reddenda;
 „ ejus stillicidium: interdum cruen-
 „ ta, à vesicâ inflammatione vexa-
 „ tâ: verùm id non apparet, indicio
 „ tamen est *summa præutii pars*
 „ [1. e. inflammata] interdum areno-
 „ sa reddit, interdum duos aut plures
 „ calculos.

Aretæus ex antiquissimis autori-
 „ bus

bus in plerisque consentit. Si vesicæ
 ,,inhæserit calculus, ex colliquationi-
 ,,bus patefiat. neque doloris neque
 ,,gravitatis expertes sunt licet uri-
 ,,nam expeditè reddant: Sin minùs
 ,, & urinæ difficultas accedet: omnes
 ,, verò calculos ex sabulosis urinæ
 ,, subsidentiis deprehendes, & quod
 ,, istis virilia sæpius arriguntur: quan-
 ,, do enim mejuat subestque calcu-
 ,, lus, dolent, tractant, attrahunt-
 ,, que pudenda, anus quoque vitii
 ,, particeps redditur.

De inflammatione autem vesicæ
 satis constat ex observatione Hippo-
 cratis, cum ad summam glandem ferè
 visibilis sit ex insigni rubore; unde
 non mirandum est si molestus interdum
 pruritus sit in pudendo. *dolor-
 que* in vesicæ collo incipiens, ad
 glandis extremum usque porrigatur,
 unde etiam *Virilium* frequens ere-
 ctio, non secus ac cantharidibus
 sumpris.

Urinæ autem *Stillicidium*, & ponderis
 sensus: item mictio facilius in
 uno corporis positu quàm in alio:
 item deijciendi cupiditas, quæ mictio-
 nem excipit; hæc omnia à magnitu-
 dine, & figura & motu calculi oriri
 videntur.

Ultimum autem & omnium cer-
 tissimum signum est exploratio, vel
 per digitum in anum vel per cathe-
 terem in ipsam vesicam immissum.

De illo autem Hippocratis [a]
 Aphorismo magna interpretum dis-
 sensio est à Galeno ad nostra tempo-
 ra. Quibus in urina arenosa [*σα-
 μωδία*] subsident, his vesica calculo la-
 borat.

Johannis Zechii [b] opinio, ut

video, plerisque arridet; qui hanc
 subsidentiam non meram arenam esse
 vult, sed gluten istud mucaginosum
 in plerisque calculosis conspicuum;
 at hoc non perpetuum signum est,
 adeoque minimè pathognomoni-
 cum.

Sed, brevitatis causa, missis alio-
 rum disputationibus mihi videtur
 Hippocratem hîc, generationis are-
 næ locum, non calculi existentiam
 indicare voluisse, & dicit tantum
 ipsam vesicam in vitio, ubi arenæ à
 mictione formantur atque subsident;
 ita quidem expono *ἡ κρύσταλλος*, imò
 idem Hippocrates [c] alibi ait are-
 nam non esse signum calculi in vesicæ;
 atque ita ille Aphorismus diverso ab
 hoc sensu intelligendus est.

Verùm ais, arenæ non sunt calculi,
 neque negandum est, quod à quibus-
 dam exhibetur, scilicet vix è decem
 unum reperiri, qui arenas cum lotio
 non excernant; raros tamen esse, qui
 renum calculo laborent, & rariores
 multò, qui vesicæ.

Quamvis autem arenæ revera cal-
 culi sint, nec ab iis essentialiter dif-
 ferant; tantum secundum magis &
 minus, nam perexiguus Calculus
 arena est; tamen aliquo sensu, in
 gratiam Medicorum, probanda est ista
 distinctio, nempe arenarum quoti-
 dianarum cum urina ejectarum, &
 calculorum majusculorum non sine
 dolore & difficulter excernendorum,
 utræque tamen partes, & Renes &
 Vesica tum suas arenas, suosque cal-
 culos generant: neque aliter visum
 est Hippocrati, ut supra dictum est in
 diagnosticis; vult autem in hoc Apho-
 rismo arenas ex urina mixta subsiden-

Kkkk

tes

[a] Aphor. 79. S. 4. [b] Cons. 58. [c] L. de in affectibus.

tes præcipuè à vesica vitiata oriri, eamque calculis generandis præ renibus pronam esse innuere. At hic prætereunda non est singularis opinio Fernellii, qui statuit omnem vesicæ calculum, rudimentum quoddam, ceu interiorem nucleum ex renibus trahere, è quibus per nephriticum dolorem excidens, si sit grandiusculus, in Vesica hæret, & toridium illic allatorum adhæsu coagmentatur, dum adoleverit in justum lapidem; eo, inquit, argumento, quod neminem offenderit in vesica calculosum qui non fuerit diu ante nephricide vexatus, item quod in contritis vesicæ lapidibus nucleum quandam se reperisse asserit, diversi à reliquo integumento coloris & substantiæ.

Huic autem opinioni ipse addo, etiam in mediis calculis, è vesica extractis, vidi & *ferramenta* [a] & ossa, per ipsam penem injecta: possint itaque arenulæ renum esse pro rudimentis calculorum vesicæ: at hoc perpetuum non est.

Etenim priorem hujus rei rationem alii Medici ex propria sua experientia negant; nempe in pueris calculosos dari, quibus nulli nephritici dolores antecesserunt: item non in omnibus calculis nucleum istiusmodi inesse.

Illud quidem verum est, calculos renum sive arenulas ab iis plerumque fulvas esse, vesicæ verò albicantes: quare? calculorum color, ut supra dictum est & consistentia varia: modò rufi, modò nigricantes, modò albidi sunt nempe pro ratione cibi portionisve assumpti; at ferè à reni-

bus subcrocei, à vesica albidi: an quia in renibus urina defœcator, puriorque ei insit arenularum materia ad ocram accedens, in vesica verò eadem pituita mucosæ & albicanti, è glandulis excretæ, mista & contaminata sit.

Sed ad *Prognostica* transeamus.

Lapis magnus potione, neque medicamento frangitur, autore Aretæo. Chemicorum insomnia hætenus vana sunt.

Morbus periculosus: hæreditarius incurabilis: nam calculorum procreationem (cum Aretæo loquor) è fœcunda Sterilem reddere, nemo potest: facilius est enim uterum à pariendo prohibere, quàm calculosos renes calculis vacuare.

Vitia renum & vesicæ in senibus difficulter curantur. (b)

Hippocrates in Coacis vult lapidem in vesica non generari à 14 ætatis anno usque ad 60, nisi prius extiterit.

Ita parvi & senes sunt ipsis viris calculosiores. Pueri autem magis calculo vesicæ laborant, senes verò calculo renum: quid itas audi Galenum [c] quia in pueris facultas renum expultrix fortior est, ejus autem actio naturalis est, item retinendi in vesica facultas non minus fortis est; at cum vesica propriè receptaculum est, & pueri parum bibant, parumque mingant, cum mistio actio voluntaria est, vesicæ exonerandæ non attendunt, sic calculorum coitioni major opportunitas ex moraj

Ex anatomia autem discimus, ubi calculosis ægris mucosa urina effunditur, vesicæ corpus cancrulosum esse, & di-

[a] *Acta Philosop. Lond.* (b) *Hipp. Aphor. 6. 5. 6.* [c] *In 6. Epid. sect. 9.*

& digiti aut pollicis crassitiem nonnunquam adeptum esse: in calculosis vero, qui claram ac renum urinam mingunt, vesicæ substantia invenitur membranosa, ferèque ut in statu naturali se habet, de his autem ita sentio, calculum primum exiguum concrevisse, vesicâ adhuc integrâ; aucto vero calculo, ab ejus pondere, asperitate motûque vesicam lædi, ejusque membranarum glandulas inflammari, intumescere, indurari, i. e. cancrasas fieri: unde veluti puris sive pituitæ viscosæ, interdum cruentatæ ingens copia cum urina profluit.

Postremò in *seçãoe* sola cura magnorum lapidum. *Calio Aureliano* (a) autore.

At, inquis, cur non quibusdam medicamentis dissoluantur, certè quidam lapides majores cum ex calculis in humano corpore repertis quidam topiacei & friabiles & leues quales sub lingua & in articulis orti respondendo in vesica lapides ferè siliicei sunt; raro molles: & si ita, tamen ex arenulis duris compaginantur; ratio est, quia per majores vias & in majoribus conceptaculis metalla, sive particulæ tum salinæ, tum lapideæ, è quibus iste succus petrescens constat, ponderis sui virtute ferè copiosius & excernantur & in calculos concrescunt, atque hæc hætenus. Proximo autem in loco de curatione & medicamentis dicendum est.

Curationes autem hæc ferè instituentæ sunt: vel ad calculos minores, arenasque, cum molesti fuerint, expellendos, specialibus adjutoriis:

atque hæc ferè diuretica sunt: vel materiam calculosam minuendam, doloresque acerbos mitigandos, in majoribus calculis excretioni ineptis: atque illa prophylactica anodyna sunt, profectò qui dolorem sustulit, satis ad valetudinem profuit.

Quoniam autem instituti nostri ratio brevitatem requirat, & ut repetitiones superuacaneæ evitentur, ex adversariis nostris ægros aliquot, qui nobis commissi fuerint, eorumque curationes paucis enarrabo, deinde medicamentorum, maximè à nobis exhibitorum rationes exponam.

Hi autem *Nephritiside* laborarunt.

1. *Ægrotus.*

D. *Dryden* Presbiter Ecclesiæ Eboracensis, mediæ ætatis vir, ex pluribus mensibus sanguinis mictione misere affectus est, maximè ab omni equitatione, aut vehementiori corporis motu: item calculos innumeros, ferè arenosos, (& in iis fuerunt, qui seminum coriandri grana implebant) excernere consuevit, huic etiam frequentissimè mingendi cupiditas.

Is autem multa à multis frustra sumpsit: tandem hoc remedium à me feliciter præscriptum est [*R. sem. & rad. pæonia maris, agarici, vitrioli Romani, mithridat. an. ʒi. ʒ. conserua ros. rubr. ʒiij. Syrup. è rosis q. s. f. Electuarium.*]

Convaluit & à sanguinis mictione & à Calculo.

2. Agrotus.

D. Breeden de Pangburne, unus è Parlamento Jacobi Secundi Regis, sexagenarius, ex vehemēti saltatione in uno & dextro pede per hortos suos, quod exercitio aliis sapius certare consuevit, sanguinem minxit.

Huic malo curando ei pluries sanguis è brachio missus est: aquas *fer-ratas* sumpsit; aliaque plurima medicamenta frustra ab aliis atque aliis medicis adhibita sunt.

Post sesquiannum autem hominem in hac conditione inueni. Sanguinis plus minus ab aliquot septimanis quotidie mingebar, non sine urinæ stitidicio tumor ingens & durus in abdomine contra renem dextrum; irem dolor continuus in dorso: summus ardor in imo abdomine è regione renis dextri: *venæ* abdominis externæ ejusdem lateris *varicosa* & præter modum tumidæ; habitus corporis qualis in Leucophlegmatia: multum sitiebat: parum dormiebat. Denique huic coxendicum stupor, & summa crurum imbecillitas.

Huic autem malo sic auxiliandum censui (*R. Mithridatii sine opio confecti ℥i.* *℞. G. Tragacanth. aq. rosac. dissolut. ℥. ss. f. pilul. n. vi.*] ex his unam singulis noctibus sumpsit.

Item. (*R. Aq. hordei ℥ii.* *olei vitrioli guttas vi.* *succilimon. ℥iv.* *C. C. vsti ℥j.* *sacch. candi albi, ℥iii.* *℞. misce; de quo ad ℥vj. bis quotidie proximavit.*

Item (*R. Balsami martis [j. e. salis martis ex balsamo Lucatelli*

℥j. optimè super marmor contriti] gr. iij. horâ aliquâ vespertinâ devoravit.

Ex his autem medicamentis intra diem unum vel alterum multò meliùs se habuit.

Postremò bis hominem purgavi Hieræ diacolocynthidos ℥j. quod medicamentum facile tulit.

N. B. Quamvis in reliquis mirè à me is medicamentis levatus est; adeo ut non amplius sanguinem mingeret, & optimè dormiret, & sat benè cibum appeteret, tamen vix ambulare centum passus præ mira imbecillitate crurum potuit, aut scalas ullatenus ascendere.

In hoc statu ad tres hebdomadas mansit: tandem nulla amicorum prece prohiberi potuit, quin rus iret ad quinquagesimum ferè lapidem à Londiniis, ad videndam uxorem moribundam; ex itinere autem (quamvis lectica veheretur) iterum sanguinem minxit, & aliquot postea diebus ex urinæ suppressione interiit.

Ex dissectione Ren dexter. immensa magnitudinis inuentus est, canerosus, ad quinquaginta uncias pendebar, atque in eo inuenti sunt plurimi exigui calculi.

Nequeo sanè mirari satis veterum diligentiam; nam cum rarissimum sit hoc morbi genus; idque mihi semel tantum in Praxi occurrit, tamen apud Ætium summa accuratatione descriptum illud legere est.

3. Agrotus.

D. Athins. Quinq. agenarius, unus è regni Justiciarius, Eboraci, cum publica negotia obiturus erat, calculo laboravit, huic in altero Re-

ne dolor vehemens vomuit mingere cupiuit, at frustra, nam paucam tantum urinam reddidit, eamque aqueam.

E lenioribus autem medicamentis hæc sumpsit; nimirum præmissa enemate è Therebinthina ex vitello oui dissoluta in decoct. communi cui vini Emetici ℥iii. adjectæ fuerint, parum efficimus: ideo statim hæc Purgatoria exhibuimus cum diureticis mixta & stomachicis. [R. *Elect. lenitiv* ℥β. *assellorum cochineil. an.* ℥j. *sal. absinth.* ℥i. *m. f. bolus*, huic *superbibat potionem sequentem.* R. *decoct. senna Cereon.* ℥ii. *syr. è spina cervina* ℥j. *s. aq. mirab.* ℥vj. *olei amygdalarum dulcium* ℥j. *misce f. potio.*] benefecit: calculos enim aliquot albidos cum urina subfulua & fæculanta excrevit; & postridie publicis negotiis præfuit.

4. *Ægrot.*

Domina *Bellingham* quadragenaria subitò post dejectionem vehementi dolore nephritico & ad alteram abdominis partem correpta est; vomuit, mox quatuor calculos excrevit cum tantillo urinæ. ab his primis calculis dolore perseverante hoc medicamentum præscripti (R. *Cassia recenter extracta* ℥β. *patio. jalap* ℥i. *mercurii dulcis* gr. vj. *olei cinam. gut.* i. *m. f. bolus*] alios autem multos calculos deinceps per aliquot dies reddidit.

N. B. Horum autem culculorum color *luteus*; figura omnium subtrees; at non eadem magnitudo: ad grana verò piperis majusculi; omnium durities insignis: aliquot ex

iis fractis cortex lapideus unus, more ceparum alteri superinjectus est; item interior medulla similiter & lapidea, & rufescens.

5. *Ægrotus.*

D. *Harduich*, mediæ ætatis vir, ex itinere primum sanguinem minxit, cum renum dolore; post aliquot verò menses calculos *rufos* exiguos non sine vomitu & vehementi renum dolore excrevit, item intra annum tertium eodem dolore renum correptus est, cum vomitu & calculorum excretionem.

Huic sic præscripti [R. *Agaric. pulu.* ℥i. *β. jalap pulver.* gr. vj. *summitat. hyperici puluerisat.* ℥ij. *vini veteris Rhenani* ℥v. *m. f. potio*] ab ea vigesima minimum, dejecit, neque tardè aut cum ullis torminibus alium movebat; convaluit.

6. *Ægrotus.*

D. *Ascough* senex calculo sæpe vexatus est, renisque alterius vehementi dolore, vomitu, sanguineo mictu, is autem dolor, ante meum aduentum sine febre ad octiduum manserat, exhibui statim *Cassia* ad ℥vj, &c. in bolo, à quo non sine levamine purgatus est; at rediit vehemens dolor; ideo nocte dormituro data est *Trochisc. Alkekengi* ℥j. optimè se habuit, postridieque manè sine ullo dolore calculum grandisculum minxit.

7. *Ægrot.*

D. *Rhodes* diu multumque renis dolo-

dolore affecta est, cum vomitu: multa & enemata & alia remedia data sunt, à quibus inducias trium circiter dierum habuit, tandem huic dormituræ vesperi *Trochise Alkekengi* ℥j. exhibuimus; ea nocte placide quievit, & postridie horâ aliquâ pomeridianâ tres calculos majusculos fere sine dolore excrevit, convaluit.

N. B. In his Trochiscis insunt præter baccas solani *Alkekengi* dictas, & amygdalas amaras, & opium, &c.

8. *Ægrota.*

D. *Legger* quinquagenaria, primaria femina, diu febre intermittente luctavit, tandem ad me venit, Eboraci degentem: graviter præter febrem Symptomatis histericis affecta est, huic adeo Apozema præscripti ex Cortice Peruviano, Phyllitide, Ceterac, ruta muraria, &c. Singulorum ad ℥iij. in vino post longam macerationem leviter coquend. de eo per aliquot dies sumpsit; tandem febre victa; vomitu & vehementi renis dolore correpta est, calculumque majusculum excrevit; id quod semel tantum in vita ante quinquennium fecerat, agnosco autem libens, & expertus jam egregiam vim herbarum capillarium ad affectus uterinos; at suspicor illas herbas non tantum calculum expellere, sed etiam ex parte illum ab iis, tanquam materia, gigni; quod rupibus ferè calcariis, locisque montanis uliginosisque naturaliter crescunt, ubi eas plurimum succo calcario imbuti nutriri que necesse est.

Idem de eodem Apozemate in alia atque alia femina, D. *Roobie*, &c. observavi: unde magis magisque fidem do jam positæ sententiæ.

D. *Green* Coquus aliquoties calculos à renibus excrevit; at ultimo paroxysmo, quo me accersivit ut opem ei ferrem, ex communi consilio cum D. *Barvvick* collega meo dignissimo, *dysuriam* ad triduum passus est magna corporis jactitatione atque anxietate; in extremis autem cum penè de hominis vita desperatum fuerit, sic præscripsimus, [*R. Cantharid. probè tostarum, tantum non crematarum* ℞. aq. *spermatis Ranarum* ℥vi. m. f. *haustus*.) paucis horis elapsis urinam ad quatuor minimum libras reddit, & unâ plurimos calculos, convaluit.

Hi autem Calculo Vesicæ laborarunt, renibus forte in plerisque non integris.

9. *Ægrotus.*

D. *Ramsden*, mercator Eboracensis, mediæ ætatis vir, ex parte calculis miserè afflictò natus, & ipse renium & vesicæ calculo à multis retro annis vehementer laboravit, item ejus filius unicus triennis calculo correptus est, & suctione tandem à penè pueri grandiusculus calculus exemptus est. gravissimis autem symptomatis malum in dies & molestius & periculosius fit; nam sanguinem sæpius minxit; modo dysuria, modò lumborum contra renes dolore, horrendum! cruciatus est: sæpenumerò verò calculos ferè asperos, & inæqua-

les excrevit, tum albidos, tum flavos hordei grani magnitudine.

Tandem verò ab equitatione primum observavit se humorem quandam albidum tenacem cum urina reddidisse; is autem humor præ lentore suo matulæ fundo adhæsit, nec facile cum urina effundi potuit; & interdum ad plures uncias diei unius spatio excretus est; neque unquam sine dolore excerni potuit; propter virgam [putà] inflammata[m] & acrimoniam frigidæ, & marcescentis urinæ; nam vetustatem redoluit, etiam si novissimè fuerit reddita.

Sanè hunc hominem, cum primum medicinam facerem, curavi; mihi que adeo ex propria experientia minus notæ essent medicamentorum vires, illud equidem unum totis viribus efficere conatus sum, scilicet ut materiam istam lentam aut minuerem, aut liquefacerem. quo minore cum dolore per urethram exire posset.

Neque aliud magis profuit, quàm *mercurius dulcis ad gr. vi. ex pulver. jalap. ꝑ.* exhibitus: quippe eo & alvus diu liquefacta est, & materia lenta & mucosa in grumos farinaceos divisa est: ac sic multò melius se habuit & ratione, dysuriæ, & minus frequenter mingendi cupiditate vexatus est: tandem verò maxima ex parte desit prodire iste muco, at fætor urinæ usque permanfit, etiam cum cætera sanus sibi visus fuerit.

Post mensem verò ex frigore & cruditatibus eodem muco mirè viscido tentatus est.

Tum verò hominem sic purgavi
(*R. Rheis Torrefacti ʒʒ. Therebinth.*

Venet. ad duritiem coct. & pulverizat. ʒiij. f. Pulvis: detur ex haustu sequenti. R. mellis destumati ʒj. ꝑ. aq. sperm. ranar. ʒij. misce.)

Urina autem quæ antea aquea fuit, jam ex rheo intensè colorata est, eique ex Terebintha odor suavis conciliatus est, at postmodò idem urinæ pallor atque idem fætor redierunt.

Potèrò, ex semicupio, in quo semel tantum ad mitigandos dolores demissus est, involuntaria mictio sequuta est, idem observavi ex usu opii.

Rursus, ex mercurii dulcis aucta dosi ad gr. x. & pro secunda vice dato, idem effectus sequutus est, ut sc. mucosæ urinæ materia in exiguos grumos incideretur & matulæ fundo vix amplius adhæreret: at propter stimulatam anum & ex consensu communi cum sphinctere vesicæ, diarrhœam plurium dierum, imò ferè integri mensis induxit, item aphtæ in ore & faucibus orta sunt.

Cum verò levi febricula sub eo malo corripereetur, venam in brachio incidimus: sanguis autem missus & refrigeratus, crassa pelle albida contextus est.

Tandem ex communi consilio aliorum mecum Medicorum & Trochisci, Alkekengi & emulsio cum seminibus frigidis minoribus cum decocto Symphyti majoris, &c. præscripta sunt.

Ab his autem remediis calculi multi parvi, sed *albissimi*, qualis color fuit emulsionis, excreti sunt; item postmodò rediit urina mucosa & lenta & dolor vehementer auctus est, & urinæ difficultas: ideo abstinuit à

præscripti medicamentis : itaque spiritus salis Armoniaci cum Gummi ammoniaci destillati ad guttas vj. ter quotidie sumpsit ex aquæ spermatæ ranarum haustulo.

Ejus autem medicamenti post aliquot dies effectus erat, ut urinæ malus odor, ferè subtilus est, & ejus sedimentum jam bona ex parte similigineum, candidius & leve factum fuerit.

Rediit autem appetitus, & ex usu falsamenti veteris, apud nostrates *Ling.* dicti, alvus subito compressa est, & urinam rursus continuit. cæteraque omnia incommoda mirificè levata sunt præter unicum in urina fœtorem, neque amplius urina viscosa.

Hic autem vir, tolerabilem valetudinem consequurus, Eboraco Londinum se contulit, ubi à chirurgis, ejus artis peritis examinatus digitis in anum immisissis, calculus ad oui magnitudinem compertus est.

Illud sedulò autem notavi, medicamenta leniter diuretica, & Renum dolorem supra modum intendisse, & si è valentissimis fuerunt, & Testiculorum, ipsiusque urethræ, & glandis, ad exitum, inflammationem & rubedinem excitasse.

Ab eo tempore, quo Eboracum rediit; nihil, quantum scio sumpsit; certè unum vel alterum annum vixit, sed graviter decubuit, nec calculum ullum postea excrevit.

Tandem nescio cujus suasu, unciam unam Guttarum dictarum à *Goddard* autore, à Londino nactus, ad ejus ℥ss. in aqua porietariæ bis aut ter in die sumpsit. hoc autem medicamentum (ut postea didici ab ipso

Rege Carolo Secundo, qui à vidua Goddard magno pretio secretum redemit) nihil aliud fuit, quàm *Spiritus salinus volatilis à serico crudo* vi ignis elicitus, at tanta erat ejus malitia in optimo viro, ut biduo à sumptione, sanguinis mictu, & diris cruciatibus, correptus, misereque convulsus, diem ultimum obiit.

Sub eo tempore in eadem urbe duo senes, metallorum fusores, ex calculo à plurimis annis decumbentes [*Smith* unus appellatus est, alterius nominis oblitus sum] convulsi perierunt, portione spiritus Terbinthinæ, ad ℥ij. aliquoties exhibiti, unde inflammatio imum ventrem ex toto occupavi, in Gangrænam protinus mutata, hoc medicamentum suasu cujusdam Agyrtæ chymici sumpserunt, quorum alterum, super pontem habitantem, prece viduæ, dissecui.

10. *Ægrotus.*

Illustrissimus Baro D. *Fanshavy*: Puer novennis, calculo vesicæ ab aliquot annis laboravit, illum *Sandbeck* vidi, villam amœnissimam D. Comitæ de *Castleton*, dum ibi ejus matri decumbenti advocatus sum.

Hujus autem pueri urina, instar feri lactis recenter concreti, turbida & grumosa erat: item in fundo ejus reledere grumi albissimi, verè caseosi; ejusque urinæ odor ipsissimus qui casei recentis: is autem puer, ex præscripto Medicorum, quotidie lac asinum bibere consuevit, ex ejus verò vesica postea calculus feliciter extractus est Londini.

Illud autem ex hoc casu constat, sc. la-

sc. lactearum venarum imbecillitatem, easque officio suo non rectè fungi quòd [cætera sanus puer] odorem & substantiam fracidi casei in urina exhibebat; aliter multo, quàm in integris etiam puerulis lactantibus, quorum viinæ suus odor & consistèntia est.

II. Agrotus.

D. Little Prætorix cohortis eques, Ebotaci tum degens mediæ ætatis vir, ex equitatione, primum urinæ difficultate correptus est: mox ea ferè ex toto suppressa est cum vehementi dolore circa pubem & in ipso penis itinere.

Cum urina vero exiit mucus quidam albidus, visci instar tenax, maculæque fundo pertinaciter adhærens item ejus odor fœtidus, qualis ex urina veteri.

Ob vehemens verò malum sæpius animâ defecit, & misere convulsus est.

Hæc autem ante meum aduentum, statim oleum amygdalarum dulcium leniter tepefactum, injiciendum vesicæ præscripsi, cum bono eventu, deinde hoc medicamentum exhibui devorandum (℞. *mercurii dulcis gr. iv. pulv. jalap. ℥j. Cassia ℥ij. f. bolus*) à quo alius septies mota, dolores levati sunt; nocte Troch. Alekekengi ℥j. dati. Verùm postridie & sanguinem minxit & aliquam multos majusculos calculos albidos excrevit, aliosque per aliquot dies: calculis autem excretis & iste mucus exire desit: convaluit: hunc fortè hominem Nosocomio militari Chelsiensi superiore anno vidi, beneficii mei non immemorem & (ut mihi narravit) post viginti annos, calculos quod attinget, sanum.

12. Agrotus.

D. Hedley, in Vicinia Leedes, oppidi agri Eboracensis degens, quinquagenaria, admodum obesa, ex multis annis calculi cujusdam arenacei excretionem vehementer cruciata est. Ii autem calculi ipsum *Saxum molare nostrum arenaceum* valdè referebant; nam ex arenis majusculis *Crystatinis, inter se coagmentatis* in calculos majusculos constabant, interdum verò solidos, interdum solutiores eos, quotidie, haud modica quantitate cum urina reddebat.

Hæc autem Symptomata præter calculorum excretionem passa est, cordis palpitatione, assiduam mingendi cupiditatem, lumborum & velicæ dolorem, urinam aqueam, cibi inappetitiam, &c.

His autem malis sic occurrendum esse censui, (℞. *Lingua cervina, Trichoman. an ℥j. macis ℥ss. f. pulvis subtilissimus, detur ex aq. hordei haustu, post horam infusionis, ter quotidie*) post 4. dies non amplius calculos reddidit; urina jam fulva, qualis sanorum cum sedimento albedo, quod ferè defuit ante: ad aliquot amplius dies iisdem medicamentis, at alia atque alia compositionis ratione, usa est; præter opinionem convaluit.

Reversa autem ad suos, rursus calculorum id genus excretionem correpta est: iterumque ad me Eboracum venit: atque, iisdem medicamentis similiter sumptis, convaluit.

Huic domum redeunti usum cerevisiæ præcepi tantummodo ex aqua fluminis, & non putei, ut ante consueverat, confectæ: nam non sine ratione arbitratus sum, aquas puteales horum cal-

colorum materiam, ut pote succum lapideum, in se continuisse.

13. *Ægrotus.*

D. Freestone de Hornecastle, micturitione admodum dolorosa & frequentia, cum viscosa materia matulæ fundo adhærente, correptus est: nisi tamen erectus mingere haud potuit, ut multoties per noctem mingendi causâ è lectulo surgare coactus sit. Diu vitam sic miseram traxit, huic sic præscripsi. [℞. Balsami martis] i. e. bals. LeucateLL. & salis martis an: [℥j. f. pilula sive bolus, quem sumat nocte & tantundem mane.] quo per triduum sumpto non amplius cubitum per noctem reliquit: sed facillè resupinatus in lecto mingere potuit, item huic minor dolor in Urethra & extremo pene.

Item (℞. Aq. spermatis Ranarum ℥j. C. C. usi in subtilissimum pollinem contriti ℥j. gummi Tragacanth. ℥j. miscæ hujus bene conquassati ℥iv. ter quotidie bibat.)

Item [℞. Balsami veneris ℥j. dividatur in sex doses) has autem per triduum sumpsit singulis diebus mane: à quo alvus die tertio leniter mota est. Omnino melius se habuit, rursusque abiit, nescio an hic æger calculosus fuit, nam in adversariis nostris de calculo nihil scriptum inveni.

14. *Ægrotus.*

D. Lane. Divi Laurentii in Urbe Ludi-magister, ex tribus circiter annis, Urinæ stillicidio vehementer cruciatus est. Item plurimos calculos excrevit. Huic autem mingendi cupiditas bis aut ter aut pluries in ho-

ra, die nocteque: alvus firma: urina fetida & visco quodam referta, item doloris acuti sensus in ano, & circa pubem.

Huic autem sic præscripsi. (℞. Succi hypocistidis glycyrrhizæ ana ℥j. mithridatii sine opio ℥j. Gummi Tragacanth. aq. sp. ranar. dissolut. ℥j. CC. usi ℥b. missa f. pilul. vj. ex ℥j. massa harum pilularum unam vesperi atque alteram mane quotidie sumat.)

N. B. Tertia nocte ab iis sumptis ter tantum minxit; at quotidie alvus bis aut pluries soluta est. Ab eo autem tempore ad dies septem tantum bis aut ter in nocte minxit & placidè dormivit, & mirificè levatus est; meque opium ei dedisse putavit: imò planè se convaluisset affirmavit; adeò dolor mitigatus est præ eo, quem ante meum adventum sentire consuevit, at potioni, præ sita, contra meum præceptum indulgere voluit. Unde rediit mingendi frequens cupiditas, & remediis abstinuit.

Alios autem multos calculosos omitto, quibus hæc medicamenta in micturitione sive mingendi importuna cupiditate profuerunt: neque aliud malum gravius est, ex iis quæ humano generi contingunt; imò omnium perhibente Plinio, ex decisione veterum Medicorum, longè gravissimum est stillidium urinæ.

15. *Ægrotus.*

D. Spacy ex multis annis sanguinem mingere consuevit: Interim plurima intervalla optimæ fanitatis habuit, eoque malo vacuus. Tandem verò mucum quendam sive Pituitam vitream, viscidamque reddidit, fundo matulæ

matulæ pertinaciter adhaerentem: jamque urinæ odor foetidus, ejusque stillididum molestum; at à mictione in extrema penis glande sævissimus odor.

Huic sic medicinam feci. *Trochiscos Alb. Rhafis* ex aq. (perm. ranar. in penem injici feci.

Item (*H. Merc. dulcis* ℞. *Elect. lenitiv.* *mithridatii* an. ℞. *s. f. Bolus vespere detur*) mane alvus soluta est mannæ potione.

At his medicamentis, calculos plurimos excrevit albidos, leves, angulosos. Symptomata ex bona parte sublata sunt.

16. *Ægrotus.*

D. *Montege*, sexagenarius & amplius, optimus vir, calculosus cum urina mirè viscida; huic viscositati urinæ ter remedia præscripti, & toties ex ea admensem minimum convaluit: Scil. [*H. Aq. simplicis limiacum, ex lacte destillata* ℞. *iij. C. C. usi* & in tenuissimum pollinem cont. ℞. *sacch. cand. alb.* ℞. *misc.* *Hujus probè conquassati* & turbidi ℞. *iv. ter quotidie potavit*) Item *H. Penis viridis testudinis furno siccata* ℞. *iii. Hujus pulveris ad* ℞. *alternis diebus sumpsit ex eadem aqua*: At ex recidivis frequentibus, mali vitæque pertæsus, in lithotomorum manibus, tertio à sectione die, obijt.

Verùm ægrotorum & mihi & tibi fortasse Lector satis superque est: ad medicamentorum verò rationes explicandas, quorum præcipuè causâ hæc narratiunculæ ex adversariis nostris transcriptæ sunt, propero. Simplicia autem medicamenta calculo maximè accommodata, sive *specialia adjutoria*, ut Cœlii Aureliani verbis utar, hæc

sunt, nempe, quæ in quatuor classes commodè redigi possint.

Prima autem & præcipua *Classis* est eorum quæ ex *Insectis* animalibus oriuntur.

Penis Testudinis viridis tostus. Margarita. Conchyliorum testa, & cruda, & cremata. Millepedes sive Aselli. Scorpionum, Cantharidum, Cochineil, lumbricorum terrestrium apum, formicarum nascentium cinis. Coccos baphice. Spongia Bedegaris sive Rosa Sylvestris mel. aq. spermatis Ranarum, cochlearum terrestrium. Jus conchyliorum marinarum, sericum, ejusque spiritus destillatus.

Hæc autem omnia mirificè calculos expellunt; idque communi ferè virtute præstant, nempe septica, quâ vehementer corrodunt, stimulantque ductus viscerum excretorios, præcipuèque majores Renum & vesicæ.

In horum autem aliquibus ea vis tanta est, ut illa cruda sumere; nemo impunè ferre possit, quin Sanguinem quoque cum calculis effundat, contractionesque nervorum patiat. Ideo torrenda sunt, ut igne mitescat vis illa septica, salinis particulis actioribus ex bona parte evaporatis.

De horum autem aliquibus privatum differere lubet. De millepedis aucti *Scribonium Largum* † Asellos quinque ex aquæ cyathis tribus suffundere [1. infundere] & per urinam extrahere lapides certum est. Tanta erat de his animalculis experientia apud veteres.

Hic autem præterite nolo, quod olim *ediderim, nempe ex *millepedarum* genere esse *speciem* quandam apud nos non infrequentem in sepibus, teretem,

LIII 2 lon-

† *Comp. Ist.* * *Act. Philos. Lond. N.*

longiusculam, ad digitum puta; quam si conteras naribusque protinus admoveas, eos tanto odore sulphurento & corrosivo percellit, ut multo mitior sit odoratus ex integra uncia spiritus urinæ destillati.

Haud dissimilis verò odor è *Formicis* crudis contritis prodiit, maximè ab ab *Hippomyrmecis* nostris, consule nares.

Pulvis autem *Lumbricorum terrestrium* tostorum faldedo insignis est.

Margaritarum verò & Conchyliorum crematorum calx sale supra fidem abundat, teste Leeavenhoekio.

Vis autem salina è serico evaporata apud nostrates notissima est, sub nomine. (*Goddards drops.*)

Cantharidum, apum, formicarum, Scorpionum vis septica & exurens, ab illorum animalculorum effectibus, si viva aliquem pupugerint, cutive admoveantur, neminem latet.

Idem cogita de *Cocco baphicâ spongiamque* dicta *Rosa Sylvestris*, quæ ex Apiculis conficiuntur foeturæ gratia.

Neque ob aliam rationem Gallæ, (ut id hic obiter dicam) tanti usus sunt, ad lanas tingendas aliave, in arte insectoria, nisi quod Insectorum mera opificia sint, eorumque excrementis & veneno septico penitus imbuantur, at pergam ad ea quæ restant.

Cochineel verò medius status est aliqujus scarabæi, Indici, i. e. Cantharidibus congeneris; at multò mitioris virtutis.

In hoc autem censu sunt *Cicada*, ad calculosos commodæ; vide *Actium*, nempe *Insectum* quoddam ad Scarabæis accedens.

Cochleæ autem maximè earum cer-

vices, ubi organa generationi dicata, ut vesicam & penem mirificè afficiant, diximus in prima exercitatione ex *Petrone*.

Idem puta de pene Testudinis viridis, Ranarumque aqua stillatitia, magna equidem volumina non affecto; res tantum attingo, earumque virtutes quasdam communes indicare contentus, ut in singulis admiratione dignam quandam vim septicam & urentem, vehementer adeo stimulantem ductuum excretoriorum; privatim verò renum & vesicæ, mecum agnoscas.

His autem annumerari debent insectivora quædam animalia, propter victus rationem, calculis expellendis idonea. Tales sunt Aves quædam ut *Hirundines*, ille *Regulus* sive *Passerculus* quidam *Troglodites*, nostratibus a *Weren* dictus, de quo consule *Aetium*. * Hanc autem *Aviculam* ad calculosos summè, efficacem, magna accuratone describit, ejusque condiendi exhibendique modum. Naturalem autem, inquit, vim omnino admiratione dignam habet, itaque sale conditus & ciudus in cibo acceptus morbum perfectè sanat: & *novi* adeo quosdam ab ejus usu nunquam amplius ab affectione vexatos: & infra, de causa tantæ virtutis rectè judicare videtur. Arbitror, inquit, & Sanguinis istius aviculæ naturam quiddam in se complecti, quod minimè vulgariter proficit, cui amplius stercoreis efficaciam accedit; ac revera & in Sanguine & in stercore Insectorum, quibus vescitur, vis septica insignis est, secunda autem classis sit ex animalibus vel *frigidis*; nempe ossa cremata in capite

* *Tetr. 3. Sermon 3. c. II.*

capite Tuberonis, Afelli piscis, similiaque: hæc quidem parem virtutem habent cum conchyliis crematis, & ob eandem rationem, quod in calcem salinam similiter comburantur, vel *calidis*; scilicet Tunicae interiores Ventriculi Gallinae, & sterco album ejusdem, item cinis corticum ovorum adustorum: atque illa eandem facultatis suæ expulsiuæ rationem habere videntur cum superioribus. Nam Tunica illa tanquam cornea est: albumque sterco & urinosum, & ipsum cortexque ovorum ad testaceum genus quam proximè accedunt.

Tertia verò classis ex herbis diureticis ferè est ut Terebinthina, Balsamum Judaicum, Peruvianum, Copivi &c.

Omnia autem Terebinthinata vehementer urinam movent, quòd cuti admota corrodant: neque vim suam emplastiam, nisi unctione quadam exerunt. Etenim quatenus vulneris carnem putridam marcescentemque exedendo abstergeant; viva interim, quæ subsit, in cicatricem commodè nutritur.

Ex illa autem corrosione calor ac inflammatio oritur: unde ductus urinæ majores ad vehementem contractionem, expulsionemque stimulantur.

Porro in hac classe numerare licet Tartarum ex vino, ipsumque vinum album acidulum, vel per se, vel sulphure, more Gallorum, vel ex Gypso, more Hispanorum conditum: item succum limonum: Balauſtia ex gran. tis acidis ac Sylvestribus: atque hæc omnia herbarum sale essentiali dicto, & utrinque mucronato, tenuissimis acutissimisque particulis constante abun-

dant, quo majores ductus renum & vesicæ continuò lacessantur.

In hac quoque classe & *Legumina* habentur, præ reliquis verò *cicera rubra* decantantur ob acrium flatuum copiam: nam hos mirè excitant; forte materiam iis non paucam adjiciant, ita velut mantissâ quadam additâ ferociam quandam flatibus, in corpore præ existentibus; præstant, cosque per Renes tranant. Quam vehementer autem penem, eosque ductus afficiant, scire licet ex testimonio Veterum: quos adi. Igitur verisimile est conferunt & flatu excitantia, quod illas partes distendere & expulsionem ob acridinem promovere apta sint.

Postremo ad hanc classem pertinent nuce avellanæ, amygdalæ præcipue amaræ: hæc autem medicamenta lenire potius videntur quam expellere, adeoque inter anodyna censenda sunt: at amaritudo amygdalarum aliud suadet.

Reliqua autem olea dulcia iter expediunt, lubricando. Sanè hujusmodi olea vere pingua sunt, nec crescere apta; perinde ut alibi de oleo lini, nucum juglandis, & Papaveris à me dictum est.

At pereunt, inquit, istiusmodi virtutes à concoctione: scilicet succus, puta citri, ex prima digestionem suam amittit; minimè verò: si restè se habeat aliquis & dolore vacuus sit, ita esse concedo: ubi autem adest Nephritis, ac horrenda illa à vesicæ renumve calculo symptomata, digestio ex bona parte cessat, corporis habitum medicamenta tantum non integra pertransunt, inque venas viscerum excretorias promota, parum mutata egrediuntur,

diuntur, ita in maximis calculi doloribus is succus v. c. subcrudior vim suam extensivam in ipsis renum glandulis vehementer exerit profectò in ægris Renes, ut & omnia alia itinera tam citra quàm extra sanguinis curriculum magis aperta sunt, ac laxata; unde vitium medicamentorum mita retentio & celerissima trajectio.

Ad *Quartam* autem ac ultimam Classem pertinent à metallis medicamenta: scilicet corallium; lapis Judaicus, nitrum Veterum, spiritus solis vitrioli, sulphuris, sal prunellæ, aquæ medicatæ, vel acidulæ, ferratæ, calcarisæve, vel mixtæ scilicet muriaticæ, calidæ, frigidæque, mercurius dulcis. Atque ex his fere medicamentis vani homines Lapidum renum & vesicæ non expulsionem tantùm, sed & fractionem comminutionemque vehementer jactitant.

A salibus certè metallicis, fateor, ob stimulum & summam acrimoniam vehementem contractio majorum ductuum & lapidum expulsio expectanda est: idque Veteribus probè cognitum est ex multiplici experientia; quos consule unum aut alteram tantùm instantiam exhibebo.

Nitri victoriati pondo, ex vino, in arenam Soluit lapidem, Scribonio Largo Autore. †

‘Aquæ calidæ quæ sunt Tusciâ Ferrata, mirificè remediunt vesicæ vitia; appellantur item *vesicaria* quondam Milonis Gracchi, Prætorii hominis optimi ad quinquagesimum lapidem reddentis eodem *perhibente.

lis qui vesicæ lapidibus afficiuntur erunt aquæ eligendæ *salsæ*, vel quæ Nitri habeant qualitatem, ut apud Te-

nariam Insulam, quæ potandæ & lavacro adhibendæ sunt ita Cælius Aurelianus.

At in labefactatis calculo renibus & vesica, maxima opera danda est, ne quid metallicorum, aquarumve medicatarum nimis exhibeatur. Etenim fortiter licet calculum expellant, tamen propter imbecillitatem istarum partium metus est, ne & ipsa quoque remedia ibidem concreverent in lapidem, cum ipsissimam lapidis novitatem in se contineant: scilicet & salem & succum lapideum, id quod vehementer moneo, sæpiusque dicendum esse putavi.

Huic autem nostræ sententiæ favet illud Hippocratis præceptum; qui sanus est ac valet, is * nullo habito discrimine, semper eam aquam bibat, quæ adest. Qui verò morbi causa (puta alculi] eam, quæ maxime conveniat, bibere volet, is sanitatem consequetur.

Item alibi; calculis maximè tentantur & renum morbis qui aquas, *salsas* (i.e. medicatas,) bibunt.

Ejus autem rei rationem reddit; scilicet aquæ quarum Fontes in saxosis locis sunt, *duræ* sint, necesse est: aut si ubi aquæ calidæ existant, aut ferrum nascitur aut sulphur, aut Nitrum.

‘Etenim aquæ salsæ, nitrosæ, ferratæ, saxosæ *indomita* nascuntur & coqui nequeunt sunt tamen naturæ quondam & morbi quibus tales aquæ potu sunt commodæ, i. e. ventribus mollibus & humidis & pituitosis; iis durissimæ aquæ & coctæ difficiles & aliquantulum salsæ ac commodatæ sunt.

Profectò

† Comp. 153. * Comp. 146.

* Tatal. P. 1.5. † Lib. de Aere locis, & aquis

Profectò illud sæpius vidi, ex iis qui animi tantùm causa aquas nostras medicatas biberunt, quosdam inter ipsa remedia nephritide primùm correptos fuisse, & calculos excrevisse; quos ex aquis istis putrescentibus [ita omnes aquæ medicatæ meritò, ut ex supra narratis satis ostensum est, existimandæ sunt] ortos fuisse nullus dubito, cùm in renum pelui aut ureteribus nulla arenula majuscula, vel momento consistere possit sine vehementi dolore, non magis quàm in aspera arteria vel minima mica panis putà sine gravi Tussi.

At, inquires, nulla fere aqua suceo petrescente prorsus vacua est, atque adeo hoc nomine nobis noxia foret. Quid igitur indulsit natura humano generi præ reliquis animalibus! libenter accedo plerasque aquas, certe quatenus succi petrescentis participes sint, non usque adeo tutas esse.

Atque idem olim nobis exhibuit. Hippocrates. * Qui magnis fluminibus bibunt, in quæ alia flumina decurrunt, & de stagno in quod multarum & cujusvis generis aquarum rivuli decurrunt: quippe aduentitiis [per fistulas plumbeas putà] aquis aluntur, quæ ex longo intervallo deducuntur, & calculo maxime tentantur, & renum morbis ac urinæ stitididio &c. scilicet quia ex iis mixtis aquis aliæ salis sunt, i. e. medicatæ.

Idem quoque nobis abundè manifestatur, ex aquis plerisque nostris coctis, tam fluvialibus, quàm marinis: videlicet in fundo lebetis lapidem quendam calcarium, lapidis alicujus fissilis more, adhærere.

Providentia tamen Divina admi-

* *Ibidem*

randa est, vel ob hoc commune beneficium omnibus animalibus concessum: atque homo solus culpandus est, si eo non rectè usus fuerit ex intemperantiâ: si quidem noluit natura uspiam deesse materiam animalium testis ossibusque generandis, nutriendis, firmandis.

Igitur, suadeo, memor sis admonitionis illius Hippocraticæ, supra positæ; nempe de aquis non sollicitus sit sanus; at qui calculo puta laboret, aquis petrescentibus abstineat; certe de iis admodum parce, cauteque bibat ne justas intemperantiæ pœnas luat, atque hæc hæctenus; antequam verò manum [de hac Tabula auferam, illud quoque Hippocraticum de aquarum vitiis verbo considerandum non alienum erit; nimirum, Præ sunt aquæ omnes, quæ ex nive & glacie fiunt: ubi enim semel concreverint, non amplius ad pristinam naturam redeunt. Hinc, inquit, Urinæ stitididium & Herniæ an quòd ex frigore intenso eadem particularum petrescentium concretio metuenda sit, ac ex coctione? sanè constat experientiâ, & ex observatione, olim edita, D. Johannis Raij inter principes hujus seculi philosophos, mihi que veteri amicitia conjunctissimi ab hyeme durissima, & à longa aquarum congelatione atatem maximè morbosam sequutam esse.

Verùm cùm niværæ aquæ ad se nunquam redeant: tamen cur eadem aquæ Fluminis al. hujus, Thamesis nostri putà, toties putrescant & suaves denuò ac potabiles fiant, inquirere lubet; certè ad Indiam Orientalem navigantes experiuntur, istam aquam ferè intra Tropicos & sub linea Equinoctiali su-

pra

pra modum foetere turbidamque fieri: mox limpida reddi & bene olere, item eandem aquam iterum foetere & turbari in reditu ad nos; denuò purgari à fœcibus & à malo odore, imò interdum sub hac mutatione illam ardescere ad candulam admotam, instar spiritus vini, dolio aperto exhalanteque.

Hujus equidem rei rationem sic intelligo, scilicet omnem aquam fluviatilem plus minus Insectis referram esse; quod microscopio adhibito extra ubium ponitur hæc autem animalcula, quòd nostratia sint, sub ardoribus pereunt, unde aquæ tantus fœtor: ubi verò ista putredo è bestiolis corruptis in fundum dolii subsederit, coivertitque aqua fit limpida odore ma-

lo vacua. Rursus in Indiâ eadem aqua novis Insectis Indicis repletur, quæ tamen in reditû similiter moriuntur, unde novus fœtor ac aquæ turbatio; iisdem quoque rationibus aqua ad claritatem suam suavitatemque redit.

Ad ardorem verò & inflammationem aquæ istiusmodi quod attinet, ab insectorum quoque putrefactione, id commodè oriri possit, perinde ut flatus intestinorum per anum emissos, & ab alimentorum coctione putredinosa ortos, flammâ admotâ ardere, notissimum est: atque ita exposui, quàm brevissimè potui, medicamentorum ad calculos maximè accommodatorum cognatas virtutes, earumque rationes & usus ex Veterum ferè diligentia fideque.

THOMÆ

THOMÆ SYDENHAM, M. D.
INTEGRI
PROCESSUS

IN MORBIS ferè omnibus CURANDIS

Quibus accessit

GRAPHICA SYMPTOMATUM DELINEATIO.

*Vna cum quamplurimis Observatu dignis; EDITIO novissima plurib.
ARTICVLIS Aucta.*

Nec non

DE PHTYSI

Tractatulus nunquam antehac editus.

AMICE LECTOR.

Specimen habes Praxeos eximia, in dilectissimi filii M. D. usum, cautè & diligenter excogitatum, sua ipsius manu conscriptum, mihi autem pro familiaritate ista qua omnes exceptit, concessum à Cl. Sydenham, Viro sanè cui vix ætas superior parem dederat, vel postera datura est, non modo in arie sua mirà sagacitate, & ingenii acumine singulari, consicco: sed & probis moribus, & in humanum genus, studio & amore insignibus adeo, ut apud omnes summum sui reliquerit desiderium: Cujus præcepta licèt animo meo & imo pectore infixæ sint, ne tamen fortè fortuna in mei ipsius & agrorum detrimentum excidant memoria parum fida, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impressis, ut amicis quoque inservirem. Nescio autem quo pacto in lucem irrepit publicam inter Miscellanea Curiosa superioris anni Norimbergh editum, sed inepta mole inutile. Prodiit tandem eo modo vestitum ut tibi sit in quovis loco paratum; figmentis cerebris vanis & futilibus sciolorum dogmatis nequaquam referendum, nec hypothesi placida solidis ut videtur rationum momentis undequaque constipata superbiens; humile autem & modestum accuratè morbos depingit, & accuratiss

tius adhuc medetur; in id ſolum ſollicitum innoſceat quod natura faciat auferat. Et ſi verum loqui liceat, modo partium ſitus noveris, pateant tibi per Symptomata agritudines, (quod aſſidua ediſcas obſervatione) ſcias deinde veram & genuinam medendi methodum per diætã & Pharmaciã adhibere, falciſſimus eris practicus, & tibi & infirmis optimè conſules. Parum interim tua refert utrum Alkali peccet an Acidum, num in Spiritibus Animalibus, an in ipſo ſanguine, aut in recondito aliquo Viſcere deliteſcat merbi minera, unde de Periodico Intermittentium reditu doctè ſatis & prolixè poſſis diſſerere, dum interea ipſa Febris ſine ullis ambagibus, inquietudine, ſiti, calore, pulſu celeri, nauſea, cateriſque Symptomatis, etiam aſtantibus palam eſt, & apertè dignoſcitur: Hinc ſepius mirari ſubit, quamobrem anxie ita & ſcrupuloſe immediatas & proximas morborum cauſas, dum Medicinã pertractandã ſuſcipiunt, indagare ſatagunt, & è tenebris iſtis, quibus natura obduxit, irritò licet ſonatu, eruere, gravi & ſubalto iudicio viri, & in praxi verſatiſſimi; ſatis interim gnari ſe latere vel quævis obvia; unde enim dimanat graminis viridis, aut albus nivis color. Quid eſt quod humana anima ratiocinari nequeat dum adhuc Infantes aut Pueri ſumus? Unde forma tua Specifica? Satiùs eſſe Medicum quam Philoſophum agere (quis enim unquam Carteſium ſibi Medicum voluerit) minutiffima Phœnomena planè & ritè enumerare, & remediis quibus unusquiſque morbus faciliùs cedat, candido & ſincero animo proponere: ita tandem limites ſuos prætergreſſa, quibus anguſtis nimis jam includitur nobiliſſima, omnibus, quaquaverſum patet orbis, feliciter ſatis & proſperè ſalutem, ſitis autem ſuis honores ſummos conciliabit.

Meditabatur paulo ante obitum tractatum de Phthiſi peritiſſimus medicus in perquirendo, natura methodum, qua morbos amoliri ſtudet, ut adjuvices porrigeret manus, & miſeris hominum ſubveniret, diu noctuque penſuabundo, & anxio animo, exercitatiſſimus; hinc fidiffimarum obſervationum ſerie & irrefragabili edoctus experientia, medicina praxim ornavit, & ad ſaniores reduxit regulas; ſed veracidiſ, dum huiusmodi nunquam intermiſſis ſtudiis detenti & deſatigati ſpiritus, ſolitius non vacabant excubiis, truculentiffimus hoſtis, Podagra, qua per multos annos obſederat, & debilitaverat artus, impetu factò in interiora viſcera irruit, per vomitum & ſecceſſum enormiores intentans mortem, unico autem morbo neſcit cedere Medicorum Princeps, ſed cum malorum cumulo accēſſit & Renum Calculus, qui corraſis vaſorum oſculis, ſanguinem liberaliùs, quam ſenectus tulit, urina permixtum effudit, ſe jam non amplius opponens, nec vitæ, nec mortis cupiens, placidam, & pacatam, expiravit animam. Ne tamen auxilio prorsus deſtituantur tabidi, fragmenta quadam qua autorem ubivis ſapiunt in primo ſaltem morbi ſtadio plerumque proficua, (neque enim fas eſt, quod agrotanti proximo optuletur, celare) in publicum prodeunt, ut exinde pateat quam accurata, & omnibus numeris abſoluta, ſi modo Deus Opt. Maximus conceſſiſſet vitam, expectari poterat Phthiſiologia.

Quid in Febris, Variolis, Morbillis, acutis cateris, ut & Chronicis ſanandis valuit optimè meritus Auctor noſter, ſequentes indicans pagine. Regimen & Diætã inſtituuntur aptiſſima; præſcribuntur remedia pauca, ſed neceſſaria; nec in Pharmacoplearum lacrum excogitata, nec inani oſtentationi compoſita:

stibundis agris [eodem modo quo & ipse suam suam restinguere solitus erat) cerevisiam tenuem affatim & pro libitu hauriendam, unde mirè rescinduntur & refrigerantur, concedit; nec immanitate plus quàm barbara precibus eorum, surdus, Apozemata & Julapia, pro ingrato sapore fastidita, substituit; maximam adhibet cautelam ne exastuans nimis, vel igne luculentiori, vel stragulorum onere, plus adhuc incalcesceret, vel à propinatis forsàn remediis eum in finem ut per poros eliminetur materia morbifica cruda adhuc & inconcocta, qua tamen hic data ansa concitato motu cerebrum petit, unde Phrenesi aut Coma, aut extravasato sanguine deturpant cutim macula purpurea, aut eruptiones quas vocant miliare collum & pectus ubiuis obsident. Numquid ad amissum magis depingi poterat quam Variolarum historia? eruptionis diem in utraque specie designat, pustularum ingenium ad unguem describit, quo tempore incipiat, & quamdiu continetur Salivatio, quo iterum faciei manuumque tumor se prodit, quid tandem quoties die expectandum disertè explicat. Paregoricorum usum, quo emolumento judicent Practici, primus persuasit, malum ingerendi Cardiaca, ante eruptionem, morem, unde sæpe accersitum fuerit confluentium genus, meritò primus improbat. Melius autem hac ex ipso fonte. Valeas itaque amice Lector, & sicubi scateant Menda ignoscas.

Amico suo Integerrimo M. D. Expertissimo Domino S. M.

Solum sequaces prætulimus diu.
 Cum Medentes; Compar habebitur
 Qui clariorem te, minori
 Reddidit hoc, Medicina! Libro
 Non hic tumori Mole superbiens
 Blattis futurus Præda epulentior:
 Sensu sed arcta Ditiore
 Conciliant sibi Verba Ponder.
 Frustra molesto vasta Volumine
 Lustres Galeni scripta; Minutula
 Acumen huic majus Tabella;
 Se stupet hic Medicina totam.
 Hic non remoto sordidus Angulo
 Sensim fatisces, Sedula strenue
 Manus quotannis, Spe perenni
 Destaret, auctior ut resurgat.
 Applaudè Potis Turba Medentium:
 Non Febris illum, Morbus atrocior
 Haud afflet ullus; Commodis qui
 Immeritur satagendo Vestris.

Sic Vovet,

Christophorus Crelle, M. D.

M m m m 2

MEDI-

MEDICAMENTORVM

quædam formulæ in praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞ **T** Amarind. ℥ss. fol. Senna ℥ij. Rhei. ℥iſs. coq. seq. aq. ad ℥iij. in Colatura dissolve Manna & Syrup. Rosar. solut. an ℥j. m. f. Potio.

Emeticum Commune.

℞. Aq. Cardui Benedict. ℥ij. Infus. Croc. Metal. ℥j. Syr. Caryophyll. ℥ss. m. f. vomitorium. Sumat horâ 4. Pomeridianâ, superbibendo post singulas vomitiones hauſtum largum liquoris offetici.

Julapium Perlatum.

℞. Aq. Cerasor. nigr. lact. Alexeter. añ. ℥iij. aq. Cinnamon. ℥j. Margarit. preparat. ℥ss. sacchar. Chryſtall. q. s. adde aq. Rosar. Damascen. ℥ss. f. Julap. de quo cap. cochlear. iv. vel v. in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. Aq. Lact. Alexeter. Cerasor. nigr. an. ℥iij. aq. Epidem. Syr. Caryophit. & de succo Citri, an. unc. ſs. m. f. Julap. de quo capiat sapius.

Decoctum Diæticum.

℞. Rad. Sarsaparill. unc. vj. ligne. Sassafr. & China ana unc. ij. Glycyrrhiz. unc. j. coq. in aq. font. Congiis ij. per hora dimidium, deinde stent clausè super cineres Calidos per horas xij. postea ebulliant ad tertia partis consumptionem; Cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi unc. ſs. post duas horas coletur. & postea depurctur per residentiam, & liquor reponatur lagenis vitreis probe clausis ad usum. Sit pro potu ordinario per xxx. dies.

Apozema Aperiens & Antiscorbuticum.

℞. Rad. gramin. Cichor. Fœnicul. & apparag. ana unc. j. uvarum Corinthiac. & passul. enucleat. an. unc. ij. fol. hepat. ling. cerv. & cap. Ven. an. M. j. Fol. Beccabung. sub finem addit. M. ij. coq. s. q. aq. fontan. ad ℥iij. sub finem adde vini Rhenani ℥ss. Colaturâ adhuc calente, infunde ad duas horas, vase clauso, Cochl. hortens. M. j. colatur. adde syr. è quinque radic. & è succo Aurant, ana unc. ij. aq. Cinnamon. hordeas. unc. j. M. f. Apozema. Sumat ℥ss. manè & s. pomeridianâ per xvj. dies.

Elegma Incrassans in Tussi.

℞. Ol. Amygd. dulc. unc. j. Syr. Papav. Rhœad. Portulac. Injub. & Loboc sani, ana ℥ss. Sacchar. crystal. q. s. M. in mortario marmoreo ad integra hora spatium, & f. Linctus perfectè mistus; recondatur in olla figulina, ad usum. Cap. sapius lambend. è baculo Liquiritiæ.

Elegma

Eclegma fortiùs increffans.

℞. Conserv. Ros. rub. Syr. violar. & de Mecon. an. unc. j. sem. papav. alb. ℥iij. contundantur simul & per setaceum traiciantur, deinde adde ol. nuc. moschat. express. gr. vj. f. Eclegma.

In Defluxione tenui.

℞. Conserv. ros. rub. unc. ij. Syr. de Mecon. & jujub. an. unc. j. Oliban. Mastich. & Succin. an. ℥j. ol. nuc. Moschat. per expressionem gr. vj. M. f. Lobach. de quo lambat sæpe; bis in die cap. eclegm. descript. cochl. j. instilland. Balsam. Sulphur. Anifat. à gut. viij. ad gutt. xij.

Cerevisia Purgativa.

℞. Polypod. Querc. Hb. Rad. Rhabarb. Monac. fol. senna & passul. enucleat. ana Hb. Rhabarb. incis. & rad. Raphan. Rustican. an. unc. iij. fol. Cochl. hontens. salv. an. M. iv. Aurantior. incis. N^o iv. infunde in Congiis v. vel. vj. Cerevisia non lupulata, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit, si pro potu ordinario per dies xiv. vel xxj. præcipuè verò sumat haustum singulis Auroris.

Emplastrum Hystericum.

℞. Galbani in trinctura Castor. solut. & colat. ℥iij. Tacamahac. ℥ij. f. Emplast. pro umbilico.

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. Syrup. Cichor. cum Rhabar. Cochl. j. parvulum.

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. Decoct. amar. duplicat. à senè unc. iv. Syrup. di Spina Cervina unc. j. Elect. de Succ. Rosar. ℥ij. M. f. Potio.

Laudanum Liquidum Authoris.

℞. Vini Hispanici lib. j. Opii unc. ij. Croci unc. j. pulv. Cinnamomi, & Caryo- phyllorum, an. ℥j. infundantur simul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam acquirat, Colatura servetur pro usu.

PROCESSUS INTEGRI IN MORBIS

Fere Omnibus Curandis.

De Affectione, in fœminis Hysterica, in maribus Hypochondriaca, dicta.

CUn à casu aliquo graviore molestum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales spiritus; urina subinde limpidissima copiosè excernitur; nitatis recuperandæ spes omnis protinus abjicitur, & tristissima quævis sibi ominantur ægrota; quamcunque corporis partem morbus infederit [plurimas autem infidet] symptomata ei parti competentia confestim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia soluta; statim à partu adoritur; spasmi epileptiæ persimiles (vulgò uteri strangulatus, in quo venter & præcordia guttur versus intumescunt) infestant; clavus hystericus, in quo dolor in capite atrocissimus, quem transverso pollice possis contegere; ægra interim materiam viridem bili porraceæ parem evomente, miserè excruciat; cordis palpitationem, tussim, passiones iliacam & colicam, nephritin, urinæ suppressionem æmulatur paroxysmus; vomitiones enormes, diarrhæam subinde excitat; externè in carne musculosa nunc dolorem, nunc tumorem inducit in tibiis hydropis instar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorsi creberrimè sævit; & sæpe sæpius adeò refrigerantur externæ partes ut cadaver planè referant; in risum & lachrymas effusissimas sine ulla *impedire* ridiculè erumpunt; ptyalismus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facilè crederes. Dolores hystericæ, quamcunque partem obsident; ubi discesserint, teneritudinem, quæ tangi recusat, relinquunt, ac si verberatæ fuissent carnes.

Mittatur Sanguis ad unc. viij.

Emplast. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti manè aggrediatur usum sequentium pilularum.

℞ *Pil. Coch. maj.* ʒij. *Castor. pulv. gr.* ij. *Balsam. Peruv. gutt.* iij. f. *Pil. xij.*
Cap iv. singulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4. vel 5. matutina, superdormiendo.

℞. Aq. Ruta ꝑiv. Bryon. comp. ꝑij. Castor. nodulo ligat. & in vitro suspens ꝑ℞. Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap. de quo capiat cochl. i v. vel v. in omni languore. Post has pilulas sumptas utatur sequentibus.

℞. Limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. Extract. Absinth. f. Pil. N. iij. Sumat summo mane, & repetantur hora 5. pomeridiana per xxx. dies, superbibendo haustum Vini Absinthitis.

Sin forma boni magis ardeat.

℞. Conserv. Absinth. Roman. & Conserv. flaved. Aurant. an. unc. j. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. & Theriac. Andromach. an. unc. 6. pulv. Ari comp. ꝑij. Zinzib. condit. ꝑij. cum s. q. Syrup de succ. citr. vel, ejus defectu, Syr. Aurentior. f. Electuarium.

℞. Elect. præscript. ꝑij. limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. Syrup. Aurantior. f. Bolus sumendus mane & sero, superbibendo haustum vini absinthitis, vel Cochl. vj. seq. Infusionis.

℞. Rad. Angelic. Enul. campan. & Imperator. an. unc. j. fol. Absinth. vulg. Centuar. min. Marrub. alb. & Chamadr. an. M. j. Cort. Aurant. duor. incis. affunde vini Hispanic. q. s. ad supereminentiam duorum digitorum. Coletur tempore utus. Vel

In Delicatulis Chalybs exhiberi poterit in forma pulv. sequentis.

℞. Limatur Chalyb. probe trit. unc. j. pulv. Ari comp. ꝑvj. sem. Coriand. preparat. Anisi, Fanicul. dulc. an. unc. 8. Cinnamon. acutiss. Corall. rubr. preparat. an. ꝑij. Nuc. Moschat. ꝑij. f. omnium pulvis subtilissimus, cui adde sacchar. albiss. ad pondus omnium, hujus cap. è Cochleari ꝑ℞. bis in die per 4. dies, tum ꝑj. bis in die per 40. dies superbibend.

℞. Aq. Lact Alexeter. unc. xij. Gentian. comp. unc. ꝑiv. Absinth. mais. comp. unc. ij; sacchar. albiss. q. s. f. Julap. Vel

℞. Vini Rhenan. Absinth. ꝑ℞. aq. Gentian. comp. unc. ij. Syr. Caryophyll. unc. j. f. Julap.

℞. Myrrh. elect. Galban. & Ase fœtide, an. ꝑj. Castor. ꝑ℞. cum s. q. Balsam Peruv. f. Pil. è singulis drachmis xij. Sumat iij. singulis noctibus, superbibend. aq. Bryon. compos. Cochl. iij. vel iv. per totum decursum hujus processus.

Si Pilulæ Præscriptæ ventrem moverint, utatur sequentibus.

℞. Castor. ꝑj. sal. succin. volatil. ꝑ℞. cum s. q. extract. Ruta. f. pilula N. xxiv. Cap. iij. singulis noctibus, superbibendo Julapii hysteric. Cochl. iij. vel iv.

Sp. CC. ad gutt. xvj. vel xvij. in aqua aliqua appropriata sæpius exhibitus valde confert.

Si verò his non cedat remediis, tum capiat sequentes pilulas;

℞. Trochis. de Myrrh. pulv. ʒj. Balsam. sulphur. Terebinth. gut. iv. cum s. gum. Ammoniac. solut. f. Pil. N. iv. Cap. mane & sero (superbibendo) Julap. hysteric. Cochl. iv. vel v. instillando Sp. C. C. gutt. xij.

Electuarium Anisoforbaticum cum aqua ibidem descripta prodest in his affectionibus, ut & Electuar. corroborans cum additione Conserv. Cochl. hortens. unc. j. pulv. Ari Compos. ꝑvj. superbibendo præscriptam aquam.

At si affectus his non cedat remediis, eundem est ad *aquas ferreas*: & si neque his, tum ad *Sulphureas*, quales sunt *Bathonienses*.

Inter bibendum *aquas ferreas* hæc observanda; si aliquod Symptoma gravius acciderit, quod potationi aquarum referri potest, tunc ab iis æger abstineat, donec Symptoma istud penitus evanuerit. Æger in earum usu per sex septimanas ad minimum, vel potius ad duos menses perseveret. *Zinziber conditum*, vel *Semina Carui Saccharata*, ad calefaciendum ventriculum subinde sumat. *Pilule etiam hysterica iij.*, devorari possunt per primas x. noctes, superbibendo *Julap. hysteric.* *Cochl. iv.* vel *v.*

Quoad usum *aquarum Bathoniensium*, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingrediatur, atque ita alternatim per sex septimanas vel duos menses.

Si *Chalybs* justo plus corpus calefaciat, tum per ejus usum, quarta quaque Aurora sumat *aq. mineralium purgantium lbiv.* Quæ tamen si alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut solent Cathartica ex officinis deprompta.

Si *Chalybs* magnas perturbationes inducat, Laudanum aq. aliqua hysterica mistum, singulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

Cum à morbi diurnitate fractæ & attritæ fuerint vires, venæsectio, & Cathartica non sunt præmittenda, sed à Chalybe statim incipiendum.

Ubi Symptomata sunt mitiora satis est sanguinem mittere, & alvum solvere ad dies *ijj.* vel *iv.* dein pilulas hystericas ad dies *x.* manè & serò exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione, & *Diarrhœa* enormioribus, exhibendum Laudanum, & postea corroborandi spiritus, at modò per vires liceat, ante usum Laudani, educatur è venis sanguis & Catharticum propinetur: in viraginibus præsertim, & sanguineo temperamento præditis; in debilioribus autem, & haud ita pridem paroxysmum passis, sufficit ventriculum Congio uno lactis cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere, dein largam dosin *Theriac. Androm.* vel *Elect. Orvietan.* imperare, & *Cochl.* aliquot, liquoris alicujus Spirituosi, cum paucula Laudani liquid. guttulis, superbibenda, dare. Quod si ægra jam pridem vomuerit, & ulterius emeticis sollicitare periculo non vacabit, Laudanum sine mora propinandum est, ea dosi, quæ Symptoma vincat, & post singulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potissimum solida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in *Cochl. j.* aq. *Cinamon.* fortior. ægra interim conquiescente, & caput immotum tenente.

Perdomito Symptomate, manè & serò, ad dies pauculos continuetur usus Laudani.

Hæc duo diligenter notanda, quod cum semel post evacuatione Laudano uti cœperimus, ea dosi, atque illa toties repetita, sumendum est, donec Symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantum spatiolo inter singulas doses, ut quid prior præstiterit ante noscamus quam alteram ingeramus, deinceps cum Laudano morbum aggredimur, nihil movendum est, nihil evacuandum vel per mitissimum enema.

Theriaca Andromachi crebro, diuque usurpata, magnum est in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris, & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina Hispanica gentiana, angelica, absinth. centaurio, corticum arantior. flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot Cochlearia ter in die potenter admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ℥j. manè, & serò, per septimanas aliquot deglutitus, præsertim in spasms hystericiis miras habet vires.

In tenui biliosoque corporis habitu possit usurpari *Dicæta lactea*, præcipuè in Colica Hysterica, si modo ea incommoda possint superari, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempe tum in ventriculo coagulatur, tum etiam viribus corporis, in statu conservandis, sustendandisque minus sufficiat.

Nihil tamen æque sanguinem spiritusque fovet, & confirmat, ac diu multumque, singulis ferè diebus equo vehi, nec itinera in curru facta suo carent successu.

De Febre Depuratoria annorum 1661, 62, 63, 64.

Si æger juvenis sit, extrahatur sanguis è brachio & eodem die post aliquot horas, vel sequenti die, duabus horis post leve prandium, *Emeticum ex infus. Croc. Metal. paratis Zythogal. ℥vj. vel viij.* ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumatur haustus; exhibeatur &, post finitam operationem Emetici, hoc vel simile pægoricum.

℥. *Aq. Cerasor. nigr. ℥ss. aq. Epidem. ℥ss. Lauda. liquid. gutt. xvj. Syr. Caryophyl. ℥ij. M.F. Haustus.*

Vomitoria ex infus. *Croc. Metal. parata*, puerulis, ullisve infra adolescentiam constitutis, vel minima quantitate, non est tutum exhibere.

Post hunc diem usque ad undecimum, vel duodecimum, singulis Auroris, injiciatur enema sequens.

℥. *Decoct. commun. pro Clystere ℥i. [vel lactis vaccini eandem quantitatem] Sacchari Culinar. & Syrup. violac. an. ℥ij. f. Enema.*

Post dictum diem alvus constipari permittatur, quo materia febrilis citiùs concoquatur, ad quem etiam finem *Cardiaca moderata* his ultimis diebus exhibita apprime conducunt.

℥. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. gr. xiv. Elect. de Ovo ℥ss. cam s. q. Syr. Caryophyl. f. Bolus sumendus octava quaque hora, superbibendo sequentis Julapii Cochl. v. vel vj.*

℥. *Aq. Lact. Alexiter. Cerasor. nigr. an. ℥ij. Aq. Epidem. & Syr. Caryophyll. an. ℥j. M. F. Julap. vel alia his similia.*

Hac methodo sollicitè observata, usitatò circa. xv. diem [tum ex laudabili in urina separatione, tum ex manifesta Symptomatum omnium remissione] temperativum esse Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum maximè in Senibus, curata Febre, & purgato corpore, ægrum nihilominus valdè debilem esse, & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi viscosique phlegmatis copiam expectorare. Hoc in casu vinum Malaganum annosum, cum pane tosto ei immisso, bibat æger.

Si superveniat iliaca passio; præscribatur Sal. Absinth. ℥j. ex Coch. j. Suc. Li-
monum, manè & serò; intermediis temporibus cap. Aqu. memb. stillatit. sine
Saccharo, Cochl. aliquot, bis quaque hora; dum hæc fiunt, catulus vivens nu-
do ventri indefinenter accumbat, postquam dolor cum vomitu, per biduum
triduumve cessaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj. ℥j. in Aq. Menth. soluta*, nec re-
movendus catulus ante pilularum usum.

Ad recidivam præcavendam, persistat in usu prædictæ aquæ per longum tem-
pus, & duplicatis pannis laneis ventrem à frigore defendat.

De Febre Pestilentiali 1665. 66.

Post venæ sectionem in lecto celebrandam, æger stragulis obruatur, & Lacinia
Lanea sincipiti alligetur; tum, si vomitus non adfit, hoc vel simile Hydroticum
exhibe.

℥. *Theriac. Andromach. ℥ss. Elect. de ov. ℥ss. Pulv. è chel. cancr. comp. gr. xij.*
Cocinel. gr. viij. Croc. gr. iv. cum s. q. succ. ket mes, f. Bolus, quem sumat sexta qua-
que hora, superbibendo Cochl. vj. seq. Julapii.

℥. *Aq. Card. Benedict. ℥ss. Scord. compos. an. ℥iv. Aq. Theriacal. stillat. ℥ij. Syr. ca-*
ryophyl. ℥j. M. F. Julapium.

Si adfit Vomitus, hydroticum differatur, donec solo tegumentorum pondere
sudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui superinducta.

¶ Incepta Diaphoresis haustulis Zythogalæ salvia alteratæ, vel Cerevisiæ cui
macis aliquantulum incoxeris subinde repetitis ad naturalis diei spatium (i. e.
horas 24.) est continuanda; in sudore licet jusculis confortativis ægrum refi-
cere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non sustinui; per horas adhuc à fini-
to sudore xxiv. ægro se in lecto continente frigus cautè deviteatur. Indusium
sponte sua in corpore arefcere permittatur, potulenta omnia calidiusculè hau-
riantur, & Zythogalæ salvia alteratæ usus etiamnum continuetur, in seq. luce potio
purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667. 1668. Febrim Variolosam & Variolas produxerunt.

Anni 1669. 70, 71, 72. Febrim Dysentericam.

Anni 1673. 74, 75. Febrim Comatosam.

Curationem febrium horum annorum non attingo; quoniam methodo in fe-
bre anni 1685; &c. descripta curari eas potuisse aucto,

De Febribus Intermittentibus.

Cum rigore & horrore adoritur paroxysmus; quibus mox succedit calor, &
huic tandem sudor, & subsequens ἀπυρεξία: licet in primis morbi diebus, Au-
tumno maximè, aliquoties remissio potius quàm intermissio persentiscitur, in
calore æque ac in rigore vomitur ut plurimum ac vehementer ægrotat miser
cum siti & lingua arida. In tenera ætate abdominis inflatio, in adultis crurum
tumor febris solutionem; tonsillarum dolor, raucedo, oculi cavi, facies Hippo-
cratica, mortem denunciant.

℥. *Cort. Peruv. subtiliss. pulv. unc. j. cum s. q. Syr. Caryoph. vel de Rosis sic-*
cis, f. Electuarium dividendum in xij. doses; quarum unam capiat quarta quaque
hora,

hora, superbibendo Vini cujuslibet haustum, incipiendo immediate post paroxysmum.

Si autem præscripti boli ventrem moverint, in haustu Vini dentur *gutt. x. Laudan. liquid.* singulis vel alternis vicibus post assumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipuè in quartana) repetatur processus prædictus singulis septimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis ardeat.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. j. cum s. q. Syrup. caryophyll. f. Pilula mediocris magnitudinis,* quarum capiat *vj.* quarta quaque hora.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. ij. Vin. Rhenan. ℥ij. stent simul in Infusione frigida, & coletur per manicam Hippocratis.* Usus tempore cap. *unc. iij.* tertia vel quarta quaque hora.

Sin ob vomituritionem, ferè continuam, Corticem deglutire nequeat æger, tum sexies, vel octies, Spatio duarum horarum, *Succi Limonum* recens expressi *Cochl. j.* cum *Salis absinth. ℥j.* assumat, dein *Laudan. Liquid. gutt. xvj.* cum *Aq. cinnam,* fortior. *Cochl. j.* ac brevi post, cessante vomitu, Corticis usum aggre diatur.

In intermittentibus vernalibus, nonnunquam emeticum, tempestivè propina tum, ut nempe ante paroxysmum negotio suo defungi possit, felicissimè succes sit. Nonnunquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum, vel quadriduum injectum, Curationem absolvit. Quæ sequenti quoque modo tenta ti potest.

℞. *Serpentar. Virgin. subtiliss. pulverisat, gr. xv. Vin. alb. unc. iij.* Sumat duabus horis ante Paroxysmum, & stragulis coopertus æger sudet per *ij.* vel *iv.* horas, idem faciendo per duas alias vices ante Paroxysmum.

Si ab ingeminatis paroxysmis summè debilis fuerit æger.

℞. *Conserv. Flor. Borag. Bugloss. an. unc. j. conserv. Anthos. unc. ℞. cort. citr. condit. Nuc. Moschat. condit. Theriac. Andromach. an. ℥ij. confection. Alchermes. ℥ij. M.F. Opiata,* cap. ad quantitatem avellanæ, manè & vesperi, superbibendo Cochlearia paucula, alicujus *Aq. Epidemica simplicioris, Saccharo* edulcoratæ, interdicto interim enematum usu.

Si sub morbi exitum occurrat hydrops, nondum tamen depulsa Febre, cura tio non est instituenda remediis purgantibus, sed infusionibus rad. *Raphan. Rus sican. Summitat. Absinth. centaur. Min. Baccar. Juniper. cinerum genist. &c.* in vino factis, exulante autem Febre, Catharticis, & aperientibus.

Pro Infantibus Febre intermittente laborantibus.

℞. *Aq. cerasor. nigr. & Vini Rhenan. an. unc. ij. cort. Peruv. f. subtiliss. pulv. ℥ij. Syr. caryophyll. unc. j. M.f. Julap.* Cap. *Cochl. j.* alterumvè, pro ratione æta tis quarta quaque hora, donec Paroxysmi non amplius discrucient, instillando alternis vicibus, si Diarrhæa adfuerit, *Laud. liquid. gutt. j.* vel *ij.*

De Febre Stationaria, ab an. 1685. ad 90.

Calor & frigus se invicem excipiunt, artus pariter & Caput dolent, pulsus

interim ferè sanus, nonnunquam tussis, dolor circa collum & fauces, exacerbatio Febris prope noctem, inquietudo, sitis, lingua vel humida & ex omni parte pellicula alba & scabra vestita, vel sicca, fusci coloris in medio, quam partem undique cingit simbria inalbescens. A jugi in lecto decubitu coma & phrenesis, à calido regimine petechiæ, maculæ purpureæ, eruptiones [quas vocant] miliaris morbillis magis rubentes, pulsus inordinatus, tendinum subfultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio symptomatici divexant, qui si ab arte provocentur, viscosi à Capite erumpunt, & materiam morbificam in Caput aut in artus transferunt.

Mittat. Sanguis ad unc. x. è brachio. Reiteretur Venæ sectio; si modo respirationis difficultas, dolor Capitis inter tussendum lancinans, & alia signa Peripneumonix nothæ adsint. In hoc casu tamen venæ sectio, quàm Catharsis repetenda, donec æger convalescerit.

Vesperis applicetur Epispasticum & sequenti Aurora Potio Lenitiva præscribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora somni post Catharsin haustus pacificus propinerur.

℞. Aq. Paralyf. ℥iij. Syr. de Mecon. ℥j. Succ. Limon. recent. extract. cochl. ij. M. f. Haustus.

Aphthæ & singultus sponte sua post curationem febris supervenientes sponte evanescent; Si in longum tempus decurrant, facillè fugantur Cortic. Peruv. ℥j. cum Syr. Papav. Rhœad. q. s. in formam Electuar. vel pilular. redacta, superbibendo, haustum lactis destorati. Remedium hoc certissimè scopum attinget, si non frustentur ejus vires ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis sequentia præscribentur.

℞. Conserv. Lujul. & cynosbat. an. unc. j. conserv. Berber. unc. s. crem. Tart. ℥j. cum s. q. Syr. de Limonib. f. Electuarium, de quo Cap. ad magnitud. Nuc. Moschat. ter in die, superbibendo sequent. Julap. Cochl. vj.

℞. Aq. Portulac. Lactuc. Paral. an. ℥iij. Syr. de Limonib. ℥ib. Sir. Violar. ℥j. M. f. Julapium. Vel.

℞. Aq. font. ℥vj. aq. Rosar. Succ. Limonum, Sacch. albiss. an. unc. iv. coq. lento igne dum despumaverint, cap. unc. ij. ad libitum præscribatur quoque seq. gargarisma.

℞. Succ. Pomor. agrest. lbs. Syr. de rubo Ideo unc. j. m. f. gargarisma.

Si febris ita ventriculum infestet, ut æger potionem retinere nequeat, Pil. Coch. maj. ad ℥ij. exhibeantur, tum etiam hypnoticum est concedendum, v. gr. Laudan. Londin. gr. iβ. cum simili quantitate Mastic. vel Laudan. Liquid. gut. xvij. in aq. Cinnamo. hordeat. unc. j.

Decoctam album paratum, an. ℥j. C. C. usq. in aq. communis ℥iij. coeli & postea Saccharo albissimo edulcoratum. Sit pro potu, ut & Cerevisia tenuis pro libitu.

Post Catharsin bis celebratam, concedatur ægro, Pullorum carnibus vesci, & post ultimam Purgationem, modò febris aliquantulum defl. graverit, vini Cananini Cochl. ij. vel iv. manè, & serò. ut & post Prandium, per dies aliquot propinentur.

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde, confert, atque ægri caput radi, nullo admoto Emplastro, sed Pileolo tantum.

Si (quod sæminis hystericeis quandoque accidit) post venæ sectionem, & purgationes, hujusmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque febris, modo signa Peripneumoniæ, & inflammationis circa partes vitales absint, Singulis noctibus Paregoricum, & medicamenta hysterica, bis vel ter in die injungantur,

De Infantibus febre Stationaria laborantibus.

Hirudines duæ utrinque ponè aures applicentur, dein Emplastr. Epispasticum cervici admoveatur.

Cerevisia, qua Rhabarbarum fuerit infusum, purgetur.

Si post Catharsin febris intermittere videatur, tum Julapium cum Cortice Peruviano (in Capite de febre intermittenti pro infantibus descriptum) exhibeatur.

De febre Scarlatina.

Æstate exeunte, infantes præcipuè infestant. Rigent & horrent sub initium, nec tamen admodum ægrotant; cutis universa maculis parvis rubris, crebrioribus, laevioribus, & magis rubentibus quàm in morbillis interstinguitur: Ad duos tresve dies persistunt, quo quidem tempore evanescent, & decedente subjecta cuticula squammulis furfuraceis, ad instar farinæ, cutis conspergitur.

℞. C. C. nsti & pulv. è Chel. cancr. comp. an. ʒʒ. Coccinell. gr. ij. Sacchar. Crystal. ʒij. M. f. pulvis subtiliss. in xij. Chartulas dividend. quarum unam Cap. 6. quaque hora, superbibendo Cochl. ij. vel iij. sequentis Julapii.

℞. Aq. Cerasor. nigr. aq. Lactis Alexiter. an. ʒij. Syr. è succ. citri ʒj. M. f. Julap.

Applicetur etiam Epispasticum cervici, & qualibet nocte paregoricum ex Syr. de Mecon. propinetur, & postquam symptomata cessaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver & Æstatem dominatur. A rigore & horrore orditur, quos statim comitantur calor, sitis, inquietudo & cætera febrium symptomata; elapsis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa costas corripitur; qui nunc versus omoplatas, nunc spinam, nunc anteriora pectoris sese propagat, tussi crebra excruciat; Materia sputo rejecta in initio morbi pauca est & tenuis, & sæpe sanguinis particulis intermixta, progressu verò copiosior & magis concocta, sanguine etiam permixto. Febris pari passu incedit cum tussi, sputo sanguinis, dolore, & pro ratione liberioris expectorationis sensim imminuitur; nunc alvus est astricta, nunc soluta nimis, Eductus è vena sanguis sevi liquati speciem præ se fert ubi refrixerit.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad ʒx.

℥. Aq. P. pav. Rhæad unc. iv. Sal. prunel. ʒj. Syr. Violar. unc. j. M. f. Haustus fumendus statim à prima venæ sectione.

℞. Amygd. dulc. excorticat. N. v. sem. Melon. Pepon. an. unc. ʒ sem. papav. alb. ʒij. aq. hor. l. ʒij. aq. Rosar. ʒij. cum s. q. sacchar. cand. f. s. a. Emulsio, Cap. unc. iv. 4. quaque hora.

R̄. Decoct. Pectoral. ℥ij. Syr. Violar. ℥ Cap. Ven. an. unc. ijs. M. f. Apozema. Cap. ℥ss. ter in die.

R̄. Ol. Amygd. dulc. unc. ij. Syr. Violar. ℥ Cap. Ven. an. unc. j. Sacchar. Cand. q. s. M. f. Eclegma. de quo sæpe lambat.

Oleum Amygd. dulc. per se, vel Oleum sem. Lini recenter extract. exhiberi potest.

R̄. Ol. Amygd. dulc. Lilior. ℥ unguent. Dialthea, an. unc. j. M. f. Linimentum, quo inungatur latus affectum manè & serò superimponendo fol. Braslicæ.

Repetatur Venæ sectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & respirandi difficultas suadent.

De peripneumonia notha.

Ingruente hyeme & sæpe sub ejus exitum emergit, insultu primo nunc incallescit, nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginosus est, rubent & inflammantur genæ, oculique; tussit, & inter tussendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida est, & intensè rubet, sanguis pleuriticorum æmulus, anhelus crebrò & celeriter spiritum ducit, dolente thorace. Ab asthma sicco planè distinguitur, quòd in isto nusquam comparent febris indicia, in hac manifestò se produnt, licèt miuora longè & magis obscura quàm in peripneumonia vera.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. x. Die sequenti æger hanc potionem sumat.

R̄. Cassia extract. unc. j. Glycyrr. Zij. ficus pingues N. iv. fol. senn. Zijs. Agaric. trochiscat. Zij. coq. s. q. aqua ad unc. iv. in Colatur. dissolu. Manna unc. j. Syr. Rosar. solu. unc. fs.

Si verò potionem assumere nequeat, Cap. Pil. Coch. maj. Zij. horâ quartâ matutinâ.

Sequenti die celebretur iterum Venæ sectio, ad eandem quantitatem; ac postero die repetatur Catharsis, quæ postò repetenda est alternis diebus, vel post majora intervalla, pro ratione virium; Atque insuper si Symptomata non cessaverint, extrahatur iterum sanguis, semel adhuc, bis, vel sæpius, diebus aliquot interjectis, prout res postulaverit; sed ut plurimum venæ sectio bis celebrata sufficiet; Interim, dum hæc fiunt, præsertim in diebus à purgatione vacuis, utatur decocto Pectorali, Eclegmate & oleo Amygd. dulcium, in Pleuriticide descriptis.

De Rheumatismo.

Rigorem & horrorem & cætera febrium symptomata patiuntur, elapso die uno alterove (est & ubi citius) dolor adest atrox, nunc in hoc, nunc illo artu, in carpis, humeris & genibus præsertim, vicissim hos relinquens & illos occupans, tubore & tumore in parte, quam postremùm affectit, adhuc residuis. Febris sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnunquam immaniùs sævient. In lumbagine rheumatica immanis dolor est, circa lumborum regionem fixus, nephriticin mentiens, nisi quòd æger non vomituriat, qui procumbere nequit, sed vel è lecto exilit, vel super eodem erectus sedet, corpore perpetuâ agitatione, nunc versùs anteriora, nunc posteriora inclinato. Sanguis pleuriticorum si-

Mittatur Sanguis è Brachio lateris affecti, ad unc. x.

℞. Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. an. unc. iv. Syr. de Limonib. unc. i℞. Syr. Violac. unc. j. M. f. Inlap. de quo bibat ad libitum

Præscribend. Emulsio 4. Sem. frigid. maj. Cataplasma è mica panis albiss. & lacte Croco tincto applicetur parti dolenti.

Die sequenti eadem sanguinis quantitas detrahatur; atque iterum, die uno vel altero interjecto, reiteretur, atque potè quater vel pluries, si opus fuerit, hoc observando, ut post secundam Venæ sectionem majora sint intervalla inter singulas sanguinis missiones.

Diebus à Phlebotomia vacuis; Enema è lacte saccharato subinde injiciatur vel sequens.

℞. Decoct. commun. pro Clystere ℞j. Syr. Violac. & Sacchar. eulinar. an. unc. ij. M. f. Enema.

Si Imbecillitas ægri repetitionem Phlebotomiæ non ferat, tum post secundam vel tertiam venæ sectionem, Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *potionem purgativam communem*, donec convaluerit, & iisdem noctibus Pægoric. ex *Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualescunque ferre nequeat, aggrediatur usum *Elect. & aq. Antiscorbutic.* in scorbuto descript. quæ etiam remedia locum habent in Rheumatismo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti, Rheumatismus Diætâ simplici admodum refrigerante, & mediocriter nutriente, æque feliciter, ac repetitis Venæ sectionibus (quas minus ferre queant) profligari potest. Ex. grat.

Solo Lactis sero ad dies quatuor vescatur æger, postea præter serum panis similligineo semel in die loco prandii, donec penitus convalescat, nisi quòd postremis diebus iterum panem in cœnam indulgere liceat, Symptomatis cessantibus, carnes pullorum elixorum, cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die solo lactis sero victitet, donec tandem pancreaticè valeat.

De febre erysipelatosa.

Nulla non corporis pars, præsertim facies; tumet, dolet & summè rubet; pustulæ densæ, parvæ, in vesiculas subinde facessunt, quæ per frontem caputque serpunt, oculi tumore obruti, rigor & horror atque reliqua febris indicia adsunt. In alia hujus morbi specie, liquorum attenuantium potationi superveniente, febricula adest, pustulæ urticarum puncturas referentes, nonnunquam in vesiculas sublata; mox recedentes, tuberculorum more, sub cute se condentes, maximè pruriunt, & scalpendo rursus apparent. Est & alia eruptionis species, pectus ut plurimum obsidens, macula nimirum lata, cuti vix supereminens, porriginosa, cum squammulis flavis, qua vigente æger bene se habet; eadem evanescente, leviter ægrotat, urina turbida & flava, iisdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit, vino utatur æger & carnibus eupeptis.

Mittatur sanguis è brachio ad ℞ix. vel x. Die sequenti sumat *potionem communem purgativam.*

℞. Rad.

℥. Rad. Alibæ & Lilior. an. ℥j. fol. Malv. Sambuc. Verbasc. flor. Chamæ-
me. Meilic. summit. Hyperic. & centaur. minor, an. M. j. sem. Lini, fœnugrac.
an. ℥b. cog. f. aq. ad libr. iij. Coletur liquor & tempore usus adde singulis libris
decocti, Sp. Vini unc. ij. Stuphæ è panno laneo huic decocto immersæ, ac ex-
pressæ, calidè admoveantur bis in die, & pars affecta post forum sequenti mixturâ
âllinatur.

℥. Sp. Vini libr. β. Theriac. Androm. unc. ij. pulv. piperis longi, & Carvophill.
an. ℥ij. f. mixturâ. quâ Charta Emporetica madefacta parti
volvatur.

Si primæ venæ sectioni non cedat morbus, tum repetatur; & nondum ces-
sante, ad duas alias vices celebretur, interposito semper die uno.

Diebus à Venæ sectione liberis Enema è lacte cum Syr. Violarum. Emulsio Re-
frigerans & Iulap. refrigerans, sunt præscribenda.

De pruritu ferino, & inveteratis cutis eruptionibus, quæ Venæ sectioni & Ca-
tharsi non cedunt.

℥. Theriac. Andromach. ℥b. Elect. de ovo Dj. rad. Serpentar. Virgin. su-
bitiliss. pulver. gr. xv. Lapid. Bezoar. oriental. gr. v. cum s. q. Syr. è con-
ditur. citri. f. Bolus, horâ somni sumendus per dies xxj. superbibendo coh. vj.
sequent. Julapii.

℥. Aq. Card. Benedict. unc. vj. aq. Epidem. & Theriacal. Stillat. an. unc.
ij. Syrup. Caryophill. unc. j. M. f. Iulap.

Singulis matutinis cap. liquoris poffetici libr. β. calide, & sudet horæ unius
spatio.

His finitis, si pustulæ adhuc non evanuerint, sequenti Linimento partes affectæ
inungantur.

℥. Unguent. ex Oxylapatho unc. ij. Unguent. Pomati unc. j. flor. Sulphur. ℥ij.
ol. Rhodii ℥b. f. Linimentum.

Veruntamen Medicamenta præscripta haud usurpentur, nisi Venæ sectione
& Catharsi ritè præmissis.

De Angina.

Angina inter Ver & Æstatem ut plurimum aggreditur. Sequuntur febris
insultum dolor & faucium inflammatio, unde à tumore uvulæ, tonsillarum &
laryngis, nec deglutite queat Eger, nec spiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copiosè. Tangantur partes inflammatae melle
Rosaceo Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulphuris ad summum acorem permixto, vel Sp. Vi-
triosi solo. Mox Gargarisma sequens usurpetur, non vulgari modo; sed ita ut sint
ulla agitatione in ore contineatur, donec incalescat; dein expuatur, & repetatur
subindè.

℥. Aq. Plantag. Ros. Rubr. & Sperm. Ranar. an. unc. iv. album. ovor. in
aquam agitando redact. N. iij. Sacchar. Crystal. ℥ij. M. f. Gargarisma.

Emulsio Refrigerans in Pleuritide descripta indies sumatur.

Sequenti manè, nisi febris & dolor inter deglutendum remiserint, Venæ se-
ctio repetatur, Catharsi in diem posterum rejectâ, aliàs Catharticum lenitivum
exhibeatur.

Manente

Mānente adhuc affectu (quod oppidò rarum] repetatur adhuc Venæ sectio, & Catharsis, Epispasticum amplum ac forte applicetur cervici post primam Venæ sectionem. Omni manè, nisi diebus purgationi datis Enema refrigerans & Emolliens injiciatur, Dietâ tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie abfistat.

In his omnibus Febribus, quas intercurrentes appello, ut etiam in illa, quæ ætiologica est; cautè observandum, quòd æger à lecto abstineat magnam diei partem, ut jusculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cerevisiam Lupulata[m] & hydrogalam pro potu ordinario bibat.

De Morbillis.

Infantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & frigent alternatim. Secundo consummatam febrem accersunt, ægritudo vehemens, sitis inapparentia, lingua alba [non verò sicca] tussicula, capitis & oculorum, gravedo, & somnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus & oculis jugiter stillat [quæ lachrymæ certissimum morbillorum signum.] Huc accedunt sternutatio, tumor palpebrarum paulò ante eruptionem, vomitus, diarrhoea, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præsertim; Symptomata ingravescent ad quartum usque diem, quo quidem die (nonnunquam quinto) in fronte & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum moribus persimiles prodeunt; quæ numero & magnitudine auctæ, racematim coalescunt, & faciem maculis rubris majusculis interstinguunt: Hæ maculæ è parvulis papulis, supra cutim paulum elevatis constantur, quarum proruberantia digito levi, vix oculorum acie deprehendi possit.

A facie, quam primò solùm occupant, ad pectus ventremque, crura deinde tibiasque propagantur maculæ; in his autem partibus latæ & rubræ, superficiem cutis non superantes conspiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur Symptomata ac in variolis. Vomitus post eruptionem nullus: sed tussicula & febris cum spirandi difficultate, intenduntur, in oculos defluxio, somnolentia & inapparentia perseverant. Die sexto aut circiter frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis, ruptâque cuticulâ, in reliquo corpore maculæ latissimæ sunt, & maximè rubescunt. Octavo circiter die in facie evanescent, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorsus sunt, per faciem verò & artus quandoque & totum corpus in farinam quandam & squamulas facessunt, & tunc temporis febris, spirandi difficultas & tussicula augentur. In adultis à calido regimine livescunt primò, mox nigrescunt exanthe- mata.

℞. Decoct. Pectoral. ℞ij. Syrup. Violar. ℞ Cap. Ven. an. ℞ij. M. f. Apoz-
ema, Cap. ℞ij. vel iv. ter vel quater in die.

℞. Ol. Amygd. dulc. ℞ij. Syr. Violar. ℞ Cap. ven. an. ℞j. Sacchar. Cand.
albiss. q. s. M. f. Eolegma, de quo sæpius lambat, præcipuè quando tussis urget.

℞. Aq. Cerasor. nigr. ℞ij. Syr. de Mecon. ℞j. M. f. haustus singulis nocti-
bus sumendus, à primò morbi insultu, usque dum convalescit æger, dosis
augendo vel imminuendo pro ratione ætatis.

Æger se contineat in lecto per biduum post primam eruptionem.

Si post Morbillorum discessum, Febris, respirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam mentientia supervenerint, sanguis liberaliter extrahendus è brachio, semel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti spatio inter singulas Venæ sectiones; Atque etiam continuentur *decoctum PeElorale supra descriptum*, ut & *Loboch*, vel *Ol. Amygd. dulc. per se*. Circa diem xij. ab invasione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quæ morbillos excipit, Venæ sectione sanatur.

De Variolis.

Distinctæ sunt, vel confluentes, & in distinctis invadunt rigor & horror, calor intensus, capitis & dorsi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in sudores propensio (& hinc minimè confluxuras esse licet conjicere) dolor sub scrobiculo cordis si manu prematur, stupor & somnolentia, nonnunquam & insultus epileptici [in infantibus præsertim] quibus si, dentitione peractâ corripiantur, in procinctu esse variolas possis prædicere; ita ut si fortè insultum epilepticum sub vesperam patiantur, sequenti Aurorâ in conspectum se daturæ sunt variolæ, mites ut plurimum & rarissimè confluentes. Quarto inclusivè ab invasione die, nonnunquam seriùs, rarò tamen ante illum erumpunt, quo tempore, vel minuuntur Symptomata, vel profus evanescent. In eruptione autem subrubræ primò pustulæ tenuissimarum acicularum puncta æquant, sparsim se produnt per faciem, collum, pectus, & corpus universum; tunc in faucibus dolor, qui cum pustulis surgentibus augetur. Circiter octavam à primo insultu diem intervalla pustularum priùs alba rubere jam incipiunt, in tumorem attoni, & dolore tensivo affici; extenduntur palpebræ, & ut vesica inflata, oculos claudunt. Proximæ à facie intumescunt manus, digitique distenduntur, pustulæ faciei antea leves & rubræ, jam asperæ (primum maturationis indicium) & subalbidæ apparent; succum insuper luteum, colore à flavo non abludentem evomunt, faciei & manuum inflammatio jam summa in pustularum interstitiis colorem exhibet floridum, & rosatum Damascenarum æmulum, quem quidem colorem, quo mitiores sunt variolæ, eo magis tum pustulæ tum cutis interjecta ad amussim exprimunt: Quæ faciem occupant pustulæ, asperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus & reliquum corpus minùs asperæ albæque magis conspiciuntur indies. Die undecimo faciei tumor & inflammatio recedunt, pustulæ & justam magnitudinem (viz. pisi grandiusculi) adeptæ exarescunt deciduntque. Decimo quarto vel quinto pereunt funditus; manuum autem pustulæ pertinaciores, albæ adhuc & recentes die uno aut altero moras trahunt, & tandem dirumpuntur, cateræ autem, faciei nimirum & corporis desquamantur, & in facie squammulis hisce furfuraceis succedunt foveæ. Per totum morbi decursum alvus vel profus constipatur, vel rarissimè dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in discretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe cum in discreto hoc genere promoventur sudores tum cardiacis tum regimine calidiore, prædicto die facies, quæ turgida &

per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur & albescens, pustulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam post ægri mortem, sudor, qui huc usque manaverat, derepentè evanescit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parvè reddit ac frequenter, & tandem paucissimarum horarum spatio ad plures migrat.

In Confluentibus eadem Symptomata (sed atrociora) febris scilicet, anxietas, ægritudo, vomituritio, &c. immanius sæviunt, licèt non ita promptè, ac in discretis, in sudores dissolvitur æger. Diarrhœa nonnunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum aut alterum post illam protrahitur, quod in discretis vix contingit. Tertio in die aut citiùs, rarè tardiùs, erumpunt; & quo citiùs, eo magis confluunt. Quandoque ad quartum vel quintum diem differitur eruptio ob atrox aliquod symptoma, v. g. acutissimum dolorem in lumbis, nephritici æmulum, in latere pleuriticis, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu. Non perinde, ac in discretis, mox ab eruptione remittunt symptomata, sed & febris & alia ad multos etiam dies post eruptionem pustularum ægrum discruciant: Nunc erysipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptionis licèt tempore planè distinguantur. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem attolluntur; sed in facie sibi invicem implicitæ, tanquam vesicula rubra vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quàm discretæ: postmodum ad instar pelliculæ vultui agglutinatæ cutis superficiem non admodum superant. Præterlapso die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exasperatur, colore fusco: Intensus magis est dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo non nisi post diem vicesimum latioribus laminis desquamatur. Hoc interim observatu dignum, quòd quanto pustulæ maturescentes propiùs ad colorem subfuscum vergunt, eò deteriores lentiùs abscedunt; quo magis autem flavescunt, eò minùs confluerint, & ociùs se proripiunt. Ubi primùm deciderit pellicula, nullâ scabritie vultus afficitur, at verò mox illam excipiunt squamulæ furfuraceæ, indolis perquam corrosivæ, quæ foveas relinquunt patentiores, & sæpe cicatrices. Quandoque humeri & dorsum cuticulâ denudantur. Morbi periculum à pustularum frequentia & numero in facie solâ, æstimandum. Pustulæ manuum & pedum majores, & quòd altiùs ab extremitate artuum ascenderis, eo sensim minores & contractiores extant. In adultis salivatio infantibus diarrhœa (licet non ita certò) confluentium comes. Ptyalismus nunc cum eruptione se prodit, nunc biduo triduoque præterito, materiam primò tenuem, die undecimo viscidiorè ægerrimè, excreat. Siticulosus est æger, voce raurâ, somnolentiâ & stupore ingentibus corripitur, inter bibendum subinde ruffit, & potus per nares revertitur. Tunc cessat ut plurimum salivatio, cui nisi faciei intumescencia (quæ licèt hoc ipso die pro morbi genio aliquantisper remitti debeat, non tamen nisi post diem unum alterumve omnino recedere) & manuum jam insigniter incipiens & diutiùs perdurans suppetias tulerint, ægto protinus moriendum est. Diarrhœa non ita maturè infantem occupat ac

ptyalissimus adultos. In utraque variolarum specie febris ab insultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad pustularum maturationem, quâ peractâ, desinit. Superveniunt à malo regimine symptomata anomala; qualia sunt, pustularum flacciditas & subsidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ pustulis interspersæ, & in earum summitate maculæ nigræ exiguæ in medio subsidentes, sanguinis mictus & sputum sub initio morbi, urinæ suppressio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus transigitur: Expulsio per reliquum morbi tempus; mediantibus parvis abcessibus, in carne perficitur.

Dies in quo maximè periclitatur æger, in confluentibus, in minimè crudo, maximè vulgari genere, à primo morbi insultu, est undecimus, in crudiore adhuc, decimus quartus, & in crudissimo, decimus septimus; nonnunquam tamen, sed rarius, non ante diem vicesimum moritur æger. Quinimo per spatium illud omne, quod inter dies undecimum, & decimum septimum interjacet, appetente vesperâ, molestissimo inquietudinis paroxysmo, quotidie, vexatur æger.

Mittatur sanguis quovis ex tribus primis diebus ab invasione ad unc. ix. vel. x. & postea *Vomitorium* exhibeatur ad ℥j. vel ℥iſs. *Infusionis Croci Metallorum*.

His primis diebus diluatur sanguis frequenti potatione *Cerevisiæ tenuis Lupulatæ*, cui *Vitrioli Spiritus* immisceatur usque ad plenam pustularum eruptionem.

Cùm variolæ omnes eruperint [quod ut plurimum est sexto die post invasionem] vesperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥j. quæ repetatur dehinc singulis noctibus ad diem decimum post invasionem. Ea nocte, si Variolæ è *Confluentium* genere fuerint, augeatur dosi ad ℥iſs. quæ dein repetatur ad ℥j. manè, & ad ℥iſs. serò, singulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si *Syr. de Mecon.* minus congruat, substitui possit *Laudan. liquid.* viz. gutt. xviii. pro ℥j. *Syrupi*, & gutt. xxv. pro unc. iſs. Hoc interim observandum, quod si paregoricum bis in die exhibitum orgasmum compescere non valeat [quod in Variolis insigniter confluentibus, sub finem earum sæpe accidit] tum 8. quaque horâ exhibendum, vel sæpius, si opus fuerit.

At si variolæ *Interstinctæ* fuerint, satis erit, ut solummodo singulis noctibus post plenam eruptionem exhibeatur *Paregoricum*; atque etiam in minori dosi.

Qualiscunque autem generis variolæ fuerint, atque etiam qualicumque morbi tempore, si *Phrenitis* acciderit, omnino oportet ut inordinato spirituum motui frænus injiciatur, ac proinde si prior *Paregorici* dosi metam non attingat, alia atque alia assumatur, donec tumultus penitus compescatur, interposito inter singulas doses spatio aliquo; ut pernoscere valeamus, utrum de his ultima id, quod quærimus, præstiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinæ suppressio acciderit, æger è lecto eximatur, & ali-

Si saliva ob calorem sit adeò viscida, ut expectorari non possit, tum Gargarisma cum Syringa sæpe in fauces injiciatur. Componatur è *Cerevisia tenui* vel aq. *hord. cum Melle Rosarum*; vel sequens usurpari poterit.

℞ *Cort. Ulmi* zvj. rad. *Glycyrrhiz. unc. s. Pessul. enucleat. N. xx. ros. rub. p. ij. cog. s. q. aq. ad ℥jss. in Colatur. dissolv. oxymel. simp. ℥ mell. Rosar. an. ℥ij. M. f. Gargarisma.*

Si epispastico opus fuerit, amplum satis & acre nuchæ applicetur nocte ista, quæ magnam morbi crisin præcedit, mox ab assumpto paregorico, plantis quoque pedum applicari potest allium, à die octavo, usque ad morbi finem, singulis diebus renovandum.

Si infans de Syptomatis, dentitionem comitantibus jam securus, derepente spasmo corripitur hic cogitandum est, convulsionem istam, fortassis à naturæ conatu, quæ variolas, scarlatinam Febrem, aut morbillos, in corporis habitum protrudere satagit, pendere, applicetur itaque Emplast. Epispasticum nuchæ, lecto quam primum committatur æger, exhibeatur insuper cardiacum, cui paregorici pauxillum est admiscendum, puero nempe trienni *Land. Liqid. gut. v. in aq. Epidem cochl. j.*

Si die undecimo, vel alio quovis post eum, febris secundaria cum inquietudine, jactatione & cæteris id genus symptomatis, usque adeò efferatur, ut Paregoricis utcumque repetitis sufflaminari nequeat, & mors quasi imminet, tum sanguis in satis magnam quantitatem illicò detrahatur; nempe ad unc. xij. vel circiter, atque porro repeti possit vel bis in sequentibus diebus; si, symptomatum dictorum ratio idem postularit; at non aliàs. Catharsis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum insequente (modo Venæ sectio præcesserit) institui possit, nempe ex *Electuarii Lentius unc. j. dissolv. in aq. Cichor. vel lactis Alexiter. unc. iv.* Veruntamen nec Venæ sectio nec Catharsis impediunt, quo minùs Paregorica in usum veniant, quæ, (haud obstantibus iis) tam quoad largam dosin quàm repetitam exhiberi debent, si opus adhuc fuerit: nam ad hæc in hoc morbo semper confugiendum.

Quando Pustulæ perfectè exaruerint, inungatur facies Linimento ex æquabilibus partibus *ol. Amygd. dulc. & Pomat.* per biduum; at non ultra.

Die *xxj.* post invasionem mittatur sanguis è brachio; & sequenti die Catharsis celebranda, quæ porro alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad Regimen; è lecto abstineat ad sextum diem post invasionem, in quo postea se contineat usque ad *xvij.* non aliis stragulis tectus, quàm quibus sanus uti solebat.

Jusculis *Avenac. hordeac. Pomis coct. & Cerevisiâ tenui* victitet, & post undecimum diem vini *Hispanic. Coch. iv. vel v.* bis in die exhibeantur, si æger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præscript. cedat, tum fotu *fol. Malv. verbasc. Sambuc. Lauri, cum floribus Camamel. & Melilot.* in lacte coct. facile fugatur.

Si primis morbi diebus æger Hæmoptoë laboreat, vel urinam reddat sanguineam, & tinctura, quæ in capite de Hæmoptoë præscribuntur, sextâ quæque horâ (donec Symptomata ista prorsus cessaverint) diligenter exhibeantur. Quo etiam casu Paregorica liberali manu propinanda.

De chorea Sancti Viti.

Convulsionis species quædam est, pueros puellave à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit se claudicatione, vel instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more, manum ejusdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, neque continere in eodem situ horæ momento, sed in alium situm & locum convulsione distorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar, exhibebit: Non enim rectâ lineâ ori admoveat, sed deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquandiu versat, donec tandem fortè fortunâ labris propiùs apponens liquorem derepentè in os injicit, & avidè haurit, deditâ tanquam opera, ut spectantibus risum moveret.

Sanguis ad ℥viij. plus minus, pro ætate, ex brachio educatur.

Die sequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, proratione ætatis, portiois commun. hauriatur; & vesperi haustulus sequens propinetur.

℞ Aq. Cerasor. nigr. ℥j. aq. Epilept. Langii ℥iij. Theriac. Andromach. ℥j. Laudan. Liquid. gut. viij. f. haustus.

Potio Cathartica. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & haustus Paregoricus iisdem noctibus.

Postea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur, & sic sanguis mittatur, & alvus subducatur ad tertiam quartamve vicem; spatio tamen inter alternas evacuationes observato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis sequentia præscribantur.

℞ Conserv. Absinth Roman. & flaved. Aurantior. an. ℥j. Conserv. Anthos ℥b. Theriac. Andromac. vet. & nuc. moschat. condit. an. ℥iij. Zinzib. condit. ℥j. Syr. è succ. citr. q. s. f. Electuar. de quo capiat ad magnitud. nuc. moschat. manè & horâ quintâ pomeridianâ, superbibend. vini sequentis Cochlear. v.

℞ Rad. Pœonia, Enul. Campan. Imperator. & Angelic. an. ℥j. fol. Rut. Salv. Betic. Chamædr. Marrub. alb. & summitat. Cent. min. an. Mj. Baccar. Juniper. ℥vj. Cortic. duor. Aurantior. Incidantur & infundantur frigide in vini Canarini ℥vj. Coletur tantummodo usûs tempore.

℞ Aq. Rut. ℥iv. aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. an. ℥j. Syr. Paon. ℥vj. M. f. Julap. cap. Cochlear. iv. singulis noctibus cubitum iturus, instillando Sp. C. C. gut. viij.

Applicetur plantis pedum Emplast. à Caranna.

Ob Recidivæ metum pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, eâ ipsâ anni sequentis tempestate (vel paulo ante) quâ morbus invasit.

Verisimile

Verisimile mihi videtur, quòd hæc methodus curationi Epilepsiæ Adultorum convenire possit, quòd tamen non adhuc expertus sum. Cum verò Chorea Vni ætates teneras adoriti solet, in Epilepsia Adultorum tam sanguinis detrahendi quantitas, quàm Catharticoꝝ dosis adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus est profundissimus, & omnimoda sensûs & motûs privatio, exceptâ respiracione, quam ægri habent difficilem cum stertore.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥xij. quamprimum, ac postea ex venis jugularibus ad ℥viij. deinde Vomitorium ex ℥iβ. vel unc. ij. Infus. Croc. Metal. propinetur statim.

Emplast. Epispastic. satis amplum ac forte cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus sedeat æger in lecto, nec stragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Armoniac. optimè rectificatus admoveatur naribus.

Finitâ Vomitorii Operatione, subinde exhibeantur Coch. iij. vel iv. sequentis Julapii.

℞ Aq. Ruta ℥iv. aq. Bryon. compos. & Antiepilept. Lang. an. ℥j. Sp. C. C. gut. xx. Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap.

Vel Cochleare j. Sp. Lavendula compos. per se propinati possit bis vel ter, durante paroxysmo, horâ dimidiâ vel integra interposita.

Cavendum est, ne Cardiaca plus justo calida, ac nimis frequenter [uti mos est] exhibeantur; nam quacunque demum specificâ virtute pollere videantur, plus damni quàm emolumenti ægro aportant, ut pote quæ humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata sunt: quòd etiam incommodum non minùs infertur ex nimia stragulorum congestione.

Paroxysmo jam finito, ad præcavendam recidivam sequentia exhibeantur.

℞ Pil. Coch. maj. ℥ij, cap. tertia quaque die per 6. vices horâ 4. matutinâ superdormiendo.

℞ Conserv. flor. salv. Rorismarin an. unc. j. Conserv. flaved. Aurant. ℥vj. nuc. Moschat condit: & Zinzib. condit. an. unc. β. Theriac. Androm. vet. ℥ij. pulv. elect. diamb. diamosch. dulc. an. ℥j. cum s. q. Syr. conditur. citr. f. opiata. ad magnitudinem Castaneæ manè & serò, superbibend. aq. Epilept. Lang. Coch. ij.

℞ Ambr. gris. ℥β. ol. destil. sem. Anisi, cinnamom. nuc. moschat. an. gutt. ij. ol. Caryophil. gut. j. Sacchar. in aq. flor. aurantior. solut. unc. iv. f. s. a. Tabella, quarum capiat unam ad libitum.

Ab usû porus generosioris cujusvis sibi temperet, vescatur jusculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipuè inter purgandum) carne pullorum agnorum ac id genus ciborum euptonâ.

De Ophthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet

Mittatur

Mittatur Sanguis è brachio ad unc. x. Sequenti die sumat potionem purgativam communem, quæ repetenda est per duas alias vices, duobus diebus interpositis; iisdem noctibus sumat *haustum paregoricum ex Syr. de Mecon. unc. j.*

Diebus à purgatione vacuis sumat ter aut quater in die *unc. iv. Emulsionis ex sem. frigid. maj. & Papav. alb.*

℞. Aq. Plantag. Ros. rubr. & Sperm. Renar. an. unc. j. pulv. Tutia preparat. ℥j. f. Collyrium, cujus guttæ aliquot instillentur oculis bis in die, at non incipiendum, nisi post primam purgationem.

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur Venæ sectio semel vel bis, (præcipuè si sanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharsis.

Abstineat ab usu vini & cujusvis liquoris generosi, ab usu etiam ciborum coctum difficultium, & sale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quòd sæpè accidit, quòd Venæ sectioni & Catharsi utcumque repititis Ophthalmia non cedit; hoc in casu *Paregoric. ex Syr. de Mecon. unc. j.* singulis noctibus exhibitum, curationem sine aliorum superpetis obfolvit.

De Uteri Procidentia.

℞. Cort. Querc. ℥ij. Coq. in Aq. font. ℥lv. ad ℥lvi. sub finem addendo Cortic. Granator. contus. ℥i. ros. rubr. flor. Granator. an. Mij. acin. add. vini rubr. ℥ss. Colatura sit pro fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto assurgat, & nocte post decubitum, donec symptoma penitus evanuerit.

De Paroxysmo Nephritico.

Adiunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum aut calculi excretio, stupor cruris è directo renis laborantis, testis retractio ejus lateris, in quo est dolor, nausea & vomitus. Dolor colicus nephritico haud absimilis; licet in quibusdam symptomatis planè discrepet, quæ recensita in *Capite de Colica biliosa* videas.

Si Ager temperamento sanguineo fuerit, mittatur sanguis è brachio affecto reni respondenti ad ℥x. dein liquoris pectici cui *Rad. Althæe ℥ij. incocta fuerint Cong. j.* quam citissimè deglutatur, & Ecema sequens injiciatur.

℞. Rad. Althæe & Lilior. an. ℥j. sol. Malv. Parietar. Branc. Vrsin. & flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lini & Fœmegr. an. ℥ss. coq. s. q. aq. ad ℥lss. M. F. Ecema Rejectis Vomitorio & Enemate, Laudan. Liquid. satis magna dosis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel Pil. Matth. gr. xv. vel xvj. In senibus verò, & morbo diuturno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxius (præcipuè si sub initium Paroxysmi urinam eæ reddant nigram & sabulosam) Venæ sectio omittatur; at quoad reliqua, eadem quæ dicta est via omnino procedendum.

In mictu Sanguineo calculo renibus impacto.

Capiat æger, stato quodam die, singulis hebdomadis, *Manna ℥iiss. in seri lactis ℥lvi. solur.*

Conducit aliquando, haustus cerevisiæ tenuis liberalior;

In calculo renum grandiori, dolor hebes, & obtusus, nullatenus auctus, sed fatis tolerabilis persentitur, nec paroxysmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis æger se non tutò committet, nisi prius certò sciat, calculum majorem non esse, quam ut per ureteres viam possit invenire, quod hoc, tantum modo certò potest dignosci, si nempe, jam antea, paroxysmum aliquem nephriticum fuerit perpeffus, [cum dolore sævissimo in renum alterutro, per ureterem ductus propagato, & vomitu enormi] pro comperto habeat, non tam grandiozem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus subindè in ureterem illabitur atque ita paroxysmum invitat, qui fere non desinit, nisi calculo in vesicam detruso, cum sic se res habeat, nullum est magis efficax remedium, quam aquarum chalybeatarum potatio; quòd si calculosus, nullo unquam paroxysmo nephritico, fuerit tentatus, cum jam major fit calculus, quam qui ex pelvi possit elabi, devitandæ sunt aquæ ferreæ.

De Dysenteria, Diarrhœa & Tenesmo.

Rigent horrentque, sequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæc, dejectiones crebræ, & muscosæ omnes (nisi quod stercorosæ nonnunquam interponantur] cum ingenti cruciatu & molestissimo viscerum omnium quasi descensu, quoties exoneratur alvus, sanguinis interim lineamentis intertextæ, licet aliquando ne minimum sanguinis per totum morbi decursum admisceatur. Progressu morbi sanguis sincerus quandoque excernitur, & gangræna insanabili afficiuntur intestina. Si æger floreat, vel cardiacis incalecat. Febricitat admodum; lingua est subalbida, quædam mucilagine densè obsita, interdum nigra & sicca. Prosternuntur vires, dissipantur spiritus, aphthæ insuper oris interna faucèsque obsident, præsertim ubi materiæ peccantis evacuatio adstringentibus præposterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ductum tormina & cætera morbi symptomata sequuntur.

In diarrhœa humores excrementitii sine sanguine aut intestinorum exulceratione excernuntur.

In tenesmo assidua est desidendi cupiditas, nihil tamen præter mucosum quoddam & subcruentum aut purulentum rejicitur.

Mittatur sanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur; & mane sequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & *Paregoric.* post Purgationes, quamprimum suo defunctæ sunt munere; ac diebus à purgatione vacuis idem manè & sero est exhibendum.

Post Venæ sectionem & Catharsin semel celebratam, per totum morbi decursum, sequens Cardiacum exhibeatur.

℞. Aq. Ceras. nigr. & fragor. an. ℥iij. Aq. Epidem. Scord. comp. & Cinam. hor-deat. an. ℥i. Margarit. preparat. ℥i℥. Sacchar. crystal. q. s. adde Aq. Rosar. Damasçen. ℥℥. ad gratum saporem, m. f. Julap. de quo cap. cochl. iv. vel v. in languoribus, vel ad libitum.

Potus sit Lac coctum cum *Aq. Triplo*, vel *Decoct. Alb. ur.*

℞ *C.C.C. & Mic. panis alb. an. ℥ij. coqu. in Aq. font. ℔ij. ad ℔ij. postea f. q. Sacchar. Albiss. edulcoretur.* Vel si dejectio virium postulaverit, *Aq. font. ℔ij. cum Vin. anarm. ℔j. simul coctæ*, pro potu frigidè assumantur.

Cum per tres vices purgatus fuerit æger, tota curatio usui *Laudani* bis vel ter in die repetiti postea incumbit, nisi quod *Enema ex Lact. vaccin. ℔℔. & Theriac. Antrom. ℥℔.* subinde injiciatur, quod in alvi egestionibus mite confert.

Cum alvi fluxus in Diarrhœam tantum assurgat, Phlebotom. & Catharsi præcript. omittis, sequi. Bolus singulis matutinis exhibeatur.

℞ *Rhabarb. pulv. ℥℔. (plus minus pro ratione virium) cum f. q. Diascordii. f. Bolus, addendo Ol. Chym. cynam. gutt. ij.*

Noctibus insequentibus *Paregoric. ex Aq. cinnam. hordeat. unc. i. & Laudan. Liquid gutt. xiv. exhibeatur.*

Ubi tormina sicca sine dejectionibus exeruciant, curantur diluendo sero lactis frigidè propinato, & tepidè injecto; ut in Cholera morbo pullorum jusculo aut lacte cerevisiato.

Si hic morbus diutius excurrat, aded ut omnis ejus vis in rectum intestinum decumbat, cum assidua desidendi cupiditate. Diæta Analeptica instituat, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut restaurari possint vires, quibus redeuntibus Tenesmus sponte se proripit.

In dysenteria malè curata dolores aliquandoque ægrum ad annos aliquot discruciant, in hoc casu Phlebotomia repetita pristinam sanitatem restituet.

Notandum est quod in constitutionibus huic morbo minùs faventib. omittis evacuationibus dysenteria Laudano solo sanatur, quod manè & sero repetendum, donec symptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri spatio, si opus fuerit.

De colica biliosa.

Intestinorum dolor atrocissimus est, per horas aliquot affligit febris in hunc morbum desinens, qui aut quasi injecta fascia constringit, aut in punctum contractus quasi terebello perforat; subinde remittitur, mox recrudescit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter cathartorum vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obstinatius in puncto figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adstrictio, colica tandem in iliacam transeunte. A nephride sic, distinguitur. 1. Dolor nephriticus fixus in rene est, & ab eo ad testem exporrigitur secundum longitudinem ureteris. Colicus vero vagus est, & cinguli instar medium ventrem affligit. 2. A partu colicus dolor augetur: Nephriticus potius imminuitur. 3. In colico dolore, ab excretionem per alvum & per vomitum majus levamen emergit, quam in nephritico. 4. In dolore nephritico urina primum clara & tenuis, postea aliquid subsidet, & tandem arenae aut lapilli excernuntur. In colica urinæ ab initio crassiores existunt.

Sanguis

Sanguis è brachio paulo liberalius educatur, & post horas *ij*, vel *iv*. *Anodym.* exhibeatur, Postero die *Catharticum Lenitiv.* & interposito die uno, ad tertiam vicem propinetur.

At si malum hoc fructibus horariis, vel aliis cibis avidè ingestis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cerevisiato affarim hausto eluendus est; quo exantlato *Anodynum* propinandum est; sequenti autem die vena secanda est, & in ordine præscripto procedendum.

Ubi hic morbus minùs perité tractatus diutissimè fatigaverit, & ægrum penè confecerit, liberalior sive aquæ Epidem. sive Mirab. sive aliùs cujuscuque, qua sanus maximè delectabatur, usus, ægrum hoc tempore ultra spem omnem juvit.

De cholera Morbo.

Intra Augusti limites se continens, vix in priores Septembris hebdomas evagatur. A crapula & ingluvie excitatus similis affectus, nullo temporis discrimine insurgit, qui licèt eodem curetur modo, alterius tamen est subsellii. Adfunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & angustia per alvum dejectio; ventris ac intestinorum dolor vehemens, inflatio & distentio; cardialgia, sitis, pulsus celer ac frequens, parvus & inæqualis, æstus & anxietas, nausea molestissima, sudor, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & similia, quæ ægrum in 24. horarum spatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter Aquæ, font. Congiis elixetur, ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris possetici capaciores aliquot cyathos æger repidè exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* successivè repetenda. Haustibus & Clysteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymph. eorumve* alicujus uncia subindè admisceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penso (quod *ij*. vel *iv*. horas sibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non accesserit medicus, nisi postquam æger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhaustus, & jam frigescant membrorum extrema, tum ad *Laudanum Liquidum* confugiendum est in paulò majori dosi [viz. *Laudan. liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam fort. unc. i.*] & cum cessaverint symptomata, nihilominus manè & serò quotidie est repetendum; at in minori dosi, donec pristinas vires receperit.

Est species quædam cholæræ morbi infantibus valdè familiaris, ac sæpenumerò funesta, ex Dentitione vel Crapula originem ducens.

Horum ætas tenella minimè fert, ut diluatur ventriculus largâ liquorum potatione, multo minùs ut Cathartici tumultus major in humoribus excitetur, sed Curationem *Laudano* solo aggredi oportet; quamobrem *gutt. ij. iij. vel iv. vel plures*, pro ratione ætatis, *Cochlear. j.* cerevisiæ tenuis vel Aquæ cujusvis appropriatæ instillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De colica Piſtonum.

Est species quædam Colicæ, quæ degenerare solet in Paralyſin, & motûs omnimodam manuum ac pedum depravationem; quam hoc nomine *Riverius* in capite de Paralyſi indigitat, & apud insulas Caribum notissima est, utpote, quæ magnam vim hominum infestat.

Hunc dolorem atrocissimum sanat *Balsam. Peru.* frequenter ac in magna dosi exhibitum, nempe si ejus gutt. xx. xxx, vel xl. *Sacchar. Albiss. cochl. j. instillentur*, & bis vel ter in die dentur: at Paralyſis. huic remedio haud cedit.

Diliaca Passione.

Peristalticus intestinorum motus invertitur, propinata cathartica & injecta enemata in emetica statim transeunt, alvi fæces per vomitum rejiciuntur. Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. ix. vel x. post aliquot horas exhibeat sequens Pulvis.

℞. *Resin. Scammon. vel (defectu ejus) Resin. Jalap. gr. xij. Calomelan. Turquet. ℞j. m. f. Pulvis*; cap. è *Cochl. i. lactis vaccini*, superbibendo ejusdem lactis *Cochl. j. vel alterum*, vel si forma Pilularum magis ardeat.

℞. *Pil. ex duob. ℞β. Colomel. Turquet. ℞j. cum s. q. Balsam. Peruv. f. Pil. iv.* furend. è *Cochl. j. Syr. Violarum.*

Si autem æger hoc remedium per os rejecerit, *Laudan. Liquid. gutt. xxv. Aq. Cinnam. fort. ℞β.* instillatæ statim propinentur, cum verò horum usu vomituritio, ac ventris dolores, remiserint, catharticum dictum iterum exhibeatur, verùm si anodynorum virtute ac vi jam penitus infractis vomituritio ac dolor iterum redierint, cathartico interim in corpore resistente, ad usum paregorici supra descripti revertendum, idemque eò usque repetendum quarta vel sextâ quaque hora donec intestinis quies omnino inducatur, quo quidem tempore catharticum operationem suam per sedes exeret.

Nec sanè abs re fuerit elapsa una, aut altera, post Venæ sectionem horâ, elyſterem aliquem, ex iis qui potentiùs operantur, injicere, fumum scilicet nicotianæ, ex tubulo inverso, per vesicam majusculum, in intestina validissimè insufflatum, quæ quidem operatio post aliquot horas reiterari debet, nisi citius meatus deorsum pateat.

Finita operatione Cathartici, sumat sequentem haustum.

℞. *Aq. Cinnam. fort. unc. i. Laudan. Liquid. gutt. xxv. m. f. Haustus*, qui porrò repetendus est bis, ter, vel sæpius in die donec vomituritio & dolor penitus cessaverint, atque etiam, istis symptomatis cessantibus nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes capiat idem paregoricum in minori dosi cubitum iturus.

De Fluxu Mensium immodico.

Menstruorum fluxus, naturaliter constitutus, capacitatem testæ ovi anserini implet. Pater autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapsu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroso, & pedum intumescencia.

Mittatur

Mittatur sanguis è brachio ad unc. viij. sequenti mane sumatur *potio purgativa communis*, repetaturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus post purgationem *Paregoric.* è *Syr. de Mecon.* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

℞. *Conserv. Rosar. sicc.* ℥ij. *Trochisc. de terra Lemnia* ℥iij. *Cort. Granator. Corall. rub. preparat.* & *bol. Armen. an. Di. lapid. hamatic.* Sanguin. *Dracon. an. Di. cum s. q. Syr. Cydonior. f. Elect.* de quo sumat ad magnitudinem nucis moschat. maj. manè & horâ quinta pomeridianâ, superbibendo sequentis Julapii *Cochl. vj.*

℞. *Aq. Germin. Querc.* & *Plantag. an.* ℥ij. *Aq. Cinnamom. hordeat;* & *Syr. de Rosis siccis an.* ℥j. *Sp. Viriol. q. s. ad gratam aciditatem.*

℞. *Fol. Plantag. & Vrtic. an. q. s. Contundantur simul,* & *succus exprimitur,* & postea clarificetur, de quo cap. *Cochl. iv. vel v. sæpiusculè ad libitum.*

Post primam purgationem applicetur emplast. seq. regioni Lumborum.

℞. *Emplast. de Minio & ad Herniam an. part. aq. extendantur super alutam,* f. *Emplastrum* regioni Lumborum admovendum.

De Colica hysterica.

Est species quædam, seu potius insigne ac valdè usitatum affectionis symptomata, cui comitem se adjungit dolor circa scrobiculum Cordis atrocissimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primo, quò saburra vitiosorum humorum in ventriculo contentorum minùs impediatur *Paregorici* efficaciam, satis magna quantitas liquoris *possetici* affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe *ejusdem liquoris Cong. is.* quo peracto *Laudan. Liquid. gutt. xxv. in Aq. cinam. fort. Aq. Epidem. vel alius vehiculi unc. i. propinentur.*

In usu *Paregoric.* hoc notandum, quòd eò usque repetendum est, donec symptomata omnia penitus cessaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut dijudicare valeamus, quid prior dosis effecit, antequam novam ingeramus.

Si sanguineo temperamento præditus sit æger, vel si antea hoc symptomate haud multum infestatus fuerit ac viribus fractus, hoc in casu sanguis primùm è brachio detrahendus antequam vomitorium præscriptum propinetur.

Hæc ipsâ Methodo *Clavus hystericus* curatur. Sin verò *Colica Hysterica* diuturnior fuerit per *Paroxysmos* affligens: tum in eorum intervallis, sive extra *paroxysmum*, seq. usurpentur.

℞. *Zedoar. subtiliss. pulv.* ℥j. *cum s. q. Syr. è conditur. citri,* f. *Bolus*, sumendus manè & serò per xxx. dies, superbibendo sequentem infusionem.

℞. *Zedoar. incis. minutim. unc. ℔. vini Canar. unc. iv. infundantur frigide per xij. horas; deinde colentur pro usu;* vel *Balsam. Peruv. ut in Colica Pictonum*, usurpetur.

Quæ de *Colica Hysterica* hæc dicuntur, de *Colica* etiam *hypochondriaca* dicta sunt; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriusque affectus natura sibi vindicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium peruentum fuerit, cui quasi genuinè morbus cedit; tametsi ut plurimum Chalybs imprimis confert.

Colica Hysterica tam in hypochondriacis, quam hystericis sæpissime in icterum desinit, qui sensim sponte suâ facessit, sin autem longas moras necitat, exhibeatur Apozema sequens.

℞. Rad. Rub. Tinctor. curcum. an. unc. i. chelidon. maj. cum toto & summitat. centaur. an. M. j. coq. in equalib. partibus Vini Rhenani & Aq. fontan. ad ℥ij. colatur. dissolv. Syr. de s. radicibus unc. ij. m. f. Apozema, de quo capiat ℥ss. calidè manè & serò, usque dum convaluerit.

De Ictero, colicâ nequitiam prægressâ.

Color flavus in toto corpore, præsertim in oculorum albis est conspicuus, quo quidem colore objecta omnia appatent afflicta, tineta, corporis pruritus, segnities, & lassitudo, linguæ amator, vomitus biliosus interdum, singultus, egestio alba, urina crocea & pannum immersum eodem colore inficiens, morbum indignant.

Exhibeatur potio purgativa communis, dein aggrediatur usum sequentium, & durante eorundem usu, Catharticum præscriptum quarto quoque die exhibeatur.

℞. Conserv. Absinth. Rom. conserv. flaved. Aurant. an. unc. i. Angelic. condit. nuc. moschat. condit. pulv. Ari compos. & chalyb. cum aceto preparat. an. unc. s. Extract. Gentian. & cremor. Tartar. an. ℥ij. croc. Anglic. pulv. ℥ss. cum s. q. Syr. de s. radicibus f. Electuarium, de quo cap. ad magnitud. nuc. moschat. manè & horâ quinta pomeridianâ [vel vice Electuarii sumat pilulas chalybeatas] superbibendo post matutinam dosin aquarum mineralium purgantium ℥iv. & post pomeridianam dosin Apozemat. in colica hystericâ descrip. lib. s.

At si signa hydropis adfuerint, tam mane quam serò apozema superbibat.

Si vel his diu continuatis morbus adhuc persistiterit, ad aquas ferreas eundum est, quæ ex ipso fonte sunt bibendæ.

Ad præcavendum abortum.

Eadem præscribenda, ac in Fluxu mensium immodico, omissis solummodò catharsi & succis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria constituunt, sanguis scilicet purus, copiosus, per triduum primum fluens; dehinc sanguis aquosus, loturæ carniū crassiori similis per quatrimum præter propter durans; hinc postmodum materia viscosa & mucilaginosa, paucò aut nullo sanguine permista, per quinque aut septem dies prodiens, & sic porro ad mensis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus est ex virium dejectione, animi deliquio, sanguine grumoso effluente, cibi fastidio, dolore in hypochondriis, ventris tensione, pulsu debili & frequenti, visus obtenebratione, aurium tinnitu, & convulsionibus.

Victus in crassians instituat, & potus sequens addatur,

℞. Aq. Plantag. vin. rubr. an. lib. j. coq. fumi. ad tertias, & deinde edulcoretur f. q. sacchar. albiss. cujus, cum frigescat, cap. lib. ℞. bis vel ter in die.

Interim Julap. aliquod Hystericum [at satis mite] subinde propinetur, & nodulus sequens naribus applicetur.

℞. Galban. Ase foetid. an. ℥j. castor. sal. succin, volatil. an. ℥℞. m. f. nodulus, vel.

℞. Sp. salis Ammonias. ℥ij. quem saepe olfaciat.

De suppressione Lochiorum.

Intumescit venter, dolor gravativus inum ventrem, lumbos & inguina occupat, facies rubescit, difficilis est respiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adsunt, animi deliquia, sudores frigidi, puffationis & ardoris sensus in utero; paralysis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepsia.

E vestigio lecto addicatur, & Emplast. hystericum umbilico admoveatur quamprimum; Elect. seq. adhibeatur.

℞. Conserv. Absinth. Rom. Rut. an. unc. i. Trochisc. è Myrrh. ℥ij. Castor. croc. Anglic. sal. volatil. sal. Armoniac. & Ase foetid. an. ℥℞. cum f. q. Syr. è s. radicib. f. Elect. cap. ad magnitud. nuc. moschat. quarta quaque hora, superbibendo seq. Julap. Coel. 4. vel 5.

℞. Aq. Ruta unc. iv. Bryon. compos. unc. ij. Sacchar. cand. q. s. f. Julap. vel sumat Trochisc. de Myrrh. ℥j. quarta quaque hora.

Si rota prædictorum quantitas consumatur, & Lochia adhuc supprimantur, Laudanum unica saltem vice exhibendum ut Laudan. Liquid. gutt. xiv. in Aq. Bryon. compos. vel Laudan. solid. gr. i℞. cum Ase foetid. ℥℞. in pilulas duas redactum.

Si hæc nihil proficiant, tum Enema ex lacte Saccharato, unica saltem vice injiciatur.

De Hydrope.

Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiori sub noctem conspicuæ manè evanescentes, hoc malum primum indicant, maximè si spiritus interim ægrius ducatur (haud rarè tamen fæminæ prægnantes, & quibus catamenia sistuntur: ut & viri ab asthma in veterato derepentè liberati eodem tumore tentantur] pedibus crutisque ad extremum extensis, in abdomen ruunt aquæ, & ad ultimum capacitatis suæ limen paulatim distendunt, donec tandem in viscera nobiliora impetu ab iis facto æger submergitur. Pro rata qua partes à morbo obsessæ mole augmentur, aliæ magisque gracilescent, urgentibus dyspnœâ, urinæ paucitate, & siti intensâ. Viros ingravescente ætate; fæminas, ubi jam parere desierint, ut plurimum adoritur.

Indicationes curativæ dirigendæ sunt primo ad aquarum evacuationem, deinde ad instaurandum sanguinis robur; quo novus aquarum proventus præcaveri possit.

℞. Vini albi ℥iv. Jalap. subtiliss. pulv. ℥j. zinzib. pulv. ℥℞. Syr. de Spin. Cervin unc. j. M. f. Potio, sumendaque singulis vel alternis diebus, pro ratione vitium donec partes affectæ detumuerint; vel,

℞. Tawa-

℞ Tamarind. unc. s. fol. Senn. ℥ij. Rhei. ℥iſſ. Coq. in s. q. aq. ad unc. iij. in Colatur. dissolv. Manne & Syr. Ros. solut. an. unc. j. Syr. de Spin. cervin. unc. ss. Elect. è succ. Rosar. ℥ij. M. f. Potio, sumenda ut supra; vel,

℞. Pil. ex duob. ℥j. Elater. gr. iij. Ol. Chym. Caryophyl. gutt. ij. f. Pil. N. iij. cap. summo manè, repetanturque, ut opus fuerit; vel,

℞. Gambugi gr. xv. vin. alb. & aq. Cichor. an. unc. ss. m. f. Potio sumenda ut supra; vel,

℞. Cortic. interior. Sambuc. & lact. partibus aq. è ligno deraſi M. iij. coq. in aq. mistorum ℔ij. ad ℔j. Colaturæ capiat dimidiam partem manè, & alteram serò quotidie, donec convalescat. At hoc remedium, nisi in corporibus, quæ facillimè purgativis cedunt, nihil confert.

Circa usum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda sunt.

Primo, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter Catharticis cedere soleat, cum in iis qui facilè purgantur Syrup. de Spin. Cervin. solus ad unc. i. exhibitus, aquas sat copiosè eliciat, in iis verò, qui difficulter purgantur, Cathartica supra descripta, utut valida, vix scopum attingant.

Secundò, Cathartica omnia, quæ segniùs operantur, magis officiant quam profunt; quamobrem purgatio paulò fortior & nimia, justo debiliore est præferenda.

Tertio, Aquæ eâ maximâ celeritate exhauriri debent quam ægri vires ferre bucant: ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aq. denuò affatim colligantur.

Est autem ubi medicamenta omnia, qualiscunque demum generis, quæ alvum movent, prorsus omitti possint ac debeant; quoties enim æger constitutione est infirmiori, vel scœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio Diureticis solùm committenda, inter quæ ea sunt efficacissima, quæ ex salibus Lixivialibus fiunt; ut,

℞. Cinerum Genista ℔ij. infundantur frigide in vini Rhenan, ℔iv. liquoris per filtrationem colati unc. iij. manè quintâ pomeridianâ & serò singulis diebus exhibeantur, usque dum humor evanuerit.

Aquis jam penitus evacuatis Calefacientia & corroborantia medicamenta usurpanda; ut,

℞. Rad. Raphan. Rustican. fol. Cochl. hortens. absinth. vulgar. Salv. summitat. centaur. min. & Genista, infundantur in cerevisia forti pro potu ordinario, qui potus incipienti hydropi aliquando sine Catharticis subvenit, vel sequenter utatur.

℞. Conſerv. Cochl. hortens. absinth. Roman. an. unc. j. Extracl. Gentian, Absinth. vulgar. & Centaur. min. an. ℥ij. cum s. q. Syr. è cortic. cir. f. Electuarium, de quo sumat ad quantitatem nuc. moschat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & vesperî, superbibend. unc. iv. sequentis infusionis.

℞. Rad. Gentian. unc. j. summitat. Genist. Centaur. min. & Absinth. vulgar. an. M. j. Sem. fenicul. & Petroselini an. ℥ij. incisis minutim affunde vini Rhenani ℔iv. stent simul in infusione frigida, & coletur solummodo tempore usûs.

Notandum

Notandum, cum ad corroborantium usum devenitum fuerit, ægrum nullo modo esse purgandum, tantisper dum sanguinis corroborationi navetur opera,

Quod & per salium Lixivialium usum omnino observandum; quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

℞. Rad. Raphan. Rustican. unc. iij. fol. Cochl. Hortens. Absinth. vulg. salvia, summitat. Centaur. & Genista, an. M. iij. Aurant. incis. N. iij. Infundantur in Congiis vj. Cerevisia fortis non lupulata, inter fermentandum; sit pro potu ordinario.

De Gonorrhœa virulenta.

Corripiunt dolor genitalium insolitus, & rotatio testiculorum in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat, statim à cujus exortu liquor, seminis instar, exstillat, qui quotidie à seminis colore & consistentia recedens flavescit tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore virescit, & aqueo humori permiscetur sanguine tincto. Pustula dicta ulcus fit, aphthis infantum simile, indies latius & profundius depascens, superveniente orificii callo. *Verpi non glandis ulcere, sola Gonorrhœa tentantur.* Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quasi manu transversus fortiter constringeretur, noctu præcipue urget, dum æger lecto incalescit. Curvatur penis à fræno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, sed mictu finito, per urethræ ductum acriter urens, maximè quâ in glandem desinit. Carunculae lotii exitum quandoque impediunt, & scroti dolor ac inflammatio nonnunquam superveniunt.

℞. Mass. Pil. Cochl. maj. ℥iij. Extract. Rud. ℥i. Resin. Jalap. & Diagryd. an. ℥ss. cum s. q. Opobalsam. f. Pilul. è singulis drachmis vj. Cap. iv. singulis Auroris, donec urinæ ardor & color flavus materiæ seminiformis, admodum immi nuantur. Postea alternis diebus ad septimanas adhuc duas; ac sub finem bis in septimana, donec humor stillare profus cessaverit.

In iis, qui difficulter purgantur, subindè intercalari possit potio communis purgativa, cui addantur, Syr. è Spin. Cervin. & Elect. è Succ. Rosar. an. ℥ij. vel, curatione minùs feliciter succedente Turbith. Minerale ad gr. viij. exhiberi potest bis vel ter, diebus quatuor interpositis, vel vice Turbith. Mineral.

℞. Pil. ex duob. ℥ss. Merc. dulc. ℥j. cum s. Opobalsam. f. Pil. iv. summo manè sumenda.

Si æger à dicta Catharsi abhorreat, pilulas primò descriptas, tribus Auroris, continuis sumptas, tum manè & hora quinta pomeridiana quotidie injiciatur Clyster sequens, nisi quod semel aut his in hebdomade, omisso Clystere, Cathartic. imperandum.

℞. Elect. è succ. Rosar. ℥vj. Terebinth. Venet. Vitello ovi solut. ℥ss. dissolvantur in Aq. hord. ℥ij. Colatur. adde Syr. Violar. unc. ij. M. f. Clyster.

Singulis noctibus Cap. Opobalsam. vel Balsam. è Mech. gutt. xxv. Sacch. frustulo exceptas. Hujus defectu Terebinth. Cypr. ad quantitatem Avellanæ substitui possit.

Sit pro potu hydrogala; at Cerevisia tenuis in pastibus.

Vel sequentem methodum aggrediatur.

℞. *Pil. ex duob. ʒss. Opobalsam. gutt. iij. f. Pil. N^o. iij. Cap. horâ quartâ matutinâ*, superdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertiâ quâque die. Diebus à purgatione vacuis injiciatur manè & horâ quintâ pomeridianâ Clyster supra descriptus.

Procedente curatione (quâcunque eâ demum methodo tentetur) sanguis sub medium curationis semel vel bis mittatur, & diæta refrigerans & incrassans præscribatur, & medicamenta iisdem virtutibus pollentia, qualia sunt *hydrogala, Emulsiones ex seminib. frig. &c.*

Si Penis Tumore afficiatur.

℞. *Rad. Althea, Lilior. an. unc. iss. fol. Malv. Verbas. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamamel. Melilot. an. M. j. sem. Lini, Fœnugrac. an. unc. ss. coq. f. q. Aq. font. & f. f. totus parti affectæ admovendus per horæ unius spatium bis vel ter in die.*

Peractâ fomentatione, perungatur pars affecta ol. sem. Lin. rec. extract. dein *Emplast. è mucilag. inibus aluta agnina inductum* labiis præputii tumidis circumponatur.

Si ulcus in præputii labiis, vel in subjecta Glande, hæreat, tum sequens Linimentum præscribatur.

℞. *Unguent. Basilic. ʒvj. Unguent. Nicotian. ʒij. præcipitat. Aq. Rosar. loti & optimè levigat. ʒss. M. f. linimentum*, quo linteî rasura inbuatur, & ulcusciculo admoveatur semper post fotûs præscripti usum.

Si scrotum tumore afficiatur, statim sanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præscriptus parti affectæ admoveatur, singul. fotibus addendo *Sp. vin. Gallic. Coch. j. vel alierum, vel Cataplasma ex Oxycrato & farina fabarum* ejus loco applicandum.

Catharticis interim & refrigerantibus modò descriptis introsumptis utendum est.

De Lue Venerea.

Ubi aut à Gonorrhœæ mora, aut indebito astringentium usu labes sanguini imprimitur, exoritur Lues. Comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interstitiis, noctu præcipuè invadentes in lecto calidos; crustulæ & porrigines in variis corporis partibus, quæ ad instar favi flavescent. Quo magis scabies diffunditur, tantò minus æger discruciat. In cranio, tibiis brachiisque exostoses, ossium inflammatio & caries; ulcera phagedenica in variis partibus, sed fauces ut plurimum primò aggredientia, quæ sensim per palatum in nasi cartilagine propagata, mox eam absument, ita ut fulcro destitutus nasus planè concidat. Ulceribus, carie & dolore indies exacerbatis, pereunt per vices membra; lacerum donec cadaver, & jam Superis grave humo condatur.

℞. *Axung. Porc. unc. ij. Mercur. crud. unc. j. M. f. Linimentum*, in tres æquales partes dividendum, quarum unâ brachia, crura & tibiae ad tres noctes continuas manibus suis æger perungat.

Si

Si intra tres dies post ultimam inunctionem salivatio haud procedat, tum gr. viij. Turbitib. Mineral. in conserv. Rosar. rubr. exhibeantur, aut corporibus minus robustis, Merc. dulc. ℞. Sed si salivatio jam incœpta priùs elanguescat, quàm symptomata penitus disparuerint, extimulanda subindè est eâdem dosi Mercur. dulc.

Ptyalismus ita moderari debet, ut lib. iv. Nycthemeri spatio exuat, aut circit r.

Si iusto altius exurgat Ptyalismus, cum inflammatione nimia, atque id genus symptomatis ingruentibus aliquantulum reprimendus est medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum symptomata cessaverint, statim immutentur indusum & tori linteæ; at sint ea, quæ prius usurpata fuerint.

Si Diarrhœa supervenerit [quod plerumque accidit antequam salivatio bene assurgat] tunc sistenda est usu Laudan. Liquid. ita dosin augendo, ut debitum opus absolvat.

Si os exulceretur, Aq. Ros. Damascen. vel lacte Aq. permisto, vel seq. decoct.

colia. Lanfranc
sp. vitæ. vel. sal
p. 225.

℞. Rad. Alib. Hord. mundat. an. unc. j. sem. Cydonior. unc. ss. coq. s. q. ad lib. ij. M. f. Gargarisma, quo sæpius utatur.

Diæta & reliquum ægri regimen, eadem ac in Catharsi imperanda, nisi quod primis aliquot diebus liquore possético, jusculis avenac. hordeac. ac cerevisia tenui tepesacta nutriatur.

His omnibus ritè peractis [etiamsi symptomata omnia evanuerint, ac subindè morbus penitus profligari videatur] quo minus recidivam postliminio patiatur, agro semel in septimana per 4. vel 6. vices, Merc. dulc. ℞. exhibendus, utcumque bene se habeat, & etiamsi jam domo egrediatur.

De Fluore albo.

Quod effluit, modò album, modò pallidum, flavum, viride aut subnigrum modò acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens, decoloratur facies, dolet spina dorsii. prosternitur appetentia, oculi pedesque intumescunt.

Mittatur sanguis è brachio ad unc. viij.

℞. Pil. Coch. maj. ℞ij. Castor. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. No. iij. cap. horâ quartâ matutinâ, superdormiendo; repetanturque per duas alias vices interponendo diem unum vel alterum pro ratione virium.

℞. Aq. Rut. unc. iv. Aq. Bryon. comp. unc. ij. Sacchar. Crystall. q. s. f. Julapium; Cap. Coch. iij. vel iv. in omni languore; deinde aggrediatur usum sequentium.

℞. Theriac. Andromac. ℞iss. Conserv. flaved. Aurant. unc. j. Diascord. unc. ℞. Zinzib. condit. & nuc. moschat. condit. an. ℞ij. Pulv. è Chel. cancr. comp. ℞iss. cort. exterior. granat. Rad. Angeli. Hispan. corall. rubr. preparat. & Trochisc. de terra Lemnia an. ℞j. Boli Armen. ℞ij. Gumm. Arabic. ℞ss. cum s. q. Syr. de Rosis siccis f. Electuar. de quo sumat ad magnitud. nuc. moschat. maj. manè, horâ quintâ pomeridianâ, & nocte per mensem integrum, superbibendo sequent. infusionis Coch. vj.

℞. Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami Aromat. an. ℥℥. fol. Absinth. Roman. Marrub. alb. Centaur. min. Calamenth. vulgar. salv. sic. an. M. j. Junip. unc. j. incidantur minutim & infundantur in Vini Canarini ℥iv. stent simul in infusione frigida, coletur tantummodò tempore usûs.

Velcatur cibis eupeptis, & abstineat ab usu olerum & fructuum qualiumcunque, & singul. partibus bibat vinum Hispanicum.

De Diabete.

Succi sanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum sibi quærunt, unde sensim labefactantur vires, colliquescit corpus, & quasi substantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum siti, ardore viscerum, lumborum coxarumque intumescentiâ, & salivæ spumosæ expuitione crebrâ.

Eadem præscribenda sunt, quæ in fluore albo, omiſſis solummodò Venæ sectione & Catharsî.

De Dolore Hemorrhoidum.

Intensissimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi superficies cruore conspergitur: Nonnunquam tumores verrucis similes in sphinctere delirescunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. x.

℞. Sem. Melon. Pepon. an. unc. ss. sem. papav. alb. ℥ij. Amygd. dulc. excocticat. No. v. contundantur in mortario marmoreo, sensim affundend. Aq. Hord. ℥ss. Aq. Rosar. ℥ij. Sacchar. albiss. q. s. f. s. a. emulsio; Cap. sæpiuscule.

℞. Flor. Sulphuris, Pulv. Glycyrrhiz. Salvia an. ℥j. cum s. q. Balsam. Lucatel. f. Pil. è sing. drachm. vj. Cap. iij. ter in die, superbibend. Emuls. præscript. Cochl. vj.

℞. Aq. Spermat. Ranar. unc. iij. in qua dissolv. Lithargyr. ℥ij. Opii ℥j. f. mixtur. cujus tantillo Lintheum madefactum parti affectæ applicetur, vel si tumor intus lateat, Cochl. iij. ejusdem mixturæ modo Clysteris injiciantur.

Pro Potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquam hordei, & à carnis usu abstineat. Singulis noctibus sumat Diacodium.

De fluxu Hemorrhoidum immodico.

Innotescit ex viribus prostratis, copia & diuturnitate sanguinis excreti, fædo corporis colore, ad citrinum [ut in ictero] vergente, Succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu mensium immodico, omiſſâ solummodò Catharsî.

De Epilepsia Puerorum.

Vel primo mense aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; [quo in casu *Diaſcordium ad quantitatem grani piperis in Aq. Saxifrag. aut lacte materno solutum, & exhibitum, præstantissimum est remedium.]* Vel circa dentitionis tempus, à septimo ad decimum mensem, tussi comitata est, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhæâ, viridiâ (ut solent hysteriæ) egerente infante. Quandoque improvisò occupat paroxysmus, os oculosque distorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque præsentitur ex digitorum in pugnam contractione, & ex stabili & insolita oculorum orbi-

rarum immobilitate. Nunc seriùs, nunc ociùs se proripiunt paroxysmi, certâ subinde periodò, vagò aliàs insultu revertentes: sed, appetente morte, à tergo se invicem premunt: Si quando inducias dent, in soporem proclives sunt infantes, donec à novo resuscitentur insultu.

Applicetur *Emplastr. Epispastic.* cervici quamprimum.

℞. *Aq. Epilept. Lang.* ℥ij. *Landan. Liquid. gut.* j. *vel ij. vel plures, pro ratione ætatis.* *Syr. pæon.* ℥j. *M. f. Haustus,* sumendus quamprimum.

℞. *Aq. Ruta.* ℥ij. *Aq. Epilep. Lang. & Aq. Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Caryophill.* ℥ss. *M. f. Julap. Cap. Coch.* j. singulis horis, si haustus præscript. paroxysmum non fugaverit.

De Rachitide.

In Rachitide adsunt partium laxitas & mollities, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inæqualis earundem nutritio, viz. caput justò majus, facies plenior & floridior, partes carnosæ infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maximè carpi, paulo minùs tali, tument & extremitates costarum, ossa incurvantur, præcipuè tibix & fibulæ, hinc ulnæ & radii; aliquando femoris & humeri, dentes tardè & molestè erumpunt, vacillant, nigrescunt, & frustulatim excidunt, pectus à lateribus angustum, anteriùs acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tensio, tussis & pulmonum vitia laceffunt, lateralis decubitus modò dextri, modò sinistri averfatio.

℞. *Fol. Absynth. Vulgar. centaur. minor. Marrub. Alb. chamadryos, Scordii, calamant. vulg. Parthen. Saxifrag. pratens. hyper. Virg. aurea, serpill. menth. salv. Ruta card. Benedict. Puleg. Abrotan. chamamel. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & incis. an.* M. j. *axung. Porcin. ℥ij. sev. ovin. & Vin. claret. an. ℥ij. macerentur in olla fictili super cineres calidos per horas xij. deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur, ut f. Linimentum,* quo venter & hypochondria illinantur manè & serò, ut etiam & artus hoc malo affecti, per 30. vel 40. dies, vel donec convaluerit.

℞. *Singulor. ingredient. præscript. an.* Mij. infundantur frigidè in Cerevisiæ non Lupulat. Cong. iv. pro potu.

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus eb Evacuationibus nimis procedentibus.

Sanguis & Viscera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vetera; nisi quod axillæ etiam utraq; inungantur, at non artus.

De Febris à Dentitione Ortis.

Sp. C.C. gutt. ij. vel iij. vel iiij. pro ratione ætatis in Coch. j. vel altero Aq. Cerafor. nigr. vel Julap. alterius appropriati; exhibeantur quarta quaque horâ ad vices quatuor, vel sex.

De Febre hectica Infantum.

Sine insigni calore languent cum appetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

Rhabarb. incis. ℥ij. in lagenam vitream cerevisia tenuis ℥ij. capacem immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, alia ℥ij. eidem Rhabarb. super affundantur ad tertiam vicem.

Si verò potus vi Cathartica saturatiùs impregnetur, tum ℥ij. epota alteri cerevisia mox adjiciatur.

De Tussi Puerorum Convulsiva.

Phlebotomia, & repetita Catharsi, eaque sola, expugnatur hæc tussis, malum alias pertinacissimum, & fere insuperabile; sed leniora tantum cathartica hic conveniunt, eaque Cochleatim ingerenda sunt, pro ratione ætatis.

De Hamorrhagia Narium.

Dolor & calor sinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratio refrigerans & incrassans injungatur, Julap. refriger. & incrassans, cum Emulsionibus refrigerantibus præscribantur.

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans*, atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup. de Mecon.* exhibeatur, & semel vel bis *potio purgativa commun.* præscribatur.

Lintea quadruplicata immersa Aq. frigide, in qua sal Prunell. dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur nuchæ, & utrinque cervici sæpius in die.

Post Evacuaciones liquor seq. applicetur.

℞ *Vitriol. Hungaric. & Alum. an. unc. j. Phlegm. Vitriol. ℥ss. Coq. tandem, donec omnia fuerint dissoluta, liquorem frige factum filtra, & à Crystallibus subinde natis separa, liquori residuo adde Ol. Vitrioli duodecimam partem, vel potiùs.*

℥ *Aq. Plantag. unc. iij. Bol. Armen. subtiliss. pulver. unc. ß. probe miscantur; Turunda ex linteo raso liquore hoc humectata nari, ex quo sanguis stillat indatur per dies duos istic relinquenda.*

Hoc minus succedente, *Vitriol. Rom. Aq. commun. dissolvatur, qua Turunda imbuta nari indatur, liquore etiam hoc linteamina imbuta, & applicata sanguinem sistunt si ex parte externa diffluat.*

De Chlorosi.

Adsunt vultûs & totius corporis decoloratio, intumescencia in facie, palpebris & malleolis, gravitas totius corporis, crurum ac pedum tensiva lassitudo, respiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulsus febrilis, somnolentia, pica, & mensium suppressio.

Sumat *Pilulas Chalybeatas*, vel *Pulv. Chalybeatum* in affectione hysterica præscript. plus minus pro ratione ætatis, superbibend. haustum vini cujuslibet ad libitum, vel infusion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem descriptam. Si Ægra non valde debilis fuerit, purgetur semel vel bis ante præscriptorum usum.

De Suppressione Mensium.

Cibum fastidiunt mulierculæ, fœdus faciei color est, gravitas totius corporis, dolores sincipitis, lumborum, crurum & imi ventris: pedum tumores infestant.

Eadem

Eadem præscribenda ac in Hysterica affectione ; at si iisdem remediis affectus non cesserit, tum seq. sunt præscribenda.

Singulis Auroris, & quarta pomeridiana, sumat Julap. Hysteric. sine Calor. Cochit. v. instilland. Sp. C. C. gutt. xij. Singulis noctibus sumat cubitum itura Trochis. de Myrrh. ℞j. cum syr. de Artemis. in formam boli, vel Pil. Redact.

De Vomitu sanguinis, vel etiam de Hæmoptoe.

In Hæmoptoe dolor & calor pectus obsident, cum debilitate quadam.

Mittatur sanguis ex brachio dextro ad unc. x. Sequenti mane sumat potionem purgativ. commun. & eadem nocte Paregoric. ex unc. iij. Aq. Ceraser. nigr. ℞ Syr. de Mecon unc. i.

Postea aggreditur usum sequent.

℞ Bol. Armen. unc. j. Pulv. Radic. Symphit. ℞ij. Terr. Sigillat. Lapid. hematit. ℞ Sang. Dracon. an. ℞j. Sacchar. Albiss. ad pondus omnium; M. f. Pulvis subtilissimus, cujus cap. ℞j. manè, quinta pomeridiana, & nocte, superbibend. sequent. Apozemat. unc. iv.

℞ Fol. Plantag. Rubi Sylvestris, ℞ millefol. an. M. j. coq. s. q. Aq. ad ℞b. in Colatura dissolv. Syrup. de Symphyt. unc. ij. M. f. Apozema; vel cap. Cochl. vj. sequent. Tincturæ.

℞ Flor. Ros. rubr. ℞vi. Cort. intern. querc. unc. s. sem. Plantag. parum contus. ℞ij. Aq. font. ℞ij. Sp. Vitriol. q. s. ad levem aciditatem, infundatur in vase clauso, calore leni. per 4 horas; Colatur. adde Aq. cinnam. Hordeat. unc. iij. Sacchar. Albiss. q. s. ut f. Tinctura gustui grata.

Si ab usu Pulveris abhorreat, utatur Electuario in fluxu mensium immodico præscripto.

Enema quotidie injiciatur, & Diacodium hora somni propinetur.

Phlebotomia insuper semel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpositis, & semel iterum, si res postulet, repetatur potio purgativa.

Dieta incrassans & refrigerans observanda.

De Punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venæ incisæ jugiter distillat.

℞ Rad. Lilior. alb. in lacte vaccin. ad teneritud. coct. ℞ contus. unc. iij. farin. sem. Lin. ℞ Avenac. an. unc. iij. coq. ad cataplasmat. consistentium in eodem lacte, quo radices cocta fuere, applicetur parti affectæ marè & seicò.

De Ambustis.

Foveatur pars affecta linteis Sp. Vini imbutis, usque dum evanescat dolor, ac deinceps de novo imbuatur linteam quod ter vel quater in die parti affectæ applicetur.

De Mania communi.

A nimis exaltata & vivida sanguinis crasi oritur. Est & alia mania species febres intermittentes diurniores excipiens, in stultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & vapiditate sanguinis, à diutina fermentatione. Præscribantur itaque cardiaca generosiora, viz. Theriac. Andromach. Electuar. de ovo. Pulv. Comitiss. Pulv. Gualt. Rowleigh, in Aq. epidem. theriac. cal. vel. alia, & diæta instituat analeptica.

In junioribus mittatur sanguis è brachio ad *unc. viij. vel ix. bis vel ter*, diebus tribus inter singulas Venæ sectiones interpositis. Tum semel extrahatur sanguis è venis jugularibus. Postea tota curatio innitatur sequenti Cathartico, quod sumat tertia vel quarta quaque die, donec convalescerit, hoc interim observando, quòd cum octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Cathartici ad septimanam unam vel alteram omittatur.

℞ *Pharmac. domestic. [i. e. Rad. Bryon. alb.] pulv. ʒj. lactis vaccin. unc. iv. vel,*

℞ *Ejusdem unc. ʒ. vel ʒvj. Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura dissolve Syr. Violar. unc. j. M. f. Potio; vel,*

℞ *Gambugi gr. xxv. Aq. Cerasor. nigr. unc. iij. Syr. Caryophyll. unc. ʒ. f. Potio.*

De Contusionibus.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad *unc. x. seq.* exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venæ sectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convalescerit. Interim toto decursu, si internæ partes lædantur, sequentia præscribantur.

℞ *Decoct. Pectoral. ʒiʒ. Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ij. f. Apozema; cap. ʒiʒ. ter in die. Item Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl. j. sæpius propinetur.*

℞ *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialth. & Pomat. an. unc. j. M. f. Linimentum, quo inungatur pars læsa manè & serò, superimponend. fol. Brassicæ.*

De furfure, sive porriginè capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein.

℞ *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc. j. miscantur probè, & f. Linimentum, quo inungatur totum caput singulis matutinis, diligenter infricando, & postea superimponendo vesicam suillam.*

At primùm abradatur totum capillitium, & postea defricentur squammulæ sensim singulis auroris, prout decidere pronæ fuerint.

De Morsu canis Rabidi.

Post 40 dies aut plures melancholica adsunt symptomata, febris, sitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulsio.

℞ *Sp. vin. optimè rectificat. ʒiv. Theriac. Andromach. ʒj. f. mixtura. qua illinatur pars læsa ter in die, superimponendo linteum eadem mixturâ imbutum.*

De Ulcere Vesicæ.

Pus graveolens, aut sanguis, nonnunquam squammulæ seu pelliculæ membranæ ac veluti furfuraceæ crustulæ (sin in renibus hæreat ulcus carunculæ minutulæ, aliquando crassiores) unâ cum urina excernuntur, perpetua dysuria & continuus earum partium dolor infestant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dysuriæ & doloris dantur intervalla, pus etiam excretum copiosius est, album, leve & minimè fœtidum, lacti similis profunditur urina: & longè post mictionem pus ab eo separatum in fundo residet.

℞. *Empla str.*

¶ *Emplastr. Flos unguent. dict. ʒiʒ. f. Pil. N. ix. cap. iij. horis medicinalibus, superbibendo sequentis Aq. Cochl. vj.*

¶ *Rad. Fœnicul. Consol. Aristoloch. & Caryophyll. an. ʒiij. fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M. vj. incidantur minutim, & destillentur in vini alb. & lact. an. ℥iv. & eliciantur solummodo ℥iv. pro usu.*

¶ *Pulv. rad. Consolid. maj. & gumm. Arab. an. ʒj. Sacchar. Penid. ʒj. f. Pulv. cap. Cochl. j. bis in die.*

De Asthmate inveterato in iis, qui sanguineo temperamento præditi sunt.

Dividitur in tres species; Dyspnoeam, quæ difficilis est respiratio, in qua crebrior densiorque est spiritus tractio ex infarctu pulmonum sine stertore oriunda: Asthma, ubi frequens & magna respiratio, in qua diaphragma, musculi intercostales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum stertore & sibilo. In priore specie substantia pulmonum, in posteriore bronchia opilantur. Et Orthopnoeam, quæ est maxima spirandi difficultas, sub qua ægrotantes non nisi sedentes, erectâ maxime respirare possunt, Musculi etiam pectoris & scapularum vehementer exagitantur.

Mittatur sanguis è brachio. dextro ad unc. x. Die sequenti sumat *potionem purgativam communem*, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

Sem. Anis. subtiliss. pulv. ʒij. cum s. q. Balsam. Lucatell. f. pil. ex singulis drachmis vj. cap. iij. manè & quintâ pomeridianâ, superbibend. decocti Amari sine purgantibus unc. iv. calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo integer Processus.

De Paralyti.

Sensus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel simul, vel alterutra tantùm facultas aut prorsus extinguitur, aut vitiat.

Sumat *pil. Cochl. min. ʒij. alternis matutinis per vj. vices; deinde capiat ter in die per xxx. dies Elecluar. Antiscorbutic. ʒij. superbibend. Aq. Antiscorbutic. Cochl. vj. Vide ut Scorbuto.*

¶ *Unguent. Nervin. unc. iij. Sp. Lavendul. comp. & Sp. Cochl. hortens. an. unc. iʒ. M. & inungantur partes affectæ, ut spina dorsæ, &c. manè & serò.*

Pleraque præscriptorum, utur curationi scorbuti solum destinari videantur, attamen cum humores crudos ad fixos volatilifare præ aliis apta nata sunt, in Paralyti etiam conveniunt.

De tussi & Phthisi

Tussis per se patet. Phthisis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris molestat hectica, à cibo invalescens (quæ ex celeritate pulsus, rubedinèque genarum dignoscitur) materia per tussim excreta est aut purulenta, in ignem coniecta tetrum spirat odorem, & immissa in vas aquâ repletum, fundum petit. Sudores nocturni superveniunt, livescunt tandem genæ, facies pallet, exacuuntur nares; temporum quoque collapsus, unguium incurvatio, capillarum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem statim sublecuram denunciant.

R r r r

Si

Si Tussis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia signa Peripneumoniam notham comitantia, accersiverit, vel si à Pleuritide, aut Peripneumoniâ, ob neglectam sufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, satis erit, ut æger per dies aliquot ab usu vini & carnis abstineat, & his similibus remediis ab libitum utatur.

Balsamum sulphuris Anisatum ad gutt. x. Cochl. i. Sacchar. crystall. instillatum bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. sequent. quas secum æger continuò portet unam frequenter assumat.

℞ *Sacchar. cand. ℥iij. coq. f. q. Aq. font. usque dum adhaereat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhizæ. Enul. Campan. sem. Anis. & Angelic. an. ℥iij. pulv. Irid. Florentin. Sulphur. an. ℥ij. Ol. Chym. Anisi ℥ij. f. f. a. Tabella domestica vocand. atque hoc interim Eclegmate utatur.*

℞ *Ol. Amygd. dulc. ℥ij. Syr. cap. Ven. Violac. an. unc. j. Saccar. cand. q. f. f. Loboob. de quo sæpius lambat bacillo Glycyrrhiæ, quando tussis urget.*

In defluxione tenui *Eclegmata incrassantia* exhiberi poterint.

Sin verò Tussis his remediis haud cessaret [præcipuè autem si febre comitem habeat, vel si à Peripneumonia aut Pleuritidi originem ducat] tum ineprum fuerit pectoralibus fidere, sed Venæ sectione & Catharsi debellanda est, ut in methodo, quæ in curatione Peripneumoniam nothæ describitur.

Verùm enim verò cum, his omnibus non obstantibus, Tussis non modò non curationi cesserit, sed & diurnâ Pulmonum concussionem eos adeò debilitaverit, ut Phthisis tandem subingressa fuerit, tum hâc methodo procedendum.

℞ *Balsam. peruv. gutt. x. instillentur Cochl. j. Syr. Hedera terrestris, vel si id minus gratum fuerit ægro, Cochl. j. Sacchar. crystall. cap. ter in die superbibendo Dococli Amari sine purgantib. unc. iv. vel (si idem ventrem moverit) ℥iij.*

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa sunt) *Equitatio* ad satis longa & diutina itinera facillè palmam præripit, hoc observando, ut si æger juvenilem ætatem prætergressus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm si puer aut juvenis esset, & sanè haud multò certius Cortex Peruv. febrim intermittenti, quàm in hac ætate *Equitatio* Phthisi medetur.

De Scorbuto.

Ad sunt spontaneæ lassitudines, corporis gravitas, dyspnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, sanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumescencia nunc extenuatio, in iisdem perpetuo maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuscus.

Extrahatur sanguis è brachio ad *unc. viij.* nisi signa Hydropis adfuerint: Seq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam postea, per mensem unum vel alterum sinat sequentia.

℞. Con-

℞ *Conseru. Cochl. hortens. unc. ij. Conseru. Lujul. unc. j. pulv. Ari compos. ʒvj. cum s. q. Syr. Aurantior. f. Electuar. de quo cap. ad magnitud. nuc. moschat. maj. manè, quintà pomeridianà, & nocte. superbibendo Aq. Raphan. compos. Cochl. vj. vel sequentis.*

℥ *Rad. Raphan. Rustican. raspat. ℥ij. rad. Ari ℥j, fol. Cochl. hort. M. xij, fol. Month. Salv. Nasturt. Aquat. & Beccabung. an. M. j. Sem. Cochl. hort. parum contus. lib. ʒ. nuc. Moschat. unc. ʒ. Vin. Alb. lib. xij destillentur organis communib. & eliciantur solummodo lib. vj. pro usu.*

Vel *Folia Rec. Cochl. hortens. per se destillentur. pro usu dicto.*

Potro sequens cerevisia sit pro potu ordinario.

℞ *Rad. Raphan. Rustican. recentis incisi ʒij. fol. Cochl. hort. No xij. passular. enucleat. No. vj. Aurant. Cum toto incisi dimidium, in Lagenam vitream lib. ij. Cerevisia tenuis capacem subere mox probe obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore sex Lagenæ pro usu, & post aliquot dies sex aliæ, antequam priores exhauriantur, & sic deinceps; vel,

Vice hujus Cerevisiæ seq. mixturæ Cochl. iij. vel iv. immisceri poterint singulis haustibus potus communis.

℞ *Rad. Raphan. rustic. & sem. Cochl. hortens. an. unc. ʒ. fol. Cochl. hortens. M. ij. pulpam unius Aurant. contundantur simul in mortar. marm. sensim affundendo vin. alb. lib. ʒ. Coletur cum levi expressione, & reponatur pro usu.*

Eadem remedia, Phlebotomiâ & Catharsis omiſſis, in Rheumatismo scorbuto, sive hysterico, valde profunt.

Phthisis seu Tabis Descriptio & Cura.

Plures sunt Tabis species: Prima ferè oritur e frigore hyeme contracto, Paulò enim ante solstitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempestate frigida, tussi tentantur: Quæ cum illos invaserit quibus pulmones ab ortu sunt infirmiores, omnino necesse est ut à repetitis Tussendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento sibi proprio assimilando, præ mala *stribones*, prorsus impares reddantur. Hinc jam ingens Pituitæ crudæ copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione & vehementi nisu affatim per os rejicitur. Pulmones exinde pure referti purulenta *pus* quaeversum in carnes dispergunt. Hinc enascitur Febris putrida, cujus Paroxysmus sub vesperam fatigat, sub auroram vero sudore copioso ac vires imminuente solvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhœa succedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Mesentericis in intestina depositis excretisque, partim à labefactato pessundatoque viscerum Tono. Atque ita demum æger proxima estate fato suo fungitur, à morbo cui prægressa Hyems viam straverat, extinctus. Atque hæc est præcipua Tabis species.

Potro cùm sanguis hac tempestate particulis humidis admodum scateat, respiratioque à subtila pororum contractione plus satis inhibeatur, particulæ hæ in pulmones depluunt per interspersos Venæ Arteriosæ ramos; vel per Ductus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Asperam Arteriam delapsus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita

jugiter irritat, ut creber & vehemens tussendi conatus, tum illam debilitatem, tum alia quæ diximus symptomata, brevi accersat. Cumque non jam amplius naturalem sibi pulmones œconomiam statumque tueri valeant; Glandulæ & Tubercula adnasci solent; quæ in ægris ex hoc morbo decedentibus; si aspiciantur pulmones, purulenta sanie plurimum distenta reperiuntur.

Ubi semel invaluerit hic morbus & radices egerit, remedia plerumque aspernatur. Tentari utcumque potest Medicatio, minuendo causam deflexionis in pulmones, pertusa in Cubito Vena, Catharticus mitioribus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi status accommodatis. In crassantibus sc. ubi humor subtilior & tenuior vim Expultricis facultatis videtur eludere: Attenuantibus vero ubi pituita crassior ægrè & cum molestia per os rejicitur. Dein & hæctica Febris remediis refrigerantibus contemperantibusque coercenda. Talia sunt *Lac. Asininum, Aqua Lactis Stillatitia, Emulsiones ex Amygd. dulc. Sem. Melon. Pepon. Papav. alb. Aq. Fl. Paralyf. &c.* Denique & curando Ulceri opera danda est; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalsamum vulgo dicta, apprime conferre censetur.

Hujusce Morbi Curatio, me Judice, hac methodo optimè ac felicissimè instituetur. Primum educatur è brachio sanguis, dein subducatur Alvus ad tres dies continuos, vel *Pil. Coch. majoribus, vel Decoct. Leniente à nobis præscripto.* Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc. ʒ.* Intermisso biduo, triduo, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat quoties opus esse videatur, donec symptomata vel prorsus evanuerint vel saltem mitescant. Post singulas Cathartes jam finitas Opobalsami gutt. xx. Sacchari particulæ majori instillatas permixtasque nihil superbibendo. Vel *Pil. è Terebinth. ex Insula Chio cum Saccharo cando confectam.* Opobalsamum non assumendum est nisi prægressis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balsamo Lucatelli, Glycyrrh. pulvere, semine Anisi & Terebinthina* concinnatum poterit substitui. Post evacuationes, sedulo conandum est ut Tussis sedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cæteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula possit usupari, *℞. Decoct. Pectoral. libr. j. Syr. de Mecon, Syrup. Capill. Ven. an. unc. ij. Cap. Coch. v. ter. in die.* Medicamentum hoc ita frequenter haustum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim sistens eosque in pristinam *εὐεξία* reducet nisi jampridem à naturali statu nimium recesserint. Promovebit insuper purulentæ materiæ in iisdem aggestæ concoctionem.

At vero Palmarium hujusce Morbi præsidium est, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui se huic corporis exercitio sanandum tradit, nullis jam Diætæ legibus adstrictus, nullo Cibi potusve genere privandus est: cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibusdam eorum qui ex hac methodo convalescere, tumor in collo exortus est non multum à Scrophulis abludens.

Est & alia Tabis species à Tussi prognata, longè diverso anni tempore, initio scilicet ætatis. Hæc Juvenes pericæpe illos invadit qui debiliori sunt corporis

corporis habitu, & quorum sanguis particulis calidis acribusque referus est, Sanguinem isti è pulmonibus per tussim exantlant, nimio meri potu prius excalescunt. Egri dolorem sive ægritudinem quandam in pulmonibus perferunt: Quæ Symptomata nisi maturè remediis appropriatis eliminentur primò scabrities, mox & ulcus accedit, unde pus confectum demum expuitur.

Dieta jam Tabis species Venæ sectione & Catharsi alternatim repetitis, saltem in principio, facile vincetur: Si Diætâ insuper Refrigerante & Incalescente utatur æger & à carnibus in solidum abstineat.

Tertia hujus Morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiscente, amandatæ, qui sensim infirmiores redditi à symptomatis jam memoratis vexantur.

Quandoque oritur à sanie istâ purulentâ quæ à Pleuriticis non satis copiosè per expectorationem egeritur. Quo in casu eandem quam Empyema, Curationem postulat.

Sunt etiam qui à nimis copiosis, & debito frequentioribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis speciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque sumpto, sub noctem lacessit: Atque hoc præ cæteris Aphthæ infestant.

Phthisis, seu Tabis descriptionem ac curam integram, Praclarissimus Auctor morte præoccupatus, absolvere nequivit, & pauca tantum, sed pro more suo quàm maximè accurata, in hõc argumento nobis reliquit: quibus in aliquale supplementum, adjicere non inconsultum credidimus Praclarissimi Caroli Leigh, M. D. Phthisiologiam Lancastriensem, jam anno 1694. Londini editam. Opusculum sanè eximium, & Methodò Sydenhamianæ omnino affini conscriptum. Sit itaque.

DE

P H T H I S E O S

Speciebus & Causis.

C A P. I.

Quo agitur de variis Phthiseos Speciebus & earum Causis.

Phthises in hâc patriâ praxi vulgariter occurrentes ad sequentes reduci possunt, videlicet, sunt vel Scor-

buticæ, Strumosæ, Chylosæ, vel Febres Epidemicas Intermittentes, Hydropem, Rachitidem, crapulas, Chlorosin, Fluorem album, Icterus, Rheumatismum Scorbuticum, Sarcocelen & vermes sæpiùs consequuntur: nec non hæmophysin & vomitum Sanguinis; cum Phthises autem Scorbuticæ præ cæteris futiunt eas Choream ducere statimino.

Phthises Scorbuticæ fiunt vel ab aëre, vel à parentibus, vel ab erroribus sex non naturalibus. De iis autem quæ ab aëre fiunt, quia locis plerisque

Morbi stationarii appellari debent imprimis agam. Iſtis terrarum arcis quæ paludofis arenis falſis luxuriant, vel in aëre fumò carbonacèò craffeſcente tantùm non epidemicè graſſantur, quæ Phænomena innuere videntur ex particulis vitriolaceis & ſulphureo ſalinis hunc Morbum fomitem ſuum trahere, quò autem hæc res clariùs eluceſcat haud inconſultum duco tentamina quædam præmittere quæ auſpiciis hiſce facem ulteriorem accenderent.

Imprimis. In ſalivam inſtillantur guttæ aliquot Spiritus Vitrioli, & ſtatim in coagulum album viſcoſum tranſit, quale per tuſſim in Phthiſi ſæpius eructatur.

Secundo. Guttis aliquot fontis Vitriolacei juxta Haigh agro Lancaſtrienſi cum ſalivâ commiſtis in coagulum viſcoſum tranſit cinerei coloris, quale in Phthiſi ſcorbuticâ haud ſemel notavi.

Tertio. Diſtillantur carbones foſſiles & aſcendet liquor Vitriolaceus, quò cum ſerò ſanguinis commiſtò, in coagulum viſcoſum tranſit, quale in Phthiſi ſcorbuticâ obſervare in proclivèſt.

His poſitis, videlicet quòd per particulas vitriolaceas ſaliva, vel ſerum ſanguinis ſit coagulum viſcoſum, ei tabidorum guſtù, conſiſtentiâ & colore ſimile.

Secundo. Quòd in reſolutione carbonum particulæ vitriolacæ catervatim ſubliment, quòd encheireſi pyrotechnicâ patet, adeoque illis atmophæra propemodum ſaturatur, cum in aëre hujusmodi Phthiſis ſit morbus ſtationarius, haud abs re fore judicare exiſtimo, ibi terrarum per inſpirationem particulæ vitriolacæ maſſæ ſanguinæ

communicantur, adeoque ſæpè ſæpiùs Phthiſin inducunt.

Summa jam difficultas diluenda hæc eſt, nempe unde ſit quòd circa littora falſa paluſoſa hoc morbo tantopere inſeſtantur indigenæ, etiamſi ſolò ceſpitate utuntur, cibisque ſale & fumò conditis per totum vitæ decurſum abhorrent? & quomodò iſtis terrarum arcis particulis ſalinis atmophæra conſtipatur? cum ſalia marina (ſicut ab eorum evaporatione conſtat) ſunt fixioris naturæ quàm ut radiis ſolaribus vel ventorum aſcenderent?

Anxiè diu circa hæc cogitanti hæc tandem conjectura in mentem mihi venit.

Obſervatu ſatis eſt obvium plagas iſtas maritimas, tam Sulphure quàm ſale luxuriare, hæc hypotheſis ſequentibus argumentis nititur.

Imprimis, Noctilucæ infinitæ horis veſpertinis hiſce quali tot *Phœphori* erumpentes, Sulphuris præſentiam attingunt.

Secundo, Sæpius odores foetidus emittunt, quales ex Sulphure & ſale unitis percipiuntur in his itaque tertis falſis paluſoſis, particulæ Sulphuræ fugam continuò moliantur, particulis autem ſalinis divortium haud ferentibus, particulæ Sulphuræ ſalia muratica ſecum gerunt, adeoque illis atmophæra conſtipatur, cum in aëre itaque hujusmodi Phthiſis ſit Morbus ſtationarius, ibi ex particulis Sulphureo ſalinis trahit Phthiſis illius pabulum ſicut opinari fas eſt.

In ulteriorem hujusce ſententiæ confirmationem argumentum è contrariò produci poteſt. Ubi hi limi ſalini deſunt hic Morbus rarò aut nunquam inſeſtat. Hinc ergò ſit quòd in *Ruſſia* &

Nova

Nova Anglia quibusdam partibus per totum anni decursum tussis sonitus haud auditur, etiamsi mare sit in præcinctu & hinc quoque forsan sit quòd celeberrimus iste *Monspelliensium* aër antiphthificus evadit, etiamsi parum è Mari *Mediterraneo*, distat.

Dum è contra haud in sese volvitur annus, quin, Phthisis, Hydrops, Scorbutus, Febres intermittentes, & penè dixissem Morborum myriades in hisce terrarum areis truculenter grassantur; adeoque quòd de terris hisce salis paludosis tale propemodum dici potest, quale *Pythagoras*, de herbâ *Aproxi* de qua sic talia dicit. Datur herba radix cujus *Naphtha* adinstar ignem concipit quique Morbo quocunque correpti sunt hâc germinante, recidivam patiuntur quoties illius effluvia per aërem diffundit.

De reliquis Phthiseos Scorbuticæ speciebus differere jam restat, de iis scilicet quæ ab erroribus sex non naturalibus & illis quæ à parentibus derivantur. Jam verò cum Phthises ab erroribus diætâ & vitâ per causas allatas facillè explicari possunt, earum ætiologiis enodandis diutiùs immorari impresentiarum inuile esset, quapropter de Phthisi Scorbuticâ hæreditariâ breviter jam attingam.

Inter omnes sanè Philosophantes factum humanum in ovò formari ultra aleam dubitandi ponitur, de modò autem ova fœcundandi haud tam bene inter se convenit Autoribus.

Ova duplici investiuntur membranâ propriisque tunicis involuta sunt, ad eò quòd ne gutta quidem liquoris iis exprimi potest, hinc pro Gas quòdam virili, sive aurâ seminali ovis fœcundandis quidam viriliter contendunt;

in praxi tamen nihil vulgariùs occurrit quàm hunc Morbum intueri patris genium consequentem, etiamsi per totum vitæ decursum matte sat athleticè degente, quidam circa eandem ætatem cum patribus hóc Morbò correpti sunt, alii citiùs, alii seriùs, alii valerudinariù tantùm vixere, alii sat pancreaticè priusquam Phthisi confecti sunt, pro diversâ scilicet crasi seminis virilis, scilicet, sicut spiritus eò nidulantes, magis vel minùs sunt depressi & particulæ salinæ evehctæ, primis vitæ incunabulis varia format stamina vitæ, adeoque citiùs vel seriùs infans vergit versùs temperiem salinam huic Morbo inducendo aptam. Ex præmissis mihi videtur inferre liceat, ab uterò semen virile per vasorum extremitates absorbetur, hinc massæ sanguinæ communicatur & circuitu sanguinis, sicut opinari fas est ova fœcundat, arduum etenim mihi concipere videtur quomodo hic Morbus, podagra, & calculus patris genium consequerentur, si ab aurâ seminali tantùm ova fœcundentur: ex præmissis patet ex quali profapiâ huic Morbo sit origo, capite itaque sequenti venit symptomatum explicatio.

C A P. II.

*Hóc agitur de Symptomatum Serie
& eorum Causis in statu
incipiente.*

QUandoquidem Morborum scientia haud meliùs quàm ab eorum productis expromitur, mihi hunc Morbum descripturo haud aliâ videtur insistere methodò quàm symptomatum syndrome delineanda. Misso itaque olympico

olympico pulvere cerebri circa futilia dimicantis, ea solummodò quæ ratio experienciâ suffulta dicitur brevibus aperiam.

Invadit frequenter cum appetitus & virium dejectione, angustia pectoris tussi titillante, sputo copioso, crasso, albo, quandoque flavescente, pellucido, caruleo, cinereo, foetido, falso, acido, subdulci, pro sanguinis dyscrasia scilicet, & obstructionum mole & genio.

Sudoribus quandoque nocturnis, carnis intabescentiâ, calore & frigore levi & incerto alternatim succedentibus.

Urinâ lixiviali, sedimentò copioso albo, sæpius autem flavò vel rusò saturatâ.

Aliquando diarrhæa, torminibus ventris & partium extremarum tumore?

Hisce prælibatis Symptomatum explanationem aggredi jam incumbit.

Si de appetitû prostratò interrogemur, ideò evenire dicimus; glandulæ in ventriculi parte inferiore sitæ quæ humores subacidos, fluxiles ex arteriis separare debent, humores viscosos elutriant adeoque fibris nerveis titillandis (quò motû consistit appetitus) inepti sunt, hinc cibi fit fastidium, & hinc est, ni fallor, quòd in quibusdam ad emeticò assumptò, tam immensam saburram viscosi phlegmatis per vomitum frequenter ejectionem in spexi.

Per succum viscosum in pulmonibus extravasatum aëris inspiratio interumpitur, adeoque angustia pectoris frequenter corripitur aeger; quò pariter circa glandulas Tracheales depositò & intra pulmones sputum

istud, ni fallor, efformat quod tantà copiâ per tussim eructatur, ab hoc quoque trachæam oblinente raucedo procedit.

Hisce coagulis, folliculis in glandulis Conglobatis gravidis, adeoque foraminulis lymphæ ductuum obturatis, latex serosus qui per lymphatica peregrinare debuit, propriis emunctoriis orbatus, massæ sanguineæ regurgitat, & sic vasa per insolita eliminatur, hinc ergo ex glandulis trachealibus, imbribus penè dixissem continuis depluit; qui tussim titillantem & continuam inducit.

A pari ratione sudores tantoperè profusi, diarrhæa, tormina ventris, & partium extremarum tumores huc collimant.

Quandoque viscosis humoribus mesenterii glandulis infarctis, Chylo transitus denegatur in sanguinem, quò pabulo diurnò orbatus, nutrimento debitò privatur corpus, hinc vires deiciuntur, emaciat corpus, & quandoque scæces albescunt, quapropter à viscosis hisce saburris venæ lacteæ mesenterii disparent, sicut in cælis *Galaxia* propter densas nubes interponentes.

Aliæ Chyli portiones per particulas salinas præcipitantur, & inde quandoque sputò albo, crasso, subdulci, per tussim eructantur. Aliquando per renes ablegantur, & inde in hoc Morbò frequenter Urinæ sedimento candidò copioso saturantur.

Propter Musculos subsidentes humeros alatos observatû in proclivi est, quòd (sicut plebeis placet) malum portendit, quasi anima relicta corpus illius fugam appropinquantem indica-

ret. Hi Hippocrati aliisque Græcis πρῆ-
 πυρῶδες appellantur.

Propter glandulas in hepate obstru-
 ctas bili transcolanti imponitur Remora,
 quæ sanguini itaque regurgitat, ex
 eâ cum acidis in Sanguine effervescente
 lenta febris sequenter in tabidis glis-
 cit, & ni fallor ratio urinæ lixivialis
 tantâ flavescente hypostasi, & quando-
 que rufâ saturatâ, hinc quoque peten-
 da est.

Quandoque calore & frigore alter-
 natim succedentibus cruciatur æger,
 propter chyli acefcantis fermentationem
 & inæqualem cum Sanguine mi-
 sturam.

Sputum frequenter in hõc Morbõ
 fit crassum, album & dulce, quod (si-
 cut priùs innuimus) Chylum præci-
 pitatum ponimus, aliquando fit tenue
 & pellucidum cum crassõ commixtum,
 quod ponimus esse lympham quæ per
 lymphæ ductus transire debuit, propter
 glandulas autem conglobatas obstru-
 ctas, per alia secretoria eliminatur,
 & in hõc quidem casû, quicumque
 humoris huic sistendo medicamentis
 opiatîs pertinaciter insilit, à verõ
 deviat, & præstat ei motos componere
 sicutus.

Sputum aliquando fit cæruleum, sal-
 sum, acidum, & amarum, sicut bilis, &
 salia diversæ prosapiæ variè cum eõ
 miscentur.

Restat aliud Symptoma nec minùs
 reliquis infrequens explicandum, viz.
 unde est quòd in hõc Morbõ urina
 tam intensè lixivialis excernitur, se-
 dimentum copiosum rufum deponens,
 suavem emittens odorem parum ei dis-
 similem in urinis obvium post medica-
 menta terebinthinata & quædam præ-
 parata Sulphuris assumpta, superficiem

gerens pelliculâ tenui oleosâ obdu-
 ctam? In hõc casû ponimus urinam
 particulis Vitriolaceis vel muriaticis
 esse summopere Saturatam; particulæ
 salinæ post ortam cum bile, efferves-
 centiam eam præcipitant, adeoque uri-
 næ tantam hypostasin deponunt par-
 ticulæ biliosæ ab effervescentiâ cum
 particulis salinis (sicut Sulphur ab in-
 cendiõ adjunctõ) rufescunt, & inde
 uring sedimentum lateritium deponunt.
 Particulæ salinæ oleosas quædam par-
 ticulas in fermentõ incarcerant, quæ
 tumultû unâ cum illis per renes able-
 gantur, hinc urinâ aëri expositâ, par-
 ticulisque fermentescentibus saturatis,
 particulæ Sulphuræ oleosæ divor-
 tium conantur adeoque superficie pel-
 liculam efformant, odorem suavem &
 emittunt; hypothesi huic suffragatur
 Phænomenon in Spiritû Nitri dulci sa-
 tis obvium, ibi etenim ab acidõ cum
 Sulphure unitõ odor ejusmodi prosapiæ
 observari potest,

Utrùm in hõc statû tuberculis sem-
 per infarciuntur pulmones à clarissimo
Mortono notatis; Hâc patriâ à cultõ
 anatomicõ tanquàm à peste abhorren-
 te, nec nego nec affirmarem, hoc ta-
 men (praxi suffragante) assererem; in
 hõc Morbõ plures satis subcumbere vi-
 di, ne unõ quidem symptomate Febris
 inflammatoriæ apparente, cui senten-
 tiæ adstipulatur Historia è Doctore
Bennet desumpta Theatro tabidor. pa-
 gin. 96.

Cum apud *Bristollienses* Medicinam
 fecerim, quâ urbe Pensili tabes frequ-
 enter grassatur, nonnullos sputum sub-
 dulce levi conatu expectorantes spatio
 trimestri fatiscentes & totaliter ener-
 vatos vidi, horum verõ quosdam, non
 omnes tussis vehementior aliquoties

corripuerit, & arescentes strigosi periere, in quorum unica detectionis causâ, licet Sanguinem (peracto salino ptyalifmo) extraxerat, & pulmo ubique inteneratus tonum amiserat, uniuersa spirabilia nec non viscera omnia naturalia quod sensum sana comperta sunt. Hîc hic intelligi velim quod in Phthisi pulmones hisce tuberculis nunquam infarciuntur, eos etenim sæpius ulceratos vidi: at hoc solummodo assero eâ Phthisi quæ tam vulgariter agro *Lancastriensi* grassatur quâ indies deflorescunt ægri sputum crassum album exuentes, in his dico, huiusce Morbi principio & incrementô, rarô aut nunquam pulmones confodiuntur, imò aliquando ægri è mediô tolluntur & [sicut opinari fas est] iis haud ulceratis, quibusdam etenim per totum Morbi decursum Febris heclicæ symptoma haud apparuit unum.

C A P. III.

In hoc Capite Symptomata in statu confirmato recensentur, & eorum Causa assignantur.

Fatiscente indies naturâ in profusam propemodum vitriolaceam degenerat massâ Sanguinis, hinc sputum frequenter aluminis vel vitrioli martis fit saporis, jam particulis salinis sui juris factis, effusis velut habentis hic Morbus affligit; hinc Febris fit continua & auctior, ex particulis scilicet vitriolaceis cum Sulphure Sanguinis effervescentibus, sicut ex oleis vitrioli & terebinthinæ permistis observare fas est.

Ex hac effervescentiâ vasis capilla-

ribus circa genas distentis, inde est quod rubor fixus genas utrasque occupat mortis adstantis frequenter indicium; quasi vitalis flamma ellychnii adinstar (cujus pabulum propemodum exhaustum est) receptaculo glisceret *vel solis adinstar rubro colore hemispherium spargentis priusquam Cimærias descendit in umbras.*

Conglobatis glandulis indies magis infarctis, & majori copiâ nutritiô succo quotidie præcipitatô, hinc est quod sputum fit copiosius & crassius, & ex fermentô vitriolaceo cum Sulphure Sanguinis permistô, aliquando saporis putridorum piscium.

Ex sputo copiosius indies intra pulmones extravasatô, Asthmate frequenter corripitur æger. Et continuâ propemodum gravitate pectoris opprimitur. Sputum aliquando egregiè fœtidum hîc statû quoque notavi, quod tamen haud semper ab ulcere pulmonum sicut quibusdam placet ortum sibi ducit, sæpius etenim hoc notavi, & patientes tam diarrhæâ quàm sudoribus immunes, quod proculdubio haud evenire posset ulcere fœtidô pulmonibus confossis, potius itaque fœtoris istius causa in hîc consistere videtur, particulis Sulphureis volatilibus, particulis salinis aculeatis, hisque latice serosô luxuriante, cum salivâ miscentur, jam particulis sulphuris ad evolandum satis aptis secum salinas vehunt, quas unitas effluviis saliva emittit, hinc sensorium olfactus tenellum vellicant, iisque itaque ingratis fœtorem conciliant, sicut è contrario particula sulphureæ globosæ sine salinarum mixturâ, fibras olfactorias percutientes gratum odorem causant, sicut in aromatibus & balsamicis floribus effluviis observare in proclivi

est. Grandiori mole indies nutritiô succo expectorato, hinc vultus evadit *Hypocreticus*, & corporis universi marasimus.

Indies conglobatis glandulis infartioribus, & versus temperiem salinam vergente Sanguine hinc sudoribus profusis & diarrhæis immanibus cruciantur ægri, nec non doloribus acutis, iis Rheumatismo versatilibus quibusdam atrocioribus, ossibus etenim in ipsis de dolore lancinante quidam conquesti sunt, iique quibus Morbum venereum suspicari nefas.

His Symptoma aliud haud minus commune, & summâ quidem indagine dignum addi potest, strigosi plures etiam si ad orci fauces propemodum sunt redacti, appetitû laudabili ditantur, post cibum assumptum hecicô nullô calore succedente, neque sudores, nec diarrhææ, nec ventriculi inflammationes tamen indies intabescit æger prægrandi copiâ sputum crassum album expuens. Auguriis nostris ex præmissis sat superque propalatis, particulis vitriolaceis frequenter luxuriare Sanguinem; circa hoc symptoma hæc conjectare liceat. Vitriolaceis particulis aculeatum naturale fermentum, ictû altiori fibras nerveas titillat, quæ quasi ab æstio percitæ, spiritus fibræ ventriculi indigeni in motus concitatiores adiguntur, & inde est, ni fallor, quod appetitus sit voracior, esculenta quævis assumpta stultionis adinstar colliquans; hoc colliquamentum per lacteas ductumque chyli ferum propagatum cum Sanguine misceretur, quod in propriam naturam haud assimilat, & inde in universi corporis nutrimentum, quin salinæ particulæ Sanguine indulantes, in humoribus crassis hoc præcipitant, & inde

est quod alimenta assumpta etiam si in Sanguinis naturam haud convertuntur, tamen nec per sudores nec diarrhæas eliminantur, quin intra pulmones coagulô albô viscosô subsidunt, & inde est quod indies intabescit æger.

Restat adhuc aliud Symptoma quod sub hóc larvatur vultû: plures hóc Morbô propemodum confectos Febris intermittens anomala frequenter invadit, quosdam semel tantum, alios bis vel ter spatio viginti quatuor horarum conquassat, ingruit sæpè cum horrore & pruritû inter scapulas, & circa regionem lumbarem, totum postea convellitur corpus per horam unam vel alteram tremulum permanens, calor postea succedit, & huic sudores & aliquando diarrhææ: ex lentoribus salsis circa membranas nerveas, nervorum extremitates, plexus, & glandulas subcutaneas miliares extravasatis, hæc frigiditatis & caloris reciprocationes procedere videntur, his ad plenitudinem aggestis, & acorem insignem nactis partes nerveas vellicant, adeoque, ni fallor, dolores hosce frigidificos inducunt, lentoribus hisce per vasorum extremitates tandem absorptis, adeoque cum Sanguine permixtis, ex iis cum particulis Sulphureis Sanguinis nova repullulat fermentatio, calor itaque Febrilis succedit, tandem autem materiâ morbificam subactâ aliquando diarrhæam amandatur. Alii in statu eufarco, etiam si animi indole dulcissimâ præditi, hóc Morbô tandem confecti ex levi quâlibet occasione irascendi ansam capiunt; iraque tam continuâ ebulliunt, vix vocem vel visum alicujus tranquillè ferunt: ex succis hisce acescentibus spiritibus animalibus continuô tanquam ab æstro percitis sicut opinari fas est.

Hiscæ præmissis, de reliquis Phthiseos Scorbuticæ speciebus breviter differere adhuc restat; at cum eæ [scilicet utrùm sunt hæreditariæ, vel ab erroribus in diætâ & victû) maximâ ex parte eadem vel similia symptomata præbent: verosimile mihi videtur eas à tali profapia oriri, quapropter earum ætiologiis explicandis diutiùs immorari impræsentiarum inutile esset; nobis itaque sufficet in casu quolibet historiam unam vel aliam subnectere, & medendi methodum recensere.

CAP. IV.

Hic Canones quidam generales circa hunc Morbum proponuntur.

IN hóc Capite Symptomata in statû deploratò recenseri debent, at cum nullus sit propemodùm è plebe, quin in hóc statû ægro ex hóc vitæ curriculum manumissionem pronuntiet, diutiùs hiscæ immorari extra propositum esset, nobis itaque sufficet Canones quosdam generales circa hunc Morbum proponere, exque iis medendi methodum efformare.

Canon primus:

In statû simplici incipiente facilè curatur Phthisis.

In statû complicatò incipiente visceribus & lymphaticis salvis bonum sit expectandum.

In statû confirmatò, difficultèr, tamen quandòque curatur.

In statû confirmatò complicatò alea res est dubia plena.

In statû confirmatò complicatò visceribus vel lymphaticis insanis nil nisi malum sit pronuntiandum.

In statû confirmatò Phthises hæreditariæ inducias frequentèr patiuntur, ratò autem vel nunquam curantur.

In statû confirmatò, modò Febris adfit, lacticia sunt vitanda, in hóc quoque casû chalybeatis abstinendum est.

Urgente dyspnæa etiam si catarrhò titillante infestetur trachæa ex opiatis tanquam à peste fugiendum est.

CAP. V.

Hic Capite medendi methodus in statû incipiente proponitur.

INtentiones in hóc stadiò variis indicationibus respondentes ad sequentes reduci possunt.

Imprimis, Per Emetica vel lenia Cathartica, primæ viæ ex saburiâ viscosâ sunt detergendæ.

Secundo, In adultis Phlebotomiam semper proficuum inveni.

Tertio, Pulmones ab humoribus crassis sunt liberandi.

Quarto, Glandulæ infarctæ sunt aperienda.

Quinto, Temperies salina Sanguinis sit alteranda.

Sexto, Lymphæ succedentis in Pulmones defluxus sit præcavendus.

Medicamenta intentioni primæ respondentia, hæc vel similia esse possunt, quibus forma liquida arridet sequentia præscribi possunt.

Si Emetico opus est.

℞ Mell. Scillitic. à ℥ij. ad ℥i . ag.
Cardui, hysop. aa. ℥ij. sirup. cabios.
compos. ℥ss. M. S. F. Emeticum.

Si per Catharsin alvus sit subducenda, sequentia in usum veniunt.

℞. Decoctio

℞ Decocti Senæ Gereonis ℥iij. sirrup. de spinâ cervinâ ℥iij. crem. tartari ℥ss. aq. lumbricor. ℥ij. M. S. F. P. cum regimine sumend. Vel,

℞ Decocti Senæ Gereonis ℥iij. Manne Calabrina ℥j. tincturæ sacre ℥j. crem. tartari ℥ss. aq. lumbricor. solutione gummi Ammoniâ saturat. ℥j. M. F. P.

Cum regimine sumend. huic sirrup. Rosar. solutiv. addi potest, pro re natâ.

Quibus forma pillularis aridet hæc vel similia esse possunt.

℞ Pill. Stomach. cum gumm. ℥j. de ammoniacô Magistral. ℥ss. tartari vitriolati gr. vi. resin. jalapp. gr. vj. Balsam. Peruv. q. s. F. Pill. No. 7. cum regimine sumend. Vel,

℞ Pill. aleopangin. tartarear. Quercetan. aa. gr. 10. de ammon. ℥ss. tartari vitriolati gr. vj. resin. jalap. à gr. 6. ad 10. Balsam. Peruv. q. s. F. Pill. No. 7. cum regimine sumend. his Calomelan. à gr. 14 ad ℥j addi potest pro re natâ.

Quibus sit in animo Bolus talis esse potest.

℞ Elect. lenitivi ℥vj. crem. tartari ℥j. syr. ros. q. s. f. bolus cum regimine sumend.

Pro puerulis doses & formæ variari possunt, scilicet, pulveres de Rhabarbar. senâ, Calomelan. resinâ jalappæ & id genus alius; nec non Elixiria, & tincturæ (inter quæ tinctura sacra & Elixir Salutis cæteris palmam præcipiunt)

Quibusdam cerevisia medicata præ cæteris altubescit & in eo casu talis esse potest.

℞ Folior. senæ. Rhabar. polypodii quercini aa. ℥ij. epithymi ℥ss. pini, tamarisci summitat. aa. Mij. folior. becabung. Mij. hederæ terrestris Mv. salviae greffris Mij. radic. s. aperientium aa. ℥ij. lapath. acut. ℥vi. baccar. juniperi ℥j. cortic. aurantior. No. vj. F. sacc. pro tri-

bus cong. "cervisia"; dos. ℥ij. aurorâ qualibet, vel alternâ sicut vires ferent. Phibisim incipientem tempore vernali hæc solâ cerevisiâ haud semel curavi. Intentioni secundæ, terciæ, & quartæ medicamenta sequentia respondent.

℞ Conserv. Cynosbat. ℥iij. corall. rubri ℥ij. sirrup. balsamic. q. s. F. Elec. horis medicis sumend. Vel,

℞ Conserv. Cynosbat. florum cichorei aa. ℥ij. extract. trifoli fibrini ℥ss. animæ martis ab insigni Viganî pp. ℥j. gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. solut. ℥j. florum Benzoin. ℥j. cum. s. q. sirrup. balsamic. Tolutan. F. Elec. eodem modò sumend. Vel,

℞ Conserv. Cynosbat. loboch. de pulmon. vulp. aa. ℥ij. enulæ Campan. condit. ℥ss. aristolochiæ rotundæ ℥iij. glycyrrhizæ ℥ij. hederæ terrestris preparatæ ℥iij. florum sulphuris ℥ss. syr. de Eryfima q. s. F. Elec. Vel,

℞ Conserv. Cynosbat. ℥iij. martis cum sulphure pp. ℥ij. sal. spiriuos. ℥j. cum s. q. sirrup. e cortic. citri. F. Elec.

Electuariis præscriptis sicut dyspnœa magis vel minus urgebit, species diarræos, solutio gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. fact. flores Benzoin. extract. enulæ, radix aristolochiæ rotundæ addi possunt vel omitti, sicut medico videbitur idoneum.

℞ Sirrup. Balsamic. Tolutan. e succ. heder. terrestris, capillor. veneris aa. ℥ij. f. sirrup.

℞ Aq. lactis alexiteriæ ℥ij. limac. magistral. ℥ij. gentianæ compos. ℥ij. lumbric. ℥j. sachar. perlat. q. s. F. julapium.

℞ Ingredientium q. s. ad ℥ij. decocti pectoralis adde radic. sarsapril. ℥ss. chinæ, fenic. bardan. urtic. Caryophyllar. aa. ℥vi. aristolochiæ rotund. ℥ss. sem. anis. corianari, urtic. aa. ℥ij. passular. exacimat.

℞j. baccar. juniperi ℞j. c. c. rasur. eboris
aa. ℞v. folior hyperici capillor. veneris,
hederæ terrestres, Marrubii albi aa.
℞j. coq. in aq. fontan. s. q. ad ℞iiij. cola-
turæ adde vini albi ℞iv. mell. despumat.
sacchar. cand. albi. aa. ℞ij. M. F. Apa-
zena usus eximii in asthma & gravi-
tate pectoris.

℞ Aq. limac. magistral. lumbricor.
aa. ℞iiij. sirup. balsamic. Tolutan. de Pras-
sio, Allio vel Erisymò aa. ℞j. spir. sal.
armoniaci è gumm. ammon. distillat. ℞ij.
M. F. mixtura. Vel,

℞ Aq. lactis alexitericæ ℞i℞. genti-
an. compos. ℞vj. limac. magistral. ℞i℞.
sacchar. q. s. F. julapium.

℞ Pulveris milleped. pp. ℞iiij. radic.
aristolochie gumm. ammoniaci in aq.
lumbricor. solut. aa. ℞i℞. florum Benzoin.
℞ss. extract. enule, croci an. ℞j. Balsam
Peruv. ℞j. sulphuris anifat. q. s. F. pill.
mediocres in dyspnœa usus egregij. Vel,

℞ Florum Sulphuris, gumm. ammo-
niaci ℞ij. enula campan. aristolochie ro-
tund. glycirbiz. Ireos Florentin aa. ℞j.
sem. anisi ℞ij. picis liquida Barbadeos
partes iij. Balsam Peruv. partem j. M.
F. Massa pillularis. Vel,

℞ Balsam Tolu. ℞ss. milleped. pp. ℞ij.
gum. ammoniaci depuras. ℞i℞. florum
Benzoin. ℞j. Myrrha ℞j. Balsam. sul-
phuris anifat. gut. 12. succi glycirbiz. in
tincturâ croci solut. q. s. M. F. massa dos.
℞ss. vel ℞ij.

℞ Pulveris milleped. ℞iiij. anima martis
℞j. gumm. ammon in aq. lumbricor. solut.
℞j. extract. trifolii fibrin. q. s. F. pill. me-
diocres.

℞ Cinnabar. antimonii ℞ij. F. pulvis.
Capiat bis in die Panacea quaque antimo-
ni Doctoris. Needham egregij sit usus.

℞ Pini summitat. ℞iij. folior. beca-
bung. ℞iij. salvia agrestis ℞ij. capil-

lor. veneris, hederæ terrestres. aa. ℞iij.
radis. lapath. acut. ℞vj. baccar. junipe-
ri ℞j. cortic. aurantior. No. 6. F. sacc. pro
tribus cong. cervisia.

℞ Pini, tamarisci summitat aa. ℞ij.
folior. becabung. ℞iij. hederæ terref-
tris, capillor. veneris aa. ℞vi. salvia
agrestis ℞iij. radic. osmund. Regal.
℞iiij. enula campan. ℞ij. lapath. acut.
℞vj. s. aperientium aa. ℞ij. sar[sap]arilla
℞vij. baccar. juniperi ℞j. sem. anisi
℞ss. cortic. aurantior. No. vij. F. sacc.
pro tribus cong. cervisia, de quâ cap.
ad. ℞iij. in die cum sirup. & pill. prius
prescriptis. His debetè adhibitis medi-
camentis ulterioribus vix opus est, quò
autem intentio ultima omni ex parte
persici potest, externa etiam in usum
veniunt v. g. capitis rasura, fontanella,
vesicatoria satis ampla, qua revera us-
sim Phibiticam tutius & magis eradi-
cuius tollunt quàm medicamenta quævis
opiatea formâ quâcunque sumpta, inge-
nue etenim fateor ex opiatis copiosius as-
sumptis, nil nisi inducias incertas mi-
hi adhuc observare contigit.

C A P. VI.

Quò agitur de methodò in statù con-
firmatò.

I Ntentiones in statù secundò à pri-
oribus tantùm minutis distant, nisi
quòd in hòc stadiò Cathartes mitiores
esse debent, Phlebotomia si omninò,
manù tantùm parciore sit celebranda,
jam calor febrilis qui vehementius
exæstuat præ singulis sit temperandus:
ad calorem febrilem temperandum va-
ria ex variis Autoribus prescribuntur,
pulveres scilicet testacei, antihæctici,
con-

conservæ, antidoti, analeptici, Julapia refrigerantia, emulsionones, & id genus alia, at ingenuè fateor in hóc statû, hâc vel tali methodô haud Phthisin semel radicitûs sanatam vidi, missis itaque ambagibus, ad Cortic. Peruvia-num (modò absit pulmonum ulcus) semel in die tantûm exhibitum tanquam ad Asylum fugiendum est, hoc tantûm observando, quòd tunc temporis pectoralibus fortioribus insistendum est, & die quòlibet tertio, vel alternò per catharsin levem alvus sit subducendus; hâc methodô appetitum priûs totalitèr prostratum statim restitutum vidi, & calorem febrilem totalitèr debellatum. Et cum ita se res habet ad coronidem methodô inceptæ imponendam, ad pectoralia detergentia, aperientia, & antiscorbutica mitiora confugio, in hóc itaque statû methodus sequens vel similis observari potest.

Imprimis si vires ferent Emeticum lene exhiberi jubeo: v. g.

Mell scillitic ℥iij. aq. cardui, hyssop. aa. ℥ij. syrrop. scabius compos. ℥ss. M. F. Emeticum. Ab hóc assumptô sæpius irgentem massam viscosi Phlegmatis per Vomitum ejectam inveni.

Aurorâ sequenti leve Catharticum exhibendum curo, scilicèt cum quòdam ex iis cap. priori præscriptô: at si diarrhæa adsit, quæ sæpius in hóc morbô occurrit infusionem sequentem exhibendam suadeo.

℞ Aq. lactis alexiteria ℥ij. gentiana compos. ℥iij. limac. magistral. ℥ij. lumbricor. ℥ss. sal. tartari ℥ij. aq. menthe fortioris ℥j. Rhabar. optimi incisi ℥ss. F. s. a. infusum de quo cap. 6. Cochlearia Manè. Aurorâ quòlibet tertîa vel alternâ.

Ad calorem temperandum,

℞ Conserv. Cynosbat. ℥iij. Cortic. epimi Peruv. pulverisat ℥j. cum s. q. sirup. balsamic. Tolutan. F. Elec.

Methodus pro pectoralibus & antiscorbuticis ex cap. priori desumi potest, pro re natâ utenda; diætam ex cibis eupeptis instituo, jusculis scilicèt, carnibus ovinis, vitulinis, pullis, ovis scorbilibus & id genus aliis, religiosè observando à laticiniis abstinere, modò febris adsit, liquores pectoralibus & antiscorbuticis medicatos instituo. Hâc methodô quamplures ultra suos & omnium amicorum spes perfectæ sanitati restitui.

C A P. VII.

Quò agitur de Phthisi in deploratâ.

IN hóc stadiò remedia tantûm palliativa exhiberi possunt, & vulgari-ter quicquid exoptat ager concedo. Utcùque ut ægri & amicorum votis importunis modò quòcùque satisfacere, remedium aliquod symptomati maxime urgenti respondens præscribo. Univerfo scilicet marcote jam corpus colliquatur, & frequenter sum-mpere gutturis dolore lancinante laborat eger, tali scilicet, quòd vix aut ne vix deglutire potest, hinc lac asininum si hâberi potest, ejus autem defectû vaccinum, per se vel decoctis pectoralibus balsamicis exhibendum curo, haustû autem quòlibet guttis aliquot olei tartari per deliquium, vel pulvere quòdam testacè commistô, quantum scio remediis ulterioribus haud opus est, quapropter his coronidem imponam.

HISTORIÆ
IN
STATU PRIMO.

Observatio I.

Carolus Fleetwood, Generosus & magnò ingenii cum acumine, oppido de *Kirkham* Chirurgiam factitans in carnis intabescentiam incidit, tussi laborabat gravi, & nycthemeri spatiò saburram ingentem albi viscosi Phlegmatis expuebat, appetitus prostratus erat, quandòque Cochlearia aliquot Sanguinis expuebat, flatibus intumuit ventriculus, lassitudine spontaneâ & debilitate corpus universum macerabat. Me tandem in subsidium vocatò, lenitivam potionem præscripsi, & semel repetendam institui, postea Syrup. martis *Willisianum* cervisiâ pectorali bis in die sumendum suasi, & horâ somni guttas aliquot Balsam Perruv. cum Syrupò Balsamico Tolutanò, brevi tempore, cessavit tussis, ipse vires recuperavit, & jam pancreaticè valet.

Observatio II.

Gilbertus Ouly de Chorley Causidicus post Febrem tertianam Catarrhò continuò correptus erat; sputum crassum album expuebat, pulsus erat debilis & celer, calor & frigus sæpius in die alternatim succedebant, vultus erat pallidus, musculi totius corporis flaccidi, appetitus totaliter prostratus, vires dejectæ, & sudoribus nocturnis prope modum colliquatus. Electuarium cum cortic. Peruv. horâ quartâ pome-

ridianâ sumendum suasi, aurorâ & horâ somni, pill. pectorales, sirupos Balsamicos deterfivos & julapia pectoralia præscripsi, die quòlibet tertio, 6 cochlearia infusi de Rhabarbarò in aquâ lactis alexiteriâ fact. sumenda imperabam, postea pill. pectorales & sirupos cervisiâ pectorali sumendas institui, hâc methodò sanitatem pristinam recuperavit, & jam firmâ valetudine fruitur,

Observatio III.

Jacobus Sherdley Baccalaureus in Artibus, & celeberrimo viro Domino *Price de Blackburn* Curatus, incidit in tussim gravem, angustia magnâ laborabat pectoris, sputum crassum copiosum expuebat cum Sanguine commixtum, vultus & oculi flavescebant, urina parca & lixivialis erat cum sedimentò rubrò, appetitus prostratus erat, & magnâ quidem debilitate laborabat. Electuarium cum Cortice Peruviano præscripsi, postea pill. pectorales, sirupos Balsamicos & Apozema deterfivum horis medicis sumenda suasi. Et postea pill. pectorales cervisiâ pectorali aperitivâ semel septimanâ: nec non infusum de Rhabarbarò, vel dos. pil. stomach. cum gumm. & de ammoniaco magistral. sumenda suasi horâ somni; his assumptis evanuit morbus, & firmâ valetudine magnâ cum laude muniis jam solitis orbitur. Eadem, vel methodò simili *Evan Mandley de Penwortham* sanitati restitui.

Observatio IV.

Dominus *Blackhurst de Preston* tempore vernali Anno 91. modò sequenti hòc Morbò laborabat, angustia tantâ

tantâ pectoris constrictus erat, ut ulnis tantum quibusdam describendis creber recurreret halitus ab imò anhelans pectore; tussî continuâ titillante tempore decubitus infomnis jecit, expuit sputum tenue, pellucidum, horis autem matutinis crassum, & quandoque arginosum subflavum, vultus pallescebat, intumere pedes, appetitus prosternebatur, & vires indies labefactabant. Eruptio miliaris cutem universam conspurcavit, urina erat exigua & lixivialis, & sæpius in die de calore & frigore conquestus est, in subsidium accessit, statim Phlebotomiam celebrandam institui, & fontanellam in brachio secundam, leves Cathartes repetendas, præscripsi, electuario postea sequenti usus est dosi quâlibet superbibendo haustum decocti amari alterantis.

℞ Pulveris Ari compos. ℥i℥. martis pp. ℥j. sal spirituosî ℥j. conserv. cichorei, becabung. recenter fact. aa ℥ij. cum s. q. sirup. Chalyb. P. Electuarium.

Hoc repetendum imperavi, & bis in die cum cervisiâ pectorali sumendum brevi vires recuperavit, & ab hõc Morbõ perfectè convaluit. Annõ sequenti Dominæ perillustri connubiõ conjunctus erat, & sex circiter mensibus elapsis recidivam passus est, rursus ad me misit, tunc temporis autem tertianâ epidemicâ me suspirante, Dominus *Parsons* in auxilium vocatus erat, eum quâ methodo tractavit nescio, indies autem in pessum abiit, & hyeme sequenti ad me rediit, at quantum mutatus ab illõ! marasmõ universali jam confectus erat, vultus erat *Hippocraticus*, Febris continua, rubor fixus genas utrasque occupavit, dolore lancinante guttur quotidie terebratur. Cor-

tic. Peruv. alcalicis, Balsamic. anti-scorbuticis, remediisque aliis appropriatis incassum tentatis auspicante vere, fatis succubuit.

HISTORIÆ IN STATU SECUNDO.

Observatio V.

Dominus *Wood* de *Kirkham* B. A. cum per totam hyemem gravi laborasset tussî, initiõ veris me in auxilium vocavit; strigosum perfecte inveni, se quidem ad extremum marcorem redactõ, nycthemeri spatiõ libram unam vel alteram sputi viscosi cærulei eructabat, glutine propemodum tenacioris, de dolore laterali quotidie conquestus est, & magnâ constrictione, & quasi mole pectoris, & debilitate tantâ, quod vires vix ei sufficerent ab aliâ tori parte ad alteram sibi movendo, urina lixivialis fuit, sitis autem parva vel nulla, nec quantum memini de calore quõdam insigni conquestus est, imprimis bolum purgantem ex electuario lenitivõ præscripsi, postea decoctum ex radicibus s. aperientibus & salviâ agresti vice potûs communis institui, deinde per mensis spatium pro porû communi decoctum amarum alterans & traumaticum solummodõ concessi, horâ somni linctû sequenti usus est.

℥. Sirrup. capillor. veneris. è succ. hederæ terrestris, balsamic. Tolutan. aa. ℥j. specier. diaireos ℥ij. gumm. ammoniaci in aquâ lumbricor. solur. ℥j. florum Sulphuris ℥℥. cum s. q. sirup. de s. radicibus

dicibus *F. linctus*, cap. cochlear unum horâ somni cum gut. 4. Balsam. Peruv. initio Aprilis, sumpsit de cervisiâ pectorali aperitiva bis in die & perfectè convaluit, quod adstantes omnes tunc temporis pro mirò habuere. Anno 89.

Observatio VI.

Johannes Veale Armiger per totam hyemem gravi catarrhò correptus fuit, Ann. 90. initio veris ad me accedit, tunc temporis vultus erat pallidus & perfectè Hippocraticus, tussis continua & sicca, horis autem matutinis sputum crassum sanguinolentum expuebat, tantâ cum raucedine correptus erat, vix ut ullus vocem illius caperet, appetitus prostratus erat, sudoribus nocturnis propemodùm colliquatus, de angustia & pondere pectoris conquestus est, & continuis intestinorum torminibus, urina lixivialis erat & scabies sicca manus præcipuè fœdavit.

Imprimis decoctum lenitivum cum tincturâ sacrâ præscripsi, postea usum pillular. pectoralium, siruporum & decocti pectoralis, per 14. dierum spatium institui, & deindè pillulas pectorales & sirupos, cum cervisiâ pectorali per mensis spatium ab his sanitati restitutus fuit & jam pancreaticè vivit.

Observatio VII.

Rogerus Threlfal tunc temporis vicò de Crosmore habitans Anno 91. pro me misit, vultus erat pallidus & macilentus, nec non tabe universali macerabat corpus, sudoribus continuis, & Febre lenâ laborabat, nec non tussi continuâ, expuit & sputum crassum fœtidumque, quandoque sanguinolentum, imprimis bolum purgantem ex electuario lenitivò præscripsi, & deindè

usum cervisiæ pectoralis aperitivæ per mensis spatium institui, nocte qualibet horâ somni, cepit gut. aliquot balsam. Peruv. sirup. Balsamico Tolutan. & perfectè convaluit.

Observatio VIII.

Filia natû maxima *Gulielmi Towning* de *Wetton* Ann. 91. tempore vernali ad me accessit; vultus erat pallidus, oculi concavi, nares acutæ, humeri alati & insigni quidem extabescentiâ totius corporis laboravit, Febris erat continua, sitis intolerabilis, tussis continua, aspera arteria perpetuò titillans, parùm vel nihil expuens nisi horis matutinis, & tunc sputum crassum eructavit, appetitus prostratus erat, & urina sedimentò copiosò albò saturata, ei infusum de Rhabar. in aquâ lactis alexiteriâ præscripsi, nec non pill. pectorales, electuarium cum cortice Peruviano, sirupos pectorales, & cervisiam pectoralem, & ab his sanitati restituta fuit.

Observatio IX.

Gulielmus Farington de *Ormskirk*, Pharmacopola, & in arte quidem istâ hujusce Patriæ decus, pleuritide correptus erat, cui gravis successit Catarrhus nyctemeri spatio libram unam vel alteram sputi pellucidi saporis vitrioli martis per tussim eructavit, de gravitate & mole pectoris continuò conquestus est, indies extabuit corpus & appetitus prostratus erat, nec non calculis sæpius cruciante paroxysmo laboravit, in consiliò conjunctus cum medicò fideli & prudenti Doctore *Grundy*, Phlebotomiam repetendam imperavimus, & catharces lenes repetendas pro re natâ, & usum pill. pectoral. Apozematismis & mixturæ pectoralis institui-

mus, ab his valetudinem recuperavit, & per totam ætatem magnâ cum laude artem suam exercuit, tempore hyemali recidivam passus est, rursus in subsidium vocatus methodum similem præscripsi, & julapia pectoralia succo millepedum impregnata, his autem haud cedente morbo cursum chalybeatum temperatum institui, & quia de mole ventriculi conquestus est, emeticum ex melle scillitico propinandum suasi, à quò copiosè evomuit, & saburram ingentem viscosi Phlegmatis eiecit, hinc dolor & moles ventriculi evanuit, & tussis parvas inducias dedit, brevi autem tempore redeunte calculi paroxysmo repullulavit Morbus, hinc ita ut Morbi syndromen delinearem, eamque celeberrimo *Gibbonsio* communicarem; his transactis vir celeberrimus aquas *Spadanenses* propinandas suavit & cursum temperatum Chalybeatum, nec non *Bochetum* ex salsaparilla, pulveres quoque cinnabaris antimonii, pill. de styrace, liquores ex cervisia *Brunsvicensi* cum antiscorbaticis distillatos instituit, his horis medicis deglutitis, spes nova salutis affulsit, redeunte autem calculi paroxysmò rursus Morbus revirescebat; hinc æstate elapsâ *Thermas Bathomenses* adiit, rediit autem cum arundine lateri hærenti, expuit jam copiosius & crassius, & saporis ingrati, hecticò calore & Febre inflammatoriâ immunis fatis succubuit.

Observatio X.

Anno 91. *Gulielmus Tate* de *Blackburn* sicca laborabat tussi quâ nihil emolitus est, nisi horis matutinis, urina erat exigua & coloris cervisiæ *Brunsvicensis*, lingua sicca & nigrescens, sitis continua, extenuatio univèrsalis

corporis, partes extrêmæ ad molem in signem tumuere, asthmate frequentee correptus erat, & pulmones tantâ mol oppressi vix *palma adinstar depresso* resurgebant, in pectore sibilus perpetuus aures percutit, cui talis rauco succedit, vix sermo perceptibilis, tandem medicò istò expertissimò *Doctore Grundy* mecum in consilio conjuncto methodum sequentem instituimus; Imprimis per leves cathartes alvum esse subducendam, deindè fontanellam in brachio celebrandam, & sequentia præparata.

℞. Pulveris millepedum pp. ℥iij. species diaireos ℥iij. gumm. ammon. in aquâ lumbricor. solut. ℥j. florum Benzoin. ℥℞. conserv. cynosbat. ℥iv. cum s. q. sirup. Balsamic. F. Elect. bis in die cum sirup. & cervisiâ pectorali aperitivâ sumendum, his adhibitis modicum salutis statum recuperavit, & adhuc munis solitè obitur.

Observatio XI.

Georgius Longworth de *Ecleston* Anno 90. me in subsidium vocavit, vultus erat virido-nigrescens, appetitus prostratus, tussis continua & sicca nisi horis matutinis, quo tempore Phlegma lividum viscosum emittitur est, his successit extenuatio corporis, partes extrêmæ tumuere, torminibus intestinorum inducias vix ferentibus cruciatus est, urina coloris fuit nigrescentis, & hic reverà ab omnibus adstantibus conclamatus, Morbum Phthisin scorbuticam judicavi, & methodum sequentem institui, leves cathartes imperavi, deindè Electuaria Chalybeata horis Medicis cum cervisiâ pectorali aperitivâ sumenda, & perfectè convaluit.

D E
P H T H I S I
I N
P A R T I C V L A R I

C A P. I.

De Phthisi ab Hæmoptysi.

Observatio I.

Vir insignissimus *Petrus Bold* de *Bold* Armiger, à celeberrimo nec minus antiquo *Stemmate* Oriundus, & animi nobilitate inter eos illius ætatis facile primus Anno 92. ætatis 35. in gravem hæmoptysin incidit, mecum insigni *Doctore Grundy* in auxilium vocato, Phlebotomiam repetendam inculcavimus, nec non haustus succorum hederæ terrestri, plantaginis, becabungæ, & aliorum ejusmodi prosapiæ julapiis refrigerantibus sumendos instituimus, ab his sedato fermento Sanguinis, ad vasa disructa consolidanda, vel saltem hiantia constringenda, balsamica restringentia præscripsimus, ex *Balsamo* scilicet *Tolutano* gumm. *Arabie*. & id genus aliis, postea ad præcavendam putredinem à Sanguine pulmonibus extravasato, decocta pectoralia balsamica deterfiva, nec non linctus, pillulas pectorales & medicamenta talis prosapiæ formis diversis instituimus; his debiò adhibitis cessavit hæmoptysis, & tussis, & reverà sanitati restitutus erat, ad recidivam autem præcavendam ingurgitationem acidularum & cursum *Chalybeatum* temperatum

instituimus, & evacuationes per *Epicuriam* sin diebus intermediis intercalandas. *At prob dolor!* vir celeberrimus indole animi dulcissimâ præditus, ut tesseram hospitalem haud confringeret, liquores spirituosos nimis copiosè ingurgitavit, & brevi postea catarrho correptus fuit, tussis fuit sicca & clangosa horis autem matutinis Phlegma viscosum subflavum ex glandulis per excretiones, & pulmonibus per tussim eructavit, indies emaciavit, appetitus dejectus erat, urina magnâ ex parte suppressa, & sibilus continuus in pectore aures percutit; hinc pectoralia balsamica deterfiva, liquores antiscorbuticos, mixtura succo & infusione millepedum imprægnatas instituimus, his autem haud cessit Morbus; versùs autem hecticum calorem indies vergebat, ad hunc supprimendum corticem Peruvianum medicamentum *Herculeum* judicavimus, illius autem usû tunc temporis hâc in regione vix lanuginem adepto, inculcavimus Morbi Syndromen delineandam, & quibusdam *Collegii Regalis Londinensium* communicandam, hinc viri celeberrimi *Doctores Rareiff & Gibbons* in subsidium vocati sunt, & doctissimus *Dr. Gibbons* methodum ex *Cortice Peruviano*, & lacte Asinino instituit; his debiò adhibitis Morbus inducias passus est, brevi autem repullulavit virus, hinc sputum crassius & copiosius, Febris adæstior, diarrhæa immanior, dolor terebrans fauces continuò infestavit, tumuere pedes, rubor fixus genas utràsque occupavit, quo tempore omnibus sibi cognitis lachrymas vi nullâ coercendâ effudentibus quasi in tot *Niobes* conversis, fato irresistibili è medio tollitur.

Observatio I I.

Dominus *Flescher* de *Cartmell* Mercator vir ingenio peracri, & totus negotiis deditus Anno 89. in gravem Hæmoptysin incidit, nycthemeri spatio librarum aliquot purpureæ massæ dispendium passus est, ne loqui potuit quin ore pleni Sanguinem eructavit, in auxilium vocatus, statim Phlebotomiam celebrandam institui, sanguis & eductus fuit tantoperè spumofus, hæud adhuc similem vidi. Ingurgitationem julapiorum refrigerantium, & succorum institui, sedato fermento sanguinis, decocta pectoralia pro potu communi institui & ad catarrhum sistendum pillulas sequentes.

℞ *Succi hedera terrestris per insolationem depurat* ℞j. *florum farfaræ siccæ*. summitat. *hyssop. salvicæ, pulegij* aa. *Mj. sem. anisi, carui, fœniculi dulc. contus.* aa. *℥ss. distillentur in B. M. ad medietatem,* deinde *F. colatura, quæ distilletur ad consistentiam pillular. addendo succi glycyrriz. ℥ss. pulv. radic. enulæ campan. flor. sulph. aa. ziiij. flor. Benzoin. ʒj. Balsam. Peruv. ʒss. tincturæ sulph. ʒiiij. Ladani Parisar. ʒij. M. F. massa formetur in pillulas exiguas & sumat iiij. horâ somni: & primò manè cervisiam pariter pectoralem antiscorbuticam præscripsi, cui folia lingua cervinæ addenda curavi; hæc methodo perfectè convaluit per aliquot annos, & per plures annos pro potu communi lac cum aquâ commixtum solummodo sumpsit: tribus annis elapsis recidivam passus est, rursum in auxilium vocatus Phlebotomiâ celebratâ sequentia præscripsi.*

℞ *Conservæ Rosar. rubrar. cynosbat.* aa. *℥iiij. pulv. santal. omnium aa. ʒss. coral. rubri pp. ʒj. croci martis rubicundissimi ʒij. sal. prunel. ℥iiij. cum s. q. si-*

rup. è coral. F. Elec. horâ somni & primò manè sumend. ad quantitatem nucis myristic. superbibendo haustum julapij sequentis.

℞ *Aq. lactis pectoralis Batean. ℞j. portulac. spermatis ranar. aa. ℥iiij. syrrop. è succ. hederae terrestris ʒij. sal. prunel. ʒj. M. F. julapium; pro potu communi decocta pectoralia institui, & horâ somni gut. aliquot Balsam. Peruv. è cochlear. sirup. Balsamic Tolutan. quoties recidivam passus est hæc methodò usus est, & nullò negotiò sanitatem recuperavit, annò elapsò repullulavit virus, quò tempore me in agrum Eboracensem accersitò, vir præclarus ad medicamenta veterina quasi valentissima auxilia confugit; tunc temporis autem Phlebotomiâ manû liberali celebratâ fermentum sanguinis hæud sedari potuit, hinc cortic. Peruvianum dosi prælargâ exhibendum curavi; hoc debiò adhibiò Morbus inducias passus est, & de magnâ constrictione pectoris jam conquestus est, & sputum crassum copiosum eructavit; hinc pill. pectorales deterivas, julapia pectoralia & sirupos præscripsi, & leves catharses repetendas institui, vires autem & carnes indies labefactabant, tandem Kensington adiit, quò locò post lunarum aliquot circuitus fatis succubuit.*

Observatio III.

Richardus Tinkler de *Poulton* hospes, cum diu gravi Hæmoptysi laborasset, gravi catarrhò magnoperè emaciatuſ erat, appetitus, & reverà unâ voce pronunciarunt omnes ei nulla vestigia retrorsum; in auxilium vocatus, Phlebotomiam repetendam inculcavi, die sequenti levem potionem exhibendam curavi, & postea remedia sequentia.

℞ *Conserv. Cynosbat. ℥iiij. sal. martis Balsam. Peruv. aa. ʒj. specier. dia-*

erion santal. aa. ℥iſſ. cum ſ. q. ſirup. Balsamic. Tolutan. F. Elec. ex hõs ſumpſit bis in die cum ſirupis & decoctis pectoralibus, poſtea per 14 dierum ſpatium acidulas Larbricenses copioſe ingurgitavit, perfectè convaluit, & jam pancreaticè valet. Methodo ſimili Henric. Stirrup Servus Edvvardi Hyde Armigeri poſt diſpendium librarum aliquot Sanguinis ad integram ſanitatẽ rediit.

Domina perilluſtris Domin. Marſden de Frekleton ex menſium ſuppreſſione toties Hæmoptyſes paſſa eſt, poſt potiones lenitivas purgantes per electuaria chalybeata, & infuſiones amaras chalybeatas nullò negotiò ad ſanitatẽ rediit.

P H T H I S I S

ex

Vomitu Sanguinis.

Obſervatio I.

In ſignis Domina Dom. Farington de Shaw Halle, Conſors Georgij Farington Armigeri, Anno 91. æſtivo tempore per vomitum tantum Sanguinis diſpendium paſſa eſt, vix fuit inter vivos habenda, algore univerſali correpta fuit, ſudoribus algidis, pulſus & reſpiratio vix perceptibiles, vox deficit, & ab omnibus conclamata fuit. In ſubſidium vocatus, ſequentia præſcripti.

℞ Cortic. Peruv. ℥j. corall. rubri hæmatis. croc. martis reſtringent. aa. ℥j. confec. Hyacinth. ℥ij. conſerv. cynosbat. ℥iiij. cum ſ. q. ſirup. Balsamic. Tolutan. F. Electuarium horis medicis ſulapio ſequenti ſumend.

& Aq. ſpermatis ranar. Cinamom.

hordeat. tenuioris aa. ℥iiij. boli armen. ℥j. ſirup. coral. ℥iſſ. F. ſulapium.

His quartâ vice doſi debitâ deglutitis rediere, vox, reſpiratio & pulſus; & de dolore terebranti pulſatili ventriculi conqueſta, eſt, Dom. Worthington de Wigan Chirurg. expertus Apoſtema ventriculo pronuntiavit, ei autem ſententiæ mecum Dr. Grundy reclamavit, quapropter ut methodò præſcriptâ iſiſteret inculcavimus, diebus aliquot elapſis clyſmata injicienda curavimus, & ingentem maſſam ſanguinis inſtar picis nigreſcentis per ſedes ejecit, remediis ſumptis, & ſemèl repetitis leves catharſes inſtituimus, decocta Balsamica, & cerviſias pectorales, ab his ad ſanitatẽ rediit, ni quòd vicibus quibuſdam de Phlegmate viſcoſo Bronchiis pulmonum adhærente conqueritur, levi autem conatû cum pectoralibus balsamicis deterſivis evaneſcit.

Phthisis ab Hamorrhagiâ uterinâ.

Obſervatio I.

Domina Twining de Weeton uxor Gulielmi Towning, cum per plures meſes hæc laboraſſet, à magnò diſpendiò ſanguinis frequentes Lypothymias & quandòque paroxyſmos hystericos patitur; ad fermentum ſedandum ſanguinis, Electuarium cum cortic. Peruviano pro baſi præſcripti, Antidoti autem vires morbo impares fuere. Quapropter electuarium ſequens (cujus vires in eòdem caſû dominâ Sudel de Preſton expertus fueram) ſtatim præſcripti.

℞ Corall. rubri pulveriſat. ſuccini flavi, boli Armen. ſanguinis draconis aa. ℥ij. ſem. plantaginis, vitrioli martis, croci martis

martis restringentis aa. ℥i. cum s. q. conservæ de cynosbat & sirup. de rosis siccis F. El. horis medicis Julapio sequent. sumend.

R. Ag. melissa, lactis alexiteriæ, cinamom. hordeat. aa. ℥iij. confec. hyacinth. ℥j. sirup. myrtini ℥j. M. F. Julapium.

His debitò sumptis fluxus cessavit sanguinis, & ipsa gradù lentò indies vires recuperavit; vere sequenti de doloribus continuis versatilibus conquesta est, flatibus admodùm molestis, appetitù posttratò, calore & frigore sæpiù, in die alternatim recurrentibus nec non de continuâ siti, & reverà perfectè frigosa fuit, ossibus scilicet nil nisi pendulâ adharente. Hinc sequentia præscripti.

R. Pulveris Ar. compos. ℥vj. florum sal. armon. ℥ss. animæ martis Vigani ℥j. conserv. cynosbat. cochleariæ aa. ℥ss. lixuræ ℥B. cum s. q. sirup. de cortic. curi F. Elect. horis medicis cum Julapio sequent. sumend.

R. Ag. lactis pectoralis ℔j. limac. magistral. gentian. compos. aa. ℥iis. lumbricor. ℥j. sachar. perlat. q. s. F. Julapium, in dos. quâlibet instillat. gut. 7. spiritus sal. armoniaci succinati.

His cum regimine deglutitis, & levi catharsi cum cervisiâ aperitivâ antiscorbuticâ semel septimanâ repetitâ, integrè convaluit & onus jam *Lucinæ* gerit.

Phthisis ab Impetigine.

Observatio I.

Quamvis Græcorum & Arabum impetigines inter se discrepant mihi brevitatè studentî Morbumque

descripturo *Meridiano*, uti loqui amant Mathematici, calculatum, à metâ positâ alienum foret. In summò tamen hoc dici potest hic Morbus Medicamentis vulgaribus rarò cedit, & priusquam pulmones illius venenò conspiciantur post salivationem repetitam Morbum repullulasse novi. In hoc Morbò symptomata præ cæteris vulgaria ad sequentia reduci possunt. Rubris duris tuberculis vultus aliæque corporis partes descendantur, his maturitatem adeptis squamæ furfuraceæ ab iis decidunt, tussi molestâ, tempore præsertim vespertino, corripitur æger, parùm vel nihil expectorans, nisi copiam satis amplam sputi pellucidi; frigore continuo horis antemeridianis convellitur, huic calor & sitis succedunt, adeoque inter duos extrema breves tantùm dantur induciæ. Dolores pungentes tantoperè fauces infestant, vix loqui vel deglutire valet æger. Appetitus totalitè prosternitur. In hoc Morbo, cum statum confirmatum attingit æger, sputum fit copiosum, crassum, fetidum, cærulei, quandoque rufi coloris. In venenò quodam fomes Morbi consistere videtur, quale autem sit parùm scio, conjecturam tamen proponere liceat, verosimilè mihi videtur in hoc Morbo particulis salinis acidis luxuriare sanguinem, & genus nervosum, quæ cum particulis Sulphureis massâ sanguinis eliminantur, adeoque more sublimati cujusdam cuticulæ adhærent, sicut in tentamine sequenti conspiciere fas est; sume aceti acerrimi q. v. super lentum ignem impone organo quodam communi, vas linteo raro cooperies, particulæ Sulphuræ metallicæ unâ cum fumis acescentibus sublimabunt, & operculo forma sicca albescente adherent, squamis impetiginosis parùm discrepant.

scitantes, His accedunt rationes sequentes, istis cœlorum plagis hic Morbus præcipue grassatur, quibus particulis atmosphæra constipatur in salis scilicet paludosis, & summa hujus Morbi antidotus carne viperina consistit, cujus præcipua virtus acido infringendo constat, methodus medendi nititur, catharticis acidulis, viperarum & millepedum præparationibus, cervisiis antiscorbuticis mitioribus, antiveneis, nec non pectoralibus balsamicis. Historias plures recitarem, at in hoc casu nomina affigere forsân ingratum foret.

Phthisis à Rheumatismo Scorbutico.

Observatio I.

INter personas provectioris ætatis propè fluvios salfos habitantes hic Morbus vernaculus appellari potest. E quorum numero Dominus *Asnon de Lea* propè *Preston* Anno 92. me in auxilium vocavit, tunc temporis præter Atrophiam universalem arenulis quoque propemodùm confectus erat, per totum diem cruciatû immunis mansit, toto autem haud citiùs se commisit, quin *Hydra* nova reviresceret; insomnis per totam noctem frequentèr decubuit, quandòque eò usque furoris Morbus advectus est, circa mediam nocte, lecto quasi tauro *Phalaridis* aufugiit, & levaminis causâ per horam unam vel alteram cathedrâ propè ignem se apposuit; appetitus prostratus erat, & vix nococomium *Skeleton* quoddam magis visui objiceret. Calore & siti immunis fuit, nec ullâ tussi afflictus fuit. Imprimis potionem sequentem præscripsi.

℞ *Decocti senæ Gereonis* ℥iij. *sirup. de spinâ cervin.* ℥j. *diacnicu* ℥ss. *crem.*

tartari ℥ss. *aq. lumbricor.* ℥ij. *M. f. P.* cum regimine sumend.

℞ *Pulveris Ar. compos.* ℥vj. *florum sal. armon.* ℥ss. *animæ martis.* ℥ij. *extr. acti trifolij fibrini* ℥ij. *conserv. cochleariæ, flavedinis aurantiæ* aa ℥ij. cum s. q. *sirrup. è cortic. citri F. Elect. horis medicis julapio sequenti sumend.*

℞ *Aq. lactis alexiteriæ* ℥vj. *gentian. compos.* ℥ij. *limac. magistral.* ℥ij. *lumbricor.* ℥j. *succ. express. milleped. No. 500. sachar. perlat. q. s. F. julapium.*

His deglutiis cervisiam antiscorbuticam appetitivam institui, æstivo tempore acidulas *Larbricenses* ingurgitavit, & sanus evasit. Vere sequenti repullulavit virus, methodum similem præscripsi, altiùs autem veneno tincto systemate nervoso, conatus omnis irritus fuit, hinc post summos cruciatus, pedes, tibiæ, & femora tumere, quapropter mortem adstantem pronuntiavi, hinc vir probus; tunc temporis populari *Empirico* oppido *Prestoniensi* suo more medicinam facitanti (columnis scilicet oppidanis schedulis suis obiectis) *panacæis theatri* se commisit. *Medicaster circumforaneus* etiam si *Atrophiam* in summo gradû adstantem conspiceret, nec morbum nec vocis quidè Etymolygiam cognovit, quin certam ac subitanèam medelam promisit, at brevi tempore fraus fallentis detecta fuit, post mensem etenim unum vel alterum fatis succubuit.

Observatio II.

Illustrissima Domina Domina *Fleetwood de Penwortham*, cachexiâ Scorbuticâ diu laborasset, totam propemodùm antiscorbuticorum *encyclopediam* tentasset parùm autem levaminis recepit, *Thermas Bathonienses* adiit conatus

natus autem omnis adhuc irritus erat, tandem suasû viri celeberrimi Doctoris *Baynard* Coll. Regal. *Londinens.* Socij, tunc temporis herculeo successu, & summò ingenij cum acumine agro *Lancastriensi* artem Apollineam factitantis, *acidulas Eboracenses* adiit, has copiosè per mensis spatium ingurgitabat, & sæpius septimanâ balneò istò frigidò *Saint Mungus* caractere insignitò se lavabat. Hinc dolor s Rheumatici & Calor hecticus penitus debellati sunt, & per plures annos valetudini restituta fuit, Anno 90. recidivam passâ est, rursûs *acidulas* ingurgitavit & Morbus inducias passus est, vere autem repullulavit virus, & jam particulis salinis saturatò sanguine, indies vires labefactabant, tantâ anorexiâ correpta fuit, ut à cibi usu vomitus in immanes incideret, & frequenter bilis æruginosâ copiam immensam eructaret, remediis quamplurimis incassum tentatis indies sitis & calor hecticus eam affligebant, expuit phlegma viscosum cinereum, & quandòque æruginosum, asthmate postea correpta fuit, hinc Sanguinis uncias aliquot à brachiò sumendas suasi, Sanguis eductus crassâ pelliculâ glutine tenaciore obiectus erat, hinc alcalicis, volatilibus, pectoralibus deterfivis, & antiscorbuticis cujuscûnq; generis incassum tentatis rediit Asthmatis paroxysmus, aphonîâ correpta fuit, & supremam clausit diem; hoc notari post, dominæ celeberrimæ ab *acidulis* & *balneis frigidis* per totum Morbi decursum solummodò quid levaminis accessit.

Phthisis à Rachitide.

Observatio I.

IN hõc Morbò tantopere vultus albescit, quòd nive propemodùm can-

didior infans, adeoque musculi flaccescunt, vestimenti adinstar penduli cutis circumambit corpus, crura & pedes tantopere vacillant, corpori sustentando inepta evadunt, durities planæ & amplæ abdomine frequenter intersperæ, quæ idiomate vernaculo *Liver-cake* audiunt, tussi corripitur æger, & quandoque diarrhæa, Febris lenta, & siti continua. In *medullâ spinali* mihi fomitem Morbi consistere videtur, in hac quibusdam illecebris spiritus animales irretiti, influxò debitò spirituum privantur nervi ab ea ramificantes, hinc nervi & fibrillæ musculares pabulo diurno orbata flaccescunt, & consequenter emaciat corpus, & incurvantur ossa: in hac etenim tenella ætate quod menbra sint firma & recta; necesse est musculos membra circumambientes esse spiritû irrituos, alitèr ex inæquali nutritione necesse est parte à sitû naturali declinent, similiter ad erectionem istius floris *Heliotropium* dicti *radij solares* requiruntur, quod detractò lumine solari vultû torvo & pendente terram despicit. Propter spiritus nimis parcè fluentes albescit vultus, emaciat corpus, vacillant pedes, acescit Sanguis, hinc tussis, Febris lenta, & quandoque diarrhæa, Humores viscosi intra fibrillas musculares extravasati, durities prædictas constituere videntur. In infantibus methodus medendi constat ex linimentis nervinis, medicamentis volatilibus, specificis, inter quæ prima jure ens *veneris* & *radix Osmonde regalis* recenseri debent. In Adultioribus methodus medendi constat ex medicamentis calybeatis, decoctis & cervisiis aperitiivis, aquis mineralibus *acidulis*, *balneis frigidis*, & id genus aliis.

aliis. Methodo priori infantes viro-
rum illustrium *Ambrose Pudsay* de *Bol-
ton Hale* agro *Eboracensi* Armigeri, &
Johannis Franc de *Preston* convaluere.
Posteriori Methodo ab ipsis orci fau-
cibus *Edmundus Forde* filius natu ma-
ximus *Lanceloti Forde* de *Kendale* sani-
tati restitutus fuit.

Phthisis à fluore albo.

IN temperiem salinam Sanguine mu-
tato, lentorum colluvie luxuriat pur-
purea massa, hinc viscosa saburra ven-
triculus infarcitur, quapropter nec eda-
lia assumpta recte concoquit, nec ma-
le concocta Sanguis assimilatur, hinc fit
quod magna chyli portio albo fluore
præcipitatur, portiones aliæ intra pul-
mones subsidunt hinc tussis corripitur
æger, & sputum falsum viscosum al-
bum copiam prægrandi eructat. Intu-
mescunt frequenter pedes, quod Sym-
ptoma ab eadem falsedine Sanguinis
deduci potest. Lenta Febris gliscit
indies ex salina fermento sicut mihi
videretur orta. Eruptiones miliares per
cutim universam frequenter intersper-
sæ sunt, & lumbago dolorosa sum-
mopere torquet, albescit vultus, & caro
indies intabescit, quæ Symptomata per
causam allatam facile explicari possunt.
Methodus medendi constat in primis
viis detergendis, massa Sanguinea in-
vigoranda, & partibus continuo hu-
morum fluxu tonum amissis, constri-
ngentibus; Remedia huc collimantia,
sunt emetica scillitica, cathartica ape-
ritiva, chalybeata, & balsamica parum
adstringentia. Ab his serenissima quæ-
dam Dominæ oppido de *Preston* &
Kendale sanitatem integram recupera-
vere.

Phthisis à Chlorosi.

Fœminis quibuscumque bene se ha-
bentibus à natura insit fermentum
quoddam internum à pubertate
finita ad senectutis usque lanuginem,
hujus gratia per quemlibet lunæ de-
cursum solennes suas evacuationes ha-
bent, ex quibus suppressis pleuridem,
peripneumoniam, rheumatismum, &
phthisin haud semel pullulasse notavi.
Ab æstivanti quodam animi desiderio,
& vitio ventriculi fermento hæc sa-
pissimè suppressiones contingunt, qua-
lis autem prosapiæ fermentum sit men-
struale haud magis forsàn à priori ex-
plicari potest, quàm fluxus & refluxus
Oceanis *Cyrbia* motum quasi tot sa-
telletes observantes. At ne alium si-
lentium præstetamur, liceat conjectu-
ram proponere; Chlorosin grave quod-
dam animi desiderium consequi, amo-
rem scilicet vel mæstitiam, omnibus
in proparulo est, nec non appetitum
diætæ cujuslibet obscenæ, cretæ sci-
licet, calcis, carbonum, & id genus
aliorum, Sanguinem in hoc Morbo
detractum semper glutinosum inveni,
& ventriculum viscosam saburrâ reple-
tum, ex quibus opinari liceat, ex pa-
themate quodam graviore spiritibus ni-
miam oppressis, vel circa quendam ap-
petitum æstivantem copiam nimis præ-
grandi absumptis, penam spirituum di-
urno privatur massa Sanguinis, ex quo
fit quod particula Sanguinis tenacio-
res tardius motæ arctius coherent &
viscosa fiunt, sicut in tentamine sequen-
ti videre est.

4. *Aq. & glutinis, q. v.* vase quo-
dam super ignem impone, dum parti-
culis igneis partes aquosæ circum agi-
tantur

rantur, efficiunt quò minùs particulæ tenaces coherent & liquidæ manent, amoto autem igne statim viscosæ fiunt, pari forsàn modo dum particulæ serosæ & segnes massâ Sanguinis vi spirituum circumagitantur, serum Sanguinis manet liquidum & lentoribus immune, æstro autem amoto, spiritibus scilicet pathemate quodam nimium oppressis vel appetitû quodam nimium absumptis, particulas segnes tardius movent, adeoque strictius coherent & viscosæ fiunt, huic sententiæ suffragatur clarissimi *Sylvii* autoritas pag. 304. à calore autem solent humores reddi glutinosi ac viscosi maximè in tenui intestino & quidem propter succum pancreaticum idcirco factum austeriorem, modus reverà quo succi glandulares à quodam pathemate vehementi acescunt haud aliter iconographiam admittit quantum ego conjectando valeo quam liquores fermentificabiles ab icû fulminis acescentes. Methodus medendi sumitur à vomitoriis, catharticis amaris detergentibus, volatilibus, martiatis, & aquis acidulis naturalibus & artificialibus, historias penè infinitas recitarem at brevitati studens has omitto.

Phthisis Chylosa.

Observatio.

Post Febres cujuscunque generis inter infantes præcipuè hic Morbus contingit, quapropter verosimile videtur conflictû Febrili spirituum penus summoperè absumitur, hinc in salinam dyscrasiam degenerat massa San-

guinis, & verosimilè pars serosa Sanguinis per salia coagulatur, adeoque lentoribus glandulæ mesenterii infarciuntur, quapropter in intestina regurgitat Chylus, & si lactæ totaliter obstruuntur emarcescit corpus, intumescit abdomen, albescunt fœces, & gravitussi laborat patiens, quandoque lactæ totaliter haud opilantur & hinc fœces haud albescunt, intumescit tamen abdomen, & emaciat corpus propter lactæas quasquam opilatas; hoc symptoma frequenter notavi; Phthisis hujusmodi lento procedit gradu, tractû tamen temporis, glandulæ infarctæ mesenterii strumosæ fiunt, & quandoque glandulæ pulmonares, & in isto stadio conclamatum est. Methodus medendi quæ mihi præ cæteris arridet, & quæ spem rarò aut nunquam abludivit, modò sit in principio vel augmento Morbi, sumitur à catharticis aperitivis inter quæ *Elixir Salutis* cæteris palmam præripit, diebus intermediis pillulas ex *trifolio fibrino gum. ammoniacò & animâ martis* instituo, nec non in adultis *Electuaria Chalybeata, & cervisias pectorales aperitivas, ens veneris & radix ofmundæ* regalis egregii sunt usus, & ubi vermium suspicio, *ethiops mineralis*, abdomen sæpius in die linimentis emollientibus & aperitivis illinendum inculco, & gestate *Sylvii* Emplastrum carminans opio omisso. Hâc methodo, filia natû maxima Domini *Smith de Stalming Grange*, & fœmina quædam propè *Whisle-hill*, habitans sanitati restitutæ fuere. Plures recitarem; ad umbilicum autem jam ducere incumbit.

Hic est finis Phthisiologiae Lancastriensis; redeamus jam ad ea quæ restant de Clarissimi Thomæ Sydenham Processibus integris. &c.

Thomas Sydenham De Podagra.

Exeunte Januario aut incipiente Februario ingruit horâ ferè secundâ matutinâ, dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque vero calcaneum, suram; aut talum; mox sequitur rigor cum horrore & febricitatione aliqua, dolor gradatim intenditur, (de pari passu rigor atque horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, nunc tensionem violentam, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram, & coarctationem exprimens, hinc præ exquisito dolore, nec linteorum superincumbentium pondus nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre Podagricus valeat; dolor non sedatur, nisi ante horam secundam, tertiamve matutinam (decurso scilicet nycthemeri spatio à primo appulsu) & jam leni madore perfusus æger somno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit. Sequenti die, fortè etiam ad biddum, triduumve dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius advesperascente die, levatur autem sub galli cantu. Intra paucos dies alter Pes eodem dolore torquetur. Postquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui sequuntur Paroxyismi abnormes sunt, tum quoad tempus invasionis, tum durationem, atque ex serie horum paroxysmuloꝝ, constat paroxysmus, qui dicitur Podagræ diuturnior breviorve, pro ægri ætate in iis qui vegetiores sunt & quos Podagra rarius invasit, diebus sæpe quatuordecim, in senioribus, atque iis quos sæpius afflixit, duobus mensibus ferè desinit, iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fracti sunt, non prius valedicit, quàm æstas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior est, cum sedimento rubro, & quasi arenulis referto, alvus ferè constipata est, *Appetitus* prostratio, rigor totius corporis sub vesperam integrum Paroxysmum comitantur, recedentem Paroxysmum excipit pedis affecti inter digitos pruritus vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes desquamantur.

Hætenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, cum verò vel ab indebita medicatione turbatur Podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur; jam manus, carpos, cubitos, genua, aliasque regiones occupat, quandoque unum, pluresve digitos distorquens, fasciculo radicum pastinacæ similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancerorum æmulantes, nonnunquam in cubitis tumorem subalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui sensim inflammatur cum rubore, nonnunquam femur occupans, sensum exhibet, quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili, at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger se è undequaque contractos, & impeditos, ita ut claudicer; & permolestè prorepat. Urina illam colore imitatur, quæ in diabete excernitur, dorsum, aliaque partes molestè pruriunt, maximè sub horam somni.

Post multos, dirosque cruciatus Paroxyismi subsequentes (naturâ partim onere materiæ peccantis partim senio oppressâ) agrum quoad dolorem clemen-

tus tractant, at loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad diarrhœam superveniunt, quæ symptomata evanescent, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine, quasi alternatim lacescentibus, Paroxysmus longas moras nectit.

Calculum Renum in quamplurimis patit hic effectus.

Fœminas perraro infestat; casque, non nisi jam vetulas, & viragines, pueros quoque, & juvenibus minores vix adoritur.

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut cœctioni consulatur, indigestionibus sublatis, seu fit per Pharmaca, seu victus rationem, seu exercitationem, seu alia ex istis qualibet quæ sex res non naturales indigitantur.

Venæ sectio, Catharsis, ac Diaphoresis scopum non attingent, licet iis qui Renum simul Calculo, & exinde orto *Mistru sanguineo* laborant, non abs re erit semel in septimana, alvum *Mannâ* subducere, & singulis noctibus, post Purgationem Pægoricum exhibere.

Medicamenta, quæ prædictæ indicationi satisfaciunt, ea sunt, quæ moderatè calent, & vel amarificant, vel linguam leniter feriunt, talia sunt, *Rad. Angelic. enula, fol. Absint. cent. min. chamædr. chamæp. Sc.* quibus addi possunt *Anisicorbutica* dicta, ut, *Rad. raph. rustic. fol. Cochl. hort. nasturt. Ag. Sc.* quæ tamen parcius usurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos subdunt, & calorem augent, præ istis aliis, quæ miti calore, atque amaritudine, ventriculura corroborant. Haud inutile est *Electuar. sequens.*

℞. Conserv. Cochl. hort. unc. iß. Absinth. rom. flav. Aurant. an. unc. j. Angel. condit. unc. mosch. cond. an. unc. ß. Theriac. Androm. ℥iij. Pulv. ari comp. ℥ij. cum s. q. Syr. Aurant. f. Elect. de quo sumat. ℥ij. bis in die superbibendo seq. Aq. destillat. Cochl. v. vel vj.

℞. Rad. raphan. rustic. incis. unc. iij. Cochl. hort. M. xij. nasturt. Ag. beebang. salv. menth. an. M. iv. cort. aurant. No vj. unc. mosch. cond. No ij. cerev. Brunsvicens. ℥xij. destillentur organis communibus, donec solummodo ℔vj. aquæ eliciantur pro usu.

Hæc autem remedia *digestiva*, constanter, atque omni adhibitâ diligentia, assiduè usurpanda, & in *Paroxysmorum* intervallis præcipuè in usum revocanda sunt.

Mediocritas ea in cibo observanda est, ut neque plus alimenti ingeratur, quam ventriculus concoquere valeat, neque è contra nimia abstinentia, partes ea proportionè alimenti defraudentur, quæ earundem robur & vigorem sustinere potis est. Quoad qualitatem autem ciborum, ægri palato consulendum est, & unica ciborum specie singulis partibus vescatur, de cæteris, dempta carne, prohibitu comedat, modo nec acria, nec sale condita sint, nec aromatis. Prandere tantum expedit, loco autem cœnæ indulgeat sibi haustum cerevisiæ alicujus tenuioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi sunt, qui neque ad vini generositatem ascendunt, nec ad aquæ debilitatem, ne frigore suo lædant ventriculura, deprimuntur. Hujusmo-

di est *Cerevisia tenuis Londinensis*, aut multa aqua cum paucò vino permixta; aqua autem pura & cruda periculosa est; cum autem univèrsa ferè corporis substantia, in podagram de generaverit, à liquore quocunque fermento quantumvis levi, & tenui abstineat, & utatur *Decocto Diætetico ex Sarsa*, in remedium formulis descriptò, ubi primum à paroxysmo convalescit, per reliquum vitæ cursum.

Sin autem æger à longo, & nimio liquorum inebriantium usu, vel ab ætate proveciore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque vino nequeat concoquere, in partibus haustum vini Hispanici sibi indulgeat, *Apozema Diæteticum* abdicans.

Æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat, diluculo exurgat, animus sit tranquillus, nec nimis intentus studiis, & rebus seriis, cæteris vero omnibus, exercitatio corporis quotidiana, facillè palmam præcipit, quæ moderata sit, & perseverans, nullo autem modo justo vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior ætas, nec calculus intercedant, reliquis præferenda est equitatio constans, ac assidua in aëre salubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat. Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxysmo tentandum sit, conducet tamen fortasse per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur à carnibus abstinere, jusculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; sin autem spiritus animales ataxiam concipere apti sunt, non expedit à carnibus abstinere diutius quam ventriculus eorum usum aversetur ne quid autem vel in quantitate, vel in qualitate, ciborum aut potus peccet.

Symptomatibus iis occurrendum est, à quibus æger in paroxysmo de vita periclitatur, horum maxime familiare est, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu, hoc in casu, nihil æque votis responderet, ac vini Canariensis haustulus subinde deglutitus, exercitio utatur æger; sin autem symptoma, inducias haud ferens, mortem minuetur, modo caput malum non impetat, ad *Laudan.* statim confugiendum, viz. *gutt. xx.* in haustulo *Aq. Epidem.* & in lecto ad quietem se componat; hac ipsa methodo se ab imminente morte liberavit Auctor clarissimus ubi ex errore aliquo, circa res sex non-naturales, in ingentem ventriculi ægritudinem incidit, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore; artus interim, ex retrocessione materiæ Podagricæ, doloris erant expertes, ac ad motum plus solito habiles; Congium nempe unum liquoris possertici, vel cerevisiæ tenuis devorabat, & quamprimum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. haustulum, cui instillatæ fuerint *Laudan. liq. gutt. xvij.* sumebat. Quod si huic remedio symptoma non cedat, sudor provocetur, methodo & medicamentis huic usui dicatis ad biduum, triduumve, mane & vesperi per duas tresve horas continuas.

Si autem metastasis fuerit materiæ peccantis in Pulmonum lobos, liberatis artibus à dolore, & tumore, tractandum est hoc symptoma, pari modo ac Peripneumonia absoluta, venæ sectione scilicet repetita, diætâ, & remediis refrigerantibus, & incrassantibus, purgandus est insuper æger, inter venæ sectiones, potionibus lenientibus, sudoris aut provocatio obest.

INDEX

MORBORUM quorum Curatio in Process. Integr. &c.
habetur.

A.

DE Abortu Præavendo Pag. 670 Fluore albo. 675
Ambustis 679 Furfure sive Porrigine capitis. 680

Angina 656
Apoplexia 663
Athmate. 681

C.

Canis rabidi morsus; 680
Chlorosi 678
Cholera Morbo 667
Chorea sancti viti, 662
Colica biliosa 666
Colica Hysterica, 669
Colica Piætonum, 668
Contusionibus 680

D.

Diabete 676
Diarrhœa 665
Dysenteria ibid.

E.

Epilepsia Puerorum 676
Febre Stationaria, 647
Febre Constitutionum variarum, 644
Febribus à dentitione ortis 677
Febre depuratoria, 643
Febre Erysipelatosa, 655
Febre Hæctica Infantum. 677
Febre Intermitt. 644
Febre Pestilentiali, ibid.
Febre Searlatina, 648

F.

Fluore albo. 675
Furfure sive Porrigine capitis. 680

G.

Gonorrhœa virulenta. 673

H.

Hæmoptœ 679

Hæmorrhagia narium 678

Hæmorrhoidum dolore 676

Hæmorrhoidum fluxu immodico, ibid.

Hydrope 671

Hypochondriaca affectione 646

Hysterica Passione, ibid.

I.

Ictero 679

Iliaca Passione. 668

L.

Lochiorum fluxu immodico 670

Lochiorum suppressione 671

Lue Venerea 674

M.

Mania communi, 679

Mensium fluxu immodico 668

Mensium suppressione 678

Mictu Sanguineo à Renum calcul. 664

Morbillis 657

N.

Nephritico Paroxysmo. 684

O.

Ophthalmia 663

P.

A D M O N I T I O.

Ne quid desit eorum omnium quæ super Constitutionibus Epidemicis hæcenus in Ephemeridibus Germanicis & alibi vulgatum fuit, hic, quamvis extra ordinem, adjiciemus; tum ea quæ in hoc argumentò, de annis 1697. & 1698. fuere scripta, quæque à nobis propriò locò omiſſa sunt; tum alia omnia quæ ab anno 1701. ad annum usque 1713. in variis Germaniæ locis fuere observata, quæque ad manus nostras non priùs pervenerunt quàm opus nostrum ad finem prope deductum esset.

HISTORIA EPIDEMICA

GERMANIÆ.

Constitutio Epidemica Augustana Anni 1697.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII,
Academ. Cæsar. Leopold. Naturæ Curiosorum Præsidis.

Quam Morbona Anno elapso ad finem ve gente quietem Medicis Augustanis concesserat, multam hoc quoque continuaverat, ita ut licet morbi aliqui epidemicè Urbem infestarent, raro tamen multos invadere deprehenderentur. Morbilli imprimis & Variolæ tum benigniores, tum confluentes, gravibusque symptomatibus stipatæ, puerilem æque ac juvenilem ætatem invadebant, & cladem jisdem inferebant. Dn. G.

mercatoris filiulus novem anorum, cum Variolas feliciter superasset, paulo post mense April. in tres etiam forores fratremque octo annos natum contagium derivaverat; inter quas fororecula triennis, ad medicamenta sumenda difficilis, atque pustulis non adeo multis licet laboraret, ob crassæ lymphæ bronchia obviscantis abundantiam gravius respirans, nec non cephalalgia intentæ, cum subsequo ex aure dextera purulenti humoris, par-

ciori tamen effluxu tentata, accedentibus convulsionibus sensim defecit; in altera autem sorore, decimum ætatis annum agente, non admodum ægrotare visa, variolæ quidem plurimæ, nec difficulter prodierunt, ulla tamen arte, in iustas pustulas extolli atque suppurari recusarunt, ut & ipsa tertia hebdomade objerit; tertia vero soror sedecim annos nata, atque confluentibus Variolis obsita, de insensu totius corporis ardore, quem & ipse rubens cutis color testabatur, potissimum conquesta, feliciter emerit; cumque ipse frater, qui Variolas discretas mediocri numero efflorescentes, nec symptomatum aliorum concursu graves licet pateretur, decimo tamen à decubitu die, magnam narium hæmorrhagiam subiit, quæ per quatrimum subinde recurrens, Variolarum tamen neque ad interiora regressum, neque mortem induxit, sed temperatorum emulsionum post usum cessavit, quam, Variolis jam exsiccatis, icterus plurium dierum excepit, à quo iusculis, herbis recentibus belidæ &c. medicatis sensim convaluit.

Pleuritides etiam veræ, & Peripneumonix, in principio si negligebantur, senibus inprimis funestæ; quin & Catarrhi graviore faucibus molesti, ac fere suffocativi, Tussesque humidæ notabantur: in illustrissimo quodam Barone fauces constringebantur, ut suffocationis in periculo versaretur, cui Elixir proprietatis Claud. cum spiritu cornu cervini mixtam præsentaneam opem præstitit, & recurrentem aliquoties insultrum portunculæ laxativa, subductis serosis viscositatibus, penitus abegit. In aliis, decocta

herbæ veronicæ, radicis liquiritiæ, seminis anisi &c. aliæque serum stagnans dissolvendi vi pollentia, & quæ illius abundantiam blande eliminabant, laxativa se commendarunt. Nonnullis facta serosæ materiæ in ventrem inferiorem metastasi, cum subsequa diarrhæa, aut febre tertiana, morbus fuit solutus; quidam virili in ætate constitutus, cum faciei intumescenciam, intenso calori, cephalalgix & virium debilitati junctam incidisset, paulo post, à propinata bis sudorifera portione, cessante tumore atque dolore, serum peccans inde per anteriorem corporis partem desuere, scrotumque in molem insignem extendere sensit, eodem tamen tumore, post propinatum bis solum vicibus diascordium Fracastorii, alvumque sicciorem per folia sennæ prunorum Damascenorum decocto infusa referatam, à cataplasmate ex solventibus & discurrentibus pulveribus cum lacte coctis parato, facile iterum evanescente.

Ut porro Arthritides vagas, Ischiadicos dolores in Anni præcedentis exitu memoratos, & hucusque urbem infestantes taceam, Febres etiam ardentes in pustulosas sæpe & maculosas efflorescentias, non absque malignitatis aut contagii nota, & cum dorsi præcipue ac capitis magno dolore in principio conjunctas, absentes; præcipue autem, præter erraticas, quotidianæ ac tertianæ notabantur; quæ cum primum invaderent, continuarum in aliquibus metum, vehementi suo calore, cephalalgia, deliriis ac virium debilitate, incusserant, brevi autem tempore, à propinato, varia sub forma, chinchinæ cortice, & sine quo difficilis ac fere fru-

frustranea reddebatur cura, interposito quandoque blandiorum evacuantium usu, absque recidivæ metu, nî gravis in diætâ error committeretur, recesserant; prout nec continuæ febres, bezoardicis & diaphoreticis continuatis haut immorigeræ, perfectam sanitatem semper admittebant, nisi superstitem vitiosæ lymphæ abundantiam, ventriculo inprimis atque intestinis molestant, in fine morbi Lenitivis commode educere studuissent. Nobil. Marrona, floridæ ætatis, sanguinæque constitutionis, in fine secundi mensis gravis, post cibos concoctu difficiliore ingestos, in tertianam incidit, cum permolesto tensivo dolore, à quo, post biduanum specifici stomachici Poteriani usum, pulveris Peruviani scrupulum unum in tantillo vini Neccarici rubri subadstringentis, mane & vesperi per duos dies sumisset, libera quidem evasit, insignem vero uteri hæmorrhagiam, cum abortus periculo incurrit, quæ tamen à coralliorum rubrorum pulvere tum solitario, tum lapidi hæmatiti ac terræ sigillatæ commixto, successive exhibito, impetrata simul quiete, sensim cessavit, aluo interea sicciori & flatibus gravata, cibus lubricantibus minime, foliolis autem fennæ parva quantitate decocto prunorum Damasc. infusis, obsecundante, partu vero filiolum iusto tempore sanum & vegetum excludente.

Pluribus Ophthalmiæ, & genarum non tantum œdematosos tumores, modo indolentes, modo odontalgia, in ulcuscula buccarum interna aliquibus terminatæ, juncti, molestiam magis quam periculum creaverunt, sed

Parotides etiam glandulas, modo in uno, modo utroque latere, cum precedanea febrili effervescentia, in pueris quandoque ad delirium usque spiritus magis mobiles exagitante, lymphæ leutescentis stagnatio, M. Majo occupaverat; nec catarrhosæ capitis & pectoris gravedines M. Junio omnino aberant. Ophthalmiæ ardorem nihil felicius quam vini spiritus linctelo exceptus & impositus compecebat. Parotides autem, juxta cum diaphoreticorum usu, emplastrum malleicum August. simplex discutiebat.

Infirmis hinc, quæ à seri stagnationibus ac coacervationibus, nec non ob sufflaminatam insensibilem transpirationem, variarum impuriorum particularum inquinacionibus commode derivari amant, producendis frigida æris inclementia, & postea inæqualitas plurimum contulisse videbatur; cum enim primus Anni mensis frigore, admodum quandoque intenso, crebrisque comitato nebulis, infestus esset, quas M. Februario frequentes nives, præter frigoris continuationem, vespertinis autem horis remissionem excipiebant, Martius & Aprilis principium inconstantia sua modo nebulas, pluvias, nives, modo serenitates, æris teporem frigulve produserant; usque dum sol ad Tauri signum propius accedens, amœnioris Veris spem faceret, inque Majo calores æstivis fere æquales primo excitaret, quos tempestates non infrequentes, nobis equidem per DEI gratiam clementiores, vicinæ autem nostræ, atque remotissimis etiam in locis, inprimis d. 21. st. n. grandine insolita [nobis equidem è longinquo saltem comparente,] admodum dam-

nosæ sequebantur; quam intemperiem succedens Zephyri vehementia d. 27. nivem copiosam adduxerat, æremque postea ad pruinas matutinas usque, in fine Maji, tub crebriori Euri flatu, ac cæli serenitate refrigeraverat; cum cæteroquin temperatior æris status & grata caloris variatio M. Junio nihil inconsueti corporibus nostris inferebat; accedente præterea crebriori ventorum alternatione, qui modo ab orientali, modo occidentali imprimis plaga Urbem hucusque perflaverant, terramque à pluvijis licet multoties madefactam iterum exsiccaverant, quin & simul continuo isto æris motu plurima morborum miasmata discusserant.

Nec aliam Æstas faciem induerat. Sole autem Leonis signum percurrente, frigidiusculam frequenter auram, & crebriores pluvias, messis collectioni multum damnosas, Zephyrus adduxerat; quæ ipsa temporis constitutio, præsertim horæorum fructuum abundantia cum daretur. Diarrhœas non paucas, minus tamen periculosas aut refractarias pariebat; usque dum Sol Virginem tenebat, ubi meridionalis ventus nubila discutiens, serenius, vespertino tamen & matutino frigore horridiusculum cælum reddiderat. Cum Æquinoctio tamen autumnali crebriores Zephyri impetus plurimas denuo pluvias, frigore committatas, adduxerant: quæ pluviosa, ventosa & frigida facies usque ad Solis in Scorpionem adventum continuaverat; ubi sub ulteriori varia ventorum alternatione, frigida æris intemperies, quam Sole sagittarij signum ingresso, diuturnæ nebulæ & postea crebriores nives comitabantur,

nec non circa hyemale Solstitium pluviam ac temperatior aura exceperant; finem autem Anni frigidus ac nebulosus ær clauserat.

Interea Variolæ, quamvis malignitate carere visæ, atque Odontalgia nunquam recesserant; ante Æquinoctium autumnale Febres etiam quotidianæ & tertianæ, nec non Tusse humidæ æque ac convulsivi quid habentes, contumaciores, in puerili præcipue, sed adula quoque ætate, nec non post Æquinoctium Rheumatismi ad brachia, atque senescente Autumno Febres petechiales notabantur, quin & Ischiatica passio, cum præcedaneo vel comitante circa os sacrum dolore, haud infrequenter occurrebat; quæ etiam extra Urbem infesta erat, quin multis in Sueviæ locis plurimos excruciare ferebatur.

Odontalgia quidem majorem pene incolarum partem adfligebant, ut raræ in Civitate domus essent, in quibus malum hoc non inveniret hospitium; à medicamentis vero serum ex corpore subducentibus, ac præterea spiritus ferocients demulcentibus opiatis, noctu parva dosi successive exhibitis, certius, quam aliis artificijs, expelli aptum: qui vero dentium ab evulsione lenimentum speraverant, pertinaciorum ut plurimum dolorem experti fuerunt.

Rheumatismos ad brachia; in quibus nec rubedo nec tumor narabatur, capitis dolor aut gravedo prægressa, à feri ex cerebro in nervos decubitu, productos fuisse indicabat; quorum difficilis erat cura; quæ etiam reiterato laxantium ab usu promptius, quam sudoriferorum successerat; externè autem crebriori spiritus vini camphorati

rati aut similibus inunctione symbolum conferente.

Qua ipsa etiam methodo coxarum dolor tractari volebat, à simili in nervos feri abundantis translatione dubio procul ortus, præcipue cum illum ab ossis sacri regione potissimum principium summis, ex ægtorum relatione constiterit.

Febres petechiales minus erant letiferæ, pluritides ut plurimum in principio mentiebantur, dolore capitis semper, delirijs tamen nunquam, vel rarioribus infestæ. Sic Vir quadragenarius major, J. C. S. melancholici temperamenti, d. 22. Novemb. st. n. subito horrore cum calore alternante, intensa cephalalgia, vigilijs, virium prostratione, lateris sinistri dolore punctorio, & adpetitu prostrato prehensus; Tincturam bezoardicam sumit, sine ullo levamine. Die morbi tertio vocatus, potionem diaphoreticam ex diascordio Fracast. sale cornu cervi volatili, & pulvere rubeo Pannonico duabus vicibus sumendam præscripsi; nox inquieta; d. quarto horrore & dolor lateris remissus, capitis vero erat tolerabilior, urina paulo minus tincta quam præcedenti die, idem medicamentum mane continuavit, vesperi ad alia nauseabundus, Tincturam bezoardicam solam admittit, nocte quietiore subsequente; d. 5. eadem, sitis adaucta, quam aqua pomis citriis medicata, demulcebat; Tincturam continuavit; quam tamen postea sibi nocere imaginatus est; successit tussis sicca, molesta, fortasse à potu frigidiore; nox inquieta; d. 6. dolor in capitis tantum dextra parte recruduit, tantus, ut nec manus attractum ferret, ab

imposita vero herba recentis rutæ, cum baccis juniperi contusis, atque inter sudandum (quæ continua diaphoresis, sub temperato, aëris regimine) per Bolum ex diascordio, sale C. C. vol. & antimonio diaphoretico, quavis sexta hora exhibitum, sensim promovebatur,] cum halitum quasi aliquem ex aure dextra erupisse sensisset, remisit; d. 7. in meliori statu versabatur, urina minus tincta & petechiales maculæ cum intermistis plurimis pustulis aqueis in collo, pectore & dorso erumpebant, sicque successive alias etiam partes d. 8. 9. 10. occupabant; quas, earum ante ignarus, d. 11. in manibus etiam obortas cum conficeret, valde contristatus inde & perterritus fuit; urina quoad colorem naturali similis, noctu largiori rivo effluxit; d. 12. tussicula continuavit, sitis intensa, urina maxima in quantitate, & longe ultra potus sumti mensuram excernebatur, aquea prorsus, cum summa virium prostratione; unde vinum sive succum cydoniorum saccharatum aqua dilutum bibere vesperi iustus est: cuncta mala inde mitigari visa, nocte etiam quietâ succedente, calori interea adhuc gliscenti moderato bezoardicorum, & tandem unicornu marini matutino ac vespertino usu obviam ibatur; d. 16. noctu sudor magnus cum totali morbi cessatione erupit.

Mulierem juvenulam, J. L. tertio mense gravidam, eadem symptomata d. 21. Novembr. invaserant, altero die meam opem domi tantum desideravit; d. 4. ut ipse accederem rogatus, magnum sanguinis æstum & præcordiorum angustiam adesse observavi, dolor lateris erat remissior, uri-

pa tincta, sed copioso viscido sedimento referta, vesperi & noctu aliquoties narium hæmorrhagiam moderatam patiebatur; d. 5. dolor capitis tolerabilior, cor liberum, vesperi dolor colicus; qui d. 6. à sumto amygdalorum dulcium oleo, & bino subcuto vomitu cessavit, remanente tamen stomachi ardore; petechiæ adparent; nox in somnis, sed alvus soluta; d. 7. stomachus pacatior, noctu parum deliravit; d. 8. somno, quasi-vis ininterrupto nonnunquam fruebatur; d. 9. nonnihil cibi sumit, sicque continuans, d. 13. vesperi cibo se replevit, unde appetitus denuo profstratus; cæterum d. 14. satis commode vixit, sumptaque tinctura bezoardica, quam aliquoties per morbi decursum, juxta cum temperatorum diaphoreticorum, alexipharmacorum, uti pulveris rub. Pannon. specier. diacret. Myns. &c. usu adhibuerat,) noctu alvus cum torminibus soluta est; petechiæ sensim disparuerunt; è contra febris quotidiana, vesperi calore infesta successit, quam chinchinæ infusum, cum aqua cichorii factum,

post colaturam paulatim ebibitum, brevi profligavit; ipsa ægrotata postea debito tempore puerpera feliciter redita.

Virginem N. J. unum supra viginti annum natam, eadem febris, similibus symptomatibus stipata, d. 24. Novembr. occupaverat, præterquam quod dolor pleurítico similis non adesset, hypochondrium vero sinistrum doluerat; sumpsit ex matris consilio purgans, quæ d. 3. meam opem domi imploravit, cui portionem diaphoreticam bis sumendam ordinavi; d. 4. ipse eam visitans, petechiis & pustulis totam maculatam, cæterum melius se habentem deprehendi; & cum diebus sequentibus quatuor, tincturam bezoardicam, reliquis medicamentis fastiditis, diligenter sumfisset, d. 9. ob alvum constipatam supra memoratum infusum senatum bibit, à cujus usu circa vesperam ingentem quantitatem excrementorum pituitosorum, sanguini & puri permixtorum unica dejectione emisit, sicque protinus convaluit.

Constitutio Epidemica Augustana Anni 1698.

Laudatissimi Dn. D. LUCÆ SCHROCKII.

Anni principium equidem aurâ temperatiori, pluviis stipatâ illuxit, paulò post tamen nivolum & frigore horridum comparuit; & quamvis mitiorem interdum temperiem, atque post Februarii initium Zephyrus pluvias adduceret, mox tamen Eurus nives & frigus intensius reducerat, usque dum circa Æquinoctium vernale, Zephyrus vehementer spirans crebriores pluvias

concitaret, alternante subinde cum ipso Euri impetu, utroque autem terra imbribus sæpius irrigante, sicque ad finem usque Maii, qui ideo, ut passim alibi in remotioribus etiam locis, frigore horridiusculus comparuit, continuante.

Interea pauci ægrotabant; Tussis tamen graviores ac contumaces, nec non pluritides, nonnullis ob vehementiam letales, Variolæ, Febres

continua, paucæ malignæ, Icterus, (cui martialia medicamenta, acidulæ Egranæ, essentia mineræ Martis Hass. opitulabantur) ob aëris inæqualitatem sparsim notabantur.

Circa Solis autem in Taurum ingressum Febres tertianæ, intenso circa scrobiculum cordis compressivo, in regione etiam dorsi opposita molesto dolore, cephalalgia, interdum & vomitu stipatæ, plures invaserant, sed à sumpto purgante, & chinchinæ parciori etiam dosi facilè curatæ: Virgo viginti annorum, eadem prehendita, à frigida potu die morbi sexto, cessante febre, mox sinistri lateris sævum punctorium dolorem cum febre acuta, sputoque cruento incidit, quod in purulentum die octavo morbi mutatum, suprà binis vicibus olei amygdalini recenter expressi dimidiâ uncia, copisè per alvum fuit ejectum, sicque cessante tussis ferocia, & calore præternaturali (cui Antimonii diaphoretici largâ dosi obviam ivi,) ab iterato dicti olei usu, die nono convaluit.

Post tot tandem pluvias cum jam Junius adpropinquaret, serenior aura comparuit, caloreque fortiori terram iterum exsiccavit, Cereri autem & Floræ Bacchoque vires crescendi attulit; quæ serenitas, à pluviiis tamen sæpius interrupta, calorque toto Mense illo continuarunt: Julius verò crebrioribus imbribus & nimbis, Zephyri vehementiâ subinde comitatis, infestus successit; quam humidam aëris constitutionem Augustus etiam mensis induit, frigoreque insolito, sub Euri dominio, austeriorem reddidit, ut ita messis non tantum serius inciperet, sed non exiguo

etiam in periculo corruptionis versaretur, quam tamen blandior cæli facies, post Solis in signum Virginis progressum, satis exoptatam in vicina nostra reddidit, ut quæ subsecuta fuit annonæ caritas, non tam Cereri deficienti, quam ad commune aliarum regionum exemplum compositæ, impiæ institorum avaritiæ imputari debuerit, Inclementior autem September, præter multiplicem ventorum variationem, diversam etiam aëris temperiem, ut plurimum tamen humidam & frigidam produxerat, donec d. 5. Octobr. st. n. Sol discussis nubibus, decendio sereno nos reficeret; postea tamen austerior Favonius cum aëri pluviis iterantibus multum frigoris impressisset, November præmaturum hyemis adventum dabat, crebrioresque nives spargebat, ita tamen ut varia tempestas subinde intercurreret, nebulis, pluviis, serenitate, ventisque modò ab occidentali, modò orientali aut meridionali plagiâ spirantibus molesta, atque hyemale usque ad Solstitium continuans; quo præterlapso, Zephyrus vehemens, pluviis stipatus, temperationem aërem effecerat.

Interea, mensè nempe Junio & præsertim Julio, Morbilli puerilem ætatem invaserant, per plures mosque lecto adfixerant, non adeo difficulter tamen, temperatori sub regimine, & absorbentium dictorum ac diaphoreticorum blandorum, Pulveris rubei Pannon. Oculor. cancr. &c. usu curabiles; donec sub Æquinoctium autumnale planè disparent. In non paucis quidem heclicâ dispositione, tussisque pertinaci, sive ob diætæ errores, sive præexistentem acriorem san-

sanguinis constitutionem superstitie, diligentiori tamen sanguinem con-temperantium usu, non neglectis, ubi opus, laxantibus, & quæ ver-ribus, quorum vestigia non tam nota- bantur, resistunt, tandem devictæ. Licet crebriora quoque funera pue- rilia numerare tum temporis datum fuerit, non tam morti, nostrorum Medicorum artem haud adeo eluden- tis, malignitati, quàm incuriæ pot- tius, vel perversæ muliebri sapientiæ, aut medicastro- rum imperitiæ adscri- benda.

Ceterum rariores apud nos hos tempore ægrotabant alij, nec epide- micorum morborum tyrannis major notabatur. Julius quidem Febres quotidianas, tertianas, Catarrhos pectori molestos; Augustus Colicas, Dy- senterias: September præter cru- entos hos fluxus, Variolas majores, ulcerosas, [*Schafblateren* nostrati- bus dictas,] Octobris initium stran- gurias seniles; adultus, cum suble- quis Mensibus, Pleuritides veras ac spurias; December Catarrhos ad fau- ces ruentes, (Morbos omnes ex co- acervata in sanguine sensim per tot aëris anomalias, frigidas præsertim & humidas, viscidiori lymphæ ortos, quæ tandem per varios in diæta erro- res hinc vel ibi stagnabat, aut etiam eandem ob causam, vel sponte in or- gasmus concitabatur,) alebat, non

adeo multi tamen eorum imperum ex- periebantur. Febres interdum præci- pitantibus sic appellatis, chinchinæ autem parciore etiam dosi sumptæ fa- cilius; Catharri continuatæ expe- ctantium usui, non posthabita, quæ sæpe conjungebatur, febris intermit- tentis cura, & corpore semper blan- de evacuato, cædebant; Colicæ, quæ flatuosa quidem dici merebatur, non sine convulsiva tamen labe erat, atque ideo lumborum conjuncto do- lore & urinæ suppressione nephriti- dem simulabat, demulcentia & pot- tissimum laxantia, sive ore sumpta, sive clysteriis formâ adhibita; Dy- senticæ, tormentillæ vel catechu essen- tia aut extractum, cum paucis opio maritatum, & parca dosi sæpius ad- sumptum, medebatur; Variolæ be- nignissimæ, cum febrili tamen calo- re, vehementiori quandoque, pau- carum tamen horarum spatio finito, invadentes, ulla ferè sine medicina ope sensim sponte exsiccabantur; Stranguriæ illæ, quæ visciditatem lymphæ inprimis corrigunt perque urinarios meatus educunt, uti essen- tia carminativa Vvedeliana, spiritus nitri tincturæ cortic. aurantior. mix- tus &c. Pleuritidi verò nostris in phar- macopolis usualis pulvis, cum an- timonio diaphoretico, lapillis gam- marorum &c. medelam conferebant.

Constitutio Epidemica Basileensis Anni 1698.

Dn. D. Joannis Jacobi Harderi.

Mense Febr. sub finem, cum bru- mæ aliàs rigorem adhuc expe- rimur, sol calore suo primi veris de- licias præcociter sperare fecit, quas

cum Aprili dehinc, tempore destina- to optabamus pleniore, amarulencas reddidit lævientis Æoli frigus, niva- lisque ingruens tempestas, in Majum
uque

usque continuata, fructuum nociva pestis, nec tamen variolæ, quæ non modò tenellam, sed etiam adultiorum ætatem frequentissimè infestabant, funestæ fuerunt apud nos, contra quàm Sturgardiæ vidimus & audivimus, ubi complures materiæ malignitas, præmaturæ morti tradidit. Inguentibus hinc pertinacibus, copiosisque pluvijis, etiamsi sol desideratissimo suo calore, terram reliquis mensibus fovere studeret, usque tamen aquarum depluentium cohortes, ejus igni offecerunt, inde September efficaciam illius tam necessariam, magis experiebatur quàm Augustus, uvæque minus maturæ, Octobrimense, in fortunium tantum graviter luxerunt, dysenteriam non tam apud nos,

quàm in viciniâ rusticam gentem crebre exercente.

November circa sui initium, candidâ nive arva utcunque tegebat, brumæ aliquali rigore, per octiduum, durante, quam mox intempestivus calor, udosus, cum pluviarum copiâ excepit, ad finem ejus tantum non durans pleuritidis, febriumque continuarum heic illic genitrix.

Mens. Decembri crescente lunâ, etiam brumale frigus intendi ac durare cepit, parili subitaneo udoso ac pluvioso calore, præter votum ac expectationem, scenam de hinc mutante, neque tamen morborum exitialium frequentiam, annus iste, verè anomalus feras fuit.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anni 1697.

DN. Doct. Gustavi Casimiri Gahrlicp *von der Müllen.*

Januaris Styli Gregoriani, gelu nonnunquam satis rigido, Boreâ ut plurimum flante, paucâ nive quandoque interspersâ capit, quod ad quintum usque duravit, tunc succedente Causo paululum triduo continuo regelascens, 19no gelu redintegravit, & 21mum si exceperis, tolerabiliorem, ut & 28vum vulturno spirante remittentem, ad ipsum usque finem, ac subsequenti *Februarii* 9num continuavit. A quo tempore rigor ille remisit, atque blandiori æthere, nonnunquam apprimè amœno, gelu interpolavit, ad 20mum usque, qui frigore rigidiore recrudescente, noctu præsertim, de die verò parum mitescente, ad finem ac postò quintum usque *Martii* transit. A quo rigore paulatim deseviente, mitiora

tempora veris prodromos, nebulas pluvijis & sudo intercalatas tulere, ad 14 tum usque vernâ sed ephemerâ serenitate & amœnitate commendabilem, succedente cum vulturno nubilo & horrido triduo, sed pluribus ad 24 tum usque suavioribus pensato. Hic 24 rus repedante vulturno variam & ingratham Aprili aliâs familiarem aëris intemperiem tulit, frigore pluvijis, nive quandoque & grandine, nocturno quoque gelu nonnunquam distinctam, ad 30mum usque adeoque ultimum durantem sparsâ noctu nive copiosâ, à succedente diurnâ serenitate ac aliquali amœnitate rursus colliquatâ notabilem, primum sic trimestre grato sine terminantem.

Morbi hoc trimestri non adeò frequentes aut populariter grassantes

Yyyy

fuc.

runt, nisi fortè ob variabile gelidum initid & horridum, humidum postea plerumque & tempestuosum cœlum, catarrhos quis aut tusses febribus ut plurimum comitatas hûc trahere velit, defluxiones in uvulam & tonsillas, præteriti anni defluxionibus molestiâ & pertinaciâ analogas; Prætereaque pleuritides nonnullas, variolas interparvas, paucos adultos plures infantes adorientes, malignas quasdam ac periculosas, benignas plures, paucas lethales. Paralyfes item & Apoplexias quibusdam exitiosas, Arthritides vagas scorbuticas, ut & febres varias, quandoque & acutas & continuas, exanthematis etiam scorbuticam malignitatem testantes.

Aprilis, temperato sed pluvioso facto exordio, unico interpositofereniori die, nimirum secundo ad 9num usque nocturno gelu, diurnis que nymbis ac imbribus horridum processit. Postea amœniore paululum cœlo, noctibus tamen adhuc gelidis, quandoque & nivibus, pluviis ac ventis quibusdam variato, ad 19num transit amœnitate Vernâ & serenitate ferè stabili cum succedentibus, 23io solum frigidum ac procellosum excepto, ad 30num usque adeoque ultimum Mensis, abblandientem.

Successit *Majus* frigore moderato, interdum tamen, initio præsertim Boreâ interspirante, rigidiusculo. Postea sereno cœlo admixtis licet sub finem præcipiè nonnullis pluviolis sic satis amœnus & ad fertilitatem, 31num cumque postrenum, grandine nimis asperum & nocivum si demferis, pronus.

Huic rursus *Junius* pari fere amœnitate ac serenitate, paucis, secundo

fortè & quinto blande rotantibus, 7mo & 8vo, illo turbido, hoc Africo flante nimbofo, 12mo & 24to imbre sæcundo arva rigantibus, 26to imbri tonitrujuncte, 27mo, Africo rursus pluvias spargente, udo, variantibus diebus exceptis, conformis, totus propè ad finem usque temperatus.

Morbos trimestre perinde non multos genuit, Præter enim febres nonnullas, paucas intermittentes pauciores continuas, & catarrhales paucissimas, variolas si demferis & Epilepsias infantibus quibusdam infestas, rarissimè tamen lethales, pleuritides quasdam & arthritides vagas scorbuticas, cardialgias, Cephalæas, Odontalgias & Asthmaticos affectus paucissimos, parum negotii Medicis fecerunt alii morbi. Id quod aëris clementiæ adeò stabili Majo præsertim & Junio humores in laudabili ac moderato statu conservanti, nec nimio æstu exagitantibus tribuendum esse reor.

Julius trimestris tertii initium paricum præcedentibus amœnitate clementiâ ac serenitate Cœli, secundum & tertium sæcundis imbribus temperans fecit; Verùm sequenti sexto sudum diurnum circa noctem hærendo tonitruum identidem reboante fragore, & fulgetris fere continuis animos & oculos immensum perculit. Septimus quoque, octavus & decimus mitius tamen paulò, serenum diei cœlum vesperi tempestuosum tonitrua sædarunt. Reliquum ad finem usque mensis vario, sed non adeo turbulento, udo tamen nonnunquam & nimbofo aëre transit.

Talis quoque *Augusti*, 7num, 8vum, 10num, 12num, 16num, 17num;

17mum 3omum & 31mum adeoque postremum, serenos & amœnos dies, si exceperis, status fuit.

Nec procul ab his ultimis diebus ablusit *Septembris* initium, primum nimirum biduum sic satis serenum & amœnum, cui quadriduum successit, autumnî præludium, imbridum ac frigidum. Quod seprimus æstivum sudum æmulatus correxit, cui 8vus paulò frigidior, sed adhuc & 9nus, 10mus, 11mus, ad 18vum usque, qui imbris vespertini aliquod interscenium inferuit, sereni, successerunt, sequentes ad 22dum usque ejusdem quo præcedentis tenoris, temperatâ nimirum serenitate commendabiles, ut & reliqui ad 27mum usque, paulò, cum sequentibus tribus postremis, turbidiorum frigidiorum & aspersis subinde pluviis ac ventis asperiorum.

Rari admodum hoc trimestri fuere morbi, nec præter diarrhæas atque dysenterias, utut pro proventu omnîs generis fructuum valdè, DEO largiente, uberi, nec gula illecebris suis parcente admodum paucas, tusses nonnullas, parcissimas febres, pleuriticos quosdam & Asthmaticos affectus, nec non unum alterumve Paralyticos & Arthritidis scorbuticæ casum, alii ferè nulli occurrerunt.

October mixtâ pluviis frequentibus serenitate paucâ accessit, ac quadriduum hæc ratione processit. Quintum serenum & amœnum totum, sextus totus undosus secutus; Sed seprimus & sequentes ad usque mensis finem sexto serenitate penè pares, præter nonum & ejus sequaces cum sudo Borea spirante frigidulos, 13um torridum, 17mum imbre madentem, 24tum, 27mum & 28vum pluviâs

nonnullas spargentes, 29num verò & 30mum sicque ultimum Cæciam, frigoris intensioris authorem ascendo horridos, in procellam tandem valde impetuofam primâ *Novembris* degenerantem; Verum secundo & tertio paululum desævientem. Quartus & quintus tranquilliores fuerunt ac sereniorens rigidi tamen adhuc, sextus manè nebulosus, postea præcedentibus similis, seprimus frigidus ac nubilosus, octavus ad sequens usque manè nimbosus, ex quo sereniorens 9nus 10mus primam tulit glaciem ad noctem usque 12mi durantem, pluviâ subsequenti 13tii & 14ti rursus liquatam. Quos 15to sudum admodum gratum cum æstivâ amœnitate quasi certans, sed ephemerum excipit. Ab illâ brevi serenitate matutinis & vespertinis pluviis, in procellam 17mo exæstuavit horrendam 18vo quidem desinentem, sed hujus & sequentium antemeridianum cum pomeridiano, pluviâs inter & turbidum, siccum tamen cælum partiendo ad 25. usque, si 21mum serenum totum & amœnum excluseris, & 25tum sequentes duos boreali sudo commendabiles. Tandem 18vus Divo Simoni Judæ dicatus frigidus & turbidus, 29nus pluviis horridis mixtus, 30mus demum serenus denuo totus, sed Borea paulò acrius spirante gelidus agmen dierum *Novembris* clausit. Successit *December* primo die rigorem præcedentis primâ nive sparsâ temperans, at secundo gelu redintegrans, sequentibus cum nive pluviâs alternavit ad 11mum usque, qui Cauro aspirante raro gelicidio gelu satis intensum substituit, cui sequens nivem rursus submitit, atque huic, Boreâ

Cauro succedente sequentes duo gelu prius moderatum, decimosexto inrigidum valde degenerans, decimosextimo nive copiosâ paulò temperatius, decimo octavo vero & Vigesimo magis, accedente copiosa nive, invalescens, Vigesimo primo rursus, vento remittente ac nive repedante, mitescens. Triduum sequens mitius adhuc, vicesimo tertio pluvias immiscuit ad vesperam usque vicesimiquarti sereniorum at gelidiorum, subsequente quatridduano vehementi gelu, vicesimonono demum remittente ac post nebulam toto die trigesimo cœlum obscurantem; trigesimo primo verò discussâ nebulâ sudo redintegrato simulque gelu reddente, ultimum hoc trimestre sicque totum annum 1697. terminante.

Morbi hoc ultimo trimestri paulò quam precedentibus frequentiores fuerunt, ob Ætheris & aëris nunc sereni, nunc turbidi, nunc sicci nunc humidi ac pluviosi, nunc tranquilli nunc turbulenti & procellosi, nunc temperati ac remissi nunc gelidi ac horridi, variè invicem alternantis, sicque pro diversitate constitutionis suæ, humorum quoque diathesin & crasin,

communicatis tum per inspirationem, tum per ambientes, & poros corporis subeuntes variorum tam Ætheris. quàm aëris miasmaturum particulas, diversis fortè ut formis sic qualitatibus instructas diversimode moventibus, alterantibus, ac ad varias ebullitiones, orgasmos, metastases, quandoque sed rarò in melius, sæpius in pejus disponentibus atomis, mutantis. Hinc exati diverso tempore diversi morbi Medicorum animos & curas exercuerunt. Interquos potiores fuerunt febres variæ tum intermittentes tum continuæ, hasque inter nonnullæ etiam malignæ, exanthematis quoque variis, purpura, morbillis & variolis stipatæ, non tamen adeò frequentes ut Epidemicarum nomen justo titulo mererentur; præterea Catarrhales, tussis, vertigine, odontalgia, inflammationibus gutturis & tonsillarum, uvulæ laxationibus, anginâ, suffocationibus, hypochondriacas imitantibus, præcordiorum oppresionibus scorbuto familiaribus, comitatæ, arthriticæ, pleuriticæ, nephriticæ, colicæ passionibus, Epilepsiæ sed raræ, ut & paralytes tam particulares quàm universales, apoplexiæ & has inter quædam funestæ & lethales.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anno 1698.

Dn. Doct. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP
von der Mühlen:

Primum mensis Januarii st. Greg. biduum serenum ac gelidum remissius excepit degelascens ac pluviosum sex dierum intervallum. Nono temperato diei, decimus successit frigidus paucâ nive canescens dies, triduo turbido in Boream tandem, satis vehementer exæstantem, despu-

mante comitatus ac altero triduo mitiori nivibus, nebula ac pluvii ex parte interpolato exceptus. Inde ingravescens paulatim gelu vulturno Boreæ succedente vigesimo mensis die, octiduum continuavit, postea mitius aliquanto actum ac nives glaciei deliquescenti interspersæ, donec repe-

repedante unâ cum Aquilone, ultimis hujus primi mensis ac quatuor Februarii diebus graviori gelu serenius cœlum illuxit; mox verò rursus remittente, ac in pluvias nivî mixtas fatiscente obscurum æther ad decimum septimum usque penitus degelantem perdurans. Inde gelu Euro flante paulatim denuo vires resumere cœpit, ac succedente Aquilone, & Aquiloni tandem Aparctiâ, huic vere rursus Euro, validè insurgente paucis tantem intermixtis nivibus ac paucioribus blandis remissionibus ad finem usque Februarii & sequentis Martii nonnum continuavit. Tunc verna de die amœnitas, sereno æthere ridens, Austro aspirante advecta, abblandiri quadriduum visa est, noctibus interea adhuc gelidis subsecuturum. Boreâ pristinam recuperante sedem, gelu manantibus, Euroque Boreæ succedente æther, unico vigesimo septimo sereno ac temperato die excepto, ad trigessimum usque, primum Paschatis Gregoriani die festum turbantibus, qui ipse à nocte gelidâ, reductâ aliquali temperie, sequentem medium festi ac ultimum mensis ut & trimestris hujus primi diem ludo ac sereno aère beavit.

Morbos primum hoc trimestre, præter scorbutum indigenam pro variâ aëris mutatione varios exhibuit, quos inter febres tam intermittentes, quam continuæ, eæque ardentes fatis frequentes ac quasi epidemicæ, malignæ quoque nonnullæ variolis, præsertim confluentibus, uti dicuntur conspicuæ eminuere valdè nonnullis infestæ ac periculosæ, pleuritides hisque affines affectus, peripneumoniæ hæmoptoë nonnunquam comita-

tæ, & catarrhales, variis defluxionibus molestæ: tussis contumaces, asthmaticæ quandoque & suffocativæ; Arthritides vagæ, hypochondriacæ, Colicæ, Nephriticæ passionis & Hystericæ, sed hæc posteriores prioribus rariores.

Aprilis primus secundi trimestris, festique prædicti Paschatis postremus dies æstivum manè æmulatus sudum à meridie primo tonitru sat gravis frigore animos amœnitate ac festivitate diei in hortos & campos prolectorum, atque ludis & Genio indulgentium validè perculit, subsequenter hunc primum pluribus ad 28. usque Martii continuit serenis ac amœnis diebus, noctibus interea gelidis intercalatis, prima fronte abblandientibus, mutâ verò vigesimo octavâ sparsis totâ die pluviolis facie variam, ut plurimum turbidam, horridam ac inamœnam Aprili genuinam induit.

Quam etiam primus Maij retinuit & paucis intertertis sudis, ut 2. 5. 10. 17. 23. ad 27um usque continuavit, qui vigesimo septimus vernâ temperie ac serenitate acceptus, cum sequentibus nativam huic mensi gratiam redintegravit.

Eademque sequentem Junium, (octavo solum excepto, Cauro nimium amœnitatem præcedentium pluviis intersparis turbante, ac duodecima cum successore decimo quarto in turbidum & undosum degenerante) serenis ac amœnis, nec nisi paucissimis nonnunquam ventis ac pluviolis paululum exasperatis, ad ipsum usque finem commendavit.

Secundum hoc trimestre cœli benignioris ac stabilioris favore morborum quoque ratione mitiùs aliquantò

priori egit : præter enim scorbuticos quosdam affectus, febres, catharrhales quoque nonnullas sparsim infestantes, acutas & ardentes paucas, malignas raras morbillis subinde sociatas, hypochondriacas nonnullas passiones, pleuritides paucissimas, asthmata cardialgias ac cephalæas, vix alios produxit.

Julius, præcedentis Junii sudum continuando, huic ad decimumtertium usque durante pluviosum & quandoque nimbosum ac subfrigidum triduum succenturiavit cui triduum rursus serenum ac gratum successit, à biduo turbidiori paulò & inconstanti, vento ac pluviiis subinde interpellato, exceptum recuperatâ tamen pristina amœnitate, uno forte alterove paululum de generantibus ac pluvias nonnullas aspergentibus, ad trigessimum primum usque, adeoque ultimum mensis continuavit.

Augustus mox ab ingressu procellâ turbatus, severiorem paulò frontem induit, ac quinto solùm sudo & temperato, ut & decimo inter serenum antemeridianum ac pluviosum & tonitru fragoso horridum pomeridianum pensum suum partiente, nec non vigesimooctavum æstivam adhuc amœnitatem redolente, paucisque aliis paulò mitioribus exceptis, totus varius, turbidus, frigidus, pluviosus & nimbosus fuit; unico postremo trigesimo primo sereno & amœno gratiæ pristinae factam quasi jacturam quandantenus reparante, ac

Subsequenti Septembri conservandam tradente, qui eam septimo, octavo & nono à tonitru nocturno frigidis & plurimum pluviosis, tanquam triduo de geneti decimoquinto, decimosex-

to & decimosextimo turbido rursus & frigido triduo, ut & vigesimo primo & vigesimo secundo ejusdem farinae, biduo exclusis, ad vigesimum quartum usque servavit intemeratam; donec autumnus tempestuosæ & inconstanti indoli cedens horridiorem ac tempestuosam assumpsit lavam.

Morbi hoc tertio trimestri vario & mutabili frequentiores paulò quam secundo fuerunt, febres præsertim tam benignæ quam malignæ, symptomatis varii generis stipatæ, rariùs intermittentes, sæpiùs continuæ & ardentes, Catarrhales quoque & pleuriticae in hæcticam & phthisin proclives, malignæ quoque, aphthis, quandoque purpurâ, nonnunquam morbillis, frequentius variolis, raro petechiis, sæpius infamæ, lethales quoque & epidemice grassantes, & has præter Cephalalgia, Cardialgia, asthmata, arthritides statæ & vagæ intercurrentes.

Octobor ultimi trimestris primus detractâ antecessori suo horrida, quam sub exordio sumserat, larvâ, gratiori vultu scenam ingressus, Sexto die æstivæ amœnitatis personam ad lectum usque serenâ & exporrectâ fronte egit. Exinde paulò austerior nubiloso ut plurimum ac ventoso cælo varius, vigesimo sexto & vigesimosextimo biduo sereno præmissis, vigesimooctavo, primam sparsit nivem, mox in pluviam postea fatiscentem, nocte succedente gelidâ, primam à sude gelascente exceptam tulit, cui biduum successit amœnum ac temperatum, subsequente turbido manè cælo trigesimo primo in pluvias tonitru hoc tempore insolito comitatas, circa noctem deficiens.

Novemb̄er initio inconstans, mox Euro flante serenior gelu induxit, remissius quidem primò nebulis subinde intermixtis, circa quam tamen Aquilone irruente satis rigidum; Nivem copiosam valdè præter expectationem Cauro sufflante in horridum & intensum gelu quinque dies durans erupit: decimosexto tamen desævians noctu remittere ac subsequente decimo sup̄timo sudo penitus degelare cœpit. Inde rursus instabilis, nunc turbido cœlo asperior, nunc sereno temperior, post nives vigesimotertio denuo spasas, vigesimoquarto gelu satis intensum redintegavit, ac ad finem prope mensis continuavit, postremo mensis die Libanoto aspirante, degelascens.

December à primo ad octavum paulo gelidiorem, varius pluviosus ac nimbosus, ab octavo ad decimumquartum gelu sed interspersis, ut ut raris nivibus mite ac temperatum induxit, à decimoquarto præcedentibus algidiore varium asperum, ventis subinde ac nimbis horridum cœlum ad finem usque mensis continua-

vit, tandemque circa vesp̄eram trigessim̄i primi, adeoque ultimi hujus mensis & anni diei, senis tonitru, hoc anni tempore planè insoliti ac portentosi, pluribusque funesti fragoribus Anno huic 1698. valedixit.

Morbi hoc trimestri præter febres quasdam continua ardentes, ab omni malignitate haud vacuas, purpurâ & morbillis eam prodentibus, catarrhales satis frequentes, tussi contumaci & ferina, catarrhis & defluxionibus scorbuticis debitâ, valdè infestæ & molestæ fuerunt, variæ, inconstanti horridæ ac immiti cœli constitutioni natales suos debentes. Præterea aithitides vagæ, præsertim scorbuticæ, pleuritides, diarrhoæ & lientericæ frequentes, dysentericæ tamen raræ, pro proventu prunorum hoc autumno valdè uberi, Catiæ, & hæmoptœs nonnullæ. Sub fine tandem & soporosi ac comatosi nonnulli affectus, quibusdam letales, eidem frigidæ ac humidæ aëris intemperie hæc hyeme prædominanti, omni procul dubio imputandi.

Constitutio Epidemica Sanzallensis, finis Anni 1696.

& principii 1697.

Dn. Do&. SYLVESTRI SAMUELIS ANHORNII,
de Hartvifs.

Vix Dysenteria æstiva grassari desit, autumnus successit, ventis Austrinis die nocteque spirantibus, uvis fructibusque maturandis caoptatus, infantibus verò in hoc fatalis, dum insolito tepore diurno atque nocturno, ad turgescentiam motu malignis puerorum tenerior, morbillos variolasque exclusit, quas perpaucis

effugisse datum fuit. fuerunt, qui febre continuâ cum inquietudine, delirio, & multis deterioris notæ symptomatibus ad septimum diem dubiè agitati, exhibitis ex aq. ulmar. CC. Citrat. ac diaphoreticis temperatis ex Magist. antimon. diaph. CC. ph. ppt. & unicorn. fossili, per sudorem vel hæmorrhagiam subsequuta crisi con-

convalescerunt. Plures vix ac auræ liberiori commisi, insuper morbillis, hosque adhuc excipientibus variolis correpti fuerunt. Declinante autumno, & æstu remittente, mixtim grassari cœperunt febres & Variolæ, plurimum tamen morbilli. Mense Novembri & Decembris initio varia fuit cæli facies, tempestas aquilonia, nebulosa, pluviosa, frigidior, morbillos qui vix superârunt, jam cum variolis colluctavere, febricitantes visi non sunt, & morbilli per pauci, Variolæ solæ, candida veste terrâ tectâ, magis magisque propullârunt. Fuerunt autem optimæ indolis, citò erumpentes, rubræ, molles, fastigiatae, distinctæ, citò maturæ, nec foveas relinquentes.

Dererior fors fuit illorum, qui serius, non quidem mutarâ tempestate, in princio Anni 1697. iisdem decubuerunt. In plurimis copiosiores ac confluentes viæ sunt. Multi cum febre intensâ, convulsionibus, ventris meteorismo & dolore intenso, ac alvo constipatissima, pustulis tandem violaceis, lividis, nigris notati interiêrunt. Id verò est quod notari meretur, non alios præter lanionum infantes, & quidem trinos quandoque, & binos unâ in domo (ceu quoddam sordibus & squalore ex pellibus ad exsiccandum expositis, cruore & carne præ aliis sordescant illorum domus vel quod minus ac alii curam infantum habere possint) hoc ventris meteorismo petechiisque lividis fuisse correptos, atque sublato. Si quando in aliis etiam domibus variolæ bonæ notæ, tres, quatuorve hujusmodi maculas interspersos habuerunt, Mox ille lanceola parumper scarifica-

tæ, digestivo suppuratæ, & ad separationem escharæ perductæ fuerunt, hæc tandem separatâ, vovea illa nunquam non istar fonticuli nunc, latior nunc profundior relicta novâ, carne expleta atque consolidata fuit.

Inrer adultos hoc hyemis decursu, quamvis omnia frigore horruerint, nihil epidemii observatum est.

Ver vario ingruit cælo, æstum subitaneum pluviae repentinæ cum ventis septentrionalibus exceperunt. Discordiæ accesserunt à Vicinis commotæ, quæ cruentum nonnullis excidium minitari visæ sunt: Inter sexum muliebrem hoc terrore percussum crebri abortus conspiciebantur. Nonnullis tempestitiva Venæsectio & instituti sudores cum Bezoardicis quæ Sanguinis coagulum tollunt, bono auxilio fuerunt. Nati abhinc infantes multi convulsionibus occubuerunt. Viri verò insuetas horrido imbribus cælo excubias diu noctuque strenuè agentes, omnem tempestatem innoxie tolerarunt. Perpaucos tussis prævia corripuit.

Æstas & autumnus ex frequentibus quamvis pluviis injucundi, in salubres non adedò fuerunt.

Mense Septembri Apoplexia nonnullos corripuit.

Fœmina proveciori ætatis ex paralyti lateris dextri; præmissio vomitorio, sudoriferis atque specificis in- & externis apoplecticis usitatis, intra triduum convaleuit.

In alia Nobilis Familiæ Matrone, Paralytis uranûs dextræ cum interceptâ bihorium loquela, aquis ant-apoplecticis, frictionibus, sudoriferis &c. restituta fuit.

Vit Septuagenario major, Reipl. Sc.

senator, recidivam passu, ex instituto vomitu loquelam statim temperavit, at paralyticus in latere sinistro permanet, dum per phlogoses & stragulas ferendi impotentiam, propter tumorem sensumque hepatis exquisitum, ad sudorem se componere hætenus non voluit: Qui tamen præterito anno, Toto latere paralyticus, sudoribus quotidie institutis, integrè convaluit. Interim hepatis inflammationi convenientibus, in & externis prospicitur, inter quæ emplastrum Norinbergense impositum, ceu præsentissimum sibi Paregoricum, summè extollit. Fetus etiam particulares cum decocto herbarum, non sine levamine instituuntur.

Alius Saxagenarius inter pocula sensu motuque privatus concidit, cum stertore Spiritum duxit, in manu nullus, pede verò aliquis motus restabat, concitato syrupo Emetico vomitu, & deinceps in usum vocatis frictionibus, lotionibus aliisque usitatis ant-apoplecticis, paucas intra hebdomadas in pristinum rediit.

Neogamus dissolutè vivens, dum in templo Sacris interesset, subito expalluit, concidit, & *à φωτ* domum deportatur, per hypocaustum tractus varieque agitatus, ubique elanguidus movere ne digitum voluit, pulsus fuit tardus & debilis, externa frigeabant, jacuit stertens à nona matutina ad primam, sine sensu & motu,

ingesta difficulter deglutiit; ego accelsitus ex uno cochleari syrupo Emet. porrexi gr. iij. art. Emet. Operatio demùm post bihorium successit. Phlegmata porracea frequenti vomitu reddidit; Sudore toto corpore diffluit, Sanguis è naribus protrusus est, sicque corporis motus, linguæ ac rationis usus paulatim redierunt.

Infeliciores fors fuit Puellæ aliàs præcæteris venustæ, quæ novindecim annos nata menses nunquam vidit. Hinc sensim ex palluit, macilentior, tristior & difficilis ad motum evasit, scabie vexata, unguenta Tartarea cum Mercurio præcipitato adhibuit, tempestate frigidiore pluviosâ, vestibis malè munita è domo exiens frigori pluviisque pro expediendis negotiis in cautè se credidit, post horam domum deportatur *à φωτ* sensu motuque privata sterfens, & Apoplectica, crebroque vomendi tentata Conatu. Vicinus vocatur Chirurgus, qui venam ipsè secati. Sanguis non nisi guttatim prodiit; Dantur spiritus Cerasorum, aqua Vitæ naribus Spirituosa admovetur: Capiti imponitur aq. Regiæ Hungariæ, interim ego advocatus Syrupum Emeticum proprinari jubeo, quem vix medium deglutiit; dum expectatur operatio, accedunt convulsiones, quæ miseræ circa vesperam finem vitæ faciunt.

Constitutio Epidemica Posoniensis

Annorum M DC XCV. M DC XCVI. M DC XCVII.

Dn. D. Caroli Raygeri.

Quantum intersit Medico nosse & observare aëris constitutionem.

Tom. II.

nem ac inde resultantibus morbos, jam suo tempore agnovit graviterque incur.

Zzzz

cu-

culcavit Hippocrates, dum ita librum suum de Aer. Aqv. & Loc. auspica- tur. *Quicumq; artem Medicam in- tegrè assequi velit, primum quidem temporum, anni rationem habere debet, quantum potentia quodlibet eorum valeat. Non enim simile quicquam in illis existit, verum dif- ferunt invicem propter varias, quae in illis sunt, mutationes.* Hinc qui morbi singulis anni temporibus proprii qualesque fiant in illis muta- tiones, tam prolixè tota describit Se- ctione III. Aphorismorum. Nec dubitavit Galenus Ἰδ Θεῖον in morbis ambientis nos aëris constitutionem appellare, quam quidem sententiam fufius examinat & pertractat *Cele- berrimus D. D. Melchior Sebiz p. m. in Dissertatione sua de eo quod Di- vinum est in morbis.* Sane rem tam salutarem rei que medicæ summoperè proficuam jam pridem mecum animo

revolens, statim ac manum praxi ad- movi, constitui singulas aëris & tem- porum vices indeque exortorum mor- borum generationes & mutationes diligenter observare, annuatim col- ligere ac Endemiis & Epidemiis meis Hungariæ, cum tempore prodituris inferere. Id cum etiam à XXV. an- nis scilicet ad annum usq; 1695. pro- meis usibus præstitissem, communica- tur mihi à Perillustri ac Magnifico Domino Præsede laudatissimum suum institutum, quo voluit, ut, qualis in diversis Regionibus & provinciis fue- ris aëris constituto Epidemica, obser- varetur, & quotannis Ephemeridi- bus curiosis infereretur. Quo intelle- cto substiti in privato studio, & quæ ab illo tempore hac in materia à me observata atque annotata in publicum contribuere decrevi, modò initium facturus ab.

Anno M. DC. XCV.

Cujus constitutio hic Polonii in Hungaria fuit talis.

HYems rigidissima, nix plurima, gelu in Martium usque durans. Frigus immediate post solstitium in- cepit, & toto Januario sine remissio- ne continuavit, nives cecidere supra nives, gelu supra gelu. Nec mitior Februarius ipseque Martius adhuc frigore & gelu horridus.

Mense Jan. plurimos observavi ex castris redeuntes colica laborasse con- vulsiva, absq; dubio ex febribus aq- tumnalibus, partim non bene curatis, partim malè circa solstitium hybernum judicatis. Raro quartana scilicet fe- bris ut ut tractetur, recedit, quin vel

hæmorrhagiam narium, vel laterum duritiem, vel pedum tumorem œde- matosum, vel languorem & dolorem artuum, sæpissimè verò Colicam con- vulsivam post se relinquit. Mente Februario & Martio grassabatur quod- dam genus febrium cum latente ma- lignitate. Imponebat plurimis Ca- tarrhus cum dolore capitis gravativo, febricula lenta, tussi sicca, coryza ve- hementi invadens: mox nona vel nonnunquam undecima demum post primam invasionem die exasperari cœ- pit morbus, & graviora reddi sym- ptomata; accessere enim vigilia, de-
liria

iria, nonnunquam ipsa petechiæ, subsequente morte. Servati autem omnes qui non tantum alexipharmaca ab intio adhibuere, sed & ea usque ad nonum vel decimum diem continuavere.

Ab æquinoctio Vernali usque ad solstitium æstivum tempus varium, mox frigidum, mox calidum, modo pluviosum, modo serenum. Initium Aprilis adhuc brumale, circa medium verò & finem calor prope æstivus. Successit Majus pluviis mixtus, cum frigore & calore alternante. Prima & secunda dies Junii ventis turbida, tertia serenari de nocte cœpit cœlum cum pruina matutina valde noxia, id quod apud nos valdè rarum, & vix à seculo observatum, Segetibus nihil nocuit hoc gelu matutinum, nec destructæ vineæ, præterquam illæ quæ versus plagam occidentalem sitæ; quarta Jun. iterum pruina sed plane innocua. Septima ros mane cecidit purpurei coloris, observatus in foliis arborum & vitium, ut & hominum in vineis laborantium linteaminibus, in quibus, (pro ut ego observavi) exactè referebat colorem maculorum exsucco mororum aut ceraforum. Circa id tempus morbi fuerunt nulli, ut plerumque fieri solet mense Junio, febres quidem comparabant tertianæ, sed adedò mites, ut etiam in quam plurimis post tertium vel quartum paroxysmum sine medicamentis aut sola purgatione & venæ sectione adhibita cessaverint. Variolis quoque corripiebantur parvuli parvulæque, sed & illæ cum nullis feris aut gravioribus symptomatibus, hinc omnes servati, qui non incuria neglecti aut minus rite, prout à plebe quan-

doque fieri solet; tractati fuerunt.

Successit æstas plus frigida quam calida, magis humida quam sicca: Finis tamen Junii & initium Julii gaudebant aliqua serenitate, mox nubibus exasperatum cœlum & largissimam aliquod diebus effudit pluviam, unde intumescens Danubius litora supergressus longe lateque se per prata & agros diffudit cum maximo damno rucolarum, tam fœniscum quam messorum. Rediit sub initium Augusti calor, isque intensissimus, sed ultra septem vel novem dies non perdurans, insequentibus pluviis usque ad Octobrem. Inter istas tam varias mutationes vix tamen aliquid morborum observatum; nisi quod in Septembri plurimi infantes, adulti non item, correpti fuerint Dysenteria, iisq; fermè omnes lactanes; credo ex lymphâ plus justo acriori ad intestina delata illaq; lædente, Errorem quippe illi in esu fructuum horæorum non committere poterant, nec commiserunt nutrices sedulo examinatæ & observatæ, paucissimi tamen periire, sed omnes convenienter Clysteriis, imprimis ex lacte & decocto capitis vervecini tractati, convalescere.

Post æquinoctium, qui secutus Autumnus, fermè totus fuit pluviosus, October subinde serenus, November inæqualis, jam ad hyemem inclinans, & prout reliquum Decembris usq; ad Solstium, frigidus cum floccis nivium & creberrimis pluviis. Hinc vinum nec quantitate nec qualitate laudabile crevit, Circa initium Octobris frequenter hinc inde in civitate comparuere febres erraticæ nullum typum servantes, invadebant propè omnes cum frigore aliquando

trium horatum, insequente calore ultra horas 15. durante, post apyrexiam aliquot saltem interjectis horis nova febris affligebat. Memini me habuisse quendam in quo calor ultra 48. horas duravit, cum terribili capitis dolore, sicuti vehementi, squalore linguæ & faucium, summaque virium debilitate, ita ut febrim continuam fore mutuerim, tamen post venæsectionem remisit calor morbusque in melius mutatus. In alia Illustrissima persona similem protractionem paroxysmi primi notavi, similiter post venæsectionem remittentem & intermittentem, sed tertia die redeuntem, hinc propinatus cortex Peruvianus in aqua cichorii alvum movit, id quod nunquam in aliis, ausim dicere mil-lenis, cui corticem hunc exhibui, fa-

ctum observavi: Credidi prima vice fortuito factum, turgente forte & ad exitum par se tendente materia vitiosa in corpore, sed & post secundam imò etiam post tertiam exhibitionem idem factum, movit autem alvum semper sexies, septies sine nausea. Alius pariter febrim corripiebatur levi ab initio & cito remittente. Tertia die media nocte in lecto suo dormientem horribile invasit frigus trium vel quatuor horarum spatio, subsequente calore in alteram noctem perdurante, cum pedis dextri ingenti dolore, accepit sudoriferum, unde optime sudavit, moxque apparuit ingens rubedo & inflammatio in pede dolente, factumque Erysipelas, quod facile, convenientibus remediis tractatum, sublatum est.

ANNUS M. DC. XCVI.

Jurasset quispiam permutata fuisse tempora; Præteritam æstatem fuisse Brumam nunc autem æstatis vicem obire hyemem, usque adeo in Bruma nihil brumale & in frigidissimis alias mensibus, nullum frigus, nullum gelu, nullæ nives, breviter hyems fuit clementissima. Januarius aliquo modo ventis turbidus, nebulosus, pluviosus. Februarius quasi totus serenus, siccus, sine notabili frigore, nisi matutino tempore, ubi aura parum frigidiscula, mox surgente sole temperata. Huic ad æquinoctium usque plane similis Martius, nisi quod parum ventosior, hinc etiam salubrior. Nam toris hisce mensibus vix præter catarrhos aliquid notabile occurrit in Medicina. Post æquinoctium verò & aer & morbi cœpere

mutari. In fine quippe Martii longè majora frigora, major cœli inclementia, de nocte gelu & nives, minus tamen durabiles, sed, in pluvias ferme continuas de die abeuntes. Nec mitior Aprilis sua natura variabilis, sub finem tamen siccior. Meliora tempora sperabantur sub gemellis, sed & Majus ipse cum initio Junii usque ad solstitium valdè inæqualis. Nunc grata & vernalia serenatum pollicebatur cœlum, tempora, mox atris iterum inhorruit nubibus, tempusque reddidit turbato aère frigidisque pluviis minus vernale, minus majale. Hinc non mirum, cum Ver simile factum fuerit hyemi, non vernaes sed hyemales fuisse exortas ægritudines.

Nam quas in hyemem relegavit pleuritides Hippocrates III. Aphor. 23. eas

23 eas circa hæc tempora deprehendere licuit valde frequentes. Inter has imprimis notabilis fuit illa cujusdam Generalis quartiriorum Magistri (ut communiter vocatur) maligna ferisque comitata symptomatibus. Excesserat ille multum in vino & commestrationibus tempore Bacchanaliorum, hinc catharrhum aquilivit cum tussi vehementi & lateris puncturis. Aperitâ venâ, ut sit purgationem, quam tamen vocatus Medicus disvasit. Ille autem reluctans consuetum sibi sumpsit laxativum, unde sibi videbatur melius valere; sed mox sequenti nocte omnia in deterius, aucta in summo gradu febris, accessit furibundum delirium, sputum crassum, crudum, sanguineum, idque perpaucum, quæ omnia extrema minabantur; Vocatus ego, exhibui sudoriferum, jussi applicari vesicatoria, dedi oleum lini, sic remisere symptomata, illeque ex lethi faucibus eruptus ad castra perrexit. In majo notavi in nonnullis febres malignas, cum exanthematibus, minimè tamen funestas, nisi in duabus personis, in seruo quodam qui illa pro morbillis habuit, nec aliud nisi myrrham & semen napi accepit hinc accedentibus gravioribus symptomatibus exspiravit. Altera erat puerpera quæ febrim lacteam aut puerperalem esse credens, neglectis alexipharmacis solum potum aquæ chamæ pythios cum saccharo adhibuit, nostris puerperis in hoc casu consuetum, tandem conspectu exanthematum hinc inde erumpentium perterrita Medicum vocavit quidem, sed nimis tarde, accedente enim diarrhoea, delirio, & tandem convulsione, mortua.

Jam ad æstatem devenio, in qua mense Julio & Augusto subinde calor, intensus nonnunquam, sed raro durans, intermixtis subinde pluviis frigidis usque in medium septembrem. Notabiles erant mense Augusto Dysenteria in infantibus lactantibus & ablaetatis, plane ut ante annum, valde frequentes, sed ut plurimum funestæ, statim enim post unam vel alteram dejectionem comparuit sanguis, mox extrema debilitas & mors, paucissimi ad decimum diem servati, qui tamen mortui; Adultiores facilius curabantur. Valde insuper contagiosa fuit ista dysenteria, nam facile corripiebat adstantes & infantibus ministrantes, ex quibus tamen nulli obiere. Credo malignitatis hanc lucem non fuisse expertem, quæ quidem tenellulis mortem intulit ob nimiam teneram constitutionem, in adultis autem ita vim exerere nequivit, sed facile fuit suppressa.

Tandem in Autumno comparuit æstas. Scilicet ab æquinoctio usque ad Decembrem, per totum Octobrem & Nov. serenitas, cum frigidiuscula tamen aura matutina, hinc præter spem etiam melius crevit vinum quam ante annum, non tamen in abundantia aut illa bonitate prout alias apud nos fieri solet. In Decembri mutatus aër tempusque redditum turbidum ventis, nebulis atque pluviis, duodecima cecidit nix alta, quam ita solidavit subsequens rigidissimum frigus, ut supercadentibus consequenter aliis nivibus, prima manserit usque in Aprilem sequentis Anni. Morbi circa hoc tempus nulli notabiles. Hinc progredior ad,

Annum. M. DC. XCVII.

Hujus initium fuit sicut finis præteriti. Scilicet à solsticio hyemali usque ad æquinoctium vernale, frigus acerrimum sine remissione, congelatus Danubius statim in Januario, mansitque ponsiste glacialis ultra octo septimanas firmus & constans, quod alias valdè rarum apud nos. Fuit insuper hoc memorabile, quod sub densissimis pariter ac profundissimis nivibus terra semper manserit, aperta, ita ut, remotis illis, hæc non aliter ac in vere fodi potuerit. Perire & computruere sub hac mole nivium, fere omnes segetes & olera hortensia, frigus hyemale alias tolerantia, quæ, liquefactis nivibus, non aliter ac mucago quædam viridis terræ incubabant, ac in lutum resolvebantur, non levi insequente imprimis frumenti penuria. Cæterum quod *Hippocrates* III. *Aphr.* 7. dicit, Magnis siccitatibus fieri morbos acutos, hoc vice versa hisce temporibus meliori jure dici potuisset, de magnis frigoribus. Jisdemque durantibus circa finem februarii, febres acutæ malignæ per totam grassabantur civitatem. Invadebant plerosque levissimo rigore succedente calore non adeo forti & quandoque iterum remittente primis diebus, mox circa quartum vel sextum diem augeri cœpit calor, & notæ hinc inde in superficie cutis apparuere malignitatis. Pulsus ab initio valde erant sanorum similis, ut & urinæ, sed ubi calor auctus rubicunda instar sanguinis factæ; Deliria circa nonum vel decimum demum diem comparuere, in quibusdam ve-

hementia & ad decimum septimum usque durantia, in quibusdam remissiora & breviora; Maculæ erant parvæ instar mortui pulicum, obscure purpurascens, circa decimum octavum aut etiam circa vigesimum primum dispantes. Non valde lethales erant hæc febres, sed supra modum contagiosæ (quod alias non semper fieri solet) nam in aliquot ædibus ne unum omisit, quem non corripuisset, rarè in una aut altera persona cessavit. Duravit hæc lues in Majum usque ubi incalescente aëre remisit.

Hyemem excepit Ver, sed & hujus initia adhuc satis ventis & nivibus turbida. Successit Aprilis totus serenus, siccus, absque pluviis cum calore pro tempore insolito. Majus variabilis, nunc calidus, nunc frigidus, mox serenus, iterum pluviosus, talis etiam totus Junius. Circa hæc tempora vix ullus notabilis occurrit morbus, cessantibus etiam ut supra dictum febribus malignis.

Ætas ferè prioris anni ætati similis, mediocriter calida, & matutinis horis subinde frigida, vigesima nona Augusti, trigesima & trigesima prima mane prinæ fuerunt, sed plane innocuæ, nostrates appellant *ein VVasser Reiff*, id quod tamen apud nos insolitum, ubi tales pruinae rarè ante festum S. Michaelis observantur. Hoc tempore frequentes erant Icteri, qui flavedine sua plurimos deformabant. Sentiebant, qui corripiebantur, aliquam cordis compressionem, nauseam, anorexiam, & non raro vomitum, mox flavo colore toto corpore per-

fundebantur, sed qua velocitate venit eadem iterum abivit. Post unum vel alterum laxativum disparuit flavedo, reditque sanitas cum bono appetitu.

Qui subsecutus Autumnus semper erat variabilis & inconstans, usque in Decembrem, cum quo hyems ante hyemem, id est ante solstitium gelu & ni-

vibus suam sumpsit initium. Febres quæ circa hoc tempus grassabantur ut plurimum erant tertianæ duplices, raro quartanæ & præter morem autumnalium nec longæ nec lethales, sed convenienter tractatæ, facile curabantur.

Constitutio Epidemica Augustana Anni 1701. & sequentium.

Dn. D. LUCA SCHROECKII.

Licet initium anni 1701. frigidum comparuisset, triduo tamen post mitior aëris temperies, sub murabili ventorum, Zephyri tamen prævalentis, crebrioresque nives, subinde verò etiam pluvias adducentis flatu, excepit, usque dum ante, & circa Equinoctium vernale magis constantem serenitatem Eurus largiretur; paulò post ventis priorem inconstantiam relamentibus, hyememque protrahentem, quin & gravem terræ siccitatem circa Solis in Tauri signum ingressum, cum sensibili frigoris molestia, sereno quidem cælo, producentibus, ut Cereris etiam, Pomonæ & Floræ sinus tardius panderetur, atque Maji principium vernalis amenitatis parum ostenderet, quæ postea eo largior comparuit, atque, Gemellorum signum cum Sol occupasset, aërem multum delinivit, & in tantum calefecit, ut, ni Zephyrus, Euronotus, & Auster subinde pluvias interspersissent, nimia siccitate, præcipue quia ventorum perpetuus quasi motus continuabat, terra plurimum laborasset. Interea prior morborum in Anno prægresso observatorum facies continuavit, quam ita-

que depingere superfluum foret, Variolarum pura, Februm petechialium, Tussisque humidæ; in mense Februario insuper, duobusque cum excipientibus, Pleuritides veræ, in suppurationem abeuntes, sed diligentia pectoralium & diaphoreticorum temperaturarum usu, sine etiam venæsectione, curabiles accesserunt; quibus in nonnullis M. Aprili, cum morbus jam in decrementum vergeret, nova febrilis effervescentia supervenit, cum eruptione per totum corpus pustularum aquearum, majus periculum minitantium, ægotis tamen per continuatam alexipharmacorum blandiorum adhibitionem intra primum, quandoque secundum octiduum reconvalescentibus. Mense Majo & Junio, præter dictas punctulares, [quæ jam sine magna præcordiorum oppressione, cum horrore, lassitudine, lumborum, nuchæ, & capitis dolore ut plurimum ingruerant,] purpuratæ etiam febres teneriorem inprimis ætatem, non admodum periculose invaserunt; nec melancholici insultus maritalis feminis, menstruis quidem rite se habentibus, infrequentes fuerunt, venæsectione quidem mi-

mitigati, paulò post tamen recidivi facti, acidularum verò martialium potu curati.

Post Solis ingressum in Cancrì signum crebriores primò pluviae, postea cum plurimarum tempestatum graviorum impetu, calores, circa canicularès in primis dies intensi, & qui ad Æquinoctium autumnale usque, paucis frigidiusculis diebus intervenientibus, continuabant, fuère notati; quo tempore frequentia morborum defuit, nisi quod ibi ob transpirationem fortasse ab aère humidiorè & frigidiusculo nonnihil cohibitam, Febres quotidianæ, post exiguum horrorem intensiori calore invadentes, & facile curabiles, hinc ob sanguinem aëris calore nimis rarefactum Febriculæ scarlatinæ, sine magno corporis æstu aut gravibus symptomatibus, sed levi saltem præcordiorum compressione præcedente, non minus brevi & sponte quasi cessantes observarentur. Alii autem, quibus probabiliter lymphaviscidior in sanguine erat, non maculis istis pingebantur, sed pustulis albicantibus, majoribus minoribusve, cum interspersis quandoque vesiculis parvis limpidis, pruritu comite tandem exsiccatis ac in squamulas secedentibus, per totum corpus, sine vitæ periculo, & prævio non admodum intenso calore, onerabantur. Nec infrequeres erant Diarrhœæ, quibus interdum, sed rarius Dysenteria succedebant, ex negligentiori, ut mihi videbatur, corporis ab aère externo custodia, & liberaliori potus ingurgitatione, hincque stomachi tono labefactato suborthæ quæ etiam facile, vel solius rhabarbari cum terra

signata, aut coralliiis rebrbis mixti usu, vel insuper Essentia catechu, lenibusve alii adstringentibus & stomachicis absorbentibus curabantur. Plurimos etiam Odontalgia correptos licuit conspicerè, quæ licet rarius Medicorum consilio exponeretur, quantum tamen dijudicare valui, ex eadem ventriculi imbecillitate, & chyli vel lymphæ crudioris circa dentes stagnatione citabatur. Erant insuper, feminæ præsertim, quas sinistra axillæ inrensus dolor, sine tumoris vel inflammationis indicio excruciebat, periodicè ut plurimum & circa vesperam recurrens, cujus radicem circa ventriculum pariter hæverè, tum notatæ ibidem, in primis sinistro in hypochondrio molestiæ, tum salutatis curandi ratio conjecturari faciebant: credidissimè, chylum viscidiorè & crudiorè, per ductum Pecquetianum ad venam subclaviam sinistram delatum, & cum obvio ibi sanguine permixtum, agitationem præternaturalem ibi excitasse, partes que illas dolorificè hac ratione distendisse, nisi dextrum humerum in femina quadam idem malum tunc occupasse notassem, cum insolitam ductus illius ad partem dextram declinationem sine urgentiori causa hinc fingere non audeam; quamvis in eadem rheumaticum potius adfectum subsuisse credere malim, præsertim cum dolor ille dicto modo quidem intensior per intervalla redederetur, nunquam tamen planè intermiserit, ac tandem brachii tumor supervenerit, diaphoreticorum, emplastri oxycroci, & laconi coriari usu omninò sublatus. In cæteris repetitis leniter evacuantium &

humores corrigentium, præsertim acicularum martialium nius proficius existit; remedia autem externa nullum levamen dederunt.

Eandem chyli & lymphæ vitiosæ in stomacho nidulantis labem Febres quotidianæ epidemice, incerto quandoque paroxysmi tempore invadentes testabantur; quæ nullo prævio horrore, magna præcordiorum ad oppositam in dorso regionem se extendente oppressione, & nullo sensibili, vel tolerabili saltem excipiente calore, infestæ erant, atque propinatis, pro exigente necessitate, emeticis, vel repetitis laxantibus & absorbentibus, amaricantibus, absinthio, chinchina &c, curabatur.

Post Equinoctium autumnale primò aëris serenitas & siccitas continuabant, mox pruina, nebulæ, d. 17. & 18. Octobr. copiosæ nives, pluviam postea, & venti modò ex hac, modò ex alia mundi plaga, imprimis ex septentrione frequentius irruentes comparuerunt; Sol autem ubi ad Scorpionis signum pervenit, denudè per aliquot dies serenitatem, terræque siccitatem conciliavit; variâ dein aëris temperie, ut plurimum tamen austrinâ subsequente; & cum aër parum à ventis jam agitaretur, vapores in eo hospites parce dispellebantur; unde iidem corporibus humanis copiosiores communicati variis agitudinibus producendis patrocinantur; hinc non tantùm Variolæ iterum se exerebant, Pleuritides veræ, atque Febres continuæ, catarrhales magno cum æstu, cephalalgia & tussi, pueros æque ac maturiorem ætatem invadentes, nec, ubi debite tractabantur, letales su-

bortæ, sed frequens etiam Catarrhorum cohors, Coryza, Odontalgia, Raucedine, Tussi infesta Urbi incubuit. Muliebris sexus non minus habuit, de quo speciatim conquereretur, uteri nimirum hæmorrhagia, cui non gravidæ saltem, ultimis præsertim duobus graviditatis mensibus, sed aliæ quoque plures obnoxia erant; quem sanguinis orgasmum non commodius quàm absorbentibus martialibus &c. uti hæmatite, croco Martis adstringente, item bolo Armena, coraliis rubris &c. haud neglecto, ubi opus erat, paucò opii additamento, sedatum expertus sum. Memorari etiam merentur Apoplexiæ crebræ, ut plurimum exitiosæ: memini egregium quendam virum mihi aliquando narrasse, quod jam olim fuerit observatum, post crebriorem aquilonium flatum Apoplexias frequentes hinc contigisse: neque admodum in dubium id vocare vellem, cum ab illo vento nescio quæ atomi impuræ nobis inferantur; id quod civem quendam nostratem industrium non latet, qui ceræ dealbandæ in horto suo Boreæ multum exposito operam navans, eandem infesta flavedine ab eo infici notavit; unde quamprimum spirare eundem observat, ceram studiose tegere, media etiam, si is tum ingruat, nocte properat, quem in finem machinulam artificiosam excogitavit, quæ à vento hoc commota somnum excutiat. Ubi in memoriam mihi revoco, quæ noster quondam Æsculapio, Phil. Hæchstererus, in Scholio ad Dec. 4. obs. med. cas. 1. protulit, ubi urbis nostræ descriptionem exhibens, Zephyrum ex depressis & alibi paludosis Marchionatus Burga-

vienſis locis inquinamenta ſecum raperẽ & huc advehere ſcribit; quæ ſane de Borea quoque nobis, & non minori jure pronuciare licet, qui ex locis humidis Danubio proximis putridas particulas abripere, atque in capita noſtra effundere valet.

Tandem cum circa menſis Decembris principium Zephyri impetus major denuo inſurrexiſſet, d. 10. eundem Euris compeſcuit, frigore, creberrimiſque nebulis, quibus præſertim à d. 17. uſque ad d. 23. Decembris continuis Civitas obteſta fuit, ſtipatus, uſque dum circa finem anni Zephyro-Boreas ſuccedens auram tolerabiliorem redderet, niviumque crebritate colophonem imponeret. Quo tempore, præter memoratas Pleuritides, Variolas & Febres continuas, in pueris etiam quotidianæ Febres, tuſſi humida & cephalalgia graves, nec non Icteri, in adultis autem malignæ petechiales, ut plurimum puſtulis limpidis miliaribus poſt macularum eruptionem comitantibus, comitatæ obſervabantur: hæ in principio poſt horrorem laſſitudinemque, tolerabili calore, intenſo capitis dolore (quem paulo poſt recedentem tuſſis, non quidem diu durans, & ſicca magis quàm humida, atque calor auſtior cum deliriis nocturnis inſequebantur) ſe prodebant, contagio quandoque in alios ſe diffundebant, rariuſque, ubi temperatioribus alexipharmacis tempeſtively obviam itum eſt, occidebant: in Pleuritide verò continuatus diaphoreticorum, præcipitanium diſtorum, uſus coagulum ſanguinis feliciterolvebat; qualia medicamenta etiam contra quotidianas Febres, ut & iuxta cum martia-

lium utu adverſus Icterum, promptum auxilium ferebant.

Eurus in Anni 1702. introitu ſerenitatem cum frigore moleſto induxerat, quarto tamen mox die Zephyrus pluviolaſam primo conſtitutionem, poſtea ventorum frequens mutatio tempeſtatis etiam varietatem multam ſubinde attulit, ſemper tamen humida ex pluviis, & temperatione paululum, ſub dominio Zephyri, poſt Solis in Piſces ingreſſum diu impetuofuſ, prævalente, ut hyems non admodum rigorofa quidem, protrahitur tamen fieret; præſertim cum poſt Æquinoctium vernale Euris non ſolum magis ſpiraret, & poſt ſerenos plures dies circa initium Aprilis rediens Zephyri ferocia crebriores nives ſpargeret, quas ſub eodem ſæviente, licet ab aliis ventis sæpe interrumpere-
retur, frequentes pluviæ, cum Sol ad Tauri ſignum adpropinquaret, exceperunt, uſque dum poſt Maji principium Euris ſereniorem & vernæ temperici magis conformem aërem redderet, ſiccitate tamen terræ exinde non parva inducta, ut Flora ſuas amœnitates non niſi ſerius expromere valuerit. Hoc toto tempore eadem morborum facies, imprimis verò Pleuritides, ut plurimum ſine ſuppuratione curabiles, uſque in Aprilis continuabant. In quo & Majo menſe Febres continuæ, in paucis cum miliari eſſlorefcentia, ſemper autem prævio horrore, [ſine intenſo calore] magna virium debilitate, & cephalalgia gravi, raro deliriis, aliisve gravioribus ſymptomatibus comitatæ, atque alexipharmacorum & diaphoreticorum uſui cedentes, hîc ibi pro-
pullulabant. Majori verò numero

Febres quotidianæ & pauciores tertianæ ingruerant; illæ tantum non in omnibus, qui se curæ meæ commiserant, insignem capitis dolorem in paroxysmo inducebant, viresque prosternebant; in multis prima sub invasione, & sæpe aliquot per dies continuarum typum, vix perceptibili caloris & cephalalgia remissione, referebant; chinchinatis autem medicamentis, vel arcano duplicato facile curabantur; quibus non minus tertianæ, post emetici, vel scammonii sulfurati, ubi opus erat, adhibitionem brevissime abigebantur.

Circa Equinoctium dictum arthriticis adfectibus obnoxii fere omnes, quotquot mihi noti, insultus ut plurimum non admodum feroces patiebantur, arque ubi post exantlatam periodum justo citius aeri se exposuerunt vel artus delassarunt, recidivas experiebantur. Plurimos etiam infantes Epilepsia è medio sustulit, quæ ex lymphæ acido-viscidæ in cerebro stagnatione, præsertim dentitione difficili accedente, ortum traxisse visa est. Istæ autem lymphæ crassioris collectiones non minus in aliis frequentes admodum fuerunt, ut non tantum crebriores Tussés, Coryzæ, Odontalgia exinde obortæ fuerint, sed frequentissime aliis etiam morbis epidemice & sporadice grassantibus, Tussis se associaverit.

Cum Junio Zephyrus Euro successit, pluviarum multarum ferax, paucis diebus serenis intermixtis; qui in Julio quidem per primum triduum cum calore non mediocri continuabant, at mox aëre in fulgura & tonitrua despumante, in pluviosos juxta & frigidiusculos, ac postea tempe-

ratos mutabantur, usque dum post Canis exortum Eurus, sæpe ad meridionalem plagam inclinans serenitatem non sine calore reduceret. Magna dehinc ventorum varietas fuit notata, (nisi quod post autumnale Equinoctium à d. 24. Septembr. usque ad d. 5. Octobr. Zephyrus impetuosè admodum dominaretur, à frigido & non minus per triduum vehementi Euro tandem quasi in fugam conjectus, (quæ diversam quoque aëris temperiem, potissimum tamen calidam & serenam in Augusto effecit. At in Novembri multa hyemis præludia, imo præmaturus adventus ejusdem, crebro, & quandoque intenso frigore, niveque repetita, quam benignior aura & interpolatæ pluvie denuo liquabant, molestus existit. Quæ ipsa mutabilis constitutio, tum ningendo, tum præsertim pluendo, frigore modò aucto, modò remisso, Zephyro reliquis ventis prævalente, & circa, nec non post Solstitium hyemale, usque ad finem anni, multum sæviante, nubibus autem continuo ferè Solem obducentibus, integrum præsertim Decembrem fastidiosum admodum reddidit. Morbi interea longiores inducias dederunt, tales tamen, quibus aliqualis epidemice lapidis præsentia non prorsus excluderetur; uti præsertim in Febribus quotidianis supra memoratis passim per Junium & subsequentes menses usque in Novembrem observari poterat; quæ tandem in non paucis, cum autumnus adventaret, hecticæ metum injecerunt, quibus tamen juxta cum aliis coagulatum lymphæ acidum defluentibus, specificum imprimis antihecticum Poterii, lapilli gammato-

rum &c. salutarem opem præstiterunt. Circa Solstitium hyemale Variolæ benignæ in pueris se exseruerunt, cum magno quidem calore ingruentes, à pulvere tamen rubeo Pannonico, antimonio diaphoretico, uncorum marino &c. quinimo quandoque etiam sine medicamentis celeriter periodum suam absolventes, & cum fine anni jam iterum omnino disparentes. Quod tandem de ægritudinibus aliis, quibus semper fere tussis se sociaverat, dictum, in hisce quoque deprehensum fuit.

Quæ Annorum sequentium, videl. 1703. 1704. & 1705. constitutio fuerit, in Appendice Decæterii Anni noni & decimi Miscellaneorum nostrorum curios. legi potest; cui nempe hypothetæ negligentia antecedentem præfigere intermisit.

Anno 1706. hyemale frigus, ob austrinam aeris temperiem, qualis Anni prægressi in fine observata fuerat, & usque dum Sol Aquarii signum attingeret, continuaverat, hætenus ut plurimum tolerabile, nunc magis se exseruit, præsertim cum orientalis ventus in Februario constanter, interdum ad meridionalem plagam inclinans, spiraret, ac continuæ fere nebulæ usque ad Solis in Pisces ingressum, ubi serenus aer frigus augebat, nos cingerent. Cum interea Hæcticæ febris insultui (Coryzas & Tusses humidæ, tanquam indivulsos quasi hiemis comites, nec non Odontalgias ut taceam,) denuo plures exponerentur, sed facile etiam medicamentis acridinem temperantibus abigerentur.

Circa vernale Æquinoctium Zephyrus potissimum dominio potitus, atque, à reliquis tamen ventis non-

nunquam interruptus; multum invalescens, diversam etiam temperiem, austrinam præcipuè excitavit, ac vernali amœnitati subinde obstitit. Sub qua constitutione Febres quotidianæ, & plures tertianæ ingruerunt, magno cum imperu, in quibusdam etiam cum deliriis, sine tamen cephalalgia ut plurimum, & quæ post sumtum cholagogum, vel emeticum, absorbentibus non difficulter, promte etiam chinchinatis cesserunt. Plures insuper circa Solis in Gemellos transitum nephriticis doloribus, non admodum refractariis; obnoxii fuerunt.

Postea sub mutabili valde ventorum visciditudine, ante & post Solstitium æstivum, plures serenos calidosque dies experti fuimus, qui etiam diu continuarunt, multamque idèd terræ siccitatem, præsertim à ventis adjuti, attulerunt; cum interea Febres prædictas, sensim declinantes, neque tamen per reliquum postea annum præfusus silentes, crebræ Odontalgia, (quæ etiam per totum hunc annum fuerunt observatæ,) Tusses, interdum convulsivi quid habentes, & Coryzæ, adultos æque ac juniores adfligerent, & cum negligentior diætâ accederet, diu durarent. Quas molestias magnæ illi & totali solari eclipsi, quæ d. 12. Maji contigit, adscriberem ultis placuit. Et quamvis subita illa æris calidi, interceptos ob Solis radios, in frigidum, hisque non minus celeriter redditis, in calidum rursus mutatio, juxta cum animorum, ex insperata illa & nulli unquam visa caligine, consternatione, aliquid contribuisse videri posset, cum tamen jam ante eclipsin istæ lymphæ stases contingerint, vix
locum

locum illa opinio inveniet; negari tamen nequit, frequentiores post illam Solis obscurationem, & circa Solstitium æstivum illas occurriffe; ideoque non prorsus improbable est, spiritus à phænomeno isto terrifico labefactatos, (qui sane terror in nonnullis tantus fuit, ut lipothymiam ipsis induxerit,) lymphamque simul crassiorem redditam, quin & à frigore illo insolito magis condensatam, ad catarrhales has stagnationes disposuisse.

Mensis Julius quamvis pariter multa serenitate gauderet, nonnunquam tamen pluviis sitientem terram recoillavit; post Caniculæ vero exortum calores admodum invaluerunt, et usque ad occasum perseverarunt; quin licet temperatior ob pluvias, parciores equidem, aura per paucos dies succederet; ad pristinum tamen genium mox reversa est, usque dum d. 7. Septembr. cum Luna inchoante Zephyrus pluvias sæpius adduceret. Quo tempore Dysenterix grassari cœperunt, & infantibus non levem stragem intulerunt, adultis vero nec tam frequenter, nec etiam letaliter eâ decumbentibus. Ubi quidem hisce fructuum horum intemperantiori ab esu, vel liberaliori ob caniculares æstus potu, præsertim cerevisiæ, nobis albæ dictæ, propter tenuitatem suam & imperfectam à parca fermentatione deputationem, in acorem pronæ, illam obrigisse verisimile est; illis autem, quorum major pars ob tenellam ætatem nihil horum de gustaverat, cur adeo fatalis fuerit difficulter determinari potest. Utum in lacte vaccino aliquid adversi delituerit, quo cum nempe plumenta in eorum cibum coqui solent, adfirmare

nequeo; cum tamen alia causa non suppetat, in vaccarum sanguine, ob aëris fervorem, pratorum siccitatem, & pabuli inde ortam penuriam, temperatas balsamicas particulas multum fuisse immutatas, acrioresque redditas, haud incredibile videtur, quæ læti communicatæ vim suam in teneris infantum corpusculis exferere, eorumque destructioni, quin & epilepsix aliis quibusdam tum temporis funestæ, ansam dare valuerunt; & cum muliebris imperita industria pusionum curæ se sufficere ut plurimum persuasa sit, aut saltem Medicum desperato jam morbo advocet, funerum multiplicatio facile contingere potuit; præsertim ubi difficilior fortasse prægressus partus foetui debilitatem aliquam antea impresserat, cum, incertum qua de causa, hoc anno de Dystokia & præmaturo partu non levibus querelis Urbs perstreperit.

Reliquum anni, una cum ventorum continua mutabilitate, nebulas inter & pluvias frequentiores, aërem temperatorem quoad activam ejus qualitatem, (nisi quod paulo ante Solstitium hybernum Eurus eundem nivibus asperiorum per triduum reddiderit) expertum fuit, multasque nobis inducias concessi, si rheumaticas post Solstitium dictum, musculis caput attollentibus fastidiosas, lymphæ stases exceperis, quæ solo tamen tum hypocausti calore, tum suffituum mastichinorum &c. ope haud difficulter resolvi potuerunt.

Plurimas inter nebulas temperatoremque auram non saltem Annum 1707. inchoavimus, sed porro etiam clementem, & Sole in Aquario versante, humidam aëris temperiem ex-

peritissimus, raro, nec diu durabili frigore, ac multo rarius nive comparente; neque etiam multi, humidas nempe & nocivas alias in aëre particulas frequenti ventorum variorum agitatione dispellente, morbi populares aderant, nisi quod Rheumatismi praefati, nec non Febres intermittentes, quamvis pauciores, atque post sumtum lenex laxans, essentia corticis Peruviani facile abigendae, continuarent; quosdam verò Pleuritides verè, in suppurationem ut plurimum terminatae, nec tamen admodum acutae, & antimonio diaphoretico, pulveri pleuritico Aug. promte cedentes, puerilem autem aetatem sparsim Variolae, nulla malignitate suspectae, ac per totum postea anni decursum observatae; alios denique Icteri non admodum contumaces, praesertim sub crebriori essentiae Mart. D. Lud. usu, invaderent.

Licer autem circa Martii initium frigus intensum ingruerit, mox tamen post quadriduum temperatiorem in statum denuò fuit mutatum, ut Veris praeludia multa comparerent; cujus verò amenitatem ventorum diversorum, Euri imprimis austeritas, cui nebulae crebrae jungebantur, multum retardavit, aeremque frigore horridiusculum reddidit; quo ipso insensibilis transpiratio admodum sufflaminata, serum in corpore auxisse, atque creberrimas ad stagnationes disposuisse visa est, ut major incolarum pars catarrhosis aegritudinibus, pectus, vel nares, aures, faucesve occupantibus affligeretur; in quibusdam fluxu celerissime, vehementerque gravium cephalalgia & febrili incalescentia invadente. Quo tempore etiam Febres, cum quotidianae, tum ter-

tianae, ex eadem dubio procul causa, multiplicabantur, atque non raro graviore in principio, magna utpote cum cephalalgia, virium debilitate, & calore, ut continuæ quasi typhum referrent, oriebantur, postea verò medicamentis oppugnatae, promte etiam recedebant; facile tamen ab aeris frigidi admissione, vel cerevisiae potu recidivam passa; quae etiam Febres in autumnum usque continuant; qui humidus admodum & graviore Zephyri vehementia fastidiosus existit. Postquam aëtas, Sole Cancrici signum occupante, magno aëstu, rarius à ventis pluviisque temperato, primò sat gravis, ab ingressu autem Solis in Leonem, crebriore propter pluvias, Zephyrique impetus frigidulus ut plurimum fuerat; & sic [ut crebriore Catarrhos dentibus praecipue infestos taceam,] non saltem in nonnullis quartanae, longiori horrore & calore multum molesta, eoque contumacior, quo minus ii, qui eadem afflicti ex plebe meam opem implorarunt, in diata convenienti medicamentorumque usu morigeros se praebuerunt, sed etiam Arthritidis vagae, pulveribus ex coraliis, spodio foss. lap. gammae, cinnabari, aliisque antimoniatibus fixis, opii tantillo addito, praeter interpolatum laxantium usum, haud difficulter cedentis, generationi ansam dederunt. Hyemis praesentiam in Decembris initio praematurum frigus & nives copiosae ab Aquilone adductae, indicant; quae tamen post decendium è pluviis eliquatae, quas Zephyrus ante Solstitium hyemale vehementissimum concitaverat; cui cum Caurus, & postea Euronotus successissent, aere nubilo-

biloso & nebuloso, ac moderate frigidus, morbis silentibus, reddito, anni exordium fecerunt.

Anno 1708. dissipatis nubibus, benignior Euronotus per duas primas hebdomadas serenitatem, aliqua tamen nebulosa caligine ut plurimum se immiscente, produxit; quam postea humida ac pluviosa constitutio excepit, praesertim cum quadriduana circa Solis in signum Aquarii ingressum Zephyri vehementia ingruisset; cui sub ventorum mutabilitate prior serenitas circa finem hujus mensis primi, & principium secundi successit, atque temperatam adeo brumam, uti passim alibi locorum, experti fuimus, ut multa Veris indicia ostenderet; donec Euronotus d. 10. Febr. cum nivibus frigus adduceret, humida vero paucos post dies, cum intermixto quandoque frigore, intemperies à Zephyro reduceretur. Quamvis autem hac sub insolita aëris clementia multi graves esse oboriturus morbos verentur, nihil tamen epidemici, [ut Febres quotidianas & tertianas sparsim & rarius adhuc occurrentes taceam] praeter Variolas, usque dum Sol Tauri signum accederet, continuantes, & conserta hoc tempore catarrhalia incommoda, Tussis praesertim humidas, & ab eadem seri stagnatione capitis Erysipelas in sexu muliebri, produxit, quod ex negligentiori fortasse partis istius custodia, praeviis in collo tensivis doloribus, cum febrili incallescencia invasit, & moderato lecti calore, praesertim diaphoreticorum terrorem usu accedente, non difficulter discussum fuit.

Humidus autem hic aëris status ante & post Aequinoctium vernale

continuabat, ut pauci sereni dies nobis obtingerent, & licet Solis quandoque radii refocillarent, nebulosae tamen exhalationes eosdem saepissimè deturparunt; usque dum austerior Eurus d. 27. April. aërem serenaret, atque ab eo, & alternante Cauro molestum frigus terraeque siccitas producerentur, quae in adultum usque Majum, in quo diversae ventorum ex omni plaga mutationes notatae, continuabant, donec d. 15. post fulmina & tonitrua in crebras pluvias mutarentur; quae dein humida facies, Zephyro & Borea alternantibus, usque ad principium Augusti perdurabat; ubi Zephyro potissimum dominante, calores magni & multa serenitas, saepe tamen matutinis nebulosis evaporationibus gravata, usque ad Caniculæ occasum ingruerant, pluvioso ac frigidiusculo aëre succedente; qui etiam, rara intercurrente serenitate, usque ad Aequinoctium autumnale continuabat. Interea frequentes Febres hecticis similes, tussis praesertim & caloribus lentis inordinatis stipatae, atque continuato aborbentium fixorum usui obtemperantes, notabantur. Variolas autem circa Maji finem cessantes, Morbilli excipiebant, non tantum in infantibus, qui prius sani fuerant, sed etiam, qui paulo ante Variolis laboraverant, nec non in adultioribus, ut & non paucis morbum hunc jam olim expertis, absque tamen malignitatis nota, & sub blandorum diaphoreticorum usu paucos intra dies periodum suam absolventes; qui tamen in mense Julio iterum cessaverant; quo tempore postea Odontalgiae, Ophthalmiae, nec non dolores spasmodici uterini in femi-

ferinis, Ischiadicique praecipue in vitis frequenter occurrebant, ex lymphæ, uti mihi videbatur, ab aëris inclementia viscidioris atque idè ad stagnationem proclivioris reddita vitio generati, praesertim cum cerevisiæ acescentis, qua de plurimæ passim querelæ fiebant, potus accederet, & nervis ad coxas ac uterum tendentibus spicula sua infingeret, ubi praeter lenia cocoprotra, hysteris medicamenta castorina, cinnabarina &c. & ischiadicis blandam per vices diaphoresin promoventia, non neglecta ut plurimum opiatorum succisa miscella, profuisse expertus sum.

Circa Equinoctium autumnale per 16. dies serenitas adfuit, raro nubibus aut pluviae exposita, nebulis tamen crebris matutinis stipata, quibus post multam ventorum varietatem, subsequè etiam diebus observatam, Boreas per 14. dies nubes adduxit, à Zephyro postea in pluvias resolutas; quin & post Solis in signum Scorpionis ingressum, Euro flante, nix decidua praematurum quasi hyemale frigus efficiebat. Ineunte Novembri multa quidem usque ad Solis in Sagittarium ingressum serenitas, crebro tamen nebulosa, praesertim matutina, caligine inquinata; succedente usque ad d. 15. Decembris fastidiosa, frigida, ob nives, nebula, nebulas intemperie; ubi quidem Sol nubibus discussis, serenitatem non sine multo frigore, crebris etiam nebulis interruptam, reddidit. Interim, praeter frequentes Odontalgias, Catarahi inprimis, capiti & pectori infesti, plurimos in M. Novembri infestant, tantumque incrementum sumserunt, ut in M. Decem-

bri paucissimi in Urbe essent, quos molestia illa non tentaverat; multos etiam gravius tractaret, qui nempe praegressò acri horrore, febriles effervescentias, intensas cephalalgias, aut capitis stupores, virium prostrationes, quandoque faucium spasticas strangulationes, vel dolores pleurae spurios experti fuerunt. Causam continuæ quasi nebulosæ aëris tempestati potissimum adscripserim, quæ non solum particulas suas humidas, impuras, per inspirationem corpori communicare, sicque serosam colluviem augere, & sanguinem inquinare potuit, sed etiam frigore & gravitate sua poros constringendo, ac transpirationem excrementiorum humorum impediendo, eosdem cumulare, incrassare, atque in subtilissimis cerebri, marium, trocheæ glandulis ac tubulis stagnare fecit. Cui itaque praeter moderatum aëris regimen, medicamentis solventibus, attenuantibus, absorbentibus, demulcentibus &c. pro subjectorum & symptomatum diversitate, ubi morbi gravitas id deposcebat, succurrendum fuit, eo cum successu, ut nullus, qui Libitinae censum subiisset, mihi innotuerit.

Principium Anni 1709. spirante Euronoto, nebulosum fuerat, altero autem & subsequenter diebus Zephyrus vehemens pluvias, & noctu, inter d. 5. & 6. Januarii plurimam nivem Eurus, versus Aquilonem inclinans, cum intenso frigore adduxerat; quod indies fere, inter matutinas praecipue nebulas, diesque & noctes serenas, crescendo ea vehementia nos adflixit, qua de longe lateque querelas multiplicare Eu-

ropæ contigit, donec d. 24. prægressa nivosa, vesperi Auster temperationem & pluviolosam auram induceret. Licet autem ineunte Februario frigus iterum, tolerabilius quidem, intenderetur, ac variis sub ventis ærisque mutationibus, nive quandoque rariore decidente, ad diem usque decimum continuaret, Zephyrus tamen temperatiorem tunc ærem reddidit, usque dum d. 16. orientalis ventus, ad Septentrionem, nonnihil denuo deflectens, & præsertim biduo post acriter spirans, novo gelu adligeret; quod incrementa subinde sumens, eo rigore inhorruit, ut d. 27. Febr. intensissimo frigori, d. 21. Januarii observato (testante id spiritu vini in meo thermometro, utrobique matutino tempore ante Solis ortum, ad gradum usque septimum, vespertino autem post Solis occasum ad nonum gradum depresso,) parum cesserit; quod dein multas inter ventorum mutationes, variasque æris, humidam imprimis, constitutiones, tolerabilis redditum, sed d. 12. Martii, & insequente triduo iterum auctum fuerat, spiritumque vini in thermometro ad gradum nonum cum dimidio, vesperi autem ad undecimum atque dimidium depresserat: tandem autem remittens, d. 16. dicti mensis spiritum ad gradum undecimum, & sic sensim magis sursum extolli permiserat, ut d. 17. Aprilis gradum decimum quintum mane attingeret. Interea non tantum ventorum mutabilitas, sed æris etiam, ob crebriores pluvias, humidam ac frigidiusculam, interveniente tamen subinde serenitate atque calore, ante & circa Solis in Tauri signum ingressum intensiori, continuarunt;

ut fecunditati terræ non modice faverent, matutinæ quoque nebulae tenuiores, ubi pluvia aberant cœlumque serenum erat, tunc & per totum reliquum annum, semper observabantur. Et quamvis post referatos terræ ab insolito frigore profunde contractos meatus, indeque diu repressas exhalationes, vapores isti liberiores facti multis gravium subsequendarum ægritudinum metum excitarent, contrarium tamen per DEI gratiam evenit, conglaciata ista terræ crusta sensim resoluta, sicque vaporibus non confestim erumpentibus, sed paulatim exhalantibus, atque ventorum perpetua agitatione particulas istas humiditas impuras dissipante. Tot tamen aqueæ in atmosphæra oberantes particulae non poterant non ferri proventum nimium in corpore accumulare; præsertim cum per totum reliquum anni decursum mutabilis subinde, præsertim humida & frigidiuscula temperies (nisi quod Syrius ante & circa sui exortum finemque Zephyro, uti hic, ita etiam reliquo tempore, potissimum prævalente, quandoque per pauculos dies acrius ureret) & hinc catarrhosarum molestiarum, cum hectici caloris in quibusdam metu, in naribus, bronchiis, dentibus, artubus, per totum anni decursum, & quæ omnibus fere aliis morbis sese jungebant, frequentiam excitare; præter quas etiam, in vere & æstate, Febres quotidianæ & tertianæ, interdum gravibus symptomatibus, præsertim in morbis principio, uti deliriis, cephalalgis, spastico nuchæ dolore, narium hæmorrhagia, vomitu &c. stipata, extranspiratione insensibili, ob temperiem

aëris sæpius variantem, impedita abortæ, minus tamen refractariæ, non paucæ notabantur. Inter remedia, juxta cum eccoproticis, blanda diaphoretica & absorbentia potissimam curæ partem absolverant.

Constitutio Anni 1710. cum humida & moderatè frigida, sub ventorum, Zephyro tamen prævalente, alternatione, primo continuaret, adfectus etiam catarrhosi, imprimis Arthritides nondum desierunt, & mense Martio Febres tertianæ, cephalalgia, deliriis, vomituque in prima invasione sæpius molestæ, non paucos invaserunt; quibus tamen, post pulveris Cornachini, & ubi ventriculus viscido muco obrutus videbatur, lenioris emetici usum, cortex Peruvianus ad ʒʒ. ʒij. &c. semel vel bis in die sumtus, præsentaneam opem ferebat, ut post secundum, aut quartum paroxysmum, sine recidivæ incommodo, ut plurimum cessarent.

Postquam in Arietis signum Sol pervenit, cum serenitate, (ita tamen, ut hic quoque Annus, cælo sereno, Soleque oriente, nebulosum nonnihil aërem semper experiretur,) triduanum quidem intensum calorem, Africo flante, excitaverat, quem tamen Zephyrus pluviosus

creber iterum dissipaverat, qualem etiam sextiduanum calorem, antequam Sol in Tauri signum progressus esset, Euro spirante, sensimus, ab occidentali tamen pluvioso vento iterum temperatum. Et hæc aëris, modo humidi, modo sicci, calidi, frigidiusculi, sæpius nubilosi, ventorum etiam crebra permutatio in posterum usque ad finem Anni perseveravit, prævalente tamen semper humida constitutione; unde hæc vicissitudo primò terræ fecunditati multum, postea etiam hyems ut longius abesset, simul tamen variæ catarrhosæ & rheumaticæ invasiones ut frequenter orientur, effecit. Febres etiam tertianæ, quamvis non frequentes, nec non quotidianæ, hæcticæque per totum annum observabantur; mense autem Majo & Junio Morbilli plures infantes, cum vehementi tussi, oculorum gravidine, hæmorrhagia sæpe prævia, decumbebant; Variolæ quoque in multis, non quidem malignitate, sed copia, & symptomatum consuetorum vehementia, & pustularum, rariori tamen, confluxu infestæ notabantur. In cura omnium horum morborum remediis, in præcedentibus historiis memoratis, non infelicitè uti datum fuit.

Constitutio Epidemica Basileensis

Anni 1700. & 1701.

Dni D. JOHANNIS JACOBI HARDERI.

Æstivus calor diebus Canicularibus Anno 1700. temperiem suam non excessit, quin ventis quandoque placidis perflaretur, neque corpori incommodum faceretur: Imò

Augusto mense, pluviis præter votum quandoque infringebatur; September insequens siccus & calidus illo magis fuit, nec tamen sufficiens, qui uvæ ad optatam maturitatem undique

perduceret; neque etiam morborum ferax ista anni constitutio fuit: Octo-ber nebulosa, ut solet, & sæpius-
cule pluviosa tempestate, hyemalem
brumam antevertit; hæc ipsa autem
per Novembrem & Decembrem mi-
tior exitit, & quamvis multâ nive
montes & juga altiora integerentur,
ingruente tamen pluvioso & hoc
quandoque udofo aëre, ab eadem
prompte liberata fuerunt; ista autem
aëris *dispositio*, non modo cararrhali-
bus febribus, sed Pleuriticidi ac Pleu-
ropneumoniæ, etiam sparsim ansam
præbuit.

Anno 1701. Januarii iaitium Bo-
reali vento magis perflabatur, aëris-
que serenitate animum refecit; im-
primis verò sub meridiem propius ac-
cedentes solares radii Brumæ matuti-
næ spicula ex voto pepulerunt, &
continuatâ in Februarium usque sua
activitate fere inconcussâ, nives Bo-
reamque in arvis campisque tantum
non intempestive fugârunt, siquidem
subsequente Martio ac Aprili, qui-
bus blandiorem Solis Calorem, &
hinc pluvias amicabili austro mitiga-
tas sperabamus, Brumæ rigorem ma-
jorem, nivalisque tempestatis, ac ni-
vis copioso delabentis spicula, fre-
quenter experti sumus.

Maji delitias, si quas matutinæ
auræ fulgor interdum promisit, mox

nebularum crassiorum cohors; nunc
calor subsequens intensior, mox ir-
ruentes grandinosæ tempestates, om-
nimodo amarulentas reddiderunt. An-
te Caniculæ autem exortum, & hac
durante, Solis æstus longe intensior
& tantum non exurens calor, ani-
mantibus brutis non minus, quàm
homini, valde molestus fuit, feбри-
um intermittentium ferax mater, &
quem neque tempestates horrendæ,
crebrius ingruentes, usque attempe-
rare valuerunt.

Post Caniculam increbescens tan-
tisper pluviosa & hinc temperatior
aëris constitutio, placidiorem motum
videbatur promittere, verum alcyo-
nia hæc non diu durarunt, quin re-
deunte intensiore aëris siccitate, se-
reno cælo, si nebulas Septembri
mense, minus tamen frequentes,
manè excipias, in Octobris usque
principium, calor insuetus & im-
moderatio persistit, exarescentiæ
æque, si non magis, quàm majo-
ris fructuum maturentiæ parens,
& dysentericæ fatis atrocis apud nos,
aliisque in locis sæcundus genitor,
cui, num pluvix à diebus aliquot,
arva præ siccitate hiscentia blandè ir-
rigantes, atque hominibus gratissi-
mæ, obicem sint posituræ, horæ
subsecuturæ docebunt.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anni 1701.

DN. D. GUSTAVI CASIMIRI GAHLRIE

von der Müllens

A Nnum Seculi septimi primum
prima Januarii, turbido, sed
siccò, cælo inchoavit, & in vespere
pluviosam desinit. Sequens secun-

da pluviiis nivem ad meridiem usque
miscuit, post discussis nubibus se-
renior gelu moderatum adduxit. Quod
sequenti tertiâ continuans ac per qua-

triduum ingravescens, rursusque in nives & pluvias procellæ junctas per triduum delicit. Cui denuò undecimâ cum nive copiosa leve successit gelu, atque octiduum pauciori quandoque, quandoque copiosiori nive aspersum duravit. Vigesima nebulâ densâ mutationis prænuntiâ, sequentibus tribus, interspersis quandoque pluviis, tandemque gelicidio degelavit. Vigesima quarta Iris matutina turbidi atque pluvii ætheris nuntia apparuit, sequente per triduum, gelu moderato ac parcis nunnunquam nivibus stipato, quod quatrimum rursus nocturno ac matutino gelu, à meridie ut plurimum degelante varium ad finem usque mensis excepit. Februarius nebula densa cum gelu moderato, sed mox in pluvias fatiscente cepit, cui nubilum successit cœlum, remittente gelu, & in imbrem circa vesperam deliquescente. Mox, tertiâ procellosâ, siccâ & clarâ, à nivosa nocte, die verò, licet Boreâ flante remisso, ac egelido, nocte ramen rigidâ succedente, ac die nivosa, sed temperata sequente, à triduo gelido iterum excepta. Nona tempestuosa cum successore decimo gelu in nives deliquescentes resolvit. Quas sequentes duæ noctes in glaciem rursus densarunt, de die parumper degelantem. Decima tertia nimbosâ rursus nives parcas sparsit, mox aëre temperato solutas. Decimam quartam cœlo sereno gratam gelidum excepit biduum, quod gelu nocturno & matutino temperato, pomeridianum adhuc mitius substituit. Huic aliud successit biduum ventosum, ab octiduo gelido & ut plurimum sereno comitarum, 25tâ qui-

dem turbidâ & avidâ interruptum, sed triduo rursus gelido & ex parte obscuro redintegratum, & pluviis nonnullis interpolatum, 28. una cum mense desinens.

Martius vernâ temperie initiatus, vario cœlo, nunc placido, nunc turbulento, ventoso, frigido, diversimode alterato, ad nonum usque & decimum gelidos transit. Tum remittens, octiduo temperato ac vernâ amœnitate grato, ad vigesimum pluvium initio, tandem rursus clarescentem duravit, à quatrimum perinde variato exceptum, in noctes gelidas, sexque dies serenos desit.

Morbos trimestre hoc, præter scorbutum endemium & illius affeclas & affines aluit febres diversarum specierum, malignas quasdam variolis notatas, alias ardentes, continuas ac intermittentes, catarrhales, pleuriticæ nonnullas, aliâs tussibus vehementibus ac diuturnis, Cephalæa, asthmate affligentes, in phisës quandoque degenerantes; præterea Cardialgias, hypochondriacas & colicas passiones.

Aprilis, quo Martius tramite desit, rursus incepit, nisi quod serenitatem præcedentem cum turbido ac ventoso cœlo commutavit, & à sexto per quatrimum, nives quandoque utut raras pluviolis nonnullis interferuerit, tum gelu nocturno dies serenos, & haud inamœnos ad 14tum usque substituerit. Cui cum 15to pluviâ nivibus mixtâ nimbosis, quatrimum successit serenum ac frigidum; huic verò biduum turbidum pluviis subinde & nonnunquam gradine interpolatum. 24to & 25. serenis ac vernâ gratiâ temperatis, reliqui ad triduum gelidum.

gesimum usque successerunt inconstantes, pluviosi & nimbofi.

Majus turbido, sed mox sereniori inchoavit biduo, subsequente triduo nubilo ac frigido spatris quoque nonnunquam pluviis ex parte uvido, ad septimum totum pluviosum & octavum varium, tandemque nonum serenum ac æstivo calore gratumperrexit. Cui triduo quatrimum, intercalato decimo tertio pauca pluvia irrigato, addidit. Tum 6. dierum sudo planè æstivo ad 20. usque continuavit. Cui alii sex non æquè sereni, sed varietate pluviolis nonnunquam temperata, adeoque non inamœnâ distincti successerunt, tandemque reliqui ad finem usque mensis verno temperamento commendabiles.

Junius à principio ad 12mum usque in eâ temperie, pluviolis tamen quandoque interpolata perseveravit. A 13tia verna temperies, in æstum sæpius satis grandem mutata, & præter nocturnas 16ti & 20mi pluvias ferè torridum, ad 22dum usque pluviam nocturnam ac tonitru maturino fractum, cui ad 26tum pluviam moderatam mudentem, quatrimum temperatum; huic verò 27mus paulo calidior, 28vus cum 29no pluviis modicis irrigui successerunt, tandem 30mus sereno & temperato cælo amœnus mensis simulque trimestre finit.

Morbis hujus trimestris præter prædictos endemios, maligni & epidemici, quantum mihi quidem innuit, pauci fuerunt, sporadici plures, febres pleuriticæ, ardentes, continuæ, asthmate, nausea, vomitu, cephalæis molestæ, intermittentes quædam, hemicranîa, cardiogmo,

cæliaca passione, diarrœa, dysenteria aliisque symptomatis exacerbata, lipiria quoque, sed unica sola.

Julius sudo ac calore æstivo, quo præcedens recessit, denuò accessit, ac ad 13tium usque serenitate jugi ac æstu indies ingravescente, si 5tum excipias temperatiorem reliquis, ac 6tum paucam pluviam irriguam, continuavit. Sequentes celsis nonnunquam & pluviolis alterati, unico 27mo à meridie spargente exempto, ad finem usque mensis serenitate ac temperie laudabili excelluerunt.

Augustus eodem ferè cæli, utut quandoque rorantis inchoans, mox variabilis fuit: Secundus enim fervidior & siccior. Tertius tonitru imbrem, totam nocte durantem, addidit. Quartus manè frigidus sudum diurnum cum æstu substituit. Quintus manè pluviosus, reliquo diei priore temperator. Septimus sudum nubibus interpolavit, cui cætera similis octavus in tonitru horrendum vesperi & imbrem desit. Nonus sudo antemeridiano pluvias à meridie copiosas; Decimus antemeridiano sudo vespertinas submitit. Undecimus paucis pluviis matutinis, sudum pomeridianum, huic verò vespertinum tonitru fragorolum cum fulgetris fere perpetuis, nimboque densissimo. Duodecimus præcedenti, tonitru si demferis & fulgura, compar. His hætenus variis ad vigesimum usque octiduum æquabile, sudo ac æstu paucissimis pluviis temperato gratum, huicque aliud octiduum nebulosum magis, ventis pluviisque subinde madens, illic biduum serenum quidem & siccum, sed vento frigido flante haud

adeò gratum successit. Tandemque 31mus sudo ac temperato æthere mensē terminavit.

September triduo sereno ac moderato sex dies, pluviis serenitati variè interpolatæ mixtos inseruit. Quibus post noctem procellosam, quatrimum serenum & temperatum, quandoque tamen ventosum & pluviis parce sparsis roscidum successit, sex diebus serenis aliis æstu æstivo ferè compari amœnis exceptum. Vigésimus biduum reduxit paucarum pluviarum aspergine, ut & nebulâ roridum, cui triduum serenum quidem, sed algidum & ventosum, illique rursum aliud temperatius successit, & mensē simul ac trimestre ablovit.

Morbos præter scorbutum & ejus appendices, ut & ejus affinem ante hic raram, nunc ab adventu Gallorum exulum, inter Germanos etiam, infantes præsertim, ferè endemiam Rachitidem, hoc trimestre tam sporadicos, quàm Epidemicos plures tulit. Et hos inter febres malignas & contagiosas, haud paucis exitiosas, variis ut symptomatis, sic exanthematis miliaribus, purpurâ, morbillis, variolis, petechiis quoque insignitas & distinctas. Præterea arden-tes etiam, continuas & intermittentes, catarrhales, erysipelatodes, pleuriticæ, erraticæ etiam. Diarrhœas item ac Dysenterias, Lienterias, Colicas, Cardialgias, Tusses ferinas ab æstu præsertim humore colliquante oriundas, Hæmoptoes, Cephalæas, Hemigranias, Colicas & Hypochondriacas passiones cum obstructionibus nonnunquam valde contumacibus, Icteros, Scabies & Pso-
ras.

October serenitatem Septembris, præter pluvias secundi vespertinas, quatrimum satis grato orsus sexto & septimo frigidulis & pluvia matutina madentibus, interpositis, quatrimum rursus vernâ temperie gratum dedit. Cui 12mus matutina, 13tius vespertinâ, 14tus nocturnâ pluviam madidi successerunt, illisque 15tus totus pluvius ac nimbofus. Quem rursus 16tus cum quatrimum perinde procelloso & subinde nimbofo securus. Vigésimus primus sparsa circa decimam pluviolâ rorans, quatrimum sicciori & amœniori locum fecit. Subsequens quatrimum, vario, nubiloso ac quandoque rorante cælo frigidulum, 31mo turbido æthere, geluque moderato menti finem imposuit.

Decembris primus totus pluvius, secundus à meridie tantum pluvias sparsit. His successit triduum siccum, sed nubilum & frigidum. Sextus mane nebulosus parce pluit, à meridie siccus. Septimus undosus, octavus serenor, procellosus simul & frigidus. Nonus absque procellâ præcedenti similis. Decimus nives addidit ac gelu, sed hætenus moderatum, ab 11mo ad 23um rigidum, sereno ut plurimum cælo, præter 12. mane ac vesperi, & 17mum vesperi tantum nebulosum. 24to remittens atque circa vesperam pulviolas spargens, noctu gelicidium, 26to subsequente nebulâ liquefcens, à meridie cum serenitate frigus, sed temperatum per biduum stabile reddens, 28vo nives superaddens, 29no ingravescens, 30mo nivofum, 31. absque nive perdurans, sicque cum mensē trimestri ipsique anno colophonem imponens.

Morbi hoc ultimo trimestri occurrentes, præter endemios scorbuticos, arthritides præsertim & asthmata scorbutico originem debentia, & venereos, Epidemici fuerunt catarrhales præcipuè febres, gravedine molestâ, & tussis gravi & diurnâ infestantes, ardentis præterea tam continuæ, quàm inter-

mittentes variæ, malignæ quoque variolis, sæpius confluentibus ac petechiis infames, pleuritides graves & quandoque funestæ, Cephalalgia, Diarrhœa & Dysenteria pertinales, Nephriticæ, Colicæ & hystericæ passiones.

Constitutio Epidemica aeris Berolinensis Anni 1703.

JAnuarius primo mane cœpit gelu, cœlo succedente sereno, post obicuro, tandemque pluvioso. Secundus siccus ventosus & frigidus cum gelu moderato, successores habuit tertium circa vesperam pluviolem spargentem, reliquos ad octavum usque siccus; hunc verò totum nivolum æthere temperato. Nonus miti cœlo pluvialis subinde uvidus. Decimus imbrofus. Undecimus parum gelascens, cœtera siccus. Duodecimus cum decimo tertio cœlo turbido gelidiores. Decimus quartus vernâ serenitate ac tepore gratus, vesperi nebulosus. Decimus quintus & Decimus sextus Vernæ ferè ærenitatis æmuli. Decimus septimus nebulosus, tandemque imbrofus. Decimus octavus vicissim siccus & serenus. Decimus nonus cum sequentibus ad vigesimum sextum usque satis rigidè gelidi. Vigessimus sextus parum nivis addidit. Vigessimus septimus noctu plusculum ejus sparsit æthere temperato. Vigessimus octavus sereno cœlo valide gelidus, ut & vigessimus nonus. Trigessimus nubilus pauloque mitior. Tandem trigessimus primus mitiori, siccò tamen cœlo mensem hunc primum clausit.

Februarius temperato gelu, sed tur-

bido siccoque cœlo orsus. Secundus gelu satis rigido sereno cœlo, nonnquam tamen parum remittente ad septimum usque cum gelicidio grandinam submittentem, postque degelantem continuavit. Octavus regelascens cum nono ac decimo parum sereno & æreno cœlo gelidis. Undecimus gelu paullo intensus cœlo obscuro induxit; ac ad decimum quartum cum sequentibus ad vigesimum usque paulò cum sequenti biduo mitiorem porrexit. Vigessimus tertius densâ nebulâ antemeridianâ remissior. Vigessimus quartus mane turbidus, postea serenus. Vigessimus quintus nebulosus ac ventosus parum nivis sparsit. Vigessimus sextus intense gelidus ut & vigessimus septimus, simulque cum vento nivosi. Vigessimus octavus nive copiosa mensi coronidem imposuit.

Martius biduano gelu intenso cœpit. Tertius noctu gelidus, à meridie remissior, circa vesperam pluviosus ac ventosus, Quartus eodem tenore totâ die continuavit. Quintus gelidus ac nivosus, tandem pluviosus. Sextus totus pluviosus ac ventosus. Septimus manè sparsâ copiosâ nive mox postea in pluviam deliquit. Octavus perinde continuavit. Nonus satis intense gelavit, parumque nivis spar-

sparsit. Decimus copiose noctu nixit, postea remisse cum parca nive gelavit. Sic & undecimus, decimo quarto nebulâ matutina diverſo, ad decimum quintum usque sereno cœlo continuavit. Hic manè nivis paxillum sparsit, post leniter degelavit. Decimus sextus totus fere pluviosus. Decimus septimus noctu gelidus, post sparsâ nive mitior, ut & Decimus octavus cum paucâ nive gelascens. Decimus nonus post pluviam gelidus ac nivofus, post serenior. Vigefimus quoque gelucum parca nive miscuit, in pluviam tandem deliquescens. Viceſimus primus totâ die undolus. Viceſimus secundus manè & circa vesperam pluvius. Vigefimus tertius manè parum pluvia, post verna temperiem submisit. Viceſimo quarto manè parum nebuloso æther serenum successit ac siccum. Vigefimus quintus ventofus æthere sereno nivium aspergine subinde variato. Vigefimus sextus perinde ventofus nivem cum pluvia ac sereno sæpius cambiit. Viceſimus septimus matutino tempore serenus post turbidus ac ventofus. Vigefimus octavus mane nivofus, à meridio pluviosus. Vigefimus nonus nubilofus, temperatus tamen, Triduo sequente sereno, temperato ac verna amœnitate & tepore grato mensem simul ac trimestre primum finiit.

Morbi præter scorbutum, Proteum illum plurimorum symptomatum syndrome variatum ac hic loci endemium, frequentiores fuerunt febres variæ, continuæ & intermittentes benignæ & malignæ, catarrhales & causodes, purpureæ, pleuritide ac arthritide quandoque comitatæ, ce-

phalalgia, vertigines, passionnes hysterica, asthmata, cachexia & cacochymia.

Aprilis primus dies vernæ serenitatis ac temperiei particeps, circa vesperam pluvioſa madidus fuit. Secundus manè obscurus, à meridio serenus ac frigidulus. Tertius, quartus & quintus primo ex asse similes, nisi quod postremus paulo frigidior. Sextus manè turbidus cum aspergine pluvioſa, postea serenus. Septimus serenus, sed frigidulus. Octavus ad decimum tertium usque sudo ac temperie, præter decimum paulo calidior, amœni. Decimus tertius turbidus ac ventofus manè, post serenitatem pluvioſis miscuit. Decimus quartus frigidulus ac ventofus cum aspergine pluviarum. Decimus quintus totus pluvioſus, ut & decimus sextus, subinde tamen paulò serenior. Decimus septimus manè pluvias sparsit pauco grandine mixtas, à meridio serenus. Decimus octavus serenus, temperatus & amœnus, nec non decimus nonus exceptâ prinâ nocturnâ talis. Vigefimus cum vigesimo primo secundo vernâ amœnitate grati, nisi quod postremus unâ cum biduo sequenti pluvioſarum aspergine sub vesperam roridi. Viceſimus quintus obscurus ac nubilofus, raroque intercedente sudo siccus. Vigefimus sextus vernâ temperie ac pluvioſa subinde aspergine, cum sequenti biduo siccus. Vigefimus nonus variato identidem æthere pluvias sudo miscuit. Trigefimus post pluviam matutinam siccus mentem hunc absolvit.

Maji primus temperato cœlo ad secundum mane pluvioſa aspergine avidum post serenum processit. Secu-

catus tertius manè frigidulus, post serenus & amœnus, cui compar ferè quartus aspergine pluviolæ roridus, cui biduum serenum, siccum & calidum successit, à meridie tamen sexti pluviolam aspergens. Septimus manè serenus, à meridie nubilus. Octavus ad decimum tertium usque sereni ac vernâ varietate accepti, rarâ pluviarum aspergine temperati, præter duodecimum cum vento tonitru adducentem. Decimus quartus à meridie modicè, decimus quintus valide tonuit, quos biduum decimo & septimo excepit sudo ac calore verno gratum. Decimus octavus manè nubilus ac vento, pluviolis quoque subinde sparsis turbidus. Decimus nonus similis, absque tamen pluvia siccus, ac tandem serenus, à vigesimo sereno ac amœno exceptus temperatus ad vigesimum secundum & sequentes calidiores, vigesimum sextum æstu gravem, & vigesimum nonum vernâ temperie & amœnitate gratum transit. Reliquum triduum manè serenum, vesperi pluviolis uvidum, trigesimo primo modico fulgurum additamento mensem hunc circumscipit.

Junii primus nocturno imbre, diurno sudo & æstu orsus, secundum serenum & vesperi pluviolæ aspergine udum comitem habuit. Tertius manè ad meridiem usque pluvius, post temperatus ac siccus, quartum manè subinde pluentem alias amœnum ac temperatum præcessit, sequente biduo sereno ac temperato. Septimus pluvius, post ventis flantibus siccus. Octavus serenâ temperie amœnus. Nonus pluviolis serenitatem subinde variavit. Decimus manè ad meridi-

em usque imbrofus. Decimus semel à meridie imbre molestus, alias serenus. Duodecimus pluviolarum aspergine quandoque varius. Decimus tertius serenus ac siccus, ventosus tamen simul ac frigidus, compares habuit decimum quartum, quintum & sextum, hunc æstuosum simul valde ac procellosum. Decimus septimus nubilus ac ventosus cum aspergine pluviolarum nonnunquam mixtus. Decimus octavus amœnâ temperie gratus. Decimus nonus nubilus ac frigidulus pluviolis subinde rorans, cui vigesimus post noctem pluviolam æqualis, temperatâ amœnitate ventis placidis velut Etesis interpolatus. Vigesimus primus denuò serenus ac calidus. Vigesimus secundus æstu paulò gravior. Vicefimus tertius sudo simul & æstu molestus. Vicefimus quartus æstu ventis paulò temperiorum. Vicefimus quintus pluviola moderatus. Vicefimus sextus totus ferè cum tonitru pluviosus. Vicefimus septimus manè & vesperi parum pluvius. Vicefimus octavus manè nubilus, postea clarescens. Vicefimus nonus manè serenus, à meridie pluviolus. Tricesimus manè ad meridiem usque serenus, à meridie quandoque pluvius, mensem simul & trimestre secundum finiit.

Morbi hoc secundo trimestri infensiores fuère Cacochymia & Cachexia scorbutica variique alii affectus ejusdem farinae, febres variae continuae & intermittentes, tertianae, catarrhales, ardentes benignae ac malignae, variolis quandoque comitatae & morbillis, pleuritides verae ut plurimum nonnunquam spuriae, hypochondriacae affectiones & passionis hyste-

hysterica, tussis inveterata & graves, phthiseos & hectica comites. Icteri; colica, passiones, cholera, diarrhoea.

Augusti primus nubilus ac pluviosus. Secundus obscurus & ventosus subinde pluviolas spargens. Tertius mane nubilus ac parca pluvius a meridie serenus, triduo sudo ac calido exceptus. Septimus post mane aspergine varium, a meridie tonitru teruir. Octavus mane serenus, a meridie modice pluvius. Nonus sudum, Decimus idem etesius temperatum, Undecimus sudum aetuosum, aetivum ut & duodecimus etesius mixtum induxerunt, reliqui, excepti decimotertio his destituto, decimo octavo mane semel pluvio, vigesimo quarto vesperi cum imbre tonitru inducente, vigesimo quinto mane nubilo, ac ventis turbido, omnes ad finem usque mensis aetivo aetiu perseverarunt, praeter trigessimum primum, mensem hunc caelo turbido vesperi claudentem.

Septembris primum biduum sudo & etesius gratum. Tertius nubilus & procellosus. Quartus mane frigidus & serenus, a meridie nubilus ac turbidus, triduo pluvioso, frigido, ac ventoso exceptus. Octavus cum nono paulo temperatior ac calidior. Decimus serenus ac temperie amoenus. Undecimus saepius pluviosus ac tandem imbrofus. Duodecimus, decimus tertius & quartus cum sequentibus ad vigesimum primum usque praeter morem aetivo calore & amoenitate grati serenitate pluvias vicerunt. Vigessimus secundus ad meridiem usque mane pluviosus, post serenus, ut & vigesimus tertius & quartus aetivo calore commendabiles. Biduo intercedente pluvioso rarsus ad vige-

simum octavum usque nubilum, sereno tempore laudabiles. Vigessimus nonus aspergine vespertina pluviolarum, trigessimus nubilo caelo a prioribus diversi tandem serenitate reduce mensem hunc ac simul trimestre coronide ornarunt.

Morbi hujus trimestris fuere praeter scorbuticas ac hypochondriacas affectiones, colica, diarrhoea ac dysenteria, Febres variae intermittentes & continuae ardentes, etiam malignae variolis, morbillis ac purpura nonnunquam suspectae, pleuritides utriusque generis, arthritides vaga scorbutica, paralysis & apoplexia, asthma, dyspnoea, tussis graves ac diuturnae, cachexia.

Octobris primus nubilus ac ventosus, sudo tamen subinde mixtus. Secundus mane serenus a meridie nubilus. Tertius mane serenus, a meridie turbidus ac pluviosus. Quartus & quintus mane nubili, cum aspergine pluviarum. Sextus vice versa mane serenus, a meridie pluvius. Septimus post nebulam serenus & amoenus. Octavus mane pluvia parum roridus, alias amoenus, nono quoque ac decimo sicque ad undecimum nubilum ac subinde pluvium transit. Duodecimus nubilus & subsequenter imbrofus. Decimus tertius procellosus ac saepius nimbosus. Decimus quartus frigidulus ac ventosus mane, a meridie serenus, semel tamen imbre madens. Decimus quintus serenus mane ac frigidus, a meridie parum pluviae spargens. Decimus sextus mane nebulosus, post nubilus ac frigidus. Decimus septimus frigidus & pluvius mixtus; Decimus octavus frigido caelo serenus. Decimus

nonus primam nivem sparsit serenante postea cælo. Vicesimo & vicesimo primo totâ die cum nive pluvix. Vigesimo secundo cum sudo frigus ac gelu moderatum. Vicesimus tertius post manè gelidum pluvias dedit degelascens. Vigessimus quartus manè turbidus, postea clarescens. Vigessimus quintus manè pluvius, à meridie nubilus cum pluviolarum aspergine. Vigessimus sextus manè pluviolus, postea serenitatis parum subinde miscens. Vigessimus septimus siccus, sed nubilus, solis splendore paucò interdum interlucente. Vigessimus octavus ad meridiem usque pluviolarum aspergine madens, à meridie nubilus ac siccus. Vigessimus nonus manè nubilus, postea serenus, sed frigidulus. Trigessimus frigidus & pruinosus. Trigessimus primus temperie autumnali gratâ mensem finiit.

Novembris primus ac secundus frigidi sparsa parumper nive, postque pluviolâ. Tertius & quartus temperati & amœni, ut & quintus nisi sparsâ sub finem pluviolâ turbidus. Sextus manè nebulosus, post vento frigidò molestus. Septimus nubilò mitior. Octavus nubilus ac frigidus. Nono successit simile biduum cum sudo frigidulum. Duodecimus nubilus ac subfrigidus. Decimus tertius satis temperatus. Decimus quartus manè ad meridiem usque nubilus, à meridie pluviosus. Decimus quintus manè pluvius, post turbidus ac humidus. Decimus sextus nubilus, frigidus ac siccus. Decimus septimus idem, paucis interspersis nivium micis. Decimus octavus perinde sed sine nive gelidus. Decimo nono ut & vigesimo sudum subsequente noctu rigido

gelu. Vigessimus primus nubilus, ut & vigessimus secundus tandem pluviolâ aspergine mitescens. Vigessimus tertius manè nubilus, aspergine pluviolarum modicâ sub vesperâ rorans. Vigessimus quartus totus nubilus ac frigidus, ut & vigessimus quintus vesperi pluvius. Vigessimus sextus cum septimo temperati & amœni. Vigessimus octavus nubilosus ac frigidus, siccus tamen. Vigessimus nonus, manè nubilus, post serenus ac temperatus. Trigessimus post modicam pruina manè serenus ac temperatus, circâ vesperam pluvia mensem terminavit.

Decembris primus post nebulam matutinam ut & secundus sereni ac temperati, nec non tertius unica pluviolâ aspergine roridus. Quartus post nebulam matutinam serenus. Quintus sudo frigidus. Sextus quarto similis. Septimus totâ die serenus, circa vesperam maduit. Octavus sereno cælo procellosus nono quoque continuante procellâ, & pluviam à meridie interspersâ. Decimus manè ad meridiem pluvius, post serenus ac sedatâ procellâ placidus. Undecimus manè serenus, à meridie parum pluvius. Duodecimus totus pluviosus. Decimus tertius manè serenus, à meridie pluviolâ aspergine udus. Decimus quartus totâ ferè die pluviolus & imbrofus, ut & decimus quintus totus nimbosus & sub vespera procellosus. Decimus sextus manè gelidus, post totâ die serenus ac frigidus. Decimus septimus manè nubilus ac mitis tandem in pluviam asperginem desinens. Decimus octavus manè nebulosus, post pluviosus. Decimus nonus gelidus manè ac serenus

nus. Vicesimus aëre obscuro gelidus. Vigessimus primus cum sudo gelascens. Vigessimus secundus rigidè gelans. Vigessimus tertius noctu nivem sparfit, post degelascens pluviolas. Vigessimus quartus nubilus ac humidus. Vigessimus quintus cælo sereno gelascens. Vigessimus sextus noctu nivofus, post nubilus, mox tandem serenus ac gelidus, ut & vigessimus octavus à meridie serenus. Vigessimus nonus cælo sereno rigidè gelans. Trigessimus ut & trigessimus primus ex parte, ningentes mensem

hunc simul & trimestre quartum ut & annum 1703. absoverunt.

Morbi huic trimestri familiares, præter endemios sæpius indigitatos, fuerunt febres omnis generis ferè, ardententes, malignæ, variolis suspectæ, intermittentes tertianæ, quartanæ, ephemeræ, catarrhales, hæcticæ phthises, tusses ferinæ & inveteratæ, Colicæ passionēs, scorbuticæ etiā, diarrhææ, Arthritides scorbuticæ, vagæ & fixæ, paralyfes, Cephalææ contumaces, hemicranicæ, passionēs hypochondriacæ & hysteriæ &c.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anni 1704.

JAnuarii primus paucis nivium flocculis gelu orsus, paululum mox rursus remisit. Succesit huic triduum cælo sereno gelidum. Quintus cum sexto noctu totoque sequenti die nives sparfit, quorum postremus cessante nive turbidus ac frigidus. Septimus cum biduo sequenti cælo quandoque sereno gelidus. Decimus paucâ interspersa nive circa vesperam remissior. Undecimus cum sequenti duodecimo ventosi ac procellosi. Decimus tertius rigido gelu horridus. Decimus quartus paululum remissior. Decimus quintus rigidum decimi tertii gelu redintegravit. Decimus sextus manè remissior, à meridie robur prioris resumit, cum sequenti decimo septimo paucos nivium flocculos aspergente. Decimus octavus noctu nives parumper auxit. Decimus nonus gelu pauculos denuo nivium flocculos miscuit, noctu auctiores cum gelu satis rigido. Vigesimo nox cum nive copiosa procellosa inter vigesimum primum & vigesimum secun-

dum sine nive gelidum successit, ut & sequens vigessimus tertius paucâ nive pramissâ serenus. Vigessimus quartus satis rigidè gelidus circa vesperam nivofus ac ventosus. Vigessimus sextus noctu cum pluvîâ regelans, tandem serenus ac temperatus. Vigessimus septimus eâ temperie sine pluvia ac nive continuavit. Ut & vigessimus octavus circa vesperam cum sequenti vigesimo nono procellosus ac parum pluvius. Trigessimus post gelu modicum à meridie serenus, tandem cum nive ventosus. Trigessimus primus mensis postremus procellosus admodum ac subinde pluviolosus.

Februarii primi nox tempestuosa, succedens dies pluviolosus, grandinosus ac procellosus. Secundus illi ex parte similis modicè gelascens, manè parum ac vesperi ningens. Tertius vento cum pluvîis & pluviolis mixto varius. Quartus noctu gelidus, postea serenus, ac vernâ quasi temperie amœnus. Quintus manè parum gelascens, cætera turbidus, siccus, tan-

tandemque temperatus. Sextus absque omni gelu priori similis. Septimus turbidus ac ventosus, à meridie cum nive nimbosus. Cui triduum successit temperatum, siccum ac tranquillum. Undecimus remissior, sparsis quandoque pluviis udus ac ventosus. Duodecimus demtâ pluviâ priori æqualis. Decimus tertius turbidus, sparsis quandoque pluviis ac pluviolis cum sequenti decimo quarto à priori diversus. Decimus quintus cum decimo sexto noctu gelidi, de die cum serenitate procellosi. Triduum sequens noctu gelidum manè nivofum, tandemque pluviolis aspersis uvidum. Vigessimus noctu gelidus ac nivofus, post paulò serenior. Vigessimus primus cælo sereno gelidus, paulo grandine niveo interferto. Vigessimus secundus & vigessimus tertius manè cælo sereno satis gelidi, à meridie remissiores. Triduum subsequens rigidè gelans. Biduum sequens nive admittâ paulò remissius. Vigessimus nonus nive vacuus mensem absolvit hunc intercalarem.

Martii primus manè gelidus, cætera serenus ac remissior, unâ cum sequenti quatrinduo vernâ temperie ac amœnitate commendabili. Sextus satis gelidus, turbidus ac procellosus, ut & septimus, tandem serenior. Octavus paucâ nive turbidus ac aliquantò remissior, ut & nonus ac decimus totâ die tales, prætereaque turbidi ac ventosi. Undecimus serenus vernaque temperie gratus, cum biduo sequenti, cujus tamen postremus decimus tertius paulò obscurior ac noctu gelidior. Decimus quartus cum undecimo vernâ serenitate certans. Decimus quintus manè pluvia cum tepore sæcundâ

vernâ amœnitate commendabilis. Decimus sextus turbidus ac ventosus, pluviola quandoque rignus. Decimus septimus manè sparsis subinde pluviolis turbidior, serenitate postmodum gratâ amœnus. Decimus octavus toto mane turbidus à meridie pluviolosus. Decimus nonus cum sequenti triduo manè pluvius, post frigidulus, ast siccus. Vigessimus tertius manè gelidus, paulo post serenus, frigidulus ac parum ventosus. Sequens quatrinduum temperate frigidum, ventosum ac obscurum. 28vus mane paulo obscurior, postea sudo ac serenâ temperie acceptus, ut & sequens 29vus, vento frigidiore solum diversus. 30vus nubilosus, frigidulus subindeque pluvius. Postremus 31vus vento austrino frigido serenitati aspirante temperatus trimestre primum terminavit.

Morbi hac anni quadrâ præter scorbutum endemium & luem fere epidemicam, febres fuere variæ, cum tertianâ, duplicatâ, continuâ & ardentibus, benignâ, & malignâ, catarhales & acutæ variis symptomatis stipatæ, cum & sine tussi, hæcticæ, in phthisin declives, pleuritides, asthmata, dispnœæ, arthritides statæ, & vagæ scorbuticæ, icteri, cardialgiæ, hæmorrhagiæ uteri.

Aprilis 1vus nubilosus, pluviolis subinde aspersis frigidus. 2dus manè pluvius post aliquantò serenior. 3tius serenus ac temperatus vesperî pluviolosus. Cui congener 4tus subinde pluviolas spargens. 5tus noctu tonuit, à meridie pluit, cætera serenus ac calidus. 6tus vernâ serenitate ac tepore gratus cum biduo sequenti. 7mus tamen paulò frigidior ac ven-

tosus. 9nusmanè turbidus ac frigidulus, tandem post pluviam fœcundam serenus. 10mus æthere fœcundâ serenitate, pluviolis interdum interpolatâ, laudabilis. 11mus cum sequentibus duobus verna temperie ac serenitate commendabiles, ut & 13mus circa vesperam paulum pluviae aspergens. 14tus sudum cum nubilo ac pluviis quibusdam miscuit. 15tus cum sequente fœcundo cœlo frigidulo parumper temperati. 17mus exiguum matutinum gelu sudo temperans, sequentibus ad 23tium usque, 19no ac 20mo præsertim æstivo fere calore amœnis, 23io paululum pluviae addidit. Sequens triduum temperatâ serenitate ad vesperam usque postremi paulò obscuriorem continuavit. 27mus manè pluvius, post frigidulus & nubilosus, perinde ut & 28vus absque tamen pluvia. 29us temperatus cum 30. mensis postremo, paulò tamen frigidior & ventoso.

Majus eodem tenore cepit pluvio-las interdum miscens. 2dus serenior paulo & siccior. 3tius ut & sequentes ad 7timum usque sparsis quandoq; pluviolis udi & subfrigidi, postremus 7timus noctu cum pruina grandinosus, manè serenus. 8vus manè frigidus ac ventosus à meridie serenus ac calidus. 9nus vernâ temperie amœnus, ut & 10mus circa vesperam parumper pluvius, 11mus serenus ac calidus. 12mus adhuc calidior subsequente sero pluvio. 13tius absque pluvia similis. 14tus manè ad meridiem usque nubilus ac subfrigidus, postea serenus. 15tus & sequentes vernâ serenitate ac spirantibus quandoque erectis quasi æstiva temperie commendabiles, ad 20mum usque obscurum, pluviam moderatâ

subinde interpolatum, 21mus cum sequente triduo serenus, calidus & amœnus, parum ventosus ad 24tum usque post tonitru moderatum à vento impetuoso frigidior. Quatriduum sequens obscurum quandoque cum, alias sine pluvia, ad 29num usque perinde turbidum sæpiusque pluvium. 30mus cum 31mo, mensis hujus postremo, sine pluvia nubilosus.

Junii primus temperatâ serenitate ad vesperam usque parumper pluviam amœnus. 2dus turbidior ac frigidior manè, à meridie serenitatem aliqualem subinde pluviis miscuit. Sequentes sudo temperati, calidi ac sicci ad 9num usque vesperi parum pluentem. 10mus cum 11mo frigidi ac ventosi. 12mus cum sequentibus sereni, calidi ac placidi præter 13mum paulò obscuriorem, ad 17mum tota die pluvium, 18vus frigidulus & obscurus, serenitate nonnunquam interpolatus, vesperi pluviosus. 19nus ventosus & à meridie imbrofus. 20mus temperatus, ut 21mus sero parum pluens. 22dus obscurior paulò, siccus tamen temperatus. 23tius serenior præcedenti. 24tus cum triduo sequenti serenitatem pluviis intercalavit, ad 28vum usque & 29num serenos, temperatos, siccos & amœnos, 30mus paucis pluviis quandoque intermixtis obscurus mensem simul cum hoc anni quadrante clausit.

Morbi hoc trimestri priori ferè fuerunt analogi, præter nimirum geminos illos endemios, febres rarius varii generis, intermittentes, tertianæ simplices ac duplices, quartanæ, & continuæ ardentes, benignæ & malignæ, variis symptomatis comita-

tatae, cum & sine exanthematis, catarrhales, pleuriticæ, in hecticam & phthisin pronæ, variolæ, morbilli, diarrhœæ, colicæ passiones, cholerae, Melancholiæ, hypochondriacæ passiones, Cephalææ, Hemicranicæ, paralytes, Epilepsicæ, Asthmata cum & sine hydropo, Rachitides.

Julii primus serenus atque siccus. 2dus sudo pluvias miscuit. 3tius serenus ac temperatus vesperi pluviolas sparsit. 4tus priori ferè similis, nisi quod procellæ semel pluviolam aspersit. 5tus sudo absque pluviis, ventum impetuosum intercalavit. 6tus nubilo cælo serenum absque pluviam induxit æther. 7mus serenus. 8vus sudo æstivus. 9no manè pluvio, serenitas calorem intensum addidit. 10mus pluvias cum sudo alternavit, perinde & 11mus cum nubilo cælo sudum. 12mus temperatus ac siccus. 13ius, serenus & æstuosus. 14tus cum biduo sequenti, manè ac vesperi pluvii, cætera sereni. 17nus toto ferè die pluvius. 18vus manè ad meridiem usque pluviosus & ventosus. 19nus manè serenus à meridie bis pluit. 20mus pluviam cum sudo campis frigidulus & ventosus. 21mus manè obscurus pluviolas post quandoque sparsit. 22dus manè quidem serenus, subfrigidus tamen, à meridie pluviolas dispersit. 23tius temperatus, serenus partim, partim pluvius. 24tus amœnus, calidus ac siccus, cum quadrado sequenti æstioso. 29nus post pluviam matutinam nubilosus, frigidulus ac ventosus. 30mus temperatus & amœnus. 31mus post matutinam pluviam serenitate mensem finiit.

Augusti primus ad meridiem usque

serenus, à meridie parumper pluvius. 2dus manè nubilus, postea serenus & amœnus. 3tius manè parum pluens, postea siccus & obscurus. 4tus totâ die sine pluviam nubilus. 5tus manè turbidus, post serenus. 6tus serenus, calidus & amœnus. 7timus nubilus ac calidus pluviolas subinde spargens. 8vus sine pluviam serenus ac calidus. 9nus serenus & temperatus in æstium vergens. 10mus huic præcedenti analogus, vesperi tonuit. 11mus nubilum cum sudo alternans vento subinde pluviolas aspersit. Cui 12mus similis semel pluviolâ maduit. 13ius manè nubilus ac frigidulus absque pluviam. 14tus pluvias nonnunquam addidit. 15tus procellam impetuosam, 16to parum remittentem. 17mus manè nubilus circa vesperam serenus ac calidus. 18vus serenus & ob calorem temperatum amœnus. 19nus æstuosior paulò. 20mus remissior manè ac modicâ pluvia sæcundus. 21mus serenus, calidus ac siccus, prætet 23um valdè æstiosum, ad 26tum nubilum manè ac subfrigidum. 27mus cum 28vo pluviolarum quandoque aspergine ventosi. Biduum sequens serenum ac calidum. 31mus mensis postremus etesius æstium præcedentem temperavit.

Septembris primus nubilus manè post ob ventum frigidulus. 2dus paulo temperatior, 3tius primo ferè similis, subinde pluvius. Triduum sequens manè pluviosum, à meridie serenum. 7mus nubilus, frigidus & siccus, ad usque vesperam pluviolam spargentem. 8vus perinde frigidus, sed sæpius pluviolis madens. 9nus manè ad meridiem usque 7mo compar, à meridie pluit, tandem serene-

nior

nior. 10mus temperatus ac serenus totus, ut & triduum sequens ad meridiem usque 13ii, à meridie quandoque pluentis. Pariter & 14tus circa meridiem semel pluens. 15tus ventosus subinde ac pluviosus. 16tus cum 17mo sicci, temperati & amœni. 18vo sudum ut plurimum pluviis sparsim mixtum. 19mus temperatus, serenus & amœnus. 20mus manè & à meridie quandoque pluvius, cætera temperatus, serenus & amœnus. 21mus circa primam pomeridianam parum pluit, reliquo temperatus & serenus. Biduum sequens turbidum, frigidum & ventosum, subinde pluens. 24tus nimbosus ac procellosus. 25tus ut & 26tus nonnunquam pluvias fundens. 27mus toto ferè die pluviosus. 28vus post pluviam matutinam subfrigidus & serenus. 29nus temperatus, serenus & amœnus. 30mus æstiva serenitate & calore mensẽ hunc simulque trimestre anni tertium absolvit.

Morbi hujus trimestris haud multum abluunt à prioribus. gemini nempe illorum Choragi cum asseclis suis in hâc quoque tragœdiâ personas suas egerunt, præterque illos Febres omnis ferè generis Ephemeræ, hemitritæ, tertianæ simplices & duplices, erraticæ & exquisitæ, cotidianæ, intermittentes & continuæ, putridæ, ut olim audierunt, & causodes, quartanæ quoque, benignæ pariter & malignæ exanthematis se prodentes variolæ & morbilli, pleuriticæ, Erysipelatodes, hæcticæ & phthisicæ, Catarrhales tandem, Cephalææ pertinaces & enormes, paralysis, Epilepsia, tussès contumaces, asthmata subinde convulsiva, inflammationes gutturis, anginæ, hæmop-

toës, stranguriæ, hydropes, Hypochondriaci affectus, Histericæ passionès, Cholera, diarrhœæ & dysentericæ, Rheumatismi, Chloroses, Hæmorrhoides cæcæ & cruentæ.

Octobris primus serenus ac temperatus, 2dus manè obscurus, post serenior. 3tius manè nebulosus, mox serenus. 4tus manè pluvius, vesperi serenus & frigidulus. 5tus procellâ pluviis mixta tempestuosus. 6tus de die frigidus & siccus, vesperi pluviosus. 7imus cum pluvîâ modicâ procellosus. 8vus serenior, quandoque tamen pluvius. 9nus cum 10mo temperate sereni. 11mus tempestuosus, frigidus ac pluviosus. 12mus serenus & subfrigidus. 13tius manè serenus, postea imperuosus ac frigidus. 14tus ad 23tium mane pluviolum usque sereni, sicci ac temperati, præter 16tum, 19num & 22dum manè paulò obscuriores. 24tus manè turbidus ac frigidus, postea serenus. 25tus pruinosus & glacialis, cætera serenus. 26tus valide gelans. 27mus paulò remissior. 28vus cum 29no rigidè gelidi. 30mus cum 31mo postremo hujus mensis manè pluvii, post sereni.

Novembris primus & secundus mane nubili, post subinde pluvii. 3tius serenus & temperatus. 4tus mane gelidus, postea serenus. 5tus cum modicâ nebulâ gelidus. 6tus & 7mus manè gelidi, vesperi remissiores. 8vus cælo sereno remissus. 9nus noctu remissè gelascens, aliàs cum serenitate amœne temperatus, cui compar ferè 10mus, obscurior tamen paulò, sparsis nonnunquam modice pluviolis. 11mus huic similis vesperi pluvius, 12mus satis alias serenus, semel parum pluviolæ sparsit. 13tius tota ferè die

die pluviosus. 14tus siccus ac frigidus. 15tus mane pluviosus cum siccitate postea alternavit. 16tus cum 17mo pluviosus. 18vus vento satis forti aspirante serenior, pluviolam raram serò spargens. 19nus frigidus sæpiusque pluviolus. 20mus procellosus insuper. 21mus cum 22do grandinosus quoque, 23tius cum 24to perinde, quandoque tamen sereni. 25tus sudum cum nubilo, sicco sufflante vento campsit. 26tus toto fere die imbrofus. 27mus serenus ac subgelidus. 28vus manè gelidus, post nebulosus. 29nus nebulosus ac frigidus. 30mus mensis postremus spirante Aquilone turbidus, humidus ac frigidus.

Decembris primus postremo Novembris ex assè similis, turbidus, humidus ac frigidus, ut & secundus, sed siccior paulò. 3tius sereno cælo gelidus. 4tus post matutinum gelicidium, cum 5to continuè pluens. 6tus quandoque tantum pluviolas sparsit. 7mus nubilus, siccus tamen. 8vus noctu gelavit, de die serenus. 9nus noctu niexit, de die sereno cælo gelavit. 10mus satis rigide gelans, 11mus regelavit, 12mus remissè gelidus manè absque pluvia 13tius & 14tus,

ut & 15tus cum sequenti triduo cum pluvia remissiores. 18vus manè etiam imbre maduit, à meridie sole eluctante parum inclaruit. 15nus gelidus ac nivofus. 20mus ad 23ium usque sine nive gelidus cælo sereno. 23tius remissior nubilus & nebulosus. 24tus cum 25to post nebulam matutinam imbrofi, triduum sequens ventosum regelans ac pluviosum. 29nus parum gelascens atque ningens. 30mus & 31mus rigido gelu menti huic & trimestri, simulque anno 1704. colophonem imposuit.

Morbi, si scorbutum ejusque comites, & sub illius larvâ sæpius latitantem infamem illam luem, cum appendicibus illorum exceperis, morbi hoc trimestri non adeò frequentes fuère ac præcedentibus. Febres nonnullæ ardentes & malignæ, quæ morbillis aut variolis ut plurimum stipatæ, catarrhales, pleuriticæ in tusses & Phthisin declinantes, vagæ quandoque, catarrhis suffocativis sociatæ, melancholiæ hypochondriacæ, & passiones hysteriæ, cephalæ & cachexiæ, tusses contumaces admodum &c.

Constitutio Epidemica Holsatica Anni 1706.

Dn. D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMERI.

Hic jam morbi penitus silent, toto autem hoc anno variolæ confluentes sævissime sunt grassati, multaque propemodum dixerim milia infantum maximè tum & juvenum & adultorum rapuere per Holsatiam & Hamburgi. Prorsus autem tales se exhibuere, quales Sydenhamius des-

Tom. II.

cribit. In principio mites, mox 2. vel 3. die erumpentes, optime sibi constantes, neque gravioribus symptomatibus stipatæ, præterquam quod deliria statim ab initio usque ad finem, levia tamen, adessent. Ubi verò ad statum perveniebant, & suppurabantur, nihil remittebat calor, pul-

Dddd

pul-

pulsus semper frequens & celer, æqualis tamen nec admodum debilis erat, sed die 9. 10. vel 11. ubi ad summum ascendere oportebat, subito, & quasi in momento foveam ostendebant, confluebant, concidebant, pallebant, instar lepræ, in facie præsertim, & tum actum erat. Alexipharmacis & calidis exhibitis, iterum tuebant quidem, sed mox

redibant ad pristinum. V. S. ubi adhiberi poterat initio, optime cessabat, etiam in infantibus. Nonnunquam petechiæ conjungebantur in principio. Ubi vero evadebant ægri, fœditate maxime faciei pulchritudo evertebatur, oculi contorti, imo cæcitas etiam, ingentes furunculi, aut fistulæ ossa etiam exedentes brevi sequebantur, & sphacelus.

Constitutio Anni 1709. Apud Labacenses in Carniolia notata

Dn. D. MARCO GERBEZIO.

POSTEAquam præteriiisset anni 1708. autumnus ferè in meris nivium cum pluviis, nebulisque vicissitudinibus, subingressus erat annus jamjam ad exitum properans 1709. cum eis nivibus, frigoribusque, quantorum ferè non recordamur unquam. Hippocrates 3. Aph. 17. quidem laudavit frigidas aëris constitutiones, dum dixit *aquilonias constitutiones cogere corpora, firma, agilia, beneque colorata, ac auditu valentiora reddere*. Quantam tamen vim ex ferè universæ naturæ inferre valeant, si frigus suos limites transcendat, quemadmodum factum anno ad finem decurrente 1709. experta est cum maximâ suâ calamitate universa Europa: & propterea quoque nos Labacenses ipsi, quibus planè terra ipsa fuerat à frigoris in Aprilem usque protensi, rarissimisque vicibus ab austris paulisper retusi inclementiâ adedè efforta, & infœcunda reddita, ut Colonis pro suis laboribus vix satorum semen, & illud ipsum effœtum, & ærugine corrugatum reddiderit. Arbores frugiferæ, è quibus persicæ ferè cunctæ

syderatæ, aut nullum, aut parcissimum, & cum ferè verminosum, corrugatum, & certis nigris stigmatibus ab ærugine maculatum fructum portavère: Vites similiter usque ad radices emortuæ omni botrorum opimitate destitutæ, & sic de aliis. Quin saxa ipsa observabantur alicubi præ frigore in arenas comminuta. Et parvi demum æstimari poterat istud, si hujusmodi strages non etiam animata, & inter ea quoque hominem ipsum contigisset: verùm deploravimus, & deploramus etiamnum, quòd (ut reliqua animantia silentio præteream, quorum tamen plurima fuère frigore exanimata) ejus inclementiam quoque ex incolis nostris plurimi, & nonnulli singularissimi viri propriæ vitæ internecone luerint. Tot siquidem vix unquam vidimus apoplexiis repentè sublatos, tot vertiginosos, arthriticos, catarrhicos, pleuriticos, phthisicos &c. quot hoc ipso anno. Cui alteri autem imputari poterat strages isthæc, quàm rectè enarratæ immensè frigoris immanitati? Cujus, cum juxta à nobis in

Chro-

Chronologia nostra medica Anni I. §. XXII. & alibi dicta vis sit refrigerare, condensare, incrassare, coagulare, adstringere, & sanguinem cum reliquis corporum succis ob inhærentes sibi magnâ quantitate nitrosas, vi-triolicas, & alias salinas atomos acrem reddere; quâ aliter fieri potuit, quàm, quòd intolerabilitate illâ frigoris occlusi cutis pori ingenrem aliàs per insensibilem perspirationem excludendam noxiorum humorum saburram in corporibus retinuerint: quæ intus coagulata facilè in cerebri meatibus substicit, desuperque aut repentinâ corporum in excalescentis hypocaustis incalescentiâ, aut aliâ quâcunque occasione attenuata, & dissoluta eatenus diffluit, ut universos, vel saltem potissimos cerebri meatus, & nervorum inde in reliquum corpus protensorum origines inundârit, obstruxeritque, eoque ipso spiritibus animalibus suam circulationem, & consuetum in subjectas partes influxum præpedierit. Unde repentinæ illæ, de quibus supra, apoplexiæ; vel siquâ obstructions tantæ non fuère; tantæ tamen, ut præ iis spiritus animales cursum suum debito sibi tramite prosequi non potuerint, sed potius in gyrum acti fuerint; vertigines illæ, vel saltem certæ fluctuationes cerebri sæpe sæpius apoplexiarum, vel epileptiarum prædromi; de quibus hoc anno plurimi non solum fuère lamentati, sed quipiam planè apoplectici successivè, vel epileptici facti. Quod si autem tales coagulationes, & substistentiæ, seu stagnationes dictorum humorum simili modo in aliis corporis partibus quandoque accidere, aliæ ibidem evenêre

indispositiones: veluti in pulmonibus vomicæ, ad quas postea consecutæ sunt primùm tussitationes inanes, successivè humidæ, & sæpe cruentæ; ultimam planè purulentæ cum totius corporis contabescencia phthiticos nomine veniente, & interitu ipso: In collo scrophulæ, alibi alterius generis tumores. Quatenus tales humores autem copiosius ad nares destillabant, ad fauces, aut alias partes, evadebant gravedinum, raucedinum, tussium, & aliarum vulgò dictarum defluxionum causa, sicut arthriticorum, & rheumaticorum dolorum, si ii à frigore justò acriores redditi, inque periostiiis articularum, vel etiam interiacentium partium depositi, ea suâ acredine rodebant, lancinabantque &c.

Sicut autem reliquus anni decursus erat quoad aëris temperiem ordinatior, ita erat sanitati humanæ conferentior: excepto, quòd vere Aprilis fuerit repente à præter morem vigorosis & constantibus Solis radiis adèd excalesctus, ut auræ temperie ferè æstatem præ se ferret: Majus econtra ob prædominantem cum Euro Boream, pluviasque adèd rursus perfrigeratus, ut præ se ferret autumnum, quod ominosum Hippocrati 3. aph. 1. quod tempus propterea etiam notabiliter plurimum erat ferax morborum. Æstate econtra & autumnò, utpote quoad auræ temperiem regulatioribus, tantò salubrius vivebatur, neque observabantur in eis facilè aliæ indispositiones (exceptis variolis toti anno communibus) præterquam sporadicæ, & quæ potius erroribus circa victus rationem commissis videbantur esse imputandæ, quàm aëris vitiis:

vitiis : febres puta potissimum intermittentes, vomitiones, alvi fluxus, colici dolores &c. quamvis & ad hos poterat jam prius aliquod fundamentum jecisse prægressum adedò rigidum hyemale frigus saltem suâ acedine : sicut pariter ad vertigines illas, & apoplexias, quæ quibusdam etiam ætate ipsa, & autumnò fuere perniciosæ. Probatum siquidem fuit à nobis in præcitatæ nostræ *Chronologiae Med. Ann. 1. §. XLIII.* morbos, qui in temporibus accidunt, non tam ex præsentibus, quàm ex præteritis aeris morbidis constitutionibus esse dimetiendos.

Nunc, qui præterit December jam in alteram hebdomadam constantibus zephyris perflatur cælo nunc nubilo, nunc pluvioso, jugiter autem vaporeoso, existente. Metuo valde, ne cum tempore sinistri quid parturiat! Curationes denique hætenus enarratorum, & aliorum brevitatis gratiâ præteritorum morborum quod concernit, eæ quidem nihil singulare præ se tulere, utpote remediis nobis familiaribus, & in similibus casibus in *Chronologia nostra Medica* hinc & inde notatis communiter feliciter institutæ; sicut tamen apoplexiæ communiter fuere fortes, adeoque ex sententia *Hip. 2. aph. 42. incurabiles*, ita nullam recepere curationem, uti neque confirmatæ phthises. Quæ apoplexiæ autem fuere leviores, eæ quidem demum rarsus fuere superatæ, sed valde lentè: quemadmodum in certo arcium præfecto; quamvis ego cum non tam pro apoplectico habuerim, quàm cui memoria adedò erat læsa, ut sui idiotiam omnimodè per aliquot hebdomadas

oblitus fuerit. Reliqui siquidem sensus utcumque sibi constabant, ille se etiam, quantum ex signis colligebatur, super omnia reflectebat: solum, (quod quid est planè singulare) nullam prorsus rem significativæ aliquâ voce nominare poterat; verùm quæcumque ad se explicandum loquebatur, vel etiam scribebar, erant articulata quidem, sed nihil significativa, qui nunc demum tamen ad tot usurpata eatenus se recollegit, ut ob defectum vocabulorum significativorum intrâ loquendum rarò tantisper subsistat.

Coxæ dolores fuere etiam plerumque adedò contumaces, ut etiamnum sint, qui eis jam à Vere hoc accerrimè detinentur. Certus Juris Consultus ex eis suppuratis planè interiit. In quo illud admirabar ego, quod priusquam moreretur ille, tussire, pectore dolere, & cruenta rejicere, purulentaque incœperit, antea nunquam pectore indispositus. Procul dubio pus à venis in ulcere absorptum, & circulando ad pulmones delatum, eos adedò corroserat, ut & illi suppurati successivè in tabem abierint? Sed sic fit, dum Empiricis, sicut in hoc casu, confiditur: ubi prætermissa methodo curandi artificiali bonus patiens se totum Empiricis concrediderat.

In Variolis denique, quarum curationes similiter feliciter succedebant remediis à nobis in *Chronologia nostra Medica* descriptis (nisi eis accesserint vel petechiæ, vel alvi fluxus) mirabar ego, quòd quantumvis illæ fuerint satis aliàs malignæ, & propterea multis perniciosæ; nullas tamen post se relinquere solitæ sint
fove-

foveas. Uti &, quòd eas hætenus nondum consecutæ sint febres petechiales; quod tamen, quantum hætenus observavi, communiter accidere solet. Nisi id forte primò fiat. Earum siquidem nondum est factus finis.

Quia, quibus accesserant alvi fluxus, communiter obierant, lubet curam pro Coronide adungere, quam ego cum felici successu peregi in puellula novem annorum. Illa sub principium invasionis per superna aliquoties vermes rejecerat, per decursum autem dejiciebat frequentissimè cum torminibus cruenta, atque aded verfabatur juxta dicta in manifesto vitæ periculo: postquam tamen sequentia ordine usurpasset, convaluit felicissimè. Omnium autem primò ipsi injiciebatur talis clyster abstergens: R. Decoct. hordei cum rad. torment. ʒij. flor. ros. rub. p. 1. facti ℥. β. mell. ros. col. ʒβ. m. f. clyster. Cui paulò post succedebat talis ad-

stringens: Rep. Lact. vaccin. chalyb. in quo decoctæ fuere rad. torment. ʒij. herb. polygon. flor. hyperic. & verbasc. ana p. 1. ʒv. Adde mell. ros. col. ʒβ. ter. sigil. pulv. ʒiβ. m. f. Clyster. qui per decursum etiam sæpius repetebatur.

Secundò per os quotidie assumebatur talis bolus: R. Conserv. menth. Elect. diascord. Frac. troch. de ter. sigil. ana ʒβ. unicorn. foss. gr. v. lap. bezoard. or. gr. iij. M. cum Syr. coral. f. bolulus. Cui semper superbibebatur tantillum de vino cydoniorum.

Tertiò externè abdomini admovebantur calidè à post & ante sacculi herb. chamam. absynth. menth. polygon. & ros. rub. referti, & in vino rubro decocti. Potus denique erat decoctum torment. gran. mastic. & crustæ panis. Cibis oryza, panatellæ ex bis cocto &c.

Constitutio Anni 1710.

Quantum in conservanda, vel lædenda humanorum corporum valetudine valeant salubres, vel insalubres aëris constitutiones dedimus pluribus in *Chronologia nostra Medica*, & docuit nos proximè valedicturus annus 1710. utpote qui sicut hyeme fuit paucis nivibus perspersus, & propterea toleranter frigidus, ita fuit paucissimis morbis, & eis potius sporadicis, ac ab inordinata vitæ ratione, quàm epidemicis, ac ab insalubri aëris temperie dependentibus obnoxius: planè aliter, ac postremo præterlapsus annus 1709. quem utpote nivissimum, frigidis-

simumque ante annum recensueramus, fuisse apoplexiis, epilepsiis, vertiginibus, gravedinibus, cephalæis, pleuritibus, raucedinibus, tussibus, hæmoptoyfibus & omnis generis aliis defluxionibus quàm plenissimum. Est verum quidem neque hanc hyemem eis ipsis affectibus omnino caruisse: certum tamen æquè est, eis longissimè minus fuisse obnoxiam. Neque sine ratione: quando enim tempora in sibi connata temperie citra singulares, repentinas, & multum sensibiles de calido in frigidum &c. mutationes (qualiter factum hæc hyeme toleranter boreali, & æ-

qualiter frigida) decurrunt; sicut in corporibus non accedunt singulares alterationes, ita neque singulares morbi. *Mutationes* siquidem temporum teste Hipp. 3. aph. 1. *potissimum pariunt morbos, & in ipsis temporibus magna mutationes aut frigoris aut caloris.* Quales proinde cum non acciderint hâc hyeme, ea non potuit fuisse singulariter morbosa. Quod ea verò interea tamen morbis non caruerit; fecêre, uti dixi, potius subinde commissi in victûs ratione errores, quàm aëris morbosa constitutio.

Ver autem sicut erat nonnihil inordinatius, & à septima Aprilis usque ad undecimam ad prægressam mitiorem auram nivoso pluviosum, & ex Borea sensibilius frigidum. In Junio etiam sæpe sæpius tempestuoso grandinosum, consequenter pariter ultra modum asperum; ita memoratis defluxionibus tantò magis dives. Cæterum verò tamen ob prægressam, uti dictum, mitem, & nivibus ferè expertem hyemem adèò acceptum, ut jam sub dimidio Aprilis omnia essent in virore, & flore: 21. Aprilis etiam præter solitum siligo actu aristas protruderet.

Quod nunc dictum est de Vere, idem planè accipiendum venit de æstate, utpote similiter variâ sæpius pluvioso-tonitruosa. & ex potissimum prædominante Boreâ sæpe etiam sub ipsis canicularibus potius frigidâ, quàm more sibi debito æstuosa, & propterea etiam præterquam satis, vineisque nocivâ Catarrhorum, tussium, arthritidum, & morborum autumnalium, si quæ alia, ferace. *Per anni siquidem tempestates* teste

Hipp. 3. aph. 4. *quando eodem die modo calor, modò frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.* Teste Valleriolâ etiam de loc. com. lib. 2. cap. 4. *Si vicissitudine quâdam aquilonius flatus austrinum sequatur, fluxionum tum morbi sequentur.*

Autumnus denique non fuit quidem adèò varius, ac communiter esse solet, eò quòd excepto fine Octobris, quo ex diutiùs protractis pluviiis omnia aquis inundabantur, non fuerit admodum pluviosus, neque consueta ventorum alternatione multum inæqualis: in eo tamen erat præ aliis hujus anni temporibus insalubris, quòd ferè incessanter aut prædominarentur Austri, venti teste Hipp. 3. aph. 5. insaluberrimi, aut aura fuisset nebulosa, crassa, humida, vapida, & veluti stagnans diutissimè Solis radiis orbata, ac propterea maximè terrica, & præsertim melancholicis adversa, merarum obstructionum fabricatrix. Hinc etiam ferè nunquam tot Consilia medica circa affectiones hypochondriacas habita, quàm rectè hoc autumnò. Quamvis præterea plurima passi fuerint etiam arthritici, quartanarii, & colicis doloribus torti cum non rarò desuper consecutis epilepticis convulsionibus, aut paresibus. Taceo catarrhos, & omnis generis defluxiones, quorum utinam majores effectus non primò in futurum experiremur, vel etiam pestiferæ luis, cum de ejus sævitæ aliàs jam multum spargatur, ulteriorem progressum! Nulla siquidem aëris constitutio solet esse hujusmodi malignitatis adèò ferax, quàm rectè talis. Quamvis, uti

uti in *Vindiciis meis medicis auræ Labacensis* §.XXIX. memini, apud nos non eò usque; ob vicinitatem maris Adriatici, ex quo in transitu flatibus austrinis multùm particulæ salinarum volatiliùm admiscetur, quibus putredinosa illorum malignitas corrigitur. Plurimùm sunt passæ etiam in uteris gerentes, propterea sæpius vel ante destinatum tempus puerperæ factæ, vel morbosos fœtus enixæ ob acetabula uterorum mucore ex tantis aëris humiditatibus contracto referta.

Curabantur autem colicis doloribus torti feliciter lenibus laxativis per intervalla propinatis, anodynis, quale fuit præprimis ol. amygd. dulc.

& carminativis, quale erat decoctum florum chamomil. rom. cum additione succi stercoris equini avenâ pasti, & Syr. de althæ. Fern. quartanarii præmissis præmittendis tali specifico: Rep. Cort. peru alcohol. ðij. flor. Salis Armoniaci, Antimonii diaphor. ana ðß. M. f. pulv. detur mane & vesperi, sed methodo tali, ut febris non solum emanet, quod plerumque intra hebdomadam fit, verùm etiam nunquam ampliùs revertatur, quod etiam faciliè præcaveretur.

Arthritici denique suis specificis, præsertim oss. microcosf. phl. pp. Antimonio diaph. cinnab. nativ. mixturâ simplici, lumbr. ter. &c.

DISSERTATIO EPISTOLICA

De

Mulhusini Territorii finitimorumque locorum Constitutione Epidemica

Anno 1700. observata

ad

DOMINUM LUC. SCHROECKIUM,

Cæsareo-Leopoldinæ Nat. Cur. Academiæ Præsidem &c.

Augustam Vindelicorum transmissa

à

JOHANNE GEORGIO HOYERO,

Philosopho Med. Doctore & Cæsareo Leopoldinæ Nat. Cur.

Academiæ Collega Apollodoro dicto.

§. 1.

Licet in historia morborum epidemicorum primus vetustissimorum scriptorum Hippocrates desudaverit & digito quasi filiis artis usus tanti laboris prorsus insignes monstraverit, nescio tamen, quo facto sequentium temporum scriptores negligentius ferme tractaverint Epi-

demica. Postquam autem postliminio exteri Medici, celeberrimus Sydenhamius de Constitutione Londinensi, atque splendidissimum Italiæ sidus excellentissimus Ramazzinus de Constitutione agri Mutinensis scripta divulgaverunt, genus horum scriptorum non solum ab omnibus solidè doctis

doctis semper fuit expectatum, sed & eorum vicit opinionem.

§. 2. Enim vero cum non minus Climata, sub quibus laudatissimi Viri suas observationes consignarunt, ut & vitæ genus seu rerum sex non naturalium usus aliaque à nostratibus diversissima sint, ipsique Germani, dum pati videntur idem quod Græci, Angli, vel Itali, idem profecto non sit, quis obsecro non commendet, quæ plures excellentissimi Viri de diversarum Germaniæ nostræ provinciarum Constitutionibus Epidemicis conscribere operæ pretium putarunt? Quibus eruditissimis, si parva magis componere licet, Epidemicam Territorii patrii Mulhutini Constitutionem superaddere ac perillustri Tuo nomini inscribere non erubescō. Fateor enim, à singulari gratia Tua erga me, dequâ suavissime in literis tuis ad me datis scripsisti, magis me affectum fuisse, quam Herulem Xenophontium illum à Voluptate, ut ea adducar ad hoc suscipiendum amorique tuo plusculum etiam, quam facultas & copia mea forsân concedit, largiar.

§. 3. Laudatum itaque liberæ hujus & Imperialis Civitatis territorium sub elevatione poli 51. grad. 20. minut. in Turingiæ & Hassiæ confinibus situm ampla & amœna planitie conspicuum, soli polique singulari clementia beatum, quamvis præfinitimis locis saluberrimum quidem putatum, nihilominus tam ab ætris & tempestatum injuriis, quam ab epidemicis & contagiosis morbis minime fuit immune. Nam ut à fine lapsi præcedentis seculi potissimum exordiar (pluribus aliis, quæ duo-

bus lustris, licet minus perfecte notavi, data occasione intermiscendis) hyemale tempus tam finiti 1699. quam auspicati 1700. anni nobis prorsus inconstans erat: nunc rigido Borea ab axe ruente, mox pluvioso nobis Libanoto (vento inter Austrum & Favonium medio) spirante; nunc maxima nivis copia defluente, mox nebulosa ac nubilosa, maximam verò partem pluviosa, rarius procellosa, intempestate varias subinde molestias creante.

§. 4. Durabat hæc tempestatum varietas ad æquinoctium usque vernali: & sicut his mensibus varius macrocosmi status, ita microcosmus etiam variis symptomatibus & ægitudinibus erat obnoxius. Tenellorum, qui nutritionis annos nondum excefferant, plures febribus catarrhalibus, nonnulli catarrhis suffocativis decumbebant, qui tamen omnes ferme post adhibita pectoralia balsamica diaphoreticis maritata, laxativis & emeticis pro re nata interpolatis ex voto convalescebant. Sub finem mensis Januarii, Morbillis affligi cœperunt, benignis quidem, adeo ut pluribus, modici caloris temperamento servato, sine medicamentorum usu morbilli copiosi erumperent ac tempore solito rursus evanescerent. Paucis atrocius afflictis bezoardica fixiora, æquæ destillatæ & papaveracea proderant, quorum nonnullis, qui medicamenta neglexerant prorsus, post exantlatos morbillos tussis cum febre hectica difficilius curanda eveniebat.

§. 5. Adultorum quidam doloribus Arthriticis tum vagabundis scorbuticis tum fixioribus [quales morbi nobis

nobis endemii quasi sunt] menses hyemales fere durantibus discruciantur, qui tandem per medicamenta specifica, sudorifera interna, nervina & spirituosa externa, Venesectiones & scarificationes iteratas &c. unguinosis & emplasticis [nodos & affectus chronicos imo proflus incurabiles causantibus] vitatis, feliciter sopiebantur. Alii febribus ardentibus & malignis, periculosis phænomenis, pleuritide, deliriis, convulsionibus &c. stipatis corripiebantur, non tamen ut annis præcedentibus æque lethiferis, nisi forsitan unus & alter vel ab empirica manu vel negligentius tractatus ad plures abierit.

§. 6. Imminente tempore vernali anni 1700. humidiorum tempestatem status aëris temperatior & siccior excipiebat, qui per hos menses Euro subinde spirante continuabatur: Adeo ut pluviz vernaes fertilitatem præfagientes rariore, ipsaque tellus pulverulenta quasi notaretur, & hinc frugum æstivarum spes agricolis dubia redderetur. Id quod eventus ipse pluribus in agris tardius fati comprobabat. Neque enim hordei, avenæ, leguminum, pluriumve æstivorum opimam æque quam hybernorum frumentorum siliginis & tritici messem vidimus.

§ 7. Jam Morbillos excipiebant Variolæ apud alios interstinctæ, apud alios confluentes: quamvis tam vernalibus hisce quam mensibus æstivis, paucis exceptis, qui diære limites excesserant liberius, minus funestæ. Neque febres more malignarum decurrentes jam cessabant, nonnullis medicamenta proflus insuper habenti-

bus in nostro territorio lethales. Vicinorum autem locorum, imprimis septentrionem versus sitorum, Liberræ Imperialis Northusæ & aliorum finitimorum oppidorum & pagorum incolis & Herciniæ Sylvæ accolis tam præterito brumali quam hoc vernali tempore magis infensæ & pluribus exitiosæ.

§. 8. His ita contingentibus non potui non ruminari prognosticon, quod anno superiori 1699. grana illa nigricantia majora in siligine copiosissime reperta & per magnum Thuringiæ tractum ab Herciniâ ad Semanam usque sylvam observata (vernacula linguâ *Mutter korn* appellata) curiosis subministrabant: videlicet ab usu monstroforum ejusmodi granorum inevitabili, non sane farina laudabili & altrice, sed inutili, depravata & insalubri protinus materia ipsiis etiam brutis nauseam movente referentorum, variis morbis, febribus, variolis, morbillis, aliis afflictum iri genus humanum.

§. 9. Cui prælagio cum jam responderet eventus, illorum sententiam confirmare videbatur, qui morbos epidemicos non præsentium, sed præcedentium effectus esse persuasum sibi habent. Quamvis à mente mea impetrare nondum potuerim, ut hoc assertum κατὰ πάντας affirmari posse credam. Certissimum quidem est, prava & depravata alimenta ab annis præcedentibus nobis suppeditata multo usu continuata epidemicos affectus sæpe producere: Qualis enim cibus, talis chylus, qualis chylus talis sanguis, qualis sanguis talis valetudinis nostræ status. Enim vero constitutiones præsentis non solum plures
Eeccc
epi-

epidemicos morbos, alimentis etiam sanis existentibus, parere, sed illos etiam, quos vitiosis cibis debemus, quasi modificare seu intendere & remittere cum magno Hippocrate rerum magistro quotidiana experientia testatur. Ecquis enim dubitavit frigidum, humidum, & cœnosum atmosphææ statum (qualis supra citata nostra hyemalis erat) *адриановская* (quæ illustri *Vvedelio* teste *Theorem. Med. part. IV. Sect. 2. th. 3. infinitorum morborum & februum mater est*) peperisse? De quo pluribus *ingeniosissimus Sanctorius in Medicina Statica Sect. 2. aphorism. VI. & VIII. &c.* videndus.

Ecquis negabit aëris nostri verni & mox dicendi æstivi statum sereniorum epidemicos hos affectus benigniores nobis reddidisse? Ut jam ea, quæ superioribus annis de periculosioribus affectibus epidemicis à præsentī constitutione unice quasi derivandis notavi, nunc mittam, neque de contagio, de nebulis, de toribus vitiosis & aliis mille malis, [queis atmosphæra nostra in dies & horas obnoxia] machinæ humanæ mediante respiratione dictum factum exitiosis hic quicquam memorem.

§. 10. Amplissimus hic aperiretur campus de nebulis, de toribus, imprimis autem de causâ dictorum corruptorum siligineorum granorum, rore pura vitioso, mellei saporis & consistentiæ, [nostratibus *Honigthau* nuncupato] differendi: sed ne iusto prolixior sim, ea, quæ hic inferere potuissim, ad observationes anno futuro, DEO volente, Ephemeridibus Germanorum communicandas reservo.

§. 11. Post Solstitium tempus æstivum calidius & siccus usque ad æquinoctium autumnale permanebat: Pluviis enim non, nisi expectatissimis, evenientibus cœli serenitas constantissima ridebat, lætamque messem & optatam, flantibus suaviter Etesis, nobis reddebat. Exoptatissimus omnibus erat hujus temporis status: Postquam enim caritas annonæ mortalium myriadas partim fame emaciaverat, partim ad incitas redegerat, jam jam sub auspiciū seculi velut è cornu copiæ omnium rerum pro vita sustentanda necessariorum Divina Munificentia largiebatur opimam messem. Horrea frumentorum ad laxiorem annonam redeuntium abundantiam vix capiebant: Conclavia, cellæ, pavimenta larga rerum copia & opibus Cerealibus quasi scatebant: Neque vini ultra duo lustra desiderati spes concepta autumno sequente decollabat. Tantæ felicitatis non ultimam sanè causam laudatissimum calorem æstivum putandum esse jamdudum præflagivit Virgilianum veriloquium *Georgic. I. Magnaque cum magno veniet tritura calore.* Cujus veritatem sicut præcedentium quorundam annorum sterilitas, ita sanè præsentis fertilitas per universam Europam satis confirmabat.

§. 12. Interea temporis non cessabant affectus epidemici, videlicet variolæ continuæ benigniorum more sua tempora decurrebant, neque malignitas earum jam crescebat. Præter hæc quotidianæ, tertianæ tam continuæ quam intermittentes & quartanæ febres, minus tamen rebelles & rariores observatæ & post ad-

adhibita probata remedia brevi fugata. Febres ardentes autem suo contagio eo latius serpebant, quo intensior his diebus sentiebatur æstus. Mirum profecto febres hæcæ symptomatibus malignis horrendas, minime tamen lethales, hoc potissimum tempore, quod saluberrimum videbatur, invaluisse. Nec inanem locabo operam si plenius paulo tam phænomenorum quam curationis historiam brevissimis hic tradam.

§. 13. Corripiebantur hac febre non solum juvenes, sed mediæ ætatis utriusque sexus homines, quin etiam senes. In plurimis hortorem prævium calor totius summè efferatus subsequēbatur: Hinc sitis, vigiliæ & atroces dolores capitis & aliorum membrorum circa articulos præsertim se exerentes notabantur. Arthriticis hisce doloribus vexati paralyticorum more decumbebant, adeo ut neque pedes neque manus suis fungi possent munitis. Nonnullis alvus & urina vel invitis per aliquot dies effluebat. Deliria leviora paucis saltim aderant: Vires autem omnibus pene valde prostratæ. Aliis vomitus biliosi, aliis diarrhææ fatis molestæ. Quibusdam fluxus hæmorrhoidum nimius, ab imperitis pro fluxu dysenterico habitus: Plurimis hæmorrhagiæ narium largissimæ imo prorsus enormes eveniebant. Cum primis vero quosdam Cardialgiæ summæ dolorificæ tantopere discruciant, ut de salute corporis desperantes sacram Eucharistiam moribundi, velut ultimam ad consequendam æternam salutem medicinam, unice expeterent, quin imo à Syncopis & moribundis discerni vix possent.

§. 14. Neque contagii expertus erat hoc malum, dum unico decumbente plerumque reliqui, quotquot aderant, domestici vel unâ vel aliquandiu post eadem febre corripiebantur. Ut enim reliquos tam in civitate & suburbiis quam in pagis decumbentes silentio præteream, exempli loco adducam milites à Centurionibus sive Capitaneis quibusdam nutu potentissimi Daniæ atque Norvvegiæ Monarchæ noviter hic concriptos, quorum unus & alter hoc febris genere cum forte vexatus fuisset, brevi post eodem malo plures afficiebantur, adeo ut intra duorum vel trium mensium spacium plures quinquaginta curationi meæ traderentur.

§. 15. Ex phænomenis citatis velut ex ungue leonem causam febris hujus proximam particulam alcalinam massæ sanguinæ crasin seu mixtionem nimis rarefaciendo turbantes, facile dijudicare poteram: Ex quo fundamento curationis methodum formare non adedò difficile erat. Scilicet calor æstivus intensior, ætatis vigor, potus cerevisiæ nostratis satis lupulatae calidior & copiosior, enormes hæmorrhagiæ, omnia & singula phlebotomiam præprimis postulare videbantur, quam plerisque semel, quibusdam pro indicationis modulo bis administrare suadebam. Sanguine vix evacuato, singulari stragegemate sudorem, quem quidem Celeberrimus *Baglivus Medicus Romanus* Prax. med. lib. I. post sanguinis missionem cum levamine patientis statim apparere scribit, medicamentis procurabam. Quo fine pulveres ex bezoardicis fixioribus C. C. phil. præparat. oc. cancr. antimon. diaphoret.

phoret. rad. contrajerv. corall. rubr. terra sigillata, nitr. anodyn. vel pulv. bez. VVed. addito camphoræ tantillo loco sudoriferi nonnullis eximio cum successu propinabam, atque febrem in prima quasi herba citius ac felicius quam Emeticis vel Purgantibus sine singulari successu quibusdam datis, suffocabam. Morbo nihilominus ingravescente dolorum capitis mitigandorum & delirii præcavendi causa Vesicatoria optato cum levamine nuchæ applicare suadebam. Morbo durante balsamica & bezoardica media ex Tinctur. prophylact. m. d. ess. myrth. simpl. & balsam. Scordii, Mixtur. simpl. Elix. p. p. &c. præscribam. Ad restinguendam sitim loco potus ordinarii vel infusum veronicæ vel cerevisia secundaria tenuis valde, cui vel Tinct. rosar. vel papav. errat. vel violar. vel ipse spiritus vitrioli sedulo instillatus commendabatur.

§. 16. Interim vero symptomatibus reliquis vel ex maligna morbi natura vel errore diætæ individuo contingentibus, aptis remediis obviam ire non negligebam. Nam ut verum fatear, majorem curam talia *empirica* postulare videbatur, quam ipse febrilis affectus. Sic urgentissimum symptoma Cardialgia, quod nonnullos tantopere discruciabat, ut ab agonizantibus discerni vix possent, spirituosis aromaticis carminativis vel imprimis pulvere absorbente *Vvedelii* plerumque curabatur. Dolores Arthritici contumaciores spiritu volatili urinoso bezoardico, ess. anod. nec non pulveribus bezoardicis diaphoreticis cinnabarinis tar-

dus quidem, feliciter tamen mitigabantur, additis præsertim anodynis. Opiata enim, quæ febre Arthritica epidemica anno 1699. grassante instar salivæ viperinæ vitanda jam velut anchora sacra nobis erant. Vomitus spontanei vel biliosi vel assumptorum, ut & alvi profluvia, quando diutius durabant, Mixturis ex ess. theriacal. tinct. terræ catechu & tinct. opii cum succo cydoniorum per fermentationem parata, nec non pilulis stypticis m. d. pulveribus ex terra sigill. bol. armen. C. C. Ust. rad. bistort. pulv. bez. VVed. &c. compescebantur. Hæmorrhagiæ narium aliis quarto, aliis septimo, aliis nono, vel undecimo die contingentes, quæ multum negotii facessere solebant, ultra euphoriam & ad lipothymiam usque durantes præter interna refrigerantia & incrassantia externo probatissimo styptico Anglicano sive in forma sicca sive spissa cum aceto & gossypio, applicato: Hæmorrhoides nimis fluentes præter pulveres è stypticis & bezoardicis conflatos essent. theriac. traumat. *VVed. a Beatô Hagendornio in tr. de terrâ Catechu* descripta sistebantur. Taceo pleuritidem tam veram quam spuriam, anginam, alvum per multos dies adstrictam, alia remediis aptis aliis curata. Aded singula phænomena quamvis periculosa putata facili negotio tollebantur, & quæ à Practicis infidæ crises passim notatæ, jam fidæ, perfectæ & salutarer erant. Hoc apparatu perexiguum laudatus gregarius miles, cum plures villioris conditionis homines, DEO benedicente, ex voto curabantur.

tur. Delicatiores nonnullis præter dicta potiones cordiales confortantes & pulveres bezoardici pretiosiores proderant.

§. 17. Quod vero admiratione maxime dignum, ne unicum satis periculose licet decumbentium, mensibus quidem æstivis vivere desisse memini. Neque Lunæ phases notabilem his febribus alterationem attulisse vidi, qualem tamen, cum præcedentibus annis 1698. & 99. febris epidemica, quæ nonnullis petechialis erat, hic loci grassaretur, multoties mecum plures curiosi præsertim mensibus hyemalibus & autumnalibus observabant. Mensibus enim his singulis omnibus fere, Luna decrescente vel silente nonnulli febricitantes, tam illi, qui ab experientissimis Medicis summâ industriâ probatis medicamentis curabantur, quam qui naturæ, morborum medicatricis, ope freti, sine ullo remedii genere decumbentibus, celerius opinione Libitinæ tradebantur: convalescentibus plerisque, qui post Novilunium ad crescentem usque Lunam manebant superstites.

§. 19. Vix attentius hæc mentis lance trutinasse, nisi laudatissimum Ramazzinum, febre petechiali in civitate & agro Mutinensi grassante, idem illud observasse, dissertationis ejus *decuriæ quartæ, Ephemeridum Germanorum anno quarto insertæ paragraphus XVI* testaretur, aliosque, ut Lunæ phases in morbis epidemicis animadverterent, hortarentur. Quam ob rem non desii causam rimari, cur febres continuæ malignæ, non tamen æque omnes præmutationibus Lunæ, adeo subitaneis

alterationibus, mortem ipsam portendentibus, sint obnoxie? Cujus phænomeni causa quo dilucidius explicetur, suppono

I. Juxta tritum:

Ad lunæ cursum variant animalia corpus, lunarem influxum (reliquis tam superstitiosis quam sanioribus astrologorum opinionibus juxta recentiorum quorundam hypotheses jam semotis) esse extra ullum dubium statuendum, imprimis in morbida animalium corpora, de quo cum laudatus *Vedelius in theorem. med. part. 3. sect. 6.* cum præprimis philosophorum recentiorum Celeberrimus & accuratissimus *Sturmius in Philosophia Eclectica disp. de siderum influxu p. m. 632. seqq.* legi merentur.

II. Influencias hæc lunares, quas vel alia sublunaria vel ipsa præprimis agrotantium corpora sentiunt, vix aliunde quam à lumine Lunæ dependere, & sicut tempore interlunii nullum lumen, ita neque influencias habere lunam; videatur *Sturmius loco citato.*

III. Influencias tales esse subtilissimas & quasi spirituales, ideoque subtilissimum succum nervosum, quem spirituum animalium nomine indignant, potissimum concernere, id quod exempla Epilepticorum &c. toto die manifestum faciunt.

IV. Dati febres, quæ succum nervosum subtilissimum seu spiritus animales magis afficiunt & quasi depauperant quam massam sanguineam. De quibus Celeberrimi *Würdigii Medicina spirituum* pluribus consulenda. Ut jam non laudem quotidianam experientiam, quando Me-

dici clinicam praxin exercentes ingeminant: *Urinabona, pulsus bonus, eger moritur*: præfente puta malignitate non æquæ vitales quam spiritus animales pessundante. Ex his colligere licet, utique ab influxu, lunari tempore lunæ decrefcentis & interlunii debiliori existente, dependere lethiferas ejusmodi alterationes, in febribus præfertim nervosum genus seu spiritus animales potius quam massam sanguineam afficientibus. Nimirum spiritus animales ab inimico miasmate febrili depauperati, tantisper refocillantur subinde per influentias lunares lunæ crescentis & plenilunii tempore fortiores, hisce verò tanquam aliquali fomento luna decrefcente vel silente deficientibus, spiritus ipsi magis magisque deficient, deficientibus spiritibus vita deficit & ægrotus vivere desinit. Vix opus est disquirere prolixius, num febres petechiales agro Mutinensi & malignæ territorio Mulhusino annis 1698. & 1699. citatis molestæ nervosum genus magis affecerint quàm massam sanguineam? cum ipsæ spirituum & sensuum læsiones variæ, Syncope, lipothymix, convulsiones epilepticæ, deliria phrenitica & alia symptomata, quæ febribus illis frequentia fuerunt, id satis evincant. E contrario, cujus occasione hæc dicta sunt, ætivam nostram in massa sanguinea radicatam, & hinc prophasibus lunæ tantis alterationibus minus obnoxiam fuisse, per supra memorata clarissimum est.

§. 19. Sed ut è diverticulo redeam in viam, ex illis sane, quæ de morbis ætivis superius allata, luce meridiana clarius elucescit veritas eo-

rum, quæ divinus præceptor Hippocrates de Constitutione temporum passim in operibus suis commentatus: quicquid alii in contrarium afferre sustinent. Ita sane velur è tripode Apollinis dicta, quæ libro de aeribus, aquis & locis §. III. p. m. 330. recte divinat: *Siquidem ætas sicca fuerit, citius sedantur morbi: Si vero pluviosa, diuturni fiunt. & 3. aphorism. 15. Inter anni status omnino siccitates imbribus assiduis sunt salubriores, minusque funesta.*

§. 20. Quæ quam consentanea vero sint, ipse equidem, qui sequebatur Autumnus satis pluviosus etiam contrario exemplo confirmabat. Quippe post Æquinoctium autumnale circa Michaëlis festivitatem mira cæli clementia huc usque continuata pluviis assiduis permutabatur, intercurrentibus nonnunquam ventorum injuriis; Quibus ad finem mensis Octobris perdurantibus, Sole ad scorpionum accedente, circa vindemiam nebulæ pluribus diebus constantes cum frigore satis acri in scenam prodibant. Mensis sequentis Novembris auspiciis austrinum erat cum pluviis copiosissimis. Hisce post novilunium, aliquandiu cessantibus frigora nocturna Sole interdum splendente, ventoque inter Zephyrum & aquilonium medio spirante vix diutius durantia notabantur. Mox nivem primam vidimus, sed pluviis subsequens ad finem mensis durantibus alternantem. Sole medios Sagittarii gradus perambulante furere cœpit Aquilonius nive & frigore comitatus, phœbo dies quosdam serenante: Sed brevi post Car-

bas rediit pluviosissimus, Frigore tandem brumali leniori ad solstitium usque perdurante, tempus autumnale finiente.

§. 21. Intempestas itaque pluviosissima per maximam autumnii partem notata non solum deteriorem reddebat recensitum hactenus affectum epidemicum Variolarum, sed novum insuper morbum, Tussim putata contumacissimam, tenellis itidem magis quam adultis exitiosam, chronicam ferme difficulter curandam & hinc tam medentibus quam ægrotantibus molestissimam, præprimis circa vindemiæ tempus; post nebulam illam dies aliquot durantem, in scenam producebat. Ab hæc tussis afflictæ materiam quasi purulentam veluti phthisici consummati copiosissimam nonnulli ob tussis vehementiam sanguinolentam (ruptis à motu vehementiâ & materiæ acrimonia venis pulmonaribus) excreabant. His pectoralia, resolventia, balsamica, diaphoretica, nervina, anodyna, diluentia decocta levamen quidem afferebant, quibus vero laxativa subinde superadita non nisi post hebdomadam plurimum decursum curam tandem sigillabant.

§. 22. Delineata interim febris epidemica postquam de pontanis quibusdam senibus finem vitæ fecerat, contagio suo plures haud afficiebat, sed cum calore æstivo ferme cessabat. Variolæ vero, quas per menses vernaes & æstivos benignas deprædicavimus, cum mutabili tempestate suam quoque mutasse genium videbantur, ex benignis & distinctis malignæ, confluentes & quasi innumeras factæ. Existimarem profecto

cœli & tempestatum singularem clementiam, qua tum verno tum æstivo tempore gavisi eramus, variolas huc usque nobis conservasse benignas, nisi annus præteriti seculi 1689. contrarium me edocuisset. Licet enim annus citatus pari si non majori cœli clementia rideret, nihilominus Variolæ Brunsvigæ & Hafniæ eodem tempore æstivo grassantes genii malignioris erant, ipsisque Hafniensibus imprimis adeo infensæ, ut plus mille hominibus, atque inter eos pluribus primariis & ipsis juventutis Principibus, epicedia pararent: Autumnalibus vero mensibus anni citati, præsertim mense Octobri brumali frigore ingruente profus evanescerent: Ut hinc in aprico sit, neque à temporis & atmosphæræ statu Epidemicam constitutionem unice derivandam, sed alias circumstantias, de quibus supra diximus, semper simul & quasi conjunctim considerandas esse.

§. 23. Nostrarum itaque Variolarum genium graphice quasi delineatum laudatissimus *Dn. Sydenhamius in observ. Med. Sect. III. cap. I.* exhibet, quando scribit. *Appetente æquinoctio verno, Variolæ caput cæperunt attollere jamque indies latius grassantes sub autumno innumeras factæ sunt.* Cujus quidem phænomeni causam, quam silentii peplo involvit, capite subsequente secundo paucis innuere voluisse videtur, quando, *Variolæ, inquit, quibus annis epidemice grassantur, si regulares etiam sint atque mitiores, circa æquinoctium vernum ingrediuntur: Quibus vero annis non tantum grassantur epidemice,* sed

sed & irregulares atque periculosiores sunt generis, maturius nonnunquam mense puta Januario invadunt. Quasi dicere voluisset: pro varietate causæ nunc maturius & maligniores, nunc tardius & benigniores contingunt variolæ, Videlicet Massâ sanguinea particulis recrementitiis serosis sulphureis salinis volatilibus & fermentificis copiosioribus inquinata, Variolæ prognerantur maturius & malignæ: iisdem vero in minori quantitate præsentibus tardius & benignæ sunt. Peregrinas vero ac morbificas ejusmodi particulas massam sanguineam inquinantes, nostrarum Variolarum causas, partim ob vitiosæ siliginis usum, partim ob fructuum Cerealium esum in tenerioribus imprimis comite *Adenophoria* extitisse facile colligere licet. Quamvis interim non negem, esum carniæ ex laudatissimi *Vvedelii* sententia in *Doctrina manuscripta de febribus cap. 18.* videnda, in locis mediterraneis, sicuti piscium in maritimis hunc morbum non parum vulgare.

§. 24. Inde verò manifestissimum fieri censeo, nodum in scirpo quætere, qui Variolas à sanguine menstruo materno veluti causâ accersere laborant. Vellem sane ac possem falsam ejusmodi hypothesein ab Arabibus, imprimis maximo Arabicæ scholæ Magistro *Ebusina* seu *Avicenna* *lib. IV. Fen. I. tract. IV. c. 11. pag. 434.* effictam & adhuc hodie in scholis receptam & ad ravim usque defensam, pluribus rationibus, phænomenis, observationibus tam à priori quam à posteriori refellere, nisi Celebrerrimus *D. Behrens*, Practi-

cus Hildesienfis, in peculiari *Epistola de Variolis epidemicis ad Petilustrem Dr. Fränkum de Frakenau*, S. R. I. Equidem Archiatrum Danicum &c. data, *Ephemeridibus Germanorum Dec. III. ann. 3. insertâ*, idem satis abunde fecisset.

§. 25. Id saltem nostra ætate vestigata illius sententiæ Patroni explicent mihi velim, cur ex eadem parente proguatorum unus variolis laboret, reliquis sine exanthematibus vel febricitantibus vel etiam belle valentibus? Cur vice versa plures decumbant Variolis, uno vel febricitante vel bene valente? aut quod magis mirandum foret, cur gemellorum unus variolis laboret, altero salvo permanente? Dicant mihi quæso ex fictitia hypothesi, cur unus vel una plus una secunda scilicet & tertia vice, quod multoties observavi, Variolis affligi possit. Dicant denique quomodo nonnulli, qui per totum vitæ decursum à Variolarum contagio liberi permanserunt, in extrema demum senectâ, quod nuper vidi, corripiantur iisdem? In quibus quæso ductibus, tubulis, meatibus vel venarum & vasorum anfractibus veluti latibulis dehituisse putandum fermentum illud in utero susceptum, & per tantam annorum seriem à nullis febribus vel alio morbo, à nulla tempestate, à nullis cibis, à nullis medicamentis etiam fortissimis & volatilibus, per circulationis leges, angustissimos machinæ humanæ ductus & poros permeantibus extricandum vel eliminandum?

§. 26. Ex causis itaque citatis per menses vernos & æstivos variolæ benignæ cum symptomatibus consuetis &

& benignis eveniebant, nisi fortassis error individuus diætæ uni vel alteri maligniores redderet. Quo pacto puella quædam satis bella & sana, dum cerevisiam recentem non satis defecatam largius biberet, variolis malignis & confluentibus correpta & convulsa moriebatur, convalescentibus reliquis omnibus, quotquot eodem tempore decumbebant: adau-ctæ scilicet causâ morbificâ à fecibus cerevisiæ recenti permixtis.

§. 27. Autumnalibus vero mensibus intempestate tepida & humida diutius continuata, accedente frugum Cerealium (quarum equidem maximam abundantiam ex hortis suburbanis, queis hæc urbs veluti densâ & ampla quadam sylvâ cingitur, annis fertilibus colligere solemus) usu abundantiori & iterato plurimis periculosiores nec paucis lethales eveniebant.

§. 28. Jam præter symptomata ab aliis recensita Diarrihæam, Salivationem, phrenitidem & alia, frequenter notabantur pandiculationes, sternutationes, stridor dentium, angina, vellicationes labiorum & narium. Ex his stridor dentium motibus convulsivis accensendus, periculosus non tamen omnibus æque lethalis erat. Sed periculosior angina, ipsi etiam *Avicennæ* loco citato dudum suspecta, à variolis fauces & pectora obsidentibus, tam deglutitionem quam respirationem ipsam inhibentibus, sæpe sæpius omnimodam quasi suffocationem inferentibus. Ut hinc recte *Lomnius*, in *observationibus Medicinalibus* pag. m. 295. *Quisquis huic malo succumbit ferè, tanquam ex anginâ*

Tom. II.

præfocatus moritur. Ingenuè fateor me huic malo, postquam radices egerat, hæctenus nondum mederi potuisse, quanquam à phrenitide, diarrihæâ pluribusque phaenomenis (à scriptoribus, pro perniciosis habitis) vexatos, feliciter cum DEO libera-verim. Id tamen silentio non prætereundum, me certo habere persuasum, posse tale symptomata potu calido præcaveri: Cum neminem deco-cta vel alium potum calidum nec non juscula avenacea &c. absorbentem, licet linguam & fauces copiosâ variolæ obsiderent, angina correptum vel mortuum fuisse meminerim. Neque assiduæ vellicationes labiorum, & narium, ab ἀππρωσιὰ δρασίας, perinde ut floccorum compilatio in adultis, febribus malignis lethaliter decumbentibus deducendæ, periculo vacabant.

§. 29. Revalescentibus præter moderatum caloris regimen & victum tenuem, pulveres bezoardicos Senneri, Wedelii, epilepticum Marchionis, vel ex antimonio diaphoretico, Corn. Cerv. philosophice calcinato, unicornu vero philosophico, perlis, coralliis, conchiis præparatis, nitro anodyno pulv. anod. cordiali, camphorâ, lapide bezoar orientali, occidentali, conflatos, magis quam volatilia spirituosa &c. proficua fuisse vidi. Præprimis à solo dicti lapidis Bezoar Orientalis usu plurimos sine præsentia Medici ex voto à Variolis liberatos fuisse multoties observavi. Incredibile profecto dictu, quam cito & quam bene ab usu lapidis hujus omnia symptomata, convulsiones, anxietates & alii eruptionis prodromi conquie-verint

Fffff

rint

rint, ipsis variolis egregio agrotantium cum levamine erumpentibus. Hinc non possum non mirari eos, qui pretiosum hunc lapidem, quem factitium putant, infra dignitatem nativorum verbi gratia lapidum cancrorum, concharum vel aliorum deicere frustra laborant. Refragantibus quotidianis experimentis & Medicorum principum testimoniis. Quorum plures ut jam non laudem, ipsum equidem Perillustrem atque Magnificum Dominum Illmerum de & in VVartenberg, Consiliarium & Archiatrum Cæsareum & Regium &c. lapidem bezoar orientalem magni æstimare atque agonizantibus & alterum pedem velut in tumulo habentibus, tanquam ultimum remedium non absque pereximio successu cum aliis exhibendum suadere ex *Decuria III. Ann. I. Observat. LXVIII. Ephemerid. German.* pluribus elucescit. Præterea decoctum euporiston ex Corn. Cerv. raspat. glycyrrhiza, scorzoner. passulis min. hordeo, lentibus nec non Emulsionibus & potionibus bezoardicis cordiales vel expellentibus vel temperantibus pro re nata variatas, instillatis tenui potui Mixturis ex Tinc. papav. rhead. non acidulata, clyffo antimon. sulphuratur. spiritu nitri dulci &c. multum profuisse notavi. Neque balsamica & bezoardica media, verbi causa Tinctura prophylactica m. d. (quam præservandi sine tam in Hafniensibus anno 1689. quam nostratibus utilem deprehendi) eff. myrrh. balsam. Mixt. Simpl. successu carebant.

§. 30. Nonnulli denique, postquam à malignitate Variolarum prorsus liberati quidem videbantur, vel à

materia morbificâ non penitus eliminata, vel ab aëris injuriis, vel diætâ neglecta, vel alia causâ procatartica nescio qua levissima, periculosis, imò lethalibus affectibus aliis denuo corripiebantur. Quod licet nonnullis prædicebatur; tantum tamen aberat, ut haberetur fides, donec propriis exemplis confirmarent *Hippocratis lib. 2. aphorism. 12. Morborum reliquias, quæ à crisi supersunt, recidivos morbos parere.* Plurimos hoc pacto tussis contumacissima vomitu quandoque commitata vexabat, febre lenta simul affictos, qui multis pectoralibus, diluentibus, humectantibus, nervinis, balsamicis & laxativis curari vix poterant. Aliis abdomen intumescere, facie inflata, infra caput macie conspicua, quasi rachitide laborantibus. Taceo tumorem pedum, scabiem tam siccam quam humidam, tineam variaque ulcera, quibus affligebantur alii. Quorum quidem plurimis siquidem vires mediocres suppetebant, Laxativa iterata, ex resinâ gialappæ cum spiritu appropriato decenter solutâ, cinnabari nativa, antimonio diaphoretico, confect. alkermes syrup. rosar. vel violar. &c. & Balnea ex herbis fiderit. conyz. tobac. saponar. origan. serpill. flor. chamæm. ocul. popul. &c. instar anchoræ sacræ subveniebant. Reliquos tabes sensim consumebat.

§. 31. Cæterum nec tempore hyemali imminente cessantem Variolarum luem, sed satis licenter vagantem, ne limites epistolæ Dissertationis digrediar, alia occasione plenius delineandam reservo.

§. 32. Has verò Observatio-
nes

nes ad Te deferre persuasit, tam non obscura tua in me benevolentia, quam peracre Tuum in his iudicium. Demonstrasti enim te eritas habere manus notandis ejusmodi observationibus & consuetudine legendi. Singularem vero tuam benevolentiam nisi exoscularer, ferreus essem, dum tot Illustribus atque Excellentissimis Viris in Cæsareo Leopoldina Naturæ Curiosorum Academia me quoque Collegam forte indignum adscribere non dedignatus. Stabat quidem sententia Cydoniologiam ad normam & formam Academiae nostræ tractatam publicæ luci nunc exponere; Enim vero postquam Excellentissimum D. D. Georg. Sebast. Jungium

Aula Cæsarea Medicum, Tractatum de Cydoniis Viennæ impressum [nuspiam à me visum] conscripisse, honoratissimæ Tuæ literæ d. 9. Decembris anni proxime finiti ad me datæ pluribus dixere, mentem mutavi, ipsasque schedulas, in quibus hujus pomi Virtutes & usus sane insignes rudi quasi penicillo delineaveram, abjeci, ne fortassis Iliada post Homerum scribere putarer. Interim observantiæ ergo, quam Tuo nomini debeo, hoc qualecunque Praxeos clinicæ specimen gratique animi mei symbolum exhibere volui debui, quod ut æqui bonique accipere velis est, quod summopere contendo.

Apollodorus.

Scribebam Mulhusa Imperialis d. 25. Januarii, Anno Christi 1701.

Constitutio Epidemica Tubingensis Anni 1701.

Dn. D. RUDOLPHI JACOBI CAMERARII;

Quamquam de raris & epidemiis verum fortè sit illud Galeni, se observandi morbos occasionem præ Hippocrate habuisse commodiorem, cum unus Romæ vicus plures haberit incolas, quam integra urbs Græciæ, atque adeò ex tantis urbibus, uti & è castris, historia hujus anni epidemia plurimum sibi promittat, non tamen parva negligenda putem, sed & ex talium particularium collectione formandum aliquid universale, imò juvat nosse, quibus fatis diversa loca ex diversis causis in pace aut in bello fuerint exercita, ut pateat, quid universale anni vel particulare loci fuerit. Decimus per Dei gratiam complectur

annus, à quo Tubingam liberam reliquit dysenteria, quæ cum per tres annos prioris seculi octuagesimum nonum, nonagesimum, nonagesimum primum, belli injuriis aliàs graves, ab æstate in autumnum epidemiæ fuisset grassata, tum more etiam epidemiæ requievit, ut cum interim fama publicaret ipecacoannam novum antidysentericum, eo hætenus opus nobis non fuerit, nec experimentis ejus laudes comprobata; quibus tamen multum derogat, si verum, quod in novellis legi, pro gallorum exercitu aliud novum remedium antidysentericum in Italiam fuisse mittendum. Nostram pacem sive illas in-

ducias rupit nupera ætas, & alvi fluxus noviter urbi intulit. Quam prior illa ætas, quæ ante decennium finem dysenteriae talit, sicco calore prævaluit duas præcedaneas, tam ultima hæc nupera omnes hæctenus intermedias; quanquam illa nonagesimi tertii ætas, dysenteriae apud nos non ferax, æstuosæ siccitatis testimonium habuerit in bonitate sui vini & frumenti. Recordor quoque anni nonagesimi noni, quod mense Junio, satis etiam calido & sicco, diarrhoeas quasdam concitarit, & metum mali gravius invalidum jam tum incusserit, sed in herbâ velut suffocatum malum brevi evanuit, quanquam & illa ætas tulerit vinum & frumentum bonum, calidæ temperiei fructus. Quæ itaque & qualis fuerit labentis hujus anni ætas, notoria quidem, determinanda tamen: Primum enim frigida veris constitutio, diu nimis durans, & ad finem usque Aprilis se extendens, nec majum sivit incallescere, sub inconstante adhuc aère, nisi versus finem; abhinc autem invaluit æstuosa temperies, an potius intemperies, audiebantur passim tristes novellæ de calamitatibus gravissimarum tempestatum, quæ per DEI gratiam super capita nostra transferunt ferè innoxia; raræ peræque pluvie siccitatem contemperate non valebant, usque dum finis Augusti aliquale frigus ferret, novam autem denuò subsequam ætatem terminaret pruinosus sub finem September, prævalente hæctenus siccitate. Astra qui voler, his applicabit & determinabit ex ephemeridibus. Respondit istis, post tandem utriusque germinationem, contra

spem bona & messis & vindemia; etenim uvæ ab immaturâ putredine, quam minabantur plurium acinorum hospites vermiculi, quod minus latius serperet, cohibuit illa siccitas: Poma autem & pyra verminosa pleraque præcociter ceciderant, nec diu asservari potuerunt, in putredinem nimis proclivia, ne de fagorum foliis gallarum extraordinariâ copiâ obsitis, de brassicâ ab erucis depastâ, &c. dicam. Prius verò & ex vicino quodam vaccarum grege (salvo nostro) hydrops pectoris multas abstulerat, & anterum juniorum strages aliquibus locis tanta fuerat, ut præ factore sepeliri debuerint. Hæc igitur ætas iterum inter nos alvum fluere fecit; primi qui laborare cæperunt, erant infantes, mense statim Junio, plures sequenti Julio, quo etiam adultos (non tamen ex illis diarrhoeæ erroribus famosos) invasit diarrhoea quædam torminosa, acuta, imò cum vomitibus spasmusque furarum cholera. Tandem rari in urbe dysenteriae, non ita malignæ, casus, frequentiores ex pagis aliisque locis audiebantur, nec tamen ullus illorum fluxuum, uti quidem minitari videbantur, nimis apud nos invaluit, nec stragem edidit; non desideratis nisi paucis infantibus: Insuper autumno in totum sat cito hinc loci omnis lues requievit. Meæ tum curæ concreditur succurri, præter usum pulverum pannonicæ, antimoni diaphoretici, gelatinæ cornu cervi sicæ, seminis plantaginis in congruis vehiculis, methodo imprimis Mortonianâ, successum secundante Deo, jungens corticem peruvianum cum electuario diaseordio

per

per syrupos in bolos, vel ejus extractum cum nostro bezoardico aut theriacâ cœlesti in pilulas formando. Ultra illos alvi fluxus nil epidemii tulit æstas, nisi quòd eodem tempore puerorum genæ communiter intumuerint, auditi quoque fuerint catarhi æstivi, sive tussis plerunque sicca, quibus addi possunt tres studiosi unius collegii, quorum unus

hæmorrhagiâ narium enormi, alter hæmoptoe largâ, tertius vomitu cruento sub idem tempus laborunt. Hæc est nostra æstivi fluxûs historia, quam propterea notare volui, ut conferri possit cum aliis, utpote spe fretus, fore vel tandem clariorem causam, cur non omnibus sed certis annis fiant talium epidemiorum recensus:

Ejusdem Schediasma ad Historiam Epidemiam Anni 1702.

QUandoquidem adhuc super nos manet DEI benignitas, quam prioribus annis deprædicavi, quod pristinam epidemiorum morborum malitiam Tubingæ gravem represserit, nec sinat hucusque iterum invalescere, idcirco historia illorum pro hoc anno per modum appendicis tria solum breviter subjungam, quæ notari poterant.

Ante omnia inconstantiæ & anomalie, quæ per ultimam hyemem, uti & per duas priores fuit, non satis videntur respondere morbosi effectus; Major illa fuit, & omnino talis, ut sub eâ sanitatem mortaliū adeò benè sibi potuisse constare, sæpè admirationem moverit, dum pauci utique per urbem illo tempore ægotarent, & malignorum epidemia planè exularet, eorum autem morborum, qui quadranti anni sunt congrui, nec magnus numerus, nec extraordinaria esset ferocia: Hoc est paradoxum, quod vexare possit & soleat practicos, favire luem eandem sub diverso aere, & silere ipsam sub tali, quem morbiferum accusaveras.

Quia verò morbosi effectus non

statim ipso mense vel quadrante erumpere, sed sequenti demum succedere perhibentur, huc præin referri poterit, quod secundò notari meretur, scilicet utut interdum propriè epidemium in urbe nihil sit, sed sporadicè multi ægotent, certotamen tempore plures ægros abripi, quàm alio, per morbos diversos & dispersos: Tale fuit tempus vernum hujus anni sub finem Aprilis & principium Maji, quo personæ diu infirmæ, senes, viduæ, infantes, plures quàm aliàs fuerunt abreptæ. Quomodò singulorum ita fata concurrant, vel in quantum debilitas eorum non ferendo conveniat, facilius est determinatu in thesi, quàm hypothesi.

Tertiò, quæ de fluxibus alvi mediocritatem adhuc servantibus per æstatem ad annum præteritum notavi, huc repeti possunt pro hoc anno; nam pariter cum æstate redeuntes non invaluerunt ultra gradum pristinum. Illud modò addam, aliundè ad nos advectum fuisse quid mali gravioris. Inter reduces ex castris ad Landaviū, qui febre tertianâ & diarrhœâ laborarunt, unus ex civibus sub finem obsidionis ibi & Philipsburgi

non nisi per diem unum & alterum commoratus vix domum attigerat, post medium Septembris, cum dysenteria deiceretur atroci. Hæc uti per contagium hausta fuisse videtur, quia non tam errores in dietâ commissos novit, quàm conceptum inter infectos horrorem ipse accusat, ita domi etiam se diffudit ad plures, observans quidem fatalem illum morem, quo certæ solùm personæ solent corripì, salvis aliis: Nam conjux omnium sordium injuriis exposita mansit intacta, conjugis autem soror ipso die septimo à decubitu viri completo dejecta fuit, & die sequenti filiulus trimulus sedes torminosè cruentas frequentare cœpit; evasit tamen illa triga feliciter, & perstitit hanc intra domum lues. Multo autem gravior fuit hujus viri dysenteria peregrè allata, quàm ulla per urbem spontè oborta, non solùm duratione in tertiam septimanam & dejectionum nimis citatâ, frequentâ, sed & excreti diu sinceri cruoris, dein non muciverum flavo-viridis liquaminis, copiâ perquàm magnâ, stipata etiam symptomatum molestissimâ vehementiâ, præter oppressionem præcordialem, tormina, tenesmum, inprimis dysuriâ & tantum non jugi singultu, de quibus ultra decem dies & præ reliquis majores audiebantur ægri querelæ. Cum die sexto, quo demum post tentata domi varia consuli cœptum, ut & diebus sequentibus nullæ distingui possent remissionum & exacerbationum vicissitudines, & urina omnis rubedinis experta, flava & clara, sed turbata admodum facilis, offerretur, paucis, cum non tam febris (nec aph-

thæ unquam nec deliria supervenerunt) quàm fluxus & vires urgere viderentur, æger item à meridie per vesperam summas ana duas corticis peruviani & electuarii dialecordii drachmas, ut ingrati sibi formulam, porro nausearet, inde purioris cruoris copiam citari prætendens; Itaque pro nocte primùm modicam narcotici dosi extractis corticis, tormentillæ & bezoardico addere consultum videbatur, & ob bonum effectum continuare alternatim tales pilulas & emulsiones ex semine papaveris albi, plantaginis, amygdalorum, in congruo vehiculo, edulcoratas cum absorbentibus & pulvere anodino, semper ita dosi nocturnæ reservandò vim opiat: Per dies verò suis horis dabantur quater scrupuli pulveris ex unicornu fossili, coralliis, semine plantaginis, priapo cervi, dente hyppopotami, pannonico, itidem in consimili vehiculo; Quibus tandem accesserunt data subin guttæ balsami peruviani cum cochleari syruporum papaveris erratici, rosarum rubrarum, symphiti, & electuarium temperatum cordiale stomachicum, cordiale. Dubia movit potus, cum ab aquâ cieri alvum, à vino æstum prætenderet æger; Videbatur ergò medium tenendum, concesso modico vino veteri pro pasto, etiam ob languorem & anorexiam perparco, extra id tempus præscripto decocto ex rasurâ cornu cervi, mastiche, & cinamomo: Serum lactis commedatum nescio cur citò nauseavit æger, multum autem gelatinæ cornu cervi hausit solutæ in vario vehiculo calido. Externa scrobiculo cordis, sedi, membro, ro-

boris & linimenti ergò admota, & cætera, prolixius recensere opus non fuerit. Illud addendum, dysfenteriam scærinæ cum cruore multo, magnis torminibus, ad usque deliquia, non impediisse tamen, quò minus die quarto, stato utique tempore, venirent menses, & durarent aliquandiu, citius tamen finiti, quibus etiam id dandum videbatur, ut interim parcius insisteretur usui ischæmerum.

Quam in Ephemeridibus Meteorologicis Tubingensibus olim exhibui Tabulam motuum mercurialium per triennium, eam ulterius ad præsens tempus continuatam, perque annos adeò plusquam octodecim extensam, quia brevis est, publicè hîc propono, dum ephemerides ipæ tot annorum domi latent prolixiores. Observationes quidem circa Experimentum Torricellianum fuerunt inscriptæ alicubi d'fficiles Nugæ; habuerunt tamen suos vindices. Transeat, aut maneat liberum, quorumcunque iudicium: meam ego tabulam illis modò destinavi, qui nihil temerè prætermittentes etiam Perpetuo tali Mobili delectantur, utuntur. Horum non modò Curiositas cum propriis conferre alienas amabit observationes, verùm etiam sagacitas per eorum sylvam venabitur prædam aut scrutabitur vias, quas in Meteorologiâ non minus ac in Epidemiâ occultit Natura. Ne asymbolos ipse sin, excerpam unum alterumque casum, cui applicari possint, quæ in tabulâ exhibentur stationes: Si prius monuero, sermonem adhuc esse de uno eodemque Barometro illo simplici, cui scalam admotam suis-

se olim monui minorum decem, quallium palmo romano dat P. Lana; Illam hâc vice subdivisi in gradus viginti, ut evitarem numerorum fractiones. Sic omnium suprema statio & altitudo mercurii designatur per semiminuta 20. medium scalæ habet 10. imum 0.

Horum sive decem palmi minorum sive viginti scalæ graduum varietate absolvuntur motus mercurii intra tubum, quibus extrâ respondent motus aeris tanti & tales, ac per hos annos contigisse meminimus magnâ copiâ & differentiâ. Variant anni, interdum nec ac summum nec ad imum scalæ deducunt mercurium; variant menses, interdum diu quasi in eodem tenent ipsum, sub exiguâ motuum differentiâ; aliàs intra paucos dies fit lapsus à summo ad imum, aut ascensus ab hoc ad illud. Itaque si cui libuerit comparare annos annorumque partes inter se, habebit, in quo se exerceat: occurret autem ipsi communius hyeme gradus supremus, interdum quoque autumno, rarius primo vere, nunquam æstate. Quibus autem mensibus supremus, iisdem quoque infimus: sic æstivis neuter. Adeoque differentia illa motuum maxima decem, novem minorum est hyberna: autumnalis nunquam minor quinque minutis, sæpe fuit major: His æstiva nunquam major, sæpe minor. Dantur autem menses omnium anni partium, quibus non nisi trium min. est differentia: uti dantur interdum dies, quibus quasi suorem motuum dememinisse videtur mercurius, hærens diu in eodem.

Sed ad ea, quæ promisi, specialia.

lia. *Diluvium tempestuosum* a. 1702. d. 13. Jul. de quo in ENC. 3. 7. 137. non fuit cum illâ mensis statione humili, quam exhibet tabula, sed cum medio scalæ: Præcesserat descensus non nisi per gradum unum; planè non proratione talis ac tantæ exonerationis, tam venientis quàm fientis & factæ. Belli fluctus, quorum omen illud tunc metuebatur, irruerunt utique nimis heu graves, transferunt tamen DEI gratiâ; quæ vel tandem plenè ipsos compescat! Nondum quippe cessant. Nam nupero demum Augusto hujus anni 1710. noviter fuit præceps vallium nostrarum inundatio; iterum non cum humilitate, quanta solet esse cum talibus exonerationibus aeris hybernis, sed cum gradu modò scalæ sexto.

Ominosum quoque inter alia nimis multa tristia signa videbatur *fulmen extraordinarium*, cum nocte præcise mediâ inter ultimum Decembris An. 1702. & primum Januarii An. 1703. ad sonum ferè duodecimæ graviter detonaret vetus, aut intonaret novus annus: Utrique tristis recordationis. Tulerat serus & ultimus vesper lapsus ad imum illud scalæ, quod in tabulâ, sub austrino, laxo & humido aere. Mansit diu tunc humilis mercurius, imò quod non aliàs factum, descendit adhuc infra illud scalæ imum: Ut non nisi illâ vice differentia motuum fieret major decem minutis. Citò enim, ejusdem quippe Januarii sub finem, conspicuus iterum fuit in altiore gradu illo, quem tabula exhibet. Nescio, num ad causas vel signa fatorum talium spectet, quod

singulare tunc videbatur spectaculum: Mars accedens ad vicinos Saturnum & Jovem; hoc subinnuisse modò sufficiat.

Anno 1705. ad gradum scalæ, quem tabula offert, sextum cecidit Majo mense *intempestiva nix* nobis quidem pluvia, vicinis autem alpibus utique nix copiosa. Scribatur tunc ex provinciis germaniæ septentrionalioribus, gravem pati arbore calamitatem, præ nivis mole avulsos vel grandes tiliarum ramos: Ad alpes nostras multâ nive tectæ & pressæ tegetes & vinearum frondes, manserunt tamen in salvo, post paucos dies resurgebant & lætè virebant; retardata modò, non uti aliàs à pruinis, læsa fuit germinatio. Successit brevi, sc. nivi diei 25. aliud die 29. meteorum, cum jam supremam mensis stationem occupasset mercurius, sub aère nondum quieto, dejiciebat enim granedulæ copiam, apriliformis.

Ex An. 1706. *Eclipsis Solis* memorabilis fuit neque cum supremâ neque cum infima Maji mensis statione, sed cum mediâ: Et quod sub Eclipsi solari partiali, magnâ tamen, An. 1699. in ENC. 3. 7. 88. annotavi, de barometri nullâ profusus factâ mutatione, per omne illud obscurationis tempus, idem sub Totali nobis & Annulari pariter omninò se habuit. Stetit mercurius obscuro illo tempore, quasi crepusculo, fixus, planè invariatus, ne pilii latitudine vel demissus vel elevatus, utut thermometri fide aër benè refrigeraretur. Vesperi autem comparuit per quartam minuti partem humilior: Tunc nubes pomeridianas, qui-

quidem difflarat eurus, sequens mane tamen tulit pluviam; & serus vesp̄er signum gratiæ, Iridem, cum altior jam ac ante eclipsin esset mercurius.

Annorum 1707. & 1708. *hyemes austrinae* non tulerunt consuetam altitudinem. Januarius 1708. vernus potius, quam hybernus; quo in pratis colchicum, mezereon in silvis flourerunt. Et insolita tamen illius temporis lenitas & temperies docente thermometro fuisse nobis per æstatem summa rigiditas. Nunquam illo mense altus mercurius, vix semel, nec diu, venit ac stetit ultra scalæ medium, plerumque multum infra ipsum. Cum in imo hæreret per decimum & sequentes dies, mirum non fuit cum aere turbulento, sed satis quieto, grato, apud nos, post nebulam aut flavedinem vel rubeedinem matutinam, tunc frequentem, non pluviosus, sed vel serenus vel nubibus Solisque radiis alternans. Alibi forsan se exoneravit. Die illius Januarii 20. & seqq. cum perturbaret aerem ventorum vis, & ferret fulgura, irides, pluvias, mercurius quidem descenderat, sed non eo usque. Interim passim quoque scribitur aliunde, visa meteora varia, facta diluvia, delapsos ignes, &c. Communiter autem, ex Septentrione, esse potius ver, quam hyemem. Prægressus December 1707. fuerat non minus & aeris & mercurii motu apriliformis; differentiam suam quatuor minorum absolvens vel viginti quatuor horarum spatio, à nive ad ejus solutionem: Nec ad imum nec ad summum scalæ, ut alias hyeme solet, unquam pertigit.

Tom. II.

Anno 1709. Januarii *hyems sine pari*, sive gelu extraordinariè longum & magnum, non obstitit, quò minus caderet mercurius, scilicet ad venturam opportunè nivem, tegmentum segeti. Certè per diem duodecimum & tres sequentes benè humilis, etiam post nivem adhuc, sub aere sereno, constanter gelido: Atqui mediâ ætate communiter illa statio solet esse tempestuosa. Non nisi uno minuto humilior stetit die quinto, ante gelu illud, qui tamen fuerat toto cælo diversus, scilicet austrinus, laxis, pluvius, quem rigor venti nocturnus strinxit & mutavit in planè alium; tunc enim nix & gelu hyemis illius acerrimæ principium. Hinc decimo sexto motus per scalam sursum, nondum tamen ad summum: quò pertigit demùm die decimo nono serenato post nebulas constanter aere: Tales tunc dies quatuor, inter quos unus ex frigidissimis torius mensis, & per quos tamen descensus duorum minorum. Cum verò intra breve tempus per tria minuta fieret ulterior lapsus ad scalæ medium, tunc alia venit nix, & comparuit ad vesp̄eram pruina murorum; Hinc molestissimi rigoris vel tandem aliqua relaxatio. Fuit, siquidem Astrologos audire libet, prævia laxitas austrina sub oppositione Martis & Solis. Superveniens oppositio Saturni & Mercurii dedit principium hyemis per stringentem euroboream. Finem fecit oppositio Saturni & Veneris cum PL. & aliis ad diem Pauli. Supremam interim mensis stationem & inclementiam fuisse non sub istis, sed sub quadrato Jovis & Solis, mirum fortè cuipiam videri posset.

Gggg

Sic

Sic utique visum quondam fuit *M. Slutero*, occupato in dextrâ applicatione principiorum *VV. Cockii* ad constitutionem, meteorologicam anni 1695, ubi tractat inter benè multa notatu digna quæstionem: cur calefaciens alias quadratum Jovis & Solis die sexto Decembris forte gelu tulerit? Transeat hîc examen rationum, hoc solum addam: Ante seculum *Helis. Roeslinum* in d. navig. Septentr. [laudato Belgis libello] de hoc paradoxo jam monuisse Astrologos. Scilicet hybernum gelu à Saturni configuratione cum aliquo planeta fuisse mitigatum. Contra, Solem, Jovem, Martem, Mercurium tunc configuratos frigus intendisse Exemplis annorum 1608. 1609. Quo ipso simul innuitur alterum Sluteri dubium, quod scilicet conjunctio Saturni & Solis uno anno liquationem, altero gelu tulerit. Etenim d. 18. Dec 94. sub illâ intensum frigus: anno 95. d. 8. Jan. sub conjunctione Martis & Solis liquatio, ad imum scalæ: d. 13. Jan. post conjunctionem Saturni & Mercurii gelu fuit, ad supremam mensis stationem; Et ad analogiam cum aspectibus & meteoris Jan. anno 1709. Cæterùm, priores illæ hyemes austrinæ uti videbantur fovere Pestem Polonicam, ita succedens borealis eandem sperabatur extinctura: Et erat utique silentium aliquandiu; verum enim verò tristitia porrò leguntur in novellis publicis. Opponam adhuc illi gelu *astum*, quem sustinimus per dies Julii anno 1707. quatuor, scilicet d. 19. 20. 21. 22. insolitum; non tamen cum humili mercurio, nec cum magnâ motuum differentiâ, sed à supremo hujus mensis, & communiter ætatis gradu, à nebulâ per terentitatem extremè calidam ad tempestatem

noc-

T A B U L A
Motuum Mercurialium.

	1691	1692	1693	1694	1695	1696	1697	1698	1699
Januarius	---	20 2	20 10	19 6	16 1	20 4	18 4	14 0	20 0
Februarius	---	14 1	19 4	19 10	18 4	18 4	16 0	16 6	16 4
Martius	---	15 2	14 2	15 5	14 4	14 0	18 0	16 8	17 0
Aprilis	---	14 2	12 6	15 6	10 3	14 5	14 5	12 4	14 0
Majus	---	13 4	12 4	12 5	13 4	16 7	14 8	14 6	14 5
Junius	---	12 5	13 6	13 8	16 6	15 5	14 4	15 8	16 4
Julius	13 7	13 5	13 8	14 7	13 8	14 6	14 7	14 8	14 6
Augustus	14 9	13 6	13 6	12 7	16 6	16 8	16 7	14 0	15 8
September	16 8	16 6	15 4	15 4	12 4	17 1	14 4	14 6	16 6
October	16 9	15 6	17 4	16 0	19 6	14 4	18 5	16 0	16 5
November	15 0	14 4	15 4	14 0	16 11	10 0	16 0	15 3	20 0
December	18 7	20 2	18 0	19 5	14 2	18 4	14 8	18 2	20 0

nocturnam, sensum facto descensu non nisi per quatuor gradus, nec infra scalæ medium. Interim, qui primo die aspirarat adhuc aer lenis, dispellens nubeculas, (quæ quidem solet esse gratia *Etesiarum*, sive euroboræ & euri, pomeridianum aërem temperantium) emanabat profusus, ne auræ quidem appulsus sentiebatur, urgebat autem calor, quantum thermometri testimonio ab illo tempore nullus annorum sequentium tulit. Hæc, ut dixi ad tempestatem; cui cum succederent posteriores binis diebus sequentibus, & obtineret insignis temperati jam, imò refrigerati, aeris inconstantia, tunc quod siccus calor non potuit, procuravit laxa humiditas, scilicet descensum ulteriorem, ut differentia tamen stationum sub tam diverso aere fieret octo tantum graduum. Si cui libeat recurrere ad Ephemerides illius temporis astro-

logicas, inveniet Jovem apud Martem, & aspectus forsitan pro etheis quoque & subsequâ inconstantia.

Cum reviderem Tabulam, offendi, quod ætate rarum, *scalæimum* ipso *Julio* anni 1703. Itaque recurrens ad Ephemerides, deprehendo lapsum per quatuor minuta factum intra 24. horas, & mox reascensum intra horas non plures, per quinque minuta, die mensis sexto, sub aere non calido, cum pluvix copiâ ventique imperu: Flabat ille ex plagâ à meridie ad occasum, versus quam nobis situs est *Lacus Podamicus*. Atqui hic ipse tum dicebatur intumuisse ultra modum; An perturbatus appulsu hostis vicinix graviter minacis?

Video etiam, quod vix aliàs factum, *Decembri* non stetisse *humilem mercurium*, sed tenuisse octavum scalæ gradum anno eodem 1703. Inspicienti autem ephemerides occur-

rit

five

Stationes Barometri suprema & infima.

1700	1701	1702	1703	1704	1705	1706	1707	1708	1709	1710
20 0	14 2	18 0	18 0	16 0	18 6	16 10	16 8	12 0	18 2	16 0
14 2	16 2	20 0	10 2	18 2	19 0	16 4	14 8	16 2	16 2	16 8
18 6	12 0	16 4	16 6	12 2	18 0	16 6	16 6	12 2	14 4	14 0
16 2	14 4		14 2	14 4	16 2	14 4	14 0	12 2	14 4	14 2
14 5	14 6		14 4	12 5	14 6	14 4	12 6	14 4	12 4	16 6
14 4	16 8	11 6	14 6	14 4	14 4	14 6	14 6	12 4	14 6	14 8
16 8	14 4	12 6	14 0	14 6	14 7	14 8	14 6	14 6	14 6	14 6
14 8	16 6	14 4	12 6	14 8	14 6	14 8	12 2	14 6	14 8	14 6
14 8	16 12	14 4	14 2	13 2	16 2	16 4	14 4	14 4	16 6	16 6
14 5	18 6	16 0	14 2	18 6	14 4	14 6	14 0	14 4	16 2	
20 0	18 2	16 0	18 4	16 2	16 6	14 0	18 4	18 4	18 6	
19 6	16 6	16 0	19 8	18 2	14 0	18 0	12 4	14 2	18 0	

rit illa statto die Decembris octavo nubilo, inconstanti, ventoso. *Tempestas* horrenda cum fulg. ton. vi venti insolitâ, vix sine terræ motu fuisse credita, quæ in *Angliâ, Belgio, & ad mare Balticum* valdè sæviit, & ruinam multis intentavit vel intulit, scribebatur tunc nocte inter 7. & 8. Dec. incepisse ex SVV. & durasse ad meridiem octavi; qui turbulentus, ut dictum, apud nos, non tamen tempestuosus, transit de cætero sine damnis. Cui sub tali aere non humilior mercurius? An medius inter oppositiones & post conjunctiones trigonus id non permittit? (Illa verò videtis apud Astronomos) Certè à NL. tunc ecliptico prope- ravit ad supremam, quæ in tabulâ ibi stationem intra triduum.

Denique finem his imposituro ad manus venit *la connoissance des temps*, quam Gallica scientiarum

Academia publicari facit, ubi de anno 1708. scribitur, supremam per ipsum elevationem mercurii fuisse observatam d. 17. *Novembr.* 28. poll. 1. lin. $\frac{1}{2}$: *Infimam* d. 10. *Januarii* 26. poll. 9. lin. $\frac{1}{2}$. Hæc planè conveniunt cum observationibus meis: Etenim scalæ meæ gradus decimus octavus, qui in tabulâ ad annum 1708. *Novembri* respondet, etiam non fuit per hunc annum, nisi mane istius diei 17. quo longam nebulam excepit serenitas: Frigidum utique fuit illud mane, minus tamen, quam sequens, quod habuit mercurium tribus jam gradibus inferiorem. Alterum huic oppositum, ex *Januario* ejusdem anni, est illud ipsum scalæ imum, de quo supra, ad hyemem austrinam, quod mirabar fuisse sine aeris turbulentia. In quo itaque subsisto: Ad occasionem quamcunque aliam reservans plura!

De frigore hyemali Anni MDCCIX.

Frigoris vehementia, quæ Anni 1709. principium memorabile reddidit, digna est habita, quæ *Cu- riosorum* considerationem eruditam, subeat, quos inter præcipue *Exc. D. Joh. Guilielmus Bajerus*, in ill. *Noricorum* Universitate *Aldorfina* Professor publicus in dissertatione d. 15. *Februarii* edita causam ejus exposuit; & celeberrimus *D. Bernadinus Ramazzinus* in *Antenoreo* Lyceo pri-

marius practicæ Medicinæ Professor in *Oratione* die 13. *Maji* anni prædicti publice habita, præter causas, in effectus etiam morbiferos algidissimæ hujus constitutionis inquirere voluit. Horum itaque propria verba *Lectoris* in gratiam, cum paucorum in manus *Opuscula* devenerint, *Historiæ* nostræ epidemice subicere libuit.

Dn. *Johannes Guilielmus Bajerus.*

§. I. **F**rigoris illius post hominum memoriam maximi, quod mense proximo per *Europam* sæviit,

rationes breviter evoluturi, merito præmittimus recensionem quorundam phaenomenorum tam antecedentium

tium, quam durante ejus vi in aëre terraque nostra observatorum, unde totius rei cognitio facile ducitur.

§. 2. Erant jam tum Decembris dies plurimi gelidi satis ac nivosi, terra frigore tam alte constricta, ut currus onustos superficie sua ferret; neque omnino solvebatur, tametsi per intervalla tepidi venti aërem agerent & post Calendas Januarias ad Nonas usque pluvia tempestas impenderet.

§. 3. Ipso Nonarum die, cum aquis nivalibus pluviisque telluris facies undique maderet, (latente tamen adhuc subrus glacie,) circa vesperam demum quam maxime humidam, ventus orientalis spirare primum leniter, sed provec̄ta nocte vehementius, cœpit; post quem sub auroram statim terra omnis nive & pruina visa est obriguisse.

§. 4. Ventum hunc, per sequens biduum & ultra cum assiduo frigoris incremento, sed diverso impetu continuatum, paullo antea Mercurii in Barometro per plures gradus ascensio subita prænuñciavit, cum prius ad vesperam usque diei V. Jan. multum infra mediocritatem lapsus esset.

§. 5. Thermometrorum ex adverso liquores subinde majores frigoris gradus notabant ad medium usque Januarium; quo cum ad tantam vehementiam gelu processisset, quantam in nostris regionibus vix attingere posse credebatur, circa diem XVIII. observatum est remississe paululum, sed non diu neque constanter; quandoquidem & per brevissima intervalla rursus crevit decrevitque, & diei XXIII. tempore matutino majorem quem antea unquam vim in nostris

Thermoscopiis ostendit, post meridiem autem notabiliter defecit.

§. 6. Mercurius interim in Barometro alterno ascensu descensuque ventorum potius, elaterem aeris variantium, vicissitudines indicabat, quam frigoris incrementa & decrementa; nobis quidem haud mirantibus, qui pridem noveramus, & calorem & frigus, & serenitatem & perturbationem cœli cum diverso elateris aerii statu per accidens saltem conjungi: tametsi vulgo ista qualitatium aeris temperatio Barometrorum scalis pro regula consueverit adscribi.

§. 7. Quemadmodum igitur istas Barometri mutationes, utpote parum ad hoc negotium conferentes, sigillatim exponere super sedemus; ita nec operæ pretium fore arbitramur gradus thermometrorum hic enumerare, qui diversi sine dubio sunt non solum in diversis machinarum generibus, (unde eodem tempore v. g. Harzburgi liquor à gr. 60. ad 86. ascendisse, Francofurti ad gr. 21. descendisse, in diariis publicis memoratur,) sed diversi quoque in singulis speciebus, pro diversitate scalarum, liquorum, variaque altitudine & amplitudine vitrorum. Quare facile conjicimus, neminem ex hujusmodi recensione animo percepturum quid res sit, nisi qui vel thermometra nostra oculis usurparit, vel prolixam eorum legerit descriptionem.

§. 8. Cetera licet eandem ob rationem, ex observatis Berolinensium, Francofurtensium, Dantiscanorum, Hamburgensium, Rostochiensium, Stetinensium, aliisque, quorum copiam diaria publica fecerunt, colligi satis tuto non possit,

ubinam locorum maxime frigus dominantum fuerit, quique gradus diversis locis intercesserint; tamen hæc certa & notatu digna sunt, quod 1. [eadem nocte universam Germaniam invaserit gelu, 2] eadem proportionem ubivis creverit decreveritque, 3.) ad supremum ubique culmen, pro climatis ratione, & ultra quam putabatur, pervenerit, 4.) calidiores Europæ intractus, Galliam & Italiam, simili cum rigore penetravit, quin etiam, incredibile dictu, ipsas Thermas Aquisgranenses, congelavit.

§. 9. Nec præterire possum, quin memorem, frigus decrescente Lunari lamina invaluisse, & biduo ante plenilunium maxime remisisse, secus ac vulgo creditur fieri. Quin & ceterorum aspectus Planetarum tanti non erant, ut exinde talem effectum ominarentur Astrologorum regulæ: nisi dicere velis, ☿ ♄ ♃, quæ die VII. Jan. contigit, biduo antequam fieret, istam mutationem aëri intulisse. Sed nec desunt Calendariorum artifices, qui Jovem beneficium hiemis istius præsidem declararent, & hinc Januarius mensi insignem frigoris temperaturam promitterent.

§. 10. Jam vero ut ad causas eventus hujus inexpectati accedamus, è modo dictis patet facile, quam debile, imò nullum subsidium ab Astrologia sit sperandum: Quare missis ambagibus originem memorati frigoris ducimus à vento orientali præcedente [vid *Phen.* III.] hujus autem occasionem ab impedito aëri nostri, per priorum dierum turbulentam rempestatem, elatere, de quo *Phen.* II. & V. loquuntur. Etenim cum

venti tepidi humidique d. IV. V. Jan. leniter spirantes tenuiorem fecissent aërem regionum planarum illo, quæ silvosis montibus, nive & glacie rigentibus [Bohemicos intelligo Carpathiosque) imminerebat, fieri non poterat, quin sublato sic aëris utriusque æquilibrio, hic in istum gravis irrueret, advectisque secum spiculis glacialibus torum impleret. Ita vero & illi vapores, qui prius atmosphæram nostram confertim occupant, excusso calore modico simul in pruinas abierunt, & aquam in superficie telluris fluentem pariter suo attractu congelarunt. Namque ipsum terræ solum jam tunc priore à frigore jacuisse contractum, *Phenom.* I. observavimus.

§. 11. Quid vero sic cælo soloque juxta gravi ad consummatum frigus deerat? quidve poterat impedire, quo minus ille ventus Orientalis, æqualem per Germaniam statum aëris offendens (quod relationes publicæ docebant) eadem nocte eam totam pervaserit, & per aliquot dies contrivatus, contiguo nostris tractibus aëri similem rigorem longe lateque induceret? quo facto, etiam venti australes & occidentales, alias calorem humoremque nobis adspirantes, jam non nisi vapores pruinosos dabant, & si quando aer superior modico tepore tangeretur, ille tamen solvendis his inferioribus nimium algentibus haud sufficiebat; usque dum sol, quotidie nobis sublimior factus, primo australiorem terrarum infregit rigorem, & mox inde potentiores ventos calidos ad nos transmisit.

§. 12. Equidem facile prævidemus

mus, adductas in medium rationes non statim omnibus satis facturas cogitantibus, quod intra seculum proximum haud dubie saepius venti orientales supervenerint hyemi liquefcenti, (quam nos hoc anno occasionem tali vento fuisse falsi sumus) nec tamen frigoris tantam saevitiam asportarint. Sed hæc objecta dimovere nos de sententia non valebunt, nisi constiterit, omnes, quæ nuper ad effectum conspirabant, causas & circumstantias, etiam alio tempore & crebrius fuisse conjunctas: ut ventus flaverit è regione solido ac diurno frigore horrente, ut incidit in aerem tot vaporibus refertum terramque intus jam congelatam, ut contrariis ventis non impeditus per pluviosos dies regnaverit; & quæ huc pertinent alia. Neque vero vel nostra memoria destituitur exemplo simili: quandoquidem anno 1697. circa II.

post Epiphan. Dominic. & Januarium medium, tam subito & acri frigore tellus humida corripiebatur, eodem vento Orientali intercedente, ut parum differret à statu nupero, præterquam diurnitate, quæ tunc minor, etiam minorem sibi peperit famam.

§. 13. Quando ea inter portentoso huic frigori è natura causas assignamus, haudquaquam exclusam volumus singularem quandam Numinis providentiam, quæ forte naturalium corporum actiones solito firmitus in istum effectum direxit, eo quidem fini, ut homines, heu nimis cito Dei obliti suisque innixi viribus, novum impotentiae suæ caperent documentum, utque armis hostilibus, per hyemem quoque non quieturis necessarias faceret inducias. Huic ergo Numini supremo omnis sapientiae, potentiae, clementiae laus & gloria sempiterna tribuatur.

Dn. D. *Bernardinus Ramazzinus.*

Lubet in prægressæ hyemis algidam & nivofam tempestatem, quæ frigoris vehementia atque asperitate non solum Italiam, verum universam Europam tanta hominum, ut omnium cujusque generis viventium strage male multavit, philosophica & medica indagine inquirere; quòd si tam portentosi frigoris veram & germanam causam in apricum erute non dabitur, non abs re forsitan neque ad sanitatis custodiam infrugiferum erit exquirere, quid mali hac proxima æstate ex hac tam malè morata constitutione timeri possit.

Nolo autem hujus hybèrni frigoris, quod annum hunc nefastum fecit, &

ad multa Secula memorandum faciet, inclementiam non dicam, sed insolentiam longo verborum ambitu describere; quotus enim quisque reperiatur est tam denso corio, ac tam forti à natura temperie donatus, qui non in cute solum sed intus quoque & intra ipsa præcordia, ubi vestalis ignis nativos lares, & focum habet, ab algidissimi aeris inspiratu noxam aliquam non persenserit? Magna sunt quæ vidimus, majora quæ audivimus; vidimus magna flumina tam arcto tam alto gelu adstricta, ut armentis plaustris onustis, & ipsis quoque exercitibus transvehendis sufficerent. Vidimus ad binos & amplius

men.

menses vim nivium immodicam e Caelo non tacite, ut solet, ad instar velleris labentem, sed magno cum impetu in solum projectam, & quod magis mirere sub Aequinoctium ipsum, quod in hac Civitate prodigio par est. Vidimus in partibus Aedium interioribus, & in ipsis hypogæis fluida quæque congelari solidioribus vasis ex opere figlino disruptis, ac dum cibum capturi mensæ accumberemus non procul à luculento igne vidimus fumantes epulas temporis momento gelaescere. At vulgaria sunt isthæc, & fidem invenient. Urbem vidimus Adriæ Reginam, cui nullum unquam nisi navigiis cum terra fuit commercium continenti junctam, marinis aquis in marmorcam divitiam solidatis, ut ad septempassuum millia ultra citroque longo agmine comarent Viatores, Veterinarii, & annonariæ gentes cum armentis, & gregibus, ut laboranti Civitati victuales appetias ferrent. Quàm admiranda porro imò quàm miseranda sunt, quæ alibi facta accepimus, velut in Gallia, Anglia, Germania, ac tota Septentrionali plaga, non solum magnis fluminibus marinum æstum pati solitis, sed Oceano ipso congelato, ut sublaris commercii centena hominum chiliades in civitatibus, in agris inter frigoris rabiem, & famis mortus miserè perierint, ac ex iis, qui militiæ sacramento erant auctorati longè plures in castris hyemando, quàm in acie pugnando in Orci familiam transferunt. Profecto si cujusque Regionis, Civitatis, atque Oppidi Necrologiam haberemus, in quibus eorum, qui e vita decesserint nomen

clarura continetur, ac ratio iniri posset, quot hominum myriades duorum vel trium mensium spatio in Libitinæ censum deduxerit intolerando suo frigore funesta hæc hyems, nulla certè pestis ut ut truculenta & pernicialis, nec ea, quæ apud Historicos, & Poetas adeò pervulgata, quæ universam Græciam depopulata est, algidissimæ hujus constitutionis pestis, si ita fas loqui, ullo pacto esset conferenda.

Ast unde nam quæso tam violenti frigoris petenda est origo? Si ab Aquilone frigoris Promocondo malum hoc venit, cur hoc Anno tam violentum, tam diuturnum, ut quotquot in viventium numero adhuc extant provectoris ætatis homines, & silicernio jam proximi tam enorme frigus nunquam se pensasse meminerint, nec scriptorum quisquam prodigium hujusmodi literis prodiderit. Scire optatis, quam proportionem habuerit hujus anni frigus ad præcedentium octo annorum, quos in hac Civitate observare mihi datum, summum frigus? Psicrometro teste proportionem habuit sesquialteram, hoc est ut ternarium ad binarium. Is fuit hyberni frigoris hoc anno supra ceteros excessus, qui in regnum quoque vegetabile defravens, non solum plantas, quæ hortorum ornamenta sunt, sed quod dolendum Oleas & Vites ad internecionem usque abstumpsit. Meherclè si in hujusmodi tempora incidisset Cardanus, eamquam de frigoris natura opinionem mordicus tenuit, dubio procul abiecisset; non esse frigus quid re vera subsistens, sed simplicem caloris privationem ventosque omnes plus minus

nus calidos esse, inter tuas subtilitates recensuit Vir ille, quem censoria virgula fugillans, severissimus ille Cardanomastryx hisce verbis sic eam interpellavit. *Abjice soleas, ac pileum, Cardane, quo tempore ex Alpibus rheticis urit vos Boreas; frigidus enim, & siccus est.* Hic autem mihi haud quaquam mens est in frigoris naturam curiosius inquirere, neque quodnam primum sit frigidorum, num Aqua, ut Aristoteles, an Terra, uti Parmenides, & num venti aërem comprimendo frigus efficiant aut illius Vectores sint, cujusmodi quæstiones Philolophorum veteres, tum recentiores exercuere, & adhuc exercent, sed solum in votis mihi esset causam perspectam habere, quæ hac hyeme tantum frigoris ac tam ex improvise exciverit. Jam præcedens brumale solstitium exegisse nos, & Annum cum satis placido aëris statu clausisse latabamur, ut spes esset hyemis reliquum eodem tenore processurum. At tanto impetu nascenti anno Janus fores aperuit, ut nobis ferale bellum indicere visus fuerit; illicò enim, ex boreali plaga ventorum turbines biduo tanta vi efflarunt, ut omnibus horrore essent, illos acerrimo frigore comitante, & continuo nivium descensu subsequente. Grande igitur aliquid in hyperboreis contigisse credendum est, quod tam subitam in aereo mari magno tempestatem excitari? Anne magnum aliquem terræ hiatus ex improvise apertum fuisse putandum est, unde una cum ventis algidissimis tanta nitrosi spiritus copia eruperit, quæ totam atmospheram frigidificis particulis ad saturita-

tem usque opplerit. Quanta vi polleat nitrum ad sensum frigoris inducendum, satis commonstrat experientia, dum nivi & glaciei commixtum illarum activitatem exæcutit, ac in earum defectu nitri portionem in aqua dissolvendo modum habemus, quo media æstate vina & frigidas portiones nobis comparemus, non aliunde autem quàm è terræ sinu tam horrendi frigoris causam deducendam arbitror; ad tam subitam enim & adeo turbulentam ventorum irruptionem locum aliquem in aerea regione intra polarem circulum fingere oporteret, in quo spiritus adeò furentes conclusi essent & effracto carcere subito erumperent, quod tamen Poetæ, quibus quidlibet audenti data est potestas, ausi non sunt, qui ventorum turbam in antris terræ obscurioribus abditam esse voluerunt, ac insuper Regem illi statuere, qui imperio premeret, & laxas sciret dare iussus habenas, Minus porro rationi congruum videtur cœlestia illa corpora culpæ velle, quæ suo lumine & afflatu in nostram perniciem conspirarint. Quid novi enim in Cœlo à syderalis scientiæ peritis antea fuerat observatum? Num feræ Cometæ visi sunt aut alia hujusmodi portenta? Num planetæ in choreis suis agendis à præscriptis sibi legibus exorbitarunt, ut novis syzigiis & insolitis motionibus Cœlestem illam harmoniam perturbarent, ut postea propter illorum aberrationes nos plectendi essemus.

Sit quidem, ut ajunt, multum pollere lunare Sydus ad perfingerandum, ac illius lumen ad nos reflexum, licet à Sole prodeat actu frigidum

gidum esse, seu ut alii putant vi magnetica calorem terræ & aeris ad se elicere sicque frigefaciendi vim habere, at forsitan Luna hoc anno propius ad nos accessit. Haud sum neciscius ab Astronomis, à veteribus Agricolis, à Medicis quoque peritioribus, ut olim ab Hippocrate ad prænoscentiam futuræ hyemis indolem observari solitum plejadam occasum, & ortum Arcturi, atque ut monebat Virgilius *Georg. I.*

Frigida Saturni sese quò Stella recepta?

At isthæc singulis annis observantur & adventantis hyemis signa sunt potius quàm causæ. E magnæ Parentis utero itaque monstruosum hoc frigus prodiiisse, à vero non proisus alienum videtur; Terra enim tora intus cavernosa est, & non secus ac animalium corpora suos habet ventres distinctos & magnas cavitates, in quibus non hospitantur tantummodò silentes umbræ & segnis aer; sed varia & admiranda intercurrente spiritu exercentur opificia. Nusquam certe operosior Natura est quàm in subterraneis officinis ad generationem intenta tot pretiosorum lapidum, fossilium, mineralium, & metallorum, quæ si hominum avaritia potius quàm curiositas & abditiora quæquæ investigandi cupido surripiat effossis terræ visceribus, non minùs natura sollicita est in illis suo tempore reponendis, & damno resarciendo. Hinc innumeri penè fontes è terræ scatebris erumpunt non solum aquarum dulcium, sed medicatarum quoque, quales sunt ferratæ, æneæ, sulphureæ, aluminosæ, nitrosæ, aliæque omnigenæ. Cum autem bore-

alis plaga in sinu suo nitri multum recondat, quod satis norunt nitri Colectores pro tormentario pluvie conflando, qui è parietibus & locis boream respicientibus longè plus nitri obtinent quàm ab iis qui Austrum, cur suspicari non liceat in regione illa inhospita, & Solis radiis ad plures mentes inaccessa ex subito & præcipiti montis alicujus in magnas illas cavernas lapsu, ut in Apennino & Alpibus aliquandò contigisse legimus, portam ingentem algidissimis ventis & nitrosæ exhalationi apertam fuisse, unde tam horrida tempestas hac hyeme ortum duxerit: In Islandia magnam cavernam esse referunt, ex qua venti frigidissimi expirent, qui glaciæ fragmina identidem in altum protrudant. In Hetruria penes lacum Vullinensium ad radicem cujusdam montis Boream versus antrum extat, in cuius latere rima visitur, ex qua, ætate præcipuè, ventus efflat adedò frigidus, ut sine noxa perferri nequeat, in quo specu si vina reponantur, ad pauca temporis minuta penè gelascunt, & fructus pruinosi educuntur, magnum utique blandimentum ad exhilaranda convivia, quæ ab Indigenis illis, cum Procyon furit, celebrari solent. In Peruvia duo Oppida Platam, & Potosam describit Acosta, quæ non multum inter se distent, ac utraque in montanis locis posita, quorum unum, Potosa scilicet temperaturam hyemis habeat, Plata vero vernali similem, cujus prodigii in calidissima regione causam in argenti fodinas referunt, & terræ spiracula, unde aura algidissima expiret. Quando igitur longè probabilius est frigus ab

ab imis terræ visceribus in aerem efferi, quàm ab æthereâ regione in hæc inferiora descendere, tam grandis Phænomeni, quod hæc hyems præ se tulit, & cui aliud simile ulla ætas non vidit, nullam aliam causam comminisci possum quàm magnam terræ scissuram recens factam, paratum tamen me protestans ad expuendum ex animo meum hoc commentum, sicubi aliqui feliciori sorte meliora proferant. Si ergo forte ita evenit uti conjeci, tam horrendi frigoris, ac tantarum nivium descensus causam tenere mihi viderer; Nitrosa enim emanatio illa unà cum ventis validissimis longè latèque diffusa tam magnum algorem efficere, & vapores, aquei elementi sobolem, in aere suspensos arripiens, iisque se confocians nivem conformare potuit, atque illi suis capillamentis sexangularem & stellatam figuram impertiri. Non adspernandam nitri portionem nivibus inesse chymica enchiridis ostendit, qua nitrum in sinu nivis delitescens educitur, & Medicus usus comprobat, dum ex aqua nivis ratione nitri in illa contenti parantur remedia in æstuosissimis febribus exhiberi solita.

Verùm dictum illud è sacris paginis mihi forsan obtrudet aliquis, *Nunquid ingressus es thesauros nivis*, tu, qui adèd fidenter modum tradis, quo in aere conflentur nives? Ultrò fateor, non esse apud me ipsum tanti ponderis, quas produxi de nivis conformatione, & credito terræ hiatus conjecturas, ut veram & germanam tam inusitati frigoris causam è Democriti puteo hausisse me persuasum habeam; Conjectoris tamen

non profus improbandi munus obisse me arbitrabor, si in negotio tam abstruso ita fieri potuisse naturæ legibus non repugnet, nil enim amplius à rerum naturalium scrutatore in re obscura exigebat Peripateticorum Princeps. Quid ergo in quæstione tam ardua & impervia dicendum? Num ad effugium illud histrioniam exercentibus adèd familiare recurrendum, qui ubi fabulæ negotium ita implexum & involutum est, ut modo solvendo humani ingenii acies non sit fatis, pro more habent, Deum aliquem è machina in Scenam inducere? ita sane. Ut ergo aliquid proferam, quod pro vero accipi possit, de hac tam horrida Constitutione dicam, quod magnus Hippocrates de mōrbis populariter grassantibus, ubi Phænomena quædam apparerent, quorum ratio in abdiore esset, dicere consueverat: *ἀμὰ δὲ καὶ εἰ τι θεῖον ἐνεργῆν ἐν τῆσι νόσοισι*, *considerandum an sit quid divinum in morbis*, illud itaque θεῖον apud Medicos tam in morbis quàm in remediis adèd celebre hic quoque vim habuisse censendum est, ab ipso Deo nimirum tam rigidam tempestatem fuisse excitatam, ut corruptos Seculi mores & vitia novo & inusitato pœnæ genere expiaret. Neque enim in suis armamentariis justissimum illum criminum vindicem solum ignem & fulmina habere credendum est, quæ multorum metu & paucorum periculo jaculetur in terras; in iisdem enim habet, *Glaciem, & Nives, quæ faciunt verbum ejus*. Ille est qui, ut cecinit Regius Vates, de thesauris suis ventos educit, qui temporis momento aerem non mi-

nus quàm maria, in magnas tempestates agant, & palam faciant, cui ferviant, cui milirent. Illud sanè admirationi fuit, quod toto eo tempore, quo à sexta Januarii usque ad Æquinoctium ferè pertinacissimum perstitit frigus, nunquam hiscere ausi fuerint australes venti, quod in hisce regionibus perrarum est, cum vel media hyeme rigidiori identidem caput efferre soleant ab ora meridionali calidiores flatus, adè ut ex improvviso liquecant nives & regelent flumina, si quæ priùs glacie erant adstricta, ut quandoque campos inundent, quasi Deus borealium ventorum ministerio plectere nos volens australes flatus intra suos lares unde ortum habent conclusos voluerit, ne blando suo tepore inflictæ pœnæ rigorem delinirent. Sic eleganter non minùs quàm ingeniosè Ovidius Jovem, qui totum mortale genus aquarum eluvione perdere statuerat, finxit reposuisse tela manibus fabricata Cyclosum, in antris autem æoliis Aquilonem aliosque ventos nebulas fugare solitos clausisse, emisisse autem Notos, Euronotos, atque Austrum pluviarum pincernam.

Utinam autem malorum hic finis fuerit, & hujusce anni felicitior sit exitus, quàm fuit initium. Quàm infesta, quàm pernicialis humano generi fuit hyemalis hæc constitutio, & quænam morborum genera invexerit, nemo est qui ignoret. Frequentissima fuere in hac Civitate, ut de aliis taceam, funera, ac nulla penè domus visa est, quæ pullam vestem non induerit. Primò quidem tenetos infantes, decrepitos tenes, &

valetudinarios fere omnes, mox juvenes, & robustiores viros, nec solum minutam plebem, sed non paucos quoque ex Procerum ordinibus hiberni frigoris, violentia in Libitinae censum deduxit. Tusses, destillationes, pleuritides, peripneumonia, dyspnœa, & morbi id genus dominatum obtinuerunt. Rationi autem consonum fuit, ut hujusmodi affectus populariter grassarentur; sicuti enim austrina tempestas capiti infensa est, ita Aquilonaris spiritalibus organis est maximè infesta. Possumus equidem adscititiis comis, adversus aeris injurias calvariam munire, ac bene chlamydati, & pallioliati corporis extrema à frigoris rabie & morlu possumus tutare; at quomodo visceribus in pectoris cavea contentis ab aere rigidiori prospici potest, si ab indefinenti & reciprocante aeris inspiratu & expiratu vitam præcariam habemus? Non est ergo quod miremur, si hæc hyems, glaciali aura per ostium patens thoracis penetrabilia subeunte, tam diram hominum & cujusque generis animantium cladem ediderit.

Verùm anne putandum hanc malè moratam constitutionem totam savitiam suam explevisse, ut in nostris corporibus labem nullam reliquerit, quæ nova morborum genera hac æstate non possit arcessere? Si Coi Senis, cui futurorum mens divinatricis divini nomen adscivit, oraculum adeamus, responsa referemus, quæ non multum nobis ardeant. *De temporibus*, agebat ille, *si quidem hyems sicca & aquilonia fuerit, verum autem pluviosum & austrinum, necesse est æstate acutas febres fieri,*
lip.

lippitudines, & intestinorum difficultates. Observatione profectò dignum est, quomodo Hippocrates, Vir in prædicendo alioquin cautissimus tam fidenter & absolutè pronunciarit, quòd si hyemem aquilonarem. Ver austrinum & pluviosum exceperit, ex necessitate subsequi debeant æstate acutæ febres, & alui profluvia. Astratio sic fieri oportere satis evincit; etenim si hyems plus æquo algida & nivosa sit, parum perspirant humana corpora, ac ea præsertim, quæ debiliora sunt, unde ferotam colluviem cumulari necesse est, eamque auferere si ver pluviosum successerit, qua postea per æstivum calorem diffusa & in motum concitat, acutæ febres & alui fluxus oriantur necesse est. Nec quis putet Hippocratem nisi experientia priùs edoctum tam grande effatum pronunciasse; in libris enim Epidemiorum Constitutionem habet, in qua pars hyemis posterior, ut in nostra evenit, aquilonaris fuit cum magno frigore & nivibus, cui ver successit pluviosum, unde postea memorati affectus Æstate & Autumno apparuerint.

Ver equidem, quod modò excurrit & cujus medium jam tenemus, atque hyemi algidissimæ successit, sub initium vitum est ad pluviosum propendere velle, non paucos tamen Aprilis mense dies habuimus siccos, sine ullis omnidò inbribus, sed ita calentes, ut à canicularium dierum æstu parum differant, sub finem tamen mensis tam magna ac subita facta est à calore ad frigus conversio, ut unica ferè die rariores syntheses & holoserica deponere necesse fuerit,

ac è vestiario pannosæ vestes reponere, quam mutationem postea subsequutæ sunt ingentes pluvia. Quo tenore veris pars altera processura sit, solus novit, qui fecit tempora, dies, & annos. Id tamen certum est hujusmodi temporum anomalias, & à sua temperie aberrationes ominosas esse, & morborum mali moris, quod Superi avertant, prænuncias. Nam ex eodem Hippocrate, *in legitimis temporibus & convenientem servantibus temperaturam morbi legitimi & boni judicii sunt; in in-tempestivis autem non legitimi & mali judicii.*

Sed quid frugis ex hujusmodi apparatu datur colligere ad præcautionem & sanitatis custodiam? Paucis dicam quod sentio. Adversus temporum tam enormes intemperantias magnum erit præsidium Temperantia, neque solùm in vitæ sed in omnibus, quæ res non naturales vocant Medici. Non inopportunum tamen erit purgationes instituire, & si opus fuerit sanguinem mittere. *Quibuscunque convenit venæsectio vel purgatio hos Vere purgare, vel venam secare oportet*, aiebat idem Hippocrates: Magna certè animadversione particula illa disjunctiva digna est; Practicorum enim non pauci magnum piaculum committere sibi videntur, si purgationem verno tempore instituentes venam simul non tunderent. Ast quàm longè à divini Præceptoris vestigiis aberrant, nemo non videt. Est ubi tantum sanguinem mittere oporteat, est ubi solùm purgare liceat, est ubi utrumque remedium conveniat. Si verò aliquis ex memoratis affectibus hac

estate populariter vagari incipiat, boni & periti Medici erit, non tam properè & inauspicatè communibus remediis, ut in morbis sporadicis, curationes aggredi, rectè propterea Celsus de pestilenti febre verba faciens aiebat, *sanguinem non facile mittere, album non facile ducere.* Suspensò pede igitur procedendum erit, atque attente observandum, qua methodo Natura morborum medicatrix in iis utatur, qui spontè aut

paucis remediis evadant; illa enim sibi vias & egressiones invenit, quas prænoscere & divinare non possumus; fateamur enim necesse est, quando-cunque aliqua epidemica affectio ex improvise se prodit, esse nos juvenes ac tyrones, licet medendo atatem triverimus, idèdque oportere, ut Naturæ quam *ἀνοσιδαντος* & doctam sine Magistro Hippocrates dixit nos erudiendos tradamus.

Constitutio Epidemica Augustana, Anni 1711.

& sequentium.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

Aëris status, quo Annus prægressus fuit finitus, in principio, quoque Anni 1711. perficit, humidus nempe ac multo frigore molestus, variorumque ventorum agitationi expositus, usque dum d. 7. Eurus serenitatem, & post octiduum Zephyrus pluvias, tandemque nives frequentiores adduceret; circa finem autem mensis hujus primi Eurus denuo prævalens, cum serenitate frigus diurnum & intensum excitaret, ut mei Thermometri liquor ad gradum 8. (quod etiam d. 3. & 13. Februarii contigit,) descenderet, præcipue postquam Zephyrus d. 4. Febr. & Cauros post quadriduum, nec non Eurus quintiduo abhinc nivem admodum copiosam sparserant; quæ sub Africo, comite pluvias & frigoris remissione, d. 18. Febr. liquari cæpit; & quamvis nova subinde nix, occidentali vento (sæpe ad meridionalem, quandoque etiam septen-

trionalem plagam inclinante, rarius vero ab aliis ventis interpolato,) spirante, usque ad d. 10. Martii caderet, eadem tamen pluviis supervenientibus brevi denuo resolvebatur. Interea, præter Febres quotidie vel alternis diebus recurrentes, licet rariore, in vere tamen crebriore, & in principio sæpe contiguarum speciem præ se ferentes, primum tenerioræ ætati, in progressu autem adultis magis infestas, ut & catarrhosarum ægritudinum multitudinem, Variolæ benignæ inprimis, usque in Aprilem frequentes, ast circa Solis insignium Cancri ingressum, una cum Febribus evanescentes, continuarunt, nec non Pleuritidis nothæ, atque Coxendicæ dolor [diaphoreticis, Tinctura præsertim Bezoardica, juxta cum eccoproticis, utriusque malo operam ferentibus,) multos lecto adfixerunt.

Ver cum ventorum varietate, Zephyro

phero tamen prævalente, aura nebulosa, humida & temperata (catarrhus ideo morbis, præsertim Odontalgis, Apoplexiis etiam letalibus opportuna) primo erat præditum, quæ circa Aprilis medium in serenitatem mutabatur. Majus frigidiusculus potissimum Euro spirante comparuit, in medio tamen caloris sat acris per decendium particeps, paucosque dies serenas per totum reliquum suum decursum numerans, crebrioribus autem tempestatibus grandinosis, e longinquo tamen nobis tantum se ostendentibus, vicinæ autem admodum damnosus. Cum Junio Eurus, interdum ab aliis diversis ventis interceptus, serenitatem caloresque magnos proferebat, usque dum post solstitium æstivum Zephyrus dominium obtinebat, & mutabilem aëris statum, sæpius vero pluviosum producebat; quæ humida aëris intemperies postea etiam continuabatur, diesque caniculares magis temperatos quam fervidos efficiebat. Et licet postmodum cum Sol in Libra versaretur, Eurus serenitatem quandoque redderet, antequam tamen signo hoc excedebat, Zephyrus, aliquoties valde impetuosus, pluviis frigidis denuo molestus exstitit, quin & pluviosa illa intemperies usque ad finem Anni persistit, nisi quod in Decembri crebræ nebulæ, & serenitates quandoque, Euro præcipue, Austro & Africo intervenientibus, compareret. Cæterum præter Catarrhos nihil epidemiorum malorum prioribus istis temporibus observabatur; post Canis tamen occasum Variolæ denuo multos infantes invaserunt, conflu-

entium jam specie gravius aliques adfligentes & negligentius habitæ non paucis letiferæ; paulo post tamen, usque ad Anni exitum, & in Januarii usque Anni sequentis, ulteriusque, sed rariore discreta mitioresque comparentes. Diarrhææ circa finem Novembris, & per Decembrem in multis, prævio ut plurimum vomitu, torminibusque stipatæ, prompte tamen stomachum roborantibus cedentes, notatæ fuerunt.

Circa finem æstatis, & per autumnum Lues illa, quæ bubulo generi per Germaniam Italianque tam infesta fuit, postquam ex Hungaria versus Danubium sensim progressa, ubique luctuosa sui vestigia reliquit, nostra quoque confinia attingit, ac insignem stragem, integra etiam numerosa bovia evacuantem, apud nos, ac pluviis vicinis in locis edidit; quam non aëris ex vitio, sed contagio per boves ex regno illo adductos exortam fuisse, vel inde factis nobis potuit, quod illa primum loca, ubi pascuis frui illis advenis contigit, invaserit, amentis vero omnino pepercerit, ad quæ illi, vel alii ab his infecti haud pervenerunt, atque ubi consortium illorum, ad quos contagium jam penetraverat, eviratum fuerat. Miasma vero hoc per salivam animalium infectorum, quo gramina inter pascendum conspurcarunt, se primo, postea etiam per exhalantes vitiosas a corruptis humoribus visceribusque particulas ulterius, his in terris, propagasse, atque caustica acredine infestum, fauces, ventriculos ac intestina hostiliter invasisse, inque spasmodicos mo-

tus non tantum nervosas partes irritasse, sicque ob constrictos exin vasorum sanguiferorum tubulos inflammationem excitasse, sed ipsam etiam eorum substantiam ad putrilaginem disposuisse, credibile videtur: Id quod lingua in quibusdam inflammata, & vesiculis rubris referta, ventriculi, praesertim omasus, & intestina non minus inflammata, & non tantum sanguinea, sed foetida etiam & purulentae excretionis, ut Dysenteriae malignae speciem ut plurimum praese tulerint, nec non intestina hepatici contigua bile suffusa testabantur. Unde etiam, quae in prima invasione notata fuerunt symptomata potiora, adperitus nempe dejectus, difficilis respiratio, calorque praeternaturalis ortum habuisse videntur. Caeterum caro lue hac demortuorum bouum quamvis pluribus, egenis praecipue in cibum primo venerit, nec sinistri quid ipsis inde accidisse relatum fuerit, tutius tamen esse iisdem abstinere, tum ratio suadet, qua ex viscerum observata labe promte etiam eandem carnibus communicari, quia & nauseam, facile exin oriundam, multum nocere posse evincitur, tum exempla confirmant, quibus noxium quandoque extitisse carniuum contagiosa labe infectorum animalium etiam constat: Vid. praeter alios Nob. D. Rosini Lentili Miscell. med. pract. part. 2. pag. 519. Liceat etiam memorare exemplum, ab Exc. Da. D. Johanne Meyero, Arch. Elect. Palat. & Physico Neoburgensi, Anno 1712. d. 16. Julii ad me perscriptum, duobus nempe rusticis, cum bovem aegrotantem mactassent, &, quia lienem pulmonesque male

constitutos invenerunt, sepeliissent, carbunculos in brachiis fuisse exortos, cum febre acuta, vomitu & diarrhoea, duos autem canes, qui carnes istas degustaverant, eodem die mortuos fuisse. Ex Hungaria quidem Venetias advektorum bouum dysenteria laborantium carnes innoxias quondam Medici aliqui Patavini insignes pronuntiaverunt, ast tutius esse talibus abstinere, celeberrimi olim Jenentes Medici, Guern. Rolsincius in Ord. & meth. spec. comm. lib. 2. sect. 3. cap. 60. & Joh. Theodor. Schenckius hist. gener. humor. cap. 2. judicaverunt. Prout etiam Collegium Medicum Augustanum circa Casum hunc ab Illustr. Senatu requisitum, hujusmodi carniuum ulteriorem venditionem, ad noxas inde emergendas praecavendas, dissuadere tutius duxit, atque per Senatus Decretum impetravit.

Circa principium Anni 1712. Zephyrus, interdum ad unum alterumve latus declinans, cum frigore nivem, sed ratiorem sparserat; & licet saepius aer serenus postea redderetur, semper tamen nebulosus una fuerat: frigus quidem in progressu remissius, ast brevi post, flante Euro vel Austro, denuo intensius factum est: usque dum d. 3. Febr. Zephyro redeunte, pluviis, quae per decendium durarunt, obortis cessarunt. Varius abhinc aeris status, quoad temperiem tolerabile frigus, crebriores autem nives atrulit, usque dum circa Aequinoctium vernum Eurus temperatiorem aërem redderet, mox vero diversis sub ventis humida & pluviosa constitutio usque ad Solis in signum Tauri ingressum valde molesta

lesta existit, quam Euro prædominante, calida & sicca excepit, sæpius tamen postea variando: Sole vero Leonis signum occupante, occidentales venti pluvias multiplicarunt, & d. 6. Augusti cum serenitate calores magni oborti fuerunt; quietiam, licet circa finem mensis hujus, delapsis pluviis, remisissent, mox tamen denuo comparuerunt. Cæterum hucusque præter contuetos hyemales catarrhos insultus, in mensibus vernalibus Tussis ferinæ puerilem ætatem admodum adfixerunt, eccoproticis repetitis, absorbentibusque, nervinis, ac demulcentibus ægre profligatæ; Febres etiam quotidianæ non valde contumaces, purgantibusque præmissis, per antimoniatas calces, arcanum duplicatum, & corticem Peruvianum &c. devictæ, per ætatem plures occurrerunt; in Augusto autem non pauca Diarrhææ, in nonnullis quoque Dysentericæ, ut & Cholera, sed benignæ, omnes facile, post rhabarbari nonnihil tosti usum, inprimis pulveribus dictis præcipitantibus, coraliis, unicornu fossili, quandoque etiam tormentilla, succo catechu &c. curatæ. Hæc ægri tudines in progressu mensis Febris catarrhalis exceperat, sine sexus ætatisve discrimine, magis tamen adultos quam pueros, cum febrili in horrescentia, subsequente calore, cum cephalalgia, & hinc productis pervigiliis, quas interdum deliria nocturna comitabantur, oculorum item, dorsi & artuum dolore, ac tussi ut plurimum invadens, & instar ephemeræ, altero, vel tertio, quartove die, sponte, aut impetus ubi vehementior erat, post modera-

Tom. II.

tum sudorem, modo per volatilia, modo fixa medicamenta, pro subjectorum diversitate, excitatum, recedens; nisi quod tussis quandoque pertinacius insisteret. Qui morbus uti multis, remotis etiam in locis, ita nostra quoque in Urbe plurimos invaserat, ut vix domus esset, ubi eo laborantes non deprehendebantur; atque nobis ex prægressa humida æris intemperie, similes in corpore nostro particulas augente, ac magnis deit ejusdem caloribus, lympham in corpore fundentibus & agitantibus, subito tamen tempestatis frigidæ aliquoties obortæ interventu, quæ transpirationem ob poros inde occlusos sufflaminabat, condensatam generata mihi videbatur. Nec aliam causam Pleuritides hanc in mense Octobri excipientes, non admodum refractariæ habebant, atque ideo sudoriferis moderatis præcipue, ac satis prompte cedebant. Aliorum morborum minime ferax erat Autumnus, qui satis temperatus & serenus in principio, in progressu autem, præsertim Zephyro ut plurimum, & quidem nonnunquam multa cum vehementia spirante, humidus ac pariter temperatus se habuit; sicque continuavit hæc temperies: ante solstitium tamen quadriduani frigus, & tale etiam in fine Anni, Euro flante, experti fuimus.

Non prætereunda hic est Lues admodum gravis & funesta, quæ in Vere equos potissimum extra Urbem & in Vicinia, rarissimos in Urbe invasit, multosque trucidavit, postea etiam bobus, fatis, quin & porcis, anseribus atque gallopavonibus, quibusdam in locis, non pepercit.

liiii

&

& adultum usque in Julium tragœdiam suam ludere perrexit. Oriebantur fere semper in pectore, aut etiam in inguine, aliisque locis tumores duri, qui paulo post in amplius spatium se diffundebant, & intra breve temporis spatium interimebant. Hos ab ictu crabronum, qui copia & magnitudine insolita præditi observabantur, ortum habuisse mihi credibile videbatur. Uti vero cadavera boum elapso anno demortuorum, nec ubique alte satis in terram defolorum & putrescentium Insectis hinc pabulum generum exhibuisse, (in cavernis enim & sub terra nidos ab eis fieri, carnibusque vesci, Aristoteles lib. 5. hist. animal. cap. 23. Plinius lib. 11. hist. nat. cap. 21. aliique testantur,) sicque multiplicationi & augmento eorum, humorisque venenati, quem glandula in imo abdominis, cui aculeus nigricans & cavus, juxta nobil. D. Johannis Muralti relationem in Eph. nostr. Dec. 2. Ann. 1. obs. 56. implantatus est, majori acedini velificasse, non improbabile est: ita venenatæ etiam hæ atomi in humoribus animalium ab eis ictorum sese multiplicare, atque dein alia quoque animalia sic inficere potuerunt: quale exemplum in prædio vicino Illustr. cujusdam Baronis equum hac lue defunctum, & in fovea non alte satis effossa, terra obrutum exhibuisse scio, cujus ideo pes unus extra terram prominens a servo cum securi amputaretur, proficiens exin humor in ejus oculum, mox tumorem & inflammationem excitaverat, alterum etiam oculum, & successive torum caput occupantem, atque cum ope medica destitue-

retur, mortem brevi accelerantem. Salis ex aceto potum adversus crabronum virus præfatus Plinius lib. 32. cap. 9. & Catp. Schvvenckfeldius Theatr. Siles. pag. 526. remedio esse tradunt, eque vestigio luxisse vehementius, suctuque infixos aculeos, vel potius humorem virulentum revulsisse: Inter alia sane remedia, theriacam, alium, bolum vulgarem, nitrum &c. cum aceto propinata, quibusdam (uti etiam in superius memorata boum lue,) profuisse, ab aliis non infeliciter tumores scarificatos, aut etiam ex incita cute fuisse extractos, relatum fuit.

Anni 1713. principium, sub variis ventis potissimum occidentalibus, frigore, quod cum primis in medio Mensis Januarii intensum valde fuerat, & serenitate, usque dum Sol Piscium signo ad proximaret, gaudebat: Ubi post plurimas pluvias cœlum nebulosum, versus finem autem Februarii serenum, cæterum valde temperatum reddebatur; quæ temperies, sub mutabili cœli facie etiam usque ad Equinoctium vernum & ulterius continuabat. Reliquus vernalis & æstivus decursus quandoque temperatus, ut plurimum autem pluviosus, & sæpe una frigidiusculus existit. Mensem vero Septembrem, in quo Eurus spirabat, serenitas commendabat; in reliquis autem tribus mensibus crebræ nebulæ pluvixque (quibus in Octobri nives sæpe intermiscerantur,) aderant. Humida hæc præpollens aëris constitutio, Zephyro majori ex parte comite, multorum superveniendorum morborum timorem nonnullis pariebat, nihil tamen singulare apud nos inde evenit.

nit. Actamen præter varias catarrho-
sas molestias, Variolæ discretæ, ra-
rius confluentes, nec mali moris,
per totum Annum, frequentiores ta-
men post solstitium æstivum, & per
reliquum Anni; præterea etiam Fe-
bres tertianæ ac quotidianæ, ut &
quandoque Icteri, facile omnes sa-

nationem admittentes, parùm, in
Majo plures infantes Morbillis beni-
gnis laborarunt; in Decembri non
pauci Febre petechiali, cujus in pa-
gis vicinis multum grassantis conta-
gium in Urbem delatum fuerat, inte-
rierunt, brevitamen iterum per DEI
gratiam malum cessare contigit,

Constitutio Anni 1712. Apud Labacenses in Carnioliâ

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

*Apud eosdem Physico, & Medico ord. medice considerata, & Au-
gustam Vindelicorum d. 28. Decembris 1712. communicata.*

FRIGORI alias Hippocrates non vi-
detur imputare singularem insa-
lubritatem, dum 3. Aph. 17. ab eo
*corpora firma, agita, & bene co-
lorata reddi asserit: quam id tamen
insalubre esse soleat, saltem dum
modum excedit, docuit nos præter-
quam hyems Anni 1709. si quæ alia
nivosa, & frigida, quoque curren-
tis Anni 1712. hyems ob non mul-
to demissiores nives & frequentes
aquilonares ventos similiter ultra
modum frigida. Sub ejus siquidem
decurfu plurimi à febribus catarrha-
libus, tussibus, raucedinibus, pleu-
riticibus, phthisibus, cephalalgiiis,
gravedinibus, hemiplegiis, cache-
xiis, hydropibus, & aliis a variis
modis peccante lymphâ dependenti-
bus indispositionibus fuere apprehen-
si. Quamvis tamen forte per se
non tam frigus fuerit causa tanrarum
indispositionum, quam prægressa
elapsi Anni 1711. austrina, & plu-
viosa autumnî constitutio, quæ a
præsentis anni perfrigida hyeme ex-
cepta humiditates, elapso autumno*

in corporibus aggregatas, oclusis cu-
tis poris, & per id impedita insen-
sibili transpiratione, in corporibus
retinuit, coagulavit, stagnare, &
extravasari fecit, præsertim dum su-
binde tamen etiam intercurrerint au-
strini flatus, qui eas rursus soluerunt,
& exundare fecerunt. *Si visitudine
quadam, dicit Valleriola lib. 2.
cap. 4. locor. com: aquilonius fla-
tus austrinum sequatur, fluxionum
tum morbi sunt. Quemadmodum
& nos in Chronologia nostræ Med.
An. 1. §. XX. & XXI.*

Sic Ego ipse mox sub anni ingres-
su cum pluribus aliis a febre catarrha-
li apprehensus eram, sed brevi li-
beratus introsumptione mannae gra-
natæ in jure dissolutæ quantitate unc.
trium, & sudatione ad tales pulve-
res específicos mane cum decocto her-
bæ theæ assumptos, & Spec. dia-
marg. frig. diatrag. frig. ʒij. diaphor-
ana ʒß. succin. alb. præp. flor. ☉.
ana gr. iij. M. f. pulv. in triplo. Aliis
præterea subinde venæsectione san-
guinem imminuebam, & alia pecto-
ralia

ralia propinabam, puta decoctum pectorale cum syr. de alth. Fern. de farfora, aut similibus specificis dulcificatum. Item Trochisc. bechicos, ol. amygd. dule cum sacch. cando, vel Julapio violato &c.

Certus puellus quinquennis non pridem pro capitis, & reliqui corporis scabie abigenda, nescio quo, perunctus, & præterea ab extra perfrigeratus in eam dyspnœam inciderrat, ut suffocandus videretur. In subsidium vocatus suaseram, ut eum syr. Mannati unc. j. & jalap. pulv. ℥j. expurgarent. Hinc in jure dissolutam spermat. Ceti ℥j. propinarent. Nec non ad sudorem cogerent his pulvisculis: ꝛ. spec. diamarg. frig. ℥. diaphor. ana. ℥β. pulv. March. succin. alb. præp. ana. gr. iij. flor. Δ. gr. j. sacch. perl. gr. iij. M. F. pulv. in triplo. Et sæpius cochlearum propinarent de tali mixtura appropriata: ꝛ. Extract. helen. fumar. ana ℥j, croci gr. V. subigantur in Aq. asthmar. chærefol. ana ℥β. syr. de hyssopo ℥β. M. f. potio. Atque, nisi malum remitteret, utriusque brachio vesicatoria applicarent. Dictum, factum, & puellus præter parentum expectationem convaluit.

Hyemem quidem cum majore amœnitate excipere velle videbatur Ver, utpote sub ejus ingressu ex amœnis Solis radiis adhuc residuæ nives successive opatissime dissoluebantur. Postquam autem in Aprilis progressu sæpius intercurrere incæpissent pluviæ austrinæ, a 20. Aprilis usque ad 25. autem ex Euro pristina hyemalis auræ asperitas, adeo defolati evadere incæperamus, ut adhuc vel tunc nobis non melio-

ri, de corporum valetudine, quam de futura satorum ubertate ominari tristes occæpissimus. Quando enim in nostris oris nives, & hyemale frigus eo usque, & ultra æquinoctium vernum protrahuntur, experientia annua edocti nunquam messim opimam, fructus arborum copiosos, & vindemias lætas nobis adpromittere audemus. Emori siquidem accidit vel in ipsa radice hyemalia sata, flores arborum fructiferarum emarecescere, & primos vitium pampinos a pruinis, & nocturnis auræ asperitatibus exitialiter aduri: quemadmodum id etiam, ut postea diceretur, hoc ipso anno evenit. Nec minorem stragem valetudo humana perpessa est, Corpora siquidem hyemali asperitate enervata, & per tot intercurrentes auræ vicissitudines alterata, nec non per tot vernas pluvias nova humorum illuvie repleta, non poterant non solum ab adhuc hyemalibus indispositionibus opprimi, verum & vernis subjacere, potissimum eis, quæ a peccante lymphæ, quales sunt omnis generis vulgo defluxionibus imputari soliti affectus, produci solent. Non minus autem Major erat inconstans, & inamœnus, quam Aprilis, utpote fere quotidie versus vespertum pluviosus, quin imo subinde & tempestuosus, quemadmodum secunda Maji, quæ excussum ex nubibus fulmen arcis horologio adjentis turris tectum magna parte disiecerat. Junius erat quidem nonnihil ordinatior, & versus exitum utcunque æstivus, aliquoties tamen æque tempestuosus: quin inso ad festum S. Medardi ex aquilone plane frigidus. Ut adeo neque ipse pla-

ne inculpate transire potuerit.

Certus archi-hypochondriacus jam tribus annis consequenter semper circa dimidium Aprilis deterius affectus, & præsertim de capitis gravitate & obfuscatione quadam lamentatus 13. Aprilis inexpectate factus epilepticus intra bihorium obiit. Obiisse quoque observati sunt alii repente eodem tempore facti epileptici. Memorabile est a jam dicto hypochondriaco notatum discrimen inter auram civicam, seu Urbis arci subjacentis, & inter auram sublimem arcis ipsius Labascensis. Aferebat is enim, quod quoties adiiisset (solebat autem diebus amœnis facere frequentissime) arcem, confedissetque aliquamdiu sub tilia, suppremitatem montis amœne coronante, vel obambulasset; se semper notabiliter melius sensisse, caputque habuisse serenius; quamprimum vero redux domum versus subjaenti urbi appropinquasset, se illico rursus deterius sensisse. Ut adeo plane dubitare non liceat de veritate eorum, quæ nos in *vindiciis nostris Medicis de aura Labacensi* §. 37. de discrimine inter salubritatem urbium, & locorum liberæ auræ expositorum, campestriumve docuimus.

Ad repentinam Junii circa festum S. Medardi perfrigerationem pluriticus factus Jacobus Ubez expertus Chirurgus corpore ultra modum obesus, & plethoricus elusis quibuscunque adhibitis remediis quoque intra triduum obiit, cæterum homo apparenter sanissimus. *Obesi videlicet facilius moriuntur, quam graciles* ex Hippocrate.

Ætas habuit quidem sua interval-

la utcumque conbaturalia; quod toties tamen intercurrissent tempestuosæ pluvie cum tonitruis, fulgurationibus, & fulminationibus, subinde etiam cum grandine, cum communiter subsecuta notabili auræ perfrigeratione, quemadmodum 21. Augusti, qua mane hora media septima fulmen in suburbio Tynau dicto octo nautarum casas, non obstante densissima pluvia, incineres redegerat; pro vix temperata, & vernam temperiem assecuta haberi poterat. Ob quam causam fata tardius maturata messem tristissimam colonis præbuerant.

Adhuc parum siquidem illud, quod hyemalem rigiditatem, & ultra æquinoctium protractas nives subterfugerat, perque vernas pluvias in lolium conversum non erat, per toties iteratas corruscationes adeo exustum fuit, ut arisæ vel steriles plane evaserint, vel grana macra effæta, & potiore farina orbata progenerarint.

Neque humana valetudo interea minimum passa. Vidimus siquidem, quod, quæ per Junii, Julique decursum ob imminutas successive per hyemem, & Ver in corporibus aggregatas humiditates utcumque subsidere incæperat, mox sub Augusto labascere visa sit a febribus tertianis intermittentibus, subinde & quartanis, & tertianis nothis, continuis, diarrœis, dysenteris, vomitionibus &c. impetita. Quæ febres vel in eo fuere singulares, quod non solem raro consuetum typum in paroxysmis observaverint; verum etiam, quod communiter post aliquot paroxysmos in continuas mutari solitæ fuerint, simi-

similiter adeo inordinatas, ut et si typum tertianarum duplicium præferre viderentur, tamen subinde 24. & plures horæ intercurrerint, quibus in pulsu nulla fere alteratio animadvertatur, urinis fere crassis, & lateritio sedimento refertis existentibus, desuper vero tamen rursus inistente continua alteratione, persæpe cum maculis petechialibus scarlatinis saltem per brachia dispersis, sæpe etiam cum diarrœis & vomitionibus, vel copiosissimis sudoribus: vix tamen aliquando cum ægrorum interitu, et si semper cum tardissima integræ valetudinis recuperatione.

Quod Medici communiter febriliter cum succo pancreatico iusto acidiorè effervescenti bili, sed multæ pituitæ admixtæ imputabant; & vel propterea non tam ardentis, acutæve febres producenti, quam potius nothas, minus acutas, & diurnas. *Quando æstas sit similis veri, sudores in febribus multos expectare oportet. Hipp. 3. Aph. 6.*

Curabantur autem febres illæ, si quandoque persistere intermittentes, pulvere Cornach. diebus a febre liberis iusta dosi assumpto, & sale febrili Myns. una alterave hora ante paroxysmos in aqua card. ben. vel cent. minoris propinatio. Si qua vero eas in continuas degenerare accideret, præterea venæsectio celebrabatur in petechialium macularum absentia, alias vero scarificatio dorsi cum subjunctis cucurbitulis. Quamvis viderim apud unum alterumve opificem, cui etiam actu prostantibus petechiis, sed pro publicum moribus habitis, erat sanguis venæsectione emissus, & qui tamen æque convaluit, ac alii, quibus san-

guis emissus non erat. Unde conjicere licebat eas solita sibi malignitate non fuisse præditas. Per reliquum morbi decursum autem insistebatur usui pulverum pan. rub. de gem. frig. CC. phil. præp. & diaph. arcan. dupl. bezoardico min. additis, si diarrœa symptomatica urgebat, troch. de terr. sigill. unicorn. foss. &c.

Certa filiola, quæ simili febre continua cum maculis petechialibus, & dysenteria detinebatur, convaluit ad subinde pro necessitate injectos clysteres primum abstergentes, postea adstringentes, & ad quotidianam intro sumptionem pulv. pan. rub. troch. de terr. sigil. CC. phil. præp. unicorn. foss. & smaragd. præp. cum sacch. rosato dulcificatorum. Quodque præterea linguam haberet aridam, eam humectabat mucilagine sem. cydon. aqua prunell. extr. addito Rob. diamor. & lap. prunell. eluebatque frequenter os aqua & aceto invicem commistis, absterfa lingua denticulatio, non intermissis externis astringentibus.

Certus nobilis denique plane adhuc pluribus habebat opus, Laborabat is vero hemitritæ, febre ex æstu febrili continuo, & febre intermittente cum rigore & duplicato æstu alternis diebus intercurrente constante, & quod deterius erat, semper cum quadam veluti Cholera seu excretionibus numerosissimis per superna, & inferna materiæ variæ veluti æuginosæ. Hic erat primum purgatus decocto sen. c. thab. Myns. Hinc ipsi vena secabatur, & pro attemperacione æstus febrilis præter mixturam cordialem ad intro porrigebantur pulv. de gem. frig. CC. phil. præp.

præp. zium diaphor. arcan. dupl. Ast intercurrebat tertius paroxysmus cum ea violentia, vomitibus, & alvi dejectionibus, ut æger, si sæpius taliter invaderetur, malo succubiturus metueretur. Hinc postridie illius paroxysmi loco arcani duplicati memorato pulveri Cort. peruviani & troch. de terr. sigill. ana ℥ss. erat additus. Vesperi autem ante somnum pridie quarti paroxysmi febris intermittens talis bolus: ℞. Conserv. menth. rosar. Elect. diotcord. frac. ana ℥ss. cort. peruv. subtil. pulv. ℥ij. troch. de terr. sig. gr. vii. M. cum sacch. F. bolus. Et non solum quieverat ea nocte utcumque æger, verum & a vomitionibus illis, alii- que dejectionibus fere liber erat, præterquam totus debilis, & a continuante æstu febris continuæ totus anxiosus. Qui propterea pro possibili cordialibus & caponis jure cum gelatina permisso reficiebatur. Quod- que expectaretur accessus quarti pa- roxysmi mox a meridie, quatuor ho- ris ante eum fuit ægro talis mixtura specifica propinata: ℞. Aq. cord. saxon. secundæ, card. ben. ana ℥ss. syr. coral ℥ij. cort. peruv. subtil. pulv. ℥ss. ̄ absinh. gr. V. M. f. pot. Et desideratissime emanerat, quem adeo non minus nos, quam æger ipse metuerat, paroxysmus. Ut adeo no- bis nihil superfuere expugnandum, quam adhuc febris illa continua, vi- riumque prostratio: quibus proinde diligenti continuatione pulv. de gem. f. ̄ CC. phil. præp. ℥ij diaphor. & ̄ perlat. nec non mixturis cor- dialibus opem ferre eo usque cona- bamur, usque dum successive & ista feliciter sopita fuere. Corre si in

quo alio, in hoc manifeste pericu- loso casu se Herculem exhibui cortex peruvianus, rite ob conjunctam Cho- leram stomachicis associatus.

Autumnus denique usque ad ex- tremum Octobris erat satis conmo- dus, ut adeo Vindemiæ quidem in optata aëris temperie potuerint pera- gi, sed vel ex eo tristes, quod mag- na horrorum pars, uti in constitu- tione vena dictum, aut in primis ad- huc pampinis vere emarcuisset, aut æstare a tantis corruscationibus, & rubiginosis pluviis, ipsis etiam ar- borum foliis, & arboreis fructibus propterea copiosissimis maculis nota- tis, & ad putredinem pronissimis no- tanter infensus, adusta penitus arida e vitibus decidissent, postea autem, & toto Novembri, Decembrique Mensibus usque ad 13. Decembris adeo pluviosus, ut fere non interces- serit dies, qua non pluisset, aut saltem nubilum, & ad pluvias pro- clive non fuisset, & ex Austro jugi- ter (excepta 20. & 21. Novembris, qua primæ nives ex Euro ceciderant, & 8. Decembr. qua per quinque con- tinuos dies Aphricus vehementissi- me furebat) flante veluti tepidum. Hinc non mirandum, quod interrup- tis dictis tum continuis, tum inter- mittentibus febribus econtra tum- tum intuisset febres Catarrhales, he- micranicæ, vertigines, hemiplegiæ, arthritides, & post 20. Novembris repente perfrigeratam raucedines, gra- vedines, tusses, pleurites, obauditio- nes &c.

A 13. Decembris ex Aphricum excipiente leni Aquilone demum sal- tem a prandiis serenum cum succes- siva aëris perfrigeratione usque fere ad anni

anni exitum, nisi quod postremis diebus constanter obnubilatum cælum nos Solis radiis privaverit. Atque adeo apparet totum hunc annum, excepta hyeme, quæ saltem frigoris acerbitate excefferat, fuisse valde insalubrem, & ob tot pluvias, coruscationes, & potissimum prævalentes ventos Méridionales, non minus terræ fructibus, quam hominibus magnopere insensum. Num vero & animalibus, quæ etiamnum crepare continuant? sub iudice lis est. Interea certum est, tot æuginosas pluvias eorum pascua non reddidisse salubria, quin potius insalubria. Quamvis probabilius videatur, istam interitus animalium continuationem potius contagii semel eis impressi propagationi esse impütandam, quam pascuorum vitio: eo, quod & alibi terrarum grassetur tale malum, ubi forte tamen tot corrosivæ pluvix non cecidere, quot apud nos.

Duo hemiplectici fere plane æqualiter affecti, id est uterque cum immobilitate brachii dextri, & loquendi impotentia, fuere fere æqualiter percurati, ita ut etiamnum fere pro lubito moveant brachia, & loquantur libere. Purgabantur videlicet hac portione: ℞. Mass. pil. cochiar. ℥j. dissolvatur in tantillo aq. apopl. adde syr. de stœchad. ℥ij. spir. lil. convall. gutt. VII. M. f. potio. Hinc uni eorum, qui plethoricus erat, emittebantur ex dorso mediante scarificatione circiter quatuor uncix sanguinis. Utrique vero erat injunctum, ut pro corroboratione spirituum bis de die assumerent, castaneæ quantitate, de hac opiata: ℞.

conservæ flor. beton. salviæ, anthos, majoran. ana. ℥ss. spec. cephal. Michaël. ℥j. spir. ceras. nigr. lili convall. ana. parum M. cum syr. flor. tunicæ F. opiata. Cui superbibatur unum vel alterum Cochlear aquæ apoplecticæ.

Item, ut spinam dorsii cum nucha ungerent unguento nervino, & ol. lumbr. terr. atque os frequenter eluerent spiritu lil. convall. cui theriaca esset admista.

Quinta morbi die fuit repetita portio purgans, atque subsequenter septem diebus sudor procuratus decocto lignorum cum ligno torismar. & vilco querc. Et, uti dixi, successive convalevit uterque.

Non multo absumilius tractatus fuit etiam certus mercator ex hemiplegia saltem oris torturam, & palpebræ dextri oculi, ita, ut eam citra manus subsidium ocludere non posset, resolutionem passus. Purgabatur is nempe his pilulis: ℞. Extr. cephal. ℥ss. castor. gr. j. Resin. jalap. pio. sub. gr. VII. spir. mac. gutt. j. M. cum spiritu ceras. nigr. f. pil. N°. IX. Nucham calide unxerat ung. nervino & ol. succini; pro corroboratione utebatur eadem opiata, qua duo illi hemiplectici, & post triduum repetitis pillulis sudabat ad potum decocti sudoriferi per octiduum, prætereaque partem affectam fovebat tasculis speciebus nervinis refertis, & in vino albo decoctis. Et eatenus restitutus fuit successive, ut vix animadvertatur, quod aliquando fuisset læsus.

Armamentarii Cæsarei præfectus tamen, postquam jam antehac ret fuisset

fuiſſet a ſimillima hemiplexia ſimil-
limis remediis feliciter reſtitutus, cir-
ca dimidium Novembris brachio ſi-
niſtro, quod alias prioribus vicibus
erat intactum, reſolutus cum omni-
moda loquendi impotentia, fruſtra
adhibitis quibuſcunque, ad initium
Decembris interiit.

Ex quartanariis certus ſexagenarius
ad ſolas has pilulas: ꝛ. pil. tart. Schrœd.
ꝝb. extr. gentian. cent. min. ana. gr. IV.
Reſin. jalap. pin. ſubr. gr. V. M.
cum tinct. tart. f. pil. N°. IX. Et ad
ſectionem ſalvatelæ manus ſiniſtræ,
atque ad gr. iij tart. emet. Nec non
ad continuatum uſum hujus tincturæ
convaluit: ꝛ. Eſſent. abſynth. Elix.
propr. parac. tinct. tart. ſpir. ☉.
*ci ana ꝝj. M. Doſis gut. XXX ex
aqua abſyntii. Alii tres quartanarii
vero priuſquam fuere liberati, præ-
terea uſi ſunt ſuis temporibus hiſ pul-
veribus ſpecificis: ꝛ. corr. peruv.
ſubtiliſſime pulv. ꝝij. ☉ *ci, &
diaphor. ana gr. Uti M. f. pulv. Alio-
rum affectuum curationes, utpote

magis obvias, ſtudio prætermitto,
excepto ſolo adhuc Materialiſta illo,
qui 20. currentis Decembris in ædi-
bus Carpentarii ad eccleſiam S. Flo-
riani ex diuturnis Coli inteſtini do-
loribus, & oſſis pubis, iliique apo-
ſtemate obiit. In eo ſiquidem illud
erat ſingulare, quod ex aperto apo-
ſtemate in femore aliquot digitis infra
os pubis ob commodiorem puris eva-
cuationem cum pure genuinæ alui
fæces profluere animadverſa fuerint.
Propterea demortuo poſt octiduum
circiter ægro, jam pridem penitus ex-
hauſto, erat inquitum in dictarum
fæcum tranſitum; & deprehenſum,
quod coloninteſtinum, ea, qua
coxam ſpectat, parte fuerit ad imperi-
alis numi amplitudinem exeuſum,
perforatumque, & inde factio ſucce-
ſſive cuniculo per pure excavatos
muſculos, partes illas contegentes,
penetraſſe ex læſo inteſtino fæces illas
alvina uſque ad inciuſum locum. *In-
duta eſt ſcilicet caro hominis pu-
tredine, & ſordibus.* Job. cap. 7.

Conſtitutio Anni 1713.

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Medico Labacenſi, communicata d. 15. Januarii A. 1714.

A Deo varius erat apud nos Laba-
cenſes, quoad auræ temperi-
em hujus anni 1713. decurſus, ut fe-
re vix præterierit octiduum, quo ob
jugem omnis generis intercurrentium
ventorum viciffitudinem alia non
fuiſſet introducta æcric conſtitutio.
Solus Januarius ſibi hyeme aliquali-
ter conſtabat, æſtate Auguſtus, &
autumno poſterior Novembris, &

anterior Decembris pars cælo ex ſo-
lito maturius partis nivibus, eas-
que ſecuto flatu aquilonio ſerenato.
Cæterum vero toto reliquo tempore
varietas, potiffimum cum pluviis,
& auræ aſperitate conjuncta: proin-
deque ſicut terræ frugibus maxime
incommoda (qui propterea excep-
tis montanis locis, ubi ſolum natu-
ra ſua aridius eſt, non ſolum creve-

re per pauci, verum & impuri, & vicinis, zizaniisque plenissimi, arboreis fructibus quidem itidem saltem in montanis existentibus utcumque copiosis, verum & ipsis ob nimias pluvias veluti evitatis, & solita sapiditate destitutis, consequenter minus sanis, plurimisque hominum eis indiscrere vescentium febrium diarrhoearum, dysenteriarum, vomitionum, & ventris corrosionum causa) ita sanitati humanae maxime importuna. *Mutationes* siquidem temporum, teste Hipp. 3. aph. 1. *pariunt morbos.* Quod ea tamen non tulerit singulares aliquas, praeter copiosas defluxiones, epidemias, qualem alias feraces esse solent similes annorum constitutiones; existimo in singulare nostrum commodum fecisse, quod dictae illae varietates nunquam repente irruerint, sed successive, & veluti inadvertibiliter, neque diu tales perseverarint, neque magnae fuerint: quod tamen requiritur ad inducendos in corpora ex aere morbos populares. *Magnas* siquidem, dicit Hipp. citato loco, *mutationes facere morbos* 3. aph. 7. autem dicit: *si annus magna ex parte talis fuerit.* Quod ipsum sentit & Galenus *Comment 1. in lib. 1. Hipp. de morbis vulgaribus.* Quandoquidem igitur hic annus, juxta dicta, maxima ex parte fuerit varius, & frequentissime pluviosus: tales constitutiones vero solent esse defluxionum, seu morborum a peccante lymphâ dependentium feraces; mirum non est, quod potissimo tempore praeter quibuscumque aliis affectibus viguerint defluxionum morbi.

Curationes eorum non adduco, sed

relego benevolam Lectorem ad *Chronologiam meam Med.* elapso Vere Francofurti una cum Intricato Extricato meo Medico recusam. Ne vacuae tamen omnino sint haec paginae, aliorum morborum hoc tempore observatorum, & solum breviter meminisse hic lubet certae nobilis Matronae, elapsa quadagesima a me ab hydropo ascite feliciter percuratae, elapso autumno vero ex eodem malo tamen, sed per errorem defunctae. Haec tota elapsa aestate citra querelam vixerat: quod ea vero horariis fructibus nimium indulisset, & alias licentiosius pro ordinario muliercularum more victitasset, sub initium autumnum de novo cruribus intumescere occiperat, successive & abdomine; sed quod cum nescio quo in ventre motu: se concepisse suspicari inciperat, & propterea omnia remedia, ne inde forte abortus periculo sese exponeret, negligere, usque dum exacto, sua opinione, gestationis tempore, dum parituram sese existimaret, vitam cum morte commutarit. Apertum propterea Cadaver, ut foetus eximeretur: at ejus loco aliud non repertum, quam ingens in abdomine aquarum colluvies. Ut adeo manifeste conijcere licuerit, motum illum, quem foetui illa imputabat, aliunde non fuisse, quam a flatibus, aut colluviei illius aquosae in abdomine contentae, & sub corporis motu, aut ventris contrectatione perceptae fluctuatione. Si infelix mulier alias tempestive ad rem fecisset (quamvis gravidas a similibus generosis remediis indigentibus malis citra abortum liberare, sit ex nostra in Intricato

Extricato nostro medico tradita doctrina, perarduum) forte non minus juvari potuisset, quam adjura a me fuit Sutorissa illa, cujus ut talis curatio proposita fuit in *Chronologia* meæ Med. Anno 1. §. CXXI. In simili siquidem peccantium humorum aggregatione remedia etiam valentiora, qualium hydrops præ aliis affectibus indiget, non tam sætum, utpote rem domesticam, & naturæ congenerem, quam humorem peccantem, utpote quid a natura alienum, citra abortus consecutionem, aggrediuntur. Prouti id pluribus deductum a me fuit in jam allegata *Chronol. meæ Med. Anno II. §. CXXVII.* & alibi. Ut taceam, quod in tali casu præstare videatur saltem matrem etiam cum aliquo abortus periculo salvare, quam Matrem & sætum evidenti periculo expositum, relinquare. De imaginariis conceptibus alias si quis plura legere cupit, inspicere potest *Sachsum in Scholto ad observ. 1. Anni I. Decuria I. Ephem. Nat. Curios.*

Meminiſſe item lubet duorum febricitantium, quorum uterque in sextum usque mensem intermittenter febricitabat, non obstantibus variis a suis Medicis sibi ordinatis remediis, quos Ego tamen solis sequentibus mox ad anni principium celerrime liberaveram. *R. Pil. tartarear. Schwed. ʒʒ. extr. gentian. cent. min. ana. gr. iv. Resin. jalap. pin. sub. gr. vii. ol. mac. cont. ij. M. cum tinctura tartarii F. pil. N° IX.* Sumantur die a paroxysmo libera. Hinc pro ventriculi corroboracione, & cruditatum correctione sumantur quotidie mane ex jusculo de sequenti

tinctura in diuturnis febribus specifica guttæ XXX. *R. Essent. absinth. agrimon. Elix. propriet. parac. f. acido tinct. tart. spir. sal. *ci ana. ʒj. M.* Atque ab extra lienis regionis applicetur *Emplastrum de Cicuta cum ammon.*

Sique videretur, memoratæ pilulæ adhuc semel iterentur. Et exacte observata interea victus regula uterque constanter convaluit.

Ad certum quinquagenarium hypochondriacum sæpe sæpius ventris corrosionibus, & nocturnis vigiliis tortum pro dando consilio vocatus, dum vidissem, quod ei a Medico suo Ord. frequentissime ad vesperum pilulæ de cynoglossa aliquot granis laud. op. acutatæ concederentur; earundem itam frequentem usum absolute dissuaseram veritus, ne ex forte successive caput ad apoplexiam disponerent. Quod in eo vero mihi non obsequeretur patiens, utpote ab earum usu semper, uti ipse asserbat, alleviari solitus; ei ultimatum cum suo interitu obtigerat, quod Ego ipsi pridem prædixeram. Sæpe siquidem etiam ea, quæ prodesse videntur, obsunt.

Prosperiore sorte sibi e contra procuratum fuisse per sex hebdomadas frustra desideratum in arthritide vaga somnum, mihi eodem tempore fide dignissimus narraverat certus Soc. JESU pater, charta, in qua multo tempore involutus in officina aromataria asservabatur crocus, capiti obvoluta. Ut adeo non vane suaserit VVedelius apud Friccium in singulari suo tractatu *de virtute Venenorum Medica cap. XXIII. de croco*, crocum sacculo inclusam, & infantum, si qua

dormire non possunt, capitibus suppositum, cum admonitione tamen, ut, ne is eis forte nimium soporem inducat, postquam obdormivere, is iterum subtrahatur.

Adjicio rarioris illius affectus, quem ob involuntariam, & justo copiosorem crudæ, & factæ haustu analogæ urinæ profusionem, Diabetem vocant Medici, succinctam, sed felicissime peractam curationem. Certus in honorifica dignitate constitutus 52. annorum Sacerdos, temperamento arrabiliaris, & ob plurima negotia, vitamque sedentariam factus, uti dicitur, hypochondriacus, inter reliqua hypochondriacis familiaria accidentia successive detumet etiam de urinæ ardore, & multo in urina sabulo lamentari cœperat. Hinc præter referendis obstructionibus dicata plurima remedia etiam abstergentibus, leniter diureticis, & urinæ acrimoniam obtundentibus usus est, quale præ aliis erat decoctum Foresti, & syr. de althæa Fernel. Tacco stomachica, & alia, quæ subinde ab urgentibus circumstantiis exigi videbantur. Inde sublatus quidem fuit molestissimus ille urinæ ardor, sublatum etiam cum urina excerni solitum sabulum; verum ejus loco inducta memorata illa involuntaria, & nimia crudæ, & potui colore plane analogæ urinæ profusio cum ea marasmodica corporis contabescencia, ut veneralibus æger omni prorsus appetentia, & somno destitutus sine fine sitibundus proxime interiturus videbatur.

Hinc itum in consilium, & conclusum, ut posthac cura tota eo dirigeretur, quo urinæ nimie illi pro-

fusioni corporis substantiam eatenus depascenti idoneis remediis occurreretur.

Statutum propterea, ut æger ab omni difficulter digestibili abstineret, vitaret vinum, & ejus loco pro siti, quamvis pullum vix alteratum haberet, biberet jus carnis bubulæ perfrigeratum, & ab omni pinguedine præviam per pannum lineum colaturam liberatum, subinde autem emulsionem amygdalarum dulcium, exhilarato quandoque sitiente ore cochleari vini cydoniorum, vel granatorum acidorum, quandoque etiam granis ipsis pomorum granatorum. Pro cibo velceretur juribus caponis, in quibus concussus sit vitellus ovi rec. contusis, amygdalatis, avenatis, hordeatis, & pulvis ex ovis, & pulpa panis triticeï paratis, malis coroneis &c. sique possit, carne vitulina, caponium, pullorum, avicularumque montanarum. Mane etiam & vesperi assumeret bonæ castaneæ magnitudinem de hoc specifico.

*℞. Conserv. ros. rub. ℥iij.
rad. lymph. maj. ℥ij.
spec. diatrog. frig. ℥ss.
coral. rub. præp.
terræ sigil. ana ℥j. M.
cum syr. cydon. F. electuarium.*

Regionem renam ungeret ungu. rosato refriger. Gal. & Comitissæ. Spinam dorsi autem & pectus ungu. resumptivo. Quibus constanter continuatis rediit successive tantus appetitus, ut sibi a cibis vix temperare valuerit. Item somnus, vires, & carniarum consumptarum recuperatio ad admirationem.

Constitutio Anni 1714.

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Medico Labacensi, Labaci in Carnioliâ observata.

SI unquam aliquis annus fuit irregulariter constitutus, fuit apud nos Labacenses annus 1714. cujus constitutionem quoad aëris temperiem in præfenti communicamus: excepta siquidem sola hyeme, quæ fuit cum paucis nivibus aquilonia, & per totum toleranter frigida, & sicca, totum reliquum ejus residuum, Ver videlicet, æstas & autumnus, excepto Novembri mense & dimidio Decembris, quorum dies in accepta aëris amœnitate decurrerant, erat meris varietatibus, & veluti quotidianis pluviis subjectum. Unde tot, tantæque aquarum exundationes, ut nec fata maturefcere, nec gramina defalcari, siccarique, nec semina opportunis temporibus terræ mandari potuerint; quæque terræ mandata fuere, aut profus non adoleverant, in semine suffocata, aut adulta a meris viciis, zizaniis, & loliis adeo conspurcabantur, ut usui esse vix potuerint, aut ab uredine adusta grana effata, & farina fere destituta tulerint. Unde insueta annonæ penuria, & propterea præsertim Croatiam versus, fere communis inter plebejos fames.

Qua stante aëris constitutione qualiter humana valetudo subteritio nemini credo difficile fore conjicere, qui ex Hippocratis *lib. tertio abhor.* & alias novit, qualium tales annorum constitutiones soleant esse fera-

ces corporum indispositionum; præsertim, si is præterea perpenderit, qualem victus rationem in simili rerum penuria, & caritate fuerit observare necesse, & quali, quamve insalubri qualitate debuere fuisse præditi non solum terræ, verum & arborum, vitiumque fructus, utpote dicta uredine adeo exsi, adustique, ut vix fuerit reperire pyrum, pomum, vel etiam botrum, qui integer, immaculatus, & connaturali suo sapore præditus fuisset: quamvis & talium parcissimus fuerit quæstus. Substitit videlicet, si unquam aliquis, lamentabiliter. Eo, quod similes temporum constitutiones, soleant esse ex Hipp. citato loco, & nostra in *Chronologia Medica* tradita doctrina, morborum feracissimæ.

De hyeme quidem nobis non erat, quod adeo quereremur, utpote quæ utcumque tolerabili suo frigore siccitateque corpora potius reddebat *firma, agilia, & bene colorata*, adeoque bene valentia, quosque tulerat morbos, eorum saltem solum accidentalis extitit causa; quatenus videlicet humiditates a prægresso pluviolo anno in corporibus nostris aggregatas alius impresserat, coagularat, & a discussione per insensibilem perspirationem impediverat.

Quod ipsum puta & de Novembri mense, Decembrisque anteriore dimidio, utpote similiter leni aquilo-

ne perflatis, & potissimum amœna serenitate illustratis. Ast tanto majores querelæ nobis fuere contra Veris, æstatis, & reliqui autumnii [utpote adeo pluviosorum, ut vix intercurrerit duorum triumve dierum serenitas, Solisve illustratio, quæ a pluviis, aut saltem nubilo cœlo cum plane insueta aëris asperitate non fuisset interrupta] decursum: Qui propterea tantis cum ægrotis negotiis nos oncraverat, ut iis expediendis vix suffecerimus. Quin imo, postquam affinem nobis Styriam ad Judenburgum peste infectam perceperamus, nobis plane de adhuc deterioribus metuere inceperamus. A quibus tamen præservavit nos hæcenus gratiosum Numen.

Morbi autem, a quibus adeo impetebamur, erant præter omnis generis defluxiones similibus temporum constitutionibus semper familiares, arthritides, colici dolores, pleuritides, hydropes, febres tam intermittentes, quam continuæ, & ex eis multæ plane malignæ, diarrhææ, dysenterix, vomitiones, lumbrici, variolæ, morbilli, & rubeolæ: nulli tamen funestiores, quam febres petechiales, & præsertim Decembri Mense variolæ. Quibus propterea etiam multi præsertim Augusto mense, & Septembri plane succubere. Quamvis, qui victus rationem observant, riteque curabantur, potissimum reconvalescerent.

Singulare quid duobus fratribus acciderat: Utrumque prævio totius corporis rigore febrilis incalescentia apprehenderat. Hinc plane intolerabiles lumborum Puncturæ. Desuper unum petechiæ scarlatinæ seu put-

pureæ, alterum petechiæ nigræ, & variolæ purissimo sanguine soliti puris loco suffulæ. Et ille tertia morbi die, hic septima inopinate succubuit.

Certa etiam 10. annorum herrula cortice peruviano vix a febre quartana liberata in variolas confluentes densissimas inciderat, quæ successive etiam eo perductæ fuere, ut contractis crustis instantanee abscelluræ crederentur, herrulamque pristinx valetudini more solito restitutura. Ast ecce quàm inexpectatum fatum! præterquam enim, quod crustæ etiam sæpius oleo amygd. dulcium perunctæ nullatenus recessissent (persistente interea semper febre acuta continua, & tussicula) ultimam ex eo deductæ fuere, ut si quam casu tamen abscedere accideret, ea post se ardentissimum ulcus absque omni pure relinqueret, usque dum miserabili herrulæ ultimam, 21. scilicet morbi die, e vita excedere fuerit necesse. Ufque adeo de variolis, nisi cum eis & febris, & reliqua accidentia recedant, nunquam venit triumphandum.

Certus Mercator Goritia Labacum cum intensissima & ea continua febre in maximo frigore delatus, de intensissimis & faucium, & artuum doloribus lamentabatur: a quibus demum etiam idoneis remediis liberatus erat. Sed desuper [persistente adhuc febre] toto corpore minutis, & densissimis hydatidibus, seu vesiculis aqua refertis, adeo fuit perspersus, ut quis eum undique fervidissima aqua fuisse persusum, perustumve citra dubitatio-

tionem jurasset. Et non obstantibus quibuscunque remediis quoque ipse 18. morbi die obiit.

Certus Lib. Baro contra usque ad desperationem asciticus, dum proxime expiraturus crederetur, superveniente tumidissimo scroto, inflammatione, & abscessu, sponteque evacuatis inde aquis præter omnem expectationem convuluit. Utque adeo desperandum nunquam: sed dum spiramus, speremus.

Carbonum suffocatorum illorum, quibus fabri ferrarii uti consuevere, vapores esse nocentissimos, nemo facile est, qui nescia: noxios vero æque esse ordinarios illos ab aperto igne combustis lignis relictos, non facile credo fuisse observatum. Accidit tamen, quod elapso Decembri ex intenso frigore domum reversus faber ferrarius septuagenarius, eo quod sese ad talium carbonum ignem excalefecisset, in eum soporem, cum maximo stertore incidit, ut is ab adstantibus omnibus pro fortissime apoplectico, adeoque ex sententia Hipp. 2. aph. 42, pro omnino desperato haberetur, successively quidem clystere acri, frictionibus, sternuratoriis, vesicantibus, & volatilibus antiapoplecticis rursus excitatus, ultimatim vero, decima tertia videlicet morbi die tamen e vivis sublarus.

Simillimum fatum accidisse recordor ante annos Iggeni rustico in noviter calefacto, & non pridem exstructo fornicato cubili, qui vero

libero aëri expositus sese tamen rursus recollegerat. Sed septuagenario illo longe junior erat.

Singularis molis calculum in vesica gestare absque eo, quod ab eo saltem subinde urinæ excretio interceptiatur, meo iudicio pro raro habendum est. Factum id tamen fuisse detexerat nobis nuperrime dissectum corpus nostri Labacensis Ecclesiæ Decani. In ejus siquidem vesica ad digiti crassitiam corrugata deprehensus fuit trium unciarum calculus, qui tamen urinam nunquam interceptisse fuit observatus; quin potius is, postremo præsertim anno, continui urinæ crudissimæ profluvii exitus causa. Sed sciendum venit, calculum hunc ab ægro semper fuisse pro hernia habitum, quem propterea a pluribus annis semper sursum cingulo herniosis consueto religatum gestabat, impediebatque hoc medio, ne is unquam ad vesicæ orificium devolvi, & urinam omnino præcludere potuerit: quin potius, quatenus totum contractæ vesicæ spacium sua mole occupabat, causa erat, ne a renibus jugiter affluens urina ibidem subsistere potuerit, sed potius veluti guttatim jugiter excerni debuerit. Juvarer propterea quoque forte alias (nisi lithotomiæ remedio periculoso & sæpe impossibili sese subijcere mallet) tali medio uti, ut taliter saltem ab eis alias consueta urinæ præclusioneliberi viverent.

INDEX

RERUM ET VERBORUM Totius OPERIS.

A Bortus curatio.	Pag. 435	Amentia sive Mania post febres inter-	
Acupunctura in Hydrope rejicitur.	503	mittentes autumnales.	60
Aër terrenis effluviis inquinatus Epide-		Ambustorum curatio optima linteo ma-	
micorum morborum causa.	22. 146	defacto in spiritu vini.	169 679
	149. 511	Anatomix quanam notitia Medico ne-	
Aëris dispositio sola Pestem vix potest sus-		cessaria.	495
ciare.	65	Anethum non semper proscibit singul-	
Aëris manifesta qualitates morbos Epí-		tum.	43
demicos varie moderantur.	22	Angina à quo aëris temperamento ple-	
non tamen eos produciunt.	117 511	rumque oriatur.	22
Aëris mutatio in febribus chronicis non-		Angina descriptio.	176
nunquam valde est salutaris.	57	Curatio.	177
Aëris mutatio quo tempore fieri debeat.		Angina Epidemica.	160
	ibid.	Aniculae Medicorum Simie stolidæ ac in-	
Aëris occultum quoddam vitium v rios		felices.	92.94
gignit morbos.	63. 117	Anima mundi.	77
Affectus quidam scorbuti nomine perpe-		Animi pathemata spirituum systasin sol-	
ram insigniuntur.	59.173	vunt.	480
Alba profluvia vid. Fluor muliebris		Annorum constitutiones varia ab occulta	
Alexipharmaca plerumque calida sunt.		aëris alteratione.	22
	68	Anodina vid. Paregorica.	
Alexipharmaca occulta quadam indole		Antimonialia Emetica nunquam tuò	
agere nec dum constat.	ibid.	exhibentur puerulis infra adolescen-	
Alexipharmaca sudores solùm movendo		tiam constituitis.	33
videntur operari.	ibid.	neque tuò præbentur nisi probe di-	
Allium laudatur in hydrope incipiente.		luta fuerint.	32
	502	Aphæ in Dysenteria.	109
In variolis Confluentibus pedum		Aphæ febre supervenientes quomodo re-	
plantis amovendum.	402	movenda	515. 523
Alvi profluvium & vomitus à sudore		Apoplexiæ curatio.	663
sedantur.	75	Apostema quid sit	100
		Apostematis cum febre analogia.	ibid.
		Apozema	

INDEX RERUM ET VERBORVM.

Apozema aperiens & antiscorbuticum.	644
Apozema pectorale in Pleuritide.	165
Apozematis post febres autumnales usurpandi formula.	58
Appetitui agrorum licet incongruo sapius indulgere oportet.	394
Aquæ cardiaca temperata.	112
Aqua destillata in Podagra.	471
Aqua mentha in Vomitu egregiè confert.	45
Aqua minerales cur non in omnibus ventris torminibus Salutares.	521
Aqua minerales multum vitanda in gonorrhœa.	365
Aquæ minerales ferrea quando hystericiis præbenda.	424
eum non transeunt ab iis planè abstinendum per diem unum alterumve.	ibid.
Aqua minerales eadem in quibus calculosis tuò usurpentur.	603
Aqua minerales quibus Podagricis minus conveniant.	604
Aqua rosarum capiti applicita vigiliis medetur.	41
Arts Medica valdè adhuc imperfecta. non rectius quàm ab ipsius usu adicitur.	141 3
Artis Medica incrementum in quo consistat.	6
Arthritis	170
Arthritis Natura medicatricis instrumentum.	20
Arthritidem præcedentia & consequentia symptomata scorbutica mentiuntur.	173
In Arthritide materia morbifica recursus summè noxius.	70
Asthma siccum.	169
Asthmatis inveterati curatio.	681
Authoris integritas.	392
Autumno humores sunt viscidiores quam hyeme.	49

B Otanica sensuum testimonio debet inniti.	26
Bubones in Peste.	72
Bubonum in Peste exortus.	67
Bubo pestilentialis interdum ex improvise disparet.	69
C æci dantur meatus ex abdominis cavitate in intestina.	495
De Calculo humano Martini Listeri dissertatio medicinalis.	619
Calculus renum prævenitur copiosa cerevisia tenuis sub noctem computatione.	477
item. potu diætetico loco potus ordinarii.	ibid.
Calculi magnitudo vtereris capacitatem hand superans quomodo cognoscatur.	665
Calculi curatio.	485. 664
Manna in sero lactis solùm commendatur.	664
Laudantur & aqua chalybeata nisi major calculus renum adfuerit.	665
Calculus Renum simulans affectus.	132
Calculus vesica simulans affectus.	132
Ejusdem memorabile exemplum.	ibid.
Vulgaria contra calculum vesica remedia hic nocebant, proderat verò narcoticum.	ibid.
De Calculo Vesica disputatio medica sub Praclarissimo viro Carolo Drelincurtio habita.	605
Calor Adolescentulorum juxta cubantium interdum debilibus mirè confert.	39
Canis rabidi morsus.	680
Curatio.	ibid.
Capillorum abrasio in Phrenitide confert & cur.	517
Cardiaca quibus conferunt & quo morbi tempore exhibenda.	35. 36
Cardiaca moderata.	36
ibid.	Lllll
	Eorum

INDEX RERVM

<i>Eorundem formula.</i>	ibid.	<i>Chymica preparatio medicinas deteriores</i>	
<i>Cardiaca generosa.</i>	61	<i>sepe reddit.</i>	419
<i>Cardiacorum virtus.</i>	56	<i>Cicatrices Variolarum illitionibus ne-</i>	
<i>Cataplasma in Rheumatismo.</i>	171	<i>queunt praeaveri.</i>	95
<i>Cathartici Epidemici anno 1675.</i>	136	<i>Cicatrices Variolarum regimine modera-</i>	
<i>Catharticoꝝ exhibitio nimia in plu-</i>		<i>to praeaventur.</i>	ibid.
<i>rimis affectibus noxia.</i>	420	<i>Cicatrices Variolarum praeavendi ratio.</i>	148
<i>Catharticum pro Infantibus tenellis.</i>	645	<i>Clyster in Dyarrhoea.</i>	43
<i>In Catharticis exhibendis cautio perquam</i>		<i>Clysteres in soporosis affectibus valde</i>	
<i>necessaria.</i>	421	<i>utiles.</i>	138
<i>Cerevisia purgativa.</i>	645	<i>Clysteres in quibusdam colicis plus nocent</i>	
<i>Chalybs vid. de ejus usu in hystericis</i>		<i>quam profunt.</i>	129. 133
<i>affectibus.</i>	423	<i>Clysteres in senum febribus minus tuti.</i>	34
<i>Chalybs cum nihil profecerit in morbis</i>		<i>Clysteres sumi tabaci commendantur om-</i>	
<i>curandis aqua minerales ferrea ade-</i>		<i>nium potentissimi.</i>	522
<i>unde.</i>	424	<i>Clysterum frequens usus in febrium de-</i>	
<i>cumque ista minus conferant aqua</i>		<i>clinatione vitandus.</i>	34. 152
<i>calide sulphurea, quales Batho-</i>		<i>Clysterum frequens usus in hypocondria-</i>	
<i>nienses, adevunda.</i>	ibid.	<i>cis & hystericis nocet.</i>	152
<i>Chlorosis quomodo curanda.</i>	423. 678	<i>Cocta non cruda sunt medicanda.</i>	102.
<i>Cholera morbus quo anni tempore inva-</i>			139. 470. 526
<i>dere solet.</i>	23	<i>Colica biliosa & hystERICA quam diversa</i>	
<i>quandiu grassetur.</i>	104. 667	<i>esse debeant curationes.</i>	431
<i>ejus descriptio.</i>	106. 667	<i>Colica biliosa descriptio.</i>	127. 666
<i>Curatio nec cathartice nec adstringenti-</i>		<i>Causa.</i>	128
<i>buss molienda.</i>	107	<i>Curatio.</i>	ibid.
<i>quo pacto perficiatur.</i>	667	<i>Enemata nullius hic usus.</i>	129
<i>Cholera Epidemica.</i>	184	<i>Equitatio in declinatione laudatur.</i>	130
<i>ejus curatio.</i>	ibid.		131
<i>Cholera sicca.</i>	106	<i>Diata.</i>	-
<i>Chorea Sancti viti.</i>	517. 662	<i>Colica HystERICA descriptio.</i>	ibid. 669
<i>Chronici morbi indigestionibus debentur.</i>	472	<i>Anodyno sedatur interdicitis vena</i>	
<i>modus quo gignuntur.</i>	ibid.	<i>sectione & catharsi.</i>	ibid.
<i>quomodo cum preveniendi tum cu-</i>		<i>Nisi in valde Sanguineis.</i>	133
<i>randi.</i>	473	<i>Præservatio.</i>	669
<i>qualis interim diata observanda.</i>	475	<i>Sepe desinit in Iterum.</i>	133. 669
<i>Chronici morbi plures scorbuti larvam</i>		<i>Cujus curatio ostenditur.</i>	134
<i>gerunt.</i>	172	<i>Colica hystERICA & hypochondriaca cura-</i>	
<i>Chymia quousque utilis.</i>	497	<i>tio eadem</i>	ibid. 669
<i>Chymica morbos non ita mirè debellant.</i>		<i>Colica Pictonum.</i>	168
	ibid.	<i>Color excretorum sepe nullam Practico</i>	
		<i>suggerit</i>	

ET VERBORVM.

<i>suggerit indicationem.</i>	133	<i>Anni 1703.</i>	752
<i>Colorum speculatio admodum incerta.</i>	415	<i>Anni 1704.</i>	756
<i>Comatis Febri supervenientis curatio.</i>	138. 517	<i>Constitutio Epidemica Hassiaca anni 1693</i>	
<i>Coma in Variolis.</i>	85. 97	<i>& 1694. Michaelis Bernardi Valen-</i>	
<i>Cottio in Febris quid.</i>	35	<i>tini.</i>	272
<i>Constitutioni aeris presenti latermitten-</i>		<i>Anni 1695.</i>	283
<i>tibus febris omnino faventi succes-</i>		<i>Constitutio Epidemica Hildesensis anni</i>	
<i>sum videtur febris Depuratoria, quam</i>		<i>1685. cum Epistola Bertholdi Behrens</i>	
<i>regnaturam per aliquot annos Pestis</i>		<i>ad Lucam Scroeckium super hanc</i>	
<i>tandem excipiet.</i>	511	<i>rem.</i>	292
<i>Constitutiones Epidemica vid. Epidem.</i>		<i>Constitutio Epidemica Holsatica anni</i>	
<i>Constitut. De Constitutionibus anno-</i>		<i>1706. Dn. D. Guntheri Christophori</i>	
<i>rum 1690. 1691. 1692. 1693. 1694 Dis-</i>		<i>Schelhameri.</i>	761
<i>sertationes tres Bernardini Ramaz-</i>		<i>Constitutio anni 1709. apud Labacenses</i>	
<i>zini.</i>	202 & seq.	<i>in Carniola notata à Dn. D. Marco</i>	
<i>Constitutio Epidemica Augustana anni</i>		<i>Gerbezio.</i>	762
<i>1695 Luca Scroeckii.</i>	273	<i>Anni 1710.</i>	765
<i>Anni 1696</i>	284	<i>Anni 1712.</i>	803
<i>Anni 1697</i>	713	<i>Anni 1713.</i>	809
<i>Anni 1698</i>	718	<i>Anni 1714.</i>	813
<i>Anni 1699 & 1700</i>	300	<i>Constitutio, sive Historia Epidemica Mans-</i>	
<i>Anni 1701. 1702. 1703. 1704. &</i>		<i>feldiaca anni 1697. & 1698.</i>	315
<i>1705.</i>	347. & 735		316
<i>Anni 1706. 1707. 1708. 1709. &</i>		<i>Constitutio Epidemica Mulsusini Terri-</i>	
<i>1710.</i>	740	<i>torii finitumorumque locorum obser-</i>	
<i>Anni 1711. & sequent.</i>	798	<i>vata anno 1700. ad Dn. Luc. Scro-</i>	
<i>Constitutio Epidemica Basileensis anni</i>		<i>eckium à Johanne Georgio Höyero</i>	
<i>1695 Joannis Jacobi Harderi</i>	277	<i>transmissa.</i>	767
<i>Anni 1698.</i>	720	<i>Constitutio Epidemica Pofoniensis anno-</i>	
<i>Anni 1699.</i>	310	<i>rum 1695. 1696. 1697. Dn. D. Caroli</i>	
<i>Anni 1700. & 1701.</i>	746	<i>Raygeri.</i>	729
<i>Constitutio Epidemica Berolinensis anni</i>		<i>Constitutio Epidemica Sangallensis, finis</i>	
<i>1695. Gustavi Casimiri Gahrlied, von</i>		<i>anni 1696, & principii 1697. Dn. D.</i>	
<i>der Mühlen.</i>	277	<i>Sylvestri Samuelis Anhornii de Hart-</i>	
<i>Anni 1696.</i>	288	<i>vifs.</i>	727
<i>Anni 1697.</i>	721	<i>Constitutio Epidemica Tubingensis anni.</i>	
<i>Anni 1698.</i>	724	<i>1701. Dn. D. Rudolphi Jacobi Came-</i>	
<i>Anni 1699.</i>	306	<i>rarii.</i>	779
<i>Anni 1702.</i>	318	<i>Ejusdem Schediasma ad Historiam Epi-</i>	
<i>Anni 1701.</i>	747	<i>demicam Anni 1702.</i>	781
<i>Anni 1702.</i>	342	<i>Constitutio Epidemica Vratislaviensis an-</i>	
		<i>ni 1699. 1700. & 1701. 311. & seq.</i>	
		LIIII 2	Consi-

INDEX RERVM

- Constitutio de frigore hyemali anni 1709.*
Dn. Johannis Guilelmi Baieri. 788
Constitutio de frigore hyemali anni. 1709.
Dn. D. Bernardini Ramazzini. 791
De Contagiosa Epidemica Boum Dissertatio habita à Bernardino Ramazzini. 437
Cotagium quomodo propagetur. 154
Contusionum curatio 487. 680
Convulsio Dentitioni Infantum superveniens sola Vena sectione curatur. 122
Specifica vulgaria hic minus tuta sunt. Ibid.
Convulsiones pro partium quas invadunt diversitate varios gignunt vel simulant affectus. 132
Præstant hic Narcotica præ omnibus aliis. 143
Convulsiivi motus non semper evacuationes prohibent. 517
Correctivorum purgantibus immisceri solitorum incommoda. 364
Corroborantia primi ordinis. 192. 425.
Corroborantium omnium maximum est equitatio. 46
Inter Corroborantium usum Cathartica nunquam intercalanda. 502
Cortex interior sambuci laudatur in Ascite grandiore. 499. 672
Cortex Peruvianus inter anti quartanaria hæctenus unicum. 55
Conferre etiam poterit in Tertianis. 189. 56
Febrem sæpius suspendit quàm debellat. 55
Methodus eum exhibendi. Ibid. 189. 193
Cortex Peruvianus laudatur quoque in affectionibus hystericis. 425
In podagra. 471
Corticis Peruviani incommodum in Rheumatismo scorbutico. 173
Quare Cortex ita malè audiat. 186. 188
Quomodo intentari ejus discrimina evitari possint. Ibid.
Quod immeritò inculpetur. 425
Quod inter Corticem exhibendum decubitus in lecto, & cardiacorum assumptio sint diligenter evitanda. 190
Quod omnes evacuationes post ejus usum sint interdiciende. 191
Cortex febribus inflammatoriis curandis ita non confert ut planè obstit. 198
In febre qua Quotidianam aliquatenus imitatur inefficax. 191
In Sanguine & Spiritibus confortandis egregium est remedium. 425
In affectionis hystericis & hypochondriacis. Ibid.
In podagra præveniendâ. 471
Cortex in electuariis & pilulis exhibitus. 188
In infusione. 190
Copula febres producit. 160
Croci metallorum infusio. 97
Quoties in hydrope repetenda. 498
Curationis in morbis acutis rectè instituta character. 119
Cutis affectuum curatio. 175
Debilibus adolescentulorum accubitus mirè interdum prodest. 39
Decoctum album ex pane & Cornu cervi. 112. 125
Decoctum amarum purgativum. 645
Decoctum amarum quando usurpandum. 191
Decoctum aperiens & antiscorbuticum. 644
Decoctum diæticum. Ibid.
Decoctum Pulli in cholera laudatur. 107. 667
Dentitioni Infantum superveniens convulsio

ET VERBORVM.

<i>vulso sola Vena sectione curatur.</i>	122	<i>Diarrhœa in Variolis distinctis noxia,</i>	
<i>Specifica vulgaria hic minus iuta sunt.</i>		<i>in confluentibus salutaris.</i>	94
	ibid.	<i>Diarrhœa post Morbillos curatio per ve-</i>	
<i>Despumatio in febribus Intermittenti-</i>		<i>na sectionem.</i>	122
<i>bus.</i>	46	<i>Diafcoordium.</i>	33. 91
<i>Diabetes.</i>	676	<i>Diafcoordium singultui medetur.</i>	43
<i>Diabetis curativa indicatio.</i>	192	<i>Digestiva medicamenta.</i>	470
<i>Remedia medica.</i>	ibid.	<i>Digestiva ob materia crassitiam evacua-</i>	
<i>Diaeta febrem præcavens.</i>	151	<i>tioni præmittenda.</i>	100
<i>Diaeta in lue Venerea observanda.</i>	368	<i>Quantum valeant in morbis chronicis</i>	
<i>Diaeta podagricorum.</i>	475	<i>debellandis.</i>	474.
<i>Diaeta qualis in morborum chronicorum</i>		<i>Quandiu perseverandum in eorum</i>	
<i>curatione observanda.</i>	474. 475	<i>usu.</i>	ibid.
<i>Diaeta lactea in Podagra censura aqua.</i>	ibid.	<i>Dogmaticorum exprobatio.</i>	480
	ibid.	<i>Dolor partium à convulsionibus.</i>	132
<i>Diaphoresis non convenit in omni febre.</i>		<i>Dysentericæ descriptio.</i>	109. 665
	140. 526	<i>Curatio.</i>	111. 112. & seq.
<i>Periculi plena est in tertianis & quoti-</i>		<i>cum sero lactis.</i>	114
<i>dianis.</i>	186	<i>laudani solius usu.</i>	116
<i>Diaphoresis quanam proficit, quanam ve-</i>		<i>Diaeta.</i>	115
<i>ro noceat.</i>	140	<i>affectus est periculosus.</i>	109
<i>Diarrhœæ curatio.</i>	31. 112	<i>diuturna desinit in Tenesmum.</i>	110
<i>Diarrhœam ubi vomitioni conjungitur</i>		<i>Dysenteria Endemica Hibernorum.</i>	ibid.
<i>ab Emetico non ab adstringentibus</i>		<i>Dysenteria Epidemica diversorum anno-</i>	
<i>proprie sisti.</i>	32	<i>rum.</i>	104. 105
<i>Aitamen Enemate adstringenti sisti</i>		<i>Dysenteria Symptomatica.</i>	134. 135
<i>posse si minus valeat Emeticum.</i>	43	<i>Dysenteria quo anni tempore invadere</i>	
<i>Diarrhœa melius curatur Vena sectione</i>		<i>soleat.</i>	108
<i>& Sanguinem contemperantibus quàm</i>		<i>Dysenteria quandoque per annos aliquot</i>	
<i>quibuscunque.</i>	102	<i>affligit.</i>	115
<i>Diarrhœa in febre continua Epidem. ab</i>		<i>Ejusdem per repetitam Vena sectionem</i>	
<i>anno 1661. ad 1664.</i>	31	<i>curata exemplum.</i>	ibid.
<i>Diarrhœa in febribus unde oriatur.</i>	99	<i>Dysenteria cum torminibus siccis cura-</i>	
<i>Diarrhœa Epidemica ab anno 1667 ad</i>		<i>tio.</i>	114
<i>1669. 79. 102</i>		<i>Dysenteria sæpius se jungunt & phia.</i>	109.
<i>Diarrhœa Symptomatica anno 1675.</i>	135. 137		116
		<i>In Dysenteria contumaciori quid agen-</i>	
<i>Diarrhœa Pleuritidi superveniens.</i>	99	<i>dum.</i>	112
<i>Diarrhœa in Variolis.</i>	97	<i>In Dysenteria intestinali quandoque gan-</i>	
<i>Diarrhœa Variolarum confluentium co-</i>		<i>grava afficiuntur.</i>	109
<i>mes.</i>	83	<i>In Dysenteria meri Sanguinis dejectio in-</i>	
		<i>teritum minatur.</i>	ibid.

INDEX RERVM

<i>In Dysenteria mucosa dejectiones unde.</i>	<i>Epidemicarum constitutionum quinque</i>
ibid.	<i>genera enumerantur.</i> 156
<i>Dysenterix circa equinoctium autumnale</i>	<i>Epidemica constitutiones generales suas</i>
<i>grassantes.</i> 25	<i>habent periodos.</i> 106. 149
E Bullatio humorum in febribus Inter-	<i>ab occulta aëris crassi pendens, non</i>
<i>mittentibus.</i> 49	<i>à manifesta.</i> 22. 117. 511
<i>Eclegmata incrassantia in Tussi.</i> 644	<i>Epidemica constitutio anni. 1661. 62. 63.</i>
<i>Electuarium hystericum & emmenago-</i>	64. 29.
<i>gum.</i> 432	<i>annorum 1665. 66.</i> 62
<i>Electuarium roborans in podagra præ-</i>	<i>annorum 1667. 68. & partim anni. 69</i>
<i>stantissimum.</i> 471	78
<i>Electuarium roborans in Tertiana dupli-</i>	<i>annorum 1669. 70. 71. 72.</i> 104
<i>ci.</i> 55	<i>annorum 1673. 74. 75.</i> 134
<i>Electuarii antiquartanarii formula.</i> 56	<i>Epilepsia adultorum qua methodo cura-</i>
<i>Emetica quibus exhiberi convenit, &</i>	<i>ri posse videatur.</i> 519
<i>quibus non convenit.</i> 31	<i>Epilepsia puerorum.</i> 676
<i>quo morbi tempore exhibenda.</i> 32	<i>Epileptici insultus in Infantibus Variola-</i>
<i>Emeticum Authoris.</i> ibid. 644	<i>rum sæpe sunt prænantii.</i> 80
<i>Empirici agro assidue medicamenta so-</i>	<i>Epistola Conradi Bertholdi Behrens ad</i>
<i>lent ingerere.</i> 158	<i>Lucam Schroekium de constitutione</i>
<i>Emplastrum hystericum.</i> 646	<i>Epidemica Hildesiensis anni 1685.</i> 292
<i>Emplastrum Epistastica cervici in febribus</i>	<i>Epistola responsoria due à Thoma Syden-</i>
<i>caput petentibus cum fructu applican-</i>	<i>ham, prima de morbis Epidemicis ab</i>
<i>tur.</i> 138	<i>anno 1675. ad annum 80. ad Rober-</i>
<i>Empyama.</i> 164	<i>tum Brady M. D. 182. secunda. De luis</i>
<i>Enulsiō in pleuritide.</i> 165	<i>Veneræ historia & curatione ad Hen-</i>
<i>Enema adstringens.</i> 43	<i>ricum Paman M. D.</i> 355
<i>in Calculo.</i> 485	<i>Equitatio est confortans maximum.</i> 426
<i>in dysenteria.</i> 112	<i>Equitatio est exercitium omnium prima-</i>
<i>Enemata sumi tabaci commendantur</i>	<i>rium.</i> 481
<i>omnium potentissima.</i> 522	<i>Est in Colica aliisque morbis chroni-</i>
<i>Enemata vena sectionis locum quandoque</i>	<i>cis exercitium utilissimum.</i> 130. 131
<i>supplent.</i> 34	<i>Equitationis beneficia in morbis rebelli-</i>
<i>Enematis abstinendum in progressu mor-</i>	<i>bis devinciendis.</i> 476
<i>bi.</i> ibid.	<i>In Tabidis Phthisicisque.</i> 427. 681
<i>Epidemici morbi qui dicantur.</i> 21	<i>Exemplum Hypochondriaci deple-</i>
<i>Epidemici morbi regulares & irregula-</i>	<i>rati equitatione mirè restituti.</i> 427
<i>res.</i> 22	<i>Equus septem annorum.</i> 47
<i>Vernales & Autumnales.</i> 23	<i>Erysipelatis descriptio.</i> 174
<i>Epidemicorum morborum diversitas.</i> 21	175
<i>Epidemicorum curatio quam variè insti-</i>	<i>curatio.</i>
<i>tuenda.</i> ibid.	<i>Evacuaciones sponte à natura fieri solitas</i>
	<i>imitari velle sæpè stolidum est.</i> 140
	Exanthem

ET VERBORUM

Exanthemata pestilentia post nimios & coactos sudores.	72	Febris Infantum hectica.	525. 677
Exercitio calefacti sollicitè vitare debent frigus.	160	Febris hectica.	173
Exostoles Venerea quomodo tractanda.	368	Febris cum scorbuto.	39
Expectoratione Pleuritidem curare velle periculosum.	166	cum Tussi.	151
F ebbris quomodo fiat.	20	cum Variolis.	83
Febris est natura instrumentum ad impuritatum secretionem.	35. 100	Febris sub torminibus ventris delitescens quomodo expugnanda.	510
Febris nature primaria.	288	Febris continua species quomodo ab aliis Epidemicis cum grassantibus dignoscatur.	157
Febris continua omnium quas Author novit, maximè uniformis.	28	Febris certam semper speciem è phœnomenis elicere difficile est.	118
Febris continua constitutionis annorum 1661. 62. &c.	29	Febris cum Apostemate analogia	ibid.
curatio.	30	Febris Nova natura quomodo investiganda.	158
Constitutionis annorum. 1667. 68. & 69.	78	Que demum cautela indicationes curative sumenda in exortu nove febris.	ibid.
Constitutionis annorum 1670. 71. & dista Dysenterica.	116	Febris Nova anni 1685. descriptio	511
curatio.	118	curatio	513
Constitutionis annorum 73. 74. 75.	134	dieta	516
curatio.	135	curatio in infantibus.	523
Febris nulla verè continua Authoris visa est ab annor. 1680. nisi fortè ob rem malè gestam.	197	Febris species unde possit dignosci.	524
Febris Intermittens, vide. Intermittens febris.		Febris hyemalis descriptio	505
De Febre Miliari sive Vesiculari tractatus Davidis Hamilton.	531	curatio	507
Febris Miliaris historiarum fasciculus.	ibid.	Febris eadem hyemalis pro nova potius febris venditur specie.	511
Febris pestilens vid. pestis.		Febris putrida Variolis confluentibus supervenientis descriptio	593
Febris pestilens per diaphoresin, pestis per abscessus propriè solvi videtur.	69	curatio	595
Febris depuratoria.	156. 643	Febris scarlatina descriptio	162. 648
Febris Erysipelatosa.	174. 655	curatio simplicissima.	ibid. ibid.
Febris in Angina.	161	Febrim præcavans dieta.	151
in Pleuritide.	ibid.	In Febre, commotionis vocem præstat usurpare quàm fermentationis vel ebullitionis.	29
Febris Infantum Intermittens.	651	In Febre quadam Epidemica materia in Sanguine crassities.	184
Febris Infantum dentitioni superveniens quomodo prestigenda,	524	In Febre Sanguis commovetur vel ad heterogenei secretionem, vel ad novam suscipiendam diathesin.	30
		Febre non rarè, accenditur purus Sanguis.	ibid.
		Febre	

INDEX RERVM

- Febre non raro corripuntur sani.* *ibid.*
Febre sublata probe purgandus est ager,
non autem prius. 58
Finita purgatione paregoricum ex-
hibendum. *ibid.*
Febres Adolescentulorum vigentium. 53
Febres autumnales continua & intermit-
tentes qua in re à se invicem diffe-
rant. 54
Febres Continua Epidemica diversam
medendi methodum exposcunt. 21
Febres Continua quare pauca occurrant
vere nisi in constitutione Epidemi-
ca. 49
Febres cum notabili symptomate. 160
Febres è levi diata errore. 56
Febres Epidemica à manifestis aëris qua-
litatibus variè mutantur. 117
Febres Hystericarum quomodo tractanda.
 609
Febres Intercurrentes qua
numerantur sex. 159
In iis curandis ad anni febrim serio
attendendum. 160
Ex anni tempore innotescit an essen-
tiales sint an symptomati. *ibid.*
Febres maligna. 38
Qua verè tales sint. 63
Febres morbis Epidemicis juncta haud
aqualiter cum ipsis saviunt. 117
Saviunt praesertim mense Julio. *ibid.*
Febres nonnulla brevi evanescent. *ibid.*
Febres nonnulla in principio solà diatà
curantur. 53
Febres praeter communia symptomata
etiam certas peculiare genii sui notas
gerunt. 161
Febres quare tot Nova vulgò audiant.
 117
Febres quaedam Nova vulgò dicuntur
nec tamen sunt. *ibid.*
Febres refrigerantium aut Clysterum usu
subinde Chronica fiunt. 52
Febres stationaria, qua 2. 647
Quomodo à manifesta aëris qualitate
pendeant. 117
Febres sunt dua ferè tertia omnium,
qua sunt, morborum. 408
Febres vernaes raro sunt continua. 49
Febres vernaes pauciora post se relin-
quant symptomata quàm autumna-
les. 58
Febrium Autumnalium Epocha certissi-
ma est Julius, sicut Vernalium Fe-
bruarius. 48. 106
Febrium Continuarum Epidemicarum
speciem exactè dignoscere arduum est.
 158
Febrium Contin. Epidem. speciem qua
ratione possimus expiscari. 157
Febrium Epidemicarum symptomata alia
propria sunt, alia adventitia. 117
Febrium Epidemicarum Symptomata pro
varia constitutione temporis variant.
ibid.
Febrium quaedam species sudore critico fi-
niuntur. 140
Febrium quaedam Symptomata subinde
pro Morbis essentialibus perperam
habentur. 107.
In Febrium curatione semper respicienda
est anni constitutio, quatenus huic
alterive Epidemico producendo favet.
 153
In Febrium curatione viam evacuatio-
nis nosse precipuum est. 161. 524
In Febrium principiis cur subinde eva-
cuationes instituende. 140
In Febrium principiis sudorifica saepe vel
Phrenesim vel Pleuritidem inferunt.
 164
In Febrium declinatione clysterum fre-
quens usus vitandus. 34. 152
In Febrium declinatione lecto assidue se
contineat

ET VERBORVM.

<i>contineat eger.</i>	139	<i>In Febris Malignis fit expulsio ad cutim.</i>	30
<i>Febris Epidemicis generalis curandi methodus nequit applicari.</i>	25	<i>In Febris Malignis vomitorii omisio.</i>	32
<i>Febris plurimis ansam dat intempe- stiva vestium mutatio vel aliàs frigi- ris admissio.</i>	160	<i>In Febris quibusdam Malignis sudores nocent.</i>	154
<i>Febres curandi methodus non per Rationem, sed per Experientiam innotescit.</i>	139	<i>In Febris quibusdam Malignis alia propter sudores molienda sunt evacu- ationes.</i>	155
<i>Ad Febres tollendas provocandi sudores quales esse debeant.</i>	101	<i>Febrilis materia coctio quid sit.</i>	35
<i>Inter Febres & Morbos Epidemios simul grassantes mira affinitas.</i>	160	<i>Febrilis materia coctionem promoventia vulgò commendant, at sine ratione.</i>	ibid.
<i>Post Febres Autumnales tonsillarum in- flammatiò valdè est periculosa.</i>	60	<i>Febrilis materia coctio quomodo revera sit promovenda.</i>	36
<i>eiusdem causa.</i>	ibid.	<i>Fermentationis natura simili illustra- tur.</i>	53
<i>Post Febres Autumnales omisio purga- tio multis morbis ansam dat.</i>	38. 58	<i>Fermentationis phœnomena & effectus.</i>	33
<i>Post Febres Vernaes purgatio non tam necessaria est atque post Autumnales.</i>	38	<i>Ad Fermentationem requiritur materia quadam visciditas.</i>	53
<i>In Febris Autumnalibus Infantum re- gio Lieris intumescens Febris fugam prænuñciat.</i>	59	<i>Fermentationis liquorum varia.</i>	ibid.
<i>In Febris ad coctionem promovendam non opus est regimine calido.</i>	141	<i>Fluor albus.</i>	675
<i>In Febris cum materia crassa cautè agendum.</i>	100	<i>Fluoris muliebris curatio singularis.</i>	192
<i>In Febris caput petentibus Emplastra epispastica cervici cum fructu appli- cantur.</i>	138	<i>Fœminæ medicamenta egenis distri- buentes taxantur.</i>	164
<i>In Febris Continuis Julapii convenien- tis formula.</i>	101	<i>Fomenta in Erysipelate.</i>	175
<i>In Febris maximè Continuis generis intermittentis cortex præbendus.</i>	190.	<i>Fontanella in crure prodest in Rheuma- tismo inveterato.</i>	173
<i>Vinum non obesse in hujusmodi conti- nuis.</i>	ibid.	<i>Formula Medicamentorum.</i>	644
<i>In Febris convalescentes nonnunquam sudoribus nocturnis obnoxii sunt.</i>	143	<i>Fumus tabaci Enematis potentissimi loco laudatur.</i>	522
<i>Curantur quotidiano vini generosi usa.</i>	ibid.	<i>Furfuris capitis curatio.</i>	680
<i>In Febris Chronicis aëris mutatio val- de nonnunquam est salutaris.</i>	57	G <i>Angræna ex Erysipelate.</i>	174
		G <i>Gangrana intestinorum in Dysente- ricis.</i>	109
		<i>Gargarisma in Angina.</i>	177
		<i>Gargarisma in saliva visciditate.</i>	96
		<i>Gonorrhœa virulenta centum retrò an- nis se ostendebat diversam ab ipsa lue confirmata.</i>	357
		<i>Quod materia semini formis qua hic fluit carnosæ virgæ substantia de- beat.</i>	358
		<i>Modus invasionis describitur.</i>	357. 673

INDEX R E R V M

- Curatio Cathartica perficitur.* 360 *ibid.*
Pilulis *ibid.*
Clysteribus. 361 *ibid.*
Diaeta quam observanda. 362 *ibid.*
In Gonorrhœa rejicitur Lignorum exsic-
cantium usus. 363
item improbantur aqua minerales *ibid.*
Quomodo Phymosis sit curanda. *ibid.*
Gonorrhœa juxta citius suppressa Tumores
scroti supervenientes quomodo curentur. *ibid.*
Gonorrhœa cum lue juncta quomodo tol-
lenda. 367
Hæmoptœ quando & quos præcipuè
invadat. 177
ejus curatio. *ibid.* 679
Hæmoptysis in Variolis. 85. 597
Hæmoptysis & mictus Sanguinis in Vari-
olis mortem prænuñciant. 97
Hæmorrhagia narium descriptio & cu-
ratio. 177. 678
Hæmorrhagia narium in febre continua
epidem. ab Ann. 1661. ad 1665 de-
scriptio ac curatio. 42
Post hæmorrhagiam cur ager purgandus. *ibid.*
Hæmorrhoidum dolor. 676
Curatio. *ibid.*
Hæmorrhoidum fluxus nimius. *ibid.*
Hippocrates. 10. 149
Hæctica febris. 174
Hippocratis Aphorismi nequeunt quibus-
vis febrium speciebus applicari. 156
Historia morborum quomodo conscri-
benda. 6
Historiam morborum verè practicam
Author tradit. 177
Historia Epidemia Germaniæ. Vid. Con-
stitutio.
Homines variis affectibus obnoxii. 19
Homo 21. annorum. 47
Humores nonnunquam pertinaciter par-
tibus adærent. 20
Humores sunt viscidiores Autumno quàm
Vere. 49
Hydragola 115. 362
Hydragoga varia. 494
Hydrops ubi incipit ubi desinit scorbutus. 372
Hydrops febribus Intermittentibus suc-
cedentis curatio. 59
Hydrops primarium signum, fovea in
suris à digitorum impressione sub no-
ctem apparentes & mane evanescentes. 490 671
Symptomata sunt dyspnœa, urine pau-
citas & sitis. 491
Causa Sanguinis debilitas. *ibid.*
Aliæ in fœminis causa. *ibid.*
Indicationes curativa. 492
Hydropem præcedentia Symptomata scor-
buti faciem præ se ferunt. 172
In Hydropse Cathartica fortiora semper
usurpanda. 492
Perseverandum in Catharticis do-
nec moles abdominis evanuerit. 493
Syrupus de spin. cervina quibus conve-
niat. *ibid.*
Exemplum ejus memorabile. *ibid.*
Hydragoga varia. 494
Infusio croci metallorum quoties repeten-
da ad curandum hydropem. 498
In Ascite grandiore tantum conve-
nit. 499
Cortex interior sambuci. *ibid.*
In Hydropse quam contraindicant ca-
tharsis. 500
Ubi catharsis contraindicatur qua-
nam confortativa conveniant. *ibid.*
Diureticis res agenda est in debili-
bis naturis & fœminis valde hyste-
ricis. *ibid.*
Salia lixivialia vino Rhenano. 671
Corroborantia eadem in hydropse qua

ET VERBORVM.

- in Podagra praebeantur, nisi quod vinum Hydropicis permittatur pro potu ordinario.* 501
- Corroborantia qualia.* 671
- Chalybis usus in Hydropoe incipiente* 502
- Alii similiter usus* ibid.
- Topica quare improbentur.* 503
- Rejiciuntur Paracentesis & Acupunctura.* ibid.
- Hydropicorum suis quomodo fallenda.* 502
- Hypocatharleos froenum certissimum est landanum.* 493
- Hypocondriaci affectus. vid. Hyster. affect.*
- Hypotheses Physiologiae multis in praxi erroribus ansam praeberunt.* 8
- Hypotheses quatenus valent Medico instruendo.* 497
- Hysterica affectio sub quam variis Symptomatis se ostendit.* 408. 646
- Cujusnam temperiei foeminis singula contingunt.* ibid.
- Hysterica affectiones sunt dimidia pars morborum Chronicorum.* 408
- Idem sunt in foeminis ac affectio hypocondriaca in viris.* ibid.
- Uterus immerito inculpatur.* ibid.
- Hysterica foemine interroganda, an malum de quo queruntur, inceperit cum tristitia, atque an urinam limpida excreverint.* 413
- Hysteri corum simul ac Hypochondriacorum affectuum signum maxime pathognomicum est urina limpida copiosa.* 415
- Hysteri corum affectuum causa Procatartica.* ibid.
- Causa efficiens interna, spirituum animalium ἀταξία.* ibid.
- Causa non sunt humores.* 417
- Causa antecedens. ἀταξίας debilior spirituum animalium crasis.* 413
- Unde vomitio materia viridis.* ibid.
- Symptomatum singulorum ratio explicatur.* ibid.
- Casus cujusdam abunde & sapius lachrymantis.* 416
- Curativa indicatio est Sanguinis corroboratio.* 418
- Vena sectione & catharsi ordianda.* ibid.
- Deinde chalybeatis absolvenda.* ibid.
- In imbecillioribus quandoque a chalybe statim incipiendum.* 419
- Chalybis substantia praepositur praeparationibus.* ibid. 421
- Chalybis usum non recte admittere purgantium intercalationem.* 420
- Formula curationi inservientes.* 422
- Theriaca Andromachi magnum in his affectibus remedium.* 424
- Item Cortex Peruvianus.* 425
- Dolor & Vomitio Hystericarum quomodo sint cohibenda.* 428
- Fatida qua ratione hysteriis utilia.* ibid.
- In affectione Hysterica mitiori dantur pilulae hystericae per decem dies.* 423
- Hystericus affectus Colicam biliosam referens.* 131
- In Hysteriis affectus saepe perperam dignoscuntur.* 132
- In Hysteriis & Hypochondriacis Clysterum frequens usus nocet.* 152
- I**cterus in Colica hysterica. 132. 679
- I**cterus post febres lectum justo citius deserentibus superveniens. 139
- I**cteri curatio. 134
- I**diosyncrasiae ratio habenda. 423
- I**gnis sacer unde, & quomodo oritur. 66
- P**estis quandam gerit imaginem. ibid.

INDEX RERVM

<i>Iliacæ passionis causa.</i>	44	<i>Quomodo Recidiva præveniatur.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Quo pacto producat.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Vomitio in his febribus quomodo</i>	
<i>Curatio.</i>	456. 68	<i>compescenda antequam cortex ex-</i>	
<i>Argenti vivi & globalorum in hujus</i>		<i>hibeatur.</i>	190
<i>curatione censura.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Infantium medicatio.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Iliaca passio colicam biliosam sequens.</i>	128	<i>Decoctum amarum quando præbendum.</i>	
<i>Iliaca passio febrì perverse tractata su-</i>			191
<i>perveniens quomodo curanda.</i>	522	<i>Julapium cardiacum.</i>	644
<i>In Iliaca passione omnia medicamenta</i>		<i>Julapium in febribus continuis.</i>	101
<i>etiam Enemata evomuntur.</i>	128	<i>in febribus pro Infantibus.</i>	190
<i>Imaginationis læsæ per cardiaca resti-</i>		<i>in Pleuritide.</i>	165
<i>tuere exemplum.</i>	61	<i>in Rheumatismo.</i>	171
<i>Indicatio à juvantibus & nocentibus in</i>		<i>perlatum.</i>	644
<i>Februm Novarum curatione adhiben-</i>		<i>roborans in Tertianâ duplici.</i>	55
<i>da.</i>	158		
<i>Infantes sæpe diuturnas Quartanas vin-</i>		L <i>Actææ Diætæ præcellentis & quibus</i>	
<i>cunt.</i>	50	<i>potissimum conveniat.</i>	425
<i>In Infantibus vena sectio aquè tuta & ne-</i>		<i>Lactææ Diætæ censura notatu digna.</i>	476
<i>cessaria est atque in adultis.</i>	122	<i>Laudani liquidi descriptio.</i>	115
<i>In Infantibus ventris tumor & durities,</i>		<i>Ejus usum non immediatè nervis no-</i>	
<i>hujus medela per linimentum.</i>	60	<i>cere.</i>	428
<i>Infulum Corticis Peruviani.</i>	190. 651	<i>Laudani usus in Cholera.</i>	107
<i>Infusum rad. serpentaria virginiana con-</i>		<i>E Lecto Surgere quam utile in Variolis.</i>	
<i>tra tertianas.</i>	<i>ibid.</i>		91. 121
<i>Ingrata assumpta horrorem gignunt.</i>	46	<i>solvuntur objectiones.</i>	390
<i>Intermittentes febres Autumnales in</i>		<i>Quam necessarium in omnibus mor-</i>	
<i>initio videntur continua.</i>	24	<i>bis inflammatorius.</i>	101
<i>Intermittentes febres Epidemicæ nonnun-</i>		<i>Quàm necessarium in febre continua</i>	
<i>quam maturè grassari incipiunt.</i>	48	<i>ann. 1673. &c.</i>	139
<i>Intermittentium februm tria tempora</i>		<i>In febre nova Ann. 1685.</i>	516
<i>spectanda.</i>	46	<i>Cautela necessaria in surgendo, sci-</i>	
<i>Symptomata consueta.</i>	<i>ibid.</i>	<i>licet ne nimis diu pro una vice</i>	
<i>Unde est, quod redeant paroxysmi.</i>	<i>ibid.</i>	<i>surgant.</i>	139
<i>Paroxysmorum descriptio.</i>	47	<i>Mora longioris in lecto incommoda</i>	
<i>Duplicatio unde.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Scil. Rheumatismus & Icterus sub-</i>	
<i>Divisio in Vernales & Autumnales.</i>	48	<i>sequentes.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Essentialiter hæc distinguuntur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Quàm utile in Pleuritide.</i>	166
<i>Vernalium curatio.</i>	50	<i>Quàm utile in Angina.</i>	177
<i>Autumnalium curatio.</i>	53. 650	<i>E lecto surrectionem quam contra in-</i>	
<i>Tertianæ Autumnalis curatio.</i>	54	<i>dicant.</i>	396
<i>Quartanæ curatio.</i>	55. 188	<i>Lepra.</i>	150
		<i>Lienis regio in febribus autumnalibus</i>	
		<i>Infantium intumescens febris fugam</i>	
		<i>præannuntiat.</i>	60

ET VERBORVM.

- Descriptio hujus intumescencia. ibid.*
Linimentum in Pleuritide. 165
Linimentum in Rachitide infantum hypocondriacis inungendum. 241
Linimentum in ventris tumore & duritie Infantum. ibid.
Lochiotum fluxus nimius quomodo sistendus. 670
Lochiorum suppressionis curatio. 432. 771
Luciani irritio in macentes Podagra. 486
Lues Venerea unde & quo tempore Europam appulerit. 356
Contagium ejus quomodo propagatur. 357
Symptomatum ejus enumeratio. 358
Lus confirmata sola salivatione curatio. 364
Recidiva quibus debsantur & quomodo preveniantur. 365
Quid in ore minus exulcerato sit agendum. 368
Dieta quam observanda inter curandum. ibid.
Quare in Gallia facilius sanetur ac in Anglia. ibid.
Luem Veneream non sanat Mercurius vel safsaparilla virtute specifica. 68. 360
De Lue Venerea à Gualter. Harris. 370
Lumbago Rheumatica. 170
Paroxysmum Nephriticum mentitur. ibid.
Valdè agrum excruciat. ibid.
Causa. 171
Curatio. ibid.
M *Acule purpurea in Acutis certissimum inflammationis summa indicium. 506*
Macula purpurea in Peste malum signum 69
Macula purpurea in Variolis ibid. mala 85. 386
Malignitas morborum quid sit. 154. 527
Malignitas morborum sæpè error medendi. 38. 63
Malignitas non semper sudore potest eliminari. 154
Malignitas per sudorifera aliaque calida medicamenta nonnunquam augetur. ibid. 528
Malignitas nonnunquam contemperantibus potest edomari. ibid.
Malignitas in morbis Epidemicis isdem quibus hi curatur remediis. 529
Malignitati quodnam regimen propriè concedatur. 528
Mania ex debilitate. 61
Mania communis causa. 679
Mania curatio. 61
Mania febres Intermitentes diuturniores nonnunquam excipientis curatio. 60
Manna quid sit. 600
in serò lactis soluta mictui cruento à calculo medetur. ibid.
in Aquis mineralibus catharticis soluta cur rejiciatur. ibid.
Materia medica cur adeo immensa. 7
Meatus dantur caci ex abdominis cavitate in intestina. 495
Medicamentorum formula. 644
Medici peritiores subinde nihil in agri visitatione prescribunt. 158
Medici præcipua cura in Intentionibus veris expiscandis verti debet. 497
Medicum esse, & formulas prescribere quàm immanè distat.
Medicum probum hand decet celare remedia morborum imprimis Epidemicorum. 54
Medicorum quorundam Speculationes inutiles. 179
Medicina non rectius quàm ab ipsius usû addiscitur. 3
est Ars valde adhuc imperfecta. 142
Medicina incrementum in quo consistat. 6
Melancholia Hypochondriaca vid. in hyst. affect.
Mellis rosacei. usus in Angina. 177

INDEX RERVM

<i>Mensium fluxus intempestivus in variolis foeminarum.</i>	126	<i>Morbi Epidemici ab Anni constitutione qua grassantur, peculiarem mutantur indolem.</i>	26
<i>Mensium fluxus immodicus quando potissimum contingit.</i>	434	<i>Morbi Epidemici à manifestis aëris qualitatibus variè regantur.</i>	117
<i>Mensium fluxus immodici tam intra puerperium quam extra curatio.</i>	ibid.	<i>Morbi Epidemici diversi in locis vicinis, à terra potius effluvis quam ab aëris diathesioriantur.</i>	24. 146. 149. 511
<i>Mensium suppressio.</i>	678	<i>Morbi Epidemici in initio vehementiores sunt, in progressu leniores fiunt.</i>	106
<i>Mercurius non sanat Luem Veneream virtute specifica.</i>	14. 68. 360	<i>Morbi Epidemici ab anno 1661. ad 1665.</i>	62
<i>Methodus medendi qualis esse debeat.</i>	10	<i>Quo ordine se invicem sequebantur.</i>	28
<i>Miasma pestiferum vel immediatè, vel mediate suscipitur.</i>	64	<i>Anni 1665.</i>	62
<i>Mictus Sanguineus à calculo renibus imposito.</i>	599	<i>ab Ann. 1667. ad 1669.</i>	78
<i>Multa in hoc remedia sine successu adhibentur.</i>	ibid.	<i>Ann. 1669.</i>	104
<i>Manna in sero lactis soluta cum paucillo succi liuonum confert.</i>	600	<i>Ann. 1670.</i>	ibid.
<i>Dieta.</i>	601	<i>Ann. 1671.</i>	105
<i>Mictus sanguineus in Variolis.</i>	85. 597. 664	<i>Ann. 1672.</i>	ibid.
<i>Mictus sanguineus & Hemoptysis in Variolis mortem prouocant.</i>	97. 386	<i>Ann. 1673. 1674. 1675. 134. & seq.</i>	134. & seq.
<i>Morbus quid Sit.</i>	19	<i>Morbi essentielles & iidem Symptomati quomodo discernendi.</i>	161
<i>Morbi alii acuti alii chronici.</i>	20	<i>Morbi essentielles aliter sunt tractandi quam iidem Symptomati.</i>	ibid.
<i>Morbi acuti quinam sint.</i>	21	<i>Morbi inflammatorii quando grassari soleant.</i>	68
<i>Morbi acuti vel ab aëris inquinamento vel à particulari corporum anomalia gignuntur.</i>	ibid.	<i>Morbi omnes ferè ex vestium praematura abiectione & subito refrigerio post exercitium exoriri videntur.</i>	160
<i>Morbi acuti Deum habent auctorem chronici nos ipsos.</i>	394	<i>Morbi vel ex se, vel Medicastro culpa fiunt lethalis.</i>	20
<i>Morbi certis quibusdam annorum constitutionibus proprii.</i>	22	<i>Morbi quidam antiqui aui iam non comparent.</i>	149
<i>Morbi Epidemici qui dicantur.</i>	21	<i>Morbi moderni poterunt suo tempore intercidere.</i>	ibid.
<i>Morbi Epidemici mirè ab invicem differunt.</i>	ibid.	<i>Morbi plurimi sine causarum cognitione curantur.</i>	66
<i>Morbi Epidemici vel regulares vel anomali.</i>	23	<i>Morborum Acutorum & Chronicorum differentia.</i>	21
<i>Hac disparitas unde.</i>	ibid.	<i>Morborum Acutorum ratio & genius.</i>	ibid.
<i>Morbi Epidemici vel Verni sunt vel Autumnales.</i>	ibid.	<i>Morborum Epidemicorum ratio & genius.</i>	ibid.
<i>Morbi Epidemici ab aëris occulta crasi oriuntur.</i>	117		

ET VERBORVM.

<i>Morborum Epidemicorum curatio solici- te peragenda.</i>	179	Morsus canis rabidi.	680
<i>Morborum Epidemicorum ab Ann. 1669 ad 1672. particularis historia.</i>	106	Curatio.	ibid.
<i>Morborum Epidemicorum alter ab altero pellitur.</i>	ibid.	Pro Mortuo habitus casu ad se rediit.	96
<i>Morborum qualibet species peculiarem obtinet genium.</i>	66	Mucosæ dejectionet in Dysenteria unde.	111
<i>Morborum periodi certa sive atates.</i>	149	Mundi anima.	77
<i>Morborum tempora.</i>	104	Moxæ combustio in Podagra.	486
<i>Morborum ortus à qualitatum vitio de- ducuntur.</i>	66	Moxæ loco inustiones lino crudo ab Hippo- crate usurpata.	ibid.
<i>Morborum species exactè discernenda.</i>	172	N Arcotica post factas evacuationes quandoque feliciùs perantur.	133
<i>Morborum species unde desumende.</i>	27	Narcotica turbas à purgatione excitatas compscunt.	40
<i>Morborum sporadicorum ratio & genius.</i>	21	Narcotica urgente dolore tuto rēpetuntur.	119
<i>Morborum historia quomodo conscriben- da.</i>	6	Narcotica vigente febre obsunt, ut in de- clinatione morbi præclaros edunt effi- tus.	40
<i>Morborum historiam verè practicam Author tradit.</i>	179	Narcoticorum dosis magnitudini doloris respondeat.	129
<i>Morborum præsertim Epidemicorum re- media celare non decet Medicum pro- lum.</i>	54	Narcoticorum frequens usus sape inno- xius.	113
<i>In Morborum curatione plus Natura committendum, atque vulgò sit.</i>	141	Narcoticorum in Variolis insignis utili- tas.	93
<i>In Morborum Epidemicorum ortu Na- tura artificium.</i>	108	Narcoticorum noxa quandoque Vena se- tionibus emendantur.	185
<i>Morbis Antiquitati incognitis novam methodum accommodare non est abso- num.</i>	149	Narcoticorum formula.	94. 107.
<i>In Morbis producendis natura methodus nondum hætenus detecta.</i>	26	Natura optima morborum medicatrix.	10. 141
<i>In Morbis Inflammatoriis primaria re- media.</i>	100	Natura vox quo sensu ab Authore usur- petur.	77
<i>In Morbis Inflammatoriis assiduus in le- to decubitus valde nocet.</i>	101	Natura in curando multum relinquen- dum.	87. 433
<i>Morbi Vernales.</i>	23	Natura in medicamentis producendis si- mul ac preparandis collaudatio.	419
<i>Morbillosum descriptio & historia.</i>	120.	Natura opera incomprehensibilia	47. 110
Curatio.	657	Natura operationes parùm intelligimus.	66
<i>Morbilli anomali.</i>	121	Natura operum indagatores aliorum invidiam sibi arcessunt.	110
Curatio.	123	Naturales cause à Deo quomodo regan- tur.	58
<i>Morbilli quo anni tempore regnent.</i>	120	Nephritici paroxysmi veri & hysterici quàm	

INDEX RERVM

<i>quàm diversa curaciones instituenda.</i>	Curatio.	168
430. 664	<i>Peripneumonia Epidemica Ann. 1675.</i>	136. 138
<i>Nephriticum paroxysmum mentiens lum- bago rheumatica.</i>	<i>Peripneumonia symptomatica Tussi Epi- dem. Ann. 1675. superveniens.</i>	150
170	<i>Peripneumonia post Morbillos.</i>	121
<i>Nicotianæ famus loco enematis potentis- simi commendatur.</i>	<i>Ejusdem curatio per Venasectionem.</i>	ibid.
522	<i>Pestis natura medicatricis instrumen- tum.</i>	20
O <i>Leum amygdalarum dulcium aliis bechicis preferendum.</i>	<i>Pestis Ann. 1665.</i>	63
41	<i>Pestis quid sit.</i>	66
<i>In febribus sine noxa potest assumi.</i>	<i>Pestis Britanniam vix frequentibus de- vastat quàm post anorum 40. revo- lutionem.</i>	64
ibid.	<i>Pestis Londinensis Anno alioquin salubri vastans.</i>	67
<i>non debet affatim sed parcè exhibe- ri.</i>	<i>Pestis Italiam occupans exceptà Hetru- rià.</i>	65
42	<i>Pestes ab aëris diathesi fit Epidemica.</i>	ibid.
<i>Agri viribus attritis subvenit. ibid.</i>	<i>Pestis ab aëris occulta crasi.</i>	63
ibid.	<i>Pestis ab inflammatione oritur.</i>	67
<i>Usus ejusdem in Pleuritide.</i>	<i>Pestis à tempestatum anni vicissitudini- bus regitur.</i>	65
165	<i>Pestis in initio atrocior in progressu beni- gnior esse solet.</i>	64
<i>Variolarum aridarum crustis illini- tur.</i>	<i>Pestis per miasma propagatur, idque du- plici modo.</i>	ibid.
95	<i>Pestis pro aliis morbis Epidemicis rariùs evenit.</i>	ibid.
<i>Olei sem. lini in Pleuritide vsus.</i>	<i>Pestis quandoque subito nulla etiam exor- ta febre jugulat.</i>	65. 155
165	<i>Pestis quanto tempore soleat grassari.</i>	24
<i>Ophthalmiæ curatio.</i>	<i>Pestis quo anni tempore exoriatur.</i>	64
663	<i>Pestis ratione solum mechanica tolli po- test.</i>	68
<i>Opium pluribus medetur affectibus.</i>	<i>Pestis semper manet superstes.</i>	65
113	<i>Pestis sporadica.</i>	64
<i>Insigne est cardiacum.</i>	<i>Pestis invadendi modus describitur.</i>	65
ibid.	<i>Pestis symptomatica.</i>	ibid.
<i>Opii præstantia & nativa bonitas.</i>	<i>Pestis curatio.</i>	68
ibid.	<i>Alexiteria in hac & aliis morbis,</i>	non
<i>In quibus affectibus præcipuè ejus in- dicetur usus.</i>		
184		
<i>Opii virtus non præparationis sed nativæ</i>		
<i>Apaveris bonitati debetur.</i>		
113		
P <i>Inter Opiata quoad vim ipsam nul- lum ferè est discrimen.</i>		
ibid.		
<i>Papaver</i>		
ibid.		
<i>Paracentesis in hydropè rejicitur.</i>		
503		
<i>Paralysis quid & quomodo curetur.</i>		
681		
<i>Paregoricum Anthuris.</i>		
107		
<i>Paregorica in quibus casibus rectè indi- centur.</i>		
185. 397		
<i>Paregoricis evacuantia debent præmitti in Sanguineis temperamentis, non aliis.</i>		
428		
<i>Penis tumor in Lue Venerea quomodo discutiendus.</i>		
674		
<i>Peregrinatio versus Austrum cur in Chronicis curandis prodest.</i>		
473		
<i>Peripneumonia quid sit, & quomodo à Pleuritide differat.</i>		
165. 769		
<i>Peripneumonia Notha descriptio. 167. 648</i>		

ET VERBORVM.

<i>non ut specifica sed ut diaphoretica profunt.</i>	ibid.	<i>In Peste Macula purpurea malum signum.</i>	65. 69
<i>Pro Vena sectione facientes Authores.</i>	70	<i>In Peste Tumores prorumpere, bonum.</i>	65
<i>Pro Vena sectione historia admiranda.</i>	71	<i>In Peste post abscessus eruptionem sanguinem mittere, minus est tutum.</i>	77
<i>Prefertur tamen ei ab Authore diaphoresis.</i>	72	<i>In Peste ob magnos sudores Bubo nonnunquam disparat.</i>	69. 72
<i>Diaphoresis quoadiu continuanda.</i>	ibid.	<i>In Peste post sudores abscessus subinde erumpunt.</i>	69
<i>Pestis proprium alexiterium nondum innotuit.</i>	68	<i>In Peste sudantes quando indusum mutare debeant.</i>	76
<i>Ad Pestis prophylaxin vix conducunt calida.</i>	ibid.	<i>Pestilentialium macularum ratio.</i>	131
<i>Pestem accelerat sapè vinorum & calidorum ingurgitatio.</i>	ibid.	<i>Petechiæ ab intempestivo cardiacorum usu & regimine paulò calidiore sapius efflorescunt.</i>	513
<i>Pestem commercii cum locis contagiosis inhibito potest auertere.</i>	65	<i>Petechiarum & mictus Sanguinei casus insignis à D. D. Goodall communicatus.</i>	404
<i>Ad Pestem excitandam requiritur contagium pestiferi corporis, præter aëris dispositionem.</i>	ibid.	<i>Philosophia effecit ut qua Medica appellatur, reuera confabulandi garriendique potius sit ars quàm medendi.</i>	407
<i>Peste affecti à continuata diaphoresi recreantur.</i>	76	<i>Phrenitis Febre Contin. Epidem. ab A. 1661. ad 1665.</i>	40
<i>In Peste abscessuum fit eruptio.</i>	100	<i>In Febre Epidem. ab A. 1673. ad 1675.</i>	142
<i>In Peste abscessuum eruptio incerta crisis est.</i>	69. 77	<i>In Febre Nova A. 1685.</i>	516
<i>In Peste abscessuum eruptio quomodo promoueri possit, nondum constat.</i>	69	<i>In Variolis.</i>	84
<i>In Peste abscessuum sine sudore eruptio magis fuit salutaris.</i>	ibid.	<i>Phrenitis quomodo tractanda.</i>	40. 517
<i>In Peste Alexipharmaca calida quandoque nocent.</i>	68	<i>In Phrenitide spiritus Vitrioli laudatur.</i>	142
<i>In Peste Alexipharmaca calida quomodo profunt.</i>	ibid.	<i>In Phrenitide rasio capitis confert.</i>	517
<i>In Peste diaphoresin interpolandam suadet Diemerbroeckius.</i>	76	<i>In Phrenitide Variolis superveniente refrigerium agro concedendum.</i>	95
<i>Refellitur.</i>	ibid.	<i>Phthiseos curatio.</i>	681
<i>In Peste sudor continuus & prolixus requiritur non interpolatus.</i>	ibid. 154	<i>Phthisiologia Caroli Leigh. M. D.</i>	685
<i>In Peste sudor spontaneus valde salutaris.</i>	76	<i>Phthiseos specificum est equitatio.</i>	427
<i>In Peste sudores non faciunt salutarem abscessuum eruptionem.</i>	69	<i>Pilulæ Cochæ.</i>	129
<i>In Peste sudores subinde valde noxi.</i>	ibid. 72	<i>Pilula Cochæ maj. in Ileo usurpanda.</i>	45
		<i>item in Tussi Epidemia.</i>	195
		<i>Pilula Cortic. Peruv.</i>	188
		<i>Plantæ variis mensibus florent.</i>	47
		<i>Pleuritidis historia.</i>	163. 648

INDEX RERUM.

Curatio.	165	num exemplo ab intermittentium fe-
Dieta.	ibid.	brium paroxysmis ducto. 482
Rejicitur cura per expectorationem.	166	In quorum paroxysmis abstinencia à
		carnibus interdicatur. ibid.
Pleuritis Maligna vulgò dicta quanam		Paroxysmi symptomatis vitam mi-
fit.	155	nantibus quomodo occurrendum.
Pleuritis Maligna Vena sectionem non		479
fert.	ibid.	Ventriculi debilitas cum ventris tor-
Pleuritidi superveniens Dyarrhea.	99	minibus vino Canarino mitiganda.
De Pleuriticorum Sanguine quedam no-		484
tatu digna.	164	Quo nihil proficiente ad laudanum fru-
Mensuram Sanguinis extrahendi.	ibid.	giendum. ibid.
		Diarrhoea sudoribus cohibenda. 485
Podagræ regularis historia.	459	Tussis brumalis à frigore, tempore pa-
Irregularis historia.	462	roxysmi suscepto sicut ipsa Peripneu-
Causa est concoctionum depravatio		monia curanda est. ibid.
& humorum indigestia sive à Ve-		Calculus superveniens quomodo cure-
nerè sive à vino sive ab exercitiis		tur. ibid. & 603
intermissis.	465	In Podagra paroxysmo Remedia exte- na
Curatio non est aggredienda Vena		in genere improbantur verùm istorum
sectione.	466	meliora reperiri merè Refrigerantia
Non catharsi, sive ad praeaven-		& Repellentia. 585
dum sive ad curandum paroxys-		Quid Moxa comburies prestare poi-
sum.	467	586
Nisi symptomata aliquod eandem po-		Podagrica materia ubi retrocesserit quid
stulet.	601	agendum. 484
Neque sudoribus & quare.	468	Podagrici ante & post paroxysmum va-
Curandi praecipua intentio in coctio-		rius saepe vexantur symptomatis scorbu-
ne promovenda atque indigestioni-		ti emulis. 461
bis tollendis versari debet.	469	Podagricorum diata. 475. 482
Medicamenta Digestiva.	ibid.	Potus sit cerevisia tenuis. 476
Podagra Therapeja Radicalis adhuc la-		Potus Dieteticus loco ordinarij in
tet.	489	Podagris inveteratis. 478
Sed non sine spe aliquali specificum		Vinum planè officit. 476
quandoque inveniri. ibid.		Vinum verò Hispanicum minus inju-
In Podagra Electuarium corroborans		rium. 479
prestantissimum.	471	Lactee dicta in Podagra censura
Electuarium aliud atque aqua destil-		aque. 475
lata.	ibid.	Podagricis decubitus maturior quàm fit
Theriaca Andromachi & Cortex Peru-		nilis, idque hyeme praesertim. 479
vianus laudantur.	ibid.	Animi tranquillitas stabilienda. 480
In Podagra paroxysmo nihil magni ten-		Exercitium sit quotidianum. ibid.
dandum, sed solum extra paroxys-		Hoc Tophos praecavet vel solvit. ibid.

ET VERBORVM.

<i>In ipso paroxysmo permittitur.</i>	482	<i>invadentis exemplum.</i>	48
<i>Nisi iste sit atrocior.</i>	483	<i>Quartana Infantum.</i>	50
<i>Exercitiorum primarium est equitatio.</i>	481	<i>Infantes saepe diurnas quartanas vincunt.</i>	ibid.
<i>Quam tamen supplere potest in curru veſtio.</i>	ibid.	<i>Quartanarum curatio.</i>	55
<i>Venus quàm sit injuria.</i>	ibid.	<i>Parum hæcenus votis respondet.</i>	ibid.
<i>Porriginis capitis curatio.</i>	680	<i>Per corticem Peruvianum.</i>	ibid.
<i>In practico experimentis commemorandis fidelitas Authoris.</i>	77	<i>Aëris mutationem.</i>	57
<i>Praxis Medica Theoria multum preferenda.</i>	ibid.	<i>Potentiora cardiaca in declinatione propinanda.</i>	ibid.
<i>Probi hominis verum criterium.</i>	435	<i>Quartanarius obest phlebotomia ut & frequens catharsis.</i>	55
<i>Pruritus ferini curatio cardiacis.</i>	175	<i>In Quartanis Infantum & Puerorum fortioribus cardiacis abstinendum.</i>	57
<i>Pulli Decoctum in Cholera morbo probatum remedium.</i>	107. 667	<i>Quotidiana</i>	47
<i>Punctura tendinis.</i>	167. 679	<i>Rarius observatur.</i>	51
<i>Purgans potio Authoris.</i>	38	R <i>Achitis vera describitur.</i>	677
<i>Purgans pro Infantibus tenellis.</i>	645	<i>Non est curanda cathartico.</i>	421
<i>Purgans lenissimi formula.</i>	38. 494	<i>Linimentum ventri & hypochondriis infantum inungendum per 30. vel 40. dies.</i>	ibid.
<i>a Purgantibus dolores ventris intenduntur.</i>	468	<i>Rachitidis febribus infantum intermitentibus succedere solita curatio.</i>	59
<i>Purgantia Vid. Cathartica.</i>		<i>Radix serpentaria Virginiana in vino infusa tertianis medetur.</i>	651
<i>Purgatio quare necessaria post febres.</i>	38	<i>Ratio capitis in phrenitide confert.</i>	517
<i>Purgatio quare conveniat post hæmorrhagias.</i>	42	<i>Refrigerantia in fine morbi cum protrahunt.</i>	36
<i>Purgationis noxa & incommoda.</i>	112	<i>Id que maximè in grandævis.</i>	39
<i>Pustularum Vrtica puncturas referentium per totum corpus eruptio.</i>	174	<i>Regiminis calidioris in Variolis noxa.</i>	87. 126. 393.
<i>Curatio.</i>	ibid.	<i>Ejusdem in Dysenteria noxa.</i>	109
Q <i>uartana.</i>	47	<i>Ejusdem in Morbillis noxa.</i>	121
<i>Quartana Secunda vice infestans brevi finitur.</i>	50	<i>Ejusdem in febribus plerisque discernimina.</i>	164
<i>Quartana lethales in regione paroxysmi agrum jugulant.</i>	ibid.	<i>Regiminis refrigerantis in certis affectibus nocumentum.</i>	39. 101
<i>Quartana Autumnales.</i>	ibid.	<i>Remedia morborum præsertim Epidemicorum celare non decet Medicum probum.</i>	54
<i>Quartana Autumnales quibus temporibus finiuntur.</i>	50	<i>Remediorum formula.</i>	644
<i>Quartana Autumnales alios quosdam chronicos gignunt affectus.</i>	ibid.	<i>Renum calculus Vid. Calculus.</i>	
<i>Quartana Epidemica.</i>	24	<i>Rhabarbatum in alui fluxu sine additis</i>	
<i>Quartana A. 1661. & seq.</i>	28		
<i>Quartana Epidemice An. 1661. maturè</i>			

INDEX RERVM

<p><i>aliis vix conducit.</i> III</p> <p><i>In Diarrhoea Epidemica nocuit.</i> 103</p> <p>Rheumatismi historia. 170. 654</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Curatio.</i> 171</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Anodynis figitur & protrahitur.</i> ibid.</p> <p>Rheumatismus inveteratus quomodo tractandus. 173</p> <p>Rheumatismi scorbutici descriptio. ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Curatio singularis.</i> 174</p> <p>Rheumatismi curatio solâ diata è sero lactis, loco phlebotomiae 198</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Quibus conveniat istiusmodi curatio & quibus non conveniat.</i> ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Purgatio frequens atque anodynorum usus p'ssum phlebotomia liberalioris vicem supplere.</i> 199</p> <p>Rhumatica Lumbago. 170</p> <p>Rigor vel Horror in febribus Intermitentibus unde. 46</p> <p>Rosa. 67</p> <p>S <i>Alia Lixivialia in vino Rhenano potentissima in hydropse sunt diuretica.</i> 500. 673</p> <p>Salis absynthii usus in vomitu. 48</p> <p>S. livatio in Febre Continua Epid. ab An. 1667. ad 1669. 99</p> <p>S. livatio Variolarum Confluentium comes. 103. 83. 93. 94</p> <p>Salvatio in Variolis confluentibus usu refrigerantium promovetur, & cardiacis calidioribus reprimitur. 93</p> <p>Salvationis in Luce Venerea methodus. 304</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Neque Cathartica, neque alia preparantia salvationi debent praestari.</i> 3. 4. 365</p> <p>Perilla salivatione neque Cathartica neque sudorifica in usum venire debent. ibid.</p> <p>Diarrhoea superveniens quomodo cohibeatur. ibid.</p> <p>Camela magni momenti observanda</p>	<p><i>in naturis salivationi nimis resistentibus.</i> 366</p> <p>Salsaparilla non sanat Lucem Veneream virtute specifica. 14. 68</p> <p>Sambuci cortex interior laudatur in Ascute grandiore. 499</p> <p>Sanguis purus non raro Febre accenditur. 19</p> <p>Sanguinis color purulentus in febribus inflammatoriis detractus unde. 164</p> <p>Sanguinis depuratio fit per duplicem partium secretionem. 43</p> <p>Circa Sanguinem in Pleuritide per Venesectionem eductum varia observationes. 164</p> <p>Sani non raro febre corripuntur. 30</p> <p>Scabies vid. Pruritus.</p> <p>Schediasma ad historiam Epidem. anni 1699. & 1700.</p> <p>Scorbutus non tam frequens apud nos ac vulgò creditur. 172</p> <p>Scorbutus ubi desinit ibi incipit hydrops. ibid.</p> <p>Scorbuti symptomata. 682</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Curatio.</i> ibid.</p> <p>Scorbuti larvae plures gerunt morbi chronici. 172</p> <p>Scorbuti vocabulum perperam & tem. re usurpant imperiti. 39. 173</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Cum scorbutio febris.</i> ibid.</p> <p>Secretio impuratum sanguinis fit per faeces & per flores. 43</p> <p>Semen Anchi in singulis nihil profuit. ibid.</p> <p>Seri lactis in Dysenteria usus. 114</p> <p>Serpentina Virginiana radix in vino infusa tertiana medicat. 651</p> <p>Singultus in febre Cont. Epid. ab anno 1661. ad 1665. 42</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Causa remotiores proxima incognita.</i> ibid.</p> <p style="padding-left: 2em;"><i>Curatio per diazordium.</i> 43</p> <p>Singultus in nova febre An. 1685. Curatio</p>
--	---

ET VERBORVM.

<i>zio per Corticem Peruvianum.</i>	515	Syderatio.	174
Sophistarum reprehensio Hippocratica.	495	Symptomata non nulla non tam morbo quam Medico debentur.	8
In Soporosis affectibus Clysteres valde utiles.	141	Syrupus de Meconio S. Papaveris qualis ab Authore prescribatur.	598
Specifica plaraque dolo malo celebrantur.	487	Syrupus de Spina Cervine quibus in hydrope conveniat.	493
Speculationibus nimis addictorum Medicorum censura non minus rigida quam iudiciosa.	407	Usus ejus in hydrope exemplo memorabili confirmatur.	ibid.
Spiritus Cornu Cervi in febribus dentitioni infantum supervenientibus laudatur.	524	T Abaci fumus loco Enematis potentissimi laudatur.	522
Spiritus volatiles omnes ideo foetent, quia creaturae ignis.	428	Tabellæ prestantes ad Tussim.	154
Spiritus volatiles in Rheumatismo inveterato profunt.	173	Tabes deplorata Equitatione tanquam specifica curatur.	426
Spiritus vini ustulatus in Tussi saepe nocet.	152	Tendinis punctura curatio.	167
Spiritus vini Ambustus prodest.	169	Tenesmus quid sit.	665
Spiritus Vireoli Phrenesin in febre Epidem. domabat.	142	Tenesmus post Dysenteriam.	110
In Variolis insigniter profuit.	147	Adultis exitialis, Infantibus benignus.	ibid.
Sputum sanguinis vid. Hemoptoe.		Tenesmi curatio solis corroborantibus.	111
Sudores vel Critici sunt vel Symptomati- ci.	140	Terræ effluvia morbos Epidemicos varios gignere possunt.	146. 149
Sudores Symptomatici.	158	Tertiana.	47
Sudores ad febres tollendas provocandi quales esse debeant.	101	Tertiana curatio.	650
Sudores in fibrum declinatione spontanei valde sunt salutare.	140. 526	Tertiana Vernales.	23
Sudores nocturni convalescentium quomodo tollendi.	143	Tertiana Vernales ob perversam curationem diu durantes.	49
Sudorum in febribus observatio multum facit ad eorum agnitionem.	158	Tertiana Vernales diurna ab Animaliali tempestate fugantur.	ibid.
Sudorem provocatio in nullo morbo excepta Peste videtur convenire, & quare.	469	Tertianarum Vernalium curatio.	50
Sudores ad ciendos nihil aque conducit ac capitis obvelatio.	75	Tertiana Autumnales.	23. 51
In Sudore iusculis agrum rescicere admodum salutare.	76	Tertiana Autumnales Quartanis magis sunt affines quam Vernales.	ibid.
Sudoriferorum formula in Peste.	75	Tertianarum Autumnalium curatio.	54
		Per Sudores & Dejectiones eodem tempore excitatos.	55
		Tertiana duplicis Autumnalis curatio.	ibid.
		In Tertiana duplici Electuarium roborans atque Julepus.	ibid.
		Tertiane Epidemica Ann. 1661. & sequentia Symptomata.	27
		Tertiana Ann. 1671.	75

INDEX RERVM

Theoria Medicorum vera qualis esse debeat.	10	In Tussi spiritus vini ustulatus aliaque similia valde interdum noxia.	152
Theriacæ Andromachi in febre pestilentiali feliciter usurpata.	75	V Aporum quos appellant Hysterica- rum frequens causa.	433
maximum in quamplurimis morbis remedium.	424	Variolæ ab occulta Aëris crasi.	63
laudatur in affectione hysterica. <i>ibid.</i>		Variola in crustas resicata.	82
in Podagra.	471	Variolæ mitiores citius finiuntur.	145
Tophi Podagricorum exercitio impediuntur vel solvuntur.	480	Variola quanto tempore soleant grassari. 23	
Topica in Hydropè improbantur & quare.	503	Variola quo anni tempore invadere soleant.	79
in Podagra.	485	Variola quandoque sine insigni egritudine erumpunt.	80
Sub Torminibus ventris febris nonnunquam delitescit.	520	Variolæ revera parvi sunt abscessus.	86
Id Torminibus ventris non omnibus Aquæ minerales conferunt.	521	Variolæ Regulares divise in Distinctas & Confluentes.	79
Tumor crurum post Variolas quibus remediis curandus.	98	Variolarum distinctarum symptomata. <i>ibid.</i>	658
Tusses Epidemicæ.	150	Distinctarum historia. <i>ibid.</i>	
Curatio.	151	Vena secto in his supervacanea.	92
Epidemicæ curationem evacuationibus debent.	194	nisi regimen calidius præcesserit. <i>ibid.</i>	
Tussis sine febre quomodo tractanda.	151.	Regiminis justò calidioris noxa.	88
197. 681		Evacuationum noxa. <i>ibid.</i>	
Neque Narcotica neque liquores spirituosi neque diaphoretica ruidò hic usurpabantur.	196	Frigoris sunt etiam nocumenta.	89
Nec diaphoretica, nec pectoralia permittuntur.	194	Cardiacis quando utendum.	90. 92
Tussis oleo amygdalarum dulcium optime lenitur.	41	Cardiacum quale.	92
Tabella præstantes ad tussim.	154	Quo tempore ægrotus lecto addicendus.	90. 387
Tussis in febre Contin. Epid. ab An. 1661.	ad 1665. 41	Lectò damnari nimis præpropere, est valde perniciosum.	90. 91
Ejusdem curatio. <i>ibid.</i>		Loci in lecto frequens permutatio tum in hoc tum in alio genere est concedenda.	93
Tussis Convulsiva puerorum & infantium curatur imprimis venæsectione.	121	Solvuntur objectiones pro continuo in lectulo decubitu oblata.	390
Curatur Vena sectione & repetita catharsis.	195	Curatio.	89. 594
Tussis causa.	151	Variolarum Confluentium historia.	81. 386
In Tussi quandoque valde salutare est corporis exercitium.	<i>ibid.</i>	Salivatio eas Adulorum, Diarrhoea istas infantium comitari solet.	83. 93
		Quibus temporibus morbi febris deminetur.	83. 596
		Quibus ut plurimum moriantur.	83.
		Symptomata exitialia utriusque generi communia.	594. 94

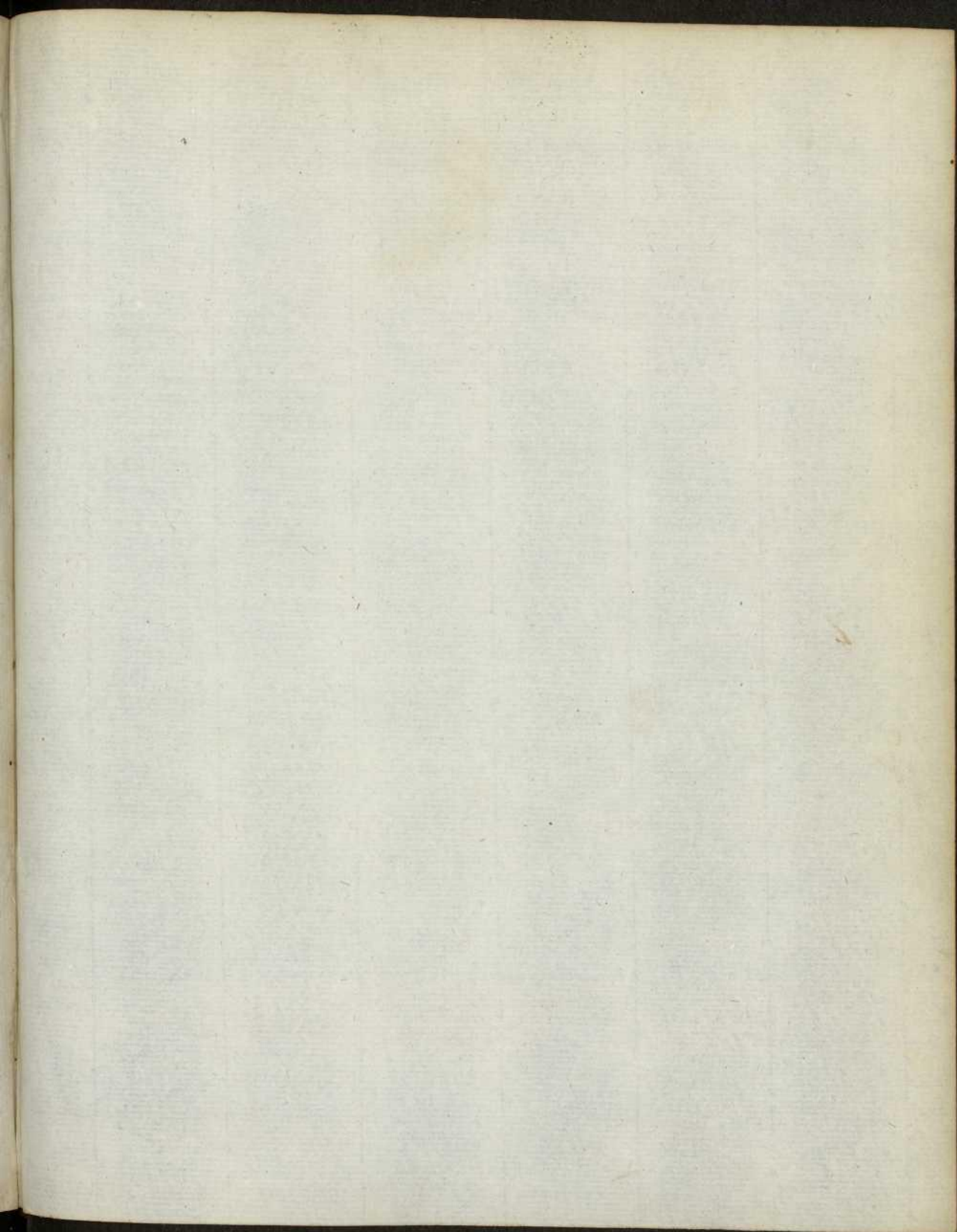
ET VERBORVM.

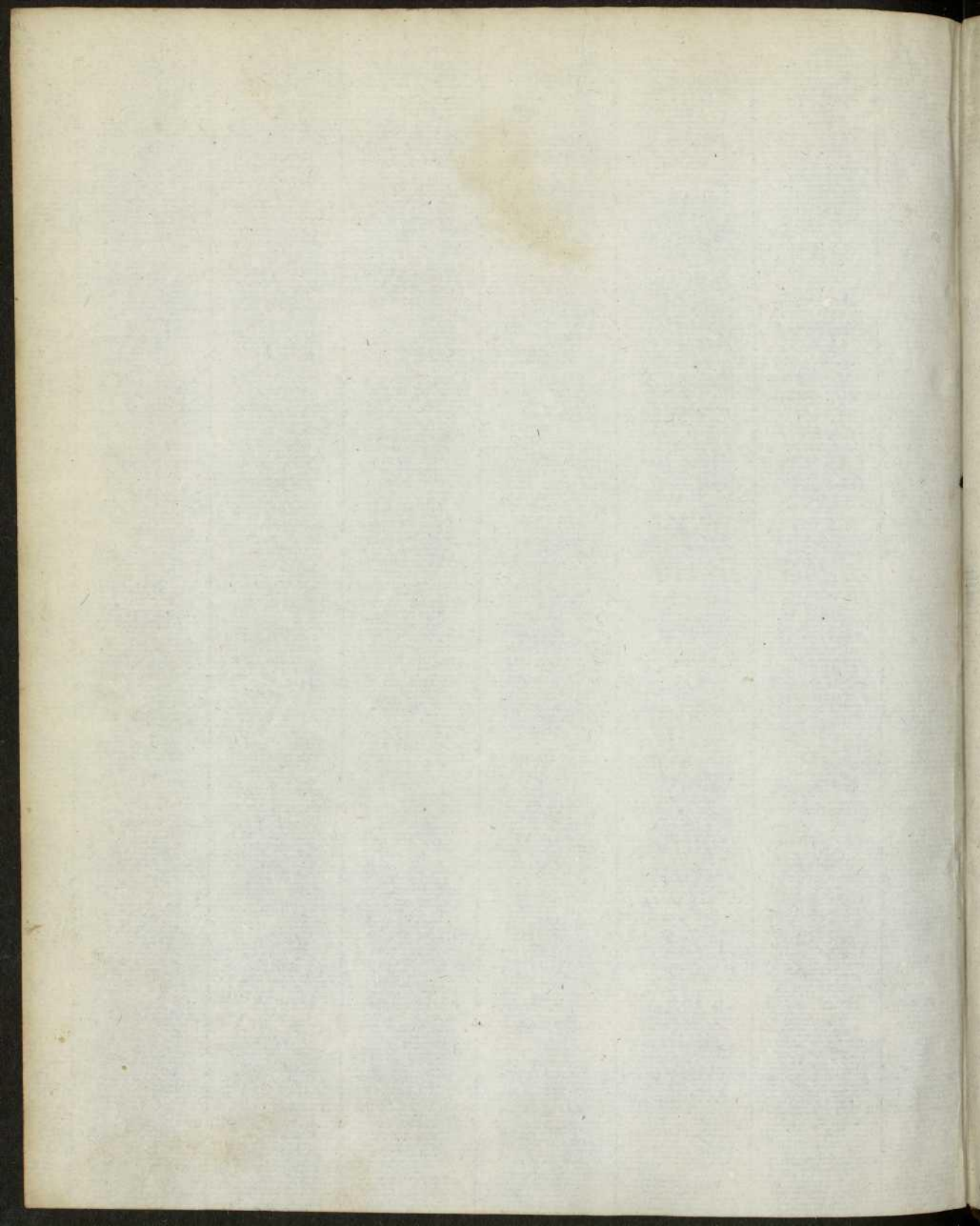
Quàm plenum periculi hoc genus.	92.	Diatæ.	ibid.
Curatio auspicianda est Vena sectione atque Emetico.	387 396 595	Variola Anomala Confluentes quomodo à Regularibus Confluentibus discrepant.	124
Et spiritus Vitrioli in potu.	ibid.	Curatio.	125
Ptyalismo potissimum perficitur.	93	Variola Anomala Ann. 1674. & 75.	145
à Fundamento rectè aut secus in primis diebus jacto maximè pendet.	389	Curatio.	46
Paregorica in his quasi specifica.	397	Spiritus Vitrioli in his usus egregius.	147
nisi sint infantes qui corripuntur.	94 397.	Variolarum cicatrices. vid. Cicatrices Variolarum.	
Quo tempore morbi primum exhibenda.	400 399	Variolarum nulla unquam mentio apud Hippocratem, neque perspicua apud Galenum.	149
Præ aliis Ptyalismum promovent.	93	Variolarum cum Phrenitide casu sanatarum historia.	96
Eorum exhibitorum commoda.	94	Variolarum in Infantibus sæpe sunt prænuncii Epileptici insulsi.	80
Paregoricorum quantitas.	398	Variolarum perversè curatarum symptomata.	88
Exemplum eorum exhibitorum in quodam Crosse.	ibid.	Variolarum retrocessio sæpe temere inculpatur.	97
Epipasticum quo die applicandum.	401	In Variolarum summitate macula nigra à nimio seruore.	85
Allium incisum quo die plantis pedum applicandum.	402	Post Variolas relicta fovea unde, & quomodo orientur.	81. 95
Diatæ.	658	Ex Variolis cur plures divites moriantur quàm pauperes.	92
Casus D. Chent totam curationem complectens.	402	In Variolis duo morborum tempora separationis & expulsionis.	86
Emeticum dari potest die morbi undecimo, in suffocationis metu.	96	In Variolis separationem paulatim fieri satius est.	87. 88
In quo casu aeri exponendus est variolosus.	389	In Variolis expulsio plus temporis requirit quàm separatio.	86
Variolosi admiranda historia.	96	In Variolis eruptio præcocior periculiosior est tardiore.	87. 88
Pustularum præpropere exclusio quantis stipatus incommodis.	391	In Variolis faciei manuum qua tumor magni est momenti.	84. 93
Infantis regimen in Variolis erupturis, & à convulsione incipientibus.	395	In Variolis mox impense sudare noxium.	72
Dyarrhoea in Infantibus salutaris.	94	In Variolis retrocessis quid agendum.	97
Vena sectio & Catharsis quo demum tempore in convalescentibus variolosus sint celebranda.	98	In Variolis tractandis quomodo Medici fama periclitentur.	88
Mensium fluxum in Variolis refrigerantia indicare.	126	Variolarum historia cum pustulis miliaribus à Davide Hamilton.	587
Variola Anomala Distincta (sc. Nigra) quomodo à Regularibus Distinctis fuerint à sermunita.	404	Curatio.	125
			Vectio

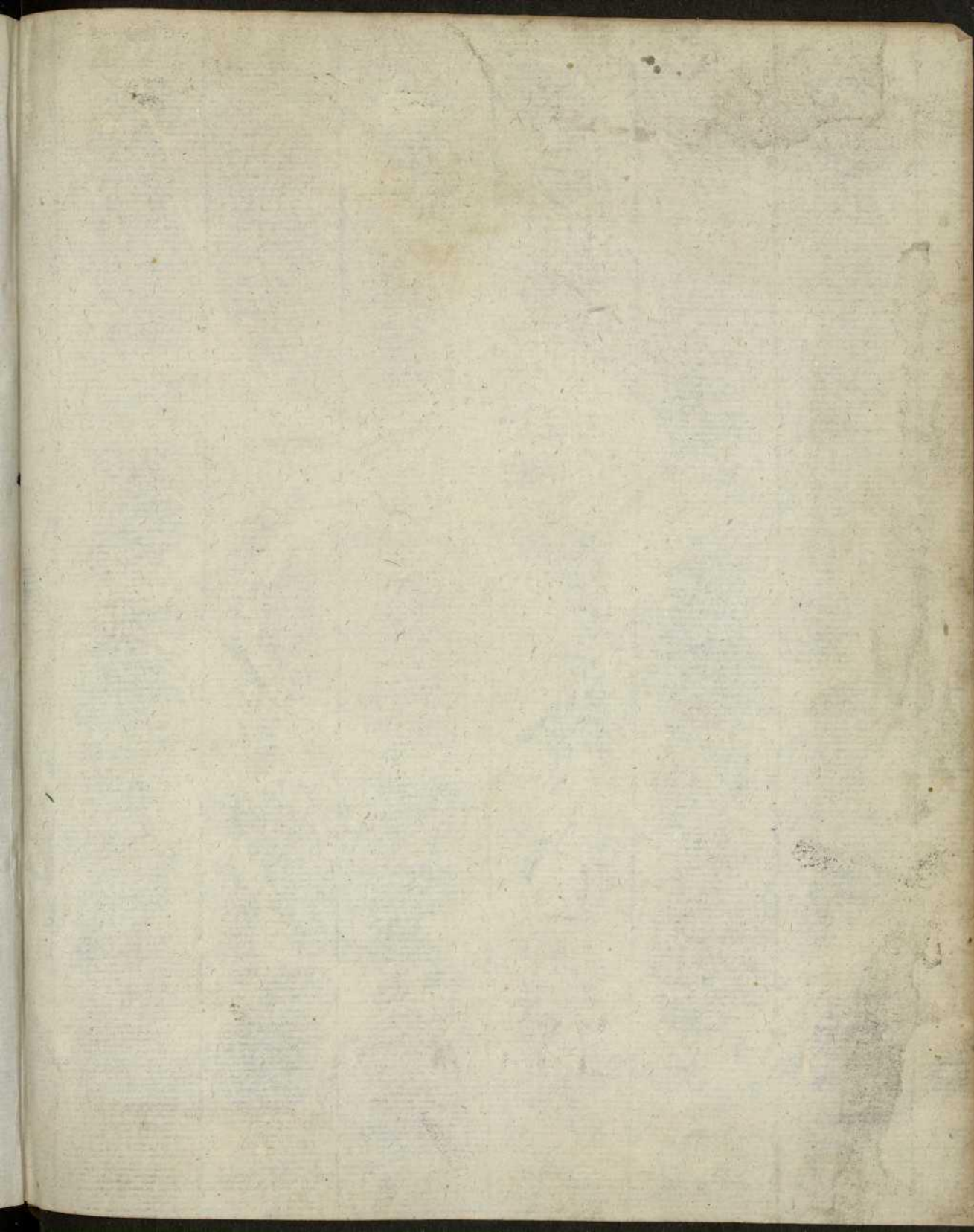
INDEX RERVM

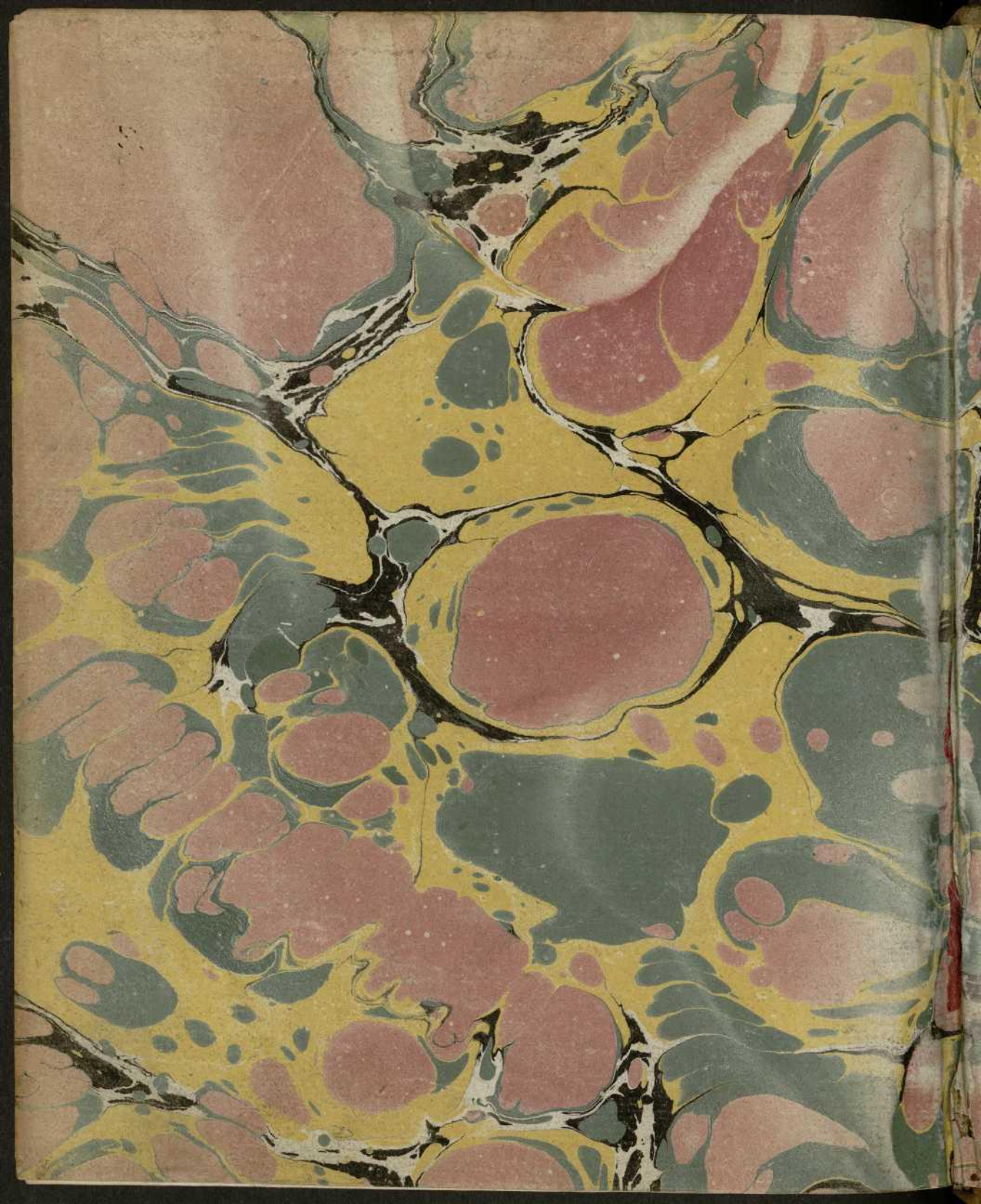
Vestio in Colica utilissimum exercitium.	130	narcoticis.	ibid.
Venæ sectio quibus noxia & quibus uti- lis.	30. 34	Vinum absynthites.	56. 502
Debet Emeticum semper precedere ubi urumque indicatur.	32	Vinum Canarinum.	92. 484 521
Debet similiter precedere catharsin.	195. 513	Vinum Hispanicum.	425. 479
Ubi phlebotomia liberalior non per- mittitur, potest suppleri usu Enema- tum.	34	Vinum Malacense.	38. 143
Suppletur etiam purgatione frequenti atque anodinorum usu.	200	Vinum in Hydropo pro potu ordinario commendatur.	501
Vena sectio Infantibus succurrit pariter ac Adultis.	122	Vinum in Podagra nocet & quare.	476
Convulsionibus puerorum dentier- tium specificè conducit.	ibid.	Vini compotatio quamvis nocumenta se- cum trahat.	ibid.
Vena in lecto secanda quò facilius phle- botomiam ferant.		Ulcerebus pudendorum Venereis quomo- do succurrendum.	674
Vena sectio in debilibus nocet.	30	Ulcus vesicae signa & curatio.	680
Vena sectio in Peste à multis laudatur.	70	Unguentum in Pleuritide.	165
Vena sectio in Peste parce & abscessu iam erumpente administrata valde est no- xia.	77	Vomitiones virides non semper caco- chymiam indicant.	133
Venenati à sublimato corrosivo assumptio curatio sola aqua simplici.	200	Vomitus & alui profluvium à sudore se- dantur.	75
Vete morbi quidam Inflammatorii gi- gnuntur.	49	Vomitus sedatur aqua menthe.	45
Vesicatoria in hydropicis sepe gangranam inducunt.	503	Vomitus Sanguinis.	679
Vesicatoria non in omni Comate profunt.	517	Vomitorium in febre maligna quando- que Diarrhoeam excitat.	43
Vesicæ ulceris signa & curatio.	680	Vomitorii exhibitionem precedat Vena se- ctio.	32
Vestium hyemalium depositio quousque sit differenda.	160	Vomitorii prescriptio & usus.	ibid.
Vigilia quo pacto tractanda.	40	Vomitoria ex infusione croci Metallo- rum minus sunt iuta presertim pro puerulis.	33
Quomodo consopienda sint post febrem		Periculosa itidem, nisi copiosè di- luantur.	32
		Vomitorii quandoque emendari neque materia vitiosa.	133
		Vrinæ suppressio in Variolis.	86. 97
		Vteri procidentia curatio potu adstringen- ti.	434. 664
		Vulnus levissimum in hydropicorum car- ne quare curatu sit difficillimum.	503

SOLI DEO GLORIA.

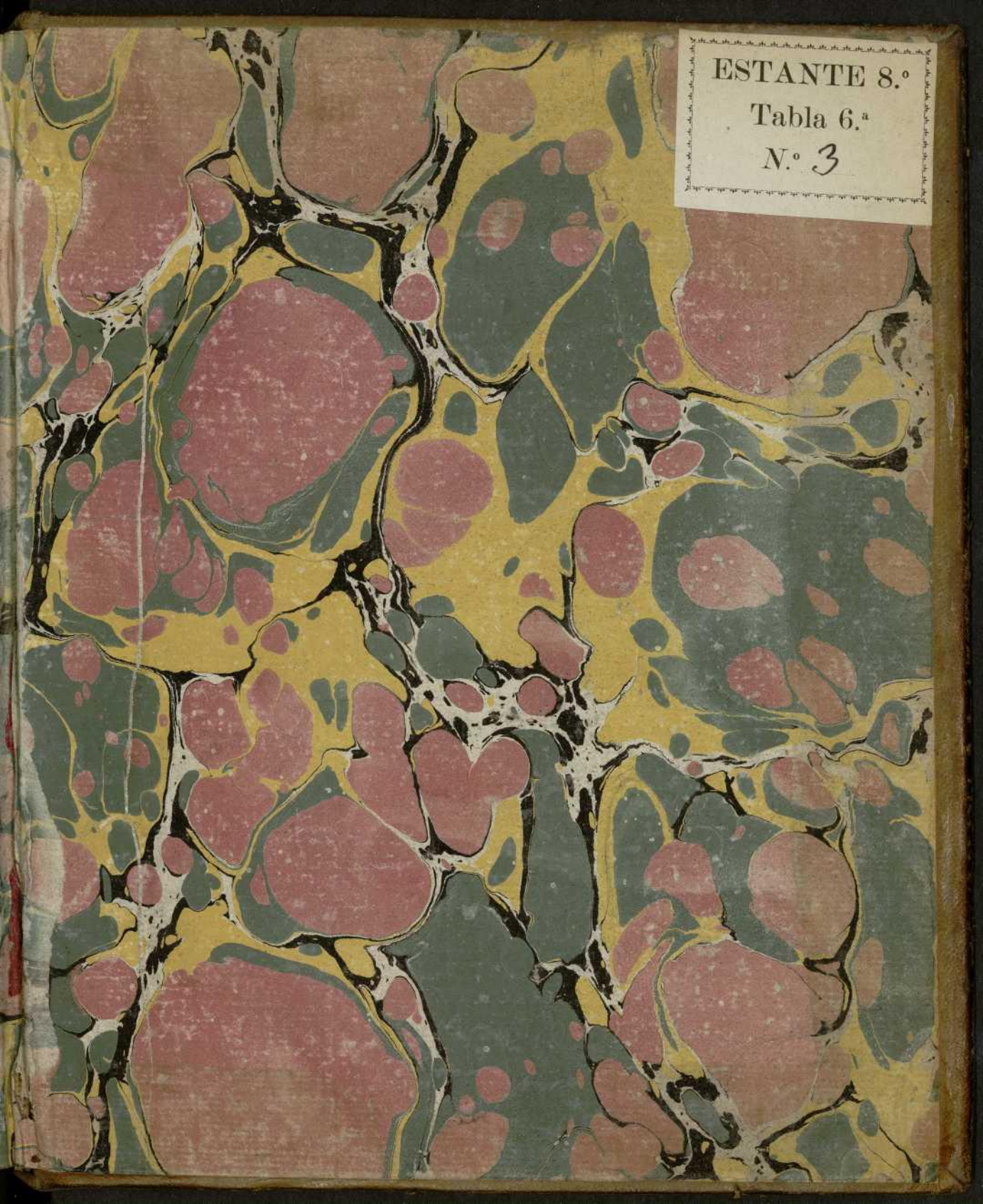

ESTANTE 8.º

Tabla 6.ª

N.º 3

SYDENHAM
OPERA
MEDICA

12.980